आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को

वार्षिक विकास कार्यक्रम

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

सिंहदरबार, काठमाडौं

२०७४

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को

वार्षिक विकास कार्यक्रम

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

सिंहदरवार, काठमाडौं

२०७४

भूमिका

नेपालको संविधान जारी भए पश्चात्को यो दोस्रो आर्थिक वर्षको वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानमा गरिएका व्यवस्था, चौधौं योजनाले निर्धारण गरेका नीति तथा लक्ष्य, संयुक्त राष्ट्र संघमा अनुमोदित दिगो विकासका लक्ष्यहरू र व्यवस्थापिका-संसद्को बैठकमा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमलाई केन्द्रबिन्दुमा राखिएको छ । साथै, नेपालको संविधान अनुसार राज्य पुनर्संरचना गरी स्थानीय तहको प्रथम चरणको निर्वाचन समेत सम्पन्न भएको र गाउँ तथा नगरस्तरीय स्थानीय तहले आफ्नो क्रियाकलापहरू मार्फत् मुलुकको सर्वाङ्गिण विकासको गतिलाई तिव्रता दिने तथा भूमिका खेल्ने अवसर सिर्जना भएको अवस्थालाई समेत वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा ध्यानमा राखिएको छ ।

मुलुकको आर्थिक-सामाजिक रुपान्तरण गर्ने कार्यलाई विकसित राजनैतिक घटनाक्रमबाट अलग्याएर अगाडि बढाउन सकिंदैन । यसै यथार्थको सेरोफेरोमा रही आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि नयाँ योजना तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्ने भन्दा पनि पहिले नै शुरु गरिएका योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने गरी निरन्तरता दिइएको छ । यसमध्ये पनि आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कार्यान्वयन गरिने योजना तथा कार्यक्रमको छनौट र बजेट विनियोजन गर्दा उर्जा, पूर्वाधार, पर्यटन, कृषि जस्ता क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकता दिइएको छ ।

चौधौं योजनाको पहिलो वर्षमा ६.५ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने उद्देश्य लिइएकोमा अहिले सम्मका प्रारम्भिक तथ्यांकले यो वृद्धिदर करीब ७ प्रतिशत हुने देखिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयनमा रहेका रणनैतिक, क्रमागत र राष्ट्रिय गौरबका आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा थप प्रभावकारिता ल्याउन सकिएमा आगामी आर्थिक वर्षमा चौधौं योजनाले दोस्रो वर्षका लागि प्रक्षेपण गरेको ७.२ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्न कठिन हुने देखिंदैन । तर उच्च वृद्धिदरलाई कायम राख्न व्यापक लगानी परिचालन, आर्थिक तथा प्रशासनिक सुधारका श्रृङ्खलाको निरन्तरता, उत्पादनशील क्षेत्रको उत्पादकत्व तथा उत्पादन वृद्धि, रोजगारी सिर्जना तथा प्राप्त स्रोत-साधनको कुशलतम उपयोगमा जोड दिनु पर्ने हुन्छ ।

यसअघि वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा र बजेट विनियोजन गर्दा विनियोजन कुशलता नहुने गरेकोमा यसमा सुधार ल्याउन तुलनात्मक रुपमा बढी जनसंख्या लाभान्वित हुने र बढी प्रतिफल प्राप्त हुने कार्यक्रमहरू मात्र छनौट गर्ने र स-साना कार्यक्रमहरू स्थानीय आवश्यकतानुसार स्थानीय तहले नै छनौट गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । यसको निमित्त नवस्थापित गाउँ तथा नगरपालिकाहरूलाई जनसंख्या, विकासको अवस्था, भूगोल र विकास कार्य लागतलाई समावेश गरी तयार गरेको एकीकृत सूचकांकको आधारमा केन्द्रबाट अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ । सैद्धान्तिक धरातल, व्यवहारिक यथार्थता र विश्वव्यापी मान्यताका आधारमा तयार गरिएको यस सूचकांक अनुसार जनसंख्या धेरै भएका, विकासको अवस्था कमजोर भएका र भूगोलका कारण सेवाप्रवाहको लागत बढी भएका स्थानीय तहले बढी अनुदान पाउने छन् ।

अन्त्यमा, यस वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने संवैधानिक निकायहरू, नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरू, राष्ट्रिय योजना आयोग तथा सचिवालयका पदाधिकारी एवम् कर्मचारी लगायत अन्य सम्बद्ध सबैलाई राष्ट्रिय योजना आयोग धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

१५ जेठ २०७४ — राष्ट्रिय योजना आयोग

विषय-सूची

परिच्छेद १ : आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विकास कार्यक्रम

१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ चौधौं योजनाको उद्देश्य तथा रणनीतिहरू	१
१.३ चौधौं योजना र आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आर्थिक वृद्धि	२
१.४ आ.व. २०७४/७५ को विकास कार्यक्रम बजेटको बाँडफाँट	२
१.५ क्षेत्र/उपक्षेत्रगत विकास आयोजना/कार्यक्रम तथा कार्यान्वयन	५

परिच्छेद २ : कृषि, भूमिसुधार तथा वन

२.१ कृषि	८
२.२ पशुपन्छी	४७
२.३ सिँचाई तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	६१
२.३.१ सिँचाई	६१
२.३.२ जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	७५
२.४ भूमिसुधार	८६
२.५ वन तथा भू-संरक्षण	९२

परिच्छेद ३ : उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन र संस्कृति

३.१ उद्योग	१०७
३.२ वाणिज्य	११५
३.३ आपूर्ति	११९
३.४ संस्कृति, पर्यटन, तथा नागरिक उड्ययन	१२३

परिच्छेद ४ : सामाजिक विकास

४.१ शिक्षा	१३३
४.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	१४३
४.३ खानेपानी तथा सरसफाई	१६७
४.४ युवा तथा खेलकुद	१८६
४.४.१ युवा विकास	१८६
४.४.२ खेलकुद विकास	१८९

परिच्छेद ५ : पूर्वाधार विकास

५.१ जलविद्युत	१९३
५.२ यातायात पूर्वाधार	२०५
५.२.१ सडक	२०५
५.२.२ रेल तथा अन्य यातायात	२३६
५.२.३ यातायात व्यवस्था	२३८
५.३ सूचना तथा सञ्चार	२४१
५.४ भवन, आवास तथा शहरी विकास	२४५
५.४.१ भवन तथा आवास	२४५
५.४.२ शहरी विकास	२४९
५.५ पुनर्निर्माण	२५८

परिच्छेद ६ : अन्तरसम्बन्धित विकास

६.१	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	२६१
६.२	विज्ञान तथा सुचना प्रविधि	२७२
६.३	श्रम तथा रोजगारी	२७७
६.४	जनसंख्या तथा वातावरण	२८१

परिच्छेद ७ : गरिबी निवारण, स्थानीय विकास तथा शान्ति

७.१	सहकारी तथा गरिबी निवारण	२८८
७.२	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	२९२
७.३	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	३०५

परिच्छेद ८ : शासकीय व्यवस्था

८.१ प्रशासकीय व्यवस्था	३०७
८.१.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३०७
८.१.२ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	३१४
८.२ कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला	३१८
८.३ सुरक्षा व्यवस्था	३२२
८.३.१ गृह	३२२
८.३.२ रक्षा	३२५
८.४ परराष्ट्र	३२७
८.५ अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	३३१
८.६ योजना तथा तथ्यांक प्रणाली	३३८

परिच्छेद ९ : संवैधानिक अंग तथा निकायहरु

९.१	राष्ट्रपतिको कार्यालय	३४७
९.२	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	३४८
९.३	व्यवस्थापिका संसद	३४९
९.४	अदालत	३५१
९.५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	३६०
९.६	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	३६४
९.७	लोक सेवा आयोग	३६६
९.८	निर्वाचन आयोग	३६८
९.९	राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग	३७१
९.१०	अन्य संवैधानिक निकायहरु	३७४
९.११	महान्याधिवक्ताको कार्यालय	३७५

अनुसूचीहरु

क्र.सं.	**विषय**	
१	**समष्टिगत व्यय अनुमान**	३७७
१.१	आ.व. २०७४/७५ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान	३७७
१.२	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको रणनीतिक स्तम्भ अनुसारको व्यय अनुमान	३७९
१.३	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको प्राथमिकताक्रम अनुसारको व्यय अनुमान	३८१
१.४	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको दिगो विकास लक्ष्य संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	३८२

१.५	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको गरिबी न्युनीकरण संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	३८४
१.६	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको लैंगिक संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	३८५
१.७	आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको जलवायु संकेत अनुसारको व्यय अनुमान	३८६
२	**कृषि, वन तथा भूमिसुधार विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	३८७
२.१	कृषि	३८७
२.२	पशुपन्छी	३८९
२.३	सिँचाई तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	३९०
२.४	भूमिसुधार	३९२
२.५	वन तथा भू-संरक्षण	३९३
३	**उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन र संस्कृति विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	३९५
३.१	उद्योग	३९५
३.२	वाणिज्य	३९६
३.३	आपूर्ति	३९७
३.४	संस्कृति, पर्यटन, तथा नागरिक उड्डयन	३९८
४	**सामाजिक विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	४००
४.१	शिक्षा	४००
४.२	स्वास्थ्य तथा पोषण	४०२
४.३	खानेपानी तथा सरसफाई	४०५
४.४	युवा तथा खेलकुद	४०७
५	**पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	४०८
५.१	जलविद्युत	४०८
५.२	यातायात पूर्वाधार	४१०
५.२.१	सडक	४१४
५.२.२	रेल तथा अन्य यातायात	४१७
५.२.३	यातायात व्यवस्था	४१८
५.३	सूचना तथा सञ्चार	४१९
५.४	भवन, आवास तथा शहरी विकास	४२०
५.५	पुनर्निर्माण	४२२
६	**अन्तरसम्बन्धित विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	४२३
६.१	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	४२३
६.२	विज्ञान तथा सुचना प्रविधि	४२४
६.३	श्रम तथा रोजगारी	४२५
६.४	जनसंख्या तथा वातावरण	४२६

७	**गरिबी निवारण, स्थानीय विकास तथा शान्ति विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	४२७
७.१	सहकारी तथा गरिबी निवारण	४२७
७.२	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	४२८
७.३	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	४३०
८	**शासकीय व्यवस्था विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट**	४३१
८.१.१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	४३१
८.१.२	सामान्य प्रशासन	४३२
८.२	कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला	४३३
८.३.१	गृह	४३४
८..३.२	रक्षा	४३६
८.४	परराष्ट्र	४३७
८.५	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	४३८
८.६	योजना तथा तथ्यांक प्रणाली	४४०
९	**संवैधानिक अंग तथा निकायहरुको विनियोजित बजेट**	४४१
९.१	राष्ट्रपतिको कार्यालय	४४१
९.२	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	४४२
९.३	व्यवस्थापिका संसद	४४३
९.४	अदालत	४४४
९.५	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	४४५
९.६	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	४४६
९.७	लोक सेवा आयोग	४४७
९.८	निर्वाचन आयोग	४४८
९.९	राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग	४४९
९.१०	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	४५०
९.११	राष्ट्रिय महिला आयोग	४५१
९.१२	राष्ट्रिय दलित आयोग	४५२
९.१३	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	४५३
९.१४	आदिवासी जनजाति आयोग	४५४
९.१५	मधेशी आयोग	४५५
९.१६	थारू आयोग	४५६
९.१७	मुस्लिम आयोग	४५७
९.१८	महान्याधिवक्ताको कार्यालय	४५८

१०	**प्रदेश तथा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण अनुदानको विनियोजित बजेट**	४५९
१०.१	प्रदेश प्रमुख	४५९
१०.२	प्रदेश	४६०
१०.३	स्थानीय तह	४६१
११	**विविध**	४८८
११.१	अर्थ मन्त्रालय - वित्तीय व्यवस्था (५०२, ५०३, ५०४)	४८८
११.२	अर्थ मन्त्रालय - विविध (६०१, ६०२)	४८९
१२	**भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था अन्तर्गत निर्माण तथा मर्मत हुने सम्भावित रणनीतिक, प्रादेशिक र निर्वाचन क्षेत्र सडक**	४९०
१२.१	सम्भावित रणनीतिक सडकहरु (ब.उ.शी.नं. ३३७३३५)	४९०
१२.२	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरु (ब.उ.शी.नं. ३३७३५५)	५०५
१२.३	रणनीतिक सडक पुनर्स्थापना तथा सुधार (ब.उ.शी.नं. ३३७३५६)	५१२
१२.४	निर्वाचन क्षेत्र सडक (ब.उ.शी.नं. ३३७३५९)	५१६
१२.५	दक्षिण नाकावाट म.रा.म. जोड्ने सडकहरु (ब.उ.शी.नं. ३३७३६६)	५३७

परिच्छेद १ : आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विकास लक्ष्य, कार्यक्रम तथा बजेट

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारले २०७३ जेठ १३ गते स्वीकृत गरी कार्यान्वयनको दोस्रो वर्षमा प्रवेश गरेको चौधौं योजना (२०७३/७४-२०७५/७६) सँग सामञ्जस्य हुने गरी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

नेपालको संविधानद्वारा गरिएका व्यवस्था, संयुक्त राष्ट्र संघमा अनुमोदित दिगो विकासका लक्ष्यहरू र व्यवस्थापिका-संसद्को बैठकमा नेपाल सरकारले प्रस्तुत गरेको आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को नीति तथा कार्यक्रमलाई पनि वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा केन्द्रविन्दुमा राखिएको छ। स्थानीय तहको प्रथम चरणको निर्वाचन सम्पन्न भएको तथा गाँउ र नगरस्तरीय स्थानीय तहले आफ्नो योजना तथा कार्यक्रम मार्फत राष्ट्रिय विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिन सक्ने अवस्थालाई समेत वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा ध्यान दिइएको छ ।

साथै, आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि नयाँ योजना तथा कार्यक्रम प्रस्ताव नगरी पहिले नै शुरू भई कार्यान्वयनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । यी आयोजना तथा कार्यक्रमलाई विनियोजन गर्दा उर्जा, पूर्वाधार, पर्यटन, कृषि क्षेत्रलाई थप प्राथमिकता दिइएको छ ।

त्यसैगरी, नवस्थापित गाउँ तथा नगरपालिकाहरूलाई एकीकृत सूचकांकको आधारमा केन्द्रबाट अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ । सैद्धान्तिक धरातल, व्यवहारिक यथार्थता र विश्वव्यापी मान्यताका आधारमा तयार गरिएको यस सूचकांक अनुसार जनसंख्या धेरै भएका, विकासको अवस्था कमजोर भएका र भूगोलका कारण सेवाप्रवाहको लागत बढी भएका स्थानीय तहले बढी अनुदान पाउने छन् । यस एकीकृत सूचकांकमा जनसंख्यालाई ७० प्रतिशत, विकास अवस्थालाई १५ प्रतिशत र लागत समायोजित भूगोल तथा क्षेत्रफललाई १५ प्रतिशत भार प्रदान गरिएको छ ।

१.२ चौधौं योजनाको उद्देश्य तथा रणनीतिहरु

चौधौं योजनामा रोजगारी उन्मुख र न्यायपूर्ण वितरणसहितको उच्च आर्थिक वृद्धिद्वारा द्रुत गतिमा गरिबी न्यूनीकरण गर्दै आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण गर्ने उद्देश्य रहेको छ । यो उद्देश्य प्राप्तिको लागि योजनाले पाँच प्रमुख रणनीतिहरू अवलम्बन गरेको छ ।

१. कृषि क्षेत्रको रूपान्तरण, पर्यटन, औद्योगिक एवं साना तथा मझौला व्यवसायको विस्तार मार्फत् उत्पादन वृद्धि गर्ने ।
२. ऊर्जा, सडक तथा हवाइ यातायात, सूचना तथा सञ्चार र ग्रामीण-शहरी तथा त्रिदेशीय आबद्धता विकासका लागि पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।
३. सामाजिक विकास, र सामाजिक सुरक्षा एवं सामाजिक संरक्षणमा जोड दिँदै मानव विकासमा उच्च तथा दिगो सुधार गर्ने ।
४. आर्थिक, सामाजिक एवं शासकीय सुधार, कुशल एवं जवाफदेही सार्वजनिक वित्त, स्वच्छ, पारदर्शी र जनमैत्री सार्वजनिक सेवा एवं मानव अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै समग्र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।
५. लैङ्गिक समानता, समावेशीकरण, वातावरण संरक्षण, विज्ञान तथा प्रविधिको उच्चतम प्रयोग तथा संस्थागत क्षमता बढाउने ।

यसका अतिरिक्त बजेट विनियोजनका प्रयोजनका लागि साधारण प्रशासनसम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई छैठौं रणनीति स्तम्भको रुपमा कायम गरिएको छ ।

१.३ चौधौं योजना र आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आर्थिक वृद्धि

चौधौं योजना अवधिमा कृषि क्षेत्रको औसत वृद्धिदरको लक्ष्य ४.७ प्रतिशत र गैह्रकृषि क्षेत्रको वृद्धिदरको लक्ष्य ८.४ प्रतिशत निर्धारण गरी योजना अवधिको वार्षिक औसत आर्थिक वृद्धिदर ७.२ रहने अनुमान गरिएको छ । योजनाको पहिलो वर्ष करिब ६.५ प्रतिशत, दोश्रो वर्ष ७.२ प्रतिशत र तेश्रो तथा अन्तिम वर्ष ७.९ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर हासिल हुने अनुमान गरिएको छ । गैह्रकृषि क्षेत्रतर्फ उद्योगको योजना अवधिको औषत वृद्धिदर १०.६ र सेवा क्षेत्रको वृद्धिदर ७.८ रहने अनुमान छ । लक्षित औसत ७.२ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर प्राप्त गर्न योजना अवधिमा कुल स्थिर लगानी रु. २४ खर्ब २४ अर्ब ९६ करोड आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ । यसमध्ये सार्वजनिक क्षेत्रबाट रु. ९ खर्ब ५४ अर्ब ४२ करोड, निजी क्षेत्रबाट रु. १३ खर्ब २७ अर्ब ३० करोड र सहकारी क्षेत्रबाट रु. १ खर्ब ४३ अर्ब २४ करोड लगानी हुने अपेक्षा गरिएको छ । कुल लगानीमा यी तीन क्षेत्रको हिस्सा क्रमश: ३९.४ प्रतिशत, ५४.७ प्रतिशत र ५.९ प्रतिशत हुनेछ ।

चौधौं योजनाको दोस्रो आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेटको कार्यान्वयनबाट कृषि क्षेत्रमा ४.७ प्रतिशत र गैरकृषि क्षेत्रमा ८.४ प्रतिशत गरी औसत ७.२ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ ।

१.४ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को विकास कार्यक्रम बजेटको बाँडफाँट

आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने विकास आयोजना र कार्यक्रमहरुको बजेट रकमको बाँडफाँट तल तालिकाहरूमा दिइएको छ ।

(क) साधारण र विकास बजेटको आधारमा विनियोजन

आ.व. २०७४/७५ को लागि प्रस्तावित बजेटको साधारण र विकास वर्गिकरण अनुसारको विनियोजन तालिका नं. १.१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.१ साधारण र विकास बजेटको आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	बजेट	
		रकम	प्रतिशत
१	साधारण	४३६,१९६,९६०	३४.१
२	विकास	८४२,७९७,८९५	६५.९
	जम्मा	१,२७८,९९४,८५५	१००.०

(ख) खर्चका आधारमा विनियोजन

आ.व. २०७४/७५ को लागि प्रस्तावित बजेटको चालु खर्च, पुंजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्थाको विनियोजन विवरण तालिका नं. १.२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.२ चालु, पुँजीगत र वित्तीय व्यवस्थाको आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	बजेट	
		रकम	प्रतिशत
१	चालु खर्च	८०३,५३१,४५४	६२.८
२	पुँजीगत खर्च	३३५,१७५,९७०	२६.२
३	वित्तीय व्यवस्था	१४०,२८७,४३१	११.०
जम्मा		१,२७८,९९४,८५५	१००.०

(ग) रणनीतिक स्तम्भका आधारमा विनियोजन

चौधौं योजनाका रणनितिक स्तम्भको आधारमा विनियोजित बजेटको विवरण तालिका नं. १.३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.३ रणनीतिक स्तम्भका आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	रणनीतिक स्तम्भ	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	उत्पादन वृद्धि	१२७	७९,१८१,७३२	९.४
२	पूर्वाधार निर्माण	१५५	३८९,९४९,७१०	४६.३
३	सामाजिक विकास	८५५	३३४,६५०,६६८	३९.७
४	सुशासन प्रवर्द्धन	४१	१८,८८६,७६७	२.२
५	अन्तरसम्बन्धित विकास	४१	२०,१२९,०१८	२.४
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२,७९७,८९५**	**१००.०**

(घ) प्राथमिकता क्रमका आधारमा विनियोजन

प्राथमिकताको आधारमा गरिएको बजेट विनियोजन तालिका नं. १.४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.४ प्राथमिकता क्रममा आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	प्राथमिकता क्रम	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	पहिलो (P_1)	१,०९७	७८०,६७९,३५८	९२.६
२	दोस्रो (P_2)	१०४	५९,४४०,६१५	७.१
३	तेस्रो (P_3)	१८	२,६७७,९२२	०.३
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२,७९७,८९५**	**१००.०**

(ङ) दिगो विकास लक्ष्य संकेतका आधारमा विनियोजन

दिगो विकास लक्ष्य संकेतका आधारमा भएको विनियोजन तालिका नं. १.५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १.५ दिगो विकास लक्ष्य संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

संकेत नं.	दिगो विकास लक्ष्य	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	गरिबीको अन्त्य	४६	१८,९२६,२९०	२.२५
२	शून्य भोकमरी	८८	५५,४६३,६८४	६.५८
३	स्वस्थ जीवन	४६	२९,७८३,३४१	३.५३
४	गुणस्तरीय शिक्षा	१८	२९,७१३,६९७	३.५३
५	लैङ्गिक समानता	६	१,७८५,५८४	०.२१
६	दिगो सफापानी तथा सरसफाइ सेवा	२४	३२,९०२,३७७	३.९०
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	३८	६८,१३७,७३९	८.०८
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	२२	६,९३१,२३३	०.८२
९	उद्योग ,नवीन खोज र पूर्वाधार	८५	१५३,४२६,०४४	१८.२०
१०	असमानता न्यूनीकरण	७	३,४३४,२९४	०.४१
११	दिगो शहर र बस्तीहरू	३८	१८८,५४८,२१३	२२.३७
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन		०	०
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	६	३,०७३,०५७	०.३६
१४	सामुद्रिक स्रोतको उपयोग			०
१५	भू सतह स्रोतको उपयोग	२२	८,२२३,९४०	०.९८
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	७७०	२४१,१४४,४६४	२८.६१
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	३	१,३०३,९३८	०.१५
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२,७९७,८९५**	**१००.०**

(च) गरिबी न्यूनीकरण संकेतको आधारमा विनियोजन

गरिबी न्यूनीकरण संकेतको आधारमा भएको विनियोजन तालिका नं. १.६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.६ गरिबी न्यूनीकरण संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

संकेत नं.	वर्गीकरण	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	गरिबी न्यूनीकरण बजेट	१,०८७	७३२,००३,४१३	८६.९
२	तटस्थ	१३२	११०,७९४,४८२	१३.१
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२,७९७,८९५**	**१००.०**

(छ) लैंगिक संकेतका आधारमा विनियोजन

लैंगिक संकेतका आधारमा भएको विनियोजन तालिका नं. १.७ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १.७ लैंगिक संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

संकेत नं.	लैंगिक उत्तरदायी बजेट	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	८९	२४४,०२९,२४६	२९.०
२	अप्रत्यक्ष लाभ	९९५	४७०,२७७,२०८	५५.८
३	तटस्थ	१३५	१२८,४९१,४४१	१५.२
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२७९७८९५**	**१००.०**

(झ) जलवायु संकेतका आधारमा विनियोजन

जलवायु संकेतका आधारमा भएको विनियोजन तालिका नं. १.८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १.८ जलवायु संकेतका आधारमा विनियोजित रकम

(रकम रु. हजारमा)

संकेत नं.	जलवायु परिवर्तन बजेट	कार्यक्रम/आयोजना संख्या	बजेट	
			रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष	८०८	२८२,६६५,८६६	३३.५
२	अप्रत्यक्ष	१०२	११०,२१९,०८५	१३.१
३	तटस्थ	३०९	४४९,९१२,९४४	५३.४
	जम्मा	**१,२१९**	**८४२,७९७,८९५**	**१००.०**

१.५ क्षेत्र/उपक्षेत्रगत विकास आयोजना/कार्यक्रम

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा विभिन्न मन्त्रालय, कार्यालय तथा निकायहरु अन्तर्गत जम्मा १,२१९ विकास कार्यक्रमहरू/आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। क्षेत्र/उपक्षेत्रगत विकास आयोजना/कार्यक्रमहरूको प्राथमिकता क्रम, रणनीतिक स्तम्भ, गरिबी न्यूनीकरण संकेत, लैंगिक संकेत, दिगो विकास लक्ष्य संकेत र जलवायु संकेत अनुसारको कार्यक्रम/आयोजनाको संख्यात्मक विवरण तालिका नं. १.९ मा दिइएको छ।

तालिका १.९ विषय क्षेत्रगत विकास कार्यक्रम/आयोजनाको रणनीतिक स्तम्भ प्राथमिकताक्रम तथा बजेट संकेत अनुसारको संख्या

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	रणनीतिक स्तम्भ					प्राथमिकताक्रम			दिगो विकास संकेत															गरिबी न्युनीकरण		लैंगिक संकेत			जलवायु संकेत			जम्मा
		१	२	३	४	५	१	२	३	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१३	१५	१६	१७	१	२	१	२	३	१	२	३	
१	कृषि	३५					३०	५		१	३४														३४	१	९	२६		२	१६	१७	३५
२	पशुपन्छी	१३					११	२			१३														१२	१		४	९		५	८	१३
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	२५				८	२७	५	१		२९									४					२९	४	६	२२	५	१२	१६	५	३३
४	भूमिसुधार	१		१	५		६	१		२	४											१			४	३	१	४	२			७	७
५	वन तथा भू-संरक्षण	८				११	१४	५													२	१७			१४	५	६	११	२	११	७	१	१९
६	उद्योग	१३	१				१३	१		६							२	५				१			१०	४	६	२	६	१	१	१२	१४
७	वाणिज्य	२	१				३										३								२	१		३				३	३
८	आपूर्ति			१			१					१													१			१				१	१
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१६	५				१०	९	२								४	६		११					१०	११		२	१९		२	१९	२१
१०	शिक्षा			१६			७	८	१	१			१५												१५	१	१२	२	२			१६	१६
११	स्वास्थ्य तथा पोषण			४२			१८	१९	५			४२													४०	२	१३	२९			१	४१	४२
१२	खानेपानी तथा सरसफाई			१९	४	२	१८	५	२						२२						१	१	१		१५	१०	५	१४	६	१५	१०		२५
१३	युवा तथा खेलकूद			२			२						२												१	१		२				२	२
१४	जलविद्युत्	३	३३	१			३३	२	२							३६							१		२६	११		१८	१९	११	१५	११	३७
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था		७२				६२	९	१	१८								५२		२					५३	१९	१	५१	२०		१२	६०	७२
१६	सूचना तथा सञ्चार				२		२											२							१	१		१	१			२	२
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास		२२	१	१	१	१५	९	१	१								३		१७		२	१	१	८	१७	१	१६	८	१	५	१९	२५
१८	पुनर्निर्माण		१				१													१					१		१					१	१
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण			३		५	७	१		३				५											७	१	५	३				८	८
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि		२			२	१	२	१									४								४			४			४	४
२१	श्रम तथा रोजगारी			५			४	१		१							४								५		१	४				५	५
२२	जनसंख्या तथा वातावरण		२			३	५									२					३				३	२	२	२	१	५			५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	१				१	२			२															२		१	१				२	२
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	२	१२	८	४	५	२२	८	१	४	२	१	१		२		४	१०	५				२		२६	५	७	२०	४	४	३	२४	३१
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण				२		२												२						२		१	१				२	२
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्		१			२	३			२								१								३	१		२			३	३
२७	सामान्य प्रशासन			१			१					१														१		१				१	१
२८	गृह			२	१		२	१				१		१									१		१	२	१	१	१			३	३
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	८	२	१	९	१	१४	७		२	६						४	१		२			५	१	१०	११	२	६	१३	२	२	१७	२१
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली				४		२	२		३							१								१	३		२	२			४	४
३१	अदालत				२		१	१															२			२			२			२	२

क. सं.	विषय क्षेत्र	रणनीतिक स्तम्भ					प्राथमिकताक्रम			दिगो विकास संकेत															गरिबी न्युनीकरण		लैंगिक संकेत			जलवायु संकेत			जम्मा
		१	२	३	४	५	१	२	३	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१३	१५	१६	१७	१	२	१	२	३	१	२	३	
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग				१		१																१			१			१			१	१
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय				१		१																१			१			१			१	१
३४	लोक सेवा आयोग				१		१																१			१			१			१	१
३५	निर्वाचन आयोग				१		१																१			१			१			१	१
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय				१		१																१			१			१			१	१
३७	प्रदेश			७			७																७		७		७				७		७
३८	स्थानीय तह			७४४			७४४																७४४		७४४			७४४		७४४			७४४
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध		१	१	२		२	१	१									१		१			१	१	३	१		२	२			४	४
	जम्मा	१२७	१५५	८५५	४१	४१	१०९७	१०४	१८	४६	८८	४६	१८	६	२४	३८	२२	८५	७	३८	६	२२	७७०	३	१०८७	१३२	८९	९९५	१३५	८०८	१०२	३०९	१२१९

परिच्छेद २ : कृषि, भूमिसुधार तथा वन

२.१ कृषि

क. पृष्ठभूमि

कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई बढ्दो व्यापार घाटालाई न्यूनीकरण गर्न तथा आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका वर्गहरुलाई समेत प्राथमिकता दिई सरकारी, सहकारी, निजी साझेदारीको अवधारणा अनुरूप देशको भौगोलिक परिवेश, तुलनात्मक लाभ र बाली विशेष अनुसारको विशेष कृषि उत्पादन क्षेत्रहरु मार्फत कृषि उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरण गर्नु आवश्यक रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७४/७५ संविधान प्रदत्त खाद्य सम्बन्धी अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै कृषि विकास रणनीतिले परिकल्पना गरे अनुसार कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वको वृद्धि, कृषि क्षेत्रको विविधिकरण, व्यावसायीकरण र कृषिजन्य वस्तुको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा अभिवृद्धि गरिनेछ।

कृषि औद्योगीकरणमार्फत कृषि पेशालाई सम्मानजनक बनाई आय तथा रोजगारी सिर्जना, गरिबी न्यूनीकरण, व्यापार सन्तुलन, दिगो र सन्तुलित विकास, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा र कृषि क्षेत्रको रुपान्तरणबाट आर्थिक समृद्धिका लागि बृहद उत्पादन पकेटहरु (ब्लक), मूल्य अभिवृद्धि एवम् बजारीकरणका लागि आवश्यक संरचनाहरु सहितको उत्पादन क्षेत्रहरु (जोन), कृषिजन्य उद्योगहरु सहितको औद्योगिक विशेष कृषि क्षेत्र (सुपर जोन)हरु सहितको कृषि विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुनेछन् । त्यसैगरी मुलुक संघीय संरचनामा गईसकेको र स्थानीय तहमै जनप्रतिनिधिहरु समेत निर्वाचित भएको परिप्रेक्ष्यमा संविधानको अनुसूची ८ अनुसार स्थानीय आवश्यकता, भौगोलिक अवस्था एवम् संभाव्यताका आधारमा स्थानीय निकायमार्फत नै कृषि विकास र कृषि विकासका कार्यक्रमहरु तर्जुमा र संचालनका लागि केन्द्रमा रहेको बजेट समेत सोही तहमा उपलब्ध गराई स्थान विशेषको कृषि कार्यक्रम संचालनका लागि सहजीकरण गरिनेछ । दिगो विकासको भोक अन्त्य, खाद्य र पोषण सुरक्षा जस्ता लक्ष्य र चौधौ योजनाको लक्ष्य प्राप्त गर्न आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी कृषि उपजमा आत्मनिर्भर उन्मुख हुनु ।
२. निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई नाफामूलक, दिगो एवं व्यावसायिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गर्नु ।
३. कृषिमा आधारित उद्योगको विकास गरी रोजगारी र आम्दानी वृद्धि गर्नु ।
४. कृषि क्षेत्रको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता वृद्धि गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व र प्रतिस्पर्धी क्षमता विकास गर्ने ।
२. तुलनात्मक लाभ हुनसक्ने आधारभूत खाद्य वस्तुको उत्पादनमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्ने ।
३. कृषि क्षेत्रको अतिरिक्त श्रमशक्तिलाई कृषि तथा गैरकृषिमा आधारित सेवा र उद्योग क्षेत्रतर्फ आकर्षित गरी यस क्षेत्रमाथिको निर्भरता कम गर्ने ।
४. जलवायु परिवर्तन र प्रकोपबाट पर्ने नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्दै वातावरणमैत्री कृषि प्रविधिको विकास र विस्तार गर्ने ।

घ.नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	**आधार वर्ष २०७२/७३**	२०७३/७४ को प्रगति	२०७४/७५ को लक्ष्य	२०७५/७६ को लक्ष्य
१	कृषि क्षेत्रको वृद्धि दर	प्रतिशत	१.४		४.७	४.८
२	प्रत्यक्ष रोजगारी	जना (हजारमा)	१००		३३	३३
३	खाद्यवस्तु उत्पादन					
	३.१ धान	हजार मे.टन	४२९९	५२३०	५१९८	५५६१
	३.२ गहुँ	हजार मे.टन	१५७०	१८४१	२०७४	२२१९
	३.३ मकै	हजार मे.टन	२२३१	२३२०	२५२०	२६९६
	३.४ आलु	हजार मे.टन	२८५०	२७५५	३१००	३२५०
	३.५ तेलहन	हजार मे.टन	२२५	२११	२२१	२३६
	३.६ दलहन	हजार मे.टन	३६०	३५३	४१०	४३८
	३.७ उखु	हजार मे.टन	३७५०	३१५७	३५००	३४००
	३.८ फलफूल	हजार मे.टन	१०९६	१०९७	१३३९	१४८०
	३.९ तरकारी	हजार मे.टन	३५८०	४१६३	३८००	४०००
	३.१० चिया	हजार मे.टन	२३.१८	२४.७२	२७	३०
	३.११ माछा	हजार मे.टन	७७.६७	५४	९५	१०३

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्र

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष (३१२१०१)	०१	सालबसाली लागत नखुल्ने	• सञ्चालन हुने आयोजनाहरुवाट कृषि प्रविधिको विकास तथा कृषि उत्पादन र ब्यवसायिकरणमा सहयोग पुगेको हुने ।	• ११औं आव्हान अर्न्तगत स्वीकृत भएका ४० वटा आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा १२औं आव्हानका अर्न्तगत स्वीकृत भएका ३० वटा आयोजनाहरु १३औं आव्हानको लागि दर्ता भएका आयोजना पूर्ण प्रस्तावहरुमध्ये १९ वटा सम्झौता भएको।	• कृषि तथा पशु विज्ञान सम्बन्धी स्नातकोत्तर र विद्यावारिधिको शोधकार्यमा ४० जनालाई लागि अनुदान दिने । • ११औं, १२औं र १३औं आव्हानका चालु आयोजनालाई सशर्त शोधभर्ना दिने।
२.	कृषि विकास रणनीति अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम ३१२१०२	०१	आ.व. २०५४/५५ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• बाली बिमा कार्यक्रमबाट कृषक तथा कृषि उद्यमीहरु लाभान्वित भएको हुने । • कृषि विकास रणनीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने। • दैवी प्रकोप तथा राहत कार्यक्रम संचालन भएको हुने।	• कृषकहरुलाई बाली र मत्स्य बीमाको प्रिमियममा ७५ प्रतिशत अनुदान बापतको रकम हालसम्म रु. ३ करोड १० लाख ७० हजार निकासा भई १७ वटा बिमा कम्पनीहरुलाई भुक्तानी भएको । • सीप विकास तथा जनचेतना तालिम, कार्यक्रम अनुगमन, प्रगति समिक्षा कार्यक्रम र योजना तथा अनुगमन सुदृढीकरणका कार्यक्रमहरु भएको, • दैवी प्रकोप तथा राहत कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न जिल्लामा राहत कार्यक्रम पठाईएको।	• कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयन गर्नको लागि नीति तर्जुमा/परिमार्जन तथा पुनरावलोकन गर्ने। • संघीय संरचना अनुरूप कृषि विकास रणनीति परिमार्जन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • खाद्यान्न तथा पोषण सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • मूल्य श्रंखला विकास कार्यक्रम सञ्चालन सञ्चालन गर्ने। • विकेन्द्रित विज्ञान, प्रविधि तथा शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • कृषि तथ्याङ्क पुस्तिकाहरु प्रकाशन गर्ने । • राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार मार्फत कृषकहरुलाई सम्मान गर्ने। • बाली तथा मत्स्यबीमा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
३.	विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम ३१२१०३	१	आ.व. २०५७/५८ देखि सालबसाली कूल लागत नखुल्ने	• २ लाख ५० हजार मे.टन. रासायनिक मल वितरण भएको हुने । • ८६५० मे.ट. मूख्य खाद्यान्न बालीहरुको उन्नत बिउ (अनुदानमा) बिक्री बितरण भई खाद्यान्न बालीहरुको उत्पादन वृद्धि भएको हुने।	• १९३५११ मेट रसायनिक मल खरीद गरी उपलव्ध गराइएको।	• लागत सहभागिताका आधारमा कृषकहरुलाई २ लाख ५० हजार मे.टन रासायनिक मल, ८६५० मे.टन उन्नत बिउ अनुदानमा विक्री वितरण गर्ने।
४.	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना, (३१२१०४)	१,३	आ.व. ०६७/६८ देखि २०७३/७४ सम्म कूल लागतः ३५८८७.८	• उच्च मूल्यका वस्तु उत्पादन, प्रशोधन तथा बजार प्रवर्द्धन सम्बन्धी थप ३०० उप आयोजनाहरुले अनुदान प्राप्त गरी कार्यक्रम संचालन भएको हुने । • कृषि उद्यम	• आयोजना लागू भएका १० जिल्लामा संचालित विभिन्न कृषि व्यवसाय उप-आयोजनाहरुबाट छैठौं आह्वानसम्म ५२१ उपआयोजना सम्झौता सम्पन्न, १४८ उपआयोजना सम्पन्न । • सम्पनन् भएका उप आयोजनाहरुमा १५८१६ मौरी घार वितरण, ४३७० हे. क्षेत्रफल सिँचित, ३२२ पावर टेलर, ३१७४५ प्लाष्टिक क्रेट, २१०४ स्प्रेयर टंकी., ३१९१	• मागमा आधारित उच्च मूल्य जाने वस्तु उत्पादन, प्रशोधन तथा बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्न अनुदान वितरण गर्ने । • सोकेसिंग प्रवर्द्धन, साझेदार संस्थाका कर्मचारीहरुका लागि तालिम प्रदान गर्ने • बजार सन्जाल स्थापना तथा कृषि बजार सूचना प्रणाली स्थापनाका लागि कृषि उद्यम केन्द्रलाई सहयोग गर्ने। • राष्ट्रियस्तर गैरसरकारी संस्थामार्फत कार्यक्रम संचालन तथा भुक्तानी दिने। • पिछडिएका वर्गको लागि गैर सरकारी संस्था मार्फत कार्यक्रम संचालन तथा भुक्तानी दिने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				केन्द्र मार्फत कृषि बजार सूचना प्रणाली स्थापना भई कृषि बजार सूचना सहज भएको हुने । • राष्ट्रियस्तर १, क्षेत्रीयस्तर २ र जिल्लास्तर १० वटा गैर सरकारी संस्थाहरु मार्फत अनुदान प्रवाहका लागि कृषक समूह/सहकारी उद्यमीहरुको सशक्तिकरण, उत्पादित वस्तुहरुको बजार सुनिश्चितता भएको हुने ।	हजारी, ४८१० प्लाष्टिक हाउस निर्माण, ल्याब ६, प्रशोधन भवन ९१, ७५१६ मे टन क्षमताको गोदाम घर , १५५३५ मे टनको १२ शीत गृह र ११९ संकलन केन्द्र निर्माणाधिन रहेको । उच्च मूल्य जाने वस्तुमा ७३७८ हे. थप क्षेत्रफल विस्तार र उच्च मूल्य बाली उत्पादन – ९२३३६ मे टन २९९३५ कृषक घरधुरी जसमा ४७५७ दलित, जनजाति, गरिब, सीमान्तकृत लाभान्वित भएको।	• सामाजिक परिचालनको लागि जिल्ला स्तरीय गैर सरकारी सस्था (सुदूर र मध्य पश्चिमका ५/५ जिल्ला) मार्फत कार्यक्रम संचालन गर्ने।
५.	कृषि विकास योजना जनकपुर	१, ३	आ.व. २०२८/२९	• २५०० स्यालो टयूववेल	• कृषि विकास योजना तर्फ २० वटै जिल्लामा स्यालो	• २५०० वटा स्यालो टयूववेल जडान गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
	(३१२१०५)		देखि साल वसाली कूल लागतः नखुल्ने	जडान • १६ डीप टयूववेल जडान भई सिंचित क्षेत्रफल करिब ८००० हे. थप सिंचित क्षेत्रफल विस्तार भएको हुने।	टयुबवेल जडानको लागि निर्णय भएको । स्यालो टयुबवेल जडानको लागि ३४४१ आवेदन परेकोमा १०३० वटा छनौट निर्णय भई सम्झौता हुनुको साथै ६०० स्यालो टयुबवेलवाट थप १५०० हे. मा सिचाई सुविधा उपलब्ध भएको र ४३० वटा स्यालो टयुबवेल निर्माणाधीन रहेको ।	• १६ वटा डीप टयूववेल जडान गर्ने । • १५ वटा पुरानो डीपटयूववेल मर्मत तथा पुनःनिर्माण गर्ने । • १० वटा डिप टयुववेलमा विद्युतीय पम्प र विद्युत डिप टयुवेलमा विद्युत तथा ट्रान्फरमर जडान गर्ने । • १२ वटा डिप टयुववेलमा पम्प हाउस निर्माण गर्ने।
६.	रेशमखेती विकास कार्यक्रम ३१२१०६	१, ३	आ.व. २०३४/३५ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने साल वसाली	• किम्बुले ढाकेको क्षेेत्रफल १,७७० हे. पुगेको हुने । • रेशम कीरापालनमा प्रयोग भएको किम्बु क्षेत्रफल ९८० हे. बाट १,०५० हे. पुर्‍याउने । • कृषकहरुको आयस्तरमा वृद्धि हुनका साथै किम्बु क्षेत्र	• ७ वटा क्लष्टरमा ३५ हे. मा क्षेत्र बिस्तार गर्ने गरी कार्यविधि तयार भएको। किम्बु खेती तथा रेशमपालन सम्बन्धी स्थलगत तालिम १० पटक, रेशम कीरापालन अगुवा कृषक तालिम १ पटक, ४.५ हे.मा किम्बु बगैचा फार्म व्यवस्थापन, ११ वटा निजी किम्बु नर्सरी स्थापना, सेरी एण्ड डेरी अवधारणा अनुसार २ वटा किम्बु नमूना बगैंचा स्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।	• ४० हे.मा किम्बु क्षेत्र विस्तार गर्ने, • ३० मे.ट. कोया उत्पादन गर्ने । • किम्बु विरुवा उत्पादन ३५ लाख र रेशम बिज कोया उत्पादन ३,५०० केजी गर्ने । • ३५ जातका रेशम किरा मातृ श्रोत संरक्षण गर्ने । • बिज कोया उत्पादन १,५०० के.जी उत्पादन गर्ने । • ५,००० बक्स चौकी कीरापालन तथा कृषकहरूलाई वितरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				विस्तारबाट पर्यावरण सन्तुलनमा समेत टेवा पुगेको हुने । • ३,५०० केजी विज कोया उत्पादन भएको हुने । • ५,५०० बक्स चौकी किरापालन भएको हुने ।		
७.	वागवानी विकास कार्यक्रम ३१२१०७	१, ३	कूल लागतः नखुल्ने सालवसाली	• मुख्य फलफूल बालीमा आत्मनिर्भरता र निर्यात प्रवर्द्धनका लागि फलफूल क्षेत्र विस्तार र उत्पादन वृद्धि भएको हुने। निजी, सरकारी, सामुदायिक श्रोत केन्द्रहरुको क्षमता बढाउन र आधुनिकिकरण	• १,६५,६४३ फलफूलका बेर्नाहरु बिक्री वितरण गरिएको। • फलफूलको बेर्ना उत्पादनको लागि ५० जिल्लामा ७५ वटा नर्सरी स्थापनाका लागि आवेदकहरु छनौट भएको, २ वटा टिस्युकल्चर स्थापनाको संस्थाहरु छनौट भएको, जैतुनको निजी नर्सरी स्थापनाका लागि १२ वटा आवेदनहरु छनौट भएको । नर्सरीवाट विभिन्न फलफूल वालीहरुको	• आगामी दश बर्षमा मुख्य फलफूल बालीमा आत्मनिर्भर हुनका आधुनिकिकरण गर्न ५० प्रतिशत पूँजीगत अनुदानमा अत्याधुनिक ग्रिन हाउस, नेट हाउस, सेड हाउस, टिस्यू कल्चर ल्यावस्थापनाको लागि अनुदान वितरण गर्ने। • ३० वटा हिउदे फलफूलको निजी नर्सरी स्थापना गर्ने। • ६ हजार आलंकारिक विरुवा उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्ने। • ४२,००० किवि विरुवा बिक्री वितरण गर्ने। • ४२,००० वर्षे फलफूल गर्ने। • १२,००० कफी विरुवा उत्पादन गर्ने। • १०० वटा कफी सोलर ड्रायर वितरण गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				गर्न ५० प्रतिशत पूजिगत अनुदानमा अत्याधुनिक ग्रिन हाउस, नेट हाउस, सेड हाउस, टिस्यू कल्चर ल्याव स्थापनाको लागि अनुदान वितरण भएको हुने। • जातीय जर्मप्लाज्म संरक्षण सम्वर्द्धन र रूटस्टक विरुवा उत्पादन	१० लाख स्वस्थ्य विरुवा उत्पादन हुने अपेक्षा गरिएको । त्यसैगरी ४ वटा जैतुनको अत्याधुनिक साधन सहितको नर्सरी स्थापनाको लागि विभिन्न जिल्लाबाट १२ वटा प्रताव परेको र १० वटा जैतुनको निजी नर्सरी (नेट हाउस/सेड हाउस समेतको - ७५ प्रतिशत अनुदान), स्थापनाको लागि २८ वटा प्रस्ताव परेको, प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा छनौट भइ सम्झौता गर्ने काम भइरहेको ।	• १०० वटा कफि नर्सरी स्थापना गर्ने। • फलफूल क्षेत्रफल विस्तारका लागि १२ लाख १८ हजार फलफूलका विरुवा वितरण गर्ने।
८.	आलु तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम (३१२१०८)	१, ३	आ.व. २०५८/०५९ सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• निजी क्षेत्र सगँको साझेदारीमा प्रतिशेपर्धामा आधरित अर्गानिक कृषि पर्यटन/अर्गानिक भिलेज/स्थापनाको	• ४०२२ हजार तरकारी बेर्ना उत्पादन तथा बिक्री वितरण, तरकारी विउ २१.७ के.जी. तरकारी मूल बिउ उत्पादन, निजी क्षेत्रलाइ आलुको टिस्युकल्चर ल्याब ४ वटा स्थापना सहयोग कार्यक्रम अन्तरगत आलुको टिस्यूकल्चर	• ५० लाख तरकारी बेर्ना उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्ने। • ४ वटा आलुको टिस्युकल्चर ल्याब स्थापना गर्ने। • निजी क्षेत्र सगँको साझेदारीमा प्रतिशेपर्धामा आधरित अर्गानिक कृषि पर्यटन/अर्गानिक भिलेज स्थापना गर्ने । • प्रिसिजन तथा प्रोटेक्टेड प्रविधिबाट तरकारी

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				लागि ५० प्रतिशत अनुदान दिने । • प्रिसिजन तथा प्रोटेक्टेड प्रविधिबाट तरकारी खेती लगायत तरकारीको नर्सरी स्थापनाका लागि ८ वटा अनुदान कार्यक्रम भएको हुने । • आलुको पूर्व मुल बिउ उत्पादनका लागि तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला स्थापना तथा सचालनका लागि अनुदान वितरण भएको हुने । • विभिन्न फार्म केन्द्रहरुमा आधुनिक	ल्याब स्थापना गर्न ४ वटा फर्म कम्पनीहरु (काभ्रे, मकवानपुर, झापा र कैलाली) को निजी कम्पनी फर्महरु छनौट भएको तथा २ वटा पुराना टचस्यू कल्चर ल्याब एवं स्क्रीन हाउस सुदृढीकरण गर्न बर्दिया र ललितपुरको निजी कम्पनी छनौट भई कार्य अगाडी बढेको । • १६ हिमाली जिल्लामा २६ हजार हे. मा आलु खेती भइ ३ लाख ३५ हजार मे.टन उत्पादन हुने अनुमान गरिएको । • जिल्ला स्तरिय तालिम, घुम्ती तालीम, बिउ आलुमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने कार्य र आलु रोप्ने कार्य भैरहेको ।	खेती लगायत तरकारीको नर्सरी स्थापनाका लागि अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने । • आलुको पूर्व मुल बिउ उत्पादनका लागि तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला स्थापना तथा सचालनका लागि अनुदान दिने । • पि.वि.एस. उत्पादनको लागि स्क्रिन हाउस निर्माण लगायत टचस्यू कल्चर ल्याव स्थापना आधुनिक ग्रिन हाउस सेड हाउस नेट हाउस निर्माण लगायतका फार्म सुद्धीढीकरण कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				संरचनाहरु निर्माण भएको हुने ।		
९.	बिउ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम (३१२१०९)	०१, ०२	आ.व. २०५८/०५९ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• बिउ बिजन क्षेत्रको दीर्घकालिन सोंच कार्यान्वयनमा आउने। • बिउ बिजन क्षेत्रको दीर्घकालिन सोंचलेजोनिङ गरे अनुसार प्रमाणीकरणको लागि तरकारी, धान, गहुँका बिउ, बाली, खेत अनुगमन भएको हुने। • प्रयोगशालाहरुबाट क्रसचेक परीक्षण, अन्तर्राष्ट्रिय बिउ परीक्षण र अन्य बिउ नमूना	• समिति तथा उपसमितिहरुको २३ पटक बैठक भएको । • विभिन्न प्रयोगशालाबाट संकलन गरिएको नमूनाको क्रस चेक परीक्षणको लागि नमूना संकलन तथा परिक्षण प्रतिवेदन तयारी (४०९ पटक) गरिएको । • प्रवृत्ति विश्लेषणको लागि नमूना संकलन गरी परीक्षण (२५ पटक) गरिएको ।	• बिउ बिजन क्षेत्रको दीर्घकालीन सोंचलेजोनिङ गरे अनुसार प्रमाणीकरणको लागि तरकारी, धान, गहुँका बिउ बाली अनुगमन गर्ने । • बिउ मानक तयारी तथा परिमार्जन, बिउ नमूना परीक्षण गर्ने । • उन्नत जातहरुको पुस्तिका तथा देशका बिउ ब्यवसायीहरुको प्रोफाईल प्रकाशन • बिउ प्रमाणीकरणका लागि ट्याग छपाइ वितरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				परीक्षण गरी बिउको गुणस्तर यकिन गरिने। • बिउ बजार नमूना परीक्षण भई गुणस्तरीय बिउ आपूर्ती सहज हुने		
१०.	मत्स्य विकास कार्यक्रम ३१२११०	०१, ०३	आ.व. २०५८/०५९ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• विभिन्न साईजका २२ करोड मत्स्य बिज उत्पादन भई वितरण भएको हुने ।	• १५ करोड १२ लाख २१ हजार ५१ मत्स्य बिज अनुदानमा वितरण गरिएको। • २७ जिल्लामा ३०० हे. मा पोखरी निर्माणको लक्ष रहेकोमा १४३ हे.मा पोखरी निर्माण सम्पन्न गरिएको।	• २१ करोड ह्याच्लिङ्ग, १४ लाख ८० हजार फ्राई र १ लाख १६ हजार फिङ्गरलिङ्ग वितरण गर्ने। • शुद्ध नश्लको मत्स्य बिज (ह्याच्लिङ्ग र फिङ्गरलिङ्ग) उत्पादन तथा वितरण गर्ने।
११.	खाद्य पोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम ३१२१११	०१	आ.व. २०२७/२८ देखि सालवसाली	• खाद्य वस्तुहरुको उत्पादनस्तर देखि विक्रि वितरण एवं आयात/निर्यात सम्म शुद्धता कायम भएको हुने। • आम उपभोक्ताहरुको	• ३,६५३ अनुगमन निरीक्षण खाद्य तथा दाना उद्योग, होटल रेष्टुरेण्ट, राजमार्गका होटल (खाद्य) तथा दाना उद्योगको उत्पादन स्वच्छता सम्बन्धमा ५७ वटा मुद्दा दायर भएको। • २३१७ वटा बजार अनुगमन तथा नमूना संकलन गरिएको । • ३३६४५ वटा खाद्य नमूना	• १0000 नमूनाको प्रयोगशाला विश्लेषण सेवा संचालन गर्ने। • ३,000 नमूना संकलन गर्ने। • ६,000 आयात निर्यात गुणस्तर प्रमाणीकरण गर्ने। • खाद्य पोषण सुरक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने। • डब्लु.टि.ओ.को एस.पि.एस. को प्रावधान कार्यान्वयन गर्ने। • उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				हक हित एवं स्वास्थ्य संरक्षणमा मद्दत पुगेको हुने। • प्रमाणिकृत एवं भरपर्दो विश्लेषण सेवा प्रदान भई निर्यात प्रवर्द्धनमा समेत टेवा पुगेको हुने । • उपयुक्त खाद्य पोषण कार्यक्रम मार्फत कुपोषण न्यूनीकरण र खाद्य पोषण सुरक्षामा सघाउ पुगेको हुने । • कृषि एंव पशुजन्य खाद्य उत्पादनमा विषादि, एण्टी बायटिक हार्मोनको अवशेष पहिचान एवं विश्लेशण	विश्लेषण गरिएको। • २३,२०५ वटा खाद्य आयात निर्यात निरीक्षण तथा प्रमाणीकरण गरिएको। • ५४० जनालाई खाद्य प्रशोधन र स्वच्छता तालिम संचालन गरिएको। • ३२० जनालाई खाद्य पोषण तालिम संचालन गरिएको। • खाद्य प्रबिधि अनुसन्धान तथा तालिमका लागि भवन निर्माण भैरहेको । • ६ वटा खाद्य मेला संचालन भएको।	

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				गरी उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन भएको हुने ।		
१२.	बाली संरक्षण कार्यक्रम (३१२११२)	०१, ०३	आ.व. २०४८/५० देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• हानिकारक रोग, कीरा, झारपात आदिबाट बालीनालीमा हुने नोक्सानीको स्तर हालको २५ प्रतिशतबाट ५ प्रतिशत कम गरी लक्षित क्षेत्रमा १५ प्रतिशत उत्पादन वृद्धिमा सहयोग पुग्ने। • सिन्धुली र स्याङ्गजा जिल्लामा शुत्रुजीव मुक्त पकेट क्षेत्रहरु घोषणा कार्यक्रमले	• ६२१७ वटा विरुवा स्वस्थताको प्रमाण पत्र र ३०७३९ वटा आयात इजाजतपत्र वितरण गरिएको । • बायो पेस्टीसाईड र बायो फर्टिलाईजर उत्पादन गर्ने नयाँ उद्योग स्थापनार्थ ५० प्रतिशत पुजिगत अनुदान (चितवन र काभ्रे) दिईएको।	• बायो पेस्टीसाईड र बायो फर्टिलाईजर उत्पादन गर्ने नयाँ उद्योग स्थापनार्थ ५० प्रतिशत पुँजिगत अनुदान (चितवन र काभ्रे) • आई. जे. ४५०० हजार इन्टोमोप्याथो जेनिक निमाटोड उत्पादन गर्ने । • ४ लाख ट्राइकोग्रामा रियरिङ उत्पादन गर्ने । • आइपिएम एप्रोच प्रदर्शन गर्ने । • प्रस्तावनामा आधारित आई.पी.एम. प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने। • कृषक सहजकर्ताबाट आई.पी.एम. कृषक पाठशाला, बाली उपचार शिविर संचालन संचालन गर्ने। • नियमित प्लान्ट क्लिनिक संचालन र प्रतिवेदन तयारी गर्ने। • ट्राइकोग्रामा रियरिङ्ग तथा च्याउको बिउ उत्पादन गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				निरन्तरता पाई जुनार तथा सुन्तलाको निर्यात प्रबर्द्धनमा सहयोग पुगेको हुने । • ट्राइकोग्रामारियरिङ्ग तथा ट्राइकोडर्मा, च्याउको बिउ उत्पादन हुने।		
१३.	व्यवसायीक कीट विकास कार्यक्रम ३१२११३	०१, ०३	आ.व. २०५२/५३ देखि सालबसाली कूल लागत : नखुल्ने साल वसाली	• मह ब्यापारीहरुले मह संकलन तथा गुणस्तरीय मह उत्पादन गरी विक्री वितरण गर्न सक्षम भएको हुने। • मौरी श्रोत तथा पकेट क्षेत्रको तथ्याङ्क अद्यावधिक भएको हुने । • च्युरी क्षेत्रको विकास हुने ।	• ८० प्रतिशत अनुदानमा १० वटा च्याउको बल्व बनाउने मेशीन वितरण भएको। • मेलीफेरा जातको मौरीगोला सहीतको ३०० घारको लागि ८० प्रतिशत अनुदान (नमूना मौरीपालन फर्म स्थापना अनुदान दिइएको । • ७ वटा क्लष्टरमा ३५ हे. मा क्षेत्रबिस्तार गर्ने गरी कार्यविधि तयार भएको।	• १८००० बोटल च्याउको बिउ वितरण गर्ने। • ४० सेट मौरी उपकरण वितरण गर्ने। • ४०० केजी आधार चाका वितरण गर्ने । • ६ वटा च्याउको कल्चर ल्याब सञ्चालन गर्ने। • ३ वटा च्युरी तथा अन्य फुल फुल्ने विरुवाको नर्सरी स्थापना गर्ने। • १५०० वटा मौरीगोला सहितका घार वितरण गर्ने। • ५०००० च्युरी विरुवा वितरण गर्ने। • ५ वटा मौरी कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्ने। • १५ वटा वी क्लीनीक सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				• मौरी वी क्लीनीक सञ्चालन भएको हुने। • एपी टुरीजम पकेट क्षेत्र स्थापना भएको हुने। • मौरीगोला सहितका घार वितरण भएको हुने।		
१४.	बाली विकास कार्यक्रम (३१२११४)	१, २	आ.व. ०५७/५८ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• बृहतर धान उत्पादन कार्यक्रम ३५ जिल्लामा संचालन भई थप ७,००० हे. क्षेत्रफल विस्तार भएको हुने • तोकिएको भन्दा बढी धान उत्पादन गर्ने कृषकहरुलाई एकमुष्ट प्रति हे.	• सिँचाई विभागसँगको समन्वयमा चैते धानको क्षेत्र विस्तार लक्ष अनुरुप ६,९०० हे. सिंचित क्षेत्र पहिचान गरी रोपाइँ सम्पन्न भएको ।चैते धानको उत्पादनमा आधारित बिमा लेख जारी भई कार्यान्वयनमा आइसकेको। • मध्यपहाडी बृहत्तर मकै उत्पादन कार्यक्रम अन्तरगत ७४८.८ मे.टन उन्नत बिउ बितरण गर्ने बार्षिक लक्ष्य रहेकोमा ७१२ मे.टन बितरण	• बिउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी स्थलगत घुम्ती कृषक तालिम (१०० पटक) दिने। • जुट बालीको रेटिङ पोखरी निर्माणमा ५० प्रतिशत अनुदान सहयोग (३ वटा) उपलव्ध गराउने । • बिउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धी स्थलगत घुम्ती कृषक तालिम (३८ पटक) दिने । • बिउ बाली जातीय परिक्षण ४० पटक र बिउ भण्डार निरीक्षण ४० पटक गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				रु. ५,००० का दरले प्रतिफलमा आधारित भई नगद प्रोत्साहन उपलब्ध भएको हुने • २० जिल्लाको ५५५ हे. जमीनमा बिउ उत्पादन र १०,००० हे. क्षेत्रफलमा धान खेती विस्तार भई ४०००० मे.टन मसिना तथा वासनादार धान र २७ हजार ५०० मे. टन चैते धान थप उत्पादन भएको हुने । • ४१ जिल्लामा मध्य पहाडी बृहत्तर मकै उत्पादन	भएको। त्यसैगरी ७ मे.टन श्रोत बिउ वितरण गर्ने वार्षिक लक्ष्य रहेकोमा ६.५ मे.टन वितरण भएको । • अभियानमुखी मकै भटमास उत्पादन कार्यक्रम तर्फ विभिन्न जिल्लाहरुमा ७२.६ मे.टन बिउ अनुदानमा वितरण गर्ने वार्षिक लक्ष्य रहेकोमा ७२.६ मे.टन बिउ वितरण भई मकै लगाउने कार्य भएको ।	

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				कार्यक्रम र तराई मधेश र बेसी क्षेत्रहरुका १२ जिल्लामा ३६ हजार हे. क्षेत्रमा मकै उत्पादन वृद्धि भई १ लाख ४७ हजार मे.टन मकै थप उत्पादन भएको हुने। • थप ३,००० हे. क्षेत्रफलमा भटमास खेती विस्तार भई थप २,००० मे.टन भटमास उत्पादन भएको हुने।		
१५.	कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र (३१२११५)	१	आ.व. २०६०/६१ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• कृषक समुदाय लगायत सरोकारवाला सवैको कृषि प्रकाशन सामग्रीमा पहुँच	• "रेडियो नेपाल र नेपाल टेलिभिजनको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण २५० पटक, रेडियो नेपालको क्षेत्रीय प्रसारण केन्द्रबाट ८० पटक नेपाली भाषा र ८०	• कृषि द्वैमासिक ३६,००० प्रति, पुस्तिका ३,६००० प्रति, कृषि क्यालेण्डर १५,००० प्रति, कृषि डायरी २०,००० प्रति छपाई तथा वितरण गर्ने । • नेपाल टेलिभिजन संगको सहकार्यमा प्रत्येक दिन कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				वृद्धि भई ज्ञान, सीप र व्यवहारमा सुधार आएको हुने । • किसान कल सेन्टर संचालन भएबाट कृषकहरुले कृषि सम्बन्धी सूचना जानकारी र समस्याहरु समाधानमा पहुँच वृद्धि भएको हुने ।	पटक १० वटा स्थानीय भाषामा (पूर्वीया थारु, राई वान्तवा, लिम्बु, तामाङ्ग, नेवारी, मैथिली, भोजपुरी, गुरुङ्ग, मगर, अवधी, पश्चिमा थारु, खाम मगर, डोटेली, राना थारु) कृषि कार्यक्रम प्रसारण गरिएको। • ५ विकास क्षेत्रका २० स्थानीय एफ.एम. मार्फत कृषि कार्यक्रम सञ्चालन भएको। • कृषि द्वैमासिक १२ हजार प्रति प्रकाशन भएको ।	गर्ने । • रेडियो नेपालसंगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण, निजी क्षेत्रका टेलिभिजन एवं एफएम रेडियोसँगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने । • निजीक्षेत्रसँको सहकार्यमा मोवाईल एप्स मार्फत कृषि प्रविधि तथा सूचना प्रसारण गर्ने। • किसान कल सेन्टर संचालन गर्ने।
१६.	कृषि प्रसार तथा तालिम कार्यक्रम ३१२११६	१, ३	आ.व. २०४४/४५ देखि सालवसाली	• १५० प्रति बालीनाली स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन एवं वितरण भइ सम्बन्धित सरोकारवालाहरु लाभान्वित हुने। • ५०० प्रति कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालन नर्मस्	• अधिकृतस्तर तालिम ८ पटक अगुवा कृषकस्तर १८ पटक प्रा.स./ना.प्रा.स. स्तर १४ पटक संचालन भएको। • बालीनाली स्थिति मौसमी प्रतिवेदन संकलन तथा प्रकाशन १५० थान, ग्रामीण कृषि कार्यकर्ताहरुको कृषि प्रसार कार्यक्रममा सहभागिता तथा कृषि प्रविधि प्रसारमा	• १५० प्रति बालीनाली स्थिति प्रतिवेदन प्रकाशन एवम् वितरण गर्ने । • ५०० प्रति कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालन नर्मस् प्रकाशन एवं वितरण गर्ने। • एक पटक ग्रामीण कृषि कार्यकर्ताहरुको कृषि प्रसार कार्यक्रममा सहभागिता तथा कृषि प्रविधि प्रसारमा प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने । • एक पटक उत्कृष्ट कृषक समूहलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				प्रकाशन एवं वितरण भइ कृषि प्रसार कार्यक्रम संचालनमा सहजता आउने । • १ पटक उत्कृष्ठ कृषक समूह पुरस्कृत हुने । • ३०० प्रति कृषि प्रविधि प्याकेजिंग पुस्तक प्रकाशन एवं वितरण भइ सम्बन्धित सरोकारवालाहरु लाभान्वित हुने । • विभिन्न सिप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिमबाट कर्मचारीको कार्यदक्षतामा वृद्धि हुने ।	प्रभावकारिता अध्ययन, नियमित अध्ययन अनुगमन गरिएको। • सहायकस्तर (कर्मचारी दक्षता वृद्धि तालिम (प्रमाण पत्र दिने) • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद का निकायहरुकव समन्वयमा नविनतम प्रविधि अभिमुखिकरण तालिम संचालन भएको । • वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका तथा विपन्न वर्गका युवाहरुका लागि व्यवसायिक तरकारी उत्पादन नर्सरी व्यवस्थापन तथा व्यवसायिक योजना तयारी तालिम संचालन भएको ।	• ३०० प्रति कृषि प्रविधि प्याकेजिंग पुस्तक प्रकाशन एवं वितरण गर्ने । • विभिन्न विषयमा अधिकृतस्तर, सहायकस्तर र कृषकस्तरका व्यवसायिक खेतीसम्बन्धी र सिप विकास र जनचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१७.	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम (कृषि) ३१२११७	१, ३	आ.व.२०६२/०६३ (जनवरी २००६) २०७०/०७१ (सेप्टेम्बर २०१३) कुल लागत रू ३३.८२	• ३३ जिल्लाको करिब ७७ वटा सिंचाई उप–आयोजनाहरुबाट कृषक व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्रको सुधार हुने। • बाली सघनता तथा बाली उत्पादकत्व ३० प्रतिशतले वृद्धि हुने । • सन् २०२० सम्ममा थप १०,२३० हे सिंचित क्षेत्र विस्तार हुने । • प्रत्येक उप–आयोजना क्षेत्रमा कमसेकम एक जना तालिम प्राप्त सक्षम अगुवा कृषक तयार हुने ।	• धान, गहुँ, मकैमा बिज वृद्धि कार्यक्रम, कृषक तालिम, बाली प्रणाली प्रदर्शन, प्लाष्टिक घरमा तरकारी उत्पादन कार्यक्रम उन्नत बिउ बितरण, कृषक पाठशाला आदि कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएको, • सिंचाई उप-आयोजनाहरुमा संयुक्त अनुगमन तथा अध्ययन भ्रमण भएको, उप-आयोजनासँग सम्बन्धित जल उपभोक्ता समितिका अगुवा कृषकहरुको लागि २ पटक एक हप्ते प्रशिक्षक प्रशिक्षण संचालन भएको।	• पावर टिलर/मिनि टिलर खरिद तथा वितरण (५० प्रतिशत अनुदानमा, ६६ वटा) वितरण गर्ने । • उप-आयोजना क्षेत्रका जल उपभोक्ता समितिका अगुवा कृषकहरुको लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (२ हप्ते १ पटक) संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१८.	माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम ३१२११८	१, २	सालबसाली कूल लागत : नखुल्ने	• माटोको नमूनाहरु विश्लेषण गरी कृषकहरुलाई नतिजा उपलब्ध भएको हुने । • माटोको नमूनाहरु संकलन गरी कृषकलाई जाँचको नतिजा उपलब्ध गराइने। • रासायनिक मल तथा प्राङ्गारिक मलको गुणस्तर विश्लेषण कार्य हरेक बर्ष ७०० देखि १००० नमूनासम्म भएको हुने। • जिल्लागत माटोको उर्वरा शक्तिको नक्सा तयारीबाट जिल्लाको माटो	• जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा १० वटा माटो परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गरिएको। • ११५ वटा माटो परिक्षण शिविर संचालन गरिएको। • ४०५ टन कृषि चुन ढुवानीमा अनुदान दिइएको। • प्रयोगशालामा २४३१ वटा माटोको नमूना विश्लेषण गरी सन्तुलित मलखाद प्रयोग सम्वन्धी प्रविधि सिफारिश गरिएको । • ३०५ वटा मलको नमूना विश्लेषण गरिएको । • ४ जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्शा तयारीको क्रममा रहेको ।	• ३५०० वटा माटोको नमूना विश्लेषण गर्ने। • १४० वटा माटो परीक्षण शिविर संचालन गर्ने। • १ जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्शा तयार गर्ने। • ५७५ वटा मलखादको गुणस्तर विश्लेषण र ८ वटा एकीकृत खाद्य तत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशाला संचालन गर्ने। • विरुवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन पकेटक्षेत्र विशेष माटो परीक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				अनुसारका बालि छनौट गर्ने कार्यमा तथा माटो सुधारका कार्यमा सहयोग पुग्ने।		
१९.	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम ३१२११८	०१	साल बसाली	• ४ वटा क्षेत्रीय कृषि थोक बजारहरुको पूर्वाधार निर्माण, सुदृढ र विस्तार हुने । • बजार संचालक, कृषक, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरुमा कृषि बजार संचालन, व्यवस्थापन तथा बेच बिखन सम्बन्धी क्षमता विकास भएको हुने । • कृषि व्यवसायीकरणका	• अलैची वायर हाउस पुर्वाधार निर्माणको लागि ५० प्रतिशत अनुदान दिइएको । • विभिन्न खाद्यान्न बाली, दलहन, तेलहन, मसला, चिया, कफि, च्याउ, रेन्बो ट्राउट उत्पादन तथा लाभ लागत अध्ययन सम्पन्न भएको । • योजना अधिकृतहरुको लागि परिमार्जित कृषि तथ्याङ्क संकलन एवं डाटा ईन्ट्री अभिमुखीकरण तालिम सम्पन्न भएको, । • नवौं राष्ट्रिय प्राङ्गारिक कृषिजन्य वस्तुहरुको प्रवर्द्धनात्मक मेला प्रदर्शन सम्पन्न भएको।	• कृषि बजारहरुको गुरु योजना तर्जुमा गर्ने । • १ पटक उपभोग्य खाद्यवस्तुहरुको आवश्यकता तथा आपुर्त्ति विश्लेषण एवं प्रकाशन गर्ने । • ३ पटक कृषि बजारहरुको प्रभावकारीता अध्ययन गर्ने । • बजार संचालक, कृषक, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरुमा कृषि बजार संचालन, व्यवस्थापन तथा बेच बिखन सम्बन्धी क्षमता विकास गर्ने । • कृषि मेला, प्रदर्शनी मार्फत प्राङ्गारिक तथा उच्च मोलका व्यवसाय प्रदर्शन गर्ने । • प्रमुख खाद्यान्न, तरकारी, मसला तथा नगदे बालीहरुको खेती खर्च र बजार लाभ लागत अध्ययन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				लागि व्यवसाय योजना तर्जुमामा सेवा पुगेको हुने । • कृषि बस्तु निर्यात गर्न क्षमता वृद्धि भएको हुने ।		
२०.	सहकारी खेती, साना सिंचाई तथा मल बीऊ ढुवानी कार्यक्रम (कृषि ईन्जिनियरिङ्ग निर्देशनालय समेत) ३१२१२०	१	आ.व. २०६१ देखि सालबसाली	• कृषिमा यान्त्रिकरण भई रोजगारीको श्रृजना हुने आय आर्जनमा बृद्धि हुने। • कृषि यन्त्र, कृषक, कृषक समूह कृषि सहकारीलाई वितरण गरिने। • स्वदेश एवं वैदेशिक बजारमा गुणस्तरीय कृषि वस्तुको आपूर्ति व्यवस्थामा योगदान पु¥याउने। • साना सिंचाई	• साना सिचाई तर्फ १५०० लक्ष्य रहेकोमा ७५७३ निबेदन संकलन भएको सो मध्ये हालसम्म नयाँ निर्माण र पुरानो मर्मत गरी २९५४ बटा आयोजना छनौट भई २६१० वटा आयोजनामा सम्झौता भई निर्माणाधिन अबस्थामा रहेको र १०९० वटा सम्पन्न भईसकेको । • पलास्टिक पोखरी निर्माण तर्फ ४२४१ लक्ष्य रहेकोमा ५८२० वटा निबेदन संकलन भएको सो मध्ये हालसम्म ४१२१ बटा आयोजना छनौट भई ३५०७ वटा निर्माणाधिन अबस्थामा रहेको र १३९२	• मेशिनरी औजार मर्मत संभारको लागि निजीस्तरमा श्रोत केन्द्र स्थापना (३ वटा) गर्ने । • औजार र उपकरण सेवा केन्द्रको लागि आवश्यक मेसिनरी उपलव्ध गराउने। • कृषि यन्त्र उपकरणमा अनुदानमा वितरण गर्ने • १० वटा सामुदायिक बिउ बैंक निर्माण (भूकम्प प्रभावित २४ जिल्ला) गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				निर्माण तथा मर्मत मार्फत सिंचित क्षेत्रफलमा वृद्धि भई उत्पादनमा वृद्धि भएको हुने।	वटा सम्पन्न भईसकेको।	
२१.	व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजना (३१२१२२)	०१	आ.व. २०६६/६७ देखि २०७४/७५ सम्म कूल लागतः ८७५	• कृषि व्यवसाय तथा विभिन्न कृषि वस्तुहरुको मूल्य श्रृंखला अभिबृद्धि भएको हुने। • खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग तथा क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरुको गुणस्तरमा वृद्धि भई सेवा प्रवाह तथा अनुगमन र नियमन कार्यमा सहयोग पुगेको हुने । • बजार पूर्वाधार	• कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी थोक बजार पूनर्निर्माण भईरहेको, कीर्तिपुरमा फ्यूमीगेशन च्याम्बर र हरिहरभवनमा ग्रीन हाउस निर्माण कार्य शुरु भएको । • खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागको लागि प्रयोगशाला उपकरण खरिद भएको, तेश्रो आह्वानको २८ उपआयोजनालाई र पाँचौ आह्वानको १ सय ६८ (लघु अनुदान) उपआयोजनालाई किस्ता भुक्तानी भएको, अनुदानग्राही तथा सम्पर्क व्यक्तिलाइ विभिन्न विषयमा २२ पटक तालिम संचालन भएको। टनेलबाट गोलभेडा, काउली,	• चोभारमा आधुनिक फलफूल तथा पुष्प थोक बजार निर्माण र विभिन्न स्थानमा रहेका कृषि बजारको निर्माण/पुर्ननिर्माण गर्ने । • कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी थोक बजार पुननिर्माण विस्तार गर्ने । • पशु/कृषि सेवा केन्द्र निर्माण सुधार गर्ने । • कीर्तिपुरमा फ्यूमीगेशन च्याम्बर निर्माण गर्ने। • कृषि ब्यवसाय विकास सम्बन्धि उपआयोजनाहरुलाई किस्ता भुक्तानी गर्ने । • छैठौ आह्वान अन्तर्गत (चितवन, काभ्रे र धादिङ्ग) का उपआयोजनाहरुलाई किस्ता भुक्तानी गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				विकास भई उत्पादक कृषकहरु तथा व्यवसायीहरु लाभान्वित भएको हुने ।	धान र गहुँको बिउ तथा दूध आदिको उत्पादनमा १५ (लक्ष्य) प्रतिशत भन्दा बढीले वृद्धि भएको, अदुवा, मह, कफी र प्रशोधित दूधको विक्रीमा २५ (लक्ष्य) प्रतिशत भन्दा बढीले वृद्धि भएको, लघु अनुदान अन्तर्गत संचालित उप-आयोजनाबाट कृषि वालीको उत्पादन वृद्धिमा सहयोग पुगेको।	
२२.	एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (३१२१२४)	१	२०७१/७२ देखि २०७४/७५ कूल ६.६३	• १७१६ वटा उत्पादन प्रदर्शन प्लटहरु ४४ जिल्लामा संचालन भई उन्नत प्रविधि विस्तार भएको हुने । • ३८ वटा ब्लकमा विजवृद्धि कार्यक्रम संचालन भएको हुने • माटो परीक्षणका	• एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना तर्फ ४ वटा घुम्ती माटो परीक्षण भ्यान खरिद गर्ने लक्ष्य रहेकोमा १ वटा घुम्ती माटो परीक्षण भ्यान खरिद भई माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयलाई हस्तान्तण भइसकेको।	• ६४ वटा क्लस्टरमा प्लाष्टिक घरमा बेमौसमी तरकारी उत्पादन प्रवर्द्धन गर्ने । • १०५ वटा युवा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्ने। • ७३ वठा विपन्न समुदाय लक्षित आय आर्जन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • २३१ वटा स्थलगत घुम्ती तालिम संचालन गर्ने। • ६७४ हे विजवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने। • ४४ वटा एकीकृत बाली तथा जल व्यवस्थापन कृषक पाठशाला मार्फत प्रविधि प्रसार गर्ने। • २ वटा मिनि कोल्ड स्टोर निर्माण गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				लागि ४ वटाघुम्ती माटो परीक्षण वाहनखरिद भई संचालनमा आएको हुने।		
२३.	नेपाल कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम (३१२१३६)	०१	आ.व. २०४८/४९ देखि सालबसाली	• देशको भौगोलिक परिवेश संभाव्यता र आवश्यकता अनुसारको अनुसन्धान मार्फत मुख्य खाद्यान्न बाली फलफूल तरकारी मत्स्य र पशुपन्छी सम्बन्धी अनुसन्धान र प्रविधिको विकास लगायत समस्या समाधानमूलक प्रविधि विस्तार हुने । • स्रोत बिउ, पशु	• 'चैते ५ (पिके ३३३१८) प्राविधिक उपसमितिमा पेश भएको । • 'बढि पानी सहन सक्ने धानको जातमा सैहरङ्ग सब १ उन्मोचन भएको । 'कफीको काटिमोर जातमा सिन्दुरे नलाग्ने पाइएको रामपुर हाईब्रिड मकै ८ र रामपुर हाईब्रिड मकै १० प्राविधिक उपसमितिमा पेश भएको । • मध्य पहाडको लागि मुनाल १ र च्याखुरा १ प्राविधिक उप समितिबाट पास भएको । • विभिन्न बालीको ५६६३५ मेट्रिक टन स्रोत बिउ उत्पादन भएको । ▪ १७३ भेडा, ३१५ बाख्रा, ६२३ बंगुर, ३० बाच्छा/बाच्छी, ३५	• मकैको बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्नका लागि नेपालको हावापानी सुहाउँदो मकैको नयाँ जातहरुको उन्मोचन गर्ने। • तराई र पहाडका लागि गहुँका नयाँ जातहरु उन्मोचन गर्ने। • स्वाइल लेस कल्चरसम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने। • धान बालीका नयाँ जातहरुको सिफारिस गर्ने। • पंगास माछाको बिउ उत्पादन तथा खाने माछा उत्पादन प्रविधिको प्रमाणीकरण गर्ने। • माछा उत्पादन प्रविधि निजी क्षेत्रमा हस्तान्तरण गर्ने। • स्रोत बिउ, पशु वस्तुको पाठापाठी, चल्ला तथा माछाको भुरा उत्पादन गर्ने। • जलवायु परिवर्तनबाट कृषि क्षेत्रमा पर्नसक्ने असरको न्यूनीकरण सम्वन्धी अनुसन्धान संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				वस्तुको पाठापाठी, चल्ला तथा माछाको भुरा उत्पादन भएको हुने ।	पाडी, ६०७९० चल्ला र ९९२०१२० माछाका भूरा उत्पादन भएको।	
२४.	चिनी तथा उखु बिकास समिति (३१२१४३)	०१	२०६७/६८ देखि सालवसाली कूल लागत नखुल्ने	• उपयुक्त प्रबिधि प्रसार भई उखु उत्पादन वृद्धि भएको हुने।	• उखु उत्पादक कृषकहरुका लागि तालिम २ पटक • उखु उत्पादन गर्ने उत्कृष्ट कृषक, उत्कृष्ट क्रसिङ्ग उद्योगहरु, मिठा उत्पादन गर्ने उद्योगहरुलाई पुरस्कृत गरिएको । • २ वटा उखु नर्सरी स्थापना गरिएको । • १० वटा उन्नत प्रविधी प्रदर्शन गरिएको । • १ पटक उखु उत्पादक कृषकहरुलाई अवलोकन भ्रमणमा लगिएको । • १५ वटा स्प्रेयर र १५ वटा रेजर ट्रेन्चर वितरण गरिएको ।	• उखु उत्पादक कृषकहरुका लागि तालिम संचालन गर्ने। • उखु उत्पादन गर्ने उत्कृष्ट कृषक, उत्कृष्ट क्रसिङ्ग उद्योगहरु, मीठा उत्पादन गर्ने उद्योगहरुलाई पुरस्कृत गर्ने । • उखु उत्पादन कृषकहरुका लागि मेशिनरी बितरण गर्ने। • उखु उन्नत प्रविधि प्रदर्शन गर्ने।
२५.	उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना	०१	आ.व. २०६७/६८ देखि	• उच्च मूल्यका कृषि वस्तुहरुको उत्पादन,	• विभिन्न कोष अन्तर्गत ८४ वटा उप-आयोजनाहरु सम्झौता भई मूल्य श्रृंखला उप-	• मूल्य श्रृंखला कोष, क्षेत्रगत विकास कोष, गरीवी समावेशीकरण कोष र भौगोलिक समावेशीकरण कोष मार्फत लगानी सहयोग

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
	(३१२१५३)		२०७३/७४ सम्म) कूल लागत : २०२	बजारीकरण र व्यवसायीकरणबाट जनताको आयवृद्धिमा सहयोग पुगेको हुने ।	आयोजनामा सह लगानी सहयोग (रु.६.५० करोड) गरीएको यसबाट ९२३ घरधुरी लाभान्वित भएको।	गर्ने। • सात मूल्य शृंखलामा बहुसरोकारवाला गोष्ठी सञ्चालन गर्ने। • स्थानीय स्तरमा कृषि व्यवसाय विकासका लागि उद्योग वाणिज्य संघहरु र जिल्ला लाइन एजेन्सी तथा निजी सेवा प्रदायकहरुको प्राविधिक तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने। • उच्च मूल्य कृषि वस्तुका बजार मूल्य सूचना मोवाइल मेसेज वाट प्रवाह कार्य गर्ने। • वित्तीय सेवा प्रदायक र कृषक तथा व्यवासायीहरु वीच साझेदारी विकास कार्यहरु गर्ने।
२६.	रानी जमरा कुलेरिया सिंचाई स्किम (३१२१५६)	०१	आ.व. २०६८/६९ देखि आ.व. २०७३/७४ सम्म लागतः २६	• अन्न वालीको ब्लक प्रर्दशनबाट ९०० मे.ट अन्न उत्पादन हुने । • वीज वृद्धि कार्यक्रमबाट ८०० मे.ट उन्नत बिउ उत्पादन हुने • तरकारी ब्लक प्रर्दशनबाट	• ५ हे.मा तरकारीको ब्लक प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन भर्इरहेको। • ३१ हे.मा मकैको ब्लक प्रदर्शन कार्यक्रम संचालनमा रहेको। • ३ वटा कृषक तालिम मार्फत ५० जना कृषकहरू तरकारी उत्पादन तथा बजारीकरण सम्बन्धी ज्ञान सीप प्राप्त गरेको अवस्था।	• ब्लकमा विजवृद्धि कार्यक्रम धान, मकै, गहुँ, स्थानीय अन्नवाली समेत (२०० हे.) संचालन गर्ने । • ७० हे तरकारीको ब्लक प्रदर्शन गर्ने । • आलु बिउ उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • १० हे प्याज ब्लक उत्पादन प्रदर्शन गर्ने । • ५७ हे फलफूल ब्लक प्रदर्शन तथा क्षेत्र विस्तार गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				१२६० मे.ट. ताज तरकारी उत्पादन हुने । • केरा, आँप, लिची, कागतीको क्षेत्र विस्तार भई फलफूलको उपलब्धतामा वृद्धि हुने। • ५०० जना कृषकहरु आई.पि.एम प्रविधिमा प्रशिक्षित भई विषादीको प्रयोगमा कमी आउने।	• ३ वटा कृषक पाठशाला संचालनबाट ५० जना कृषकहरू लाभाब्वित भईरहेको।	
२७.	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना (कृषि व्यबस्थापन सूचना प्रणाली) ३१२१५७ – ३/४	०१, ०४	आयोजना शुरुः सन २०१३, आ.व. ०६९/७० सम्पन्न हुनेः सन २०१८, लागतः रू ६३.६	• कृषि ब्यवस्थापन सूचना प्रणालीको वेभपोर्टल स्थापना भएको हुने । • जिल्लास्तरमा जलवायु प्रभावित	• ५ जिल्लाका १० कार्यालयहरुमा किसान कल सेन्टरका लागि फर्निचर तथा सूचना तथा संचार प्रविधि पूर्वाधार खरिद गरी वितरण गरेको । • केन्द्रीयस्तरमा किसान कल	• शक्तिशालि सर्भरसहित कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (एमिस पोर्टल) निर्माण गर्ने । • पुराना कृषि तथा जलवायू संग सम्वन्धित तथ्यांक, अनुसन्धानात्मक लेख, आशय, तथा जानकारीहरुलाई विद्युतीय माध्यममा ल्याइ कृषि ब्यवस्थापन सूचना प्रणाली(एमिस पोर्टल)

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				क्षेत्र नक्साङ्कनतथा मुख्य मुख्य बालीहरुको उन्नत प्रविधि र बाली पात्रोको तयारी तथा कृषि कल सेन्टरको स्थापना भएको हुने। • जलवायु प्रकोपबाट हुने क्षतिहरु पुर्व जानकारी प्रणाली स्थापना भएको हुने। • कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणालीबाट कृषिसंग सम्वन्धित प्रविधि, विषयवस्तुहरु, मौसम, जलबायुजन्य सूचनाहरुमा	सेन्टर स्थापना गर्न कृषि सूचना तथा संचार केन्द्रलाई कृषि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग गरेको । • नेपाल टेलिकमसंग किसान सीम कार्ड जारी गर्न सम्झौता भै कार्य सुरुवात गरेको ।	मा सबैले जानकारी प्राप्त गर्ने तरिकाले राखिने । • कृषक उपयोगी एग्रो एडभाइजरी तयारी, किसानका लागि अत्यन्त उपयोगी सधै सोधिने प्रश्नहरू र त्यसका उत्तरहरूको तयारी, एसएमएसर मोवाईल एप्लीकेसन तयारी गर्ने । • जिल्लास्तरमा जलवायु प्रभावित क्षेत्र नक्साङ्कन तयार गर्ने । • कृषकहरुलाई रेनगज, थर्मोमीटर र मोबाईल र सीमकार्ड वितरण गर्ने । • कृषि कल सेन्टरको स्थापना गर्ने । • एग्रो कल सेन्टरहरुलाई सहज हुने तरिकाले मुख्य मुख्य बालीहरुको उन्नत उत्पादन प्रविधि र पारिस्थितिकीय क्षेत्रअनुरुप बाली पात्रो प्रकाशन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				जिल्ला तथा समुदायस्तरमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । • जलवायु परिवर्तनबाट कृषि क्षेत्रमा पर्ने असर र प्रभाव तथा न्यूनिकरणका उपायहरु समेटिएको जलवायु तथा मौसम जडित कृषि सूचनाहरु र कृषि परामर्श कार्य भएको हुने।		
२८.	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना (३१२१५८)	०१	आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्म	• विभिन्न बालीका १७ वटा उन्नत जातहरु सिफारिस हुने । • बालीका २१ र	• बालीका १७ र पशु पालन तथा पशु स्वास्थ्य सम्वन्धी ५ सुधारिएका प्रविधि तथा अभ्यासहरुको सिफारिस भएको ।	• कृषि अनुसन्धान केन्द्रका लागि सिड स्टोर हाउस बोरिङ्ग पोखरी निर्माण कूलो निर्माण प्रयोगशाला भवन निर्माण थ्रेसिङ्ग फ्लोर निर्माण गर्ने । • ६० किवन्टल प्रजनन तथा मुल बिउ

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
			कूल लागतः ५ करोड ८० लाख अमेरिकी डलर	पशु पालन तथा पशु स्वास्थ्य सम्वन्धी ८ सुधारिएका प्रविधि तथा अभ्यासहरुको सिफारिस हुने । • ५४० मे.टन विभिन्न बालीको श्रोत बिउ उत्पादन भएको हुने। • ४००० भन्दा बढी विभिन्न किसिमका परिक्षणहरु संचालन गरिने • कृषकहरुलाई नयाँ प्रविधिहरु अवलम्वन गर्न १९९५ वटा वर्षै भरि संचालन हुने कृषक पाठशाला, प्रदर्शन कार्यक्रम	• ३४५ मे.टन बिभिन्न बालीको श्रोत बिउ उत्पादन भइसकेको । • १६९७ वटा बढी विभिन्न किसिमका परिक्षणहरु संचालन गरिएको । • कृषकहरुलाई नयाँ प्रविधिहरु अवलम्वन गर्न ८८५ वटा वर्षै भरि संचालन हुने कृषक पाठशाला, प्रदर्शन कार्यक्रम (मूख्य खाद्यान्न बालीको १७७० र पोषणयुक्त बालीको ५०० वटा) र ५०० वटै समूहलाई प्रविधि अवलम्वन सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिएको । • पोषिलो आहारको उपलव्धता बढाउन ३२५ वटा पोषण बगैचाको नमुना फार्म स्थापना गरि ६५० आमा समूह मार्फत घरवारी पोषण बगैँचा संचालन गरिएको। • समुदायस्तरमा ११०० हे क्षेत्रफलमा धान, गहुँ, मकै र आलुको बिउ उत्पादन गर्ने १९ वटै जिल्ला स्थित ५७ वटा कार्यलयहरुले १३३०	उत्पादन गर्ने। • पशुपंक्षी संम्बन्धी २ वटा प्रविधि विकास गर्ने। • ५३२ वटा वाली उत्पादन कृषक पाठशाला संचालन गर्ने। • ११०२ वटा बाली उत्पादन प्रदर्शन गर्ने । • १३३० हे खाद्यान्न बालीको बिउ उत्पादन गर्ने। • ५ वटा सामुदायिक बिउ प्रशोधन तथा भण्डारण केन्द्र निर्माण गर्ने। • २६६ वटा साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत संभार गर्ने । • ६२ वटा सहकारीमा आधारित साना सिंचाई स्कीम संचालन गर्ने । • १४०५ बाख्रापालन समुहलाई क्रस ब्रिड बोका वितरण, ५ वटा डेरी बाख्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, २२८ वटा गाउँस्तर नमूना बगैंचा स्थापना, २२८ वटा घरबारी बगैंचा स्थापना, १५१६ वटा साना अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				(मुख्य खाद्यान्न बालीको ३८०० र पोषणयुक्त बालीको १९०० वटा) • पोषिलो आहारको उपलव्धता बढाउन ५१० वटा पोषण बगैचाको नमुना फार्म स्थापना गरि उपलव्ध पानीको सदुपयोग, साना तथा सहकारीमा आधारित ३८० वटा सिंचाई तथा उत्पादनशील पूर्वाधारहरुको विकास	वटा अनुदना मध्ये ११०२ वटाको पहिलो / दोश्रो किस्ता उपलव्ध गराएका र बाँकी सम्भौताको क्रममा रहेको (२७८०० लाभान्वित २० करोड खर्च)	
२९.	किसानका लागि उन्नत बिउ विजन कार्यक्रम ३१२१६०-३/४	१	आयोजना शुरु भएको वर्षः २०६९/०७० आयोजना पुरा हुने वर्षः	• कार्यक्रम लागु भएका ६ जिल्लामा कृषक समूह, सहकारी	• १५ जना कृषकहरुलाई व्यावसायिक गाई भैसी पालन खाद्यान्न एवं तरकारीको बिउ उत्पादनमा संलग्न ३२ वटा	• सुन्दरपुर कृषि फार्ममा बिउ गोदाम घर र थ्रेसिङ फ्लोर निर्माण गर्ने । • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदअन्तरगत अनुसन्धान केन्द्रहरुलाई भौतिक पूर्वाधार सेवा

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
			२०७५/०७६ कूल लागत : रू ६३.२८	र वित्तिय संस्थाहरुको क्षमता विकास भई बिउ उत्पादन र पशुपालन व्यवसाय तर्फ आकर्षित भएको हुने । • खाद्यान्न एवम् तरकारीको बिउ उत्पादनमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरुलाई सम्पूरक अनुदान योजना मार्फत अनुदान दिने । • कृषक समूह तथा सहकारीहरुलाई साना अनुदान दिइएको हुने । • कृषक पाठशाला कार्यक्रम	कृषक समूह/ सहकारीहरुलाई सम्पूरक अनुदान योजनामार्फत सम्झौता भएको र ६९ वटा नयाँ प्रस्ताव प्राप्त भएको । • खाद्यान्न तथा तरकारी बालीको बिउ उत्पादन प्रशोधनमा संलग्न प्रतिस्पर्धात्मक अनुदान योजनामार्फत् सम्झौता सम्पन्न भई कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको । • सूचना प्रविधिसम्वन्धी कार्यका लागि संस्था छनोट गरिएको। • अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली कार्य गरिएको।	सुविधा (पोखरा र बिउ विज्ञान महाशाखा खुमलटार) उपलव्ध गराउने । • खाद्यान्न एवम् तरकारीको बिउ उत्पादनमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरुलाई सम्पूरक अनुदान योजनामार्फत अनुदान सहयोग उपलव्ध गराउने । • खाद्यान्न तथा तरकारी बालीको बिउ उत्पादन प्रशोधनमा संलग्नहरूसँग प्रतिस्पर्धात्मक अनुदान योजना मार्फत् अनुदान सहयोग उपलव्ध गराउने। • बन्दिपुर फार्ममा बाख्रा खोर निर्माणमा सहयोग उपलव्ध गराउने । • कृषक सहजकर्ता मार्फत संचालन हुने बिउ उत्पादन कृषक पाठशाला प्रदर्शन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • पशु उत्पादन एवं व्यसायमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरुलाई सम्पूरक अनुदान योजनामार्फत अनुदान सहयोग उपलव्ध गराउने। • गाउँपालिकाका कर्मचारीहरुलाई क्षेत्रीयस्तर योजना तर्जुमा तथा अनुगमन सम्वन्धि तालिम दिने। • निजी लगानीकर्ता, प्रशोधनकर्ता, चिस्यान केन्द्र एवं संकलन केन्द्रहरुको लागि दिगो व्यवसायिक, संचालन योजना

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				संचालन गरीएको हुने • पशु उत्पादन एवं व्यसायमा संलग्न कृषक समूह सहकारीहरुलाई सम्पूरक अनुदान योजना मार्फत अनुदान दिइएको हुने । • वोर बाख्राको ब्रिडर फार्मको विकास भई बाख्राको नश्ल सुधार हुने ।		तयारी गर्ने। • दुग्ध चिस्यान केन्द्र, बाख्रा संकलन केन्द्र, मासु पसल सुधारमार्फत पशु जन्य पदार्थको बजारीकरणमा टेवा पुऱ्याउने । • पशुमा नश्ल सुधार गर्ने तथा पौष्टिक आहारको लागि घाँसको प्रयाप्त मात्रामा विकास गरी दुग्ध उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने।
३०.	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति(कृषि कार्यक्रम) व.उ.शि.नं. ३१६१६२	१	आ.व. २०७०।७१ देखि शुरु	• नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीतिमा उल्लेख गरिएका कृषि वाली एवं वस्तुहरुको उत्पादन प्रवर्द्धन तथा गुणस्तर	• मौरीको श्रोत केन्द्रको लागि आधारचाका निर्माण गर्न ५० प्रतिशत अनुदानमा २ वटा मेशिन वितरण तयारी गरिएको। • मह हार्भेष्टिङ्ग तथा बजारीकरणको लागि ड्रम/बकेट वितरण भएको।	• चिया अक्सन सेन्टर स्थापना भई सञ्चालनमा ल्याउने । • मुसुरोको शत्रुजिवहरुको डाटावेस तयार गर्ने। • मुसुरो र अदुवाको "असल व्यवस्थापकीय व्यवहार" तयार हुने । • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद मार्फत मुसुरोको मुल बिउ उत्पादन गर्ने । • अलैंची विकास केन्द्र मार्फत बिरुवा उत्पादन

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				सुधार भई निर्यात वृद्धि भएको हुने।	• मुसुरो शत्रुजीव डाटावेस तयारीको कार्य सम्पन्न भएको।	तथा वितरण गर्ने । • तोकिएका बाली बस्तुहरुको गुणस्तर मापन तथा प्रयोगशाला क्षमता विकास गर्ने । • अदुवा धुने मेसिन वितरण तथा अदुवा खेती सम्बन्धी तालिम र क्षेत्र विस्तार गर्ने । • मह प्याकेजिङ हार्भेस्टिङ र लेबलिङ सम्बन्धी औजार उपकरण वितरण गर्ने । • प्लान्ट क्वारेन्टाईन कार्यालयको प्रयोगशाला क्षमता विकास गर्ने ।
३१.	कृषि प्रसार कार्यक्रम ३१२८०२	१	आ.व. २०५२/५३ देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• जिल्लाको स्थानीय आवश्यकतामा आधारित कृषि प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन भएको हुने।	• विभिन्न बालीमा उन्नत प्रविधि प्रदर्शन १३००० पटक, उन्नत बिउ किट वितरण १४० हजार वटा, कृषि मेला प्रदर्शन ६० पटक, फलफूल निजी नर्सरी स्थापना तथा सुद्दृढीकरण ५० वटा, बीजवृद्धि (खाद्यान्न, तेलहन, दलहन, आलु, तरकारी) कार्यक्रम १५०० हे.मा संचालन भएको. विभिन्न कृषि सामग्रीहरुमा मेटल बिन २५४० वटा, क्षेत्रीय २२०, जिल्ला २५०, सेवाकेन्द्र ९२० र घुम्ती कृषक तालिम ११८० पटक तालिम संचालन गरिएको। • आई.पि.एम. कृषक पाठशाला ४० वटा सञ्चालन भएको ।	• स्थानीय निकायले नै संचालन गर्ने गरी बजेट पठाइने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
३२.	घरबारी बगैंचा कार्यक्रम ३१२८०५ घरबारी बगैंचा चौंथो चरण	०१	आ.व. २०७१/७२ देखि आ.व. २०७५/७६ सम्म बजेटः रू ३३.४८	• घर बगैंचा कार्यक्रमबाट पोषण सुरक्षामा टेवा पुगने	• करेसाबारीसम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम, चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन, सहकार्य गर्ने गैह-सरकारी संस्थाको छनौट गर्ने कार्य सम्पन्न भएको।	• सम्बन्धित जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, जिल्ला पशुसेवा कार्यालय र स्थानीय तहमार्फत घरबारी बगैंचा कार्यक्रमसम्बन्धी अभिमुखीकरण, अनुसन्धान र प्रसारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
३३.	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना ३१२१६३		आ.व. २०७३/७४ देखि शुरू कूल लागतः नखुल्ने	• व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम (४१ वटा) • कृषि औद्योगिक क्षेत्र (सुपर जोन) विकास कार्यक्रम (८ वटा) • १५०० ब्लक ५०० जोन ७५ सुपर जोन को स्थापना भएको हुनेछ। • आगामी ३ बर्ष भित्र प्रमुख खाद्यान्न बालीहरु (धान, गहु, मकै)	• ८४५ पकेट, ३४ ब्लक, १ जोनहरुमा संचालक समिति गठन भएको । • कृषि यान्त्रीकीकरणका लागि ३५ वटा कस्टम हायरिङ्ग सेन्टर र ४३ वटा पोष्टहार्भेष्ट सेन्टर स्थापनाका लागि कार्यक्रम शुरुवात भएको र अन्य जोन, सुपरजोन तथा ब्लकहरुमा यस कार्यक्रम संचालन गर्न सूचना आव्हान भएको । ६१५ वटा पकेटहरुमा चालु तथा पूँजीगत अनुदानका कार्यक्रम संचालनका लागि संचालक समितिहरुसँग सम्झौता भएको। • जोन तथा सुपरजोनहरुमा १४ वटा माटो परीक्षण शिविर संचालन भएको माटो परीक्षण घुम्ती प्रयोगशाला स्थापनाका	• ३३३३ पकेट, २८४ ब्लक, ४१ जोन र ८ सुपर जोन स्थापना २५,००० पकेट/ब्लक/जोन/सुपर जोन मार्फत संकलन केन्द्र तथा प्राथमिक प्रशोधन केन्द्र कृषि यन्त्रिकरण (कस्टम हायरिङ्ग केन्द्र)कृषि औजार, उपकरण तथा यन्त्र उत्पादन तथा जडान कारखाना स्थापना सहयोग श्रोत केन्द्र स्थापना पोस्टहार्भेष्ट केन्द्र शित घर तथा खाद्यान्न भण्डारण घर प्रङ्गारिक मल कारखाना जैविक विषादी उत्पादन केन्द्र कृषिजन्य उद्योग स्थापना सहयोग गर्ने । • माटो, बिउ, वालि संरक्षण र खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण प्रयोगशाला स्थापना मोवाईल प्रयोगशाला भ्यान रासायनिक मल अनुदान माछा पोखरी निर्माण कृषि वन कार्यक्रम सिंचाई कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सदस्यता परिचय पत्र बितरण गर्ने । • कृषि स्नातक (इन्टर्न) खटाउने प्रयोजनार्थ विश्वविद्यालय, अध्ययन संस्थान र कृषि

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				मा,आगामी २ बर्ष भित्र तरकारी बाली, माछामा र ७ बर्ष भित्र प्रमुख फलफूल बालिमा आत्मनिर्भर भएको हुने । • वार्षिक करिब ७ लाख ७२ हजार अस्थाई र २३ हजार स्थाई रोजगारी सृजना भएको हुने।	लागि खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग मार्फत अन्तराष्ट्रिय बोलपत्र आव्हान भई मूल्याङ्कनको क्रममा रहेको । • ४ वटा सुपरजोनहरुमा प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादी कारखाना स्थापनाका लागि सम्वन्धित सञ्चालक समितिसँग सम्झौता भई निर्माण कार्य भइरहेको । • ४ वटा सुपरजोनहरुमा माटो परीक्षण मिनिल्याब स्थापना गर्ने कार्य भइरहेको।	कलेजहरुलाई अनुदान दिने । • विश्वविद्यालय, अध्ययन संस्थान र कलेजहरुको समन्वयमा कृषि शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसार कार्यक्रम संचालनको लागि प्रतिष्पर्धाको आधारमा अनुदान उपलव्ध गराउने । • निजी क्षेत्रको साझेदारीमा मकैंको हाईब्रिड बिउ उत्पादनका लागि ५० प्रतिशत अनुदान सहयोग उपलव्ध गराउने । • सुपर जोनमा कृषि उत्पादन प्रशोधन बजारीकरण सम्बन्धी विभिन्न कृयाकलापहरु संचालन गर्ने। • उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान संचालन गराउने।
३४.	नेपाल कृषि वजार विकास कार्यक्रम ३१२१६४	१	आ.व. २०७३/७४-२०७७/७८ कूल लागत: ८४.५०	• व्यवसायिक र अन्तरसम्बन्धित बजारहरु मार्फत पिछडिएका र महिला घरमुली भएका ग्रामिण साना कृषक घर परिवारको जिविकोपार्जन दिगो रुपमा सुधार भएको हुने।	• तरकारी, मकै, बाली संरक्षणका क्षेत्रमा कार्य गर्न ७ बटा निजी क्षेत्रका कम्पनीहरूसँग साझेदारी गरी कार्य शुरू गरिएको । • कृषि वस्तु (मसला, यान्त्रिकीकरण, तरकारी, मकै आदि) मूल्य श्रृङ्खलाको अध्ययन सम्पन्न गरिएको।	• कृषि वस्तु मल्य अभिवद्धि श्रृखलाको अध्ययन गर्ने। • सम्वन्धित सरकारी निकायहरुको कार्यक्षमता अभवृद्धि गर्ने । • निजी व्यवसायी तथा सरकारी निकायहरुलाई कृषि बजारिकरण सहयोग उपलव्ध गराउने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रू करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
३५.	नेपाल कृषि सेवा विकास कार्यक्रम ३१२१६५	१	आ.व. २०७३/७४-२०७७/७८ कूल लागतः रू १०३.५७	• खाद्य सुरक्षा र कृषकहरुको आम्दानी वृद्धि भएको हुने । • पिछडिएका र महिला घरमुली भएका कृषक घर परिवारको समुत्थान र सामाजिक समावेशीकरण क्षमतामा वृद्धि भएको हुने ।	• रामेछाप, उदयपुर, खोटाङमा सिन्धुली र ओखलढुंगामा आधारभूत सर्वेक्षण सम्पन्न गरिएको जिल्ला कृषि बिकास कार्यलयका १८ जना जेटि, जेटिए लाइ बहुपक्षीय र बिकेन्द्रीत कृषि प्रसार र अनुसन्धान् सम्बन्धित २ दिने अभिमूखीकरण गोष्ठी सञ्चालन गरिएको कृषि प्रसारसम्बन्धी रेडियो कार्यक्रम ८ वटै जिल्लामा संचालन र प्रसारण गरिएको।	• आधुनिक र उपयुक्त कृषि प्रविधिहरु अपनाउन कृषकहरुको क्षमता विकास गर्ने। • जलवायु परिवर्तन र बसाइसराईका कारण सिर्जित समस्या समाधानका लागि बजारको आवश्यकता अनुसार कृषकका उपयुक्त प्रविधिहरु उपलब्ध गराउने । • सरकारी तथा निजी क्षेत्रको साझेदारी बढाउनका लागि जिल्ला स्तरमा इनोभेशन केन्द्र स्थापना गर्ने। • जलवायु परिवर्तनका असर र महिलाको कार्यबोझ घटाउनका लागि नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदले उपयुक्त प्रविधीहरु विकास र विस्तार गर्ने।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. २०४६.३९ करोड पुँजीगत तर्फ रु.३७९.८१ करोड गरी जम्मा रु.२४२६.१९ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची २.१ मा दिइएको छ।

२.२ पशुपन्छी

क. पृष्ठभूमि

पशुपालन क्षेत्रले देशको कूल गार्हस्थ उत्पादनमा करिब ११ प्रतिशत र कूल कृषि गार्हस्थ उत्पादनमा २६.८ प्रतिशत योगदान गर्दै आएको सन्दर्भमा यो क्षेत्रको विशेष आर्थिक महत्व छ। राष्ट्रिय समस्याको रूपमा देखिएको मातृ तथा बालवालिका कुपोषणको समस्या न्यूनीकरणमा दूध, अन्डा र मासुले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । विकासशील देशहरूमा हालको तुलनामा सन् २०२० सम्म पशुजन्य प्रोटिनको माग दोब्बरले वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ भने पशुजन्य पदार्थको उपलब्धतामा आत्मनिर्भर बन्न पशुपालन क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी उल्लेखनीय प्रगति हासिलगर्नका लागि उन्नत नश्ल, पशु आहार, पशु स्वास्थ्य र व्यावसायीकरणका क्षेत्रमा थप अनुसन्धान र विकास गर्नु आवश्यक छ । नेपाल विश्व व्यापार सङ्गठन तथा विश्व पशु स्वास्थ्य सङ्गठनको सदस्य राष्ट्र भए पश्चात् त्यस्तो राष्ट्रका हैसियतले पशु विकास क्षेत्रमा पूरा गर्नुपर्ने दायित्व निर्वाह गर्न विकासका विभिन्न साझेदारहरूसँग समन्वय गर्दै पशुपन्छी विकासका कार्यहरू गनुपर्ने देखिन्छ । त्यस्तै दिगो विकासको भोक अन्त्य, खाद्य र पोषण सूरक्षा जस्ता लक्ष्य तथा चौधौं योजनाले निर्धारण गरेका लक्ष्य प्राप्त गर्न आ.व.२०७४/०७५ को वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. मुलुकलाई पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाई कुपोषण हटाउनु र खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउनु ।

२. पशुपन्छी पालनलाई प्रविधियुक्त, परिणाममुखी, व्यावसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाई पशुपन्छीजन्य पदार्थको आयात घटाउँदै निर्यात प्रवर्द्धन गर्नु ।

३. पशुपन्छीपालनलाई महिला, युवा तथा सबै आर्थिक, भौगोलिक र सामाजिक वर्गको स्वरोजगारको माध्यमका रूपमा विकसित गर्दै आयआर्जनको दिगो स्रोतको रूपमा विकास गर्नु ।

४. पशुजन्य पदार्थवाट मानव स्वास्थ्यमा पर्नसक्ने नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्न स्वस्थ पशुपन्छी उत्पादन गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. पशुपन्छी उत्पादक कृषक, समुदाय, सहकारी संस्था एवम् निजी उद्यमीहरूको प्रतिस्पर्धी क्षमता वृद्धि गर्दै पशुपन्छीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न एकीकृत रूपमा प्राविधिक, वित्तीय तथा अन्य सेवा उपलब्ध गराउने ।

२. पशुपन्छीजन्य व्यवसायमा आर्थिक, सामाजिक र भौगोलिक रूपमा पछि परेका महिला, युवा तथा विभिन्न कारणले जोखिममा रहेका लक्षित वर्गको स्वरोजगार तथा आयआर्जनको दिगो स्रोतको रूपमा विकास गर्ने ।

३. पशुपन्छीजन्य मूल्य श्रृङ्खला सुधार, बजार संरचना, सूचना प्रणाली र अन्य पूर्वाधारको विकास तथा सुधारका साथै पशुपन्छीजन्य उत्पादनको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्दै स्थानीय, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय बजारमुखी पशुपन्छी पालन पद्धतिको विकास गर्ने ।

४. वातावरण तथा जलवायु अनुकूलनमैत्री पशुपन्छी व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने।

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/०७३	२०७३/०७४ को प्रगति*	लक्ष्य	
					२०७४/०७५	२०७५/०७६
१	रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजारमा)	२९	३२	८०	१००
२	दूध	मे.टन	१८५४	१५०६	२२९६	२५९४
३	मासु	मे.टन	३१८	२५९	३७९	४१७
४	अण्डा	गोटा (करोड)	१२०	९२	१४५	१५७
५	कृतिम गर्भाधान (नश्ल सुधारका लागि)	सख्या (हजारमा)	४९१	४३०	६००	७००
६	पशुपन्छी पालनमा संलग्न कूल सकृय कृषक समूह	सख्या	१८७६२	१५८३२	१९५००	२००००
७	सुधार गरिएको स्वस्थ्य मासु पसल	संख्या	७४१	५८२	८९६	९८६
८	पशुपन्छीको खोप उत्पादन	संख्या लाखमा	२५८	२८८	३०३	३३३
९	वार्षिक घाँसको वीउ उत्पादन	मे टन	३७५	५२५	५७१	६८५
१०	पशुपन्छीमा खोप सेवा	संख्या लाखमा	४३.१२	३६.३८	५५	६०
११	पशुपन्छीको उपचार सेवा	संख्या लाखमा	२६.१	१६.३	३०	३५

*दोस्रो चौमासिक सम्मको मात्र ।

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
१	पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम (३२७१०१)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला त्रिपुरेश्वरमा खोरेत भ्याक्सीन उत्पादन गर्न मोडुलर प्रयोगशाला निर्माण भएको हुने। • एक प्रदेश एक नमूना पशु अस्पताल स्थापना (झापा, चितवन, तनहुँ, दाङ्ग, जुम्ला, डडेल्धुरा) कार्यक्रम अन्तरगत ६ वटा नमूना पशु अस्पताल स्थापना हुने। • रेबिज भ्याक्सिन प्रयोगशालाको भवन निर्माण भएको हुने। • १५ लाख पशुवस्तुमा निःशुल्क खोरेत खोप लगाइएको हुने। • ६० लाख भेडा बाख्रामा निःशुल्क पि.पि.आर. खोप लगाइएको हुने। • ग्रामीण कुखुरामा ८ लाख निःशुल्क रानीखेत भ्याक्सीन लगाइएको हुने। • वंगुरहरुमा ४ लाख डोज निःशुल्क स्वाइन फिभर खोप लगाइएको हुने। • पशुहरुमा ५ लाख निःशुल्क एच	• २ लाख ८८ हजार भ्याक्सीन उत्पादन, १६ लाख ३० हजार खोप सेवा, २८२६२ वटा क्वारेन्टाइन जाँच, खोरेत लागेको पशुबाट ८३ वटा नमूना संकलन र खोपको १८० वटा गुणस्तर परीक्षण भएको।	• केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला त्रिपुरेश्वरमा खोरेत भ्याक्सीन उत्पादन गर्न मोडुलर प्रयोगशाला निर्माण (भवन निर्माण) गर्ने । • एक प्रदेश एक नमुना पशु अस्पताल स्थापना (झापा, चितवन, तनहुँ, दाङ्ग, जुम्ला, डडेल्धुरा) गर्ने । • रेबिज भ्याक्सिन प्रयोगशालाको भवन निर्माण गर्ने। • १५ लाख पशुवस्तुमा निःशुल्क खोरेत खोप कार्य तथा खोरेत रोगको नियमित सर्भिलेन्स गर्ने । • ३ लाख डोज खोप खोरेत महामारी नियन्त्रणका लागि व्यवस्थापन गर्ने। • ६० लाख भेडा बाख्रामा निःशुल्क पि.पि.आर खोप साथै ५ लाख डोज खोप भ्याक्शिन बैंक स्थापना (आकस्मिक प्रयोजन) गर्ने । • ग्रामीण कुखुरामा ८ लाख निःशुल्क रानीखेत भ्याक्सीन उपलब्ध गराउने। • वंगुरहरुमा ४ लाख डोज निःशुल्क स्वाइन फिभर खोप वितरण गर्ने। • पशुहरुमा ५ लाख निःशुल्क राष्ट्रिय एच.ए.वि.क्यू. खोप कार्यक्रम संचालन

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				एस वि क्यू खोप लगाइएको हुने।		गर्ने। • रोग अन्वेषण तथा सर्भिलेन्स कार्यक्रम संचालन गर्ने। • पशु क्वारेण्टाइन सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने।
५	लाइभस्टक सेक्टर इन्नोभेसन आयोजना (३२७१०२)	१, २, ३, ४	सन् २०१७ देखि २०२३ सम्म (८० मिलियन अमेरिक डलर)	• १६ गाउँपालिका/नगरपालिकामा पशु सेवा केन्द्रको भवन निर्माण भएको हुने। • प्रदेश नं ३ र ५ मा पशु सेवा तालिम केन्द्र स्थापना भएको हुने। • नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को भवन निर्माण भएको हुने। • भेटेरीनरी औषधि ऐन र पशु कल्याण ऐन तर्जुमा भएको हुने। • १६० वटा गाई भैसीको र १६० वटा बाख्राको गोठ तथा खोर सुधार भएको हुने। • मूल्य श्रृंखला समपूरक अनुदान अन्तरगत ८ वटा व्यवसायीलाई अनुदान प्रदान गरिएको हुने। • पशुपन्छी सँग सम्बन्धि सोध कार्य गर्नको लागि विश्वविद्यालयहरु मार्फत सहयोग गरेको हुने।	• मूल्य श्रृंखला सुधार अध्ययन जारी रहेको, प्रोजेक्ट कार्यान्वन म्यानुअल तयारी हुँदै, एप्राईजल मिशन सम्पन्न प्रोजेक्ट एप्राईजल डकुमेन्ट अद्यावधिक भएको र सम्झौता मिति तय भएको ।	• १६ गाउँपालिका/नगरपालिकामा पशु सेवा केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने । • प्रदेश नं ३ र ५ मा पशु सेवा तालिम केन्द्र स्थापना गर्ने । • नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्को भवन निर्माण गर्ने । • भेटेरीनरी औषधि ऐन र पशु कल्याण ऐन तर्जुमा गर्ने । • १६० वटा गाई भैसीको र १६० वटा बाख्राको गोठ तथा खोर सुधार गर्ने । • मूल्य श्रृंखला समपूरक अनुदान अन्तरगत ८ वटा व्यवसायीलाई अनुदान प्रदान गर्ने। • पशुपन्छीसँग सम्बन्धित सोध कार्य गर्नको लागि विश्वविद्यालय मार्फत सहयोग गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
६	पशु विकास सेवा कार्यक्रम (३२७१०३)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• साना तथा ठूला ६०४ वटा गाई भैसी, बाख्रा तथा वंगुरको फार्म सुदृढीकरण भएको हुने। • ५ वटा मिल्किङ पार्लर स्थापना भएको हुने। • ८ स्थानमा बृहत गाई/भैंसी श्रोत केन्द्र स्थापना भएको हुने।	• जमेको वीर्य उत्पादन - ४५०२०० • तरल नाइट्रोजन उत्पादन - १०६७०० • कृत्रिम गर्भाधान - ४३०२४१ • सामुदायिक बाख्रा श्रोत केन्द्र विकास -१५ • युवा लक्षित गाइ भैंसी कार्यक्रम - १८४ • युवा लक्षित बंगुर कार्यक्रम - २६ • युवालक्षित बाख्रा कार्यक्रम - ५५ • गाईको बृहत्तर श्रोत केन्द्र - ८	• दूध, फुल तथा मासुमा आत्मनिर्भरताका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्ने। • युवाहरुलाई पशुपालनमा आकर्षित गर्न तथा दूध तथा मासुको उत्पादनका वृद्धि गराउन फार्म संचालनमा अनुदान वितरण (युवा लक्षित पशु पालन कार्यक्रम) गर्ने। • एकल महिला तथा सीमान्तकृत समुदाय लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्ने। • सहकार्यमा नमूनाका रुपमा मिल्किङ पार्लर स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने। • बृहत गाई/भैंसी श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने। • मध्यपहाडी लोकमार्ग तथा हुलाकी मार्गका बजार लक्षित एकिकृत दुग्ध उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने। • उत्पादनशील बकेर्नो, थारा भैंसी संरक्षण कार्यक्रम गर्ने। • दुधालु गाई/भैंसीको वंश सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने। • प्रजननयोग्य राँगो हुर्काउने श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
						• दूध उत्पादन र बजारीकरणका आधारमा अनुदान कार्यक्रम उपलब्ध गराउने । • पशु कल्याण प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने। • सुत्केरी पशु आहारा भत्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने।
७	पशु आहारा सेवा कार्यक्रम (३२७१०५)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• १५१०० हेक्टरमा विभिन्न घाँसेबालीहरुको उत्पादन हुने । • ७४५ हेक्टरमा कन्ट्र्याक्ट फार्मिङबाट विभिन्न घाँसे बालीहरुको बिउ उत्पादन हुने । • विभिन्न किसिमका ४५४ उपकरण वितरणबाट पशु आहारा व्यवस्थापनमा सुधार हुने। • घासेवाली संरक्षण प्रविधि अनुशरण भइ सहकार्यमा १५ गोटा साइलोपिट निर्माण तथा १८ वटा पशुआहारा तथा घासको बीउ बजारीकरण केन्द्र स्थापना हुने । • ५००० हेक्टर क्षेत्रफलमा खर्क विकास • खर्कहरुको जैविक विविधता र अनुवाशिक भिन्नताको २०	• घाँस खेति - ४३५४ हेक्टर • कन्ट्राक फार्मिङ्गबाट बीउ उत्पादन - ५२५ मे.टन	• पशु आहारा विकास राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रम संचालन गर्ने। • उच्च पहाडी भेगमा चरन विकास तथा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने। • एक जिल्ला एक घाँसेबाली श्रोत केन्द्र स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • कवुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				जिल्लाहरुमा अभिलेख तयार हुने। • २० वटा श्रोत केन्द्रहरु स्थापना हुने । • सहकार्यमा १० कि.मी. घोडेटो बाटो, २० वटा पानी पोखरी, २० गोटा काठेपुल निर्माण र २० नर्सरी स्थापना हुने। • ७५ वटा थप नयाँ घाँसश्रोत केन्द्र स्थापना तथा ७५ वटा पुरानो श्रोत केन्द्रमा फलोअप कार्यक्रमबाट जिल्ला स्थित घाँसको बीउ तथा वेर्ना र सेट्सको माग स्थानीय स्तरमै कम्तीमा एक तिहाइ पूरा हुने। • २२ वटा कवुलियती वनमा कम्तिमा ४४ हेक्टरमा बहुवर्षीय घांस विकास हुने		
८	पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन कार्याक्रम (३२७१०६)	१, २, ३	सालबसाली	• निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा १० वटा मिल्क भेन्डिङ्ग मेसिन स्थापना हुने। • १० वटा मिल्क बार स्थापना हुने। • ३ वटा पशु बधशाला स्थापना हुने। • ७ स्थानमा पशु हाटवजार	• साना डेरी उद्योग प्रवर्द्धन - १९ • मासुजन्य उद्योग प्रवर्द्धन - १४ • व्यवस्थित मिट मार्ट स्थापना - ८ • चिलिङ्ग भ्याट स्थापाना - २२	• विराटनगर र बुटवल उप-महानगरपालिकासँगको सहकार्यमा पशु वधशाला निर्माण गर्ने । • निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा मिल्क भेन्डिङ्ग मेसिन स्थापना गर्ने । • मिल्क बार स्थापना गर्ने । • पशु हाटबजार स्थापना तथा निर्माण सुधार गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				स्थापना तथा निर्माण सुधार हुने। • ४० वटा साना डेरी उद्योग स्थापना हुने। • स्वदेशमा उत्पादित पशुको मुख्य बजारसम्म ढुवानी गर्दा पर्न आउने खर्चमा अनुदान • ३० स्थानमा दुध चिस्यान केन्द्र स्थापना हुने। • ३ वटा मासु बजार स्थापना • १६ वटा पशु बधस्थल निर्माण सुधार हुने। • ४० वटा मासुजन्य उद्योग प्रवर्द्धन हुने। • २०० गाँउपालिकामा युवा लक्षित बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम भएको हुने। • पशु संकलन केन्द्र स्थापना • ७ वटा पश्मिना उद्योग स्थापना हुने।	• पशु हाटबजार निर्माण सुधार • बधस्थल निर्माण सुधार - ७ ।	• पशुपन्छीजन्य उद्योग प्रवर्द्धन गर्ने । • स्वदेशमा उत्पादित पशुको मुख्य बजारसम्म ढुवानी गर्दा पर्न आउने खर्चमा अनुदान दिने । • साना डेरी उद्योग प्रवर्द्धन गर्ने । • मासु बजार स्थापना गर्ने । • पशु बधस्थल निर्माण सुधार गर्ने । • युवा लक्षित बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • पशु संकलन केन्द्र स्थापना गर्ने । • पश्मिना उद्योग स्थापना गर्ने ।
८	पशुपंक्षी फार्महरु (३२७१०७)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• पशु विकास फार्म पोखरामा १६० मूर्रा भैंसी, जिरी र रन्जितपुरमा १३४ पहाडी र तराई जर्सी गाई, पोखरा र जिरीमा ८० माउ बंगुर, पोखरा र खजुरामा ४५०० कुखुरा,	• गाईको बाच्छा बाच्छी उत्पादन • बंगुरको पाठापाठी उत्पादन - ८०४ • भैसीको पाडापाडी - ६३ • बाख्राको पाठापाठी -	• पशु विकास फार्म पोखरामा १६० मूर्रा भैंसी, जिरी र रन्जितपुरमा १३४ पहाडी र तराई जर्सी गाई, पोखरा र जिरीमा ८० माउ वंगुर, पोखरा र खजुरामा ४५०० कुखुरा, पोखरा, चितलाङ र बुढीतोलामा ६१९ बोयर, सानन र

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				पोखरा, चितलाङ र बुढीतोलामा ६१९ बोयर, सानन र खरी बाख्रा, पोखरा र पानसय खोलामा ३३० कागे, बरुवाल र पोलवर्थ भेडा तथा स्याङबोचेमा १०० याकको न्यूक्लियस हर्ड व्यवस्थापन भएको हुने। • सबै चरन तथा पशु विकास फार्महरुमा घाँस तथा चरन बालीको बिउ तथा वायोमास उत्पादन गर्न जै ६१ हे., टिओसेन्टी/मकै ६९ हे., बर्सिम ९ हे., भेँच ७ हे. र अन्य बहुवर्षिय कोषे घाँसबाली ८ हे. मा खेती गरी फार्मलाई आवश्यक पर्ने वायोमास तथा जै २७ मे.ट., टिओसेन्टी २० मे.ट., बर्सिम र भेँच २/२ मे.ट. र अन्य ३ मे.ट. बिउ उत्पादन भएको हुने। • पशु विकास फार्म पोखरामा हाइड्रोपोनिक तथा जिरीमा हाइड्रोपोनिक मेशिनको बाह्रै महिना प्रयोगद्धारा पशु आहारा प्रबर्द्धन र प्रविधि प्रसारमा सहयोग गर्ने र मेशिनको	२७२ • भैडाको पाठापाठी - १०६ • कुखुराको चल्ला - २२०,०००	खरी बाख्रा, पोखरा र पानसय खोलामा ३३० कागे, बरुवाल र पोलवर्थ भेडा तथा स्याङबोचेमा १०० याकको न्यूक्लियस हर्ड व्यवस्थापन गर्ने । • सबै चरन तथा पशु विकास फार्महरुमा घाँस तथा चरन बालीको विउ तथा वायोमास उत्पादन गर्न जै ६१ हे., टिओसेन्टीरमकै ६९ हे., बर्सिम ९ हे., भेँच ७ हे. र अन्य बहुवर्षिय कोषे घाँसबाली ८ हे मा खेती गरी फार्मलाई आवश्यक पर्ने वायोमास तथा जै २७ मे.ट., टिओसेन्टी २० मे.ट., बर्सिम र भेँच २/२ मे.ट. र अन्य ३ मे.ट. बिउ उत्पादन गर्ने । • पशु विकास फार्म पोखरामा हाइड्रोपोनिक तथा जिरीमा हाइड्रोपोनिक मेशिनको बाह्रै महिना प्रयोगद्धारा पशु आहारा प्रबर्द्धन र प्रविधि प्रसारमा सहयोग गर्ने र मेशिनको प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने । • पशु विकास फार्म पोखरालाई हाइड्रोपोनिक उत्पादन तथा दुग्ध प्रशोधन केन्द्रको रुपमा उपयोग गरी ९० जना व्यावसायिक कृषक/उद्यमीलाई तालिम प्रदान गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				प्रभावकारिता अध्ययन भएको हुने। • पशु विकास फार्म पोखरालाई हाइड्रोपोनिक उत्पादन तथा दुग्ध प्रशोधन केन्द्रको रुपमा उपयोग गरी ८० जना व्यावसायिक कृषक/उद्यमीलाई तालिम प्रदान गरिएको हुने। • प्रत्येक फार्मको कार्य प्रकृती अनुसार गाई, भैसी, वंगुर, कुखुरा, भेडा तथा बाख्रा र चरन/घाँस बालीको श्रोत विकासको लागि कार्यक्रम सन्चालन भएको हुने। • कृषि पर्यटन प्रबर्द्धन गर्न पशु विकास फार्म पोखरा अन्तरगत होमस्टेमा ग्रामीण कुखुरा र बाख्रा विकास फार्म चितलाङ अन्तरगत बाख्राको दुधबाट चिज उत्पादन भएको हुने। • पशु विकास तथा चरन फार्महरुलाई सिकाई केन्द्र र प्रदर्शनस्थलका रुपमा स्थापित गर्न २००० जना कृषकलाई तालिम प्रदान गर्ने र ८ वटा नर्सरी तथा प्रदर्शन प्लट निर्माण भएको हुने।		• प्रत्येक फार्मको कार्य प्रकृती अनुसार गाई, भैसी, वंगुर, कुखुरा, भेडा तथा बाख्रा र चरन/घाँस बालीको श्रोत विकासको लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने। • कृषि पर्यटन प्रबर्द्धन गर्न पशु विकास फार्म पोखरा अन्तरगत होमस्टेमा ग्रामिण कुखुरा र बाख्रा विकास फार्म चितलाङ अन्तरगत बाख्राको दुधबाट चिज उत्पादन गर्ने। • पशु विकास तथा चरन फार्महरुलाई सिकाई केन्द्र र प्रदर्शनस्थलका रुपमा स्थापित गर्न २००० जना कृषकलाई तालिम प्रदान गर्ने र ८ वटा नर्सरी तथा प्रदर्शन प्लट निर्माण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
१०	उच्च पहाडी कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा जिविकोपार्जन सुधार आयोजना (३२७१०९)	१, २, ३, ४	सेप्टेम्वर २०११- अक्टूवर२०१७	• हिमाली जिल्ला आयोजना लागु भएको ठाऊमा १३ वटा सेवा केन्द्र प्रिफेव भवन निर्माण हुने। • हिमाली जिल्लामा उत्पादित बस्तु बिक्रिको लागि बजार व्यवस्थापन गर्न भवन निर्माण (संखुवाशभा र सोलुखुम्बु) हुने। • चरन खर्क विकास गर्न बाटो, पुल तथा पोखरी निर्माण हुने। • मुस्ताङ र जुम्ला जिल्लामा हाईडेन्सीटी स्याऊको जेनेटीक श्रोत केन्द्र स्थापना गर्नमुस्ताङ र जुम्ला जिल्लामा हाईडेन्सीटी स्याऊको जेनेटिक श्रोत केन्द्र स्थापना हुने। • कृषि व्यवसाय विकास अनुदान प्राप्त गरेको हुने। • हिमाली १० जिल्लामा चरनको विकास गर्न घांसको विऊ खरीद तथा बितरण भएको हुने।	• ३ वटा प्रि फ्याब निर्माण • अनुदान २५५ • रकम वितरण ३४६ • व्यवस्थापन तालिम ७ वटा संचालन गरिएको ।	• हिमाली जिल्ला आयोजना लागू भएको ठाउँमा १३ वटा सेवा केन्द्र प्रिफेव भवन निर्माण भएको । • हिमाली जिल्लामा उत्पादित वस्तु बिक्रीको लागि बजार व्यवस्थापन गर्न भवन निर्माण (संखुवासभा र सोलुखुम्बु) भएको । • चरन खर्क विकास गर्न बाटो, पुल तथा पोखरी निर्माण • मुस्ताङ र जुम्ला जिल्लामा हाईडेन्सीटी स्याऊको जेनेटिक श्रोत केन्द्र स्थापना गर्नमुस्ताङ र जुम्ला जिल्लामा हाईडेन्सीटी स्याऊको नीटीक श्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने। • कृषि व्यवसाय विकास अनुदान दिने । • हिमाली १० जिल्लामा चरनको विकास गर्न घांसको बीऊ खरिद तथा बितरण गर्ने ।
११	राष्ट्रिय दुग्ध विकास वोर्ड (३२७११०)	१, २	सालबसाली	• दूध तथा दुग्ध पदार्थ सँग सम्बन्धित विभिन्न अध्ययन उपकरण प्रदान भएको हुने ।	• विभिन्न विषयहरुमा अध्ययन भइरहेको। • स्कुल मिल्क लगायत जनचेतना कार्यक्रमहरु	• दुग्ध व्यवसायको सक्षमता, दुग्ध व्यवसायको मूल्य श्रृंखला, दुग्ध व्यवसायमा अनुदान र सहयोग सम्बन्धी अध्ययन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
					सञ्चालन भएको । • दुधको बजारीकरणमा आवश्यक मेशिनरी औजारहरु उपलब्ध गराइएको ।	• मध्य पहाडि लोकमार्ग तथा हुलाकी राजमार्गमा दूध उत्पादन र संकलन क्षेत्रको पहिचान गर्ने सम्वन्धी अध्ययन गर्ने। • नेपालमा उत्पादित गाइ, भैसिको ध्यूमा आर.म.भ्यालु सम्वन्धी अध्ययन गर्ने।
१२	नेपाल एकिकृत व्यापार रणनीति (३२७११२)	१, ३	सालबसाली	• पश्मिना उत्पादन तथा कार्पेट ऊन उत्पादनमा वृद्धि हुने।	• उन प्रशोधनको लागि १०० कोर्सा वितरण १० वटा सेरिङ्ग सिजर खरिद गरिएको ।	• पश्मिना उत्पादनको लागि च्याङ्ग्रा विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने । • कार्पेट ऊन उत्पादनको लागि भेडा प्रबर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
१३	बङ्गुर तथा कुखुरा पालन सहकारी कार्यक्रम (३२७११३)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• आ.व. २०७२/७३, ०७३/७४ मा संचालित ५९ बंगुर सहकारी तथा २० कुखुरा सहकारीको उद्यमशिलताको विकास हुने ।	• १० वटा बंगुर खोर निर्माण सुधार, २४० वटा उपकरण वितरण, १० सहकारी बंगुर फार्म विद्युत जडान र ५ वटा कुखुराको खोर निर्माण सुधार भएको ।	• आ.व. २०७२/७३ र २०७३/७४ मा संचालित ५९ वटा बंगुर सहकारीको फ्लोअप गर्ने । • आ.व. २०७२/७३ र २०७३/७४ मा संचालित २० वटा कुखुरा सहकारीको फ्लोअप गर्ने । • बंगुर सहकारी फार्मको सुदृढीकरण कार्यक्रम (१० जिल्ला) संचालन गर्ने । • सहकारी खेती कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन बिश्लेषण गर्ने ।
१४	कृषि विकास योजना अनुगमन तथा समन्वय	१, २	सालबसाली	• पशुपन्छी बीमा भएको हुने। • संघिय संरचनामा कृषि विकास रणनीतिमा आधारित पशु सेवा	• पशुमा रु ४२ करोड ३१ लाख र पन्छीमा रु ४ करोड ८१ लाख	• पशुपन्छी बीमा कार्यक्रम संचालन गर्ने। • संघीय संरचनामा कृषि विकास

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
	कार्यक्रम समन्वय कार्यक्रम (३२७१०८)			कार्ययोजना तयार भएको हुने। • पशुपन्छीजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि तथा बजारिकरण अभिवृद्धिका कार्यक्रमका लागि मूल्य श्रृङ्खला सुधार भएको हुने । • एक गाँउ एक उत्पादन पशुपन्छी व्यवसाय संचालन हुने।	बराबरको बिमा भएको । • प्रति प्रदेश २ वटाको दरले जम्मा १४ वटा सामुदायिक पशु सेवा केन्द्र स्थापना भएको । • निर्यातमूलक वस्तु पश्मिना छाला र बगुरको मासु निर्यात गर्न सम्बन्धित संघ संस्थासंग सहकार्य भइ काम भएको ।	रणनीतिमा आधारित पशु सेवा कार्ययोजना तयार गर्ने। • पशुपन्छी जन्य उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि तथा बजारीकरण अभिवृद्धिका लागि मूल्य श्रृङ्खला सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने। • एक गाँउ एक उत्पादन पशुपन्छी व्यवसाय कार्यक्रम संचालन गर्ने।

१५	पशुसेवा तालिम तथा प्रसार कार्यक्रम (३२७१०४)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• १८५ जना अधिकृतहरुले तालिम प्राप्त गरेको हुने।
				• ६६१ जना सहाकस्तर कर्मचारीहरुले तालिम प्राप्त गरेको हुने।
				• ९१३ जना कृषक तथा व्यवसायीहरुले तालिम प्राप्त गरेको हुने।
					• अधिकृत स्तर तालिम - ५ (९६)
					• सहायक स्तर - २२ (३५४)
					• कृषक स्तर- ३२ (६९५)
					• क्षेत्रिय स्तर (कृषक) तालिम - ६९५ जना
					• क्षेत्रिय स्तर (सहायक) तालिम - ३५४ जना
					• सेवा केन्द्र स्तर तालिम - २२००० जना
						• कर्मचारीहरुलाई तालिम
						  • अधिकृतस्तर
						  • सहायकस्तर
						• जनचेतना तथा सीप विकास तालिम
						  • कृषक/ उद्यमीस्तर
						• पाठ्क्रम विकास तथा परिमार्जन

१६	पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम (३२७८०१)	१, २, ३, ४	सालबसाली	• पशुपन्छीपालनको लागि विभिन्न प्रकारको अनुदान दिइएको हुने। • कृषकस्तरीय पशुपन्छीपालन तालिम संचालन हुने।	पशु स्वास्थ्य शिविर - १६३ वटा, उपचार सेवा - १५ लाख, रोग नियन्त्रण खोप सेवा - ५.५३ लाख,	• पशुपन्छी उपचार सेवा प्रदान गर्ने । • पशुपन्छीपालनको लागि विभिन्न अनुदान कार्यक्रम गर्ने । • कृषकस्तरीय तालिम गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.नं.शि.उ.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमूख क्रियाकलापहरु
				• घाँस क्षेत्र विकास भएको हुने। • पशुहरुमा कृत्रिम गर्भधान भएको हुने।	प्रयोगशाला सेवा - २.३५ लाख, उन्नत पशु वितरण – १४००, उन्नत चल्ला वितरण - ७१,२४७।	• कृत्रिम गर्भाधानसम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने। • घाँस विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने।

च. बजेट

आ.व. २०७४/०७५ का लागि यस मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. ४३८.७१ करोड र पुंजीगततर्फ रु. १७४.७६ करोड गरी जम्मा रु. ६१३.४७ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत बिबरण अनुसूची २.२ मा दिइएको छ।

२.३.१ सिंचाइ

क. पृष्ठभूमि

कृषि प्रधान मुलुक नेपालको कूल क्षेत्रफल १,४७,१८,१०० हेक्टरमध्ये करिव २६,४१,००० हेक्टर कृषियोग्य जमिन रहेको र सो मध्ये परम्परागत प्रविधि र आर्थिक दृष्टिकोणबाट करिव १७,६६,००० हेक्टरमा मात्र सतह र भूमिगत जलश्रोतबाट सिंचाइ सुविधा पुऱ्याउन सकिने अवस्था रहेको छ । यस आ.व. ०७४/७५ को वार्षिक कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा चौधौ योजनाले अङ्गिकार गरेको लक्ष्य अनुरूप मझौला सिंचाइ, भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युवेल सिंचाइ, नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिंदै राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीतिले निर्देशन गरे अनुसार बहुउद्देश्यीय डाइभर्सन आयोजनाहरू क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । सो अनुरूप भेरी ववई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको निर्माण कार्य शुरू भइसकेको र सुनकोशीमरिन डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना लगायत अन्य यस्ता प्रकारका आयोजनाहरूको बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्यान्वयनको लागि तयारी गरिनेछ । सिक्टा, रानी जमरा कुलरिया, बबई, बागमती जस्ता ठूला सिंचाइ आयोजनाहरूको अतिरिक्त निर्माण सम्पन्न भएका आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार कार्यलाई निरन्तरता दिँदै विद्यमान सिंचाइ प्रणालीहरूको प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ । वैदेशिक सहयोगमा सञ्चालनमा रहेका आयोजनाहरू सिंचाइ तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना, समुदाय व्यवस्थित कृषि क्षेत्र आयोजना र सिंचाई पुनर्स्थापना आयोजनालाई निरन्तरता दिइनेछ । तराई तथा भित्री मधेशका २२ जिल्लाहरूमा रहेको कृषियोग्य जमिनमा सिंचाइ सुबिधा विस्तार गरी खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न लक्षित सम्बृद्ध तराई मधेश सिंचाइ विकास विशेष कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिईनेछ ।

ख. चौधौँ योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. सिंचित क्षेत्र वृद्धि गर्नुका साथै जलस्रोतको बहुउद्देशीय उपयोगमा जोड दिनु ।

२. विकसित सिंचाइ प्रणालीमा व्यवस्थापन सुदृढीकरण गरी दिगोपन बढाउनु ।

३. सिंचाइको आबश्यकता भएको स्थान र समयमा निर्वाध रूपमा पानीको उपलब्धता बढाउनु ।

ग. चौधौँ योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरु

१. बाह्रै महिना सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउनका लागि सतह सिंचाइ, बहुउदेश्यीय, अन्तरजलाधार र जलाशययुक्त तथा भूमिगत जल सिंचाइ आयोजनाहरू अघि बढाउने ।

२. उच्च क्षमतामा संचालन गर्न प्राविधिक एवं आर्थिक दृष्टिकोणले उपयुक्त एवं नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइको विकास गर्ने ।

३. निर्माण सम्पन्न भैसकेका सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत संभार एवम दिगो व्यवस्थापनका लागि उपभोक्ताहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

४. सिंचाइ विकासको गुरूयोजना, कृषि विकास ठरणनीतिका लक्ष्यहरूको परिपूर्ति र जलवायु परिवर्तन अनुकुल हुनेगरी सिंचाइ प्रणालीको विकास एवम विस्तार गर्ने ।

घ. नतिजा सूचक

क.स.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार बर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/२०७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१	सतह सिंचाइ आयोजनाहरूवाट सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	७४०,६५९	६,१५५	८,६१०	१०,९८०
२	भूमिगत सिंचाइ आयोजनाहरूवाट सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	४,०८,०९३	३७,७३०	४२,६७०	४१,७००
३	नयाँ प्रविधि सिचाइ कार्यक्रमवाट सिंचित क्षेत्रफल	हेक्टर	५,९००	४,२००	४,२५०	४,२००
४	कृषक कूलो सुधारवाट व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा	हेक्टर	२,३७,५२५	२१,३००	१७,४००	१६,२००
५	बिद्यमान सरकार व्यवस्थित सिचाइ	हेक्टर	३,२४,६००	३,२४,६००	३,२४,६००	३,२४,६००
६	रोजगारी सिर्जना	हजार दिन		९,०००	१०,८००	१३,०००

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम ३५७१०१	३	शुरू मितिः आ.ब. २०४७/०४८ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• मर्मत सम्भारस्तरमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा जलउपभोक्ता संस्था गठन भइ तिनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि हुने । • कृषि उत्पादकत्व बढाउने कार्यमा सहयोग पुग्ने । सिंचाइ सेवाशुल्क संकलनमा वृद्धि हुने। • कार्यमूलक अध्ययन अनुसन्धानको माध्यमबाट सिंचाइ प्रणालीहरू व्यवस्थित हुने ।	• मर्मत सम्भार स्तरमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जलउपभोक्ता संस्था पुनर्गठन गरी संस्थाहरूलाई सक्षम बनाउने क्रममा विभिन्न तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन गरिएको । • सिंचाइ सञ्चार सामाग्री उत्पादन, प्रचार, प्रसार र वितरण गरिएको । • उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन कृषि कार्यालयसँग समन्वय गरी विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जल व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यमूलक अनुसन्धान गरेको। • सिंचाइ नीति/नियमावली अनुरूप सिंचाइ सेवाशुल्क संकलन कार्य जल उपभोक्ता संस्था मार्फत भइरहेको ।	• जल उपभोक्ता संस्थालाई नहर मर्मत सम्भार, सञ्चालन र आयआर्जन सम्बन्धी कार्यमूलक तालिम दिने । • सिंचाइसँग सम्बन्धित प्रचार प्रसार सामग्रीको प्रकाशन तथा वितरण गर्ने । • मर्मत सम्भारमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा भए गरेका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने । • जलउपभोक्ता संस्थाहरूको तालिम गोष्ठी आदिको माध्यमबाट क्षमता विकास गरी सिंचाइ सेवाशुल्क संकलनमा वृद्धि गर्ने र सोको परिचालनबाट सिंचाइ आयोजनाहरूको दिगो विकास तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याऊने । • उत्कृष्ट जलउपभोक्ता संस्थालाई राम्रो काम गरे बापत पुरस्कृत गर्ने । • प्राविधिक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी आदि सञ्चालन गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
२	सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम ३५७१०२	३	शुरू मितिः आ.ब. २०५९/०६० सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• सिंचाइ विभागको संस्थागत विकासमा सहयोग हुने ।	• **सिंचाइ** मन्त्रालय र सिंचाइ विभागको भवन सुरक्षा, सरसफाई, लिफ्ट, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय व्यवस्थापन, बगैंचा व्यवस्थापन, भवन मर्मत सम्भार आदि कार्य गरी सिंचाइ विभागबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू सुचारू रूपमा यथा समयमै सम्पन्न गरी संस्थागत विकासमा टेवा पुऱ्याएको ।	• सिंचाइ मन्त्रालयको सरसफाई, सिंचाइ विभागको भवन सुरक्षा, सरसफाई, लिफ्ट सञ्चालन, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय, बगैचा आदिको व्यवस्थापन लगायत अन्य परिआएका मर्मत सम्भारको कार्यहरू गर्ने । • सिंचाइ मन्त्रालय, बिभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूका भवनहरूको आवश्यक मर्मत सम्भार गर्ने । • सिंचाइ विकाससम्बन्धी सफ्टवेयरहरू खरिद एवं बितरण गरी संस्थागत विकासमा टेवा पुऱ्याउने ।
३	सिचाई तथा जलस्रोत व्यबस्थापन आयोजना -अतिरिक्त सहयोग (IWRMP-AF) ३५७१०३	१	शुरू मितिः आ.ब. २०७०/७१ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७४/७५ कुल लागतः ५८.१ मिलियन यू.एस.डलर	• पश्चिमान्चल, मध्यपश्चिमान्चल, सुदुरपश्चिमान्चल क्षेत्रका ९५ वटा सतह सिचाई र ११ वटा भूमिगत सिचाई योजनाहरूको पुनः निर्माण कार्य गरी १८८२३ हे जमिनमा वर्षभरि सिचाई सेवा उपलब्ध हुने • ४ वटा सरकार व्यवस्थित सिंचाइ प्रणाली (AMIS) (कन्काई , सुनसरी मोरंग ,नारायणी र महाकाली पथरैया प्रणाली) को आबश्यक पुन निर्माण गरी करिब १६३४५ हे. सम्बन्धित ज.उ.स.लाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण हुने	• ४० जिल्लाका सतह तथा भूमिगत सिचाईका ६० योजनाहरूको पुनर्स्थापन सम्पन भै करिब ९८५० हे. मा सिचाई सुबिधा व्यबस्थित भएको • AMIS (कन्काई , सुनसरी मोरंग, नारायणी र महाकाली पथरैया प्रणाली) को प्रथम चरणको आबश्यक पुनः निर्माण गरी १०३५० हे. सम्बन्धित ज.उ.स.लाई व्यवस्थापन हस्तान्तरण गर्ने कार्य भएको	• बाँकी रहेका सतह तथा भूमिगत सिंचाई का ४६ योजनाहरूको (८९७३ हे.) निर्माण कार्य सम्पन गरी वर्षै भरि सिचाई सेवा उपलब्ध हुने • ४ वटा AMIS का (कन्काई, सुनसरी मोरंग, नारायणी र महाकाली पथरैया प्रणाली) व्यबस्थापन हस्तान्तरणका लागि अति आबश्यक संरचनाहरूको सुधार कार्य र जलउपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विकास तथा क्षमता बढाउने कार्य सुरू हुने • IWRMP अन्तर्गत आबश्यक मर्मत सुधार, उपभोक्ता संस्थाको संस्थागत विकास एवम् सिचाइ प्रणालीहरूमा एकीकृत बाली तथा जल व्यबस्थापन सम्बन्धि कार्य जारी रहने । • भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित व्यवस्थापन सूचना प्रणाली संचालन साथै आबस्यक तालिम तथा क्षमता विकाससम्बन्धी कार्यहरू जारी रहने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
४	सिंचाई सम्भाव्यता अध्ययन तथा निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम ३५७१०५	१	शुरू मितिः आ.ब. २०५९/६० सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• केही ठूला बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरू निर्माणको प्रक्रियामा लैजानको लागि आबश्यक अध्ययन कार्य भएको हुने । • थप सिंचाइ क्षेत्र विकासको लागि सम्भाब्य योजनाहरूको पहिचान एवं विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार हुने । • निर्माण सामाग्री र निर्माण भएका सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तर वृद्धिमा सहयोग पुग्ने ।	• काली गण्डकी-तिनाउ, काली गण्डकी नवलपरासी डाईभर्सन र त्रिशुली चितवन आयोजनाको पूर्व सम्भाब्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । • मझौला तथा ठूला सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । • सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्न स्थापित प्रयोगशालाहरू सञ्चालन भैरहेको ।	• काली गण्डकी तिनाउ डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन पूरा गर्ने । • राप्ती कपिलबस्तु डाईभर्सन आयोजना, कन्काई उच्च बाँध आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन शुरू गर्ने । • पश्चिम गण्डक नहर पुर्नस्थापना, सुनसरी मोरङ्ग सिंचाइ आयोजना (तेश्रो) कमाण्ड क्षेत्र विस्तारका लागि विस्तृत अध्ययन गर्ने । • शारदा दाङ्ग डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन शुरू गर्ने । • पहिचान भएका अन्य जलाशययुक्त, बहुउद्देश्यीय आयोजनाको प्रारम्भिक अध्ययन गर्ने ।
५	यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम ३५७१०७	३	शुरू मितिः आ.ब. २०५९/६० सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• सिंचाइसँग सम्बन्धित यान्त्रिक उपकरणहरू मर्मत एवं सञ्चालन भई सिंचाइको लागि पानी सञ्चालनमा सहयोग पुग्ने ।	• १०८ पटक हेभी इक्वीपमेन्टको आबश्यक मर्मत संभार सहित संचालन गरिएको । • २९५ पटक चालू रहेका मेशिनहरू आकस्मिक तथा साधारण मर्मत गरी सञ्चालन गरिएको । • हेभी मेशिनहरू १,२४,२०० घण्टा सञ्चालन गरेको । • ११ थान हेभी इक्वीपमेन्ट मेशिन खरीद गरिएको ।	• ९ थान हेभी इक्वीपमेन्टको मेजर मर्मत गरी तयार गर्ने । • २२ पटक चालू रहेका हेभी ईक्वीपमेन्ट र ट्रकहरू साथै फिल्ड भेहिकल माईनर तथा आकस्मिक मर्मत संभार गर्ने । • चालु हेभी ईक्वीमेन्ट र ट्रकहरूको पिरियोडिक मर्मत संभार गरी ६,५०० घण्टा सञ्चालन गर्ने । • १५ थान हलुका गाडीहरूको मर्मत गर्ने । • ४ थान हेभी इक्वीपमेन्ट मेशिन खरीद गर्ने ।
६	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना (अतिरिक्त सहयोग) ३५७१०८	१	शुरू मितिः आ.ब. २०७१/७२ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७६/७७ कुल लागतः ७२.७ मिलियन यु.एस.डलर	• पूर्वाञ्चल र मध्यमाञ्चल क्षेत्रका कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरुमा आवश्यक पुनस्थापना कार्य गरी कृषकहरुलाइ व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराइ कृषि उत्पादनमा बृध्दि हुन गइ	• व्याच १ तर्फका ७२ वटा उपआयोजनाहरु मध्ये ३९ वटा उपआयोजना सम्पन्न भई करिव ४२६१ हे. मा सिंचाइ सुविधा व्यवस्थित भएको । ३३ वटा सिंचाइ उपआयोजनाहरुको निर्माण कार्य चालु रकेको ।	• व्याच १ तर्फका ३३ वटा सिंचाइ उपआयोजनाहरुको निर्माण कार्य चालु गर्ने । व्याच २ तर्फका ५७ वटा आयोजनाहरु मध्ये ५० वटाको निर्माण कार्य चालु गर्ने । ७ वटाको ठेक्का प्रक्रिया पुरा गरी निर्माण कार्यको सम्झौता भइ निर्माण कार्य शुरु गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने । ● सरकार व्यवस्थित सिंचाइ योजनाहरूको आवश्यक पुर्नस्थापनाको कार्य गरी कृषकहरुलाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण हुने ।	● व्याच २ तर्फका ५७ वटा उपआयोजनाहरू मध्ये ३० वटा उपआयोजनाहरुको निर्माण कार्य चालु रहेको र २० वटा ठेक्का प्रक्रियामा रहेको । ७ वटा उपआयोजनाहरुको डिटेल डिजाइन रिपोर्ट (DDR) स्वीकृती अन्तिम चरणमा रहेको । ● सरकार व्यवस्थित ३ वटा सिंचाइ प्रणालीहरुको लागि आवश्यक पुर्नस्थापनाको निर्माण कार्य चालु रहेको । २ वटा सिंचाइ प्रणालीहरुको ठेक्का प्रक्रिया चालु रहेको ।	● व्याच ३ का करिव २१ वटा सिंचाइ उपआयोजनाहरुको (करिब १६६० हे) पुनर्स्थापना कार्यको तयारी गर्ने । ● सरकार व्यवस्थित ३ सिंचाइ प्रणालीहरूको निर्माण कार्य चालु रहने । ● सरकार व्यवस्थित २ सिंचाइ प्रणालीहरुको ठेक्का प्रक्रिया पुरा गरी निर्माण शुरु गर्ने ।
७	भूमिगत जलस्रोत विकास समिति ३५७११३	५	शुरू मितिः २०३१ साल कुल लागत - नखुल्ने	● ट्यूववेल निर्माणका लागि सम्भाव्यता क्षेत्र पहिचान ● भुमिगत जल सतह सम्बन्धित तथ्यांक ● पहाडी र मध्य पहाडी क्षेत्रमा हार्ड रक एक्वीफायर सम्भाव्यता क्षेत्र पहिचान हुने ।	● तराईका २० वटा जिल्ला तथा काठमाडौं उपत्यकामा भूमिगत जल अनुगमन कार्य गरी भूमिगत जल विकासको लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन भएको । ● ४१ गोटा डिप तथा ४ गोटा मेडियम डेप्थ अनुसन्धानात्मक ट्यूववेलहरू निर्माण भैसकेको । ● पहाडी जिल्लाहरूमा (डढेलढुरा, सीन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, तनहु, गोरखा, दार्चुला, उदयपुर) हाल सम्म ७ गोटा अनुसन्धानात्मक ट्यूववेलहरू निर्माण भैसकेको । ● काठमाडौ उपत्यकामा भूमिगत जलस्रोत आइसोटोप टेक्निक बाट अध्ययन भएको ।	● पहाडी तथा मध्य पहाडी उपत्यका, तराई लगायत काठमाडौं र केही भित्री मधेशका जिल्लाहरूमा अन्वेषणात्मक डिप ट्यूववेल निर्माण गर्ने । ● काठमाडौं उपत्यका लगायत तराईका जिल्लाहरूमा मासिक रूपमा भूमिगत जल सतह मापन गर्ने । ● पहाडी र मध्यपहाडी क्षेत्रमा हार्ड रक एक्वीफायरको सम्भाव्यतासम्वन्धी प्रारम्भिक अध्ययन कार्य गर्ने । ● मध्य पहाडी उपत्यकाका एक्वीफायर सम्बन्धी प्रारम्भिक अध्ययन कार्यकालागि जियोफिजिकल सर्भे गर्ने ।
८	भुमिगत स्यालो तथा डीप ट्युववेल सिंचाइ आयोजना ३५७११४	१	शुरू मितिः आ.ब. २०५४/५५ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७४/७५ कुल लागतः रू १५ अर्ब ५०	स्यालो ट्युववेलतर्फ ● स्यालो ट्युववेलनिर्माण गरी थप ४,४०,०००हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सूविधा उपलब्ध हूने । डिप ट्युववेलतर्फ ● डिप ट्युववेल निर्माण गरी थप	स्यालो ट्युववेलतर्फ ● स्यालो ट्युववेल निर्माण गरी ८८२५७ हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भएको । डिप ट्युववेलतर्फ ● डिपट्युववेल निर्माण गरी १०३७०	स्यालो ट्युववेलतर्फ ● ५३०४ स्यालो ट्युववेल निर्माण गरी १२४०० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने । डिप ट्युववेलतर्फ ● ३३ डीप ट्युबेल निर्माण, ४५ डिप

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
			करोड	थप ४००००हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सूविधाउपलब्ध हुने।	हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भएको।	ट्युबेल मा पम्प जडान तथा विद्युतीकरण र २७ गोटा वितरण प्रणाली निर्माण ८१० हे. जमिनमा सिर्चा गर्ने।
९	मर्मत संभार आयोजनाहरू ३५७११८	३	शुरू मितिः आ.ब. २०४७/४८ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• सम्पन्न भइ सकेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको आवश्यकता अनुसार मर्मत सम्भार भई कृषकहरूलाई व्यवस्थित सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध हुने।	• संयुक्त व्यवस्थापनमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको करिब ३,२४,००० हे. कमाण्ड क्षेत्र भित्र सिंचाइ सेवा पुऱ्याउन सिंचाइ प्रणालीको नियमित मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन गरिएको। • कृषक व्यवस्थित प्रणालीहरूको मर्मत गरी सञ्चालन तथा दिगो व्यवस्थापनको कार्यमा सहयोग पुऱ्याइएको। • केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुर्नस्थापना कार्य भैरहेको। • एकिकृत वाली तथा जल व्यवस्थापन संबन्धी कार्य कृषिसंग समन्वयात्मक रूपमा संचालन भैरहेको ।	• मर्मत सम्भार कार्यक्रमअन्तर्गत संयुक्त व्यवस्थापनमा सञ्चालित सिंचाइ प्रणालीहरूको सालबसाली नियमित मर्मत सम्भार कार्यगरी सिंचाइ सेवा व्यवस्थित गर्ने। • माग भइ आएका र आबश्यक देखिएका कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार कार्य गरी सिंचाइ सेवा व्यवस्थित गर्ने। • सिंचाइ विभागले कृषि विभाग र नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् समेतसँग समन्वय गरी एकीकृत वाली तथा जलव्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुनर्स्थापनाको कार्य चालू रहने।
१०	वृहत सरकारी सिंचाइ पूर्नस्थापना तथा व्यवस्थापन हस्तान्तरण आयोजना ३५७११९	३	शुरू मितिः आ.ब. २०६१/६२ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७८/७९ कुललागत (रू.करोडमा): नारायणीः ८९.९९ कमलाः १८६.७९ कोशी वितरणः ११८.९२ कोशी पम्पः ४३.७६ चन्द्र नहरः १५३ नारायणी लिफ्टः ८%	• धेरै पुराना बृहत सरकारी सिंचाइ आयोजनाहरूको संरचनाहरू पुर्नस्थापन तथा पुननिर्माण गरी संचालनमा ल्याई १,१८,९०० हे. मा सिंचाइ सेवा पुर्याउने।	• कोशीपम्प, कोशी वितरण, कमला, चन्द्र नहर, नारायणी लिफ्ट सिंचाइ प्रणाली र नारायणी सिंचाइ प्रणालीहरूको ठेक्का स्वीकृती भइ निर्माण कार्य सुचारू रहेको। • नेपाल गण्डक, बाण गंगा, सिंचाइ प्रणालीको बिस्तृत सर्बेक्षण कार्य भएको ।	• कोशी पम्प, कोशी वितरण, कमला, चन्द्र नहर, कन्काई, नारायणी, नारायणी लिफ्ट सिंचाइ प्रणालीहरूको निर्माण कार्य सुचारू रहने। • कन्काई, सेती जलउपयोग, नेपाल गण्डक, बाणगंगा, सिंचाइ प्रणालीहरूको निर्माण प्रकृया अघि बढाउने।
११	बागमती सिंचाइ आयोजना	१	शुरू मितिः आ.ब. २०३५/३६ सम्पन्न हुने मितिः	• सर्लाही तथा रौतहट जिल्लामा थप कमाण्ड क्षेत्र विकास हुने। • कमाण्ड क्षेत्र विकासबाट	• बागमती नदीमा व्यारेज निर्माण सम्पन्न भएको। • ४५,९४० हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षणको	• कमाण्ड क्षेत्र बचाव तथा संरक्षण कार्य गर्ने। • नहर संचालन तथा रेखदेख मर्मत संभार

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
	३५७१२०		सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	४५,९४० हेक्टरमा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने ।	कार्य मध्ये ४२,९०२ हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षण कार्य सम्पन्न भएको । • मूल तथा शाखा नहर लम्ब्याउने कार्य सम्पन्न भएको । • १,०८२ हेक्टर जग्गा अधिग्रहण सम्पन्न भएको । • पूर्वी मुल नहर २४.२५ कि. मी., शाखा नहर ५० कि. मी., प्रशाखा नहर ६७ कि. मी. निर्माण सम्पन्न भएको । • पश्चिमी मुल नहर २८ कि. मी. शाखा नहर ६२ कि. मी., प्रशाखा नहर ६६.२२ कि.मी. निर्माण सम्पन्न भएको । • ३८,३०० हेक्टर कमाण्ड क्षेत्र विकास कार्य सम्पन्न भएको ।	गर्ने । • ब्यारेज संचालन मर्मत संभार । • अगुमेन्टेसन सिंचाइ प्रणाली सम्बन्धी कार्य गर्ने । • कार्यालय भवन निर्माण गर्ने । • सर्भिस रोड मर्मत तथा बचावट गर्ने । • क्षतिग्रस्त संरचना जिर्णोद्धार कार्य गर्ने ।
१२	बबई सिंचाइ आयोजना ३५७१२१	१	शुरू मितिः आ.ब. २०४५/४६ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७४/७५ कुल लागतः रू. १२ अर्ब ६७ करोड (संशोधित)	• बर्दिया जिल्लाको ३६,००० हे. (बबइ पूर्व २१,००० हे. र पश्चिमतर्फ १५,००० हे.) जमिनमा भरपर्दो सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	• हेडवर्क्स, मूल तथा शाखा नहर निर्माण भई हालसम्म २६ ००० हे. मा सिंचाइ सेवा पुगेको ।	• मूलनहर रिमोडलिङ्ग (क्षमता विस्तार) गर्ने । • शाखा नहरहरू निर्माण गर्ने । • बाढीबाट क्षतिग्रस्त संरचना निर्माण गर्ने । • सिंचित क्षेत्रमा ड्रेनेज निर्माण गर्ने । • सर्भिस सडक निर्माण, जग्गा खरिद गर्ने । • नहर संचालन मर्मत सम्भार गर्ने ।
१३	महाकाली सिंचाइ आयोजना (तेश्रो चरण) ३५७१२२	१	शुरू मितिः आ.ब. २०६३/६४ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७४/७५ कुल लागतः रू. ११.१७ अर्ब	• कैलाली र कंचनपुर जिल्लाको ३३,५२० हे. क्षेत्रमा थप सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध भै कृषि उत्पादन बढ्न गई देशको अर्थतन्त्रमा थप योगदान पुग्ने ।	• ७ गोटा नहर साइफनको निर्माण भएको । • १८ गोटा नहर माथिको ग्रामिण सडक पुल (VRB) को निर्माण गरिएको । • १६ गोटा एलडि सिफोन, २ गोटा फुट ब्रिज र नहर साइड ड्रेन १० कि.मि.को निर्माण गरिएको । • कमाण्ड क्षेत्र र वरिपरिको वस्ती संरक्षणको लागि ५ कि.मि. नदी	• कमाण्ड क्षेत्र र वरिपरिको वस्ती संरक्षण को लागि खन्नेखोलामा ७ कि.मि. नदी तटवन्ध कार्य गर्ने । • मूलनहरको चैनेज १२+६९० देखि २८+८०० सम्मको जग्गा प्राप्ति कार्य तथा १६.११ कि.मि. माटोको नहर निर्माण र संरचनाहरुको निर्माण कार्य गर्ने । • त्रिभुवनवस्ती र मालाखेतीसम्मको

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					तटवन्ध कार्य गरिएको । • १२.६९ कि.मि. माटोको मूलनहर निर्माण र जग्गा अधिग्रहण ६५ हे. भएको । • आयोजनाको सम्पूर्ण कार्यक्षेत्र मध्ये ब्रम्हदेव एरीयाको लिङ्क नहर र कमाण्ड एरीया विकास तथा मूलनहरको चैनेज १२+६९० देखि २८+८०० सम्मको विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । • त्रिभुवनवस्ती र मालाखेती क्षेत्रको विस्तृत अध्ययन कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।	मुलनहर लगायत सम्पूर्ण आयोजनाको विस्तृत अध्यन कार्य पूरा गर्ने । • दोधारा क्षेत्रको जग्गा प्राप्ति तथा निर्माण कार्यको लागि खरिद प्रक्रिया सम्पन्न गरी निर्माण कार्य शुरू गर्ने ।
१४	सुनसरी मोरङ्ग सिंचाइ आयोजना ३५७१२३	१	शुरू मितिः आ.ब. २०५४/५५ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः सालबसाली	• सुनसरी र मोरङ्ग जिल्लाको ६८,००० हेक्टर क्षेत्रमा व्यवस्थित सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध गराउने र कृषि उत्पादनमा बृद्धी ल्याई आर्थिक स्थिति सुदृढ गरी कृषकहरूको जीवनस्तर माथि उठाउने ।	• नहरको नियमित मर्मत संभार र सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने कार्यका साथै क्षतिग्रस्त जीर्ण संरचनाहरूको मर्मत, पुनः निर्माण कार्य लगायत तेस्रो चरण अन्तर्गत पर्ने कार्यकहरू भईरहेको । • कोशी नदीमा स्पर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • कोशी नदीमा व्यारेज निर्माणको अध्ययन कार्य तयारी भई रहेको ।	• नहरको नियमित मर्मत संभार र सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने कार्यका साथै क्षतिग्रस्त/जीर्ण संरचनाहरूको मर्मत, पुनः निर्माण कार्य लगायत तेस्रो चरण अन्तर्गत पर्ने कार्यहरू संचालन गर्ने । • कोशी नदीमा व्यारेज निर्माणको अध्ययन गर्ने । • नहर संरचनाहरूको सालवसाली मर्मत संभार तथा सञ्चालन र रेखदेख गर्ने ।
१५	प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना ३५७१२४	१	प्रगन्ना सिंचाइ आयोजनाः शुरू मितिः १ जनवरी १९९९ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने बड्कापथ सिंचाइ आयोजनाः शुरू मितिः आ.व. २०६८/६९	• प्रगन्ना सिंचाइ आयोजनाबाट दाङ जिल्लाको देउखुरी उपत्यका भित्रका चैलाही, सोनपुर, सिसनिया र लालमटिया गा.वि.स. का ५,८०० हे. जग्गामा वर्षैभरी भरपदी सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने • बड्कापथ सिचाइ आयोजनाबाट दाङ्ग जिल्लाको देउखुरी उपत्यका राप्ती पारीको गढवा, गंगापरस्पुर र गोबरड्हिहा	• प्रगन्ना सिंचाइ आयोजनातर्फ राप्ती नदिको किनारमा ३ वटा साइड इन्टेक निर्माण भएको, नहर प्रणालीमा ठूला साना गरी ४५० वटा संरचना निर्माण, कमाण्ड एरिया वचावटको लागि १०.९ कि.मि. तटवन्ध निर्माण भएको । • बड्कापथ सिचाइ आयोजनातर्फ साइड इनटेकको सिभिल कार्य सम्पन्न भएको, मूल नहर निर्माण कार्य ४.५ कि.मि. सम्पन्न भएको ।	• कमाण्ड क्षेत्र वचावटको लागि १६०० मि. तटवन्ध विस्तार हुने, शाखा नहरको विस्तार (प्रगन्नातर्फ) गर्ने । • मूल नहर निर्माण १०.७ कि.मि. (बड्कापथतर्फ) गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
			आयोजना सम्पन्न हुने मिति आ.व. २०७५/७६ कुल लागतः रू. १ अर्ब ९४ करोड २९ लाख १३ हजार	गा.बि.स. का ४,००० हे जमिनमा बर्षै भरी सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध हुने		
१६	सिक्टा सिंचाइ आयोजना ३५७१२५	१	शुरू मितिः आ.ब. २०५९/६० सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७०/७१ (शुरूको) आ.व. २०७६/७७ (संशोधित) कुल लागतः रू. २५.०२ अरब	• हेडवर्क्सको निर्माण सम्पन्न, नहर संचालन भई बाँके जिल्लाको ४३,००० हेक्टर जमिनमा थप तथा व्यवस्थित सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	• हेडवर्क्स निर्माण भई यसमा गेट जडान कार्य सम्पन्न भएको । • दायाँ मूल नहरको ३५ कि.मि.सम्म नहर निर्माण सम्पन्न भएको । • मूल नहर चेनेज ३५+००० देखि ४५+२५० सम्म ९०% कार्य सम्पन्न हुने क्रममा रहेको । • सिधनीया शाखा तथा प्रशाखा नहर निर्माण ८०% सम्पन्न हुने र डुण्डुवा सिंचाई प्रणालीको नहर निर्माण ३०% सम्पन्न हुने क्रममा रहेको ।	• डुण्डुवा सिंचाई प्रणालीको नहर निर्माण गर्ने । • पूर्वी नहर सिंचाई प्रणालीको नहर तथा संरचना निर्माण गर्ने । • दाँयातर्फका अन्य शाखा तथा प्रशाखा नहर निर्माण गर्ने । • सिंचित क्षेत्र विकास कार्य गर्ने ।
१७	नयाँ प्रविधिमा आधारित सिचाइ आयोजना ३५७१२६	२	शुरू मितिः आ.ब. २०६०/६१ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणालीको विकासबाट थप २०,००० हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	• नयाँ प्रविधिसँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकृतिका अध्ययन अनुसन्धान सहितका प्रतिवेदन तयार पारिएको । • हाल सम्म ४५१ वटा योजना सम्पन्न गरी करिब ५४७८ हे. भूमिमा सिंचाइ सेवा पुगेको । • प्रविधि र सो सँग सम्बन्धित तालिमहरु संचालन भएको ।	• नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रविधिको विकासको लागि विभिन्न राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सहकार्यको प्रयास जारी राख्ने । • नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ योजनाहरु (जस्तै फोहोरा,थोपा,पोखरी आदि) संभाव्यताका आधारमा निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइ ७५० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ गर्ने । • विभिन्न क्षेत्रमा संभाव्यताका आधारमा उर्जाका विभिन्न श्रोत प्रयोग गर्ने लिफ्ट सिंचाइ आयोजनाहरुको निर्माण गर्ने । • वैकल्पिक उर्जा प्रवर्दन केन्द्रसँग मिलेर विभिन्न उर्जासँग सम्बन्धित नमूना आयोजनाहरुको अध्ययन एवम् निर्माण गर्ने । • तराईमा पोखरी निर्माण र पहाडका

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
						टारमा टार लिफ्टमार्फत नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ आयोजनाहरुको निर्माण गर्ने । ● नयाँ प्रविधिका बारेमा प्राविधिक र कृषक हरुलाई तालिम र अबलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्ने ।
१८	मझौला सिंचाइ आयोजना ३५७१२७	१	शुरू मितिः आ.ब. २०६१/६२ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	● मझौला सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण सम्पन्न भई करिब १२५००० हे. मा सिंचाइ सेवा उपलब्ध भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने ।	● ४३० वटा सिंचाइ योजना निर्माण कार्य सम्पन्न भइ ५५१९६ हेक्टरमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भएको । ● साथै क्रमागत योजनाहरूको निर्माण कार्य भइरहेको । ● ८१० योजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भएको । ● १२०० योजनाहरूको पहिचान कार्य भएको ।	● ५० वटा योजनाहरू सम्पन्न भई १०५० हेक्टर नयाँ क्षेत्रमा सिंचाइ सुविधा पुराउने । ● २५० वटा योजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । ● ३६५ वटा योजनाहरूको पहिचान गर्ने ।
१९	दरौंदी पालुङटार सिंचाइ (नदि नियन्त्रण) आयोजना ३५७१२८	१	शुरू मितिः आ.ब.२०६५/६६ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७५/७६ कुल लागतः रू. ८९ करोड	● आयोजना क्षेत्रमा सिचाइ तथा नदि नियन्त्रणका कार्यक्रमहरूबाट उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी निवारणमा टेवा पुग्ने ।	● दरौदी नदि दुवै किनारमा ८ कि.मि. तटबन्धन निर्माण गरी २१५ हे. जमिन उकास भएको । ● दरौदी जलाधार क्षेत्रमा २९ सिचाई योजना मर्मत भई ४१० हे. जमिनमा व्यबस्थित सिंचाइ पुगेको ।	● ७ सिचाइ योजना मर्मत गर्ने । ● ३०० मि तटबन्धन गरी ५ हे. जमिन उकास गर्ने ।
२०	कणाली अंचल सिंचाइ विकास कार्यक्रम ३५७१२९	१	शुरू मितिः आ.ब. २०६५/६६ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	● कर्णाली क्षेत्रमा सिचाई सेवा विस्तार तथा व्यवस्थित भै बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने ।	● २० बटा योजनाहरू सम्पन्न भई करिब १५०० हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुबिधा पुगेको ।	● १० बटा क्रमागत योजनाहरू सम्पन्न भई करिब ६०० हेक्टर जमिनमा दिगो सिंचाई पुराउने । ● २० बटा योजनाहरूको कार्यान्वन सुरू गर्ने ।
२१	सेती महाकाली सिंचाइ विकास कार्यक्रम ३५७१३०	१	शुरू मितिः आ.ब. २०६५/६६ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली कुललागतः नखुल्ने	● सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा सिचाइ सेवाविस्तार तथा व्यवस्थित भै बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने ।	● २५ बटा योजनाहरू सम्पन्न भई करिब ८५० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुबिधा पुगेको ।	● क्रमागतमा रहेका ७५ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईने । ● ३१ बटा नयाँ आयोजनाहरूको कार्यान्वयन शुरू गर्ने । ● केही नयाँ आयोजनाहरूको पहिचान तथा विस्तृत अध्ययन गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
२२	रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना ३५७१३२	१	शुरू मितिः आ.ब.२०६६/६७ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७५/७६ कुल लागतः रू. १२ अरब ६३ करोड	• कैलाली जिल्लाको २०,३०० हे. मा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने । • रानी, जमरा, कुलरीया नहर प्रणालीहरूको आधुनिकिकरण भई सिस्टम इफिसियन्सीमा बृद्धी हुने ।	• इन्टेक निर्माण सम्पन्न भएको । • मूल नहर निर्माण ७५ प्रतिशत सम्पन्न भएको । • मूल नहरमा संरचना निर्माण ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको । • मूल नहरमा हाईड्रोपावर संरचना १५ प्र.श. सम्पन्न भएको । • फिडर नहर आधुनिकीकरण तर्फ १०० प्र.श.सम्पन्न भएको । • सिंचित क्षेत्र बचावट कार्य ७५ प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	• मूल नहर, फिडर नहर सेटलिडग वेसिन, मूल नहरमा संरचना निर्माण, हाईड्रोपावरको संरचनाको बाकी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • नया शाखा नहर लम्की विस्तार अन्तर्गत नहर तथा संरचनाहरूको निर्माण कार्य शुरू गर्ने । • कान्द्रा खोलासम्मको थप २०,००० हेक्टर जमिनमा सिचाइ सुबिधा उपलब्ध गराउने कार्यको बिस्तृत अध्ययन गर्ने । • विश्व बैंकको सहयोग अन्तर्गत रानीजमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजनाको आधुनिकीकरण अन्तरर्गत कमाण्ड क्षेत्रमा आवश्यक सम्पूर्ण प्रकियाहरू पुरा गर्ने ।
२३	भेरी बवई डाईभर्सन बहुउद्देशीय आयोजना ३५७१३५	१	शुरू मितिः आ.ब.२०६८/६९ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७७/७८ कुल लागतः रू. १६ अरब ४३ करोड ३० लाख	• भेरी नदीको ४० घ.मी./से. पानीलाई सुरूङ्ग मार्फत बबई नदीमा मिसाइ बाँके र बर्दिया जिल्लाका करिब ५१,००० हे. भू-भागमा बाह्रै महिना सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । • करिब ४८ मे.वा. जलविद्युत उत्पादन हुने ।	• साइट क्याम्प निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • २.३ कि.मी. पहुँच सडक निर्माण कार्य सम्पन्न । • टनेल वोरीङ्ग मेशिन, प्लेटफर्म, सेग्मेन्ट प्रोडक्सन प्लान्ट निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • १५० मि. सुरूङ्ग निर्माण भएको ।	• वोरीङ्ग मेसिन खडा गर्ने कार्य सम्पन्न गरी सुरूङ्ग निर्माण कार्य सुरू गर्ने । • बाँध तथा पावर हाउसको डिजाईन पुनरवलोकन हुने । • प्रिकास्ट सेग्मेन्ट उत्पादन भई सुरूङ्ग लाईनिङ्ग शुरू हुने । • भेरी कोरिडोर क्षेत्र तथा अन्य सम्भाव्य स्थानहरूमा सतह तथा लिफ्ट सिंचाई उप आयोजना निर्माण कार्य हुने ।
२४	जलसाधन योजना तयारी सुविधा आयोजना ३५७१३६	४		• मध्यपहाडी तथा तराईका सिंचाई आयोजनाहरूको कार्यकुशलता सुधार कार्यको लागि विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरी योजना कार्यान्वयनको तयारीको लागि प्रतिवेदनहरू तयार हुने । • सिंचाइ गुरूयोजना अध्यावधिक हुने । • २५ प्रमुख नदीहरूको बाढीजन्य	• सिंचाइ गुरूयोजनाको ४० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको । • २५ प्रमुख नदीहरूको जोखिम नक्सा तयार भएको, तथा प्राथमिकतामा परेका ६ वटा नदीहरूको पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न गरिएको, बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन को कार्य अघि बढेको । • लिफ्ट तथा सोलार लिफ्ट आयोजनाहरूको बिस्तृत सम्भाव्यता	• सिंचाई गुरूयोजना अध्याबधिक गर्ने । • लिफ्ट तथा सोलार लिफ्ट आयोजनाहरूको बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • ७ वटा नदी जलाधारमा बाढी जोखिम व्यबस्थापन आयोजनाहरूको बिस्तृत अध्ययन गर्ने । • क्षमता विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				जोखिम क्षेत्रको नक्सांकन भै केही जल उत्पन्न प्रकोप न्युनीकरण योजनाहरूको बिस्तृत अध्ययन/तयारी भै कार्यान्वयनका लागि प्रतिबेदनहरू तयार हुने ।	अध्ययनका लागि प्रक्रिया अघि बढेको।	
२५	सिंचाइ पुनर्स्थापना आयोजना ३५७१३७	१	शुरू मितिः आ.व. २०७२/७३ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७६/०७७ कुल लागतः रू.२,२५,२४,८०,०००	• ५० वटा योजना पुनःनिर्माण • ७६०० हे. जमिनमा सिंचाइ • सुविधा पुऱ्याउने । • सिंचित क्षेत्रफलमा वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने ।	• पाँच वटा सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण कार्य शुरू भएको । • २८ वटा सिंचाइ योजनाहरू कार्यान्वयनमा जान स्वीकृत भई विस्तृत अध्ययन कार्य भएको ।	• सिंचाइ आयोजनाहरूको पुनः निर्माण गर्ने । • उपभोक्ता कृषकहरूको योजना संचालन तथा व्यवस्थापन क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • कृषि उत्पादन वृद्धि तथा विविधिकरणका लागि आवश्यक सहयोग, तालिम संचालन गर्ने ।
२६	जलश्रोत अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र ३५७१३९	५	सुरु वर्ष- २०७२ कुल लागत-नखुल्ने	• संचालन भएका प्रमुख सिंचाई योजनाका सिस्टम इफिसियन्सी डाटावेस तयार हुने । • स्प्रिडगको डाटावेस हुने । • सौर्य शक्ति प्रयोग गरी सिंचाई सुविधा प्रविधि विकास हुने । • भु-स्खलनको पुर्वानुमान गर्ने संयन्त्र हुने । • जलवायु परिवर्तनको डाटावेस हुने ।	• कार्यालयको स्थापनाको पहिलो वर्ष रहेकाले सुरुवाति चरणमा रहेको ।	• विभिन्न सिंचाइ आयोजनाहरूको माग अनुरूप वातावरणीय प्रभाव अध्ययन गर्ने । • जलवायु परिवर्तन अध्ययन गर्ने । • प्रविधि विकास गर्ने । • आयोजना तयारी अध्ययन अनुसन्धान मूल्यांकन गर्ने । • प्रणाली कार्यकुशलता मापन कार्य गर्ने । • अध्ययन, अनुसन्धान, प्रसार तथा प्रदर्शन गर्ने ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
२७	सम्बृद्ध तराई मदेश सिंचाई विकास बिशेष कार्यक्रम ३५७१४०	१	शुरू मितिः आ.व. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७७/७८ कुल लागतः रू. २४ अरब ८० करोड	• भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युववेल निर्माणबाट ९४,००० हे. तथा ताल तलैया इनार निर्माणबाट १६,५०० हे. सिंचित क्षेत्र विस्तार गरी करिब १,१०,५०० हे. थप कृषि योग्य भूमिमा सिचाइ सेवा विस्तार हुने र विद्यमान सिचाइ प्रणालीहरूको पुनस्थापना तथा सुधारबाट करिब १,१५,००० हे. कृषि योग्य जमिनमा सिचाइ सेवा थप व्यवस्थित र भरपर्दो हुने ।	• भूमिगत सिंचाई बाट १७५०० हे. जमिनमा सिंचाई पुगेको । • मझौला सिंचाई आयोजनाहरू स्वीकृत भई कार्यान्वन प्रक्रियामा रहेको । • सरकार व्यवस्थित सिंचाइ प्रणाली (AMIS),किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणाली (FMIS) तथा नयाँ प्रविधिमा आधारीत सिचाइ आयोजना (NITP) आयोजनाहरू कार्यान्वयन प्रक्रियामा रहेको ।	• भूमिगत सिचाई(स्यालो ट्युवेल) बाट ११९०० हे. जमिनमा सिंचाई गर्ने, ९७ नयाँ डिपट्युवेल निर्माण गर्ने । • १०२ बटा सतह सिंचाई योजना कार्यान्वन भई ६००० हे. जमिनमा सिंचाइ गर्ने । • १० बाट एएमआइएसको पुनस्थापना तथा एफएमआइएस तथा एनआइटिपी आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
२८	सुनकोशी मारिन ड्राईभर्सन बहु उदेश्यीय आयोजना ३५७१४१	१	शुरू मितिः आ.व. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७७/७८ कुल लागतः रू. ६७ अरब	• १,२२,००० हेक्टर (एक लाख बाइस हजार हेक्टर) खेती योग्य जमिनमा पूर्णरूपले सिंचाइ हुने। • ४० मेगावाट जलविद्युत उत्पादन हुने ।	• विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन भई रहेको ।	• आयोजना तयारी कार्य गर्ने । • बाताबरणीय प्रभाव अध्ययन कार्य गर्ने । • आयोजनाको डिजाईन इस्टिमेट तयार गर्ने ।

२.२ जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन

क. पृष्ठभूमि

जल उत्पन्न प्रकोप जोखिमको दृष्टिले नेपाल विश्वका प्रमुख देशहरू मध्ये एक हो । मनसुनी वर्षा, अति भिरालो भू-वनौट तथा कमजोर भौगर्भिक स्थिति प्रकोपहरूको कारक तत्व मानिन्छ । अबैज्ञानिक भू-उपयोग तथा जलवायु परिर्वतन सँगै भू-क्षय, बाढी, पहिरो, गेग्रान वहाव, नदीधार परिर्वतन, नदी किनारा कटान तथा डुवान जस्ता प्रकोपहरूबाट मानव बस्ती, खेती योग्य जमिन र निर्मित पूर्वाधारको संरक्षण र प्रकोपको न्यूनीकरण गर्न नविनतम प्रविधिको उपयोग गर्नु जरूरी छ । यसर्थ यस क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न निकायहरूसँग समन्वयात्मक ढँगबाट सहकार्य गरी उपलब्ध सीमित स्रोत तथा साधनको उचित प्रयोग गरी मुलुक भरका जल उत्पन्न प्रकोपहरू सम्बोधन गर्न ज्यादै कठिन भएको वर्तमान अवस्थामा जल उत्पन्न प्रकोपहरूका आपतकालीन, स्थल विशेष तथा योजनावद्ध ढंगले व्यवस्थापन गर्न आवश्यक छ ।

ख. चौधौँ योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. बाढी, पहिरो जस्ता जल उत्पन्न प्रकोपहरू हुनुअधि नै रोकथाम गर्नु र यस्ता जोखिम र जोखिमबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्नु ।

२. बाढी तथा डुवानको व्यवस्थापन उकासबाट प्राप्त जोखिमरहित जग्गाको समुचित उपयोग गर्नु ।

ग. चौधौँ योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरु

१. नीतिगत एवम् संस्थागत व्यवस्था सुधार गरी जलउत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने ।

२. प्रभावकारी प्रकोप नियन्त्रणको लागि आवब्यक प्रविधिको पहिचान,विकास र विस्तार गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	प्रतिफल सूचक	ईकाई	आधार बर्ष २०७२/७३ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१	तटबन्ध निर्माण	कि. मी.	८५७	२८	४०	४०
२	रोजगार श्रृजना	सख्या (हजारमा)	२,८५३.८	३,१३७.२	३,९३२.७	४,७१९.२

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
१	नदी नियन्त्रण कार्यक्रम ३५७१०९	२				
	१. जनसहभागितामा आधारित जनताको तटबन्ध कार्यक्रम		शुरू मितिः आ.ब. २०६६/०६७ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• तराई क्षेत्रको २८ वटा ठूला प्रकृतिका नदीहरूमा जनसहभागिता समेत परिचालन गरी नदी किनारमा तटबन्ध, रिभेटमेन्ट, स्पर आदी नदी नियन्त्रण संरचनाहरूको निर्माण हुने । • क्षतिग्रस्त स्थानहरूको संरक्षण कार्य हुने । • करीब १७०० कि.मी. नदीको किनारमा तटबन्ध, रिभेटमेन्ट तथा स्पर आदी नदी नियन्त्रण संरचनाहरूको निर्माण हुने । • भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, खेती योग्य जमीनको लगायत अन्य संरचनाहरू संरक्षण हुने । • जग्गाको उकास हुने । • रोजगारीको अवसर बढ्ने ।	• करीब १९० कि.मी. तटबन्ध निर्माण सम्पन्न भएको । • तराई क्षेत्रको २८ वटा ठूला प्रकृतिका नदीहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • विभिन्न भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, कृषि योग्य जमीन लगायत अन्य संरचनाहरूको संरक्षण भएको ।	• कन्काई, रतुवा मावा, बिरिङ्ग, कमल, बुढी खोला, चिसाङ्ग, औरही, रातो, मरहा, जलाद, बलुवा, खडक, महुली, लखनदेही, झिम, बाँके, पसहा, पूर्वी राप्ती, रिऊ, तिनाउ-दानव कन्चन, सुरही, पश्चिम राप्ती, बबई, खुटिया, मोहना, दोधा र महाकाली समेत २८ नदीहरूमा जनसहभागिता समेत परिचालन गरी करीब २० कि.मी. तटबन्ध निर्माण गर्ने । • आबश्यक स्थानहरूमा नदी च्यानलाइजेसन गर्ने । • बायोइन्जिनियरिङ्ग कार्य (बृक्षरोपण, ट्रर्फिङ्ग, आदि) गर्ने । • आपतकालिन कार्यहरू गरिने । • उकास भएको जग्गा व्यवस्थापन गर्ने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
	२. नदी नियन्त्रण योजना (केन्द्र)		सालबसाली	• नदी व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न प्रविधिहरूको अनुसन्धान हुने । • नदी किनाराहरूको संरक्षण, सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि नयाँ प्रबिधिमा आधारित उपयुक्त नदी नियन्त्रण कार्यहरू हुने । • निर्माण सामग्रीहरूको परिक्षणको लागि बिभिन्न स्थानहरूमा प्रयोगशालाको स्थापना हुने ।	• बिभिन्न स्थानहरूमा नयाँ प्रबिधिमा आधारित नमूना नदी व्यवस्थापन कार्यहरू (नदी किनाराहरूको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन) भएको । • निर्माण सामाग्रीहरूको परिक्षणको लागि ४ स्थानहरूमा (बिराटनगर, हेटौडा, पोखरा र नेपालगन्ज) प्रयोगशालाको स्थापना भएको ।	• नदी व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न प्रविधिहरूको अनुसन्धान गरिने । • नदी किनाराहरूको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि नयाँ प्रबिधिमा आधारित उपयुक्त नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरिने । • नदी नियन्त्रणमा प्रयोग भैरहेको ढुङ्गको बैकल्पिक सामग्रीहरूको अध्ययन तथा परिक्षण गरिने ।
	३. मझौला नदी नियन्त्रण कार्यक्रम		सालबसाली	• मझौला प्रकृतिका नदीहरूको विस्तृत अध्ययन कार्य गरि सो को आधारमा नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरी नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन हुने । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने । • भौतिक पूर्वाधार/संरचणा, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण हुने ।	• करिब १३० वटा मझौला प्रकृतिका नदीहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको । • भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षण भएको ।	• १३० वटा मझौला प्रकृतिका नदीहरूमा नदी नियन्त्रण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिई थप ३० वटा नदीहरूमा नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरिने । • करीब ४.५० कि.मी. नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य गरिने । • भौतिक पूर्वाधार, बस्ती, खेतीयोग्य जमिनको संरक्षणका लागि आवश्यक नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालन गरिने । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन संचालन गरिने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलिकरण गरिने ।
	४. संस्थागत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम		सालबसाली	• कार्यालय भवनहरूको मर्मत सुधार हुने । • यान्त्रिक व्यवस्थापन (हेभि इक्युपमेन्ट, सवारी साधन तथा	• कार्यालय भवनहरूको मर्मत सुधार भएको । • यान्त्रिक व्यवस्थापन (हेभि इक्युपमेन्ट, सवारी साधन तथा	• कार्यालय भवनहरूको मर्मत सुधार गरिने । • यान्त्रिक व्यवस्थापन (हेभि इक्युपमेन्ट, सवारी साधन तथा

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				अन्य उपकरणहरूको मर्मत, सम्भार तथा संचालन) कार्यहरू हुने । • नदी व्यवस्थापन तथा डुवान सम्वधी समस्याहरूको बिषयमा बहुपक्षीय छलफल गर्न छिमेकी राष्ट्रहरूसँग बैठक आयोजना हुने । • प्रकोप व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण सम्बन्धी अध्ययन (प्रारम्भिक र विस्तृत) कार्यहरू हुने । • कार्यालय भवन सुरक्षा, सरसफाई, बगैंचा संभार तथा अन्य कार्यहरू हुने । • कम्प्युटर र इन्टरनेट अध्यावधिक हुने । • संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि तथा सुदृधिकरण सम्बन्धी तालिम, गोष्ठीहरू संचालन गरी संस्थागत बिकासमा टेवा पुग्ने ।	अन्य उपकरणहरूको मर्मत, सम्भार तथा संचालन) कार्यहरू भएको । • नदी व्यवस्थापन तथा डुवान सम्बन्धी समस्याहरूको बिषयमा बहुपक्षीय छलफल गर्न छिमेकी राष्ट्रहरूसंग बैठक आयोजना भएको । • प्रकोप व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण सम्बन्धी विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन भएको । • बाढी पहिरो पुनस्थापना तथा आपतकालिन कार्यहरूको व्यवस्थापन भएको । • संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि तथा सुदृधिकरण सम्बन्धी तालिम, गोष्ठीहरू संचालन भएको ।	अन्य उपकरणहरूको मर्मत, सम्भार तथा संचालन) कार्यहरू गरिने । • नदी व्यवस्थापन तथा डुवान सम्बन्धी समस्याहरूको बिषयमा बहुपक्षीय छलफल गर्न छिमेकी राष्ट्रहरू संग बैठक आयोजना गरिने । • प्रकोप व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण सम्बन्धी अध्ययन (प्रारम्भिक, विस्तृत, आयोजना प्रतिवेदन) गर्ने। • बाढी पहिरो पुनस्थापना तथा आपतकालीन कार्यहरूको लागि व्यवस्थापन गरिने । • कार्यालय भवन सुरक्षा, सरसफाई, बगैंचा संभार तथा अन्य कार्यहरू गरिने । • कम्प्युटर र इन्टरनेट अध्यावधिक गरिने । • संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि तथा सुदृढीकरण सम्बन्धी तालिम, गोष्ठीहरू संचालन गर्ने ।
	५. महाकाली नदी नियन्त्रण आयोजना, दार्चुला जिल्ला		शुरू मितिः आ.व. २०७०/७१ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७५/७६	• दार्चुला जिल्लाको सदरमुकाम खलङ्गा बजार तथा आसपासका क्षेत्रहरूको महाकाली नदीबाट भएको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनिकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने । • कोर एरिया दार्चुला जिल्लाको सदरमुकाम खलङ्गा बजार, अपि	• क्षति न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यबस्थापनका लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएको । • आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यबस्थापनका कार्यहरू आरसीसी काउन्टरवाल,वाउलडर मसोउनरी	• आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यबस्थापनका कार्यहरू आरसीसी काउन्टर रिटेनीङ्गवाल,वाउलडर मसोउनरी ग्राभिटीवाल तथा ग्याविअनवाल हरूको निर्माण कार्यहरू तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • महाकाली नदीमा करिब ३ कि.मी.

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				नगरपालिका क्षेत्रमा करिब ४.५५ कि.मी. नदी नियन्त्रण संरचनाहरू आरसीसी काउन्टर रिटेनीङ्ग वाल, वाउलडर मसोउनरी ग्राभिटी वाल, लाउनचिङ्ग सहितको स्टन्ड निर्माण हुने । • अन्य स्थानहरूमा ग्याविनटोइ वाल, स्टन्डस,रिभेन्टमेन्ट संरचनाहरू निर्माण हुने । • स्लोप स्टेवलाइजेशन,वायो इन्जिनियरिङ्ग कार्यहरू हुने ।	ग्राभिटीवाल, तथा ग्याविअनवाल हरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।	लम्बाईमा नदी नियन्त्रण संरचनाहरू निर्माण गर्ने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने । • आवश्यकता अनुसार स्लोप स्टेवलाइजेशन, वायो इन्जिनियरिङ्ग आदि कार्यहरू पनि गर्ने ।
	६. कर्णाली नदी नियन्त्रण आयोजना, राजापुर, बर्दिया जिल्ला		शुरू मितिः आ.व. २०७०/७१ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७५/७६	• राजापुर क्षेत्रलाई (बर्दिया जिल्ला) कर्णाली तथा गेरूवा नदीबाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने । • कर्णाली नदी तर्फ दाँया र बाँया किनारा गरि जम्मा ३० कि.मि.तटबन्ध निर्माण हुने । • गेरूवा नदी तर्फ दाँया र बाँया किनारा गरि जम्मा १३ कि.मि.तटबन्ध निर्माण हुने ।	• क्षति न्यूनीकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएको । • आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा ब्यबस्थापनका कार्यहरू इमव्याङ्कमेन्ट र स्प्रहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • करिब ५.५० कि.मी तटबन्ध निर्माण भैसकेको ।	• आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरू गर्ने । • कर्णाली, गेरूवा नदीहरूमा करिब ३ कि.मी. लम्बाईमा तटबन्ध निर्माण गर्ने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।
	७.नारायणी नदी नियन्त्रण आयोजना, चितवन र नवलपरासी जिल्लाहरू		शुरू मितिः आ.व. २०७२/७३ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७७/७८	• चितवन र नवलपरासी जिल्लाहरूमा नारायणी नदीबाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।	• क्षति न्यूनीकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएको । • आवश्यक स्थानहरूमा नदी	• आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • नारायणी नदी (दुबै किनारा) मा करिब ३ कि.मी. लम्बाईमा तटबन्ध निर्माण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				• बाँया किनारा चितवन तर्फ ३५ कि.मि. र दाँया किनारा नवलपरासी तर्फ ६५ कि.मि.तटबन्ध निर्माण हुने ।	नियन्त्रण तथा व्यबस्थापनका कार्यहरू इमव्याङ्कमेन्ट र स्प्रहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • करिब १७.५० कि.मी तटबन्ध र १०३ वटा स्पर/स्टडहरू निर्माण भैसकेको ।	• निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।
	८.खाँडो नदी नियन्त्रण योजना, सप्तरी जिल्ला		शुरू मितिः आ.व. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७८/७९	• सप्तरी जिल्लामा खाँडो नदीबाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।	• क्षति न्यूनीकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अनुरूप निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।	• आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।
	९.बक्रहा नदी नियन्त्रण योजना, मोरङ्ग जिल्ला		शुरू मितिः आ.व. २०७४/७५ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७९/८०	• मोरङ्ग जिल्लामा बक्रहा नदीबाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।	• क्षति न्यूनिकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयारी र आकस्मिक निर्माण कार्यहरू भएको ।	• क्षति न्यूनिकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अनुरूप निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।
	१०.भेरी गंगा नगर पलिका अन्तर्गतका नदी नियन्त्रण योजना, सुर्खेत, जिल्ला		शुरू मितिः आ.व. २०७२/७३ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७४/७५	• भेरी गंगा नगरपलिका, सुर्खेत अन्तर्गतका १४ वटा नदीहरूवाट भैरहेको र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।	• क्षति न्यूनीकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार नदी नियन्त्रण कार्यहरू संचालनमा रहेको सो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको ।	• क्षति न्यूनीकरण, पुन निर्माण तथा नदी किनाराको ब्यबस्थापनको कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • निर्माण भएका तटबन्ध तथा अन्य संरचनाहरूको सवलीकरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
	११. पहाडी तथा उच्च पहाडी नदी नियन्त्रण कार्यक्रम		शुरू मितिः आ.व. २०७१/७२ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रका २६ वटा ठूला प्रकृतिका नदीहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी सो को आधारमा नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरी नदी किनारको संरक्षण, सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापन हुने । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने । • भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण हुने ।	• १६ वटा पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको नदीहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिदन अनुसार नदी नियन्त्रण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको । • नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन भएको । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको । • भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण भएको ।	• थप १० वटा र क्रमागतका १६ वटा पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको नदीहरूको प्रस्ताबित विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अनुरूप नदी नियन्त्रण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइ नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य गर्ने । • करिब ४ कि.मी. लम्बाईमा नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
	१२. आपतकालिन तथा बाढी पहिरो पुनः स्थापन कार्यक्रम		सालबसाली	• अबिरल बर्षाले देशका बिभिन्न स्थानहरूमा नदी किनाराको कटान तथा पहिरोको कारण धनजनको ब्यापक क्षति हुने हुनाले ती स्थानहरूमा तत्काल आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गर्नको लागि जिल्लास्तरमा निर्माण सामाग्रीहरू भण्डारण तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य हुने ।	• तत्काल आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गरी धनजनको क्षति न्यूनीकरण भएको ।	• आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गर्नका लागि जिल्लास्तरमा निर्माण सामग्रीहरू भण्डारण तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य गर्ने । • आपतकालीन तथा पुनः स्थापन कार्यहरू गर्ने ।
	१३. बाढी पहीरो पुनः निर्माण बिशेष कार्यक्रम (५ वटा जिल्लाहरूको लागि)		शुरू मितिः आ.ब. २०७१/७२ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७३/७४	• २०७१ असार र श्रावण महिनामा आएको अत्याधिक बर्षाका कारण सर्खेत, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा बाढी तथा पहिरोले क्षतिग्रस्त संरचनाहरू र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको	• सर्खेत, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूको आवश्यक स्थानहरूमा नदी नियन्त्रण तथा ब्यबस्थापनका कार्यहरू इमव्याङ्कमेन्ट र स्पु्र हरूको निर्माण भैरहेको ।	• ५ वटा जिल्लाहरमा बाढी तथा पहिरोले क्षतिग्रस्त संरचनाहरू र भविष्यमा हुने सक्ने क्षतिहरूको न्यूनीकरण, पुनः निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइ नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				न्यूनिकरण, पुनर्निर्माण तथा नदी किनाराको व्यवस्थापन हुने ।		तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
	१४.तराई मधेश बाढी व्यवस्थापन तथा बस्ती संरक्षण कार्यक्रम		शुरू मितिः आ.ब. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०७८/७९	• लोहेन्द्रा नदी (मोरङ्ग), घोर दह नदी (सप्तरी), अरूण खोला (नवलपरासी) र कान्द्रा नदी (कैलाली) नदीहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी सो को आधारमा नदी नियन्त्रण कार्यहरू गरी नदी किनारको संरक्षण, सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापन हुने ।	• लोहेन्द्रा नदी (मोरङ्ग), घोर दह नदी (सप्तरी), अरूण खोला (नवलपरासी) र कान्द्रा नदी (कैलाली) नदीहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी सो को आधारमा नदी किनारको संरक्षण, सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको ।	• लोहेन्द्रा नदी (मोरङ्ग), घोर दह नदी (सप्तरी), अरूण खोला (नवलपरासी) र कान्द्रा नदी (कैलाली) नदीहरूमा नदी नियन्त्रण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइ नदी किनारको संरक्षण, सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
	१५. पहिरो व्यवस्थापन कार्यक्रम					
	(क) जोखिमयुक्त पहिरो व्यवस्थापन आयोजना		शुरू मितिः आ.ब. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मितिः आ.ब. २०८२/८३	• पहिरो तथा भूक्षयबाट भै रहेको जोखिम/नोक्सानी न्यूनीकरण भै मानववस्ती, कृषि योग्य जमिन र निर्मित भौतिक पूर्वाधारहरूको सुरक्षा हुने ।	• ११ वटा जोखिमयुक्त ठूला प्रकृतिका पहिरोहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार भैरहेको ।	• ११ वटा जोखिमयुक्त ठूला प्रकृतिका पहिरोहरूको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने । • जोखिमयुक्त पहिरो व्यवस्थापनको लागि प्राथमिकता अनुसार गुरूयोजना तयार गरी क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लाने ।
	(ख) मझौला पहिरो व्यवस्थापन कार्यक्रम		शुरू मितिः आ.ब. २०७२/७३ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• पहिरो तथा भूक्षयबाट भै रहेको जोखिम/नोक्सानी न्यूनीकरण भै मानववस्ती, कृषि योग्य जमिन र निर्मित भौतिक पूर्वाधारहरूको सुरक्षा हुने ।	• १५ वटा मझौला प्रकृतिका पहिरोहरूको अध्ययन तथा व्यवस्थापन कार्य भैरहेको ।	• १५ वटा मझौला प्रकृतिका पहिरोहरूको अध्ययन तथा व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिई थप २५ वटा मझौला प्रकृतिका पहिरोहरूको अध्ययन तथा व्यवस्थापन कार्य शुरू गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
२	जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण सहयोग कार्यक्रम (DMSP) ३५७११० १. जनचेतना अभिबृद्धि, अनुसन्धान, गोष्ठी, आदी कार्य २. जलाधार क्षेत्रमा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन कार्य ३. जल उत्पन्न प्रकोपबाट प्रभावित पूर्वाधार संरक्षण कार्य	४	सालबसाली	• जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण तथा नियन्त्रण सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि हुने । • जल उत्पन्न प्रकोपको जोखिम नक्साहरू तयार हुने । • जलाधार तथा उप-जलाधार क्षेत्रबाट बगेर जाने गेग्रान वहावलाई न्यूनिकरण हुने । • जल उत्पन्न प्रकोपबाट प्रभावित भौतिक पूर्वाधारहरूको संरक्षण हुने ।	• जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण तथा नियन्त्रणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न बिभिन्न तालिम र गोष्ठीहरू सम्पन्न भएको । • १९ वटा जलाधार तथा उप-जलाधार क्षेत्रबाट बगेर जाने गेग्रान वहावलाई न्यूनीकरण गर्न साबो ड्याम, चेक ड्याम, सर्फेस तथा सब सर्फेस ड्रेनेज, बायोइन्जिनियरीङ्ग कार्य, क्यास्केड ड्रप, टोवाल, रिटेनिङ्ग वाल लगायतका विभिन्न संरचनाहरूको निर्माण भएको । • बिभिन्न उप जलाधारहरूको जोखिम नक्साहरू तयार भएको । • मुग्लिण-नारायणघाट, सिन्धुली-वर्दिवास र अरनिको राजमार्गमा ट्राफिक व्यवस्थापनलाई सहज बनाउनके लागि गेग्रान बहाब र पहिरो नियन्त्रण कार्यहरू सम्पन्न भएको ।	• जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण तथा नियन्त्रणसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न बिभिन्न तालिम र गोष्ठीहरू गर्ने । • १९ वटा क्रमागत तथा थप ९ वटा जलाधार तथा उप-जलाधार क्षेत्रबाट बगेर जाने गेग्रान वहावलाई न्यूनीकरण र संरक्षण कार्यहरू गर्ने । • मुग्लिण-नारायणघाट, सिन्धुली-वर्दिवास, अरनिको राजमार्ग, पासाङ्ग ल्यामु राजमार्ग र पृथ्वी राजमार्गमा गेग्रान बहाब र पहिरो न्यूनीकरण तथा नियन्त्रणका कार्यहरूमा विभिन्न प्रविधि प्रयोग गरी नियन्त्रण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
३	भारतीय अनुदान सहयोगमा संचालित नदी नियन्त्रण आयोजनाहरू ३५७११२ कमला, बागमती, र लाल बकैया नदी नियन्त्रण योजना	२	सालबसाली	• करीब १७५ कि.मी. नदी किनारको संरक्षण तथा सुदृढीकरण हुने । • तटबन्ध सडक (service road) मा ग्राभेलिङ्ग हुने । • भौतिक पूर्वाधार, मानव बस्ती, खेती योग्य जमीनको लगायत अन्य संरचनाहरू संरक्षण हुने ।	• करिब १६५ कि.मी. तटबन्ध निर्माण सम्पन्न भएको । • करिब १२० कि.मी.तटवन्ध सडक मा ग्राभेलिङ्ग भएको ।	• बागमती, कमला र लालबकैया नदीहरूमा बाँकी तटबन्ध निर्माण तथा तटवन्ध सडक मा ग्राभेलिङ्ग गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • सबलीकरण कार्य अन्तर्गत बिभिन्न स्थानहरूमा तटबन्ध सबलीकरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
४	बस्ति/टार बजार संरक्षण कार्यहरू ३५७१३१	२				
	१. इन्द्रावती बगर करिडोर योजना		शुरू मितिः आ.व. २०६७/६८ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• इन्द्रावती बगर करिडोरमा रहेका (काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा) जोखिमयुक्त बस्ती तथा कृषियोग्य जमिनको संरक्षण हुने ।	• इन्द्रावती बगर करिडोरमा रहेको (काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा) जोखिमयुक्त बस्ती तथा कृषियोग्य जमिनको संरक्षण भैरहेको ।	• करिब १५ स्थानहरूमा इन्द्रावती बगर करिडोरमा रहेको (काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरूमा) जोखिम युक्त बस्ती तथा कृषियोग्य जमिनको संरक्षण कार्य गर्ने तथा अन्य नदी किनारामा संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
	२. जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकाम संरक्षण कार्यक्रम		शुरू मितिः आ.व. २०७१/७२ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरू (१४ वटा सदरमुकामहरू) को भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण हुने । • पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन हुने ।	• १३ वटा (भद्रपुर, गाईधाट, दिक्तेल, सिन्धुलीमाडी, जनकपुर, सिरहा, गौर, राजबिराज, तिलौराकोट, बेनी (म्याग्दी), धनगढी, चैनपुर र दुनै) जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी सो को आधारमा नदी किनारको संरक्षण, सुदृढिकरण तथा व्यवस्थापन कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको । • नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यहरू संचालनमा रहेको र सो कार्यबाट जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरूको संरक्षण भैरहेको ।	• १३ वटा क्रमागत तथा थप १ वटा (जलेश्वर) जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरूको भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण कार्यहरू निरन्तरता दिने । • ४ वटा जोखिमयुक्त जिल्ला सदरमुकामहरू (जनकपुर, सिरहा, गौर र राजबिराज) को DPR तयार गरी सो स्थानहरूको भौतिक पूर्वाधार/संरचना, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षण कार्यहरू शुरू गर्ने ।
	३. अर्मला संरक्षण योजना, कास्की		शुरू मितिः आ.व. २०७०/७१ सम्पन्न हुने मितिः आ.व. २०७३/७४	• जैमुरे फाँट, अर्मला गा.बि.स., कास्कीको संरक्षण हुने ।	• जैमुरे फाँट, अर्मला गा.बि.स., कास्कीको संरक्षणका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य भएको ।	• जैमुरे फाँट, अर्मला गा.बि.स., कास्कीको संरक्षणका लागि अध्ययन अनुसन्धानबाट प्राप्त नतिजाका आधारमा बचावट

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
					• अध्ययन तथा अनुसन्धान बाट प्राप्त नतिजाका आधारमा बचावट कार्य भैरहेको ।	कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
५	रूपाताल संरक्षण एकीकृत विकास परियोजना ३५७१०४		शुरू मिति: आ.व. २०७३/७४ सम्पन्न हुने मिति: आ.व. २०७८/७९	• रूपाताल को संरक्षण तथा विकासबाट जैविक विविधताको संरक्षण हुने र सोबाट पर्यटन, मत्स्यपालन, सिंचाइ सुविधा र रोजगारीको अवसरमा समेत वृद्धि भै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुग्ने ।	• विस्तृत अध्ययन प्रतिदन तयार भैरहेको । • रूपातालमा बाँध निर्माण पश्चात तालले ओगतिने क्षेत्रफल १६३.९ हेक्टर जमिनको रेखाङ्कन भैरहेको । • रूपाताल संरक्षण कार्यको लागि भौतिक र अन्य आवश्यक पूर्वाधारहरू तयार भइरहेको ।	• विस्तृत अध्ययन प्रतिदन तयार सम्पन्न गरिने । • रूपातालमा बाँध निर्माण पश्चात तालले ओगतिने क्षेत्रफल १६३.९ हेक्टर जमिनको रेखाङ्करण भै सो जमिन अधिकरण र मुआब्जा बितरण गर्ने । • रूपाताल संरक्षणको लागि संरचनाहरूको निर्माण कार्यको शुरू गर्ने ।

च. बजेट

यस आ.व. २०७४/०७५ को लागि यस सिंचाइ मन्त्रालय अन्तर्गत चालु तर्फ रू. १८५.५२ करोड र पुंजीगततर्फ रू. २५५५.०७ करोड गरी जम्मा रू. २७४०.५८ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची २.३ मा दिइएको छ।

२.४ भूमिसुधार

क. पृष्ठभूमि

राष्ट्रको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरण एवम् सर्वाङ्गीण विकासका लागि गरिने सबै किसिमका भौतिक पूर्वाधार विकासका कार्यहरूमा प्रत्यक्ष रूपमा भूमि वा भूमिस्रोतको परिचालन हुने भएकोले यस्ता स्रोतको सदुपयोग गरी दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्न आवश्यक छ। परिवर्तित सन्दर्भमा समग्र भूमिको सदुपयोग गरी दिगो व्यवस्थापन तथा सुशासन कायम गर्न जरुरी देखिएको छ। भूमिमा सर्वसाधारण जनताको सान्निध्यताको संवेदनशीलतालाई मध्यनजर गरी भूमिमा सबैको न्यायिक पहूँच स्थापित गर्न, सामाजिक आर्थिक कारणले पछाडि परेका वर्गको भूमिमा पहूँच बढाउन र भू-स्वामित्वको सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्न वैज्ञानिक भूमिसुधार गर्नुका साथै वैज्ञानिक भूमि नीति तर्जुमा गरी लागू गर्नुपर्ने भएको छ। यसैगरी, भूमि तथा भूमिस्रोतको दिगो सदुपयोग गर्न परिमार्जित भू-उपयोग नीति, २०७२ अनुरूप भूमिको वर्गीकरण र भू-उपयोगसम्बन्धी कानून तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक देखिएको छ। यिनै तथ्यहरुलाई आधार मानी आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. भूमि तथा भूमिस्रोतको न्यायोचित वितरण र विवेकशील प्रयोगको वातावरण सृजना गर्नु।
२. विकास निर्माणका लागि आवश्यक नापनक्सा तथा भौगोलिक सूचना सर्वसुलभ बनाउनु।
३. भूमि व्यवस्थापन सेवालाई सरल, सहज, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. वैज्ञानिक भूमिसुधार कार्यक्रमलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी र समन्वयात्मक तवरबाट सञ्चालन गरी आर्थिक-सामाजिक रूपले पछाडि परेका गरिब भूमिहीन वर्गको भूमिमा पहुँच बढाउने।
२. राष्ट्रिय भूमि नीति, भू-उपयोग नीति तथा योजनाको आधारमा उपलब्ध भूमिको समुचित उपयोग गरी खाद्य सुरक्षा, सुरक्षित आवास तथा सहरीकरण, दिगो पूर्वाधार विकास र वातावरण संरक्षण तथा विपद् जोखिम संवेदनशीलता निश्चित गर्ने।
३. आधुनिक प्रविधिमा आधारित भू-अभिलेखको आधारमा पारदर्शी भूमि व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना गरी सरल र सहज सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरु तय गरिएका छन् ।

घ.नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	मुक्त कमैया परिवारको पुनर्स्थापना (सट्टाभर्ना समेत)	संख्या	२६५६३	नखुलेको	१९४०	-
२.	तालिम प्राप्त गर्ने मुक्त कमैया	जना	१९५३१	३००	१८०	-
३.	मुक्त हलियाका लागि जग्गा खरिद अनुदान	परिवार	३८१	२५६	९००	७४३
४.	मुक्त हलियाका लागि घर निर्माण अनुदान	परिवार	३२८	८७	१८००	२५७९
५.	मुक्त हलियाका लागि घर मर्मत अनुदान	परिवार	५६८	७८	१७२८	५०००
६.	भू-अभिलेख सूचना प्रणालीबाट सेवा प्रवाह विस्तार	कार्यालय	६	१९	३०	३३
७.	नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापनमा तालिम प्राप्त कर्मचारी	जना	४२२४	२४३	२५०	२५०
८.	मालपोत कार्यालयमा कम्प्युटर प्रविष्ट डाटाको परीक्षण	क्षेत्र एवम् जिल्ला	१६	३२	१६	१६
९.	भवन निर्माण (मालपोत कार्यालय)	संख्या		२०	१०	१०
१०.	अनलाइन सेवा विस्तार	संख्या		१९	३०	३५
११.	भवन निर्माण (नापी विभाग)	संख्या		३	१०	१०
१२.	नाप नक्सा तयार (गाँउ ब्लक)	हेक्टर		१०६३.५	२०००	

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम ३३६१०१	३	आ.व. २०५६/०५७, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• १८ कार्यालयहरूमा अनलाईन सेवा चालू हुने । • यसै आ.व. भित्र ५ वटा थप कार्यालयमा अनलाईन सेवा संचालन हुने । • आगामी आ.व. मा थप ३२ कार्यालयहरूमा अनलाईन सेवा संचालन हुने ।	• ११ मालपोत कार्यालयहरुको भवन निर्माण सम्पन्न भएको । • १५ मालपोत कार्यालयको भवन निर्माण चालु रहेको । • एडीएसएल इन्टरनेट सेवा संचालन गरिएको । • स्याङजा मालपोतको श्रेस्ता कायम गरिएको । • अनलाइन सेवा संचालनका लागि पूर्वाधार तयार गरिएको ।	• ३० वटा मालपोत कार्यालयबाट अनलाइन सेवा शुरु गर्ने • ३० वटा मालपोत कार्यालयबाट अनलाइन शुरु गर्न पूर्वाधार निर्माण गर्ने।
२.	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना ३३६१०२	२	२०५७ देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• गाउपालिका स्तरिय भू-उपयोग नक्सा तयार भएको हुने । • स्थानीय स्तरमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम हुने।	• ७५ वटा जिल्लाहरुको १:५०,००० मान नापको भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार भएको। • हालसम्म १४०२ वटा गा.वि.स./न.पा. हरुको १:१०,००० माननापको भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार भएको।	• गाउँपालिका तथा नगरपालिका स्तरीय भू-उपयोग नक्सा तयार गर्ने। • भू-उपग्रह चित्र/डाटा खरिद गर्ने। • वेभमा आधारित भू-उपयोग तथ्याङ्क सम्प्रेषण प्रणाली संचालन गर्ने । • गाँउपालिका तथा नगरपालिका स्तरमा भू-उपयोग सम्बन्धी अभिवृद्धि कार्यक्रम/गोष्ठी गर्ने। • भू-उपयोग नक्सा/डाटाको अभिलेख राख्ने।
३.	भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कमैया	१	२०५२ सालदेखि सालबसाली	• बाँकी रहेका मुक्त कमैया पुनःस्थापित भएको हुने । • पुनःस्थापित मुक्त	• २६५३२ मुक्त कमैया पुनस्थापन गरिएको। • ६५९७ मुक्त कमैया परिवारलाई	• मुक्त कमैया पुनःस्थापना कार्य सम्पन्न गर्ने। • मुक्त हलिया पुनस्थापना कार्य

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
	र हलिया पुनःस्थापन ३३६१०३			कमैयाहरुले घर निर्माणका लागि सहयोग प्राप्त गरेको हुने। • मुक्त हलियाहरुले परिचय पत्र प्राप्त गरेको हुने। • मुक्त हलियाहरुले जग्गा खरिद गरेको हुने र घर निर्माण र घर मर्मत अनुदान प्राप्त गरी घर निर्माण र मर्मत गरेको हुने।	काठ उपलब्ध गराइएको। • ४४८ मुक्त कमैया परिवारलाई काठ वापत रकम उपलब्ध गराएको। • ७२८ मुक्त हलिया परिवारलाई जग्गा खरिद अनुदान उपलब्ध गराएको। • ६५९ मुक्त हलिया परिवारलाई घर मर्मत खरिद अनुदान उपलब्ध गराएको। • ४१२ मुक्त हलिया परिवारलाई घर निर्माण खरिद अनुदान उपलब्ध गराएको।	अगाडि बढाउने।
४.	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र ३३६१०५	३	२०२५ सालदेखि साल बसाली कुल लागतः नखुल्ने	• नापनक्शा तथा भूमि व्यवस्थापन क्षेत्रमा लामो तथा छोटो अवधिका तालिम संचालन मार्फत जग्गा नापजाँच र भूमि व्यवस्थापनको क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने।	• सिनियर नापी तालिम, जुनियर नापी तालिम, जियोम्याटिक्स इञ्जिनियरिङ्गमा डिप्लोमा, स्नातक र भूमि प्रशासनको स्नातकोत्तर र नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापन संग सम्बन्धीत विभिन्न बिषयका छोटो अवधिको तालिम संचालन गरी करिब ७०४४ जनालाई तालिम दिई सकिएको ।	• आधुनिक तथा प्रयोगात्मक विधिबाट सिनियर नापी तालिम, जुनियर नापी तालिम, जियोम्याटिक्स इञ्जिनियरिङ्गमा डिप्लोमा र स्नातक र नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापन संग सम्बन्धित विभिन्न विषयका छोटो अवधिको तालिम संचालन गर्दै जाने ।
५.	कित्तानापी कार्यक्रम ३३६१०६	३	२०२१ देखि सालबसाली	• गाउँ ब्लक क्षेत्रको नाप नक्सा सम्पन्न हुने । • अछाम तथा अर्घाखाँची,	• करिव ५ हजार हेक्टरको नाप नक्सा सम्पन्न भएको। • हालसम्म ३५ वटा गाविसको नक्सा	• गाउँ–ब्लक नापी तथा द्वन्द्वबाट क्षतिग्रस्त भूमि लगतको पुनःस्थापना गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				सिरहा, पाल्पा, झापा, मनाङ लमजुङ्ग जिल्लाहरुमा द्वन्द्वबाट क्षति भएका नापनक्सा एवं श्रेस्ता पुनःस्थापना हुने।	श्रेस्ता तयार भएको।	
	ख) नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम		२०५८ देखि सालबसाली	• मोरङ, चितवन, सुर्खेत, कास्की लगायतका जिल्लाहरुमा सूचना तथा संचार प्रविधि सञ्चालन भएको हुने ।	• २५ वटा नापी कार्यालयहरुले पुर्णरुपमा डिजीटल प्रविधिमार्फत सेवा प्रदान गरिरहेको । • स्याङजा, पाल्पा, धनकुटा र कैलाली जिल्लामा सूचना तथा संचार प्रविधि आयोजना सञ्चालन भएको।	• २५ नापी कार्यालयहरुमा डिजिटल प्रविधियुक्त सेवा प्रवाहलाई क्रमिक विकासका लागि कम्प्युटर लगायतका मेशिनरि औजार खरिद गर्ने । • मोरङ, चितवन, सुर्खेत, कास्की लगायतका जिल्लाहरुमा सूचना तथा संचार प्रविधि आयोजना सञ्चालन गर्ने ।
६.	क) स्थलरुप नापी कार्यक्रम ३३६१०७	३	२०३० देखि सालबसाली	• दुर सम्वेदन विधिवाट स्थलरुप नक्सा अध्यावधिक भएको हुने । • डिजिटल टोपोग्राफिकल डाटावेश आधुनिक स्टाण्डर्डमा परिवर्तन भएको हुने ।	• टोपोग्रफिकल डाटाबेस तयार भएको । • हालसम्म करिब १०० नक्सा सिट दुरसम्वेदन विधिवाट अध्यावधिक भएको ।	• स्थलरुप नक्शा/डाटा दूरसम्बेदन विधि (इमेज)बाट फिचर अद्यावधिक गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
	ख) राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना		२०५५ देखि सालबसाली	• नयाँ नगरपालिकाको डाटाबेस तयार भएको हुने। • संघीय संरचना अनुरुप नेपालको नक्शा प्रकाशन भएको हुने ।	सामाजिक आर्थिक एटलास तयार भएको ।	• नयाँ नगरपालिकाको डाटावेस तयार गर्ने । • संघीय संरचना अनुरुप नेपालको नक्शा प्रकाशन गर्ने ।
७.	खगोल तथा भूमापन कार्यक्रम ३३६१०८	२	२०२६ देखि सालबसाली	• नेटवर्क सुदृढीकरण ,नष्ट भएका नियन्त्रण विन्दुहरुको पुनस्थापन र मर्मत संभार भएको हुने । • समतलन सर्भेक्षण भएको हुने।	• नेपालका विभिन्न स्थानमा नियमित रुपमा पुनर्स्थापन ,मर्मत संभार एवम सर्भे कार्य भैरहेको । • राजमार्ग तथा सहायक मार्गहरुमा उचाई विन्दुको सर्भेक्षण कार्य भएको ।	• भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा रहेका विभिन्न दर्जा नियन्त्रण विन्दुहरुमा पूर्व सर्वेक्षण र सर्भेक्षण कार्य गर्ने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस मन्त्रालयको चालूतर्फ रु. ५५०.६८ करोड र पूँजीगततर्फ रु. ११९.१८ करोड गरी जम्मा रु. ६६९.८६ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची २.४ मा दिइएको छ।

२.५ वन तथा भू-संरक्षण

क. पृष्ठभूमि

वन नीति, २०७१ ले वन, जैविक विविधता र जलाधार क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनद्वारा स्थानीय र राष्ट्रिय समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने दूरदृष्टि लिएको छ । वन, वनस्पति, जडीबुटी, वन्यजन्तु, संरक्षित क्षेत्र, जैविक विविधता र जलाधारको समुचित संरक्षण, सम्वर्द्धन र सदुपयोग गर्दै रोजगारी सिर्जना र आय वृद्धि गरी विपन्न वर्गको जीविकोपार्जनमा सुधार र पारिस्थितिकीय प्रणालीबीच सन्तुलन कायम गर्ने लक्ष्य रहेको छ । वन नीति, २०७१ को कार्यान्वयनबाट वन क्षेत्रको उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि भई गरी स्थानीय तथा राष्ट्रिय आवश्यकता परिपूर्ति गर्दै निकासी प्रवर्द्धन गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा वन क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरिने छ ।

नेपालको वन क्षेत्रको सर्वेक्षण, २०७२ को प्रतिवेदनअनुसार वन क्षेत्रको भूभागमा वृद्धि भई कुल क्षेत्रफलको ४४.७४ प्रतिशत वनक्षेत्रले ओगटेको छ । यस क्रममा वन दशक (२०७१–२०८०) को लक्ष्य अनुरूपका वनजन्य पैदावारमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना तथा सञ्चालनका लागि लगानी मैत्री वातावरणको सिर्जना, भूकम्प प्रभावित जिल्लाको लागि लक्षित कार्यक्रम, राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण कार्यक्रमको गुरूयोजना स्विकृत गरी तदनुरूपका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । आन्तरिक स्रोतलाई परिचालन गरी काठको आपूर्तिमा आत्मनिर्भर वन्न बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनलाई ६० हजार हेक्टरमा विस्तार गरिने छ । भौगोलिक क्षेत्र अनुकूलका वनस्पति, जडीबूटी एवं गैरकाष्ठ वन पैदावारको उत्पादन, संरक्षण र व्यवस्थापनमा जोड दिने र गरिब लक्षित कबूलियति वन विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । स्थान सापेक्ष गैरकाष्ठ वन प्रजातिहरूको बिरूवा उत्पादन, वृक्षारोपण, विस्तार र भण्डारण तथा प्रशोधन र बजारीकरणमा अनुदानवाट "एक क्लष्टर एक उत्पादन"को रूपमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

दुर्लभ वन्यजन्तुहरूको संरक्षण र व्यवस्थापन साथै टुहुरा, घाइते र समस्याग्रस्त वन्यजन्तुहरूको व्यवस्थापनको लागि काठमाडौं उपत्यका र प्रादेशिक तहमा प्राणी उद्यान र पुनःस्थापना केन्द्र स्थापना तथा मानव-वन्यजन्तु द्वन्द न्युनीकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माणका लागि काठको आपूर्ति व्यवस्थालाई सरल र सहज वनाउने र भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा बाढी पहिरो लगायत भूक्षय नियन्त्रणका थप कार्यक्रमहरू तय गरिएका छन् । सम्भाव्यता र क्षमताको आधारमा संरक्षित क्षेत्रहरूमा पर्या-पर्यटनको विकास गरी रोजगारी सृजना तथा राजस्वमा वृद्धि गरी गरिवी निवारणमा टेवा पुऱ्याउने वन क्षेत्रको विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. दिगो वन व्यवस्थापनद्वारा वन क्षेत्रको उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गर्नु ।
२. जैविक विविधता र स्रोतको संरक्षणलगायत वातावरणीय सेवाबाट प्राप्त हुने लाभ वृद्धि गर्दै न्यायोचित वितरण सुनिश्चित गर्नु ।
३. जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपाय अवलम्वन गर्दै जल, जलस्रोत तथा भूमिको संरक्षणबाट भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जलाधार क्षेत्रको एकीकृत संरक्षण र व्यबस्थापन गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. विद्यमान वन क्षेत्र कायम राखी वनको घनत्व, उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धिको लागि वनको सहभागितामूलक दिगो एवम् वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्ने ।
२. जैविक विविधता र जलाधारको दिगो व्यवस्थापन र उपयोगमा स्थानीय समुदायको पहुँच वृद्धि गर्ने एवम् पर्यापर्यटनका आधार क्षेत्रहरुलाई पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण गर्ने ।
३. दिगो वन व्यवस्थापन र संरक्षणमार्फत वातावरणीय सन्तुलन कायम राखी जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरणका सम्भावित अन्तर्राष्ट्रिय लाभहरुलाई स्थानीय स्तरसम्म पुऱ्याउने ।
४. वन पैदावारमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्दै यसमा आधारित उद्यमशीलता र रोजगारी वृद्धि गर्ने ।

उल्लिखित रणनीतिहरू कार्यान्वयन गरी विषय क्षेत्रगत उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिमका नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	रोजगारी सृजना	श्रमदिन (हजारमा)	२०२	२१६	३०२१	३३२३
२.	साझेदारी तथा सरकारद्वारा व्यवस्थित वन क्षेत्रमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर (हजारमा)	६०	६०	८४.७	१००
३.	समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापनका लागि समूह गठन	गोटा	९०१	५३३	५३३	५३४
४.	विरूवा उत्पादन	हजार	१०,४५४	१४,८१९	१५,०००	१५,०००
५.	विपन्न वर्ग लक्षित कार्यक्रम संचालन	समूह	६६३	५०८	५३०	५६०
६.	वन क्षेत्रको अतिक्रमण हटाउने	हेक्टर	९३३	६२०	२,०००	३,०००
७.	वन उद्यमको विकास तथा प्रवर्द्धन सहयोग	गोटा	२३	१५	३५	४०
८.	संरक्षित वन क्षेत्र	प्रतिशत	२३.३२	२३.३२	२३.३२	२३.३२
९.	एक गाँउ एक वन, एक नगर अनेक उद्यान	जिल्ला	३०	५०	५२	६०
१०.	वन्यजन्तुको अनुगमन, सर्भेक्षण तथा गणना	प्रजाति	४	५	५	५
११.	वन्यजन्तुको वासस्थान सुधारका लागि घाँसे मैदान व्यवस्थापन र मिचाहा प्रजाति न्यूनीकरण	हेक्टर	४३८	५००	५००	५००
१२.	जोखिममा परेका प्रजातिको संरक्षण तथा व्यवस्थापन	प्रजाति	५	३	३	४
१३.	जडिवुटी/गैरकाष्ठ वन पैदावार पकेट विशेष क्षेत्र प्रवर्द्धन	प्रजाति	१२	२१	२१	२१
१४.	पानी मुहान, पोखरी संरक्षण र सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन	गोटा	४८४	५१२	४००	४००
१५.	प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	गोटा	२६१०	५०२	५२०	६००
१६.	रेडको परीक्षणको रूपमा कार्यान्वयन	जिल्ला		१२	१२	१२
१७.	तल्लो तटीय नदी क्षेत्रमा रिभेटमेन्ट तथा तटवनध निर्माण	कि. मी.	२०२५	२३	३५	३५
१८.	काठको उत्पादन (लाखमा)	घन फिट	११	२०	३०	४०
१९.	दाउरा उत्पादन	चट्टा	१५००	२०००	३५००	४०००
२०.	राजश्वको अनुमान	अर्ब	०.९२	१.२५	२.००	२.५

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण आयोजना ३२९१०१	१	शुरू वर्ष: २०५४/५५ सालवसाली	• वन विकासका लागि विभिन्न अध्ययन/ अनुसन्धानबाट प्राप्त भएका अनुसन्धानात्मक प्रतिवेदनका नतिजाहरू उपयोग हुने । • वन व्यवस्थापन सम्वनधी मार्गदर्शन तयार हुने । • तराईको वन क्षेत्रको नक्सा तयार हुने ।	• राष्ट्रिय वन स्रोत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको । • वन क्षेत्रको नक्साङ्कन सम्पन्न भएको । • तराई वन क्षेत्रमा रहेका स्थायी नमूना प्लटहरूको पुनः वन मापन कार्य सम्पन्न भएको ।	• साल तथा कटुस (चिलाउने) प्रजातिको वन सम्वर्द्धन सम्वनधी अध्ययन गर्ने । • तराई र भित्री मधेसका प्रमुख तीन प्रजातिको स्थानीय आयतन तालिका वनाउने । • विभिन्न बाँस तथा वेत प्रजातिहरूको वृद्धि, उत्पादन र व्यवस्थापनसम्वनधी अध्ययन गर्ने । • वनमा लाग्ने रोग तथा किटपतङ्ग सम्वनधी अध्ययन गर्ने ।
२	जडीबुटी विकास कार्यक्रम ३२९१०२	१,४	शुरू वर्ष २०६६/६७ सालवसाली	• झापा, काठमाण्डौ र बाँके जिल्लामा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको जडीबुटी/वनस्पति परिक्षण प्रयोगशाला निर्माण हुने । • ३५ जिल्लाहरूमा जडीवुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार विरूवा उत्पादन नर्सरी स्थापना गरी विरूवा उत्पादन गरिने । • आर्थिक दृष्टिवाट महत्वपूर्ण प्रजातिहरूको २१ वटा पकेट क्षेत्रमा जडिबुटी खेती विस्तार गरिने । • टिमुर, तेजपात, अमला, एलोभेरा, लप्सी, ओखर, रूद्राक्ष, रिठठा, लौठे सल्ला, आदि) प्रजातिका गरी १९६१ हजार विरूवा उत्पादन तथा खरीद गरिने ।	• १५ जिल्लामा जडीवुटी विकास तथा विस्तारका लागि पकेट क्षेत्र छनौट गरि सो क्षेत्रमा नै कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • १५ जिल्लामा नर्सरी निर्माण, मर्मत तथा सञ्चालन गरिएको । • १० लाख ९५ हजार विभिन्न प्रजातिका जडीबुटी विरूवाहरू उत्पादन भएको । • विभिन्न प्रजातिका जडीबुटी विरूवाहरू उत्पादन गरी सामुदायिक तथा सार्वजनिक जग्गा र निजी जग्गामा जडीवुटी खेती विस्तार भएको । • जडिबुटी खेतीकर्ता समुह गठनका साथै जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावरको खेती, संकलन तथा	• झापा, काठमाण्डौ र बाँके जिल्लामा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको जडीबुटी/वनस्पति परिक्षण प्रयोगशाला निर्माण गर्ने । • ३५ जिल्लाहरूमा जडीवुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार विरूवा उत्पादन नर्सरी स्थापना गरी विरूवा उत्पादन गर्ने । • आर्थिक दृष्टिवाट महत्वपूर्ण प्रजातिहरूको २१ वटा पकेट क्षेत्रमा जडिबुटी खेती विस्तार गर्ने (टिमुर, तेजपात, अमला, एलोभेरा,लप्सी, ओखर, रूद्राक्ष, रिठठा, लौठे सल्ला, आदि) प्रजातीका विरूवा उत्पादन तथा खरीद गर्ने । • निजी कृषक/उद्यमी, गरिव तथा विपन्न वर्गलाई ढुवानी तथा वृक्षारोपणमा सहयोग गरि निजी,

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• निजी कृषक/उद्यमी, गरिव तथा विपन्न वर्गलाइ ढुवानी तथा वृक्षारोपणमा सहयोग गरि निजी, सामुदायिक र सार्वजनिक जग्गामा रोपण गरिने । • १४ वटा जडिबुटी नमूना प्लट सञ्चालन गरी ७ वटा जडिबुटी सूचना केन्द्र विकास हुने । • जडिबुटी संकलन/भण्डारण/ तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना र संचालनमा सहयोग गरिने ।	व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरूको संजाल निर्माण तथा सुदृढीकरण गरिएको । • जडीवुटी प्रशोधन/लघु उद्यम स्थापना तथा गैर काष्ठ वन पैदावारमा आधारित वन उद्यम विकासको लागि सहयोग गरिएको ।	सामुदायिक र सार्वजनिक जग्गामा रोपण गर्ने । • १४ वटा जडिबुटी नमूना प्लट सञ्चालन गरी ७ वटा जडिबुटी सूचना केन्द्र विकास गर्ने । • जडिबुटी संकलन/भण्डारण/ प्रशोधन केन्द्र स्थापना तथा संचालनमा सहयोग गर्ने ।
३	केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र ३२९१०४	१	शुरू वर्ष २०५५/५६ सालवसाली	• वन र वन्यजन्तु, वनस्पति भू-संरक्षण र वन अनुसन्धान सम्वनधमा विविध प्रचार प्रसार कार्यक्रम सञ्चालन भई वन क्षेत्रको योगदान सकारात्मक रूपमा गणना भएको हुने । • कार्यरत जनशक्तिहरूको पदीय दायित्व अनुसारको, कार्य सञ्चालनमा ज्ञान, सीप, दक्षता र कार्य प्रतिको उत्प्रेरणामा बढोत्तरी भएको हुने ।	• दक्ष जनशक्ति तयार भई कार्य सम्पादन क्षेत्रमा सहयोग भएको । • तालिम प्राप्त जनशक्तिबाट वन, वन्यजन्तु तथा वातावरण संरक्षण कार्यमा उल्लेख्य सहयोग पुगेको ।	• प्रकोप व्यवस्थापन, वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन, सेवाकालीन तालिम आदि सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
४	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम ३२९१०६	१,३	शुरू वर्ष २०६२/६३ सालवसाली	• वन डढेलो व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन हुने । • कार्यालय भवनहरू निर्माण हुने । • जिल्लामा वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन हुने । • संरक्षित वन व्यवस्थापन कार्य योजना कार्यान्वियन हुने । • जिल्लामा वन सुरक्षा योजना कार्यान्वियन भएको हुने । • जिल्लामा जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति कार्यान्वियन भएको हुने । • सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन हुने । • वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वियन हुने • काठ दाउराको उत्पादन भई वन पैदावारको सरल आपूर्ति भएको हुने । • अतिक्रमण हटाई वृक्षरोपण भएको हुने ।	• जिल्ला वन कार्यालयका ७ वटा भवन निर्माण भएको । • समुदाय स्तरमा सेवा प्रवाह गर्न ४६ वटा सेक्टर/इलाका भवन कार्यालय निर्माण भएको । • २३ वटा साझेदारी वन तथा ३ वटा चक्ला वनको कार्य योजना तयार भई कार्यान्वियन भइरहेको । • थप २ वटा साझेदारी वनको कार्ययोजना तयारी भई स्वीकृतिको चरणमा रहेको । • ७४ जिल्लामा आवधिक रूपमा पन्चवर्षीय वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वियन भइरहेको । • १२ वटा संरक्षित वनको कार्य योजना कार्यान्वियन भइरहेको । • ७४ जिल्लामा वन सुरक्षा योजना कार्यन्वयन भइरहेको । • ३४ जिल्लामा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन भएको । • काठ दाउरा संकलन तथा बिक्रि वितरण (५ लाख ५० हजार क्यू.फि.) भएको । • अतिक्रमित क्षेत्रमा वृक्षरोपण भई पुनस्थापन भएको क्षेत्र : ९३३ हेक्टर	• ३६ जिल्लामा वन डढेलो व्यव्स्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • जिल्ला वन कार्यालयका २ वटा भवन तथा १ वटा सेक्टर/इलाका भवन कार्यालय निर्माण तथा २४ वटा अधूरो भवन पूरा गर्ने । • ७४ जिल्लामा जिल्ला वन सुरक्षा योजना कार्यान्वियन गर्ने । • २७ वटा साझेदारी वन तथा ३ वटा चक्ला वनको वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्य योजना कार्यान्वियन गर्ने । • ७४ जिल्लामा जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति स्थापना र संस्थागत गर्ने । • १२ वटा संरक्षित वन व्यवस्थापन कार्य योजना कार्यान्वियन गर्ने । • २१ जिल्लाका ४९ स्थानमा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने । • ३ स्थानमा वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वियन गर्ने । • २ लाख २५ हजार क्यू.फि. ढलापडा काठ संकलन गर्ने । • ६२० हेक्टर वन क्षेत्रको अतिक्रमण हटाउने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५	वृक्ष सुधार, वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम ३२९१०९	२	शुरू वर्ष २०७१/०७२ कूल लागत ६२.०४४३	• ४ लाख ८५ हजार वटा ठूलो विरूवा, १ करोड ५७ लाख ७५हजार वटा विरूवा उत्पादन, १०३१ हे. क्षेत्र वृक्षारोपण हुने । • २ वटा संकटापन्न वन प्रजाती पहिचान तथा स्थापना, ५ वटा संकटापन्न वन प्रजाती संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको हुने । • भूकम्प प्रभावित क्षेत्रहरूमा १ लाख ४० हजार वटा बाँस रोपण भएको हुने । • विभिन्न नगरपालिकामा वृक्षरोपण सहित १३२ गोटा नगर उद्यान स्थापना हुने ।	• १२ वटा उच्च प्रविधियुक्त नर्सरी निर्माण भएको । • ३० गोटा नगर उद्यान निर्माण भएको । • ३२ गोटा स्कूल वन हरियाली कार्यक्रम संचालन भएको । • १ पटक निजी वनको राष्ट्रिय पुरस्कार वितरण गरिएको ।	• ४ लाख ८५ हजार वटा ठूलो विरूवा, १ करोड ५७ लाख ७५ हजार वटा विरूवा उत्पादन तथा १०३१ हे. क्षेत्रमा वृक्षरोपण गर्ने । • २ वटा संकटापन्न वन प्रजाति पहिचान तथा स्थापना, ५ वटा संकटापन्न वन प्रजाति संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • भूकम्प प्रभावित क्षेत्रहरूमा १ लाख ४० हजार बटा बाँस रोपण गर्ने । • विभिन्न नगरपालिकामा वृक्षरोपण सहित १३२ गोटा नगर उद्यान स्थापना गर्ने ।
६	वन्य जन्तु आरक्ष आयोजना ३२९११४	१	शुरू वर्ष २०३४/३५ सालवसाली	• वन्यजन्तुको बासस्थान संरक्षण सुधार हुने । • वन्यजन्तुका प्रजाति अध्ययन र अनुसन्धान र सर्वेक्षण हुने । • चोरीशिकारी नियन्त्रण हुने । • मानव-वन्यजन्तु द्वन्द न्यूनीकरण भएको हुने । • पर्या-पर्यटन प्रवर्द्धन हुने ।	• ४५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन गरिएको । • १३० कि.मि.पर्यटक पथ (वनपथ) मर्मत गरिएको । • १३ वटा काठेपुल/मचान निर्माण गरिएको । • २ वटा प्रजाति स्थानान्तरण (अर्ना, बाह्रिसंगा) गरिएको । • २० पटक चोरी शिकार नियन्त्रण (स्विप अप्रेशन) गरिएको । • २ वटा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन भएको । • ७ पटक संरक्षणसम्बन्धी	• ४५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन र १५ हेक्टर मिचाहा प्रजाति नियन्त्रण गर्ने । • ५ स्थानमा ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने । • ४ क्षेत्रमा वन डढेलो व्यवस्थापन गर्ने । • १२ पटक संरक्षण सम्वनधी बिद्यालय कार्यक्रम र एउटा डकुमेन्ट्री निर्माण गर्ने । • २ प्रजाति (अर्ना र बाह्रसिंगा) स्थानान्तरण गर्ने । • १ वटा वन्यजन्तु उद्दार केन्द्र स्थापना गर्ने । • ३० पटक चोरी शिकार (स्विप अप्रेशन) संचालन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					विद्यालय कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	• मानव वन्यजन्तु द्वन्द व्यवस्थापनका लागि आयआर्जन कार्यकम संचालन गर्ने । • २ वटा भ्यू टावर र एउटा पर्यटक विश्राम स्थल निर्माण गर्ने ।
७	राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना ३२९११५	१	शुरू वर्ष २०२९/३० सालवसाली	• वन्यजन्तु संरक्षण र वासस्थानमा सुधार हुने । • संरक्षण सम्वन्धी जनचेतना अभिबृद्धि भै दुर्लभ तथा अन्य प्रजातिको संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । • चोरी शिकारी नियन्त्रण कार्यमा थप सुदृढ हुने । • जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा सहयोग पुग्ने ।	• ४५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन र १५ हेक्टर मिचाहा प्रजाति नियन्त्रण गरिएको । • ५ स्थानमा ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गरिएका । • ४ क्षेत्रमा वन डढेलो व्यवस्थापन भएको । • १२ पटक संरक्षण सम्बन्धि बिद्यालय कार्यक्रम र एउटा डकुमेन्ट्री निर्माण गरिएको । • ३ प्रजाति (कस्तुरी मृग, गिद्ध र जंगली हात्ती) अनुगमन गरिएको । • २ प्रजाति (अर्ना र बाह्रसिंगा) स्थानान्तरण भएको । • १ वटा वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र स्थापना भएको । • ३० पटक चोरी शिकारी स्विप अप्रेशन संचालन गरिएको । • १ क्षेत्रमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द न्यूनीकरणका लागि आय आर्जन कार्यकम र वन्यजन्तुबाट टुहुरा बनाइएका ११ जना बालबालिकालाई छात्रवृति दिइएको ।	• ४५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन र १५ हेक्टर मिचाहा प्रजाति नियन्त्रण गर्ने । • ५ स्थानमा ताल तलैया तथा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने । • ४ क्षेत्रमा वन डढेलो व्यवस्थापन गर्ने । • १२ पटक संरक्षण सम्वनधी बिद्यालय कार्यक्रम र एउटा डकुमेन्ट्री निर्माण गर्ने । • २ प्रजाति (अर्ना र बाह्रसिंगा) स्थानान्तरण गर्ने । • १ वटा वन्यजन्तु उद्दार केन्द्र स्थापना गर्ने । • ३० पटक चोरी शिकार स्विप अप्रेशन गर्ने । • मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापनका लागि आय आर्जन कार्यकम संचालन गर्ने । • २ वटा भ्यू टावर र १ वटा पर्यटक विश्रामस्थल निर्माण गर्ने ।

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					• २ वटा भ्यू टावर र एउटा पर्यटक विश्रामस्थल निर्माण भएको ।	
८	रेड फरेष्ट्री तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम ३२९१२३	३	शुरू वर्षः सन् २००९, मार्च	• कार्बन उत्सर्जन कटौती कार्यक्रम तराई (बाग्मती नदी पश्चिम) १२ जिल्लाको तयारी हुने । • कार्बन उत्सर्जन कटौती कार्यक्रम सम्झौता र तराई (बागमती नदी पश्चिम) १२ जिल्लामा लागु भई कार्बन उत्सर्जन कटौती र सश्लेषणबाट वन व्यवस्थापन तथा कार्बन व्यापार हुने । • वन लगानी योजना (FIP) तयारी तथा लागु हुने ।	• ३० प्रतिशत तयारी भएको । • छलफल, समन्वय, कार्वन उत्सर्जन कटौती कार्यक्रमको संझौता तयारी भएको । • पूर्व तयारी तथा समन्वय गरिएको ।	• कार्बन उत्सर्जन कटौती कार्यक्रम तयारी हुने । • कार्बन उत्सर्जन कटौती कार्यक्रम लागु गर्ने । • वन लगानी योजना (FIP) तयारी तथा लागु गर्ने ।
९	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेस संरक्षण विकास समिति ३२९१२४	१	शुरू वर्षः २०६७/६८ सालवसाली	• जैविक वातावरणीय एवम् भुस्खलनको हिसाबले अति सम्वेदनशील रहेका वन क्षेत्र (Hot Spot) को तारवार सहित पुनरोत्पादन संरक्षण हुने । • गल्छी, पहिरो तथा खहरे रोकथाम हुने । • नदी प्रणालीको खाली, सार्वजनिक, पर्ति जग्गा एवं अतिक्रमण हटाइ खाली गरेको क्षेत्रमा तारबार र वृक्षारोपण गरी वन पुनर्स्थापना तथा संरक्षण हुने । • पानीमुहान संरक्षण, कुवा, इनार उत्खनन परिक्षण तथा पानी व्यवस्थापन हुने ।	• ४१० हे. संवेदनशील वन क्षेत्र को तारबार सहित पुनरूत्पादन संरक्षण भएको । • ६,०२० हजार विरूवा उत्पादन भएको । • ६० हे. नदी उकास जग्गा व्यवस्थापन भएको । • १४७ गोटा खानेपानी मुहान संरक्षण, पानी पोखरी निर्माण भएको । • ८१० सर्भिक्षेत्र/तालतलैया /संरक्षण पोखरी निर्माण र संरक्षण गरिएको । • २०३ गल्छी, पहिरो तथा खहरे रोकथाम गरिएको ।	• जैविक वातावरणीय एवं भूस्खलनको हिसाबले अति संवेदनशील रहेका वन क्षेत्र को तारबार सहित पुनरोत्पादन संरक्षण गर्ने । • बिभिन्न काठ, डालेघाँस, दाउरा, गैह्र काष्ठ वन पैदावार रूख प्रजातिका (बाँस, अमृसो, नेपियर बाहेक) विरूवा उत्पादन/खरिद तथा वितरण गर्ने । • ३५० स्थानमा गल्छी, पहिरो तथा खहरे रोकथाम गर्ने । • नदी प्रणालीको खाली, सार्वजनिक, पर्ति जग्गा एवं अतिक्रमण हटाइ खाली गरेको क्षेत्रमा तारबार र वृक्षरोपण गरी वन पुर्नस्थापना तथा संरक्षण गर्ने । • पानी मुहान संरक्षण/कुवा/इनार उत्खनन परीक्षण तथा पानी

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
						व्यवस्थापन गर्ने । ● सीमसार/तालतलैया/संरक्षण पोखरी निर्माण वा संरक्षण गर्ने ।
१०	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन आयोजना ३२९१२७	१	शुरू वर्ष सन् २०११/२०१२ समाप्त वर्ष २०१६/२०१७ कुल लागतः ८.७३६६	● बासस्थान प्रवर्द्धन हुने किसिमको वन व्यवस्थापन र पुनरोत्पादन संरक्षण भएको हुने । ● मानव वन्यजन्तू द्वन्द्व न्यूनीकरण, चोरी शिकारी तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण हुने । ● दूर्लभ वन्यजन्तुको वासस्थान संरक्षण, सुधार तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने । ● वाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रहरूको पारिस्थितिकीय प्रणालीको अध्ययन, वाघको नियमित अनुगमन हुने ।	● बासस्थान प्रवर्द्धन हुने किसिमको वन व्यवस्थापन र पुनरोत्पादन संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । ● अपराधी तथा सन्दिग्ध व्यक्तिहरूको विस्तृत डाटा बेस तयार भई अद्यावधिक गरिएको । ● वन तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । ● ८२५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन भएको । ● ३ पटक बाघको अनुगमन (क्यामेरा ट्र्यापिङ) कार्य भएको । ● चोरी शिकारी नियन्त्रणका लागि र्‍यापिड रेस्पोन्स टिम परिचालन भएको । ● ३ स्थानमा वन्यजन्तुका लागि पानी व्यवस्थापनको कार्य भएको । ● १ स्थानमा प्राणी उद्यान केन्द्र स्थापना भएको । ● २५ कि.मी. वनपथ मर्मतको कार्य भएको ।	● मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● घाइते वन्यजन्तु संरक्षण तथा पुनः स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● ४४५ हेक्टर घाँसे मैदान व्यवस्थापन गर्ने । ● वन्यजन्तुका लागि १५ वटा पानीपोखरी तथा सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्ने । ● ४ स्थानमा बाघ तथा बाघको आहारा प्रजातिको नियमित अनुगमन गर्ने । ● चोरी शिकार नियन्त्रण कार्य (स्वीप अप्रेशन) (८२ पटक) गर्ने । ● बाघ संरक्षणसम्बन्धी प्रचारप्रसार सामग्री उत्पादन तथा वितरण, विभिन्न स्तरमा समन्वय बैठक तथा वन/वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण सम्वनधी सरोकारवालाहरूको गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । ● मानव तथा हात्ती द्वन्द्व रोक्न १८ कि.मी. विद्युतीय तारबार निर्माण गर्ने ● ७ वटा काठे पुल र ४ वटा भ्यू टावर निर्माण गर्ने । ● ३६ कि.मी. सबै मौसममा चल्ने बाटो निर्माण गर्ने ।
११	पर्वतीय जलाधार हरूको जलवायु	३	शुरू वर्ष २०७०/०७१	स्थानीयस्तरको उपआयोजना संरचना तयारी हुने ।	२८ वटा एस.पी.पी.आर. संरचना तयारी भएको ।	४० वटा एस.पी.पी.आर. संरचना तयारी गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	परिवर्तन समानुकूलन आयोजना ३२९१५४		समाप्त वर्ष: २०७५/०७६ कूल लागत अमेरिकी डलर ३०.११ मिलियन			
१२	नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति वन कार्यक्रम ३२९१५५	१	शुरू वर्ष २०६७/६८ सालवसाली	• प्रयोगशालाको लागि आवश्यक मेशिनरी तथा उपकरणहरू खरिद भई प्रयोगशाला क्षमता अभिवृद्धि हुने । • अत्याधुनिक वनस्पति प्रयोगाशाला निर्माण हुने । • विभागमा रहेको प्रयोगशालाहरू एक्रिडिएशन भएको हुने । • ५ प्रजातिका जडीबुटीहरूको अशल कृषि तथा संकलन अभ्यास (GACP) तयार हुने । • डिएनए वार कोडिङ्ग का लागि आवश्यक उपकरण तथा रसायन खरिद भई डिएनए वार कोडिङ्ग कार्य प्रारम्भ हुने । • ५ प्रजातिका वनस्पतिहरूको मेटेरीयत सेफ्टी डाटा सिट तयार हुने ।	• विभाग अन्तर्गतका २ वटा प्रयोगशालाहरूको प्रमाणीकरणका लागि पूर्व मूल्याङ्कन तथा परीक्षण भएको । • प्रयोगशालामा विभिन्न उपकरण खरिद भई प्रयोगशालाको क्षमता अभिवृद्धि भएको । • ५ वनस्पति प्रजातिहरू (टिमुर, चिराइतो, सुगन्धवाल, सर्पगन्धा र तेजपातको असल कृषि तथा संकलन अभ्यास तयार भएको । • १० प्रजातिका वनस्पतिहरूको एम.एस.डि.एस. तयार भएको । • बायोलोजिकल क्रियाकलाप प्रमाणित भएका ३ प्रजातिका जडीबुटीहरू (पचौली, निशोध र टिक) को सेल सस्पेन्सन कल्चर गरी सेकेण्डरी मेटाबोलाइट्सको असर अध्ययन भएको ।	• अत्याधुनिक वनस्पति प्रयोगाशाला निर्माण । • ल्याव एक्रिडिटेसन गर्ने । • बायोलोजिकल क्रियाकलाप प्रमाणित भएका जडीबुटीहरूको सेल सस्पेन्सन कल्चर गरी सेकेण्डरी मेटाबोलाइट्सको असर अध्ययन गर्ने। • ५ प्रजातिका वनस्पतिहरूको अशल कृषि तथा संकलन अभ्याससम्बन्धी कार्यक्रम तयारी तथा प्रकाशन गर्ने । • डि.एन.ए. बार कोडिङ्गका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने । • ५ प्रजातिका वनस्पतिहरूको एम एस.डि.एस. (मटेरियल सेफ्टी डाटा सिट) तयारी गर्ने ।
१३	पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना ३२९१५६	१,३	शुरु वर्ष २६ फेब्रुअरी, २०१५ देखि ३१ मार्च २०२१ सम्म (६ वर्ष) कुल लागत	• आयोजना संचालन भएका ४ वटा जिल्लाहरू (कालिकोट, रूकुम, दैलेख र सल्यान) मा ३० वटा परिष्कृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी भएको हुने । • आयोजना संचालन भएका ४ वटा	• केन्द्र तथा ६ वटा जिल्लामा आयोजना समन्वय इकाई स्थापना भएको । • आयोजनाका लागि आवश्यक विज्ञ, प्राविधिक लगायतका जनशक्तिको छनौट र भर्ना भएको ।	• स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी (३० वटा) गर्ने । • स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयन (२३ वटा) गर्ने । • जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी सामुदायिक ज्ञान केन्द्र स्थापना (२३

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			३७.६ मिलियन अमेरिकन डलर अर्थात ३ अर्ब ६८ करोड ४८ लाख (१ अमेरिकन डलर=ने.रु. ९८)	जिल्लाहरू (कालिकोट, रूकुम, दैलेख र सल्यान) मा ३५ वटा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनमा आएको हुने । ● ५५ वटा गा.वि.स.हरूमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी सामुदायिक ज्ञान केन्द्र स्थापना भएको हुने ।	● दैलेख तथा सल्यान जिल्लामा ३/३ वटा स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको अन्तिम दस्तावेज तयारी भएको ।	वटा) का लागि वडा छनौट गर्ने । ● जलवायु अनुकूलन सम्बन्धी ज्ञान व्यवस्थापन तथा प्रचारप्रसार गर्ने ।
१४	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यन्वयनका लागि सञ्जाल सशक्तिकरण आयोजना ३२९१५७	१	आ. व. २०७१/७२ देखि आ. व. २०७४/७५ सम्म ४ लाख अमेरिकी डलर	● दक्षिण एशियाली वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण कार्यान्वयन संजाल (SAWEN) सदस्य राष्ट्रहरू बीच वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण गर्न समन्वय र सहकार्यमा अभिवृद्धि हुने । ● कानून कार्यान्वयन गर्ने कर्मचारी र संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि हुने । ● सचिवालयको क्षमता अभिवृद्धि गर्नमा टेवा पुग्ने । ● सदस्य राष्ट्रहरू बीचमा सुचना र जानकारीहरू आदान प्रदान गर्ने पद्धतिको विकास हुने ।	● साविनको लागि आवश्यक औजारको खरिद तथा परामर्शदाता छान्ने कार्य भैरहेको ।	● साविनको कार्य संचालन फ्रेमवर्क तयार गरी सदस्य राष्ट्रहरूमा वन्यजन्तु सम्वन्धी विद्यमान ऐन, नीति तथा निर्देशिकाहरूको समीक्षा गर्ने । ● प्रत्येक सदस्य राष्ट्रबाट कम्तीमा तीन-तीन जनाका दरले २४ जना सहभागी गराई एउटा वन्यजन्तु सम्बन्धी तालिम कुनै एक सदस्य राष्ट्रमा गर्ने । ● वन्यजन्तुको तथ्याङ्क आधार तयार गर्ने र तथ्यांक विश्लेषण गर्ने पद्धति विकास गर्ने । ● सदस्य राष्ट्रहरूमा हुने वन्यजन्तुको अबैध चोरी/शिकारलाई समेटी क्षेत्रीय अर्थ-राजनीतिक अवस्थाको विश्लेषण सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१५	जिल्ला भू संरक्षण कार्यक्रम ३२९८०४	१	शुरू वर्ष २०५१/५२ सालवसाली कुल लागतः ८०.९०४८	• गल्छी पहिरो नियन्त्रण कार्य हुने । • खोला, खहरे किनारा संरक्षण कार्यक्रम संचालन हुने । • संरक्षण पोखरी ताल तलैया कार्यक्रम संचालन हुने । • सिचाइ कुलो संरक्षण कार्यक्रम संचालन हुने । • पानी मुहान संरक्षण कार्यक्रम संचालन हुने । • नदी उकास जग्गा संरक्षण एवं सदुपयोग कार्यक्रम संचालन हुने ।	• १,४०० गल्छी पहिरो नियन्त्रण गरिएको । • ७१२ खोला, खहरे किनारा संरक्षण गरिएको । • ६४५ संरक्षण पोखरी ताल तलैया कार्यक्रम संचालन गरिएको । • ३२३ सिचाइ कुलो संरक्षण गरिएको । • ९९३ पानी मुहान संरक्षण गरिएको । • १९२ नदी उकास जग्गा संरक्षण एवं सदुपयोग कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	• गल्छी पहिरो नियन्त्रण, सिंचाई कूलो संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, संरक्षण पोखरी, सर्विक्षेत्र तालतलैया संरक्षण, बायोइन्जिनियरिङ्ग, खोला किनारा संरक्षण गर्ने ।
१६	सामुदायिक विकास तथा वन जलाधार संरक्षण आयोजना ३२९८०५	२	शुरू वर्ष २०६७/६८ सालवसाली कुल लागतः ९०६५७	• गल्छी पहिरो नियन्त्रण कार्य हुने । • खोला, खहरे किनारा संरक्षण कार्यक्रम संचालन हुने । • संरक्षण पोखरी ताल तलैया कार्यक्रम संचालन हुने । • सामुदायिक श्रोत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन भएको हुने ।	• १५४ गल्छी पहिरो नियन्त्रण गरिएको । • ८० खोला, खहरे किनारा संरक्षण गरिएको । • ७१ संरक्षण पोखरी ताल तलैया कार्यक्रम गरिएको । • ७७४ सामुदायिक श्रोत व्यव्स्थापन योजना कार्यान्वयन गरिएको ।	• गल्छी पहिरो नियन्त्रण गर्ने । • खोला, खहरे किनारा संरक्षण गर्ने । • संरक्षण पोखरी ताल तलैया कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सिंचाइ कूलो संरक्षण गर्ने । • पानी मुहान संरक्षण गर्ने । • नदी उकास, जग्गा संरक्षण एवं सदुपयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१७	वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम ३२९८०६	१,२	शुरू वर्ष २०५६/५७ सालवसाली कुल लागतः ८.४६४४	• ११ वनस्पति उद्यानहरूको संचालन तथा व्यवस्थापन हुने । • विश्व शान्ति जैविक विविधता उद्यानको पूर्वाधार तयारी हुने । • ९ वनस्पति उद्यानहरूको ५ वर्षे स्वीकृत व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयन हुने । • २ जिल्लाका पुष्प कृषकहरूलाई पुष्प खेती गर्न आर्थिक प्राविधिक सहयोग हुने । • १० जिल्लामा नगर उद्यान स्थापना भई हरियाली प्रर्बद्धन हुने । • १ वटा जिन बैंकका स्थापनाका लागि पूर्वाधार तयारी हुने ।	• ११ स्थानका ल्याण्डस्केप/जाति विशेष उद्यानहरूको नियमित व्यवस्थापन भएको । • २७ प्रजातिका दुर्लभ तथा लोपोन्मुख वनस्पति प्रजातिको संकलन तथा संरक्षण भएको । • ९ वनस्पति उद्यानहरूको व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयन शुरूवात भएको । • इलाम र धनुषा जिल्लामा पुष्प खेती गर्न इच्छुक कृषकलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरिएको । • २७२ प्रजातिका वनस्पतिहरूको स्वस्थानीय र ५०२ प्रजातिका वनस्पतिहरूको परस्थानीय संरक्षण भएको ।	• ११ स्थानका ल्याण्डस्केप/जाति विशेष उद्यानहरूको व्यवस्थापन गर्ने । • ८ जिल्लामा दुर्लभ तथा लोपोन्मुख वनस्पति प्रजातिको संकलन तथा संरक्षण गर्ने । • ९ वनस्पति उद्यानहरूको व्यवस्थापन कार्ययाजना कार्यान्वयन गर्ने । • २ जिल्लामा पुष्प खेती प्रवर्द्धनमा पुष्प कृषकलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने । • १० जिल्लामा नगर उद्यान स्थापना गर्ने । • जिन बैंकका स्थापनाका लागि पूर्वाधार तयारी गर्ने ।
१८	सामुदायिक तथा कवुलियती वन विकास कार्यक्रम ३२९८०८	२	शुरू वर्ष २०३६/०३७ सालवसाली कुल लागत : ४७.४८४१	• २६९९ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको कार्ययोजना नवीकरण भएको हुने । • ११ वटा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको अवधारणा सहित सामुदायिक वनको पुनरावलोकन भएको हुने । • २०,४०५ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको अनुगमन र निरीक्षण भई समुह र वन व्यवस्थापनमा सहज पुग्ने । • ३८३ कवुलियती वटा वन समुहको पहिचान र गठन भई	• १८,९६० वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह गठन तथा वन कार्ययोजना तयार भई हस्तान्तरण भएको । • १७,९८,७३३ हेक्टर वन क्षेत्र सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरण भइ २३,९२,७५५ घरधुरी लाभान्वित भएको । • ७१,७१९ समूह, ४१,५१२ हेक्टकबुलियती वन क्षेत्र र र ६९,२४५ घरधुरी लभान्वित । • ६० प्रतिशत कवुलियती वन क्षेत्रमा हरियाली बढ्नाले हैसियत	• सामुदायिक वन गठन, हस्तान्तरण र पुनरावलोकन गर्ने । • वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्ने । • सामुदायिक वन स्थलगत अभ्यास गर्ने । • कवुलियती वन समूह गठन, हस्तान्तरण र पुनरावलोकन गर्ने । • सामुदायिक वन अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययन केन्द्र स्थापनाको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				९,७२० घरधुरी लाभान्वित भएको हुने । • ८६८ वटा कबुलियति वन समुहको विधान तथा कार्ययोजना पुनरावलोकन भई ६,८८० घरधुरी लाभान्वित भएको हुने ।	बिग्रिएको कवुलियती वनको अवस्थामा सुधार भएको ।	
१९	वनस्पति अध्ययन, अनुसन्धान तथा बजारीकरण कार्यक्रम ३२९८०९	२,४	शुरू वर्ष २०५६/५७ सालवसाली कुल लागतः २९७३०	• १२ प्रजातिका वनस्पतिको फाइटोकेमिकल, फर्माकोलोजिकल (१० वटा), सुगन्धित तेल, विस्तृत फाइटोकेमिल र वायोकेमिकल अध्ययन (२ वटा) भई डाटावेश तयार हुने । • राष्ट्रिय हर्वेरियममा १,६०,००० नमुना संरक्षण तथा व्यवस्थापन र संरक्षित ४,००० वनस्पति नमुनाहरूको डिजीटाइजेसन कार्य हुने । • राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशालामा नेपालका वनस्पति प्रजातिको संख्या वृद्धि भइ नेपाल फ्लोराको प्रकाशनलाई सहयोग हुने र जैविक विविधताको तथ्यांक अद्यावधिक भएको हुने । • १ प्रजातिमा टिष्युकल्चर प्रविधि विकास हुने । • ७ जाति/स्थानको वनस्पति स्रोतको परम्परागत उपयोगी ज्ञानको अभिलेखिकरण हुने । • नेपालका वनस्पति (Flora of Nepal Vol. 1-10) प्रकाशनमा सघाउ पुग्ने	• ३२० प्रजातिका वनस्पतिहरूको फाइटोकेमिकल, फर्माकोलोजिकल अध्ययन भएको । १६ प्रजातिको सुगन्धित तेल विश्लेषण र ३० प्रजातिको बायोकेमिकल अध्ययन भई डाटावेश तयार भएको । • ११६ प्रजातिको टिष्युकल्चर प्रोटोकल विकास भएको । • ४५८ प्रजातिको वनस्पतिहरूको एण्टीमाइक्रोबियल अध्ययन भएको । • राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशालामा १,६३,००० वनस्पति नमुनाहरूको नियमित व्यवस्थापन तथा संरक्षण भएको । टाइप स्पेशिमेन संख्या ८७ रहेको । • ५,०८६ हर्वेरियम नमुनाहरूको डिजिटाइजेशन कार्य भएको । • १५३ प्रजातिका जर्मप्लाजम संरक्षण भएको । • Flora of Nepal Vol 10 प्रकाशन गर्ने कार्यका लागि कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको कार्य भएको ।	• वनस्पतिको फाइटोकेमिकल, फर्माकोलोजिकल (१० वटा), सुगन्धित तेल, विस्तृत फाइटोकेमिल र वायोकेमिकल अध्ययन (२ वटा) गर्ने । • राष्ट्रिय हर्वेरियममा १,६०,००० नमुना संरक्षण तथा व्यवस्थापन र संरक्षित ४००० वनस्पति नमुनाहरूको डिजिटाइजेसन कार्य गर्ने । • एक प्रजातिको वनस्पतिको टिस्युकल्चर प्रविधि विकास गर्ने । • फ्लोरा अफ नेपालको १ देखी १० अंक प्रकाशनको लागि आवश्यक जनशक्ति र अन्य पूर्वाधार विकास गर्ने । • जिल्लामा वनस्पति स्रोतको परम्परागत उपयोगी ज्ञानको अभिलेखीकरण गर्ने । • ७ जिल्लामा डोमेष्टिकेशन तथा जर्मप्लाज्म संरक्षण व्यवस्थापन गर्ने । • १००० नमूनाको ट्रेड सपोर्ट विश्लेषण, प्रमाणीकरण, गुण नियन्त्रण तथा सिफारिस गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी. नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• २२ प्रजातिका वनस्पतिहरूको जर्मप्लाज्म संरक्षण भई डेमोप्लट व्यवस्थापन हुने । • १००० नमूना/प्रजातिका विभिन्न जडीबुटीहरूको विश्लेषण एवम् प्रमाणीकरण, गुण नियन्त्रण तथा सिफारिसबाट ट्रेड सपोर्टमा टेवा पुग्ने ।	• १०,००० नमूना/प्रजातिका विभिन्न जडीबुटीहरूको विश्लेषण एवम् प्रमाणिकरण, गुण नियन्त्रण तथा सिफारीस सेवा प्रदान गरी ट्रेड सपोर्ट मा टेवा पुऱ्याइएको ।	

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रू. १०३२.०४ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ५०२.४० करोड गरी जम्मा रू. १५३४.४४ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची २.५ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ३ : उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति र पर्यटन तथा संस्कृति

३.१ उद्योग

क. पृष्ठभूमि

देशलाई औद्योगीकरणतर्फ उन्मुख गराई दिगो औद्योगिक विकास गर्न आवश्यक नीति, ऐन, नियम तर्जुमा गरी औद्योगिक विकासका माध्यमद्वारा रोजगारीका अवसर सिर्जना, औद्योगिक उत्पादन वृद्धि, निर्यात प्रवर्द्धन तथा विदेशी मुद्रा आर्जन गरी उच्च आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्ने दिशा तर्फ उद्योग क्षेत्रका नीति, योजना, परियोजना र कार्यक्रमहरु लक्षित रहेका छन् । कृषि क्षेत्रमा रहेको आर्थिक निर्भरतालाई कम गर्दै विद्यमान बेरोजगारी, अर्द्ध बेरोजगारी तथा गरिबी कम गर्न औद्योगिकरणको भूमिका महत्वपूर्ण रहन्छ।औद्योगीक लगानीले औद्योगिक उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि, रोजगारी सिर्जना, स्थानीय सीपको प्रयोग, स्तरीय साधनको उपयोग, आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा योगदान गर्नेछ । औद्योगिक क्षेत्रमा निजी, स्वदेशी तथा वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्नका लागि औद्योगिक पूर्वाधारको निर्माण र मौजुदा पूर्वाधारहरुको प्रभावकारी उपयोग, निर्यात प्रवर्द्धनमा जोड, लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरुको प्रवर्द्धनका माध्यमबाट गरिबी न्यूनीकरण गर्दै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको विकास गर्नु जरूरी छ । यस क्रममा विद्यमान ऐन कानूनहरुको कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांङ्कन र परिमार्जन गर्ने, वैदेशिक लगानीका लागि अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्ने, खानीहरुको अन्वेषण, उत्खनन् र विकास गर्ने एवं खानी तथा खनिज पदार्थमा आधारित उद्योग सञ्चालन गर्ने, भौगर्भिक तथा भूवैज्ञानिक अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिम संचालन गर्ने, गुणस्तर तथा नापतौलको मापन र क्यालिब्रेसन गर्ने, सिमेन्ट उद्योग खानी स्थलसम्म पहुँचमार्ग निर्माण तथा विद्युतीकरण गर्ने, विशेष आर्थिक क्षेत्र निर्माण तथा संचालन गर्ने तथा लघु उद्यमीहरुको विकास तथा विस्तार गर्ने लगायतका कार्यक्रमहरुका लागि आवश्यक बजेटको विनियोजन सहित वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. उत्पादनमा वृद्धि गरी कूल गार्हस्थ उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढाउनु ।
२. औद्योगिक क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी लगानी वृद्धि गरी रोजगारीको अवसर सृजना गर्नु ।
३. औद्योगिक वस्तुहरूको निर्यात वृद्धि गरी व्यापार घाटामा कमी ल्याउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. उद्योगहरूलाई आवश्यक पर्ने पूर्वाधारको व्यवस्था गर्न नीति निर्माण र कार्यान्वयनमा जोड दिने ।
२. स्थानीय स्रोत एवम् सीपको उपयोग गरी लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योगको स्थापना र सञ्चालनलाई प्रभावकारी बनाउने ।
३. अन्तरप्रदेश तथा प्रदेश र सङ्घबीचको औद्योगिक अन्तरसम्बन्ध सुदृढ गरी सन्तुलित विकासमा उद्योग क्षेत्रको योगदान बढाउने ।

४. गैरआवासीय नेपालीहरूलाई लगानीमा प्रोत्साहन गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
५. लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक नीति तथा ऐनको परिमार्जन र तर्जुमा गर्ने ।
६. तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको पहिचान गरी गुणस्तरयुक्त एवम् प्रतिस्पर्धात्मक औद्योगिक वस्तुको निर्यातलाई बढावा दिने ।

घ.नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१.	लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योगको स्थापना र संचालन मार्फत रोजगारीको सिर्जना	संख्या (हजारमा)	३१९७	११२	१७४	१८१
२.	ठूला उद्योग दर्ता	वटा	८५५	१३५	९०	१६०
३.	मझौला उद्योग दर्ता	वटा	१४८१	१४७	९०	१००
४.	घरेलु तथा साना उद्योग दर्ता	वटा (हजारमा)	२७०	१८	२०	२०
५.	लघु उद्यमीको स्तरोन्नती	वटा (हजारमा)	२७	१.७	१६.५	१७
६.	लघु उद्यमी सिर्जना	वटा (हजारमा)	१०३	१९	२१	२३
७.	सिमेन्ट उद्योगको लागि पहुँचमार्ग निर्माण	कि.मि.	४५६.८	४०	७५	७५
८.	खानी अन्वेषणको क्षेत्रफल	व.कि.मी.	४१६००	१७	२५	२५
९.	खनिज अन्वेषणात्मक ड्रिलिङ्ग	मिटर	१४३५	६००	२५०	१५०
१०.	खनिज अन्वेषणात्मक सर्वे	हेक्टर	१५००	३००	३५०	४००
११.	कम्पनी दर्ताको डिजिटाइजेसन	वटा (हजारमा)	८९	२६	२०	२२

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा समेत) ३०७१०१	६	सालवसाली	• दिगो विकाससँग उद्योग क्षेत्रलाई समायोजन भएको हुने।	• डब्लू.डब्लू.टि.पि. सञ्चालन भई वातावरणमैत्री औद्योगिक व्यवस्थापन भईरहेको ।	• वातावरणमैत्री औद्योगिक प्रविधि विकास गर्ने ।
२.	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना ३०७१०२	६	सालवसाली	• खनिज पदार्थहरुको उत्खननको क्षमता पहिचान भएको हुने ।	• नवलपरासी फलाम खनिज अन्वेषण – २ वर्ग कि.मी. टोपोग्राफिक सर्भे तथा २ टन नमूना संकलन कार्य सम्पन्न भएको । • युरेनियम अन्वेषण (मुस्ताङ) – अन्वेषण कार्य सम्पन्न भएको । • ६० वटा खानीहरुको वातावरणीय अनुगमन तथा निरिक्षण गरेको । • निर्माणमुखी खनिज (ढुंगा) अन्वेषण - ८ जिल्लाको ४० खानीको लागि प्रस्ताव आह्वान गरिएको । • खानी उत्खननको प्रमाणपत्र प्रदान तथा नविकरण – ८१ खानी । • खानी खोजतलासको प्रमाणपत्र प्रदान तथा नवीकरण – २४४ खानी । • प्राकृतिक ग्यास अन्वेषण तथा परिक्षण (टेकु, इमाडोल) – सम्पन्न ।	• युरेनियम अन्वेषण मुस्ताङ (सर्भे चिप तथा च्यानल स्याम्पलिङ – १० व.कि.मी.) गर्ने । • मकवानपुरमा युरेनियम अन्वेषण (ड्रिलिंङ) (१०० मिटर) गर्ने । • नवलपरासीमा फलाम अन्वेषण (ड्रिलिंङग) (१५० मिटर) गर्ने । • नवलपरासी फलामको औद्योगिक उत्पादन परीक्षण (भारत) – २ टन गर्ने । • चुनढुंगा अन्वेषण (धादिंङ) (१०० हेक्टर) र फसफोराइट अन्वेषण (बझाङ) (२०० मिटर) गर्ने । • ग्यास अन्वेषण ड्रिलिंङ (३५० मिटर) र खनिज उद्योग प्रवर्द्धन (१५ खानी) गर्ने ।
३.	पेट्रोलियम अन्वेषण	६	सालवसाली	• पेट्रोलियम	• पेट्रोलिमय अन्वेषण कार्यको लागि	• कार्टोग्राफी, विस्तृत भौगर्भिक

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	परियोजना ३०७१०३			अन्वेषण भएको हुने ।	चिनीया सरकारसँग सम्झौता गरिएको ।	सेलेक्सन मेजरमेन्ट, नक्सा अध्यावधिक र पेट्रोलियम ब्लकहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
४.	भूवैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना ३०७१०४	६	सालवसाली	• जियो हजार्ड र अर्वान जियोलोजीको अध्ययन भएको हुने ।	• जियोटेक्निकल तथा पेट्रोलोजिकल उपकरण खरिद सम्झौता सम्पन्न भएको । • भूकम्पीय तथा भौगर्भिक अन्वेषण उपकरण खरिद – पुनःटेन्डर भएको । • भूकम्पीय पहिरो तथा पुनर्वासीय क्षेत्रको अध्ययन ७ स्थलमा सम्पन्न भएको । • भूकम्पीय पहिरो तथा पुनर्वासीय क्षेत्रको अध्ययन (१३) वटा स्थलगत कार्यक्रम संचालन भएको । • जियोलोजिकल म्युजियम निर्माण कार्य भइरहेको ।	• भूकम्पीय पहिरो तथा भूकम्पीय क्षेत्रको पुनर्वास अध्ययन (८ स्थान) गर्ने । • भूकम्पीय अन्वेषण (२ स्थान) र भूकम्पीय अध्ययन उपकरण खरिद गर्ने । • जियो टुरिज्म (जोमसोम, टुकुचेदेखि मुक्तिनाथसम्म) संचालन गर्ने ।
५.	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान ३०७१०५	१, २	सालवसाली	•औद्योगिक व्यवसाय विकासमा अध्ययन अनुसन्धान भएको हुने।	• विभिन्न विषयमा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको।	• उद्यमशीलता विकास तथा सचेतना तालिम संचालन गर्ने।
६.	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति (केन्द्र) ३०७१०६	ग२, ग६	सालवसाली	मातहतका समितिहरुको नियमन भएको हुने ।	हालसम्म ४८,८५३ उद्योग दर्ता भई १,८८,८२३ जनालाई विभिन्न विषयमा तालिम प्रदान गरिएको ।	•लघु, घरेलु तथा साना औद्योगिक प्रदर्शनी गर्ने संचालन गर्ने । •उद्यमशीलता, रोजगारमूलक,

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						सशक्तीकरण, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • औद्योगिक तथ्याङ्क तथा प्रोफाइल अध्यावधिक गर्ने ।
७.	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र ३०७१०७	२	सालवसाली	• रोजगारी र स्वरोजगारीका अवसरहरु विकास भएको हुने ।	• केन्द्रस्तरमा विभिन्न विषयमा व्यवसायिक तालिम प्रदान गरिएको ।	• उद्यमशीलता विकास, हाउस वायरिङ्ग, मखमल/ढाका जुत्ता चप्पल, कृष्टल सामग्री, हाते एम्ब्रोइडरी, हाते कागज लगायतका तालिमहरु सञ्चालन गर्ने ।
८.	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत) ३०७१०८	१ ३ ६	सालवसाली	• सिमेन्ट उद्योगहरुमा सडक र विद्युत पहुँच विस्तार भएको हुने । • भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालनमा आएको हुने ।	• विभिन्न १४ स्थानरुहमा सेजको कार्यहरु संचालनमा रहेको, भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालन मापदण्ड तयार भएको । • १५ सिमेन्ट उद्योगहरुका लागि पहूँच सडक निर्माण भैरहेको र १२ उद्योगहरुको लागि विद्युत प्रसारण लाईन तथा सवस्टेशन निर्माण भैरहेको।	• भैरहवा विशेष आर्थिक क्षेत्र सञ्चालन गर्ने । • सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्रको ब्लक 'ए' मा तयारी पोशाक प्रबर्द्धन प्रशोधन क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने । • सातवटा प्रदेशमा आठवटा औद्योगिक क्षेत्रको डिपिआर तयारी तथा कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्ने । • २८ वटा सिमेन्ट उद्योगको खानीस्थल पहूँचमार्ग र १४ वटा सिमेन्ट उद्योगको विद्युत प्रशारण लाइन तथा सबस्टेशन

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						निर्माण गर्ने । • पाँचखाल विशेष आर्थिक क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माणमा विदेशी लगानीकर्ता भित्र्याउने।
९.	औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम ३०७१०८	२	सालवसाली	• औद्योगिक क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था तर्जुमा भएको हुने ।	• औद्योगिक नीति, २०६७ अनुकूल हुने गरी नयाँ औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७१ र विशेष आर्थिक क्षेत्रको स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको ।	• औद्योगिक प्रतिष्ठानमा जेण्डर अडिट गर्ने। • मन्त्रालय र अन्तर्गतको व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा सुधार गर्ने। • उत्कृष्ट महिला उद्यमी सम्मान कार्यक्रम गर्ने । • रुग्ण उद्योग पुनःस्थापना गर्ने। • बि.आई. पि.पि.ए. सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • नेपाल व्यवसाय मञ्च सञ्चालन गर्ने।
१०.	गरिबी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम ३०७११२	१ ३ ६	सालवसाली	• लघु उद्यमीहरुको विकास र गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुगेको हुने।	• ९०,००० नयाँ लघु उद्यमी तयार र २७,४९० लघु उद्यमीको स्तरोन्नति भएको	• स्तरोन्नतिका लागि उद्यमीहरुलाई उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने। • साझा सुविधाकेन्द्र निर्माण गर्ने। • वातावरणमैत्री प्रविधिको सुधार तथा विकास गर्ने। • उद्यमी सिर्जना र स्तरोन्नति गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
११.	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति २०१० ३०७११४	१ ५ ६	सालवसाली	• रत्नपत्थर सम्बन्धी तालिम, प्रयोगशाला सुदृढीकरण र निर्यात प्रवर्द्धन भएको हुने ।	• डोटी र सुर्खेतमा तालिम भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • रत्नपत्थर सम्बन्धी १०० जनालाई तालिम प्रदान गरिएको। • रत्नपत्थर सम्बन्धी सचेतना तालिम कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।	• रत्नपत्थर स्तरवृद्धि तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने • रत्नपत्थर सम्बन्धी जनशक्ति विकास गर्ने । • उपकरण खरिद गर्ने ।
१२.	ग्रामीण उद्यम तथा विप्रेषण परियोजना (समृद्धि) ३०७११५	२ ६	सन् २०१५/१६-२०२२ ६६८००००	• ग्रामीण उद्यम तथा स्वरोजगार सिर्जना भएको हुने।	• कार्यक्रम सञ्चालनमा आइनसकेको ।	• कोशी, सगरमाथा र जनकपुर अञ्चलका १६ जिल्लामा विप्रेषण आयको माध्यम लगायतबाट ग्रामीण उद्यम तथा स्वरोजगार सिर्जना गर्ने।
१३.	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम (४८ जिल्ला) ३०७८०१	२	सालवसाली	• घरेलु तथा साना उद्योगहरुको विकासको माध्यमबाट रोजगारीको अवसर सिर्जना हुने र औद्योगिकीकरणको गतिलाई तिव्रता दिएको हुने।	• ३९७८ जनालाई व्यवसाय तथा सीप विकास तालिम प्रदान गरिएको ।	• उद्यमीका लागि उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने। • परम्परागत उद्योग प्रवर्द्धन र विकास गर्ने । • लक्षित वर्गको उद्यमशीलता, सीप तथा क्षमता विकास गर्ने । • भगत सर्वजित उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने। • औद्योगिक ग्रामको प्रारम्भिक कार्य समचालन गर्ने । • युवा उद्यमशीलता विकास तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ मा हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१४.	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम (२७ जिल्ला) ३०७८०२	२	सालवसाली	• घरेलु तथा साना उद्योगहरुको विकासको माध्यमबाट रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना हुने र औद्योगिकीकरणको गतिलाई तिव्रता दिएको हुने।	• ८,०२२ उद्योग दर्ता भएको । • २,०२८ महिला र ८,०७० पुरुष गरी १०,०९८ उद्यमी सिर्जना, ७,७०७ महिला र २६,११६ पुरुष गरी ३३,८२३ रोजगारी सिर्जना भएको।	• उद्यमीका लागि उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने । • परम्परागत उद्योग प्रबर्द्धन र विकास गर्ने। • लक्षित वर्गको उद्यमशीलता, सीप तथा क्षमता विकास गर्ने। • भगत सर्वजित उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने। • औद्योगिक ग्रामको प्रारम्भिक कार्य गर्ने। • युवा उद्यमशीलता विकास तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि उद्योग मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु.३८१.९७ करोड र पूँजीगततर्फ रु. ४३५.८३ करोड गरी जम्मा रु. ८१७.८० करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ३.१ मा दिइएको छ।

३.२ वाणिज्य

क. पृष्ठभूमि

वाणिज्य तथा व्यापारलाई आर्थिक वृद्धिको माध्यमको रूपमा विकास गरी आय र रोजगारीको अवसरमा वृद्धि गर्ने क्षेत्रको रूपमा लिइन्छ । उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि, उच्च मूल्य अभिवृद्धि, बजारको सहज पहूँचका साथै वस्तु र सेवाको विविधीकरण यस क्षेत्रका प्राथमिकता हुन् । व्यापार असन्तुलनलाई वाञ्छित सीमामा राख्ने नीतिगत र कार्यक्रमगत प्रयासका बाबजुद पनि व्यापार घाटा निरन्तर बढ्नु समग्र आर्थिक क्षेत्रकै चुनौतिको रूपमा रहेको छ । खासगरी व्यापारजन्य पूर्वाधार विकास, व्यापार सहजीकरण, वस्तु विकास एवम् आयात व्यवस्थापन गर्दै निर्यात प्रवर्द्धनमा योगदान पुग्ने गरी वाणिज्य नीति, २०७२, नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०१६, चौधौं योजना एवम् वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय निर्यात व्यापार प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय कच्चा पदार्थ, स्रोत, साधन र सीप बढी प्रयोग हुने वस्तुको निकासी प्रवर्द्धनमार्फत् प्राप्त हुने लाभलाई ग्रामीण तहसम्म विस्तार गर्नु ।

२. तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाको मूल्य र गुणस्तरलाई प्रतिस्पर्धी बनाई व्यापार घाटा कम गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. वाणिज्य क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको प्रमुख सम्भागको रुपमा स्थापित गर्न यस क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रमा मूल प्रवाहीकरण गर्ने ।

२. वाणिज्य नीति र नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीतिले पहिचान गरेका निर्यात हुने वस्तु तथा सेवाको उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धिगरी मूल्य अभिवृद्धि र मूल्य शृङ्खला व्यवस्थापनमा उच्च जोड दिँदै निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने ।

३. पहिचान गरिएका र गरिने वस्तु एवंम् देशगत र वस्तुगत व्यापार विविधीकरण गर्ने ।

४. वाणिज्य क्षेत्रको विद्यमान संरचना र आधारहरुको क्षमता अभिवृद्धि र विस्तार गरी यसको अधिकतम उपयोग गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१.	निकासीमा वृद्धि	रू.(अर्बमा)	७१	५६	११२	१४०
२.	व्यावसायिक फर्म दर्ता प्रकृया अनलाईन प्रणालीमा ल्याउने	वटा	१६३९७०	४५३२७५	३०००००	३२७१७०
३.	कुल ग्रार्हस्थ उत्पादनमा निकासीको अनुपात	प्रतिशत	३.१२	३.५	३.८	४.२
४.	निर्यात आयात अनुपात	अनुपात	१:११	१:१०	१:९.३	१:८.६
५.	कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा व्यापार घाटा	प्रतिशत	३१.३	३२.०	३१.५	३१.०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना- बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण (३३०१०४)	२ ३	सालबसाली	• एनटिआईएसले पहिचान गरेका वस्तुहरूको निर्यात वृद्धि भएको हुने । • निर्यातयोग्य वस्तुहरू (अलैची, कफी, पस्मिना) गलैचा)को अन्तराष्ट्रिय बजारमा सामूहिक व्यापार चिन्ह दर्ता गर्ने कार्यलाई थप विस्तार भएको हुने • अलैची सुकाउन आधुनिक ड्रायरको निर्माण भएको हुने ।	• एन.टि.आई.एस. ले पहिचान गरेका वस्तुहरूको २३.९० अर्बको निर्यात भएको । • नर्वे, सिंगापुर, न्यूजील्याण्ड, अष्ट्रेलिया र अमेरिकामा नेपाली कफीको ट्रेडमार्क दर्ता कार्य सम्पन्न गरिएको । • विभिन्न ५ जिल्लाहरूमा अलैची सुकाउने ७० वटा सुधारिएको ड्रम वितरण गरिएको ।	• वाणिज्य नीति, २०७२ र नेपाल एकीकृत व्यापार रणनीति, २०७३ को कार्यान्वयन कार्ययोजना अनुरूप मुख्य रूपमा नेपालबाट निर्यात हुने प्रमुख वस्तुहरूमध्ये अलैंची, कफी, चिया, हाते कागज, गलैंचा, पश्मिना र हस्तकला निर्यात रणनीति तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने । • हङकङ, फ्रान्स, अष्ट्रेलिया यूएसए, जापान, बेल्जियम यूके स्थित कुटनीतिक नियोगहरूमा नेपाली निकासीयोग्य वस्तुहरूको प्रचार प्रसारको लागि डिस्प्ले सेण्टर स्थापना गर्ने । • अलैंची, अदुवा, चिया, जडिबुटी, टेक्सटाईल, फेल्टजन्य बस्तु, छालाजुत्ता तथा कार्पेटको सामूहिक व्यापार चिन्ह दर्ता गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने । • नेपाली वस्तुहरूको प्रचार प्रसार गरी निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेला तथा महोत्सवहरूमा नेपाल पेभेलियन बनाई नेपाली व्यवसायीहरूको सहभागिता वृद्धि गर्न सहयोग गर्ने । • नेपाली उत्पादनहरूले अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा सामना गर्नु परिरहेका गैर-कर अवरोधका बारेमा अध्ययन गरी मुख्य मुख्य अवरोधहरूलाई पहिचान गरी त्यस्ता अवरोधहरू हटाउन कूटनैतिक पहल गर्ने । • नेपाल व्यापार सूचना प्रणालीको सुदृढीकरण, आयात निर्यात कोडको विकास, भन्सार विभागसँगको समन्वयमा नेशनल सिङ्गल विण्डो को विकास, ट्रान्सिपमेन्ट प्रणालीको विकास एवंम् उपयोग गरी व्यापार सहजीकरण गर्दै समग्र व्यापार तथा पारवहन लागत मा कमी ल्याउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • नेपाल र भारतबीच विद्यमान रेल सेवा सम्झौतामा

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						समसामयिक सुधार गरी प्रतिस्पर्धात्मक र मितव्ययी रूपमा संचालनमा ल्याउने । • तेस्रो मुलुकबाट नेपाल आउने बल्क कार्गो भारतको कोलकोता र विशाखापटनम बन्दरगाहबाट विराटनगर, वीरगञ्ज, भैरहवा तथा नेपालगञ्ज ल्याउने सुविधाको लागि नेपाल र भारतवीच विद्यमान पारवहन सन्धिको प्रोटोकलमा आवश्यक संशोधन कार्य अघि बढाइने । • नेपाल र चीनबीच स्वतन्त्र व्यापार सम्झौताको संभाव्यता अध्ययनको कार्यलाई अन्तिम रूप दिने । • स्थानीय तह अन्तरगत नगरपालिका र गाउँपालिका स्तरमा व्यापार प्रवर्द्धनको कार्यलाई अभियानको रूपमा संचालन गर्ने ।
२.	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र (३३०१०६)	२ ३	सालबसाली	• अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय व्यापार मेला, हस्तकला मेला र जटीबुटी मेलाहरू आयोजना गरेको हुने । • व्यापार अनुसन्धान, सूचना तथा प्रकाशन भएको हुने । • विदेशमा हुने व्यापार मेलाहरूमा सहभागिता भएको हुने । • सीपमूलक तथा व्यवसायिक तालिम संचालन भएको हुने ।	• नेपाल भित्र २० वटा अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय मेलाहरू आयोजना गरिएको । • ८ वटा व्यापार अनुसन्धान, सूचना तथा प्रकाशन भएको । • १६४ जनालाई विभिन्न ५ वटा सीपमूलक तथा व्यावसायिक	• वस्तु विकास र निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने गरी संभावित जिल्लाहरूमा अदुवा, अलैंची, लप्सी, अल्लो, जटीबुटी, पश्मिना, गलैंचाजस्ता तुलनात्मक लाभका वस्तुहरूको विकासमा आर्थिक एवं प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने । • वाणिज्य क्षेत्रमा संचालित वस्तु विकास तथा निर्यात प्रवर्द्धन, उद्यमशीलता र क्षमता अभिवृद्धि लगायतका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट गरिबी न्यूनीकरण, लैंगिक समानता एवं दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने । • निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा समावेशी रूपमा थान्का लेखन, गलैंचा बुनाई, धातु मूर्ति, रत्न पत्थर, तयारी पोशाक, हस्तकला, फेल्ट सम्बन्धी एक्सपोर्ट प्रोसिडयुर, मार्केट रिसर्च एण्ड एनालाईसिश् जस्ता परम्परागत प्रविधि हस्तान्तरण एवम् क्षमता विकासका तालिम प्रशिक्षणहरू संचालन गर्ने । • व्यापार प्रवर्द्धन प्रतिष्ठान स्थापनासम्बन्धी आवश्यक

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					तालिम दिइएको ।	कानूनको तर्जुमा गर्ने । • व्यापार प्रवर्द्धन प्रतिष्ठानलाई प्रभावकारी संचालन गर्ने र आर्थिक अनुदान दिने । • व्यापार प्रवर्द्धन प्रतिष्ठान मार्फत कृषिजन्य वस्तु र अन्य वस्तुहरूको निशुल्क र विश्वसनीय रूपमा उत्पतिको प्रमाण पत्र जारी गरिने व्यवस्था मिलाउने ।
३.	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजना (३३०१०८)	२ ३	सन् २०१२।१३	• काठमाण्डौमा कण्टेनर फ्रेईट स्टेशन (सिएफएस्) निर्माण भएको हुने । • वीरगञ्ज सुख्खा बन्दरगाहमा रेलवे ट्र्याक व्यवस्थित र गोदाम घर विस्तार गर्ने कार्य अगाडि बढाइको हुने । • मौजुदा ल्यावोरोटरी को स्तरोन्नत्ति गर्ने कार्य अगाडि बढेको हुने । • नेशनल सिङ्गल विण्डोको विकासको कार्य अगाडि बढेको हुने ।	• उल्लेखित कार्यहरू अगाडि बढेको ।	• काठमाण्डौको चोभारमा कण्टेनर फ्रेईट स्टेशन र अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रदर्शनीस्थल निर्माण गर्न सर्भे तथा डिजाइन कार्य र गुरू योजना कार्यान्वयन गर्ने । • मौजुदा सुख्खा बन्दरगाहहरुको स्तरोन्नति, एसपिएस ल्याबोटरीको निर्माण, नेशनल सिङ्गल विण्डो सिस्टम विकास लगायतका व्यापार पूर्वाधारहरुको निर्माण तथा सुधारका कार्यक्रमहरू अघि बढाउने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि वाणिज्य मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रू. ६९.०८ करोड र पुंजीगततर्फ रू. १०९.४० करोड गरी जम्मा रू. १७८.४७ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ३.२ मा दिइएको छ।

३.३ आपूर्ति

क. पृष्ठभूमि

सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्र बीच प्रभावकारी समन्वय कायमगरी उपभोक्ताको हकहितको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवाको उचित मूल्यमा नियमित आपूर्ति गर्नु राज्यको जिम्मेवारी हो । प्रतिस्पर्धी र स्वस्थ बजार संयन्त्रमार्फत आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नुका साथै विपद्को समयमा आपूर्ति व्यवस्था सहज गराउन र विपन्न वर्ग एवं दुर्गम क्षेत्रका जनतालाई अत्यावश्यक वस्तुमा सहज पहूँच पुग्ने वातावरण निर्माण गर्नुपनि सरकारको दायित्व हो । साथै, सबै स्थानीय तहमा उपभोक्ता जागरण अभियान संचालन गर्न, तोकिएका दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न र आयोडिनयुक्त नून ढुवानी गर्न, राष्ट्रिय खाद्यसुरक्षा र आपूर्तिसम्बन्धी अनुगमन मूल्याङ्कन गर्न, नियमन, आन्तरिक बजार व्यवस्थापन तथा प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन गर्नका लागिसमेत आवश्यक वजेट विनियोजन सहित आ. व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम लक्षित गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्यहरू

१. उपभोक्ताको हित संरक्षण गर्दै दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवा नियमित र सहजरुपमा आपूर्ति हुने व्यवस्था मिलाउनु ।
२. बजार प्रणालीलाई प्रतिस्पर्धी र उपभोक्ताप्रति जिम्मेवार तुल्याउँदै विपद्को समयमा समेतउपभोग्य वस्तुको आपूर्ति हुने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु ।
३. आपूर्ति व्यवस्थालाई दिगो सुनिश्चित गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउनु।

ग.चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. वस्तु तथा सेवाको सहज एवम् मितव्ययी आपूर्तिको लागि सरकारी, निजी, सामुदायिक रसहकारी संस्थाहरूबीच प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
२. लोककल्याणकारी राज्यको अवधारणाअनुरूप नीतिगत तथा संरचनागत सुधार गरी आधारभूतवस्तु र सेवाको कम लागतमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्ने ।
३. दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवालाई सुलभ बनाउन नियमित रूपमा बजार अनुगमन गरीकानुनअनुसार बजार नियमन गर्ने ।
४. विपद्को समयमा पनि वस्तु तथा सेवाको आपूर्ति सहज बनाउन संस्थागत क्षमता विकास र विस्तार गर्ने तथा भण्डारण क्षमता वृद्धि गर्ने ।

घ.नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	आधार वर्ष आ.व. २०७२/७३	२०७३/७४को हालसम्मको प्रगति	आ.व. (२०७४/७५ - २०७५/७६)को लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१.	तोकिएका दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी	मेट्रिक टन (हजारमा)	१५	१४.४	१८	१९
२.	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा खाद्यान्न भण्डार	मेट्रिक टन (हजारमा)	२५	१९.८	२५	२५
३.	सार्क खाद्य सुरक्षा बैकमा खाद्यान्न मौज्दात	मेट्रिक टन (हजारमा)	८	८	८	८
४.	तोकिएका दुर्गम जिल्लाहरुमा आयोडिनयुक्त नून ढुवानी	क्वीण्टल	७२१६९	७४३८३	९४२५६	९४२५६
५.	९० दिनको माग धान्न सक्ने गरी सातै प्रदेशमा पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारणगृह निर्माण	वटा	-	-	३	४
६.	सघन, द्रूत एवंम् नियमित बजार अनुगमन	वटा	४०००	३१९१	६५००	७०००

ङ.वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रू. लाखमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलाप
१	खाद्यान्न ढुवानी कार्यक्रम (नेपाल खाद्य संस्थान) ३०६०१३	ग१ ग४	सालवसाली	• तोकिएका दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी भएको हुने, • राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा २५,००० मे. टन खाद्यान्न संचित भएको हुने । • सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ८,००० मे. टन खाद्यान्न संचित भएको हुने।	• १४,४७३.२५ मे.टन खाद्यन्न ढुवानीभएको ।	• तोकिएका दुर्गम जिल्लामा सरकारी अनुदानमा १३,३१० मे.टन खाद्यान्न ढुवानी गर्ने । • कर्णाली अञ्चलका जिल्लाका कृषकहरुबाट उत्पादित विभिन्न वस्तु (फापर, सीमि, आलु, उवा, स्याउ आदि जस्ता स्थानिय उत्पादनहरु) नेपाल खाद्य संस्थानले खरिद गरी आन्तरिक बजारमा बिक्री वितरण गर्ने । • राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा २५,००० मे. टन खाद्यान्न संचित गर्ने । • सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ८,००० मे.टन खाद्यान्न संचित गर्ने ।
२	कण्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (नेपाल साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन) ३०६१०१	ग२ ग४	सालवसाली	• तोकिएका दुर्गम जिल्लामा वार्षिक ९६,८९१ क्वीण्टल आयोडिन नुन ढुवानी भएको हुने।	• ७४,३८२.६२ क्वीण्टल आयोडिनयुक्त नून ढुवानी भएको ।	• तोकिएका दुर्गम जिल्लाहरुमा ८०,३५९ मे.टन आयोडिनयुक्त नून ढुवानी गर्ने ।
३	आपूर्ति व्यवस्थापन तथा उपभोक्ता हित संरक्षण विभाग (३०६०१२)	ग१ ग२	सालवसाली	• मुलुकका सबै स्थानीय तहमा उपभोक्ता सचेतनाका कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।	• ७५ वटै जिल्लामा उपभोक्ता जागरण अभियान कार्यक्रम सम्पन्न भइसकेको ।	• मुलुकका सबै स्थानीय तहमा उपभोक्ता सचेतनाका कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने।

			• मूल्य स्थिरता कायम गर्न सहयोग पुगेको हुने । • बजार नियन्त्रणमा सहयोग पुगेको हुने। • मुल्य वृद्धि, कार्टेलिङ्ग, कालोबजारी नियन्त्रणमा सहयोग पुगेको हुने । • नीति नियमावली तर्जुमा तथा परिमार्जन भएको हुने ।	• उपत्यका बाहिर र भित्र गरी जम्मा ३१९१ पटक बजार अनुगमन सम्पन्न भई आवश्यक कारवाही भएको। • उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ र प्रतिस्पर्धा प्रवर्द्धन तथा बजार संरक्षण ऐन, २०६३ को मस्यौदा तयार भई नेपाल कानून आयोगबाट यस मन्त्रालयमा प्राप्त भइसकेको र मस्यौदा सम्पादनको लागि कानून न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयमा पठाउने प्रक्रियामा रहेको । • पेट्रोलियम पदार्थ तथा ग्याँसको पैठारी ढुवानी तथा विक्री वितरण सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७३ को प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको। • उपभोक्ता नीति तयार गर्ने कार्य अध्ययनको अवस्थामारहेको।	• मुलुकका सबै स्थानीय तहमा सघन, द्रुत एवंम् नियमित बजार अनुगमन गर्ने । • आपूर्ति व्यवस्थापन तथा उपभोक्ता हित संरक्षण, प्रतिष्पर्धात्मक बजार प्रवर्द्धन ऐन लागायत नीति नियमावली तर्जुमा एवंम् परिमार्जन ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रु. ९२.४० करोड पूँजीगततर्फ रु. ७.०९ करोड गरी जम्मा रु. ९९.४९ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ३.३ मा दिइएको छ।

३.४ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन

क. पृष्ठभूमि

तुलनात्मक र प्रतिस्पर्धात्मक लाभका दृष्टिले मुलुकको आर्थिक विकासको प्रमुख आधार रहेको पर्यटन क्षेत्रले विदेशी मुद्रा आर्जन, रोजगारी सिर्जना, आर्थिक क्रियाकलापमा बृद्धि र समग्र आर्थिक विकास तथा समुन्नतिमा टेवा पुऱ्याउँदै आएको छ । देशमा रहेका सम्पूर्ण मूर्त तथा अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र विकास गरी तिनको आर्थिक रूपमा उपयोग गर्ने तथा पर्यटनलाई मुलुकको आर्थिक आधारको रूपमा ग्रामीण तहसम्म विकास र विस्तार गरी यसको प्रतिफले सबै तहसम्म पुर्याउन संस्कृति संबर्द्धन तथा पर्यटनक्षेत्रको विविधीकरण, विस्तार र प्रबर्द्धन गरिनु आवश्यक छ । पर्यटनक्षेत्रलाई अझ सक्षम र सुदृढ वनाउन आन्तरिक र बाह्य यातायातको माध्यम बनेको हवाईयातायातलाई सुरक्षित, स्तरीय र भरपर्दो बनाउन आवश्यक छ । अतः मुलुकलाई आकर्षक तथा थप सुरक्षित पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गरी चालु चौधौं योजनाले लिएका लक्ष्यहरू हासिल गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

ख१. संस्कृति

१. नेपालका सबै जाति/समुदायहरुको आ-आपनो मौलिक सांस्कृतिक परम्पराहरुको जगेर्ना गरी नेपालको सांस्कृतिक पहिचानको संवर्द्धन गर्नु ।

२. भूकम्पलगायतका प्राकृतिक प्रकोपबाट क्षतिग्रस्त ऐतिहासिक, पुरातात्विक र सांस्कृतिक सम्पदाको पुनर्निर्माण र संरक्षण गर्नु ।

३. भाषा, साहित्य, सङ्गीत तथा नाट्यकला र ललितकला क्षेत्रको संरक्षण तथा विकास गर्नु ।

ख२. पर्यटन

१. देशलाई आकर्षक तथा थप सुरक्षित गन्तव्यको रुपमा विकास गर्दै पर्यटन आगमनमा उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि गरी जनताको आयस्तरमा वृद्धि गर्नु ।

२. पर्यटकीय गन्तव्य स्थल तथा उपजमा विविधिकरण र विकास गर्नु ।

३. नेपालका प्रमुख पर्यटकीय उपजहरुको बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन गर्नु ।

ख३. हवाई उड्डयन

१. सुरक्षित र प्रभावकारी हवाई यातायातमार्फत तोकिएका राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय गन्तव्यहरुमा पहुँच विस्तार गर्नु ।

२. सुरक्षित तथा गुणस्तरीय सेवाको माध्यमबाट नागरिक उड्डयनको क्षेत्रलाई मुलुकको सर्वाङ्गीण विकासमा महत्तपूर्ण क्षेत्रको रुपमा विकास गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

ग१. संस्कृति

१. सबै समुदायको धार्मिक र सांस्कृतिक मूल्यमान्यताहरुको सम्मान गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

२. क्षतिग्रस्त ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरुको पुनर्निर्माण गर्दै यिनीहरुको संरक्षण, विकास र प्रवर्द्धन गर्ने ।

३. धार्मिक एवम् सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने ।

४. मूर्त तथा अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरुको अन्वेषण, अनुसन्धान एवम् संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने ।

ग२. पर्यटन

१. पर्यटन प्रर्वद्धन र पर्यटन विकास गर्न सार्वजनिक, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रसँग साझेदारी एवम् सहकार्य गर्ने ।
२. ग्रामीण पर्यटनमार्फत यस क्षेत्रका लाभलाई जनस्तरसम्म पुऱ्याउने ।
३. मुलुकमा सबै मौसममा पर्यटकीय क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि आन्तरिक पर्यटनलाइ प्रोत्साहन गर्ने ।
४. स्थापित तथा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुको एकीकृत र समन्वयात्मक रुपमा पूर्वाधार विकास गर्ने र
५. पर्यटन क्षेत्रको विकास र विविधीकरण गर्न वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्ने ।

ग३. हवाई उड्डयन

१. हवाई सेवाको क्षेत्रमा विकास भइरहेका नयाँ आयामहरुलाई समेट्दै नवीनतम प्रविधिहरुको उपयोग तथा संस्थागत सुधार गरी उडान सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकताका साथ प्रवर्द्धन गर्ने ।
२. निजी क्षेत्रसमेतको सहभागितामा हवाई सेवालाई भरपर्दो, सुरक्षित, सर्वसुलभ तथा नियमित यातायातको रुपमा सञ्चालन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पहुँच विस्तार गर्ने ।
३. मुलुकको प्रादेशिक तथा भौगोलिक सन्तुलन कायम हुने गरी हवाई सेवा तथा पूर्वाधारहरुको विकास र विस्तार गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	आधार बर्ष २०७२/७३	२०७३/२०७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ - २०७५/७६ को लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१	कूल ग्रार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	२.६	३.११	३.५	४
२	पर्यटकहरूको आगमन संख्या	(वार्षिक, लाखमा	७.१	७.५३	१०	१२
३	पर्यटकहरूको बसाइ अवधि	दिनमा	१२.४	१३	१४	१५
४	प्रति पर्यटक खर्च	प्रतिदिन (यु.एस.डलरमा)	५३	५३	५८	६०
५	रोजगारी सृजना	जना (हजारमा)	९०	३५.५	४०	४५
६	विदेशी मुद्रा आर्जन	यु.एस.डलर (लाखमा)	४,९७८	५,१८५	८,००४	१०,८००

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान ३२५१०२	ग२ (१)	सालवसाली	• होटल तथा ट्राभल ट्रेकिङ विषयमा मध्यम तथा उच्चस्तरका जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।	• सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक कक्षा भवन निर्माण प्रकृया शुरू भएको । • पर्यटन होटल तथा लज व्यवस्थापन सम्वन्धी घुम्ती तालिम संचालन भएको ।	• पर्यटन होटल तथा लज व्यवस्थापन सम्वन्धी घुम्ती तालिम संचालन गर्ने । • सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक कक्षा भवन निर्माण प्रकृया अगाडी बढाउने । • अनुसन्धान ईकाइ स्थापना तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
२	पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन पवर्द्धन आयोजना (हवाइ सुरक्षा तथा हवाइ व्यवस्थापन कार्यक्रम) ३२५१०४	ग२ (४)	सालवसाली	• हवाइ नीति तर्जुमा भइ छपाइ भएको हुने । • हवाइ दुर्घटना तथा गम्भिर घटनाको छानवीन भएको हुने । • विद्यमान हवाइ रूट तथा नयाँ हवाइ रूटका सम्वन्धमा राष्ट्रिय/ अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूसँग वार्ता/अन्तर्क्रिया भएको हुने । • द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय हवाइ सेवा सम्झौता भएको हुने ।	• हवाई दुर्घटना सम्बन्धी प्रतिबेदनहरूको डिजिटाईजेशन कार्य सम्पन्न भएको । • विद्यमान हवाइ रूट तथा नयाँ हवाइ रूटको संभाव्यता सम्वन्धमा छिमेकी मुलुक भारतसँग द्विपक्षीय वार्ता सम्पन्न भएको ।	• हवाइ नीति तर्जूमा गर्ने । • हवाइ दुर्घटना तथा गम्भिर घटनाको छानवीन गर्ने । • विद्यमान हवाई रूट नथा नयाँ हवाई रूटका सम्वन्धमा राष्ट्रिय/ अर्न्तराष्ट्रिय निकायहरूसँग वार्ता/अन्तर्क्रिया गर्ने । • ICAO/IATA तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय एवम् क्षेत्रिय संघसंस्थाबाट संचालन हुने उड्डयन सुरक्षा लगायत कार्य गर्ने प्राविधिकलाई तालिम दिने । • त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल काठमाण्डौमा अत्याधुनिक सुविधासम्पन्न ह्याङ्गर निर्माणको कार्य थालनी गर्ने । • सबैको विश्वास र सुरक्षित नेपाली आकाश अभियानलाई सार्थक बनाउन अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठनको सुरक्षा चासोलाई सम्बोधन गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप बनाउने ।
३	पर्यटन	ग२ (४)	सालवसाली	• ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण, उक्त	• ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माणको कार्य भइरहेको । • निर्माण तथा शौचालय सहितका सेड हाउस	• विश्व मानचित्रमा नेपाललाई सुरक्षित पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा सुपरिचित

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	पूर्वाधार विकास कार्यक्रम ३२५१०६			ट्रेलमा शौचालय सहितका सेड हाउसहरू निर्माण भएको हुने । • पर्यटकिय स्थलहरूसम्म पुग्ने पर्यटक पदमार्ग निर्माण तथा सुधार भएको हुने । • पर्यटकिय पूर्वाधार सहितका भ्यूप्वाइन्ट, पार्क, विश्रामस्थल र शौचालय निर्माण भएको हुने ।	निर्माणको कार्य भइरहेको । • ७ वटै प्रदेशमा पर्यटकीय पार्क/विश्रामस्थल /ट्रेकिङ ट्रेल/भ्यू प्वाइन्ट लगायतका पूर्वाधारहरू निर्माण कार्य भइरहेको ।	गराउने । • विदेशस्थित कुटनैतिक नियोग तथा गैर आवासीय नेपाली समेतको संयोजनमा सन् २०१८ लाई नेपाल भ्रमण बर्ष मनाउने । • ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण, उक्त ट्रेलमा शौचालय सहितका सेड हाउसहरू निर्माण गर्ने । • पर्यटकीय स्थलहरूसम्म पुग्ने पर्यटक पदमार्ग निर्माण तथा सुधार गर्ने । • पर्यटकीय पूर्वाधार सहितका भ्यूप्वाइन्ट, पार्क, विश्रामस्थल र शौचालय निर्माण गर्ने । • मुक्तिनाथ, वेत्रावती, ठाकुरनाथ लगायतका क्षेत्रलाई पशुपतिनाथलाई केन्द्रमा राखी काठमाण्डौंदेखि नेपालभर हिन्दू सर्किटको विकास गर्ने । • व्यास-परासर (तनहुँ) विशेष धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण गर्ने । • सिन्धुपाल्चोक, हेलम्बु क्षेत्र र गोरखा जिल्लाको मनास्लु पदयात्रा मार्गको उच्च भागमा विश्राम स्थल र शौचालय निर्माण (विभिन्न ८ स्थानहरूमा) गर्ने ।
४	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम ३२५१०८	ग२ (४)	शुरू मितिः सन् २०११ सम्पन्न हुने मितिः सन् २०१७	• लुम्बिनी क्षेत्रभित्र विभिन्न भौतिक संरचनाहरूको गुरूयोजना अनुसार निर्माण तथा सुधार हुने ।	• गौतमबुद्ध विमानस्थलमा निर्माण कार्य भईरहेको । • लुम्बिनिमा भिजिटर इनफरमेशन सेन्टर र विद्युतीय सवारी साधन खरिदको प्रक्रियामा रहेको ।	• लुम्बिनीमा भिजिटर इनफरमेशन सेन्टर र विद्युतीय सवारी साधन खरिद गर्ने । • गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलदेखि लुम्बिनी र आसपासका भगवान बुद्धसंग सम्बद्ध स्थानसम्म आतेजातेका लागि स्वच्छ वातावरणमैत्री सवारी साधनहरू प्रयोगमा ल्याउने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
५	पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना ३२५१११	ग१ (४)	शुरू मितिः आ.व. २०४६/४७ सम्पन्न हुने मितिः सालवसाली	• ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा जिर्णोद्धार सम्वन्धी कार्य भएको हुने ।	• पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजनामा समावेश भएको सम्पदा संरक्षण कार्यको २२८ वटा कार्यक्रम मध्ये १० वटाको कार्य सम्पन्न भएको, २७ वटाको सूचना प्रकाशन भएको, ९ वटा कोटेशनका कार्यहरु कार्यादेश भैसकेको, ९६ वटा ल.इ. स्वीकृतिको क्रममा रहेको ।	• ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा जिर्णोद्धारसम्वन्धी कार्य गर्ने । • प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ बमोजिम देशभित्र रहेका १०० वर्ष नाघेका स्मारकहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धनको कार्य गर्ने ।
६	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना ३२५११२	ग१ (२) ग१ (४)	शुरू मितिः आ.व. २०५८/५९ सम्पन्न हुने मितिः सालवसाली	• विश्व सम्पदा सूचीमा रहेका क्षेत्रहरूको संरक्षण भएको हुने ।	• विभिन्न २३ वटा क्रियाकलापहरू मध्ये ४ वटा निर्माण सम्पन्न, ४ वटाको सूचना प्रकाशन भएको, ३ वटाको कार्य भइरहेको र अन्यको कार्य विवरण तयारी तथा स्वीकृतिको क्रममा रहेको ।	• विश्व सम्पदा सूचीमा समावेश सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा व्यवस्थापन गरी ती सम्पदाहरूमा अन्तनिहित आधिकारिकता, प्रमाणिकता, संवेदनशीलता कायम गराई विश्वव्यापी महत्व स्थापित गर्ने
७	सस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम ३२५११३	ग१ (२) ग१ (४)	साल वसाली	• विभिन्न मठ मन्दिर, गुम्वा, मस्जिद र अन्य धार्मिक सांस्कृतिक स्थल र विभिन्न जातजातिको संरक्षण भएको हुने । • राष्ट्रिय प्रतिभाहरूको कदर भएको हुने	• मठ मन्दिर संरक्षण मर्मत कार्य निरन्तर रूपमा भैरहेको । • चित्लाङ, दमौली र हलेसीमा अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धीा अभिमुखीकरण कार्य सम्पन्न भएको । • युनेस्को काठमाडौको सहकार्यमा अमुर्त सांस्कृतिक सम्पदा सम्बन्धी ५ दिने कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न भएको ।	• मठ मन्दिर संरक्षण र मर्मत गर्ने । • अमूर्त संस्कृति संरक्षण तथा प्रचार प्रसार गर्ने • धार्मिक तथा सांस्कृतिक संघ संस्था तथा प्रतिष्ठानलाई अनुदान र पुरस्कार वितरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
८	बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद ३२५११४	ग१ (२) ग१ (४)	सालवसाली	• गुरूयोजना अनुसार जनकपुर क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा विकास भइ धार्मिक स्थलको विकास र आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटनमा वृद्धि भएको हुने ।		• धनुषाधाममा राम मन्दिर अगाडिको भवन पूरा गर्ने । • विवाहपञ्चमी , महाशिवरात्री, दशैं, जानकी नवमी एवं रामनवमी महोत्सव संचालन गर्ने । • जलेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण गर्ने लगायत मिथिला क्षेत्रमा अन्य धार्मिक एवं पर्यटकीय पूर्वाधारसम्वन्धी कार्य गर्ने ।
९	पशुपति क्षेत्र विकास कोष ३२५११५	ग१ (२) ग१ (४)	सालवसाली	• गुरूयोजना अनुरूप पूर्वाधार विकास कार्यहरू भएको हुने	• वनकाली वगैचा, भण्डारखाल वगैंचा, हंसमण्डप प्रांगण निर्माण लगायतका अन्य कार्यहरू भइरहेको । • रणमुक्तेश्वर सत्तलको जिर्णोद्वार कार्य सम्पन्न भएको । • रक्षेश्वर सत्तलको संरक्षण कार्य सम्पन्न भएको । • विद्युत् शवदाहगृहमा ३० वटा शव अटाउने चिस्यान कोठा निर्माण भई संचालन भएको ।	• वृहत पशुपति क्षेत्रको गुरुयोजनालाइ अन्तिमरूप दिइ कार्यान्वयनमा लैजाने । • भुवनेश्वरी देखि दक्षिण ढोकासम्म तथा ढल, बाटो निर्माण तथा वातावरण संरक्षण सम्वन्धी कार्य गर्ने । • पशुपति परिपथ निर्माण गर्ने । • विद्युतीय शवदाह गृहमा १ थान Furnace थप गर्ने तथा मलामी सुविधा विकास कार्य गर्ने । • सोभनियर पसल निर्माण गर्ने ।
१०	लुम्विनी विकास कोष ३२५११६	ग१ (१) ग१ (२) ग१ (४)	सालवसाली	• गुरूयोजना अनुरूप लुम्विनी क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्द्धन र भौतिक पूर्वाधार विकास सम्वन्धी	• गुरूयोजना अनुसारको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • सुरक्षा पर्खाल (१६ कि.मी) निर्माण सम्पन्न भएको । • केन्द्रीय नहर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • मायादेवी मन्दिर वरीपरी गार्डेन निर्माणको ७०	• लुम्विनी विकास गुरूयोजना अनुरूपका कार्यहरू सम्पन्न गर्दै जाने । • केन्द्रीय नहरको दायाँवायाँ ग्रिनरी तथा ल्याण्डस्केपिङ निर्माण गर्ने । • गुरूयोजना अनुरूपको जग्गा खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				कार्य संचालन भएको हुने	प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको । • बृहत्तर लुम्बिनी अन्तर्गतका तिलौराकोट, देवदह, रामग्राम लगायतका क्षेत्र समेटी गुरू योजना तयार भइ कार्य अगाडि बढेको • बाउण्ड्री वाल, डिमार्केसन र सूचना केन्द्रको निर्माण कार्य शुरू भएको ।	
११	सांस्कृतिक संस्थान ३२५११७	ग१ (४)	सालवसाली	• उपभोग तथा कार्यालय संचालन खर्च, विविध सास्कृतिक कार्यक्रम तथा कलाकार प्रशिक्षण कार्यहरू भएको हुने ।	• लोपोन्मुख नाच तथा बाजा खोज अनुसन्धान कार्य सम्पन्न भएको । • वसन्त शास्त्रीय उत्सव कार्यक्रम सम्पन्न भएको । • विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू भैरहेको ।	• विभिन्न नाटक तथा राष्ट्रियस्तरका लोकदोहरी लगायतका सास्कृतिक प्रतियोगिता संचालन गर्ने । • सास्कृतिक कार्यक्रम तथा कलाकार प्रशिक्षण कार्यहरू गर्ने ।
१२	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ३२५११८	ग१ (४)	सालवसाली	• मौलिक सृजनाका माध्यमद्धारा समाजोपयोगि कृति, विद्धानहरूको सम्मान र साहित्यिक गतिविधिहरूको अभिवृद्धि भएको हुने ।	• भाषा, सामाजिक शास्त्र र नेपाली संस्कृति लगायतका ९ वटा अध्ययन अनुसन्धान गरिएको । • विभिन्न प्राज्ञहरूको ग्रन्थहरूको प्रकाशन गरी साहित्यिक चेतना अभिवृद्धि गरिएको । • विभिन्न भाषा तथा लोक साहित्यहरूको विचार गोष्ठी संचालन गरिएको ।	• अन्तर्राष्ट्रिय सांस्कृतिक तथा साहित्यिक आदान प्रदान गर्ने । • राष्ट्रिय कविता महोत्सव, अन्तर्राष्ट्रिय मातृभाषा दिवस लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • नेपालका विशिष्ट साहित्यकारहरूको जयन्ती तथा समारोहसम्बन्धी कार्य गर्ने । • प्राज्ञसभा तथा वार्षिक दिवस संचालन गर्ने । • भाषा तथा साहित्य सम्वन्धमा कार्यशाला, सम्मेलन तथा गोष्ठी संचालन गर्ने ।
१३	नेपाल ललितकला	ग१ (४)	सालवसाली	• कलाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन	• कलाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा अनुसन्धान गरिएको कलाकारहरूको सम्मान गरिएको	• ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान दिवस आयोजना गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	प्रज्ञा प्रतिष्ठान ३२५११९			तथा अनुसन्धान गरी कला प्रतिभाको संम्मान समेत भएको हुने ।		• अन्तर्राष्ट्रिय कला गोष्ठी, सेमिनार तथा कलाकार आदानप्रदान गर्ने । • कलासम्वन्धमा अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम तथा पुस्तक प्रकाशन गर्ने । • कार्यशाला, गोष्ठी, प्रशिक्षण भ्रमण, अन्तर्क्रिया तथा प्रदर्शनी गर्ने ।
१४	नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान ३२५१२०	ग१ (४)	सालवसाली	• संगीत तथा नाट्यकलाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा अनुसन्धान भएको हुने ।	• फर्निचर, मेशिनरी, कलासम्बन्धी पुस्तक खरीद गरिएको । • विविध बाजा प्रशिक्षण सम्पन्न, रोदी महोत्सव आयोजना गरिएको । • मिरा राणा र कुमार बस्नेतको जीवनी प्रोफाइल गरिएको ।	• डवलीहरूका माध्यमबाट स्थानीय कला तथा संस्कृतिको संरक्षण, सम्वर्द्धन गर्ने । • गीत, संगीत, नृत्य तथा नाट्य विधाको विकास एवं विस्तारका साथै अभिप्रेरित गराउन संगीत तथा नाट्य विधाका प्रशिक्षार्थीहरूलाइ गीत, संगीत, नृत्य, वाद्यबादन नाटक र रंगमञ्चका विषयमा प्रशिक्षण दिने ।
१५	इच्छुक सास्कृतिक प्रतिष्ठान ३२५१२१	ग१ (४)	सालवसाली	• प्रतिष्ठानको पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	• प्रतिष्ठानको निर्माणाधिन भवनको अण्डरग्राउण्ड पार्किङको सम्पूर्ण निर्माण कार्य सम्पन्न हुनुका साथै सिंढीमा मार्वल लगाउने र रेलिङ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • कविता गोष्ठी सम्पन्न भइ इच्छुक भाग ३ प्रकाशन गरिएको ।	• गोष्ठी तथा स्मृति दिवस मनाउने । • प्रतिष्ठानको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।
१६	यातायात - हवाइ) आयोजना तयारी सुविधा ३१५१२२	ग३ (३)	शुरू मितिः सन् २०१७	• मुआब्जा वितरण भएको हुने	• आ.व २०६४/६५ मा अधिग्रहण गरिएको घरजग्गाको बाँकी मुआब्जा वितरण कार्य जारी रहेको । • त्रि.अ.वि. धावन मार्गको केन्द्र विन्दुबाट १५० मी. परको १४१ रोपनी जग्गा र ३७२ वटा घर टहरा अधिग्रहण गर्ने कार्यको मूल्यांकन गर्ने	• यातायात आयोजना तयारी सहजीकरणको परामर्शसम्वन्धी कार्य गर्ने । • आयोजनाको व्यवस्थापनको कार्य स्वदेशी परामर्शदाताले गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					प्रकृयामा रहेको ।	
१७	विमानस्थल विकास तथा विस्तार ५०११०१	ग३ (१)	सालवसाली	• विभिन्न विमानस्थलहरूको स्तरोन्नति भएको हुने । • दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको ईआइए गर्ने कार्य भएको हुने ।	• वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन कार्य अगाडि बढाइएको । • ११० बिगाहा जग्गा अधिग्रहण गर्न मूल्यांकनको चरणमा रहेको । • विस्तृत डिजाइन गर्ने कार्यको लागि परामर्शदाता छनोट गर्न ईओआई आव्हान गर्ने कार्यको सूचना प्रकाशित गर्ने प्रक्रियामा रहेको । • मुआब्जा बितरणको लागि जग्गा पहिचान गरि दररेट निर्धारण कार्य भईरहेको । • फेन्स तथा पेरिमिटर सडकको लागि कटान गर्नुपर्ने रूख विरूवा एकीन गर्न बनेको समितिबाट २० मिटर चौडाइमा रहेका रूख विरूवाहरूका संकेत गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।	• पोखरा क्षेत्रीय विमानस्थलको पेरिमिटर सडकका लागि जग्गा अधिग्रहण गर्ने । • दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल आयोजना नीजगढ बाराको लागि जग्गा प्राप्तिको कार्य गर्ने । • गुदेल (सोलुखुम्वु), धरान (सुनसरी) प्युठान, चाल्नेटार, मदनखोला (हुम्ला), रामपुर (पाल्पा), रामघाट (सुर्खेत) लगायतका स्थानमा नयाँ विमानस्थल निर्माण कार्य सम्वन्धी आयोजनाको विस्तृत अध्ययन गर्ने । • वझाङ विमानस्थलमा कालोपत्रे गर्ने । • जोमसोम विमानस्थलमा कालोपत्र थप गर्ने । • तुम्लिङटार विमानस्थलको स्तरोन्नति गर्ने ।
१८	हवाइ यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना ५०११३६	ग१ (१) ग१ (३)	निरन्तर	हवाइ यातायातको क्षेत्र विस्तार भएको हुने ।	• आ.व २०६४/६५ मा अधिग्रहण गरिएको घरजग्गाको बाँकी मुआब्जा वितरण कार्य जारी रहेको । • त्रि.अ.वि धावन मार्गको केन्द्र विन्दूबाट १५० मी. परको १४१ रोपनी जग्गा र ३७२ वटा घर टहरा अधिग्रहण गर्ने कार्यको मूल्यांकन गर्ने प्रकृयामा रहेको ।	• अधिग्रहण गरिएको घरजग्गाको बाँकी मुआब्जा वितरण गर्ने ।
१९	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	क१ (१)	सन् २०१७ सम्म	• गौतमवुद्ध विमानस्थल एउटा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलका	• ४२८ बिघा जग्गा अधिग्रहणको प्रारम्भिक प्रक्रिया पूरा गरी मूल्यांकनको लागि प्रमुख जिल्ला अधिकारीसमक्ष पेश भई मूल्यांकनको क्रममा रहेको र जग्गा अधिग्रहणसम्बन्धी सूचना जारी भैसकेको ।	• गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलका लागि जग्गा खरिद गर्ने । • धावनमार्ग निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • टर्मिनल भवन निर्माण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	५०११६१			रूपमा विकास भएको हुने ।	• सि.एन.सि./ए.टि.म. जडान गर्न सोपिङ लिष्ट र विड डकुमेण्ट तयार भई बिड इन्भिटेशनको क्रममा रहेको । • डिजाइन तथा सुपरभिजन एवं परामर्श सेवा लक्ष्य अनुरूप भइरहेको ।	

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. ३८७.०३ करोड र पूँजीगततर्फ रु. १२२.३१ करोड, वित्तीय व्यवस्थातर्फ रु. १९३३.९० करोड गरी जम्मा रु. २४४३.२४ करोड विनियोजन गरिएको छ ।बजेट उपर शीर्षकगत विनियेजन सम्वन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ३.४ मा दिइएको छ ।

परिच्छेद ४ : सामाजिक विकास

४.१ शिक्षा

क. पृष्ठभूमि

शिक्षा प्रणालीलाई आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणको सम्वाहकको रूपमा विकास गर्न, सबै तह एवम् विधाको शिक्षामा समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्न, शिक्षालाई रोजगारमूलक बनाउन तथा गुणस्तरमा सुधार एवम् व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिबृद्धि गरी आर्थिक सामाजिक विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न शिक्षा क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरू लक्षित छन् । शैक्षिक प्रणालीलाई समावेशी, जिम्मेवार, पारदर्शी, नतिजामुखी र उत्तरदायी बनाउने उद्देश्य लिई सोही अनुरूप सन् २०२२ सम्ममा देशलाई अल्पविकसित मुलुकबाट स्तरोन्नति गरी विकासशील राष्ट्रको पङ्क्तिमा उभ्याउन र सन् २०३० सम्ममा मध्यम आय भएको मुलुकको स्तरमा पुऱ्याउन शिक्षा क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । योजना कार्यान्वयन पक्षलाई दक्ष र प्रभावकारी बनाउनका लागि समयसापेक्ष कानूनी, संस्थागत र प्रक्रियागत सुधारका प्रयासहरू गर्दै विगतमा सिकिएका पाठहरूका आधारमा सुधारका प्रयासलाई थप सुदृढ, समन्वय र रणनीतिक ढङ्गले अघि बढाउँदै शिक्षाका क्षेत्रगत नीतिहरू, दिगो विकासका लक्ष्य लगायत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा अभिव्यक्त प्रतिबद्धताहरू पूरा गर्नेतर्फ शैक्षिक योजनाहरू लक्षित छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. शिक्षामा समतामूलक अवसरहरू सुनिश्चित गर्दै शिक्षालाई सीपयुक्त, समय-सान्दर्भिक र गुणस्तरयुक्त बनाउनु ।
२. वैकल्पिक उपायहरूको अवलम्बनबाट सबै तह र प्रकारको शिक्षा र सीपमूलक तालिममा पहुँच अभिबृद्धि गर्नु ।
३. शैक्षिक प्रशासनमा निरन्तर सुधार, नवप्रवर्तन, मूल्य अभिबृद्धि र सुशासनलाई संस्थागत गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत क्षेत्रगत रणनीति

१. जीवनपर्यन्त शिक्षा, अनिवार्य आधारभूत शिक्षा तथा निःशुल्क आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा पद्धतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।
२. रोजगारी र उद्यमशीलता विकास गर्न प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षाको विस्तार गर्ने ।
३. सबै तहको शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार ल्याउने ।
४. आर्थिक रूपले विपन्न, लोपोन्मुख र सीमान्तकृत समुदाय, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
५. उच्च शिक्षालाई पहुँचयोग्य, प्रतिस्पर्धी र अनुसन्धानमूलक बनाउने ।
६. सार्वजनिक र निजी तहबाट प्रदान गरिने शिक्षाबीचको गुणस्तरमा रहेको अन्तर घटाउने ।

उल्लिखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ - २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	प्रौढ साक्षरता दर (१५ वर्षभन्दा माथि)	प्रतिशत	८०	८०.९९	८२	८३
२	१५ देखि २४ वर्ष उमेरसम्मको साक्षरता दर	प्रतिशत	८८.६	८८.६	९०	९२
३	कक्षा एकमा बालविकासको अनुभवसहित भर्ना हुन आउने बालबालिकाको दर	प्रतिशत	६२.४	६४.७	७२	७८
४	खुद भर्ना दर					
	क) आधारभूत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत	९६.६	९६.९	९८	९८.५
	ख) आधारभूत तह (कक्षा १-८)	प्रतिशत	८९.४	९१.०	९२.५	९४
	ग) माध्यमिक तह कक्षा (९-१२)	प्रतिशत	३७.७	३८.९	४२	४५
५	टिकाउ दर					
	क) कक्षा ८ सम्म	प्रतिशत	६९.७	७५.९	७७	८०
	ख) कक्षा १० सम्म	प्रतिशत	३७.९	४५.०	४८	५०
६	विद्यालय छाड्ने दर					
	क) प्राथमिक तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत	३.९	४.०	३.०	२.५
	ख) निमावि तह (कक्षा ६-८)	प्रतिशत	४.५	४.९	३.८	३.५
	ग) माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)	प्रतिशत	४.९	५.४	४.२	३.६
७	लैङ्गिक समता दर (विद्यालय शिक्षाको खूद भर्ना दरमा)					
	क) आधारभूत तह (कक्षा १-८)	अनुपात	०.९९	०.९९	१	१
	ख) माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	अनुपात	०.९९	०.९८	१	१
	ग) उच्च शिक्षा	अनुपात	१.०५	१.०७	१	१
८	पानी तथा सरसफाइ सुविधासहितको शौचालय	वटा	१२७००	५७२	२१३३	२५००
९	नयाँ कक्षाकोठा निर्माण	वटा	७६८२४	७७१६	८०००	८५००
१०	इन्टरनेट सुविधा पुगेको	विद्यालय	१७४८	३१८२	७०००	८०००
११	गुणस्तर सुनिश्चितता तथा प्रत्यायन प्रत्यायन प्राप्त क्याम्पसको संख्या	क्याम्पस	१५	१७	३०	५०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम (३५०८०६) (३५०१४०)	१, ३, ६	आ.व. २०७३/७४ देखि २०७९/८० (सन् २०१६-२३) सम्मको ७ वर्षे योजनाको खाकामा तयार भै ५ वर्षको कार्यक्रम आ.व. २०७३/७४ देखि कार्यान्वयनमा आएको । (५ वर्षको लागत ६४६१ मिलियन अमेरिकी डलर)	• आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-८), प्रारम्भिक बाल शिक्षा, साक्षरता र निरन्तर शिक्षामा पहुँच, समावेशीकरण र गुणस्तरमा वृद्धि भएको हुने। • माध्यमिक शिक्षा (कक्षा ९-१२), प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा पहुँच, समावेशीकरण र गुणस्तरमा वृद्धि भएको हुने। • योजना निर्माण, सेवा प्रवाह, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि शिक्षक व्यवस्थापन सहित संस्थागत क्षमता अभिबृद्धि भएको हुने। • आगामी ५ वर्षमा बालविकास/पूर्व प्राथमिक कक्षाको अनुभव सहित ७३ प्रतिशत बालबालिका कक्षा १ मा भर्ना भएको हुने । • आगामी ५ वर्षमा	• ३०,४४८ प्रारम्भिक बालशिक्षा कक्षा सञ्चालनमा रहेका । • अनिवार्य र निःशुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चितताका लागि तराइका ५ जिल्लामा विद्यालय वाहिर रहेका बालबालिकाहरूको पहिचानका लागि घरधुरी सर्भेक्षणको काम भएको। • कक्षा १-८ मा अध्ययन गर्ने २०,३०,२५१ छात्राहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण भएको । • कक्षा १-८ मा अध्ययन गर्ने ११,१०,४३९ जना दलित विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण भएको । • आधारभूत तहमा अध्ययनरत लक्षित समुह -२२ जनजाति तथा सीमान्तकृत समूह, मुक्त कमैया, वादी, हलिया, चरुवाका सन्तति समेत)का १२६२६८ विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति वितरण । • आधारभूत तहमा अध्ययनरत ६३४०० अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति कक्षा १-८ वितरण । • कक्षा १- ८ मा अध्ययनरत	• ३०,४४८ प्रारम्भिक बालशिक्षा कार्यक्रमको निरन्तरता रहने। • अनिवार्य र निःशुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चितताका लागि विद्यालय वाहिर रहेका बालबालिकाहरूको पहिचान गरी विद्यालयमा ल्याउने। • कक्षा १-८ मा अध्ययन गर्ने १९,३८,८१३ छात्राहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्ने। • कक्षा १-८ मा अध्ययनरत ८,०८,३४१ जना दलित विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्ने। • आधारभूत तहमा अध्ययनरत लक्षित समुह -२२ जनजाति तथा सीमान्तकृत समूह, मुक्त कमैया, वादी, हलिया, चरुवाका सन्तति समेत)का १,२८,८२६ विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने। • कक्षा १-८ आधारभूत तहमा अध्ययनरत ६४,६६० अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति • कक्षा १- ८ मा अध्ययनरत ४९,९०,०९५ विद्यार्थीहरूका लागि पाठ्यपुस्तक

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				आधारभूत तह (कक्षा १-५ को) खूद भर्ना दर ९८.५ प्रतिशत पुगेको हुने । • अनिवार्य र निःशुल्क आधारभूत शिक्षाको प्रावधान लागू भएको हुने । • निःशुल्क माध्यमिक शिक्षाको आधार तयार भै कार्यान्वयनको चरणमा हुने । • सबै माध्यमिक विद्यालयहरूको शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग भएको हुने । • योजना अवधिभरमा १००० नमूना विद्यालय विकास भै सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर सुधार भएको हुने । • व्यावसायिक शिक्षाको अवसर विस्तार भएको हुने ।	५१,७३,०४२ विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण । • कर्णाली अञ्चल र अन्य तोकिएका जिल्लाका ३,७४,१९० विद्यार्थीलाई दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको । • २४० वटा नमूना माध्यमिक विद्यालय विकासका लागि छनौट कार्य भइरहेको । • सबै सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सुविधा विस्तार गर्ने। • सबै निर्वाचन क्षेत्रमा ३८ प्राविधिक एवम् व्यावसायिक विषयसहितका विद्यालय सञ्चालनका लागि छनौट भएको । • कक्षा ९-१० का ७,५७,७२० विद्यार्थी र कक्षा ११-१२ का लक्षित वर्गका २७०४ विद्यार्थीलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक उपलब्ध । • मुक्त कम्लहरी, हिमाली छात्रावास, फिडर छात्रावास, नमूना विद्यालय, हिमाली आवासीय, अति सीमान्तकृत समुदायका लागि सञ्चालित २,१२५ बालबालिकाहरूलाई आवासीय छात्रबृत्ति । • लोपोन्मुख तथा अति सीमान्तकृतका	• कर्णाली अञ्चल र अन्य तोकिएका जिल्लाका ४,३०,००२ विद्यार्थीलाई दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • २४० वटा नमूना माध्यमिक विद्यालय विकासको विद्यालयगत विस्तृत योजना तयार गर्ने । • सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सुविधा विस्तार गर्ने । • कक्षा ९-१० का ७,६७,६४९ विद्यार्थी र कक्षा ११-१२ का लक्षित वर्गका २७०५ विद्यार्थीलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउने । • मुक्त कम्लहरी, हिमाली छात्रावास, फिडर छात्रावास, नमूना विद्यालय, हिमाली आवासीय, अति सीमान्तकृत समुदायका लागि सञ्चालित २,१५९ बालबालिकालाई आवासीय छात्रबृत्ति प्रदान गर्ने । • लोपोन्मुख तथा अतिसीमान्तकृत (१,४३,५७६ जना) का लागि छात्रवृत्ति (मुक्त कमैया, हलिया, चरुवा र बादीका सन्ततीलाई समेत) वितरण गर्ने । • माध्यमिक छात्रावृत्ति ८४,६२७ र

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					१५,३८९ का लागि छात्रवृत्ति (मुक्त कमैया, हलिया, चरुवा र बादीका सन्ततिलाई समेत) । • माध्यमिक छात्रवृत्ति ६०,००० र दलित छात्रवृत्ति १०,३९२ जनालाई वितरण भएको । • पानी तथा सरसफाइ सुविधा सहितका शौचालय - ५७२, • कक्षाकोठा निर्माण - ७,७१६ ।	दलित छात्रवृत्ति १०,३९२ जनालाई वितरण गर्ने । • पानी तथा सरसफाइ सुविधा सहितका शौचालय २,२५४ वटा र नयाँ कक्षाकोठा निर्माण ८,००० निर्माण गर्ने । • कुनैपनि शिक्षक दरबन्दी तथा राहत अनुदान नपाएका १४ विद्यालयका लागि एकमुष्ठ अनुदान उपलब्ध गराउने ।
२	शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम (प्राथमिक शिक्षा पौष्टिक आहार) (३५०११३)	४		• लक्षित क्षेत्रका बालबालिकाहरूको आधारभूत शिक्षामा पहुँच तथा भर्नदर र निरन्तरता बृद्धि हुने । • दिवा खाजा कार्यक्रमवाट लाभान्वित बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि बृद्धि हुने ।	• दैलेख, रुकुम, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, बाजुरा, बझाङ, दार्चुला र बैतडी गरी १० जिल्लाका बालबालिकाका लागि प्रतिदिन ११० ग्रामको ३८० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी २ लाख ७० हजार छात्रछात्राका लागि दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • नयाँ थप हुने ४२७ विद्यालयका कुक र खाद्यान्न व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई तालिम सञ्चालन भएको ।	• दैलेख, रुकुम, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, बजुरा, बझाङ, दार्चुला र बैतडी गरी १० जिल्लाका २ लाख बालबालिकाका लागि दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • नयाँ थप हुने ४२७ विद्यालयका कुक र खाद्यान्न व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई तालिम सञ्चालन गर्ने ।
३	प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (३५०१०८)	२, ६	आ.व. २०४५/४६ देखि सालवसाली	• मध्यमस्तरीय प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी देशमा व्याप्त वेरोजगारी	• ३१ वटा आङ्गिक, १५ वटा सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (टेक्स) र निजीस्तरमा ३२२ वटा गरी जम्मा ३६८ वटा	• १६ बहु प्राविधिक शिक्षालयहरू निर्माण कार्य भइरहेको । • १२ बहु प्राविधिक शिक्षालयहरू सम्भाव्यता अध्ययन, जग्गा प्राप्तीको

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				घटाउन तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्न मद्दत पुगेको हुने । • स्थानीय युवाहरूलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम उपलब्ध गराई स्थानीय तहमा आवश्यक पर्ने सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी उत्पादकत्व वृद्धिमा टेवा पुगेको हुने। • तराई मधेशका दलित, विपन्न मुसलमानका वालिका एवम् देशका लोपोन्मूख जातिका छात्रा छात्रले प्रमाण पत्र तथा डिप्लोमा तह र प्राविधिक एस.एल.सी. तहको प्राविधिक शिक्षाको अवसर प्राप्त भएको हुने। • सामुदायिक सेवा मार्फत सिमान्तीकृत, दुर्गम क्षेत्रका जनसाधारणले स्वास्थ्य सेवा, कृषि तथा पशु स्वास्थ्य सेवाको अवसर प्राप्त गरेको हुने ।	डिप्लोमा कार्यक्रम सञ्चालन हुँदै आएको । • १४ वटा आंगिक, ७३ वटा सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (टेक्स) र निजीस्तरमा ४८२ वटा गरी जम्मा ५६९ वटाप्राविधिक एस.एल.सी. कार्यक्रम मार्फत जनशक्ति उत्पादन गर्ने कार्य हुँदै आएको । • १६ बहु प्राविधिक शिक्षालयहरू निर्माण कार्य भइरहेको । • १२ बहु प्राबिधिक शिक्षालयहरू सम्भाव्यता अध्ययन, जग्गा प्राप्तीको कार्य भइरहेको । • ३३४५ जना भूकम्पमा ज्यान गुमाएका, अशक्त र प्रभावित परिबारका सदस्यहरू र देश भरका हलिया, कमैया, चेपाङ, लोपोन्मुख जातिहरू, दलित, मुसलमान छात्रछात्राहरू लाई प्राबिधिक डिप्लोमा/प्रमाणपत्र तह तथा एक बर्षे प्रोफेसनल कोर्ष पढ्न बिशेष छात्रबृत्ति प्रदान गरिएको ।	कार्य भइरहेको । • ३३४५ जना भूकम्पमा ज्यान गुमाएका, अशक्त र प्रभावित परिबारका सदस्यहरू र देश भरका हलिया, कमैया, चेपाङ, लोपोन्मुख जातिहरू, दलित, मुसलमान छात्रछात्राहरूलाई प्राबिधिक डिप्लोमा-प्रमाणपत्र तह तथा एक बर्षे प्रोफेसनल कोर्ष पढ्न बिशेष छात्रबृत्ति प्रदान गरिएको ।

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
४	व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि योजना (३५०१३५)	२	३० जुन २०११ देखि ३० अक्टोवर २०१५ सम्म (३० जुन २०१७ सम्म (No cost extension) परियोजनाको दोस्रो चरण सञ्चालनमा ल्याउने तयारि भैरहेको ।	• नतिजामा आधारित र भौचरमा आधारित छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन हुने । • पूर्व सिकाइमा आधारित सीप परीक्षण र प्रमाणीकरण हुने । • सीप परीक्षक, सीप परीक्षण व्यवस्थापक, मुख्य प्रशिक्षक, प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षकका लागि तालिम सञ्चालन हुने । • प्राविधिक शिक्षालयहरूका लागि जोडकोष अनुदान र कार्यसम्पादन अनुदान वितरण गरिने ।	• नतिजामा आधारित छोटो अवधिको तालिम ७३२० जना । • ४५०० जनालाई भौचरमा आधारित छोटो अवधिको तालिम सम्पन्न ।	• १६००० जनालाई नतिजामा आधारित छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन । • ६००० जनाको अनौपचारिक रूपमा प्राप्त सीपको परीक्षण गर्ने ।
५	सीप विकास परियोजना (३५०१३६)	२	वि.स.२०७० देखि शुरु भइ वि.स.२०७५ सम्ममा सम्पन्न हुने ।	• ४५,००० जनाको लागि परियोजना अवधिभरमा ३९० घण्टाको छोटो अवधिको तालिम सञ्चालन भएको हुने। • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका १० शिक्षालयको भौतिक तथा जनशक्ति क्षमता विकास गरी १५ नयाँ विषयको	• आ.व. २०७३/७४ को अन्त्यसम्ममा २४,००० जनालाई नीजि संस्था मार्फत र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसियक तालिम परिषद् अन्तर्गतका शिक्षालयहरू र सामुदायिक संस्था मार्फत तह १ र २ को ९,५८० जनालाई तालिम प्रदान । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका १० शिक्षालयहरूको भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्य सम्पन्न भएको ।	• ३००० जना सामुदायिक र १२,००० जना नीजि संस्थाबाट गरी १५,००० जनाको लागि छोटो अवधि (३९० घण्टा) को तालिम सञ्चालन गर्ने। • १५ वटा नयाँ विषयको क्षेत्रमध्ये बाँकी ४ नयाँ कार्यक्रम छनौट गरी सञ्चालन गर्ने । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम कार्यक्रमहरू एक द्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न प्राविधिक

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				कार्यक्रम थप गरिने । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रको विकास मार्गचित्र तयार हुने र कार्यक्रमहरू एकद्‍्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम कोष स्थापना गरिने ।	• प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रको विकास मार्ग चित्र तयार भै स्वीकृतीको क्रममा रहेको।	शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम कोष स्थापना गर्ने ।
६	युनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोग (३५०११५)	२,५	निरन्तर	• यूनेस्को सदस्य राष्ट्रका हैसियतले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको सहभागिता अभिवृद्धि भएको हुने । • शैक्षिक र सांस्कृतिक विकासका कार्यहरूमा सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिका बृद्धि भएको हुने । • युनेस्कोको आदर्श जनमानसमा पुर्‍याउने ।	• युनेस्को सम्बद्ध विद्यालयहरूको सञ्जाल विद्यालयहरूको परिचालन गरी दिगो विकास र जलवायु परिवर्तनसम्वन्धी शिक्षा प्रवर्द्धन गर्न ५ वटै विकास क्षेत्रमा लघु परियोजना सञ्चालन भएको । • युनेस्को क्लबहरूलाई सशक्त रुपमा परिचालन गरी युनेस्को आदर्श र उद्देश्य प्राप्तीमा सहयोग पुर्याउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • संयुक्त राष्ट्र संघीय दिवसहरू मनाउने कार्य भएको। • दिगो विकास लक्ष्य-४ सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा सचेतनासम्बन्धी ५ वटै विकास क्षेत्रमा कार्यशाला गोष्ठीहरू आयोजना गरिएको ।	• युनेस्कोसम्बद्ध विद्यालयहरूको संजाल विद्यालयहरूको परिचालन गरी दिगो विकास र जलवायु परिवर्तनसम्वन्धी शिक्षा प्रवर्द्धन गर्न सबै प्रदेशमा लघु परियोजना सञ्चालन गर्ने । • युनेस्को क्लबहरूलाई सशक्त रुपमा परिचालन गरी युनेस्को आदर्श र उद्देश्य प्राप्तीमा सहयोग पुर्याउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • दिगो विकास लक्ष्य-४ राष्ट्रिय कार्यढाँचा विकास गर्ने । • दिगो विकास लक्ष्य-४ अभिमुखीकरण, सचेतनासम्बन्धी गोष्ठीहरू आयोजना गर्ने । • युनेस्कोले ल्याएको नयाँ नयाँ ज्ञान तथा अवधारणाहरूको प्रचार प्रसार

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						एवम् प्रवर्द्धन गर्ने ।
७	उच्च माध्यमिक शिक्षा (३५०१०८)	६	निरन्तर	• उच्च माध्यमिक तहको शैक्षिक व्यवस्थापनमा मद्दत पुगेको हुने । • सामुदायिक उच्च माध्यमिक तहका लागि शिक्षकको व्यवस्था भएको हुने ।	• कर्णाली अञ्चल र बझाङ,बाजुरा, अछाम र जाजरकोट गरी जम्मा ९ वटा जिल्लाका सामुदायिक उच्च माविमा चार चारवटा शिक्षक अनुदान, विज्ञान विषय संचालन भएका सामुदायिक उमाविलाई तीन तीन वटा र अन्य सामुदायिक उच्च माविलाई दुइ शिक्षक वरावरको गरी कूल ६,००० शिक्षकका लागि अनुदान दिइएको।	• उ.मा.शि. परिषद्का कर्मचारीका तलव भत्ताका अनुदान दिने । • दुर्गम ९ जिल्लाका सामुदायिक उमाविमा चार चारवटा शिक्षक अनुदान,विज्ञान विषय सन्चालन भएका सामुदायिक उमाविलाई तीन तीन वटा र अन्य सामुदायिक उमाविमा दुइ शिक्षक वरावरको गरी कूल ६००० शिक्षकका लागि अनुदान दिने ।
८	द्वन्द्व पीडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम (३५०१०६)	१, ४	निरन्तर	• द्वन्दपीडित परिवारका बालबालिकाहरूलाई सहज वातावरणमा गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसर प्राप्त भएको हुने ।	• ५ वटै विकासक्षेत्रमा एक एकवटाका दरले कक्षा ९ सम्म द्वन्द्वपीडित परिवारका १४०० जना बालबालिकाहरू अध्ययन गरिरहेका • शहिद प्रतिष्ठान मार्फत उक्त आवासीय विद्यालयहरूलाई निरन्तरता दिन अनुदान दिइएको ।	• शाही प्रतिष्ठान मार्फत सञ्चालन भैरहेका ५ वटा आवासीय विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको निरन्तरता तथा अध्ययनका लागि अनुदान दिने। • द्वन्द्वपीडित परिवारका बालवालिकाहरूका लागि आवासीय शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • ५ वटै विद्यालयमा आवश्यकतानुसार भौतिक सुधारका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने ।
९	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन (३५०१३३)	१	निरन्तर	• समग्र शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याउन नतिजामा आधारित अनुगमन संयन्त्र क्रियाशील भएको हुने ।	• सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्ययोजना बनाई नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली अबलम्बन गरिएको ।	• शिक्षा मन्त्रालय अन्तरगतका समग्र कार्यक्रमको अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन एकीकृत अनुगमन योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने । • शैक्षिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त र

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					• नियमितरुमा प्रगति समीक्षा गर्दै योजनाहरूलाई उपलब्धिमूलक बनाउने प्रयास भएको । • अनुगमन मूल्याङ्कन कार्यमा जवाफदेही प्रणालीको विकास गर्ने प्रयास गरिएको । • बेरुजु फर्छ्योटलाई तदारुकता दिइएको ।	पारदर्शी बनाउन नतिजामा आधारित अनुगमन पद्धतिलाई संस्थागत गरिने । • अनुगमन कार्यलाई जवाफदेही बनाई पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिने । • बेरुजुलाई न्यूनीकरण गर्दै बेरुजु हुन नदिने कार्य थालनी गरिने।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. ६५७१.६५ करोड र पूँजीगत तर्फ रु ४०.८० करोड गरी जम्मा रु. ६६१२.४५ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ४.१ मा दिइएको छ ।

४.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

क. पृष्ठभूमि

नेपालको वर्तमान संविधानले प्रत्याभूत गरेका स्वास्थ्यसम्बन्धी मौलिक हक, नीति र क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा जनाइएको प्रतिबद्धताअनुरुप गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्ने कार्यमा सरकार क्रियाशील रहदै आएको छ । स्वस्थ नागरिक तयार गरी राष्ट्रको आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन विगत वर्षहरूमा सञ्चालनमा रहेका प्राथमिकताप्राप्त कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ । गुणस्तरीय तथा सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा रहेका विद्यमान चुनौतीहरूलाई न्यूनीकरण गर्दै सेवा प्रवाहलाई थप व्यवस्थित गर्न सृजना भएका विभिन्न अवसरहरूलाई अधिकतम उपयोग गरी स्वास्थ्य सेवामा सर्वसाधारणको पहुँच बृद्धि गर्नु आवश्यक देखिन्छ । देशको संघीय स्वरुपअनुरुप स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन गर्न पनि आवश्यक देखिन्छ । स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने कार्यमा संलग्न सरकारी, निजी र सामुदायिक तथा गैर नाफामूलक स्वास्थ्य संस्थाहरूबीच साझेदारी र सहकार्यमा जोड दिन पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण छ ।

उल्लेखित पृष्ठभूमिमा स्वास्थ्यसम्बन्धी संवैधानिक दायित्व, राज्यको संघीय संरचना, विश्वव्यापी मान्यता, दीगो विकास लक्ष्य, त्रिवर्षीय योजना, स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित बिभिन्न नीतिहरूले तय गरेका लक्ष्यहरू, २०७२ साल बैशाखमा गएको विनाशकारी भूकम्पबाट भत्के बिग्रेका तथा सेवाको मागमा भएका वृद्धिअनुसार स्वास्थ्य संरचनाहरूको पुर्ननिर्माण तथा विस्तार गरी सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउने विषयलाई समेत दृष्टिगत गरी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ का कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. सबै वर्ग, क्षेत्र र समुदायका नागरिकहरूको आधारभूत तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा समतामूलक पहुँच अभिवृद्धि गराउनु ।

२. स्वस्थ जनशक्ति तयार गर्नु, रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता बढाउनु, गुणस्तरीय र पोषणयुक्त खाद्य सामग्रीमा पहुँच बढाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको सहज पहुँच हुनेगरी प्रभावकारी रूपमा सेवा उपलब्ध गराउने ।

२. पोषणयुक्त खानेकुराको बारेमा चेतना बढाउँदै यससम्बन्धी सेवाको पहुँच आम नागरिकसम्म पुऱ्याउने ।

३. नवजात शिशु मृत्युदर, शिशु मृत्युदर र बाल मृत्युदर घटाउने र औसत आयु बढाउने ।

४. गुणस्तरीय औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्रीको आन्तरिक उत्पादनलाई जोड दिने ।

५. स्वास्थ्य क्षेत्रमा निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रको संलग्नता वृद्धि गरी ती क्षेत्रहरूबाट हुने लगानीलाई व्यवस्थित गर्ने ।

६. देशमा उपलब्ध जडीबुटीको व्यवस्थापन र उपयोग गर्दै आयुर्वेद चिकित्सा प्रणालीको विकास तथा प्रचलित अन्य पूरक चिकित्सा प्रणालीहरूको संरक्षण एवम् व्यवस्थित विकास गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन्:

घ. नतिजा सूचक

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाइ	आ.ब २०७२/७३ को स्थिति	आ.ब. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१	मातृ मृत्युदर (प्रतिलाख जीवित जन्म)	जना	२५८	१५१	१४८	१४५
२	पाँच वर्ष मुनिको बालमृत्यु दर (प्रतिहजार जीवित जन्म)	जना	३८	३९	३४	३०
३	नवजातशिशु मृत्युदर (प्रतिहजार जीवित जन्म)	जना	२३	२३	२१	२०

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाइ	आ.ब २०७२/७३ को स्थिति	आ.ब. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
४	कूल प्रजनन दर (१५-४९ वर्ष उमेरसमूहका प्रतिमहिलाले जन्म दिएका बच्चाको औषत संख्या)	जना	२.३	२.३	२.२	२.१
५	५ वर्ष मुनिका बालबालिमा भएको पुड्कोपना (उमेरअनुसार उचाइ कम)	प्रतिशत	३७	३६	३४	३२
६	परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोग दर	प्रतिशत	४९.६	४३	५५	६०
७	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती सेवाको उपभोग	प्रतिशत	५५	५७	६५	७५
८	स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रसूति सेवा प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	५०	५५	६५	७०
९	चौंथो पटकसम्म गर्भवती जाँच गर्ने	प्रतिशत	५९	५९	६३	६५
१०	भिटामिन ए प्राप्त गर्ने गर्भवती महिला	प्रतिशत	५३	५३	६५	७०
११	डि.पी.टी. हेप. खोप तेस्रो प्राप्त गर्ने	प्रतिशत	९२	८६	९३	९३
१२	दादुरा खोप प्राप्त गर्ने बालबालिका	प्रतिशत	८८.२	९०	९०	९०
१३	क्षयरोगको अनुमानित संख्याको आधारमा रोग निदान भएको दर	प्रतिशत	८१	८२	८६	८७
१४	पहिचान भएका क्षयरोगीमध्ये उपचारको सफलता	प्रतिशत	९०	९०	९०	९०
१५	निःशुल्क मुटुरोग उपचार पाउने	जना	९२७	११५०	११८०	१२००
१६	औलो रोग पत्तालागेको जम्मा बिरामी	संख्या	१३५२	१२००	१०००	१०००
१७	नयाँ एच.आई.भी. संक्रमित (वार्षिक)	संख्या	१४८०	१४८०	१२००	१२००
१८	गर्भवती महिलामध्ये पी.एम.टी.सी.टी.सेवा पाएको गर्भवती महिला	प्रतिशत	३०	४०	४०	४०
१९	निःशुल्क औषधिको उपलब्धता	प्रकार	७०	७०	७०	७०

श्रोत : दीगो विकास लक्ष्य, चौधौ योजना तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय ।

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत) ३७०१०२	१	१९३६ देखि सालबसाली	• गुणस्तरीय तथा सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने तथा पोष्ट ग्राजुयट चिकित्सकहरू उत्पादन भई स्वास्थ्य सेवाका लागि थप जनशक्ति उपलब्ध हुने ।	• नयाँ गुरुयोजनाअनुसार वीर अस्पताल भवन निर्माण कार्य भइरहेको । • भौतिक संरचनाको निर्माण, मर्मत सुदृढीकरण गर्ने कार्य भएको । • ६६३ जना असहाय एवम् जेष्ठ नागरिकलाई उपचार सेवा प्रदान गरेको । • नियमित साधारण चिकित्सा सेवा प्रवाह गरिएको । • फोहरमैला व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य भएको ।	• गरिब तथा असहायहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य उपचार सेवा उपलब्ध गराउने । • अस्पतालको लागि सवारी साधन खरिद गर्ने । • गुरुयोजनाबमोजिम वीर अस्पताल भवन निर्माण गर्ने । • दुवाकोटस्थित वीर अस्पतालको जग्गा सुधार तथा कार्यालय भवन निर्माण अगाडि बढाउने ।
२.	कान्ति बाल अस्पताल ३७०१०३	१,३	२०१६ देखि सालबसाली	बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार आउने ।	• मेशिनरी औजार, औषधि खरिद भएको । • गरिब असहायको निःशुल्क उपचार गरिएको । • प्रेषण भई आएका बिरामीलाई विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराएको । • एन.आई.सी.यू.सेवा विस्तार गरेको ।	• गरिब तथा असहाय बिरामीहरूलाई निशुल्क उपचार सेवा उपलब्ध गराउने । • औषधि तथा उपकरण खरिद गर्ने ।
३.	शुक्रराज ट्रपिकल तथा सरुवा रोग अस्पताल ३७०१०४	३ १	२०४६/४७ देखि सालबसाली	सरुवा रोग नियन्त्रण र रोकथाम गर्न सघाउ पुऱ्याई मृत्युदरमा कमी हुने छ ।	• मेशिनरी औजार, औषधि खरिद गरेको । • बिरामीको लागि राशन वितरण तथा निःशुल्क उपचार गरिएको । • अलग्गै शैयासहित अस्पतालको लागि मेशिन तथा औजारको मर्मत तथा सुधार कार्य भएको ।	• मेशिनरी औजार, औषधि खरिद गर्ने । • बिरामीको लागि राशन वितरण तथा निःशुल्क उपचार सेवा प्रदान गर्ने । • कर्मचारीको लागि सवारी साधन खरिद गर्ने ।
४.	परोपकार प्रसुती	३,१	२०१६ देखि	प्रसूति तथा विस्तृत	• १५६४३ जनालाई निःशुल्क प्रसूति सेवा	• निःशुल्क प्रसूति सेवा प्रदान गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	गृह (थापाथली) ३७०१०५		सालबसाली	गर्भपतनपश्चातको सेवालगायत प्रजनन् स्वास्थ्य सेवामा जनताको पहुँच पुग्ने ।	प्रदान गरेको । • ५४९ जनालाई निःशुल्क गर्भपतनपश्चातको सेवा उपलब्ध गराइएको । • ५१३ जना लैङ्गिक हिंसा प्रभावित महिलाहरूलाई अभिमुखीकरण गरिएको । • दक्ष प्रसूति सेवा तालिम संचालन भएको । • ६५४ जनालाई सामाजिक इकाइमार्फत सेवा दिएको । • अस्पताल सेवा सुदृढीकरण कार्यलाई निरन्तरता दिएको ।	• निःशुल्क गर्भपतन जटिलता, लैङ्गिक हिंसा सेवा तथा दक्ष प्रसूति सेवाका लागि तालिम संचालन गर्ने । • अस्पताल सेवा सुदृढीकरणलाई निरन्तरता दिने । • शैक्षिक तथा आइ.भी.एफ. भवन निर्माण गर्ने । • सोलार सिस्टम जडान गर्ने ।
५.	नेपाल आँखा अस्पताल ३७०१०६	१	२०३१/३२ देखि सालबसाली	देशभित्रै सुलभ र प्रभावकारी आँखाको उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• दूर्गम क्षेत्र तथा ८४७ जना गरिब बिरामीको उपचार तथा १२,००० जनालाई आँखाको विस्तारित सेवा दिइएको । • नेत्रदान शिविर सञ्चालन गरिएको । • उपकरण तथा औजार खरिद भएको ।	• उपकरण तथा औजार खरिद गर्ने । • गरिब बिरामीको लागि आँखा उपचार सेवा उपलब्ध गराउने । • नेत्रदान शिविर सञ्चालन गर्ने ।
६.	बी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल ३७०१०७	१	२०५२/५३ देखि सालवसाली	देशभित्र सुलभ र गुणस्तरीय क्यान्सर उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• १५ वर्ष मुनिका ११७ जना क्यान्सर पीडित वालवालिकालाई तोकिएको सेवा निःशुल्क प्रदान गरिएको । • २०० शैयाको अस्पताल भवनको निर्माण कार्य भैरहेको । • महिलाहरूको क्यान्सर उपचार तथा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • क्यान्सरजन्य रोगको रोकथाम र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • पेट सिटी क्यान, सिटी क्यान ९६४ स्लाइस, मेसिन, मोडुलर ओ.टी. खरिदका लागि	• १५ वर्षमुनिका क्यान्सर पीडित बालबालिकाहरूलाई तोकिएको उपचार सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने । • ७० वर्षमाथिका क्यान्सर पीडित जेष्ठ नागरिकहरूलाई रेडियसन र सर्जरी सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने । • महिलाहरूको क्यान्सर उपचार तथा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • क्यान्सरजन्य रोगको रोकथाम र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • ब्राक्रीथेरापी मेशिन, ९६४ स्लाइस सिटी क्यान

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					सम्झौता गरिएको ।	मेसिन खरिद गर्ने । • मोडुलर ओ.टी.स्थापना गर्ने ।
७.	मनमोहन कार्डियो थेरासिक भस्कुलर तथा ट्रान्सप्लान्ट केन्द्र ३७०१०८		२०६१र६२ देखि सालबसाली	मुटुरोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय एवं सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	• १५ वर्षभन्दा मुनिका १३५ मुटुरोगी र ७५ वर्ष उमेरमाथिका ११२ जनालाई पी.टी.एम.सी.उपचार सेवा दिइएको । • ३१ जना र ९४ जनालाई भल्भ वितरण गरिएको । • भवन निर्माण कार्य भै रहेको ।	• ७५ वर्षमाथिका मुटुरोगीको निःशुल्क उपचार सेवा उपलब्ध गराउने । • गरिब बिरामीहरूको लागि निःशुल्क पी.टी.एम.सी.कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • गरिब बिरामीहरूको लागि निःशुल्क भल्भ राहत कार्यक्रम सञ्चालन गरेको । • वाथ तथा मुटुरोगीलाई निःशुल्क उपचार सेवा उपलब्ध गराउने । • शुल्क तिर्न नसक्ने बिरामीहरूको मुटुकको ठूलो धमनीको उपचार गर्ने । • क्याथ ल्याब मेसिन खरिद गर्ने । • अस्पताल भवन निर्माणलाई निरन्तरता दिने ।
८.	शहीद गंगालाल हृदय केन्द्र ३७०१०९	१,३	२०५७ देखि सालबसाली	मुटुका रोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय एवं सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	• १,१०,००० जना मुटुरोगीको परीक्षण गरिएको । • १५ वर्षभन्दा मुनिका ३५२ मुटुरोगी र ७५ वर्ष उमेर नाघेका २२८ जना गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरूका लागि भल्व प्रत्यारोपण गर्ने कार्य भएको । • २६९ मुटुरोगीहरूलाई मुटुमा प्रयोग हुने अक्सिजेनेटर, ११८ जनालाई पेशमेकर लगाउने कार्य भएको । • इको कार्डियोग्राफीलगायत अस्पताल उपकरण खरिद गरिएको । • अस्पताल भवन निर्माण कार्य चालु रहको ।	• १५ वर्षमुनि तथा ७५ वर्षमाथिका मुटुरोगीको निःशुल्क उपचार सेवा प्रदान गर्ने । • गरिव बिरामीहरूको लागि निःशुल्क पि.टि.एम.सी. कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • वाथरोगीहरूको लागि निःशुल्क भल्भ, रीड तथा शल्यक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अस्पतालमा रहेका विभिन्न उपकरणहरू तथा भवनको मर्मत संभार गर्ने । • औजार तथा उपकरण खरिद गर्ने । • केन्द्रको हाताभित्र नयाँ बहिरंग भवन निर्माण कार्यको दोश्रो चरण पूरा गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
९.	बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ३७०११०	१,३	२०५० देखि सालबसाली	बिभिन्नस्तरका चिकित्सा जनशक्ति उत्पादन हुने तथा आवश्यक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने ।	• ४०० शैयाको मातृशिशु अस्पताल भवन निर्माण कार्य भैरहेको । • दूर्गम, गरिव, असहाय र पीछडिएका क्षेत्रका जनतालाई सेवा पहुँच अभिबृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • एम.बी.बी.एस., बी.एस.सी नर्सिङ कोर्ष, वी.डी.एस कोर्ष, वी.एस.सी. यम आइ.टी. कोर्ष सञ्चालन गरिएको । • प्रतिष्ठानको लागि एकीकृत कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण भएको ।	• ४०० शैयाको मातृशिशु अस्पताल भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • २०० शैयाको हृदयरोग अस्पताल भवन निर्माण गर्ने । • क्यान्सर सेवा विस्तार गर्न २०० शैयाको क्यान्सर उपचार केन्द्रको भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • दूर्गम, गरिब, असहाय र पिछडिएका क्षेत्रका जनतालाई सेवामा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
१०.	रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल) ३७०१११	१,२	२०६५/६६ देखि सालबसाली	जनकपुर क्षेत्रका जनतालाई थप स्वास्थ्योपचार सेवा उपलव्ध हुने ।	• सघन उपचार कक्ष निर्माण सम्पन्न भै सेवा सञ्चालनमा आएको ।	• प्रसूति सेवाको लागि औजार उपकरण तथा सरसफाइको सामान खरिद गर्ने ।
११.	त्रि.वि.शिक्षण अस्पताल (सुरेश वाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द्रसमेत) ३७०११२	१,३	२०६५/६६ देखि सालबसाली	त्रि.वि. शिक्षण अस्पतालमा क्यान्सरका बिरामीलाई उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• भवनको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • अस्पतालको लागि मेशिनरी, औजार तथा उपकरण तथा २० वटा डायलासिस मेशिन खरिद गरिएको ।	• भवनको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • अस्पतालको लागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद गर्ने । • कलेजो तथा मृगौला प्रत्यारोपन इकाई विस्तार गर्ने ।
१२.	क्षयरोग नियन्त्रण ३७०११३	३	२०३२/३३ देखि सालबसाली	उपचारात्मक तथा प्रवर्द्धनात्मक सेवा प्रदानमार्फत क्षयरोगीहरूको संख्यामा उल्लेख्य रूपमा कमी आउने	• छातीरोग अस्पतालको निर्माण शुरु भएको । • प्रिभ्यालेन्स सर्भेका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको । • फ्लोरोसेन्ट माईक्रोस्कोप, लाइट वाईनाकुलर माईक्रोस्कोप, औषधि खरिद गरिएको । • एम .डी. आर. टी.बी. बिरामीहरुको लागि	• छातीरोग अस्पतालको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • प्रिभ्यालेन्स सर्भेका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • फ्लोरोसेन्ट माईक्रोस्कोप, लाइट वाईनाकुलर माईक्रोस्कोप, औषधि खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				।	पोषण, यातायात र बसोबास खर्च तथा औषधि खरिद गरिएको । • १,६७,९८५ जना शकास्पद बिरामीको खकार परीक्षण गरिएको । • २,८७,७१५ जनाको नया स्लाइड खकार परीक्षण गरिएको । • ४८,३७७ वटा फ्लोअप खकार परीक्षण गरिएको । • २००१ ज्ना क्षयरोगीको फस्टलाइन बिरामीको रूपमा दर्ता गरिएको ।	• एम.डी. आर. टी.बी. बिरामीहरूको लागि पोषण, यातायात र बसोबास खर्च तथा औषधि खरिद गर्ने । • नयाँ खकार परीक्षण गर्ने । • पीपीएम्/आईएसटिसीसम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • एमडी आर होस्टलमा टीबी एचआइभी को-इन्फेक्सन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
१३.	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण ३७०११४	३	२०४९ देखि सालबसाली	एच.आई.भी./एड्स तथा क्षयरोगका सम्बन्धमा प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, तथा उपचारात्मक सेवाको प्रवाहमार्फत रोगीहरूका संख्यामा कमी ल्याउने, रोगको संक्रमण घटाउने तथा रोगीहरूको जीवनयापन सहज तुल्याउने ।	• १,४३,११० जनाको HIV परीक्षण गरिएको । • १३४ जना गर्भवती महिलाको पनि HIV परीक्षण गरिएको । • उच्च जोखिममा रहेका माइग्रेन्टसहरू र उनीहरूको परिवार, SM/MSW/TG, PWID र PLHIV लाई लक्षित गरी गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सेवा करार गरी विस्तृत एच.आइ.भी. रोकथाम कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • सि.डि फोर मेसिन ४ थान खरिद गर्ने । • पहिलोपल्ट एआरभी औषधि सेवन गइरहेका एच.आइ.भी./एड्स संक्रमितहरूलाई एकपटकको लागि पौष्टिक आहार सहयोग गरिएको । • सुईद्वारा लागुपदार्थ लिनेहरू, पुरुष समलिङ्गीहरू, कैदी बन्दीहरू, माइग्रेन्टसरूको	• पहिलोपटक एआरभी औषधि सेवन गर्न गइरहेका नयाँ एच.आइ.भी./एड्स संक्रमितहरूलाई एकपटकको लागि पौष्टिक आहार सहयोग गर्ने । • सुईद्वारा लागुपदार्थ लिनेहरू, पुरुष समलिङ्गीहरू, कैदी बन्दीहरू, माइग्रेन्टसहरूको लागि बृहत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • यौनरोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • भी.सी.टी.विस्तारः एआरभी औषधि सेवन गरिरहेका संक्रमितहरू तथा पिएमटिसिटि कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा एआरभीमा रहेका १५ वर्षमुनीका बालबालिकालाई पौष्टिक आहार वितरण गर्ने । • ए.आर.टी सेन्टरमा सामुदायिक स्याहार केन्द्र स्थापना गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					लागि बृहत कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • यौनरोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • भी.सी.टी.विस्तार : ए.आर.भी. औषधि सेवन गरिरहेका संक्रमितहरू तथा पी.एम.टी.सी.टी. कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा एआरभीमा रहेका १५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई पौष्टिक आहार वितरण गरिएको । • ए.आर.टी सेन्टरमा सामुदायिक स्याहार केन्द्र स्थापना गरिएको ।	
१४.	एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम ३७०११५	३,१	२०२५/२६ देखि सालबसाली	परिवार नियोजनका साधनको प्रयोगदरमा बृद्धि, महिलाको आङ्ग खस्ने रोगमा कमी, गर्भवती महिलाको जाँचमा बृद्धि, स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति गराउनेको संख्यामा बृद्धि तथा सुरक्षित गर्भपतनको प्रयोगले महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार आई नवजात शिशु तथा मातृ	• परिवार नियोजन कार्यक्रम अन्तर्गत २९,७४० जनालाई अस्थायी र १४,३४० जनालाई स्थायी गरी जम्मा ३,११,३८० जनालाई परिवार नियोजनको सेवा उपलब्ध गराईएको । • १,८०५ प्रसूति केन्द्रहरुवाट महिलाहरूलाई गर्भवती, प्रसूति र सुत्केरी सेवा प्रदान गरिएको । • ६४ जिल्लामा जिल्लास्तर र सोभन्दा माथिका अस्पतालहरुवाट चौबीसै घन्टा अत्यावश्यक प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । • १,३५,११७ जना महिलाहरुलाई निःशुल्क प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । • प्रसूति भएकामध्ये २७ प्रतिशत आमाले प्रसूतिपश्चात आफू तथा नवजात शिशुको	• पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ, १५०० जनाको शल्यक्रिया र घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्ने । • सीईओसी, बीईओसी र वर्थिङ इकाइको लागि औजार उपकरण, औषधि ब्यबस्थापन गर्ने । • एम्भीए किट, गर्भपतन र परिवार नियोजन क्याम्पको लागि औजार तथा उपकरण खरिद गर्ने । • परिवार नियोजनको अस्थायी साधनहरू (पिल्स, डिपो तथा इम्प्लान्ट) खरिद गर्ने । • किशोर किशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बाँझोपन निवारण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • महिलालाई प्रसूतिपूर्व र प्रसुति पश्चात रक्तसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने । • आमा सुरक्षा कार्यक्रम तथा परिवार नियोजनको

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				मृत्युदरमा कमी आउने ।	स्याहार र उपचार सेवा लिएको । • पाठेघर खस्ने रोगको पहिचान र उपचारका लागि २०० सयवटा शिविरहरू सञ्चालन भई २९५ जनाको शल्यक्रिया भएको । • पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ, १५०० जनाको शल्यक्रिया र घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्ने । • सी.ई. ओ.सी, बी.ई.ओ.सी र प्रसूति इकाइको लागि औजार उपकरण, औषधि व्यबस्थापन गर्ने । • एमभीए किट, गर्भपतन र परिवार नियोजन क्याम्पको लागि औजार उपकरण खरिद गर्ने • परिवार नियोजनको अस्थायी साधन (पिल्स, डिपो तथा इम्प्लान्ट)हरू खरिद गर्ने । • किशोरकिशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बाँझोपन निवारण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • महिलालाई प्रसूतिपूर्व र पश्चात रक्तसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने । • आमा सुरक्षा कार्यक्रम तथा परिवार नियोजनको व्यवस्थापन गर्ने ।	व्यवस्थापन गर्ने ।
१५.	एकीकृत बालस्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम ३७०११६	१,२,३	२०३६/३७ देखि सालबसाली	विभिन्न खोप तथा पोषणका कार्यक्रमलगायत अन्य प्रवर्द्धनात्मक, उपचारात्मक,	• २,४५,३५० जनालाई बी.सी.जी. भ्याक्सिन र २,४४,४६५ जनालाई डि.पि.टि., हेपाटाईटिस बि (तेश्रो मात्रा) प्रदान गरिएको । • २,३२,३६० जनालाई पोलियो (तेश्रो मात्रा) र २,१३,१७६ जना महिलालाई टिटानस खोप	• बालस्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • जेइ, दादुरा, रुवेला, पोलियो खोप र विशेष पोलियो खोप अभियान सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय खोप अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				निरोधात्मक तथा प्रतिकारात्मक रोग नियन्त्रणको उपाय अपनाई विभिन्न रोगहरूको संक्रमणबाट पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरू सुरक्षित हुन गई समग्र बाल मृत्युदरमा कमी हुन जाने ।	प्रदान गरिएको । • ७५ जिल्लामा रहेका ९ महिनादेखि १५ वर्षमुनिका ११,०७,९१३ जना बालबालिकाहरूलाई दादुरा-रुबेला खोप प्रदान गरिएको ।	• कोल्डबक्स तथा विभिन्न खोपहरू, भ्याक्सिन सूई र सेफ्टी बक्ससहित खरिद गर्ने । • खोप र कोल्डचेन व्यवस्थापन तालिम सञ्चालन गर्ने । • एआरआई टाईमर, साल्टर स्केल (बच्चा तौलने उपकरण), जिंक चक्की (७५ जिल्ला), सुत्केरीको लागि अल्बेण्डाजोल ट्याबलेट, आइरन चक्की, भिटामिन ए क्याप्सुल खरिद गर्ने । • समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बालबालिका एवम् गर्भवती महिलाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
१६.	इपिडेमियोलोजी, औलो, कालाज्वर नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन ३७०११९	३,१	२०५० देखि सालबसाली	सर्पदंश, रेविज, कालाजार, डेंगु, मलेरिया, एभियन इन्फ्लुयन्जाजस्ता रोगको रोकथाम भई मृत्युदरमा कमी आउने ।	• वहुला कुकुर तथा अन्य जनावरले टोकेका करिव ५३,००० जनालाई ए.आ.भी. खोप दिईएको, विषालु सर्पले टोकेको २,०५० जना बिरामीहरूको उपचार गरिएको । • हात्तीपाइलेरोग निवारण अभियान सञ्चालन भएका जिल्लाहरूमा माइक्रोफाइलेरिमिया फ्लोअप सर्भे तथा विभिन्न जिल्लाहरूमा पोष्ट एम.डी.ए. सर्भे गरिएको । • कालाजारबाट प्रभावित ३०५ केशहरू पत्तालागेको । • डेंगुरोग निदानका लागि लामखुट्टेको वासस्थान खोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • ८६७ जना हाइड्रोसिल बिरामीहरूको	• महामारीरोग नियन्त्रण कार्यक्रमलाई ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्ने । • रेबिजको जोखिममा पर्ने लगभग ६०,००० व्यक्तिलाई टिस्यू कल्चर एआरभी भ्याक्सिनको व्यवस्था गर्ने । • हात्तीपाइलेरोग विरूद्धको डी.ई.सी. चक्की खरिद, व्यवस्थापन तथा निवारण अभियान सञ्चालन गर्ने । • औलो रोग विरूद्ध विभिन्न औषधि खरिद, वितरण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • इवोला, स्वाइन फ्लू, सिकलसेल तथा बर्ड फ्लू, औलो र कालाजार नियन्त्रणको कार्यक्रम संचालन गर्ने । • किटनाशक झूल खरिद र वितरण गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					अपरेसन गरिएको । • हात्तीपाइले निवारणको लागि १३१ लाख जनालाई औषधि खुवाइएको ।	• कालाजार नियन्त्रणको लागि औषधि खरिद गरी वितरण गर्ने । • विभिन्न संक्रमणजन्य रोगको नियन्त्रण गर्न स्वास्थ्य कक्ष स्थापना गर्ने । • डेङ्गु तथा चिकनगुनिया ज्वरोको महामारी अवस्थामा स्वास्थ्यकर्मीको समूह परिचालन गरी निवारण अभियान संचालन गर्ने । • सिकलसेल एनिमियाको उपचार गराउने ।
१७.	कुष्ठरोग नियन्त्रण ३७०१२०	३	२०१९/२० देखि सालबसाली	कुष्ठरोगीहरूले प्रभावकारी उपचार सेवा प्राप्त गर्ने ।	• स्थलगत अध्ययन तथा स्थानीयस्तरमा व्यवस्थापन तथा प्रशिक्षण गरिएका बिरामी तथा छिमेकीको पारिवारिक परीक्षण गरिएको । • २,१०३ जना नियमित उपचार गर्ने बिरामीलाई रु.१०००।- का दरले यातायात खर्च वितरण गरिएको । • ३६० जना नयाँ कुष्ठरोगका बिरामी पत्तालागेको तथा २,१९५ जना बिरामी उपचारको क्रममा रहेको ।	• जटिल कुष्ठरोगको उपचारका लागि औषधि खरिद र बहुऔषधि व्यवस्थापन गर्ने । • जटिल कुष्ठरोगीको उपचारको लागि प्रेषण यातायात खर्च उपलव्ध गराउने । • शहरी सुकुम्वासी बस्तीमा कुष्ठरोगीको खोज पड्ताल गर्ने । • नयाँरोगी पत्ता लगाउने । • बिनाशकारी भूकम्पबाट भएका अपांगताको तथ्यांक संकलन तथा उपचार गर्ने । • दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, धादिंग, रसुवा, नुवाकोट र गोरखा फिजियोथेरापी तथा पुनःस्थापना केन्द्र संचालन गर्ने । • अटिजम, डाउन सिन्ड्रोम र सेरेब्रल पाल्सी, स्पाइलन इन्जुरी र मानसिक अपांगताको निदान तथा उपचार व्यवस्थापनका लागि सहकार्य गर्ने ।
१८.	औषधि र उपकरण आपूर्ति ३७०१२१	१,४	२०३८/३९ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा समयमा नै औषधि र उपकरणहरू	• स्वास्थ्य सस्थाहरूको लागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको । • दूर्गमक्षेत्रहरूमा टेलीमेडीसिन कार्यक्रमका	• औषधि र औजार उपकरण खरिद तथा ढुवानी गर्ने । • ट्रकोमाको लागि जिथ्रोम्याक्स औषधि वस्तुगत

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				उपलब्ध भई सेवा प्रभावकारी हुने ।	लागि औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको । • ट्रकोमाको लागि जिथ्रोम्याक्स औषधि प्राप्त भएको । • बायोमेडिकल उपकरण, मेसिनरी, कोल्ड चेन, सवारी साधन खरिद, ढुवानी मर्मत कार्य गरिएको । • अत्यावश्यक औषधि खरिद, रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गरिएको ।	प्राप्त गर्ने । • बायोमेडिकल उपकरण, मेसिनरी, ढुवानी तथा सवारी साधनहरू खरिद गर्ने । • कोल्डचेन र अन्य मर्मत कार्य गर्ने । • एल.एम.आई.एस फारम तथा स्टकबुक छपाई गर्ने । • अत्यावश्यक औषधि खरिद, रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गर्ने । • आपूर्ति व्यवस्थापनसम्बन्धी वेव बेस्ड एल.एम. आईएस., इनभेन्ट्री सिष्टम संचालन गर्ने ।
१९.	अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली ३७०१२२	१	२०५७ देखि सालबसाली	आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको विकास भै स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी हुने ।	• DHS-2 System लागू गरिएको । • जिल्लामा समुदायमा आधारित मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • १६० जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई दाँत निकाल्ने आधारभूत तालिम प्रदान गरिएको । • १० वटा अस्पतालहरूमा अस्पतालजन्य फोहोर व्यवस्थापनसम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको । • मृगौला, क्यान्सर तथा मुटुजस्ता कडारोगको उपचारका लागि अस्पताललाई अनुदान प्रदान गरिएको ।	• DHS-2 System को विस्तार गर्ने । • समुदायमा आधारित मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम विस्तार गर्ने । • देशभरका स्वास्थ्य संस्थाबाट पिसावद्वारा मृगौला रोगको पूर्व परीक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने । • सूचिकृत अस्पतालहरूमा विपन्न नागरिकहरूलाई सेवा उपलब्ध गराउन समन्वय गर्ने । • स्वास्थ्यसम्बन्धी भौगोलिक सूचना प्रणाली तथ्याङ्क तयार गरी अनुगमन गर्ने । • स्वास्थ्य व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • मुख स्वास्थ्यसम्बन्धी विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • एकीकृत सुपरीवेक्षण गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						• स्वास्थ्य संस्थाहरू र अस्पतालको भौतिक अभिलेखीकरण अध्यावधिक गर्ने ।
२०.	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र ३७०१२३	२,१	२०५१/५२ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि भई जनस्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	• नेपाल टेलिभिजनबाट १,६०० पटक स्वास्थ्यसम्बन्धी सन्देशहरू प्रशारण गरिएको । • रेडियो नेपालबाट सर्नेरोगको बारेमा ३,७५० पटक तथा नसर्नेसम्बन्धी २,३२५ पटक जनचेतनामूलक सन्देशहरू प्रशारण भएको । • सूर्तिजन्य पदार्थको प्याकेटमा सोको सेवनबाट हुनसक्ने घातक परिणामसम्बन्धी चित्र र सन्देश अंकित गर्ने कार्य भएको । • सबै जिल्लामा स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	• सबै जिल्लामा स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • टिभी र रेडियोबाट स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • एचआईभी/एड्स तथा यौनरोग र स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • प्रजन्न स्वास्थ्य, परिवार नियोजन, वाल स्वास्थ्य, कुष्ठरोग, महामारी, डेङ्गु, जुनोटिक, औलोसम्बन्धी टिभी र रेडियोबाट सचेतना कार्य संचालन गर्ने । • धूमपान र नसर्ने रोगको रोकथामसम्बन्धी जनचेतनामूलक सन्देशहरू प्रशारण गर्ने । • स्वास्थ्य प्रबर्द्धनको लागि "मेरो वर्ष २०७४, म स्वस्थ मेरो देश स्वस्थ" प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • नसर्ने रोग (क्यान्सर, मधुमेह, मुटुजन्य र दीर्घ श्वासप्रश्वास संक्रमण नियन्त्रणसम्बन्धी मुख्य प्याकेजसमेतको अन्तरव्यक्ति, सामाजिक परिचालन, विद्युतीय तथा छापा माध्यमबाट संचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
२१.	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम ३७०१२४	१	२०५०/५१ देखि सालबसाली	विभिन्न प्रकारका तालिमबाट स्वास्थ्यकर्मीहरूको सीप तथा क्षमतामा	• ८१० जना नर्स, २२० जना चिकित्सकलाई मेडिकोलिगल तालिम प्रदान गरिएको । • २,३०० स्वास्थ्यकर्मी र १,४०० महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई आधारभूत	• सुरक्षित मातृत्व, दक्ष प्रसूति, सुरक्षित गर्भपतन तालिम सञ्चालन गर्ने । • स्तरवृद्धि तालिम (छैटौं र सातौं तहका जिल्ला सुपरभाइजर र अन्य सातौं तहलाई) संचालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				अभिबृध्दि भै गुणस्तरीय सेवा प्रवाह हुने ।	तालिम प्रदान गरिएको । • दक्ष प्रसूति सेवाका वारेमा तालिमप्राप्त ३० जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई पुनर्ताजगी तालिम प्रदान गरिएको ।	• स्टाफ नर्सलाई परिवार नियोजन र आइ.यु.डी. काबारेमा तालिम दिने । • अन्य सेवामूलक तालिम सञ्चालन गर्ने ।
२२.	किटजन्यरोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र ३७०१२५	३,१	२०४५/४६ सालबसाली	मलेरिया, हात्तीपाइले, जापानिज इन्सेफलाइटिस, कालाजारलगायतका कीटजण्य रोगहरूवारे अनुसन्धान भै रोग निदानमा योगदान पुग्ने ।	• २५० जना विभिन्न तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई विभिन्न प्रकारका तालिम प्रदान गरिएको । • औलो,कालाजार तथा जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारको लागि आवश्यक औषधि र रसायन जिल्लामा वितरण भएको ।	• मलेरिया माइकोस्क्रोपिक कालाजार रोगबाट प्रभावित जिल्लाहरूमा कालाजार रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न एक्टीभ केस डिटेक्सन र जनचतेना जगाउने । • अर्लि वार्निङ्ग रिपोटिङ्ग सिस्टमका सेन्टीनल साइटहरूमा अनसाइट कोचिङ्ग तथा पृष्ठपोषण गर्ने । • औलो/कालाजार/जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारको लागि तालिम दिने ।
२३.	स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा ३७०१२६	१	२०२५ देखि सालबसाली	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रसम्म जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाहरू सुदृढ तथा व्यवस्थित भै व्याक्टेरियोलोजी, वायोकेमेष्ट्रि सेवा उपलब्ध हुने ।	• २४ वटा वि.एस.एल.-३ ल्याव सेवा तथा ३५ वटा स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला सेवा सञ्चालन गरिएको । • प्रयोगशाला प्राविधिक तथा सहायकहरूलाई भि.सि.टी. र एस.टी.आइ. सम्बन्धी तालिम दिइएको । • ५० वटा स्वास्थ्य चौकीमा मृगौला परीक्षणको लागि प्रयोगशाला विस्तार गरिएको । • २० वटा अस्पतालमा Semi -Automatic Biochemist मेशिन सञ्चालनमा आएको छ ।	• क्षेत्रस्तरसम्म प्रयोगशालाको सेवा विस्तार तथा सुदृढीकरण गर्ने । • जिल्ला अस्पताल र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा रिएजेन्ट्स र किट्स खरिद गरी प्रयोगशाला सञ्चालन गर्ने । • सरकारी सेवामा रहेका प्रयोगशाला सहायकलाई स्नातक अध्ययन गराई वृत्ति विकास गर्ने । • केही जिल्लाका स्वास्थ्य चौकीसम्म प्रयोगशाला सेवाको विस्तार गर्ने । • दुर्गम ५ जिल्लामा रक्त संचार सेवाको विस्तारको लागि मेशिन खरिद गर्ने । • प्रयोशाला रसायन तथा औषधि तथा उपकरण

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						खरिद तथा मर्मत गर्ने । • एड्स संक्रमित बिरामीहरूको रक्त परीक्षण गर्ने ।
२४.	स्वास्थ्य करकोषबाट संचालित कार्यक्रमहरू ३७०१२७	४	२०५१ देखि सालबसाली	धुम्रपानले हुने क्यान्सर, मुटुजन्य रोग नियन्त्रणमा सहयोग पुग्ने ।	• क्यान्सर, मुटुरोग रोकथाम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न विभिन्न अस्पताल, गैरसरकारी संघ संस्थालाई अनुदान दिइएको । • क्यान्सर, मुटुरोग, क्षयरोगलगायतका धुमपानजन्य रोग नियन्त्रण एवम् उपचारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको ।	• क्यान्सर, मुटुको रोग, क्षयरोगलगायतका धूमपानजन्य रोग नियन्त्रण एवम् उपचारात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बिरामीको उपचार तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमको संख्याको आधारमा एकाई लागत निर्धारण गरी रकम बाँडफाँड गर्ने ।
२५.	विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग) ३७०१२९	६	२०३८ देखि सालबसाली	आयुर्वेद अस्पतालहरू स्थापना र सुदृढ भई जनतालाई आयुर्वेद सेवा उपलब्ध हुने ।	• १६० जनालाई आयुर्वेद तथा आधुनिक चिकित्सासम्बन्धी विभिन्न प्रकारका अभिमुखीकरण तथा तालिम प्रदान गरिएको । • २० जना आयुर्वेद चिकित्सकहरूलाई आयुर्वेदसम्बन्धी विविध तालिम प्रदान गरिएको । • ७५ जिल्लामा जिल्लास्तरबाट १/१ पटक निःशुल्क आयुर्वेद शिविर राखिएको । • जिल्लामा नमूना जडिबुटी उद्यान संचालन गरिएको ।	• कविराजलाई योग तथा पञ्चकर्मसम्बन्धी तालिम दिने । • आकस्मिक आयुर्वेद स्वास्थ्य शिबिर सञ्चालन गर्ने । • विशेषज्ञ निःशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने । • होमियोप्याथी, आम्ची, प्राकृतिक, एक्युपञ्चरजस्ता वैकल्पिक चिकित्सा प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • चिकित्सकहरूलाई योग एवम् पूर्वकर्मसम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • केन्द्र र जिल्लाको लागि पञ्चकर्म/योग, चूर्ण, अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने ।
२६.	सिंहदरवार वैद्यखाना ३७०१३०	६,१	१९९४ देखि सालबसाली	गुणस्तरीय आयुर्वेद औषधिहरू सुलभ रूपमा उपलब्ध हुने ।	• आयुर्वेदिक औषधि उत्पादन तथा विक्री वितरण गरिएको । • चन्द्रनिघण्टु भाग ४ प्रकाशन गरिएको । • जी.एम.पी. स्तरोन्मुख हुने प्रक्रिया शुरु भएको ।	• ब्वाइलर, ट्युव फिलिङ्ग, मेसिन संचालन गर्ने । • चन्द्रनिघण्टु ५ र ६ भाग प्रकाशनको कार्यलाई निरन्तरता दिने । • शिलाजित निर्माणशालाको फोल्लोरिङ्ग ढलान तथा चुलो व्यवस्थित गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						• जी.एम.पी. स्तरोन्मुख गर्न औषधि उत्पादन क्षेत्रको पुनर्निर्माण गर्ने ।
२७.	वी.पी. कोइराला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र ३७०१३१	१	२०५३ देखि सालबसाली	दक्ष नेत्र विशेषज्ञ उत्पादन भई स्तरीय नेत्र सेवा उपलब्ध हुने ।	• अपरेटिङ माइक्रोस्कोप, फेकोमल्सीफिकेसन, भिट्रेक्टोमी, आईओएल् माष्टर, ओटी/ओपीडी उपकरण खरिद गरिएको । • निःशुल्क आँखा शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।	• निःशुल्क आँखा उपचार शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आँखा उपचारमा आवश्यक उपकरण तथा शैयाहरू खरिद गर्ने ।
२८.	नेपाल नेत्र ज्योति संघ ३७०१३२	५,१	२०३५ देखि सालबसाली	आँखा उपचार सम्बन्धी जनचेतना जागृत भई आँखाको रोगमा कमी आउने ।	• जिल्लाहरूमा आँखा उपचार केन्द्र स्थापना गरिएको । • ५० वर्षमाथिका ४,६०० जनालाई निःशुल्क चस्मा वितरण गरिएको । • ३० पटक नेत्रदान शिविर संचालन गरिएको । • करिब १६,००० जनालाई विस्तारित सेवा प्रदान गरिएको ।	• ३० जिल्लामा प्राथमिक आँखा उपचार केन्द्र विस्तार तथा संचालन गर्ने । • २५ जिल्लामा ५० वर्षमाथिका ५,००० नागरिकलाई निःशुल्क चस्मा वितरणका साथै विद्यालय र समुदायमा आँखा जाँच कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • ट्रकोमा प्रभावित जिल्लामा जिथ्रोम्याक्स औषधि वितरण गर्ने । • नेत्रदान शिविर र मोतीविन्दु शल्यक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
२९.	नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद् ३७०१३३	१	२०४८ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य क्षेत्रमा आवश्यक अनुसन्धान भै स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउने उपाय पहिचान हुने ।	• ट्रपीकल डीजीज्, नसर्ने रोगहरू, परम्परागत औषधि, रोगको भारलगायत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको अवस्थाजस्ता विषयमा अध्ययन अनुसन्धान कार्य गरिएको । • मधुमेह बिरामीमा हुने अन्धोपनको समस्याबारे अनुसन्धान भएको ।	• मधुमेह बिरामीमा हुने अन्धोपनको समस्याबारे अनुसन्धान गर्ने । • ट्रपीकल डीजीज, नसर्ने रोगहरू सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्ने । • निःशुल्क औषधिको वितरण र उपयोगको प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने । • बजारमा उपलव्ध औषधिहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्ने । • रगौलालगायतका बिभिन्न रोगहरूको रोकथाम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						र उपचारसम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने । • सिकलसेल एनिमियाको कारकतत्ववारे अध्ययन गर्ने । • नसर्ने रोगबारे अध्ययन गर्ने ।
३०.	अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा योजना सुदृढीकरण ३७०१३४	१,५,६	२०६०/६१ देखि सालबसाली	अनुगमन, मूल्यांकन सुदृढीकरणबाट कार्यक्रम/ योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने	• मन्त्रालयको संक्षिप्त परिचय र प्रगति विवरण प्रकाशन भएको । . • विस्तारित अस्पताल सेवा सञ्चालन तथा नन प्राकिटस भत्ता कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७२ समेत स्वीकृत गरी कार्यन्वयनमा ल्याइएको । • पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०७२ पारित गराइएको । • मिडवाईफरी शिक्षा संचालन भएको । • सामुदायिक अस्पताललाई अनुदान दिने निर्देशिका, २०७२ स्वीकृत भएको । • राष्ट्रिय स्वास्थ्य बिमा नीतिअनुरुप कैलाली, इलाम र बागलुङमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	• शासकीय उत्तरदायित्वसम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । • क्षेत्रीय तथा अञ्चल अस्पतालहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधारको लागि पुँजीगत अनुदान दिने । • मिडवाईफरी शिक्षा संचालन गर्ने । • सरकारी शिक्षण संस्थाहरूमा एम.डी.तथा एम.एस.जस्ता विशेषज्ञ शिक्षा निःशुल्क गर्ने । • मेडिकल कलेजसँगको सहकार्यमा विशेषज्ञ सेवा सुदृढीकरण गर्ने । • श्रवणशक्ति कम भएका बिरामीको लागि कोचलर इम्प्लान्ट (Cochlear Inplant) को निःशुल्क व्यवस्था गर्ने । • नेपाल शैनिक अस्पतालमा प्रमुख राष्ट्रिय व्यक्तित्वका लागि सेवा विस्तार गर्ने । • स्वास्थ्य साझेदारी कार्यक्रम सचालन गर्ने । • सहिद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्रको सहकार्यमा जनकपुर अञ्चल अस्पतालमा मुटुरोग उपचार सेवा विस्तार गर्ने । • मानसिक रोग उपचारको लागि सेवा खरिद गर्ने ।
३१.	प्राथमिक स्वास्थ्य	१,३	२०६७/६८ देखि	निःशुल्क तथा	• जनरल सर्जिकल क्याम्प संचालन गरिएको ।	• निःशुल्क स्वास्थ्य कार्यक्रमको प्रभावकारिता

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	पुनर्जागरण कार्यक्रम ३७०१३६		सालबसाली	गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जनताको पहुँच वृद्धि हुने ।	• जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयहरूका लागि औषधि खरिद गरी पठाइएको । • शहरी स्वास्थ्य एवम् वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यक्रमको लागि सहकार्य गरिएको । • अस्पताल नभएका नगरपालिकामा निर्माणमा सहयोग गरिएको । • विभिन्न नगरमा जनता स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन गरिएको ।	अध्ययन गर्ने । • सडक दुर्घटनाबाट हुने क्षति न्यूनीकरणसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद गर्ने । • औषधिको आपूर्ति र उपयोगसम्बन्धी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने । • नसर्ने रोगसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३२.	ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य, आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ्य गाउँ कार्यक्रम ३७०१३८	१,३	२०६८/६९ देखि सालबसाली	ग्रामीण तथा सीमान्तकृत समुदायमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा अभिवृद्धि हुने ।	• निःशुल्क स्वास्थ्य सेवालाई विस्तार गरिएको । • असहाय, अपाङ्गमैत्री स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • जिल्लामा एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • जिल्लामा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ स्थापना भएको । • विभिन्न रोगहरूको पहिचान तथा सोको उपचारका लागि स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिएको ।	• सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई संचालन गर्ने । • दूर्गम तथा पिछडिएका क्षेत्र, सेवाको पहुँच नपुगेका दलित, जनजाति र सीमान्तकृत वर्गको बसोबास भएको स्थान तथा भूकम्पवाट प्रभावित भएका क्षेत्रहरूमा एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान संचालन गर्ने ।
३३.	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ३७०१३९	१,३	२०६८/६९ देखि सालबसाली	दुर्गम क्षेत्रमा स्वास्थ्य विज्ञानको उच्चस्तरीय अध्ययन र अनुसन्धानको व्यवस्थाबाट स्वास्थ्य सेवाको पँहुचबाट	• कर्णाली अञ्चलमा सेवाको विस्तार गरिएको । • प्रतिष्ठानबाट विभिन्न विशेषज्ञ चिकित्सकलाई अध्ययन गर्न पठाइएको । • विभिन्न स्वास्थ्यकर्मी एवं चिकित्सकलाई तालिम प्रदान गरिएको । • प्रतिष्ठान भवन निर्माण शुरू गरिएको ।	• स्वास्थ्यसम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अध्यापन, तालिम तथा अनुसन्धान गर्ने । • गुणस्तरीय तथा सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने । • गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति उत्पादन गर्ने । • स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित स्वदेशी तथा विदेशी

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				टाढा रहेको क्षेत्रका जनतालाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने ।		विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठान, अन्तर्राष्ट्रिय संघ सस्थासँग सम्बन्ध कायम गर्ने । • प्रतिष्ठान भवन निर्माणलाई निरन्तरता दिने ।
३४.	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ३७०१४०	१,३	२०६८/६९ देखि सालबसाली	शहरीक्षेत्र र ग्रामीण इलाकामा बस्ने जनसमुदायको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार हुने ।	• रेट्रोफिटिङ्ग प्रविधिबाट तल्ला थप गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको । • ३०० विद्यार्थी अट्ने क्षमताको भवन निर्माण भइरहेको । . • औजार उपकरण खरिद गरिएको ।	• अस्पतालको लागि औजार उपकरण खरिद गर्ने । • बैदेशिक रोजगारीमा जाने तथा सोबाट फर्केकामा रोगको अवस्थाबारे अध्ययन गरी उपचार गर्ने ।
३५.	राष्ट्रिय मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र ३७०१४१	३,१	२०७१/७२ देखि शालबसाली		• फिजियोथेरापी, आइसियुलगायतका लागि औजार तथा उपकरण खरिद गरिएको । • मृगौला डाइलासिस सेवा संचालन गरिएको । • मृगौला प्रत्यारोपण सेवा संचालन भएको । • कलेजो प्रत्यारोपण सेवा सुरू गरिएको ।	• ज्येष्ठ र विपन्न नागरिक, एच.आई. भिपोजेटिभ, हेपाटाइटिस बी र हेपाटाइटिस सी का बिरामीहरूको उपचार गर्ने । • मोड्युलर ओ.टी. निर्माण गर्ने । • मुटु सर्जरीको लागि आवश्यक उपकरण खरिद गर्ने । • हेमोडाइलाइसिस सेवा विस्तार गर्ने ।
३६.	सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम ३७०१४३	१	२०७४ सालबसाली	सबै नागरिकको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा समानुपातिक तथा समन्यायिक तवरले पहुँच बढ्ने ।	• २५ जिल्लामा सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम संचालन भएको ।	• ३८ जिल्लाका सेवा प्रदायक स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीलाई IMIS सम्बन्धी तालिम र पुनर्ताजगी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • ३८ जिल्लाका विपन्न नागरिकलाई बिमा शुल्क अनुदान दिने । • सेवा प्रदायकलाई भुक्तानी सेवा प्रदान गर्ने ।
३७.	एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास परियोजना ३७०१४४	१	२०७४ सालबसाली	गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा सुधार हुने ।		• करिब २,५०० नयाँ निर्माण गर्नुपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरू समयमै सम्पन्न गर्ने । • भूकम्पवाट प्रभावित जिल्लाहरूमा पुनःर्स्थापन तथा पुनःसवलीकरणका कार्य गर्ने । • प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, प्रसूति

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						केन्द्रहरूमा शैया विस्तार, चिकित्सक तथा अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि आवास निर्माण गर्ने । • प्रत्येक गाउँपालिकामा कम्तीमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने । • नयाँ निर्माण तथा अन्य भौतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३८.	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार सेवा ३७०८०२	१,२,३	२०५० देखि सालबसाली	जनसमुदायमा स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि हुने	• पत्रकार र विद्यालयका शिक्षकहरूलाई स्वास्थ्यसम्बन्धी विषयमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • जीवनशैलीजन्य रोग रोकथामका लागि धूमपान विरुद्ध र क्यान्सर, मुटुरोग आदि कावारेमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • सामुदायिक सहभागिता वृद्धि गर्न उपभोक्ता तथा आमा समूह, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय क्लबहरूलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धनलगायतका वारेमा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको ।	• सामुदायिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन अभियान सञ्चालन गर्ने । • विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • टेलिभिजनबाट जिल्ला अस्पतालहरूमा सुरक्षित मातृत्व र नवजात शिशुसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • छापा, रेडियो, टेलिभिजन तथा अनलाइन माध्यमबाट स्वास्थ्य सन्देश र समाचार प्रसारण गर्ने ।
३९.	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम ३७०८०३	१	२०५० देखि सालबसाली	स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भै गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा सहयोग पुग्ने ।	• आमा समूहका लागि अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गरिएको । • महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकालाई स्वास्थ्यसम्बन्धी आधारभूत तालिम दिइएको । • संक्रमण नियन्त्रण तालिम सञ्चालन गरिएको । • अत्यावश्यक नसर्ने रोगहरूबारेमा जिल्लास्तरीय	• आमा समूहका लागि अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गरिएको । • महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकालाई स्वास्थ्यसम्बन्धी आधारभूत तालिम दिइएको । • संक्रमण नियन्त्रण तालिम सञ्चालन गरिएको । • अत्यावश्यक नसर्ने रोगहरूबारेमा जिल्लास्तरमा तालिम सञ्चालन गरिएको ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					तालिम सञ्चालन गरिएको ।	
४०.	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम ३७०८०४	१,३	२०५८/५९ देखि सालबसाली	आमजनताको स्वास्थ्यमा सुधार हुने	**(क) महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन् स्वास्थ्य** • स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सुरक्षित प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । • जनालाई दूर्गम क्षेत्रबाट जटिलतायुक्त प्रसूति सेवाका लागि प्रेषण गरिएको । • आमा सुरक्षा कार्यक्रममार्फत निःशुल्क प्रसूति सेवा उपलब्ध गराइएको । • अत्यावश्यक प्रसूति सेवा प्रदान गरिएको । • २४ घण्टे प्रसूति सेवाका लागि १,३७५ जना अ.न.मी. र ५० जना स्टाफ नर्स करारमा नियुक्त गरिएको ।	**(क) महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन् स्वास्थ्य** • "ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रम" सञ्चालन गर्ने । • विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने । • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई दीर्घकालीन सेवा सम्मान तथा पोशाक वितरण कार्यक्रम कार्यक्रम गर्ने । • २४ घण्टा कम्प्रिहेन्सीभ इमरजेन्सी अब्सटेट्रीक उपचार सेवा संचालन गर्ने । • अब्स्टेटिक फिस्टुला र पाठेघर खस्ने रोगीको स्क्रिनिंग तथा रिंगपेशरी लगाउने र अपरेशन गर्नुपर्ने रोगीको छनौट गर्ने ।
					(ख) बालस्वास्थ्य एवम् पोषण • समुदायमा आधारित नवजात शिशुस्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • राष्ट्रिय खोप/विशेष खोप सेवा कार्यक्रमहरू संचालन भएको । • पोषण तथा भिटामिन ए र जुकाको औषधि वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको । • झाडा पखाला, श्वासप्रश्वासको उपचार तथा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • पोषण पुनःस्थापना गृह सञ्चालन गरिएको ।	**(ख) बालस्वास्थ्य एवम् पोषण** • समुदायमा आधारित नवजात शिशुस्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय खोप/विशेष खोप सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने । • पोषण तथा भिटामिन ए र जुकाको औषधि वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • झाडा पखाला, श्वासप्रश्वास उपचार तथा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पोषण पुनःस्थापना गृह सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					(ग) इपिडेमियोलोजी, औलो नियन्त्रण, कालाज्वर तथा प्राकृतिक प्रकोप • ४१ जिल्लामा हात्तिपाइले रोग नियन्त्रणका लागि औषधि वितरण गरिएको । • शंकास्पद औलोरोगी पत्तालगाई उपचार र रक्त नमूना संकलन गरिएको । • हात्तीपाइले रोग विरुद्धको डी.इ.सी. चक्की खरिद गरिएको । • किटनासक झूल खरिद तथा वितरण गरिएको ।	**ग) इपिडेमियोलोजी, औलो नियन्त्रण, कालाज्वर तथा प्राकृतिक प्रकोप** • इपिडेमिलोलोजी, औलो, कालाजार नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
					(घ) औषधि तथा उपकरण आपूर्ति • स्वास्थ्य मेसिनरी औजार तथा उपकरण खरिद तथा वितरण गरिएको । • औषधि खरिद तथा वितरण भएको ।	**(घ) औषधि तथा उपकरण आपूर्ति** • स्वास्थ्य मेसिनरी औजार तथा उपकरण खरिद गरी वितरण गर्ने । • औषधि खरिद गरी वितरण गर्ने ।
					(ङ) अस्पताल निर्माण, सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली • भवन विकास तथा भवन निर्माण विभागमार्फत निर्माण भैरहेको जम्मा १,०५६ स्वास्थ्य संस्थामध्ये ३७५ वटा टेण्डर मुल्यांकन भैरहेको, २६३ वटा निर्माण भैरहको, १५८ वटा सम्पन्न हुन गैरहेको । ११५ सम्पन्न भैसकेको ।	**(ङ) अस्पताल निर्माण, सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली** • नयाँ निर्माण तथा अन्य भौतिक सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					(च) प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण • २० स्थानमा नमूना स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन भएको । • पिछडिएको क्षेत्रमा स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम संचालन भएको । • सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य कार्यक्रम भएको सञ्चालन गरिएको ।	**(च) प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण** • राष्ट्रिय नि:शुल्क स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने । • विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान सञ्चालन गर्ने । • अस्पतालहरूको सेवा शुल्क र सेवा प्रवाहको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्ने । • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई दीर्घकालीन सेवा सम्मान तथा पोशाक वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
					(छ) कुष्ठरोग नियन्त्रण • कुष्ठरोग र चर्मरोग शिविर सञ्चालन गरिएको । • बिरामीको सम्पर्कमा रहनेहरूका लागि औषधि बचावट कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • सक्रिय खोजपड्ताल विधिबाट कुष्टरोगका बिरामी पहिचान गर्ने कार्य भएको ।	**(छ) कुष्ठरोग नियन्त्रण** • जिल्लास्तरीय कुष्ठरोग निवारण अभियान सञ्चालन गर्ने । • केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय अस्पतालहरूमा अपांगता भएकालाई सहजीकरण गर्ने । • क्षेत्रीय स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरूमार्फत कुष्ठरोगसम्बन्धी जटीलता, अपांगतासम्बन्धी दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न सहयोग गर्ने ।
४१.	क्षयरोग नियन्त्रण ३७०८०६	३	२०४७/४८ देखि सालबसाली	क्षयरोग नियन्त्रणमा सहयोग पुगी बिरामीहरूको स्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	• संकास्पद बिरामीको खकार परीक्षण गरिएको । • नयाँ खकार स्लाइड परीक्षण भएको । • विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई टी.बी. रोकथाम र उपचारसम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको । • विद्यालय स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • शहरका सुकुम्बासी क्षेत्रमा क्षयरोगसम्बन्धी	• नयाँ खकार स्लाइड परीक्षण गर्ने । • विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई टी.बी. रोकथाम र उपचारसम्बन्धी तालिम दिने । • विद्यालय स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • शहरका सुकुम्वासी क्षेत्रमा क्षयरोगसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं)	रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु करोडमा)	अपेक्षित प्रतिफल	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • अन्य अभिमुखीकरण, अनुगमन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पी.बी.सी. बिरामीको घर परिवारका सदस्यहरूलाई महिला स्वयंसेविका र आमा समूह परिचालन गरी बिरामीको उपचार अवधि तथा बर्षमा दुईपटक अनिवार्य रूपमा स्क्रिनिंग गरी क्षयरोगका बिरामी पत्ता लगाई उपचारको मूलप्रवाहमा ल्याइएको ।	• अन्य अभिमुखीकरण, अनुगमन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पी.बी.सी. बिरामीको घर परिवारका सदस्यहरूलाई महिला स्वयंसेविका र आमा समूह परिचालन गरी बिरामीको उपचार अवधि तथा बर्षमा दुईपटक अनिवार्य रूपमा स्क्रिनिंग गरी क्षयरोगका बिरामी पत्तालगाई उपचारमा ल्याउने ।
४२.	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम ३७०८०९	१,६	२०६१/६२ देखि सालबसाली	आमजनताहरूको बैकल्पिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि हुने ।	• १६ जिल्लामा योगाभ्यास तथा पंचकर्म हल निर्माण गर्ने कार्य भइरहेको । • स्तनपायी आमालाई मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धबर्धक औषधि वितरण गरिएको । • पूर्वकर्म (स्नेहन, स्वेदन) व्यवस्थापन, जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, विद्यालय आयुर्वेद स्वास्थ्य शिक्षा, ग्रामीण औषधालयमा औषधि तयार गरी वितरण गरिएको । • ७५ जिल्लामा औषधोपयोगी जडिबुटीसम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	• २० जिल्लामा योगाभ्यास तथा पंचकर्म हल निर्माण गर्ने । • स्तनपायी आमालाई मातृशिशु सुरक्षार्थ दुग्धबर्धक औषधि वितरण गर्ने । • पूर्वकर्म (स्नेहन, स्वेदन) व्यवस्थापन, जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, विद्यालय आयुर्वेद स्वास्थ्य शिक्षा, ग्रामीण औषधालयमा औषधि निर्माण एवम् वितरण गर्ने । • ७४४ स्थानीय तहमा औषधोपयोगी जडिबुटीसम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. २५८८.१३ करोड र पूँजीगत तर्फ रु ५८९.९८ करोड गरी जम्मा रु. ३१७८.११ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ४.२ मा दिइएको छ ।

४.३ खानेपानी तथा सरसफाई

क. पृष्ठभूमि

खानेपानी तथा सरसफाई सेवा आधारभूत मानव अधिकारको रुपमा स्थापित छ । साथै नेपालको संविधानले खानेपानीको पहुँचलाई मौलिक हकको रुपमा व्यवस्था गरेको छ । चौधौ योजनाको प्रथम वर्षसम्ममा आधारभूत स्तरको खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या ८७ प्रतिशत, उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या १५ प्रतिशत र सरसफाई सुविधाबाट लाभान्वित जनसङ्ख्या ८१ प्रतिशत पुगेको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी अधुरा र क्रमागत कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिई थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणालाई समेत अवलम्बन गरी खानेपानीको विस्तार र गुणस्तर वृद्धि गर्ने, शहरी र अर्द्धशहरी खानेपानी प्रणालीको निर्माण तथा सुदृढीकरणका साथै भूमिगत जल प्रयोग हुने स्थानमा पुनः भरणीकरण प्रणाली अपनाउने र सतह स्रोतबाट पानीको आपूर्ति नपुग भएको अवस्थामा वर्षातको पानी सङ्कलन गर्ने पद्धति विकास गर्ने र खुल्ला दिशा पिसाब मुक्त क्षेत्रको घोषणा लगायतका वातावरणीय सरसफाई कार्यक्रम मार्फत खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी दीर्घकालिन लक्ष्य प्राप्तिमा विशेष जोड दिइनेछ । साथै दिगो विकास लक्ष्य र चौधौ योजनालाई मूल आधार मानी आगामी वर्षको वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. सबै जनसङ्ख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउनु ।
२. मध्यम तथा उच्चस्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा विस्तार गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. आधारभूतस्तरको खानेपानी सेवा सबै जनसङ्ख्यालाई उपलब्ध गराउने ।
२. सबै जनसङ्ख्यालाई आधारभूतस्तरको सरसफाइ तथा शौचालयको सुविधा पुऱ्याउने ।
३. जलवायु अनुकूलन आयोजनाको निर्माण, जलाधार क्षेत्र तथा परम्परागत स्रोतको संरक्षण र भूमिगत पानीको पुनःभरणको व्यवस्था गर्ने ।
४. शहरी तथा शहरउन्मुख क्षेत्रमा ढल तथा फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने ।
५. तराई-मधेशमा विद्यमान खानेपानी समस्या तथा आर्सेनिक प्रदूषण न्यूनीकरण गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन्:

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	आधारभुत खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	८३.६	८६.९७	८८	९०
२.	उच्च/मध्यमस्तर खानेपानी सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या	,,	१५	१५.३	२५	३०
३.	सरसफाइ सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या	,,	८१	८७.२७	८७	८९
४	नयाँ खानेपानी आयोजना	संख्या	-	२,३८८	१,५००	१,५००
५	पुनः निर्मित खानेपानी आयोजना प्रणाली	,,	१,३७९	२,१८१	१,२००	१,६२१
६	खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका गा.वि.स	,,	२२७४	२,५१४	३१५७	-
७	खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका नगरपालिका	,,	१२२	१३६	२१७	-
८	खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका जिल्ला	,,	३८	३८	७५	-
९	खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएका अञ्चल	,,	२	२	-	-
१०	सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालित गा.वि.स	,,	२११०	२,५१४	३१५७	-
१०	सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालित नगरपालिका	,,	८९	१३६	२१७	-
१०	सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालित जिल्ला	,,	३५	३८(पूर्ण) ३७ (आँशिक)	७५	-

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना (३१३१०१)	१,२	२०५९/६० सालवसाली	• सम्पन्न खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना प्रणालीहरुको वर्तमान अवस्था, फङसनल स्टाटस र खानेपानी तथा सरसफाई सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या सम्बन्धी तथ्यांक अद्यावधिक गरी मन्त्रालय स्तरबाट सार्वजनिकरण भएको हुने । • खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको विकास एवम् व्यबस्थापनको लागि उपयुक्त व्यबस्थापन सूचना प्रणालीको विकास भएको हुने।	• सन् २०१४ सम्म खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरुको जिल्लागत तथ्यांक अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिएको। • आ.व. २०७२/७३ सम्म खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको । • घरधुरीहरुको जिल्लागत तथ्यांक संकलन भइ एन.एम.आइ.पि को डाटा सिस्टममा प्रविष्टिकरण कार्य भइरहेको। यथार्थ वस्तुस्थिति सहितको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी कार्य भइरहेको।	• सन् २०१६ सम्म खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरुको जिल्लागत तथ्यांक वेब बेष्ड अनलाइन मार्फत अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्ने । • तथ्यांक संकलन, प्रशोधन एवं प्रयोगमा नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्दै सूचना प्रविधिको स्तरोन्नति गर्ने ।
२	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम (३१३१०२)	१,३	सालवसाली	• खानेपानी सेवा संचालन सम्वन्धी निर्देशिका २०६८ को प्रावधान अनुरुप खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाई समिति एवम् तिनीहरुले उपभोक्तालाई दिंदै आएको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा सुविधाको नियमन हुने। • पुराना, जिर्ण एवं प्रकोपवाट	• १२०० पुराना खानेपानी प्रणालीहरुको मर्मत सम्भार एवम् सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिएको ।	• सेवा नपुगेका जनसङ्ख्याको पहिचान गरी जि.आइ.एस. मा आधारित वार्षिक योजना तयार गर्ने । • २ वटा आयोजनाको स्काडा प्लान बनाउने । • ९५ वटा क्षेत्रमा खानेपानी सेवा संचालन निर्देशिका बारेमा उपभोक्त समितिलाई जानकारी दिने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				क्षतिग्रस्त प्रणालीहरुको सुधार, नवीकरण तथा पुनर्निर्माण तथा खानेपानी सेवा पुनर्स्थापना भएको हुने ।		• सम्पन्न आयोजनामध्ये ५० वटा सार्वजनिक वा २५० वटा निजी वा बढी धारा भएका आयोजनाको फङ्सनालिटि इम्प्रुभ्मेन्ट प्लान, डब्लु.एस.पि. तयार गर्ने । • पुनर्स्थापना हुने २५ वटा खानेपानी आयोजनाहरुको व्यवसायिक योजना तयार गर्ने । • तराई मधेसका २० जिल्ला ४० वटा खानेपानी आयोजनामा सोलार वाटर पम्म जडान गर्ने ।
३	डीप टयुबवेल आयोजना (मर्मत सुधार) (३१३१०३)	१	सालवसाली	• सम्पन्न खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना प्रणालीहरूमा रहेका इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण पम्प, ट्रान्सफर्मर, जेनेरेटर, स्टेवलाइजर, सोलार पम्पिङ सिस्टम एवम् अन्य उपकरणहरु प्रतिस्थापन गर्ने तथा नयाँ जडान गर्ने। • सम्पन्न आयोजनाहरूमा रहेका डीप ट्युबवेलहरुको मर्मत एवं प्रतिस्थापन तथा नयाँ जडान गर्ने। • सम्पन्न आयोजनाहरुको	• प्रत्येक आ.व.मा करिब १० थान पम्प तथा प्यानलवोर्ड, ६ थान सोलार पम्पिङ्ग सिस्टम प्रतिस्थापन एवम् जडान कार्य सम्पन्न भएको। • प्रत्येक आ.व.मा ६ देखि १० थानन डीप बोरिङ्गहरु प्रतिस्थापन एवम् जडान सम्पन्न गरिएको। • प्रत्येक आ.व.मा ५ देखि १० वटा आयोजनाको ड्र-डाउन टेष्ट कार्य, १ आयोजनाको ईनर्जि अडिट कार्य तथा १० ठाँउमा जीओफिजिकल सर्भे सम्पन्न गरिएको। • सम्पन्न आयोजनाहरुको डिप बोरिङ्गहरू एवं इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरणहरूको विवरण अध्यावधिक	• १० थान हाइब्रिड पम्प तथा प्यानल बोर्ड ट्रान्सफर्मर ६ थान, सोलार पम्पिङ्ग सिस्टम २५ थान प्रतिस्थापन एवं जडान कार्य गर्ने। • सम्पन्न योजनाहरुमा १५ थान नयां डिप बोरिङ जडान गर्ने। • सात प्रदेशमा वाटर लेभल मोनिटरिङ्गको कार्य गर्ने । • ६ थान ड्र–डाउन टेस्ट कार्य, जीओफिजीकल सर्भे कार्य सम्पन्न गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				ड्र-डाउन टेष्ट, इनर्जि अडिटका साथै नयाँ स्थानहरुमा जीओफिजीकल सर्भे जस्ता अनुसन्धानमूलक कार्यहरु गर्ने ।	गरिएको।	
४	जनसाधन विकास कार्यक्रम (३१३१०४)	१,२	सालवसाली	• खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न तहका कर्मचारी तथा उपभोक्ताहरुको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि ।	• केन्द्रबाट प्रदान गरिने तालिमहरुको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न आइ.एस.ओ. ९००:२००८ बाट आइ एस ओ ९००१:२०१५ मा स्तरोन्नतिको प्रकृया शुरू गरिएको । • प्लम्बिङ्ग, इलेक्ट्रो-मेकानिकल, खानेपानी प्रणालीहरुको डिजाइन, सरसफाइ जस्ता विभिन्न क्षेत्रगत विषयमा ३० वटा तालीम कार्यक्रम सन्चालन गरी बिभिन्न तहका प्राविधिक कर्मचारी, उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी एवं कर्मचारी समेत ८०० भन्दा बढी जनालाई तथा अन्य बिभिन्न संस्थाहरूको अनुरोधमा विविध बिषयमा ४५० जनाको सहभागिता रहेको ।	• खानेपानी प्रणालीहरुको डिजाइन, सञ्चालन, मर्मत संभार लगायत सरसफाइ एबम फोहोर मैला व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रगत विषयमा विभिन्न तहका करिव २५ वटा तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने । • प्रशिक्षण केन्द्रको संरचनाहरुको समय सापेक्ष मर्मत सुधार एवं नविकरण गर्ने। • लेखनाथ खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाको सहभागितामा क्षेत्रीय स्रोत केन्द्र भवनको निर्माणको कार्य थालनी हुने।
५	खानेपानी गुणस्तर सुधार कार्यक्रम ३१३१०६	१,३,५	२०५३/५४ सालवसाली	• उच्च/मध्यमस्तरीय खानेपानी सेवा विस्तार • खानेपानी प्रणालीहरुमा स्थानीय आवश्यकतानुसार खानेपानी प्रशोधन प्रणालीहरुको निर्माण ।	• ४५ वटा क्रमागत खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ६ वटा आयोजना सम्पन्न गरेर ५२३८८ जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलव्ध गराइएको ।	• विभिन्न ३९ जिल्लाका ७२ वटा क्रमागत तथा डिपिआर तयार भइसकेका खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई १५ आयोजना सम्पन्न गरेर ११३८४७ जनसंख्यालाई

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					• नवलपरासी, कपिलबस्तु, कैलाली तथा बर्दियामा १५ वटा ओभरहेड टचाङ्क सहितको आर्सेनिक सुरक्षित खानेपानी प्रणाली निर्माणका लागि ओभरहेड टचाङ्क तथा डिप बोरिङ्ग निर्माण सञ्चालन गरिएकोमा १ वटा सम्पन्न भइ १६८२ जनसंख्या लाभान्वित। • बर्दिया, सिराहा, रौतहट, बारा र कपिलबस्तु जिल्लाहरुमा आर्सेनिक न्यूनीकरण स्थायी प्रविधि कार्यक्रम अन्तर्गत ११५ वटा आर्सेनिक रहित टचुवेल जडान गरिएको। • केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरुवाट विभिन्न खानेपानी आयोजनाहरुको पानी परीक्षण गरिएको । • बिभिन्न जिल्लाहरुमा खानेपानी तथा सरसफाईजन्य रोगको प्रकोपको अवस्थामा खानेपानी परीक्षण गरी प्रकोप न्यूनीकरणको प्रयास गर्दै सर्वसाधारणलाई पियूष झोल, एक्वा टचाव र ब्लिचिङ्ग पाउडर वितरण गरिएको ।	उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलव्ध गराउने । • आर्सेनिक प्रदूषणको प्रभाव कम गर्न तराइका आर्सेनिक अति प्रभावित विभिन्न ४ जिल्लाहरु नवलपरासी, कपिलबस्तु, कैलाली तथा बर्दिया मा १४ वटा ओभरहेड टचाङ्क सहितको आर्सेनिक सुरक्षित खानेपानी प्रणाली निर्माणका लागि ओभरहेड टचाङ्क तथा डिप बोरिङ्ग ८ वटा सम्पन्न गरि ९१६० जनसंख्या लाभान्वित हुने । • उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र प्राविधिकहरुलाई खानेपानी प्रशोधन प्रणाली संचालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी तालिम दिने । • जिल्लाहरुमा संचालित खानेपानी आयोजनाहरुवाट वितरित खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
६	दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना (३१३१०७)	१,२	२०६६/६७-२०७३/७४	• २१ नगरोन्मुख साना शहरका २ लाख ४० हजार जनतालाई उच्च रमध्यम स्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने ।	• करैया मक्रहर, वागलुङ, शिवनगर, इन्द्रपुर, लमही, सन्धिखर्क, दमक, शिवनगर, भासी, मेघौली, काकरभित्ता, मुकुन्दपुर र लेटाङ्ग लगायत १८ नगर आयोजनाहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी २,१०,००० जनसंख्यालई उच्च/मध्यमस्तरको	• निर्माणाधीन नारायण न.पा.,वैतडी, खाँदवारी ३ नगर आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई आयोजनाहरु सम्पन्न गरेर ३० हजार जनतालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					खानेपानी सेवा उपलव्ध गराएको । • प्रतिफलमा आधारित सहयोगबाट ८००० गरिव घर परिवारलाई खानेपानी र सरसफाइ सेवा उपलव्ध गराउन निजी धारा वितरण गरी घरायसी चर्पी समेत निर्माण गरिएको ।	उपलव्ध गराउने । • प्रतिफलमा आधारित सहयोग (OBA) वाट थप १२०० गरिव घर परिवारलाई निजी धारा वितरण गरी खानेपानी सेवा र घरायसी चर्पी निर्माण गरी सरसफाइ सेवा उपलव्ध गराउने ।
७	तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना (३१३१०८)	१,२	२०७१/७२-२०७३/७४	• थप २० वटा नगरोन्मुख साना शहरहरुमा उच्च र मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा थप ३ लाख जनतालाई उपलब्ध हुने।	• रुकुमको मुसिकोट, सल्यानको शितलपाटी र खलंगा, कपिलवस्तुको चन्द्रौटा, झापाको चारआली, सुनसरीको महेन्द्रनगर, धनुषाको सखुवा महेन्द्रनगर टिकापुर, मिर्चैया, विदुर र तनहुँको डुम्रे नगर आँबुखैरेनी खानेपानी बिरेन्द्रनगर, सुडा, बाबियाचौर, तमसरिया कटारी र निर्मलपोखरीको आयोजनाहरुको खरिद प्रकृया सम्पन्न भै निर्माण चरणमा प्रवेश । • आबुखैरेनी, सुडा, बिरेन्द्रनगर, कटारी र निर्मलपोखरीको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न ।	• निर्माण चरणमा रहेका १८ वटा, खरिद प्रकृयामा रहेको २ वटा र डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न भएको ५ वटा समेत २० आयोजनाहरुको बाँकी खरिद कार्य समेत सम्पन्न गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने र बाँकी ६ आयोजनाहरुको पनि विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी गर्ने।
८	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रम (३१३१०९)	३	२०६५/६६ सालवसाली	• खानेपानीका स्रोतहरुमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन एवम् कार्यान्वयन । • खानेपानीका स्रोत उपलव्ध नभएका ठाउँहरुमा वर्षातको पानी संकलन एवं उपयोग ।	• विभिन्न जिल्लामा समुदायस्तरका ४२ वटा वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरुको निर्माण सम्पन्न गरेर करिव १५००० जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराइएको । • विभिन्न जिल्लाका ९७ वटा सरकारी स्कूलहरुमा वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गरी करीब ३६,०००	• क्रमागत समुदायस्तरका २८ वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ८ आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ४,००० जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराउने । • दिगो र भरपर्दो रुपमा खानेपानीको समस्या समाधान गरी पर्याप्त खानेपानी

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					विद्यार्थीहरुलाई खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराइएको । • विभिन्न जिल्लाका धार्मिक स्थानहरूमा वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गरी करीब १,००,००० धर्मावलम्वीहरुलाई खानेपानी सुविधा उपलव्ध गराइएको । • १५ वटा रिचार्ज पिट निर्माण भएको । • वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन गरी वितरण गरिएको ।	उपलव्ध गराउन सतहगत एवं वर्षातको पानी संचय गर्ने गरी जलाशययुक्त आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रोजेक्ट बैक तयारी गरी कार्यान्वयन गर्ने । जोगबुढा परशुराम (डडेलधुरा, घटालखोला (डडेलधुरा, दाङ उपत्यका (दाङ), खयरमारा (महोत्तरी), महादेव खोला, ठोस्ने खोला, ग्वालिदह, गोदावरी कुण्ड(काठ्माण्डौ उपत्यका, घुर्मी गागन मैनावती (सिराहा समेत) । • जलाशययुक्त आयोजनाहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, विस्तृत अध्ययन पुरा भएका आयोजनाको निर्माण कार्य सुरु गर्ने। • खानेपानीका स्रोत र जलाधार क्षेत्रहरुमा जलवायु परिवर्तन प्रभावको अध्ययन गरी न्यूनीकरणको लागि उपयुक्त प्रविधि र सीप विकास गर्ने। • वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन गरी वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • पानी पुनःभरण प्रविधिको विकास तथा प्रयोग गरी भूमिगत जलभण्डार वढाउने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
९	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम (३१३११०)	४	२०५७/५८ सालवसाली	• स्थानीय निकाय तथा उपभोक्ता समितिको सक्रिय सहभागिता र आर्थिक साझेदारीमा प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल प्रणाली निर्माण भएको हुने। • ढल अयोजनाहरूको निर्माण गरी सहरी तथा घना बस्ती क्षेत्रको वातावरणमा स्वच्छता ल्याउने फोहरजन्य,संक्रामक रोगहररुबाट हुने संक्रमणलाइ न्यूनीकरण गर्ने, खोलानालालाई प्रदुषणबाट जोगाउने।	• ललितपुरको ठैव र हरिसिद्धी, भक्तपुरको वालकोट र कटुन्जे, काठमाडौंको गोठाटार र हस्तिनापुर, रुपन्देहीको मुर्गिया, रामेछापको मन्थली र नुवाकोटको वेतिनीमा निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको स्यानिटरी ढल निर्माण आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • क्रमागत आयोजनाहरुको प्रारम्भीक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन कार्य गरिएको ।	• निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको २१ वटा स्यानीटरी ढल निर्माण आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • देशका विभिन्न स्थानमा ८५ वटा नयाँ ढल निर्माण आयोजना शुरू गर्ने । • सम्भावित ७ प्रदेशका ७ नगरपालिकाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी निर्माण कार्यको थालनी गर्ने । • नगरपालिका/जिल्ला सदरमसकामहरुको एकीकृत खानेपानी र ढल व्यवस्थापन आयोजनाहरुको अध्ययन गरी निर्माण कार्यको थालनी गर्ने। • ढल योजनाहरू माग भएको ठाउँमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने तथा सम्भाव्यता अध्ययन पूरा भएको ठाउँमा विस्तृत गर्ने तथा निर्माण कार्यको थालनी गर्ने। • नयाँ आयोजनाहरुको प्रारम्भिक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन गर्ने ।
१०	खानेपानी तथा सरसफाइ सहलगानी	१,२	२०७०/७१ सालवसाली	• उपभोक्ता समिति र सरकारको ३०/७० अनुपातको संयुक्त	• आ.व. ०७२/७३ देखि निर्माण कार्य शुरु भएका ७ वटा आयोजनाहरु आ.व. ०७३/७४ सम्मामा सम्पन्न	• आ.व. २०७२/७३ बाट सञ्चालन भएका ७ आयोजनाहरु आ.व.२०७४/७५ सम्ममा सम्पन्न

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	कार्यक्रम (३१३१११)			साझेदारीमा खानेपानी तथा सरसफाईको सेवा क्षेत्र तथा सेवास्तर अभिवृद्धि	हुने। जसबाट १३४८८५ जनसंख्यालाई राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्डले तोके अनुसारको खानेपानी सेवा उपलब्ध हुने। • आ.व.०७२/७३मा सुरु भएका ७वटा आयोजनाहरुको ५० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको। • १२ वटा आयोजनाहरूको डि.पि.आर. फाइनल भएकोमा ११ वटा आयोजनाहरू खरिद प्रकृयामा गएको, १० वटा आयोजनाहरूको डि.पि.आर. तयार भइरहेको। • थप १० आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भइरहेको ।	हुनेसम्पन्न हुने लक्ष्य रहेको छ । यसबाट ८७८९६७ उपभोक्तालाई राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्डले तोके अनुसारको खानेपानी सेवा उपलब्ध हुने । • आ.व. २०७३/७४ मा बोलपत्र आव्हान भएका १२ वटा आयोजनाहरुको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। • २० वटा नयाँ आयोजनाहरूको डि.पि.आर. सम्पन्न गरी निर्माण चरणमा प्रवेश हुने । • २२ वटा आयोजनाहरू डि.पि. आर. तयार गर्ने तथा माग भएका नयाँ १५ वटा आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने लक्ष्य रहेको।
११	सुख्खा क्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप, तिमाल र यासोक) (३१३११२)	१	२०७०/७१ सालवसाली	• रामेछाप जिल्लाको रामेछाप, भलुवाचौर, सुनारपानी, पकरवास र भीरपानी, काभ्रे जिल्लाको तिमाल क्षेत्र र पाँचथरको यासोक क्षेत्रमा खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा उपलव्ध हुने । • आंगना मौवा, हलेसी महादेवस्थान, तानसेन कालिगण्डकी पाल्पा,	• पकरवास, तिमाल र यासोक सुख्खा क्षेत्र खानेपानी आयोजनाहरुको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन अनुरुप खरिद प्रकृया शुरु भई निर्माण कार्य भैरहेको । • पाचँथरको आगना मौवा, पाल्पाको तानसेन कालिगण्डकी, गोरखाको दरौंदी(गोरखा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुरुप निर्माण कार्य संचालन गर्न टेण्डर आह्वान	• पकरवास, तिमाल र यासोक खानेपानी आयोजनाहरुको खरिद कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य शुरु गर्ने । • रामेछाप बृहत खानेपानी आयोजनाको पुनः विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने। • आंगना मौवा, हलेसी महादेव स्थान, तानसेन कालिगण्डकी तानसेन, पाल्पा, दरौंदी गोरखा खानेपानी आयोजनाहरुको खरिद कार्य

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				दरौदी गोरखा, भेरी पम्पिङ(सुर्खेत खानेपानी आयोजनाहरु सञ्चालनमा ल्याइने । • जुम्ला, मुगु, कालिकोट, सुर्खेत (अन्य क्षेत्रहरु समेत) जिल्लाहरुका सुख्खाग्रस्त क्षेत्रहरुमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने।	गरि टेण्डरहरुको मूल्याङ्कन कार्य भइरहेको। • खोटाङ्गको हलेसी महादेवस्थान क्षेत्र खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन अनुरुप निर्माण कार्य संचालन गर्न टेण्डर आह्वान भएको। • चौरीखोला ढोका डाँडा पम्पिङ खा।पा।यो।को विस्तृत अध्ययन कार्य भैरहेको। • भेरी पम्पिङ - सुर्खेत खानेपानी आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गराउन परामर्शदाता छनौटको लागि इ.ओ.आइ.आह्वान गरि प्राप्त इ.ओ.आइ.हरुको मूल्यांकन कार्य भईरहेको ।	सम्पन्न गरी निर्माण कार्य शुरु गर्ने । • भेरी पम्पिङ - सुर्खेत खानेपानी आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने र खरिद प्रकृया सम्पन्न गरि निर्माण कार्य शुरु गर्ने। • जुम्ला, मुगु, कालिकोट, गुल्मी, अर्घाखाची तथा सुर्खेत अन्य क्षेत्रहरु समेत जिल्लाहरुका सुख्खाग्रस्त क्षेत्रहरुमा संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न गर्ने ।
१२	तराइ मधेश खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजना (३१३११३)	१,५	२०७३/७४	• तराई मधेशका २० जिल्लामा ओभरहेड पम्पिङ्ग प्रणालीका क्रमागत आयोजनाहरु निर्माणका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिई आर्सेनिक रहित शुद्ध खानेपानी आपूर्ति गर्ने। • पानी उपलब्धतामा देखिएको कमी पुरा गर्न	• तराईका २० जिल्लामा १०६ आयोजनाहरूको निर्माण शुरू भईरहेको ।	• ६३० वटा तराई मधेश खानेपानी सुधार आयोजना निरन्तरता हुने। • १ लाख जनसङ्ख्यालाई आधारभूत स्तरको खानेपानी उपलब्ध हुने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				तराईका राजमार्गका दांया बांयाका शहर तथा अर्ध शहरहरमा बल्क डिस्ट्रिब्युसन प्रणालीबाट खानेपानीको आपूर्ति गर्ने।		
१३	मेलम्ची खानेपानी आयोजना (३१३११४)	१	२०५५/५६	• काठमाण्डौ, भक्तपुर र ललितपुरका उपभोक्ताहरूलाई शुद्ध पिउने पानी उपलब्ध हुने। • आयोजना प्रभावित क्षेत्रमा सामाजिक उत्थानका कार्यक्रम मार्फत स्थानियहरुको आर्थिक तथा सामाजिक विकास हुने।	• ४३ कि.मी. सडक निर्माण र २७ कि.मी. सडक स्तरोन्नति गरी समग्रमा ७० कि.मि. सडक संचालनमा रहेको। • २४.२० कि.मी. सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको। • मेलम्ची उपत्यकामा १४ गा.वि.स., मण्डन उपत्यकामा ५ गा.वि.स., याङ्ग्री लार्केमा १० गा.वि.स. र इन्द्रावति पूर्वका ६ गा.वि.स.मा शिक्षा, स्वास्थ्य, आदि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको । संचालित कार्यक्रमबाट लगभग ७०००० जनसंख्या लाभान्वित भइरहेका। • साथै यस आ.ब.मा ६१७२ मीटर समेत गरी समग्रमा २४२०० मीटर सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको । • पानी प्रशोधन केन्द्रको ९८ प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • आयोजनाको दोश्रो चरणको मुख्य प्रवेश मार्गको ट्याक ओपन तथा वाइडेनिङ्गको कार्य सम्पन्न भएको।	• थप २ कि.मी. सुरुङ्ग निर्माण गर्ने। • सुन्दरीजलमा पानी प्रशोधन केन्द्र • भाग -१ को (दैनिक क्षमता ८.५ करोड लिटर) संचालन गर्ने र पानी प्रशोधन केन्द्र भाग -२ (थप दैनिक क्षमता ८.५ करोड लिटर) को ६० प्रतिशत कार्य सम्पन्न गर्ने । • आयोजना प्रभावित साविकका गा.वि.स.हरूमा सञ्चालित सामाजिक उत्थान कार्यक्रमलाई गर्ने क्रियाकलापहरू गर्ने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१४	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ कोष (३१३११५)	१,२	२०७१/७२-२०७५/७६	• १८७४ आयोजना सम्पन्न गरी १४ लाख २६ हजार जनसंख्याले लाभ प्राप्त गर्ने। • ४०० साविकका गा.वि.स. खुल्ला दिसा मुक्त धोषणा भई ८ लाख जनसंख्याले सरसफाई सुविधा प्राप्त गर्ने।	• कार्यान्वयन चरणमा रहेका ३१६ आयोजना सम्पन्न भएका। • दशौ समूहका ५६२ आयोजनाको विकास चरणका कार्य सम्पन्न भएको। • दशौ समूहका १३१ आयोजनाको निर्माण कार्यको लागि सम्झौता भइसकेको। • ४०० गा.वि.स.मा खुला दिसा मुक्त घोषणा तथा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा हाल सम्म ३५४ गा.वि.स.मा कार्यक्रममा पुर्याइएको।	• दशौ समूहका ५५७ आयोजनाहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी करिब ४८३३३७ जनसंख्याले सुरक्षित खानेपानी सेवा उपभोग गर्न सक्ने। • एघारौं समूहमा ६५० आयोजनाको विकास चरणको कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य कार्यान्वयन चरण प्रारम्भ गर्ने। • सहयोगी संस्था तथा उपभोक्ता समितिहरुको क्षमता अभिवृद्धि तथा तालिम सञ्चालन गर्ने।
१५	वातावरणीय सरसफाइ आयोजना (३१३११६)	२,४	२०५७\५८ सालवसाली	• सरोकारवाला संस्थाहरुसँगको साझेदारी र सहकार्य तथा जिल्ला नगरपालिका र ग्रामीण खानेपानी, सरसफाई तथा आरोग्य समन्वय समितिहरुको अगुवाइमा जागृतिमूलक क्रियाकलाप र सामाजिक परिचालनबाट पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम संचालन गरी सन् २०१७ सम्ममा सबै नेपाली जनतालाइ आधारभूतस्तरको सरसफाइ सेवा उपलव्ध गराउने । • पर्यटकीय तथा सांस्कृतिक	• सरोकारवालाहरु संगको सहकार्य र समन्वयमा देशका २४६३ साविकका गा.वि.स., १३४ न.पा. र ३८ जिल्लाहरु खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेको। • देशभर करिब ८८ प्रतिशत घरधुरीहरुमा आधारभूतस्तरको घरायसी चर्पी निर्माण भई प्रयोगमा आएको । • जनचेतना अभिबृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु, पूर्ण सरसफाइको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको ।	• सरोकारवालाहरुसँगको सहकार्य र समन्वयमा खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा हुन बाँकी स्थानीय तह र जिल्लाहरुलाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिंदै यस वर्ष भित्र सबै स्थानीय तह, जिल्ला र राष्ट्रलाई खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने । • खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएका साविकका गा.वि.स., नगरपालिका र जिल्लाहरु मा पूर्ण सरसफाइको कार्यक्रम संचालन गर्ने । • जनचेतना अभिवृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				महत्वका पोखरी, ताल तलैया (प्राकृतिक जलाशयहरु) तथा नदीनालाहरुको स्वच्छता कायम हुने ।		तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने । • पर्यटकीय तथा सांस्कृतिक महत्वका पोखरी, ताल तलैया प्राकृतिक जलाशयहरु तथा नदीनालाहरुको स्वच्छता कायम गर्ने। • वातावरणीय व्यवस्थापन र संरक्षण कार्यको अध्ययन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने।
१६	ग्रामीण खानेपानी आयोजना (३१३८०१)	१,२	२०७०/७१-२०७३/७४	• मध्य र सुदूर पश्चिमाञ्चलका दैलेख, जाजरकोट, कालीकोट र अछाम जिल्लामा आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार ।	• हेल्भटासको जलस्रोत व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत जाजरकोट, दैलेख, कालिकोट र अछाम जिल्लाहरुमा स्थानीयस्तरका ४६ वटा स-साना ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना र खानेपानी तथा सरसफाइसंग सम्वन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको ।	• जाजरकोट, दैलेख, कालिकोट र अछाम जिल्लाहरुमा स्थानीयस्तरका ४७ वटा स-साना ग्रामीण खानेपानी र सरसफाइ आयोजनाहरुको कार्यान्वयन र खानेपानी तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
१७	उच्च प्रविधियुक्त केन्द्रीय खानेपानी आयोजना (३१३९०१)	१	२०७४।७५	• खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा नपुगेका स्थानहरुमा आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार भएको हुने । • मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरुको पुनर्निर्माण, सुधार एवं विस्तारवाट खानेपानी सेवाको पुनर्स्थापन ।ठूला खानेपानी	• आ.व. २०७४/७५ देखि सञ्चालन हुने।	• ३८०० वटा क्रमागत आयोजनाहरू कार्यान्वयन हुने। • ५ लाख जनसङ्ख्यालाई आधारभूत स्तरको सेवा पुर्याउने र १ लाख जनसङ्ख्यालाई उच्च मध्यमस्तरीय खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				आयोजनाहरु छिटो सम्पन्न गरी सेवाग्राहीहरुलाई लक्षित सेवा उपलब्ध गराउने। • खानेपानी सेवालाई आधारभूतस्तरवाट क्रमशः उच्च/मध्यमस्तरमा स्तरोन्नति भएको हुने ।		
१८	खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम (५०११२६)	१	सालवसाली	• १२ एम.एल.डि. पानी उत्पादन, पम्प, ट्रान्सफरमर, जेनेरेटर खरिद तथा जडान र पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, उत्पादित पानी, वितरण प्रणालीसम्म लग्ने पाइपको विस्तार, सोलार जडान, मुहान तथा नदी नियन्त्रण भएको हुने ।	• चालु आ व को अषाढ मसान्तसम्म १२ वटा वेल निर्माणको क्रममा रहेको जसले थप १२ एम एल डि खानेपानी उत्पादन हुने ।	• पानी उत्पादन, नयाँ वेल निर्माण तथा संचालन, पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, पानी भण्डारण क्षमता वृद्धि, सोलारको निर्माण, मुहान बचाउने कार्य आदि रहेको । • यस अगाडि ८ वटा शाखाहरुमा कम्प्युटराइज्ड बिलिङ् पद्धतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइएकोमा बाँकी शाखाहरुमा पनि क्रमशः यो पद्धति कार्यान्वयनमा लग्दै जाने।
१९	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम (५०११२७)	४	सालवसाली	• मातहतका २३ वटा नगरपालिका क्षेत्र भित्र विभिन्न साइजका पाइपलाइन खरिद तथा जडान, सफा सहर कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यालयलाई वातावरण मैत्रीपूर्ण बनाउने जस्ता कार्यहरु।	• पाइप खरिद भई जडानको प्रक्रिया अगाडि बढेको ।	• विभिन्न साइजका पाईप खरिद तथा जडान कार्यलाई निरन्तरता दिदैं थप सहरी जनतालाई खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
२०	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन वोर्ड (५०११२८)	१	सालवसाली	• सम्पति सुरक्षा • खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर नियन्त्रण आदी।	• प्रति दिन औसत १२ करोड लिटर गुणस्तरयुक्त खानेपानी उपभोक्ता समक्ष पुर्याउने कार्य भएको ।	• जग्गा तथा अन्य सम्पत्ति सुरक्षा, खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर तथा चुहावट नियन्त्रण कार्यहरु, अध्ययन अनुसन्धान, निर्देशिका निर्माण गर्ने।
२१	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना निर्देशनालय (५०११३५)	१,२	सन २००८-२०१७	• काठमाडौं उपत्यका भित्रका बासिन्दाहरुका लागि गुणस्तरीय पर्याप्त पानी समानुपातिक रुपमा वितरण गरी आर्थिक, सामाजिक स्तरोन्नतीमा सघाउ पुऱ्याउन क) तत्कालीन सुधार ख) व्यवस्थापन सुधार ग) खानेपानी गुणस्तर सुधार घ) वितरण प्रणाली सुधार ङ) ढल सुधार कार्यक्रम तथा च) थोक वितरण प्रणाली निर्माण भई काठमाडौं उपत्यकाका १६ लाख जनसंख्यालाई खानेपानी सेवास्तर अभिवृद्धि हुने।	• सुन्दरीजलदेखि महांकालचौर सम्मको थोक वितरण प्रणालीको ९ कि.मि. पाइप जडान भएको । • पहिलो र दोश्रो चरण २० वटा मध्ये १९ वटा डिप टच्युबवेल ड्रिलिङ्ग सम्पन्न, १३ वटा संचालनमा आई १५ एम.एल.डि. पानी वितरण प्रणाली थप भएको ।	• आयोजना सम्पन्न हुने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
२२	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना- कम्पोनेन्ट १ र २ (५०११४५)	१	२०६८/६९- २०७२/७३	• मेलम्चीबाट प्राप्त पानी सुन्दरीजलको पानी प्रशोधन केन्द्रबाट थोक वितरण प्रणाली मार्फत काठमाडौं उपत्यकाको ९ वटा स्थानमा निर्माण गरिने पानी पोखरीमा पानी पुर्याउने कार्य सहज हुने। • वितरण प्रणाली सुधार भई पानी वितरण सहज हुने।	• वितरण प्रणालीको ३ प्याकेजको निर्माण सम्झौता सम्पन्न भई तिनवटै प्याकेजको कार्य शुरु भई जम्मा ५९० कि.मि. पाइप जडान भइसकेको र काठमाडौं उपत्यकाका बिभिन्न क्षेत्रमा कार्य संचालन भई रहेको। • दोश्रो चरणको थोक वितरण प्रणाली अन्तर्गत बिभिन्न चार प्याकेजमा थोक वितरण प्रणाली तथा पानी पोखरी निर्माण गरिनेमा चार वटै प्याकेजको निर्माण कार्य सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरु भई जम्मा ४३ किमि. पाइप जडान भइसकेको र ८ वटा रिजरभ्वायर निर्माणाधीन। • डिजाइन सुपरिवेक्षण तथा व्यवस्थापन परामर्श सेवा र सामुदायिक सचेतना सम्बन्धी परामर्श सेवाका लागि परामर्शदातृ नियुक्त भई कार्य गरिरहेको। • वितरण संजाल प्रणालीको चौथो प्याकेजको ठेक्का सम्झौता गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ हुने । • ट्युबवेल प्याकेज अन्तर्गतको १७ वटा डिप ट्युबवेल मध्ये ११ स्थानमा ड्रिलिङ्ग कार्य सम्पन्न	• काठमाडौं उपत्यका भित्र मेलम्चीको पानी वितरणका लागि काठमाडौं र ललितपुरमा थोक वितरण र वितरण संजाल प्रणालीको निर्माण कार्यहरुलाई निरन्तरता दिने । जम्मा ७१ कि.मि. तथा वितरण संजाल प्रणाली - जम्मा ७३० कि.मि.) निर्माण हुने । • पानीपोखरी निर्माण - ९ वटा मध्ये ८ वटाको निर्माण सम्पन्न हुने र थप एक वटाको निर्माण कार्य शुरु गर्ने । • खानेपानी व्यवस्थापन सुधार, मर्मत सुधार, जगेडा पार्टपुर्जा तथा अन्य सामाग्रीको गुणस्तर अनुगमन सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					भएको। बाँकीको ड्रिलिङ्ग कार्य प्रारम्भ हुने।	
२३	काठमाण्डौ उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना २ (५०११६७)	४	२०७०/७१	• काठमाडौं उपत्यकाको मुख्य नदी वागमती र यसका सहायक नदीहरुको पर्यावरणीय गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने। • काठमाडौं उपत्यका भित्रको ढल व्यवस्थापनको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने। • काठमाडौं उपत्यका भित्र हाल मौजुदा ढल सेवा सम्बन्धी पूर्वाधारहरुको कार्य स्तरोन्नति गरी ढल सम्बन्धी सेवाहरुमा सुधार गर्ने। • काठमाडौं उपत्यका भित्र ढल प्रणाली तथा प्रशोधन सम्बन्धी नँया पुर्वाधारहरुको विकास गर्ने।	• गुह्येश्वरीको ढल प्रशोधन केन्द्रको ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भइसकेको र निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको। • सल्लाघरी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्यको डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र मुल्याङ्कन सम्पन्न भइसकेको। यसै आ.व.मा ठेक्का सम्झौता भई कार्यान्वयन चरणमा प्रवेश गरेको। • ढल प्रणालीको विस्तृत डिजाइनको लागि मौजुदा पूर्वाधारहरुको एसेट कन्डिसन सर्भे कार्य पूरा भइसकेको। • हनुमन्तेको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र ठेक्का सम्झौता भई कार्यान्वयन चरणमा प्रवेस गरेको। • मनोहराको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र आव्हान भईसकेको । यसै आ.व.मा ठेक्का ठेक्का सम्झौता भई कार्यान्वयन चरणमा प्रवेस गरेको।	• गुह्येश्वरी, सल्लाघारी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइने। • मनोहरा तथा हनुमन्तेमा इन्टरसेप्टर निर्माण कार्य अगाडि बढाइने। • काठमाडौं क्षेत्रमा ढल प्रणाली सुधारको गुरु योजना तयार गरी डिजाईन कार्य अगाडि बढाइने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
२४	ढल प्रसोधन केन्द्र ५०११७७	४	सालवसाली	• प्रशोधन केन्द्रको लागि जग्गा प्राप्ति भएको हुने।	• जग्गाको लगत लिने र स्थानीयसँग जग्गा प्राप्ति सम्बन्धमा छलफल गर्ने र जग्गा अधिग्रहण कार्य भइरहेको।	• जग्गा प्राप्तिको कार्य प्रारम्भ गर्ने।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रू. १६७.०३ करोड र पूँजीगत तर्फ रू. २१०३.३७ करोड र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रू. ९७३.०८ करोड गरी जम्मा रू. ३२४३.४९ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ४.३ मा दिइएको छ।

४.४ युवा तथा खेलकुद

४.४.१ युवा विकास

क. पृष्ठभूमि

युवाको क्षमता विकास गरी राष्ट्र निर्माणमा सहभागी गराउने र खेलकूद तथा स्काउट क्षेत्रको समग्र विकास गर्ने उद्देश्यले युवा तथा खेलकूद मन्त्रालयको स्थापना भएको हो । यस मन्त्रालयअन्तर्गत राष्ट्रिय युवा परिषद, राष्ट्रिय खेलकूद परिषद र नेपाल स्काउट रहेका छन् । युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय अन्तर्गत युवा परिचालन कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ । राष्ट्रिय युवा परिषदले युवाको चौतर्फी विकास गर्दै राष्ट्र निर्माणमा उनीहरुलाई परिचालन गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरेको छ । नेपाल स्काउटले बालबालिका तथा युवालाई अनुशासनको पाठ सिकाई उनीहरुलाई सामाजिक तथा विपद व्यवस्थापनको कार्यमा स्वयंसेवकका रुपमा परिचालन गर्दै आएको छ । यसै सन्दर्भमा नेपालको संविधान, दिगो विकासका लक्ष्य, राष्ट्रिय युवा नीति, २०७२ र चौधौं योजनाको उद्देश्य तथा रणनीति समेतलाई सम्बोधन गर्ने गरी आ.ब. ०७४/७५ को विकास कार्यक्रम तयार भएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. युवाको दक्षता, उद्यमशीलता र अन्वेषणात्मक क्षमताको विकास गर्दै आर्थिक-सामाजिक विकासमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गर्नु ।
२. युवालाई सर्वाङ्गीण राष्ट्र निर्माणको संवाहक बनाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. युवालाई प्राविधिक शिक्षा तथा सीपमूलक तालिममार्फत् दक्ष, उद्यमशील र आत्मनिर्भर बनाउने ।
२. राज्यको सबै तहको नीति तथा निर्णय प्रक्रियामा युवा सहभागिता बढाउने ।
३. युवालाई विपद् व्यवस्थापन, सामाजिक विकास, वातावरण संरक्षण, खेलकुदलगायतका क्षेत्रमा स्वयंसेवकको रूपमा परिचालन गर्ने ।
४. खेलकूद, योगाभ्यास र सामाजिक क्रियाकलापमा युवाहरूको संलग्नता बढाउने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिम नतिजा सूचकहरु तयार गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतीजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ सम्मको प्रगति	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	वाह्य युवा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम सञ्चालन	जना	४०८	१४७	१३०	१३०
२	ग्रामीण युवा उद्यम समूह निर्माण	संख्या	०	२४०	२४०	२४०
३	युवा सीप तथा नेतृत्व विकास तालिम प्राप्त युवा	संख्या (हजारमा)	४.०५	०.५	१	१
४	आन्तरिक युवा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रममा सहभागी युवा	संख्या	२५०	१९६	१४०	१४०
५	युवा स्वयंसेवक परिचालन	हजारमा	१०	३५०	३५०	२९०
६	प्रतिभावान युवाको राष्ट्रियस्तरमा सम्मान	जना	५०	१०	१०	१०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत रु.करोडमा	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रम (३४३१०१)	१	शुरु ०६४/६५, सालबसाली	• भारतका ५० जना युवाले नेपालको र नेपालका ५० जना युवाले चीनको भ्रमण गरेको हुने। • श्रीलंका र बुल्गेरियासँग समझदारी भई थप ५० जना युवा यस कार्यक्रममा सहभागी भएको हुने । • युवाको क्षेत्रमा उल्लेखनीय कार्य गर्ने युवा तथा युवा संस्थालाई सम्मान गरिएको हुने । • २००० जना किशोरकिशारीको क्षमता विकास भएको हुने । • रेडियो र टेलिभिजनबाट युवा सम्बन्धी कार्यक्रम प्रसारण भई युवाहरु लाभान्वित भएको हुने । • युथ भिजन २०२५ को कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा भएको हुने ।	• भारत र चीनका ५५५ जना युवा प्रतिनिधिहरुबाट नेपालको भमण भएको। • ३६ जना राष्ट्रिय युवा प्रतिभाबाट सम्मानित गरिएको । • ७००० जना किशोरकिशोरीलाई तालिम प्रदान गरिएको ।	• १५० युवा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम (बाह्य) संचालन गर्ने । • १० जना युवालाई राष्ट्रिय युवा प्रतिभा सम्मान कार्यक्रम प्रदान गर्ने । • २००० जना किशोरकिशोरीहरुको विकासका लागि क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने। • ५२ इपिसोडको युवा सञ्चार कार्यक्रम (रेडियो र टेलिभिजन) संचालन गर्ने । • युथ भिजन २०२५ को कार्यान्वयन कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने । • युवा तथा खेलकूद सम्बन्धी कार्यक्रममा लैङ्गिक समानता तथा सशक्तीकरणसम्बन्धी १ वटा छलफल तथा अन्तक्रिया आयोजना गर्ने । • १ पटक युवा तथा खेलकूद मन्त्रालयबाट सञ्चालित तालिम कार्यक्रमहरुको प्रभाव अध्ययन गर्ने । • सूचनाको हक कार्यान्वयन सम्बन्धी १ पटक गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया संचालन गर्ने ।
२	राष्ट्रिय युवा परिषद (३४३०१३)	१,३	शुरु आ.व.०७३/७४ सालबसाली	• राष्ट्रिय युवा परिषद् र परिषद्का कर्मचारीहरुको क्षमता बिकास भएको हुने । • युवा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम (आन्तरिक) संचालन भएको हुने । • उद्यमशीलताका लागि सम्भाव्य युवा पहिचान भएको हुने । • ५०० जना युवाले आफूले चाहेको सीप तथा उद्यमशीलता र नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम प्राप्त गरेको हुने । • लोपोन्मुख परम्परागत सीपको	• १९६ जना युवाले देशको सांस्कृतिक, आर्थिक, भौगोलिक, औद्योगिक, कृषि, वातावरण, उद्यम लगायतका क्षेत्रका बारे अवलोकनको अवसर प्राप्त गरेको । • १५०० जना युवाले तालिम प्राप्त गरेको ।	• ५० जना कर्मचारीलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • १० पटक युवा बुलेटिन प्रकाशन (प्रचार प्रसार तथा सामग्री उत्पादन तथा प्रकाशन) र वितरण गर्ने । • ३ वटा युवा उद्यमशीलता अनुसन्धान कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ३५० जना युवालाई युवा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम (आन्तरिक) संचालन गर्ने • २५० जना अपाङ्ग युवाका लागि सहयोग सामग्री वितरण गर्ने । • ५० पटक एस.इ.इ. र एस.एल.सि. परीक्षा दिएका विद्यार्थीहरूका लागि परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत रु.करोडमा	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				संरक्षण तथा प्रवर्द्धन भएको हुने । • राष्ट्रिय युवा इन्टरप्रेनरशीप फोरम स्थापना भएको हुने । • निजी क्षेत्रका संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा युवा लक्षित राष्ट्रिय स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।	• ९०० जना अपाङ्ग युवाहरुलाई सहयोग सामग्री प्रदान गरिएको ।	गर्ने । • ७ प्रदेशमा स्ववियु निर्वाचनमा निर्वाचित युवाहरूलाई नेतृत्व विकाससम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने । • १ वटा उपराष्ट्रपति युवा पुनर्स्थापना कार्यक्रम (नमूना) संचालन गर्ने । • प्रत्येक प्रदेशमा ५ जनाको दरले ३५ जनालाई ग्रामीण युवा उद्यमका लागि प्रमाणपत्रका आधारमा ऋण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ३ वटा स्थानीय युवा प्रतिभा तथा उद्यमीको खोजी कार्यक्रम संचालन गर्ने । • १ पटक युवा सम्मेलन (नेपाल चिनाउँ अभियान) संचालन गर्ने । • १ वटा युवा उद्यमी केन्द्र स्थापना विस्तृत अध्ययन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • १ पटक युवा संसद स्थापना तथा परिचालनको नमूना सम्बन्धी कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।

४.४.२ खेलकूद विकास

क. पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय खेलकूद परिषद्वाट खेलकूद पूर्वाधारको निर्माण तथा स्तरोन्नति, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिताको आयोजना, खेलाडी तथा प्रशिक्षकहरुलाई वैज्ञानिक प्रशिक्षण र प्रोत्साहित गर्ने कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ । त्यस्तै युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय अन्तर्गत खेलकूद विकास कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ । नेपाल स्काउटले बालबालिका तथा युवालाई अनुशासनको पाठ सिकाई उनीहरुलाई सामाजिक तथा विपद व्यवस्थापनको कार्यमा स्वयंसेवकका रुपमा परिचालन गर्दै आएको छ । यसै सन्दर्भमा नेपालको संविधान र चौधौं योजनाको खेलकूद विकाससम्बन्धी क्षेत्रगत उद्देश्य तथा रणनीति समेतलाई सम्बोधन गर्ने गरी आ.ब. २०७४/७५ को विकास कार्यक्रम तयार भएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. खेल पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार गर्नु ।
२. खेलाडी तथा खेलकूद प्रतियोगितालाई प्रतिस्पर्धात्मक र गुणात्मक बनाउनु ।
३. स्काउटको सुदृढीकरण तथा विस्तार गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. निजी क्षेत्रको संलग्नतासमेत बढाई खेलकूदको विकासका लागि भौतिक पूर्वाधार निर्माण, विकास र विस्तार गर्ने ।
२. समयसापेक्ष अन्तर्राष्ट्रियस्तरको प्रशिक्षण प्रदान गर्दै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिताको आयोजना तथा यस्ता प्रतियोगितामा हुने सहभागितामा गुणात्मक वृद्धि गर्ने ।
३. स्काउटका क्रियाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा विस्तार तथा सुदृढीकरण गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिम नतिजा सूचकहरु तयार गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतीजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व.२०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिताको सञ्चालन (जिल्ला, क्षेत्र र केन्द्र)	पटक	४५०	८१	८१	८१
२	स्काउटरहरुको संख्यामा बृद्धि	हजारमा	५६	१०	१०	१०
३	स्काउट स्वयंसेवक परिचालन	हजारमा	१७	५	२०	२०
४	प्रशिक्षण प्राप्त गर्ने खेलाडी	हजारमा	३७	१५	१५	१५
५	विविध अन्तर्राष्ट्रिय खेल प्रतियोगिता संचालन तथा सहभागिता	पटक	३९	२०	१५	१५
६	क्रिकेट मैदान निर्माण (निर्माणाधिन)	वटा	११	११	११	११ (सम्पन्न)
७	क) जिल्लास्तरीय कभर्डहल निर्माण	वटा	३७	१४	०	०
	ख) प्रदेशस्तरीय कभर्डहल निर्माण (नयाँ प्रस्तावित)	वटा	-	-	७	७ निर्माणाधीन
८	स्थानीयस्तरमा खुल्ला स्थानसहितको खेल मैदान निर्माण	वटा	१०५५	४०५	१००	१००
९	क) निर्वाचन क्षेत्रस्तरीय खेल मैदान निर्माण	वटा	२४०	२४०	०	०
	ख) स्थानीयतह खेल मैदान निर्माण (नयाँ प्रस्तावित)	वटा	-	-	७६६	निरन्तर

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत रु.करोडमा	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	खेलकूद विकास कार्यक्रम (३४३०१२)	१,३,४	शुरु आ.व. २०६४/६५ सालबसाली	• राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सम्पन्न भएको हुने । • विद्यालयस्तर छात्र/छात्रा फुटवल प्रतियोगिता सञ्चालन भएको हुने। • विद्यालयस्तर छात्ररछात्रा क्रिकेट प्रतियोगिता सञ्चालन भएको हुने । • खेलकुदमा प्रतिबन्धित औषधीका वारेमा सहभागी खेलाडीहरु र प्रशिक्षकहरु सचेत भएको हुने । • खेलाडी तथा खेलसंग सम्बन्धित संस्थाहरुलाई सम्मान गरिएको हुने । • नेपाल स्काउटको तेस्रो राष्ट्रिय ज्याम्बोरी आयोजना भएको हुने । • स्काउटरहरुको संख्यामा बृद्धि, स्काउट स्वयंसेवक परिचालन र स्काउट पुर्वाधारको सुदृढीकरण भएको हुने ।	• प्रत्येक वर्ष राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता संचालन गरिएको । • खेलाडीहरू एवंम खेलसरोकारवालाहरूको लागि खेलकुदमा प्रतिबन्धित औषधी विरूद्धको संचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको । • २०० जना खेलमकूदका प्रतिभावान खेलाडीहरूलाई सम्मान र अन्तर्राष्ट्रिय खेलमा पदक प्राप्त गर्ने खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत गरिएको । • विपद् व्यवस्थापनमा स्काउट स्वयंसेवक परिचालन गरिएको, स्काउट भवनहरू निर्माण र १० वटा भवनको मर्मत सुधार गरिएको । • २ वटा राष्ट्रिय ज्याम्बोरी सम्पन्न भएको ।	• १ केन्द्रमा, ७ प्रदेशमा र ७४४ स्थानीय तहमा राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने । • ३०० जना खेलाडीलाई खेलकूदमा प्रतिबन्धित औषधि विरुद्धको सचेतना तालिम सञ्चालन गर्ने । • मा.वि. स्तरीय छात्र/छात्रा फूटबल प्रतियोगिता संचालन गर्ने । • २ वटा मा.वि.स्तरीय छात्र/छात्रा क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन गर्ने । • १ पटक निजामती खेलकूद प्रतियोगिता संचालन गर्ने । • राष्ट्रिय प्रतिभा सम्मानबाट १० जना खेलाडीलाई सम्मानित गर्ने । • खेलकूद विकास गुरुयोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने । • १ पटक आठौं राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिता तयारी तथा व्यवस्थापन गर्ने । • स्वीकृत मापदण्डबमोजिम १५० जना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलमा पदक प्राप्त खेलाडीलाई पुरस्कार प्रदान गर्ने । • १ पटक स्काउटको तेस्रो राष्ट्रिय ज्याम्बोरी संचालन गर्ने । • १ पटक खेल पूर्वाधार निर्माणमा सार्वजनिक निजी साझेदारी सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • ५ वटा नेपाल स्काउटको भवन मर्मत तथा सुधार गर्ने ।
२	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	१,२	शुरु आ.ब. २०४४/४५ सालबसाली	• अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताको लागि प्रशिक्षित खेलाडी तयार भएको हुने ।	• पारा र स्पेशल खेलकूद सञ्चालन गर्न संस्थाहरूलाई अनुदान	• २०० जनालाई अठारौं एशियाली खेलकूद तयारी प्रशिक्षण संचालन गर्ने । • ३५ खेलको दोस्रो राष्ट्रिय खेलकूद परिषद्

	(३४३०१२)			• अठारौं एशियाली खेलकूदमा सहभागी हुने खेलाडीका लागि प्रशिक्षण संचालन भएको हुने । • तेह्रौं साग तथा सातौं राष्ट्रिय खेलकूदमा समावेश हुने ३५ खेलका राष्ट्रिय प्रतियोगिता आयोजना भएको हुने । **निर्माण तर्फ** • नेपालगञ्ज रंगशालाको प्यारापिट तथा मैदान निर्माण सम्पन्न भएको हुने । • इटहरी रङ्गशालाको प्याराफिट निर्माण सम्पन्न भएको हुने । • नेपालगञ्ज पौडीपोखरी निर्माण सम्पन्न भएको हुने • कोहलपुर क्रिकेटमैदान निर्माण सम्पन्न भएको हुने • सिमरा, धरान, झापा मेची, महोत्तरी जलेश्वर, मायादेवि, बिरगञ्ज, धनगढी र सूर्खेत रंगशाला र महेन्द्रनगर कञ्चनपुरमा क्रिकेट रंगशाला निर्माण सम्पन्न भएको हुने । • धनकुटा, महोतरी, सिरहा, बारा, नैकाप, सूर्खेतमा कभर्डहल र इटहरीमा बहुउद्देश्यीय कभर्डहल निर्माण सम्पन्न भएको हुने । • काठमाण्डौ कपनमा ह्याण्बल एकेडेमी निर्माण सम्पन्न भएको हुने । • सातदोबाटो ताइकान्दो एकेडेमी निर्माण सम्पन्न	प्रदान गरिएको । • विभिन्न खेलका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितामा सहभागिता जनाएको । • राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितामा सहभागी खेलाडीहरूलाई प्रशिक्षण प्रदान गरिएको । • जिल्लास्तरीय कर्भडहल निर्माण भएको, विभिन्न स्थानमा क्रिकेट मैदानहरूको निर्माण कार्य भएको। • देशका विभिन्न स्थानमा खुलास्थान सहितको स्थानीयस्तरका खेल मैदान निर्माण भएको । • एक निर्वाचन क्षेत्र एक खेल मैदान निर्माण सम्पन्न भएको ।	च्याम्पियनसीप आयोजना गर्ने । • ४६४ जनालाई मिसन साग टु ओलम्पिक अन्तर्गत राष्ट्रिय टिम तयारी प्रशिक्षण संचालन गर्ने । • विभिन्न खेलका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिताहरु संचालन तथा सहभागिता जनाउने । • राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगितामा सहभागी हुने खेलाडीहरुको तयारीको लागि प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • माउन्टेनियरिङ खेलकूद प्रतियोगिताको आयोजना गर्ने । • २७ खेलाडीलाई प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदान गर्ने । • ३९ संस्थाहरुलाई विभिन्न प्रतियोगिता आयोजना गर्नका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने । • नेपालगञ्जमा पौडीपोखरी, बर्दियामा बहुउद्दशीय कभर्डहल, गुलरिया, बर्दिया र कोहलपुरमा १-१ वटा क्रिकेटमैदान निर्माण गर्ने । • बाँके,सिमरा, धरान, झापा मेची, महोत्तरी जलेश्वर, मायादेवी, बीरगञ्ज, धनगढी सुर्खेत रंगशाला र महेन्द्रनगर कञ्चनपुरमा १-१ वटा क्रिकेट रंगशाला निर्माण गर्ने । • काठमाण्डौं उपत्यका, धादिङ, नुवाकोट र काभ्रेभित्र १ वटा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको केन्द्रीय रङ्गशाला निर्माणका लागि जग्गा व्यवस्थापन गर्ने । • चितवन रंगशाला निर्माण डिपीआर तयार गरी निर्माण गर्ने । • बेलझुण्डी रंगशाला निर्माण, बेलझुण्डी, (ट्रयाक, फिल्ड, कभर्डहल) दाङ, डिपीआर तयार गरी निर्माण गर्ने । • वैजनाथपुरमा क्रिकेट मैदान र ड्रेन निर्माण गर्ने । • रामजानकी अन्तर्राष्ट्रिय हक्की मैदानको डिपीआर तयारी सम्पन्न गर्ने । • दशरथ रङ्गशालाको पूर्वाधार, सातदोबाटो ताइकान्दो एकेडेमी काठमाण्डौ कपनमा ह्याण्डबल एकेडेमी निर्माण गर्ने । • सातदोबाटो ललितपुरमा १ वटा स्वीमिङ्ग पुल निर्माण

				भएको हुने । • विभिन्न खेल पूर्वाधारको डिपीआर तयार गरी निर्माण सम्पन्न भएको हुने ।		तथा हिटिङ्ग प्लेट जडान गर्ने । • दाङमा कराँते एकेडेमीको डीपीआर, नेपाल स्पोर्टस एकेडेमीको निर्माण र गौरीटार मकवानपुरमा खुल्ला स्थानसहितको स्थानीयस्तरका खेलमैदान निर्माण गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. २२३.९६ करोड र पुँजीगततर्फ रु. ०.२८ करोड गरी जम्मा रु. २२४.२४ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ४.४ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ५ : पूर्वाधार विकास

५.१ जलविद्युत्

क. पृष्ठभूमि

नेपालको लागि जलविद्युत नै ऊर्जाको महत्वपूर्ण एवम् भरपर्दो स्रोत हो । नेपालको संविधानले जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिदै जलस्रोतको बहुउपयोगी विकास गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरेको छ । ऊर्जा मुलुकको विकासको मेरुदण्ड भएकोले नेपालका पछिल्ला आवधिक योजनाहरुमा ऊर्जा क्षेत्रले उच्च प्राथमिकता पाउँदै आएको छ । सरकारी, निजी र सामुदायिक लगानीका साथसाथै विदेशी लगानी मार्फत जलविद्युत क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने प्रयास भइरहेको छ । समसामयिक ऐन, नियम, नीतिहरुको निर्माण तथा तिनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि संस्थागत व्यवस्थाका बाबजुद सम्भावित क्षमताको न्यून मात्रामा मात्र उत्पादन सम्भव हुन सकेको छ । कुल जलविद्युत जडान क्षमता ८५१ मेगावाट पुगेको छ भने विद्युतमा जनसङ्ख्याको पहुँच ७४ प्रतिशत छ । विद्युत प्रसारण लाइनको ६६ के.भी. वा सो भन्दा माथिको कुल लम्बाइ २,९७० किलोमिटर पुगेको छ । २,८९२ गा.वि.स.मा विद्युतीय पूर्वाधार पुगेको छ । अतः उर्जामा आत्मनिर्भर हुन जलविद्युतका साना, मझौला तथा ठूला आयोजनाहरुलाई प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनमा लैजाने गरी यस बर्ष कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको क्षेत्रगत उद्देश्य

जलविद्युत सेवाको विस्तार गरी सबै घरपरिवार र क्षेत्रको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. जलविद्युतमा लगानी बढाई विद्युत उत्पादनमा वृद्धि गर्ने ।
२. विद्युतको प्रसारण व्यवस्थालाई थप सुदृढ तथा विस्तार गर्ने ।
३. वितरण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाई विद्युतको पहुँच सर्वसुलभ बनाउने ।
४. विद्युत उत्पादन समिश्रणको माध्यमबाट उर्जा सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचकहरू	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१	जलविद्युत उत्पादन क्षमता	मेगावाट	८५५.८९	९६१.१५	८५०	४००
२	निर्माण कार्य शुरु गरिने विद्युत आयोजना क्षमता	मेगावाट	१८५२.९४	२३३३.५५	२४०	१४३०
३	प्रसारण लाइन निमाण (६६ के.भी. र सो भन्दा माथि)	कि.मी.	२९७०	३४८०	१००	१७५
४	३३ के.भि. प्रसारण लाइन विस्तार	कि.मि.	४३४५	४८२३	३००	३००
५	११ के.भि. प्रसारण लाइन विस्तार	कि.मि.	३०११०	३१६१०	६००	६००
६	विद्युत चुहावट	प्रतिशत	२६	२४	२४.५	२४
७	राष्ट्रिय विद्युत प्रणालीबाट विद्युतमा पहूँच प्राप्त घरधुरी	संख्या (हजारमा)	२८७०	१४५	१५०	१५०
८	राष्ट्रिय विद्युत प्रणालीबाट विद्युतमा पहूँच प्राप्त जनसङ्ख्या	प्रतिशत	५८	६८	६६	७०
९	प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत	किलोवाट घण्टा	१४१	१५१	१५०	१६०
१०	रोजगारी सृजना	संख्या (हजारमा)	-	१५	१८	१८

६. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
१	जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय ३०८१०१	१	सालवसाली	• नेपालमा जल विद्युतको कूल सम्भाब्य उत्पादन क्षमताको मूल्याङ्कन तथा आँकलनसम्बन्धी अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । • एकीकृत कोशी नदी वेसिन योजना तयार हुने ।	• नेपालको कूल जलविद्युतको सम्भाव्यताको पुनर्मूल्यांकन गर्ने कार्य, नदी प्रवाही जलविद्युत आयोजनाहरूमा सेडिमेन्टको व्यवस्थापनसम्बन्धी अध्ययन गर्ने, नदी नियन्त्रण म्यानुअल तयार गर्ने कार्य, पूर्वाधार योजनाहरूको हाइड्रोलजिकल विश्लेषण गर्ने, उर्जा अडिट गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका तयार गर्ने कार्य विभिन्न चरणमा भइरहेको ।	• नेपालमा जलविद्युतको कूल सम्भाब्य उत्पादन क्षमताको मूल्याङ्कन तथा आँकलनसम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न गर्ने । • एकीकृत कोशी नदी वेसिन अध्ययन गर्ने । • नदी प्रवाही जलविद्युत आयोजनाहरूमा सेडिमेन्टको व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन गर्ने । • पूर्वाधार आयोजनाहरूको हाइड्रोलजिकल विश्लेषण सम्बन्धी म्यानुअल तयार गर्ने । • उर्जा अडिट सम्बन्धी निर्देशिका तयार गर्ने ।
२	नदि बेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरूयोजना तर्जुमा आयोजना ३०८१०२	१	आयोजना शुरू मिति २०७१/७२ आयोजना सम्पन्न हुने मिति २०७४/७५	• जलश्रोतको एकीकृत विकास एवम् व्यवस्थापनका लागि कर्णाली, गण्डकी, पश्चिम राप्ती र ववई नदी वेसिनहरूको एकीकृत योजना तर्जुमा हुने ।	नदी बेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरू योजनाको लागि सूचीकृत परामर्शदातृ संस्थाहरूवाट प्रस्ताव माग भएको ।	• नदी बेसिनको योजना तयार गर्न अध्ययन कार्य गर्ने ।
३	विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन ३०८१०३	१,२	क्रमागत	• निजी क्षेत्रको लगानी प्रवर्द्धन तथा सहजीकरण हुने ।	• भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित अनुमति पत्र व्यवस्थापन प्रणाली निर्देशिका तयारी तथा विद्युत सर्वेक्षण, उत्पादन, प्रसारण र वितरणको जानकारी स्वीकृति दिने र अनुमति पत्रहरु प्रदान गर्ने ।	• भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित अनुमति पत्र व्यवस्थापन प्रणालीको अध्ययन सम्पन्न गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
४	सप्तकोशी बहुउद्देश्यीय आयोजना ३०८१०४	१	आयोजना शुरु मिति २०५७/५८ आयोजना सम्पन्न मिति २०७४/७५ • कम रु १ अर्व ४३ करोड	• नेपाल र भारत दुवै देशलाई हुने सिंचाइ, जलविद्युत, बाढी नियन्त्रण र जल परिवहन लाभहरु मूल्यांकन भई सप्तकोशी बहुउद्देश्यीय आयोजना तथा सुनकोशी स्टोरेज कम डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भएको हुने ।	• आयोजना संग सम्बन्धित क्षेत्रको हाइड्रलोजि र मेटेरियोलोजिकल, भुकम्पीय मापन (Micro Earthquake) सम्बन्धी तथ्यांक संकलन कार्य निरन्तर रुपमा चालू रहेको । • कमला, सुनकोशी र सप्तकोशी गरी ३ वटा वेसिनमा हाइड्रोमेटेरियोलोजिकल तथ्यांक संकलन कार्य जारी रहेको । • सिचाईं सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन अन्तर्गत नेपाली भू-भागको बाँकी रहेको अध्ययन कार्यका लागि परामर्शदातृ संस्थाको छनौट गर्न प्रस्ताव आव्हान भई प्राप्त प्रस्तावहरुको मूल्यांकन कार्य भइरहेको ।	• जिइयो टेक्नोलोजि सम्बन्धी अध्ययन कार्यहरुलाई निरन्तरता दिइने ।
५	पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजना ३०८१०५	१,३	क्रमागत	• विस्तृत वातावरणीय व्यवस्थापन योजना प्राप्त गर्ने ।	• विस्तृत वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको प्रतिवेदन प्राप्त हुने अवस्थामा रहेको ।	• विस्तृत वातावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार गरिने ।
६	जलविद्युत आयोजना अध्ययन ३०८१०६	१	क्रमागत आयोजनाहरू थपिदै जाने ।	• जलविद्युत आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार भई विकासका लागि तयार हुने	• साना ठूला गरेर ५०वटा विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन, संभाव्यता अध्ययन तथा वातावरणीय अध्ययन, पूर्व संभाव्यता अध्ययन, वातावरणीय अध्ययन, पहिचान अध्ययन, अध्ययन अध्यावधिक , अन्य अध्ययन कार्य	• सुनकोशी २ र ३ , सानो भेरी, जुम्लाको जवा खोला, हुम्लाका कवाडी, कन्काई बहुउद्देश्यीय आयोजना लगायत अन्य आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य गर्ने र क्रमागत आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिने • ५ वटा अध्ययन कार्यहरू शुरू हुने

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
७	जलविद्युत आयोजना सम्बन्धी मापदण्ड (३०८१०७-३/४)	१,२	• आयोजना शुरू मिति २०५७/५८ आयोजना सम्पन्न मिति एकिन नभएको	• जलविद्युत आयोजना तथा विद्युत प्रणालीको अध्ययन निर्माण,सञ्चालन सम्भारमा उपयोगी हुने विभिन्न निर्देशिकाहरू तयार हुने।	• विद्युतगृह डिजाइन निर्देशिकाको सन्दर्भमा सम्झौता प्रक्रिया अघि बढिरहेको • उर्जा प्रणाली अनुकूलन (अप्टिमाईजेसन) अध्ययन अन्तर्गत संशोधित अन्तरिम प्रतिवेदन प्राप्त गरेको। • जलविद्युत आयोजनाहरूको संचालन र मर्मत तथा प्रसारण प्रणाली निर्देशिका तयारी कार्य स्वीकृत भएको। • जलविद्युत आयोजनाहरूको निरीक्षण गर्ने निर्देशिकाको सन्दर्भमा सम्झौता गर्ने प्रक्रिया अघि बढिरहेको। • सहउत्पादन (को जेनेरसन) हुने आयोजनाहरु बाट विद्युतीय प्रणालीमा जडान हुने प्रशारण लाईनको अध्ययनको सन्दर्भमा सम्झौता अनुसार प्रस्ताव माग गर्ने प्रक्रिया अघि बढिरहेको।	• विद्युतगृह डिजाईन निर्देशिका तयार हुने। • जलविद्युत आयोजनाहरुको संचालन र मर्मत तथा प्रशारण प्रणाली निर्देशिका तयारी हुने। • जलविद्युत आयोजनाहरुको निरीक्षण गर्ने निर्देशिकामा सम्झौता हुने। • सहउत्पादन (को जेनेरसन) हुने आयोजनाहरुबाट विद्युतीय प्रणालीमा जडान हुने प्रशारण लाईनको अध्ययनको सन्दर्भमा सम्झौता हुने।
८	रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण ३०८१०९	३	क्रमागत	• रोयल्टी वितरण गर्ने।	• यो वर्ष १ अरब ४० करोडरोयल्टी वितरण भएको।	• रोयल्टी संकलन गरी वितरण गरिने
९	बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना ३०८११२	१	आयोजना शुरू मिति २०६९/७०	• आयोजना सम्पन्न भएपछि २० मे.वा. क्षमताको विद्युत राष्ट्रिय प्रशारण प्रणालीमा आवद्ध हुने।	• प्रसारण लाइनको सब-स्टेसनका लागि जग्गा अधिग्रहण कार्य शुरू भएको, कार्यलय भवन निर्माण कार्य सुरू भएको, ड्याम साइटसम्म सडक पहूँच पुऱ्याउनका लागि स्तरिकरण गर्ने र ग्याविअन हाल्ने	• साइट कार्यालय निर्माण अन्तिम चरणमा पुग्ने। • विद्युत गृह पहूँच मार्ग ७६५ मिटर निर्माण सम्पन्न हुने। • पुल निर्माण अन्तिम चरणमा पुग्ने। • विस्तृत इन्जिनियरिङ्ग डिजाइन तथा

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
					कार्य भइरहेको, परामर्शदाताद्वारा माथिल्लो बुढीगंगा जल विद्युत आयोजनाको स्थलगत अनुसन्धान तथा डिजाइन तथा वातावरणीय अध्ययन कार्य भइरहेको तथा पुल निर्माण सुरू भएको ।	वातावरणीय अध्ययन अन्तिम चरणमा पुग्ने । • माथिल्लो बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना (६.२ मे.वा) विस्तृत इन्जिनियरिङ अध्ययन कार्य अगाडि बढाइने ।
१०	बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति ३०८११३	१	आयोजना शुरू मिति : २०६७/६८	• १२०० मेगावाट जडित क्षमताबाट वार्षिक ३४०० गिगावाट आवर विद्युत शक्ति उत्पादन भै मुलुकको आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरणका लागि आवश्यक विद्युतीय ऊर्जा उत्पादन हुने, विद्युत सेवालाई सर्वसुलभ तथा भरपर्दो बनाउने समग्र विद्युतीय प्रणाली एवम् जडित क्षमतामा सन्तुलन (जलाशय र गैर जलाशय जलविद्युत केन्द्रहरू) कायम हुने ।	• विस्तृत बातावरणीय अध्ययन प्रतिबेदन तयार भई स्वीकृत भएको, गोर्खा जिल्ला तर्फका ३००७८ रोपनी र धादिङ्ग जिल्ला तर्फका २८०७५ रोपनी सहित ५८१५३ रोपनी निजी जग्गा आयोजनाको लागि अधिग्रहण गरिएको ।	• पुनर्वास पुनःस्थापनासम्बन्धी कार्य योजना तयार गर्ने । • सेडिमेन्ट सम्बन्धी अध्ययन कार्य चालू रहने । • हाइड्रोलोजिकल तथा सेमिमेटालोजि कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने । • डुबान क्षेत्रको जग्गा अधिग्रहण कार्यको लागि मुआब्जा वितरण गरिने ।
११	नलसिंहगाड जलविद्युत आयोजना विकास समिति ३०८११४	१	आयोजना शुरू मिति २०६४/६५ आयोजना सम्पन्न मिति २०७६/७७	• ४१० मेगावाट विद्युत उत्पादन मार्फत मुलुकको आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणका लागि आवश्यक विद्युतीय उर्जा उपलब्ध हुने । • समग्र विद्युतीय प्रणाली एवं जडित क्षमतामा सन्तुलनको अनुपात	• जग्गा अधिग्रहण, पूर्वाधार निर्माण गर्नेमा जग्गा खरिद, पहूँच मार्ग निर्माण कार्य चालू रहेको ।	• जग्गा प्राप्ति, क्याम्प अफिस निर्माण, पहूँच सडक निर्माण, सम्भाव्यता अध्ययनको परिमार्जन, विस्तृत सर्वेक्षण तथा इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
				कायम हुने		
१२	राष्ट्रिय ऊर्जा संकट निवारण तथा विद्युत विकास दशकसम्बन्धी कार्ययोजना ३०८११५	२,३	२०७३ देखी २०८२	• एक वर्षभित्र लोडसेडिङ्ग अन्त्य गरी १० वर्षभित्र १०,००० मेगावाट विद्युत उत्पादन गर्ने ।	• काठमाण्डौँ उपत्यकामा लोडसेडिङ्ग अन्त्य भएको तथा मुलुकका अन्य भागमा निकै हदसम्म लोडसेडिङ्ग न्यूनीकरण भएको । विद्युत उत्पादन कम्पनी तथा ग्रीड प्रसारण कम्पनीको स्थापना भई कार्य प्रारम्भ भएको ।	• जलाशययुक्त आयोजना तथा विद्युत प्रशारण आयोजनाहरूको अध्ययन कार्यलाई निरन्तरता दिईने । • निर्माणाधीन प्रसारण लाईन आयोजनाहरूको निर्माणलाई द्रुत रूपमा अघि बढाउने । • विद्युत वितरण प्रणालीलाई आधुनिकीकरण तथा व्यवस्थित गर्ने कार्य हुने ।
१३	१३२ के.भी. तथा अन्य प्रसारण लाईन बिस्तार आयोजनाहरू ५०११०५	२		• ढल्केवर- मुजफरपुर, सोलु काबेली, कोशी करीडोर बुटवल कोहलपुर, हेटौडा-भरतपुर-बर्दघाट, खिम्ती-ढल्केवर, सिंगटी-लामोसाघु प्रसारण लाईन केन्द्रीय प्रसारण प्रणालीमा थप हुने तथा बितरण प्रणालीमा सुधार भएको हुने ।	• १३२ के.भी. स्तरको कुलेखानी-मातातीर्थ प्रसारण लाईनको दोश्रो सर्किट तान्ने कार्य पूरा गरी चार्ज गरिएको । त्यसैगरी कोहलपुर-महेन्द्रनगर १३२ के.भी. लाईनको दोश्रो सर्किट तान्ने कार्य पूरा भएको र चार्ज हुन बाँकी । काबेली कोरिडोरको ३वटा सबस्टेसन चार्ज भएको । रक्सौल-परवानीपुर तथा कुशाहा-कटैया प्रसारण लाइनहरूको निर्माण सम्पन्न भएको ।	• बोलपत्र आव्हान गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने, जग्गा अधिग्रहण, टावर निर्माण भैसकेका स्थानमा लाइन तान्ने, केही नयाँ आयोजनाको प्रारम्भिक अध्ययन कार्य गर्ने ।
१४	थानकोट-चापागाउँ-भक्तपुर १३२ के.भी. प्रशारण लाईन आयोजना (२८ कि.मि.) ५०११०६	२	आयोजना सुरू मिति ०५५/५६ सम्पन्न मिति०७३/७४ कुल लागत रू. हजारमा १८७६३६५	• दक्षिणी काठमाडौंको बितरण प्रणालीमा सुधार एवम प्राबिधिक चुहावट घटाउन मद्दत पुग्ने ।	• ललितपुर जिल्लामा प्रसारण लाइनको राइट अफ वे को ९/९ मिटर दायाँ-बायाँ पर्ने जग्गाहरूको क्षतिपूर्ति शत्प्रतिशत माग गरिएका कारण सम्पूर्ण कार्य बन्द भएको ।	• प्रसारण लाईनको बाँकी कार्य गर्ने । ललिपुर जिल्लामा पर्ने राइट अफ वे का जग्गाको लगत लिई मुआब्जा वितरण एवम् लाईन निर्माण गर्ने ।
१५	अन्य ३३ के.भी. प्रसारण लाईन तथा सवस्टेसन	२	आयोजना सुरू मिति ०५६/०५७ सम्पन्न मिति०७२/७३	• ईलाम -फिदिम, धनकुटा-हिले, खुर्कोट-नेपालथोक, ओखलढुङ्गा-सल्लेरी,	• पर्सा ३३ के.भी. सबस्टेशन ३३/११ के.भी. ६/८ एमभीए सबस्टेशन निर्माणको सामानहरु जडान कार्य	• पेलिङ तथा तार तान्ने, सवस्टेसनहरू निर्माण ट्रान्सफरमरहरू जडान गर्ने एवम बिद्युतीकरण कार्य जारी रहने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	आयोजनाहरू ५०११०७		बर्षैपिच्छे आयोजनाहरू थप हुँदै जाने भएकोले कूल लागत एकिन हुन नसक्ने ।	उदिपुर-बेसीसहर-मनाङ, सिन्धबेसी-लमजुङ, बोफापोखरी, नवलपरासी, गुल्मी मजुवा, भैरहवा तौलिहवा, छिन्चु राकम जाजरकोट, लमही भालुवाङ, सेरी दैलेख, साफे मान्मा जुम्ला, राजापुर, डोटीमौवा, महेन्द्रनगर, धनगढी अत्तरीया, साघुटार मन्थली, भरतपुर माडी, मातातीर्थ मार्खु, आदि प्रशारण लाईनको • निर्माण तथा सवस्टेसनहरूको निर्माण गरी बितरण प्रणालीमा सुधार गर्ने ।	सम्पन्न भएको तथा अन्य आयोजनाहरूको लाईन तान्ने, पोल गाड्ने कार्यहरू विभिन्न चरणमा भइरहेको । • भरतपुर माडी ३३/११ के.भी.सव-स्टेशन सम्पन्न भएको । चाँदनी सव-स्टेशन सम्पन्न भएको । पर्सा ०७४/७५ मा सम्पन्न हुने । राजापुर सव-स्टेशन ०७४/७५ मा सम्पन्न हुने । वितरण प्रणाली सुदृढीकरण आयोजनाहरू ०७४/७५ सम्ममा सम्पन्न हुने । • पर्सा ३३ के.भी. सबस्टेशन ३३/११ के.भी. ६/८ एमभीए सबस्टेशन निर्माणको सामानहरु जडान कार्य सम्पन्न भएको तथा अन्य आयोजनाहरूको लाईन तान्ने, पोल गाड्ने कार्यहरू विभिन्न चरणमा भइरहेको ।	३३ के.भी.प्रशारण लाईन तथा ११ के.भी. प्रशारण लाईन निर्माण धेरै जसो सम्पन्न भइसकेको ।
१६	जलबिद्युत केन्द्र सुदृढीकरण आयोजना ५०१११०	१	आयोजना सुरू मिति ०६५/०६६ सम्पन्न मिति ०७२/७३	• मध्यमर्स्याङ्गदी, कुलेखानी, देबिघाट, गण्डक, त्रिशुली, सेती, सुन्दरिजल, सुनकोशी, मर्स्याङदी, मोदी, चतरा, तिनाउ आदि जल विद्युत केन्द्रहरूको मर्मत सम्भार एवम् सुदृढीकरण हुने ।	• कालीगण्डकी ए, सुन्दरी जल, तिनाउ जलविद्युत केन्द्रहरूको सुदृढीकरण तथा मर्मत सम्भार कार्य विभिन्न चरणमा भएको ।	• जलबिद्युत केन्द्रहरूको सिभिल मर्मत कार्य र इलेक्ट्रोमेकानिकल पार्टको मर्मत तथा बदली गरी उत्पादन क्षमता बढाउने ।
१७	सामुदायिक तथा अन्य ग्रामिण बिद्युतीकरण	३	सालवसाली	• स्थानीय समुदायको १०५ र नेपाल सरकारको ९०५ लगानीमा समुदायको	• २६० वटा सामुदायिक संस्थामा विद्युत सेवा उपलब्ध भैसकेको र २ लाख ७५० घर परिवारलाई थप	• थप ३० वटा सामुदायिक विद्युत बितरक संस्था मार्फत २० हजार घर धुरीलाई बिद्युत सेवा पुऱ्याउने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	आयोजना ५०११११			सहभागीतामा सञ्चालन हुने विद्युतीकरण कार्य सञ्चालन हुने ।	बिद्युत सेवा उपलब्ध भएको ।	
	अन्य ग्रामिण बिद्युतीकरण ५०११११	३	सालवसाली	• ३३ के.भि. ११ कि.मि.तयार हुने, ६/८ एम.भि.ए. सवस्टेसन १ संचालन हुने । करीव २१५ वटा ट्रान्सफरमर जडान भै २९००० घरधुरी लाभान्वित हुने ।	• चालु आ.व.को लक्ष्य अनुसार कार्य भइरहेको ।	• वितरण प्रणाली विस्तार भई नयाँ ग्राहक थप गर्ने ।
	अधुरो ग्रामिण बिद्युतीकरण ५०११११	३	सालवसाली	• ११/०.४ के.भि. बितरण प्रणलीमा १९५ कि.मि. लाइन एवम् १७५ वटा ट्रान्सफर्मर जडान भै २५००० हजार घरधुरी लाभान्वीत हुने ।	• चालु आ.व.को लक्ष्यअनुसार कार्य भइरहेको ।	• पूरा हुन बाँकी अधुरो विद्युतीकरणको कार्य सम्पन्न हुने ।
१८	कुलेखानी तेश्रो जल बिद्युत आयोजना (५०१११४-५) (१४ मे.वा.)	१	आयोजना सुरू मिति ०६२/०६३ सम्पन्न मिति ०७२/०७३ कुल लागत रू.२ अर्व ३३ करोड	• १४ मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने ।	• विद्युतगृह निर्माण कार्य ९७ प्रतिशत सम्पन्न भएको । हेडवर्कस ९५ प्रतिशत सम्पन्न भएको, मुख्य सुरूङ, फोरबे, पेनस्टक सुरूङ, टेलरेस कार्य सम्पन्न भएको । स्वीचयार्ड मा इक्वीपमेन्ट स्थापना तथा निर्माण गर्ने कार्य जारी रहेको ।	• सिभिल, इलेक्टोमेकानिकल तथा बिद्युत गृह निर्माणको कार्य सम्पन्न गर्ने ।
१९	चमेलियागाड जलबिद्युत आयोजना (३० मे.वा.) ५०१११८	१	आयोजना सुरू मिति ०६४/०६५ सम्पन्न मिति ०७२/७३ कुल लागत रू.१४ अर्व ३६ करोड	• ३० मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने ।	• ऊर्जा मन्त्रालयमा भएको त्रिपक्षीय सहमति अनुसार ठेकेदारबाट टनेल (चुहिने समस्याको) मर्मत सम्भार सम्पन्न भएको र सहमतिअनुसार रोकिएको भुक्तानी एकमुष्ट दिएकोले वित्तीय प्रगति बढी देखिएको ।	• सिभिल, इलेक्टोमेकानिकल तथा बिद्युत गृह निर्माणको कार्य सम्पन्न गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
२०	जलाशययुक्त जल विद्युत अध्ययन आयोजना ५०१११९ क) दुधकोशी जल विद्युत आयोजना	१	आयोजना सुरू मिति ०६८/६९ सम्पन्न मिति ०७३/७४ कूल लागत रू.१ अर्व २५ करोड	• आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन, बिस्तृत डिजाईन तथा बोलपत्र तयार भएको हुने।	• संभाब्यता अध्ययन कार्य भै रहेको।	• अद्यावधिक सम्भाव्यता अध्ययन तथा बिस्तृत डिजाईन कार्यको लागी परामर्शदाता नियुक्त गर्ने।
	ख) उत्तर गंगा जलाशययुक्त जल विद्युत आयोजना	१	आयोजना सुरू मिति ०६८/०६९ सम्पन्न मिति ०७३/०७४ कुल लागत रू.७करोड ५० लाख	• सम्भाब्यता अध्ययन पूरा भएको हुने।	• सम्भाब्यता अध्ययन कार्य भैरहेको।	• सम्भाब्यता अध्ययनलाई निरन्तरता दिइने।
	ग) तमोर जलाशययुक्त जल विद्युत आयोजना	१	आयोजना सुरू मिति ०६४/०६५ सम्पन्न मिति ०७३/०७४ कूल लागत ९१८ मिलियन यू.एस. डलर।	• सम्भाब्यता अध्ययन पूरा भएको हुने।	• सम्भाब्यता अध्ययन कार्य भैरहेको।	• जियोलजिकल सर्भे, वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन र डिटेल डिजाइनको लागि परामर्शदाताको छनोट गर्ने।
	घ) आँधिखोला जलाशययुक्त जल विद्युत आयोजना	१	आयोजना सुरु मिति ०६८/०६९ सम्पन्न मिति ०७२/०७३	• सम्भाब्यता अध्ययन पूरा भएको हुने।	• सम्भाब्यता अध्ययन कार्य भैरहेको।	• फिजिबीलिटी स्टडीको अद्यावधिक गरिने तथा इओआइ, पिआरपि गरी डिपिआर को लागि परामर्शदाता छनौट गर्ने।
२१	ठूला तथा मझौला जल विद्युत अध्ययन आयोजना ५०११२० क) अपर अरूण जल विद्युत आयोजना	१	आयोजना सुरू मिति ०६६/०६७ सम्पन्न मिति ०७२/०७३	सम्भाब्यता अध्ययन पूरा भएको हुने।	• सम्भाब्यता अध्ययन कार्य भैरहेको।	• डिटेल डिजाईन तयार गरी बोलपत्र दस्तावेज तयार गरिने।
	ख) चैनपुर सेती र माथिल्लो भेरी	”	आयोजना सुरू मिति ०७१/०७२ सम्पन्न मिति ०७३/०७४	• सम्भाब्यता अध्ययन पूरा भएको हुने।	• सम्भाब्यता अध्ययन कार्य भैरहेको।	• सम्भाब्यता अध्ययन पूरा गरिने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
२२	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (४५६ मे.वा.) ५०११२१	१	आयोजना सुरू मिति ०६६/०६७ सम्पन्न मिति ०७३/०७४ कूल लागत रू.३५ अर्व २९ करोड	• ४५६ मे.वा. बिद्युत उत्पादन गरी गोगर-खिम्ती प्रशारण लाईन मार्फत केन्द्रीय ग्रीडमा जोड्ने ।	• मुख्य सिभिल निर्माण एवम् ईलेक्ट्रोमेकानिकल कार्य र प्रशारण लाईनको कार्य भइरहेको ।	• सिभिल निर्माण कार्यको कामलाई निरन्तरता, प्रसारण लाइन तथा अन्य निर्माण कार्यको निरन्तरता ।
२३	माथिल्लो त्रिशुली (३ए) जल विद्युत आयोजना (५०११२२-५) (६० मे.वा.)	१	आयोजना सुरू मिति ०६५/०६६ सम्पन्न मिति ०७३/०७४ कुल लागत १२५ मिलियन यु.एस. डलर	• ६० मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा आवद्ध हुने ।	• मुख्य सिभिल निर्माण एवम् ईलेक्ट्रोमेकानिकल कार्य र प्रशारण लाईनको कार्य भइरहेको ।	• सिभिल कार्य, इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा हाइड्रोमेकानिकल कार्य एवम् प्रसारण लाइन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
२४	राहुघाट जल विद्युत आयोजना (५०११२३-५) (२७ मे.वा.)	१	आयोजना सुरु मिति ०६६/०६७ सम्पन्न मिति ०७३/०७४ कूल लागत ६५.५ मिलियन यु.एस. डलर	• आयोजना निर्माण भई २७ मे.वा. क्षमता बाट १६८ गिगावाट घण्टा उत्पादन हुने	• आयोजना स्थल सम्म पँहूच मार्ग निर्माण भएको । कार्यालय भवन तथा अन्य आवासीय भवनहरु निर्माण भैरहेको ।	• स्वदेशी तर्फ मुख्य सिभिल संरचना, ईलेक्ट्रोमेकानिकल, हाइड्रोमेकानिकल, परामर्श सेवा, भवन निर्माण र जग्गा अधिग्रहण गर्ने कार्य गर्ने ।
२५	तनहूँ जल विद्युत आयोजना (५०११३३-५) (१४० मे.वा.)	१	आयोजना सुरू मिति ०६६/०६७ सम्पन्न मिति ०७६/०७७ कूल लागत रू.४१ अर्व ३९ करोड	• १४० मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रिडमा आबद्ध हुने ।	• बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन ईन्जिनियरिङ्ग डिजाईन कार्य सम्पन्न भएको, सुपरिवेक्षण परामर्शदाता नियुक्ती अन्तिम चरणमा रहको ।	• जग्गा खरीद, पहूँच मार्ग तथा पुल निर्माण, आयोजनाको डिजाईन तथा सुपरिवेक्षण कार्य गरिने ।
२६	अपर मोदी जल विद्युत आयोजना (४२ मे.वा.) ५०११४८	१	आयोजना सुरू मिति ०६८/०६९ सम्पन्न मिति ०७५/०७६ कूल लागत रू.७ अर्व	• ४२ मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रिडमा आबद्ध हुने ।	• सम्भाब्यता अध्ययन तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन कार्य पुरा भएको ।	• हाइड्रोलोजी तथा जियोलोजी सर्भे अपडेट गर्ने, जग्गा अधिग्रहण, सर्भे लाइसेन्स कार्य डिटेल इन्जिनियरिङ डिजाइनको अन्तर्राष्ट्रिय परामर्शदाताको बोलपत्र आह्वान गर्ने ।
२७	नेपाल भारत विद्युत प्रसारण तथा व्यापार आयोजना ५०११५०	२	आयोजना सुरू मिति ०६८/०६९ सम्पन्न मिति ०७२/०७३ कुल लागत रू.९ अर्व ५० करोड	• हेटौडा-दुहवी ४०० के.भी. २२८ कि.मि. प्रसारण लाईन थप हुने ।	• प्रशारण लाइन निर्माण तर्फ ४२१ टावर इरेक्सन कार्य सम्पन्न भएको ।	• प्रशारण लाईनको र सबस्टेसनको कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
२८	पुनर्नविकरणीय तथा क्षमता बिस्तार आयोजना ५०११७२	१,४	०७१/७२-०७२/७३ कुल लागत ५० मिलियन यु. एस. डलर।	• २५ मे.वा. क्षमताको सौर्य उर्जा केन्द्रीय प्रणालीमा थप हुने।	• २५ मे. वा. क्षमताको सौर्य उर्जा जडान कार्यको लागि बोलपत्र आह्वान भई सकेको।	• २५ मे.वा. क्षेमताको सौर्य ऊर्जा जडान कार्य शुरू गरिने।
२९	मैवाखोला जलविद्युत आयोजना (१३.५ मे.वा.) ५०११७३	१	आयोजना शुरू मिति आ.व. २०७१/७२ सम्पन्न मिति एकिन भैनसकेको कुल लागतः एकिन हुन बाँकी	• १३.५ मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा जोडिने।	जनताको विद्युत जनताकै लागि कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माण हुने दुइवटा आयोजनामध्ये माडी ज.वि.आ. रक्षा मन्त्रालयबाट नेपाली सेनाबाट गराउने गरी तथा मैवा ज.वि.आ. कम्पनी दर्ता गरी निर्माण गर्न अर्थ मन्त्रालयबाट सहमति माग भएकोमा प्राप्त नभएको।	• "जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा" अवधारणामा कम्पनी स्थापना गरी कम्पनी मार्फत आयोजनाको निर्माण कार्य शुरू गरिने।
३०	तामाकोशी पाँचौं जल विद्युत आयोजना ५०११७४	१	आयोजना सुरू मिति ०६५/०६६ सम्पन्न मिति ०७२/०७३ कुल लागत १५२ मिलियन यु.एस. डलर।	• परामर्शदाता नियुक्त भै विस्तृत अध्ययन सम्पन्न हुने।	• इआओ तथा आरअफपि मूल्यांकन कार्य सम्पन्न भई विस्तृत इञ्जिनियरिङ डिजाइन कार्यका लागि अग्रिम मोविलाइजेसन भएकोले वित्तीय प्रगति बढी देखिएको।	इआओ कार्य सम्पन्न गर्ने, आरअफपि को आव्हान गर्ने कार्य प्रकृयामा रहेको। जग्गा अधिग्रहण, तामाकोशी ज.बि.आ.संग इन्टरकनेक्सन डिजाईन तथा निर्माण कार्य गरिने।
३१	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड ५०११७५	१, २	आयोजना शुरू मिति २०७१/७२ सम्पन्न मिति आ.व. २०७५/७६	• निर्माणाधीन तथा नयाँ शुरू हुने जलविद्युत आयोजनाहरूको लागि आर्थिक सहयोग प्राप्त हुने।	• कावेली 'ए' जलविद्युत आयोजनामा लगानी गर्नको लागि प्रकृयामा रहेको।	• कावेली 'ए' जलविद्युत आयोजनामा लगानी हुने।
३२	माडीखोला जलविद्युत आयोजना (१२.२५ मे.वा.) ५०११७६	१	आयोजना शुरु मिति आ.व. २०७१/७२ सम्पन्न मिति एकिन भै नसकेको, कुल लागतः एकिन हुन बाँकी	• १२.२५ मे.वा. बिद्युत उत्पादन भई केन्द्रीय ग्रीडमा जोडिने।	• जनताको विद्युत जनताकै लागि कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माण हुने दुइवटा आयोजनामध्ये माडी ज.वि.आ. रक्षा मन्त्रालयबाट नेपाली सेनाबाट गराउने गरि तथा मैवाज.वि.आ. कम्पनी दर्ता गरी निर्माण गर्न अर्थ मन्त्रालयबाट सहमति माग भएकोमा प्राप्त नभएको।	• "जनताको विद्युत जनता कै लगानीमा" अवधारणामा कम्पनी स्थापना गरी कम्पनी मार्फत आयोजनाको निर्माण कार्य शुरु गरिने।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३	विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड ५०११८३	१	क्रमागत	• भविष्यमा निर्माण गर्न सकिने सम्भावित जलविद्युत आयोजनाहरूको अध्ययन प्रारम्भ गर्ने ।	• हालै स्थापना भई कार्य प्रारम्भ गरिएको ।	• विद्युत विकास विभागबाट यस कम्पनीले छनौट गरेका आयोजनाहरूको अनुमतिपत्र प्राप्त भए पश्चात् अध्ययन कार्य अघि बढाउने ।
३४	राष्ट्रिय प्रशारण ग्रीड कम्पनी लिमिटेड ५०११८४	२	क्रमागत	• भविष्यमा निर्माण गर्न सकिने सम्भावित प्रसारण लाईन आयोजनाहरूको अध्ययन प्रारम्भ गर्ने ।	• कम्पनी स्थापना कार्य पूरा भई कार्य प्रारम्भ गरिएको ।	• विद्युत विकास विभागबाट यस कम्पनीले छनौट गरेका आयोजनाहरूको अनुमतिपत्र प्राप्त भए पश्चात अध्ययन कार्य अघि बढाउने ।
३५	अपर अरूण जलविद्युत आयोजना कम्पनी लिमिटेड ५०११८५	१	२०७४/०७५ बाट	• अपर अरूण जलविद्युत आयोजनाको अध्ययन कार्य सम्पन्न गर्ने ।	• अपर अरूण जलविद्युत आयोजनाको हाल अध्ययन कार्य भइरहेको ।	• अपर अरूण जलविद्युत आयोजनाको हाल भइरहेको अध्ययन कार्यलाई निरन्तरता दिईने ।
३६	पावर सेक्टर रिर्फम एण्ड सस्टेनवल हाईड्रोपावर डेभलपमेन्ट प्रोजेक्ट ५०११८६	१-४	२०७४/०७५बाट	-	-	• उर्जा क्षेत्रको सुधार तथा दीगो हाइड्रोपावर विकास सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रू. १७९.७५ करोड र पूँजिगत तर्फ रू. १२८५.३९ करोड र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रू. ५१५६.०२ करोड गरी जम्मा रू. ६६२१.१६ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उपशीर्षकगत विनियोजना सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूचि ५.१ मा दिइएको छ ।

५.२ यातायात पूर्वाधार

५.२.१ सडक

क. पृष्ठभुमि

नेपालमा सडक यातायात परिवहनको प्रमुख माध्यम हो । आर्थिक विकास र सामाजिक एकिकरणका लागि सडक यातायातले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ । यसै कुरालाई ध्यानमा राखी सडक सञ्जाल बिस्तार तथा पूल निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताकासाथ अघि बढाइएको छ । हालसम्म विभिन्न स्तरकागरी जम्मा २९,७३१ कि.मी. सडक निर्माण भएको छ भने जम्मा २,११० वटा मोटरेवल पूल निर्माण कार्य सम्पन्न भई सञ्चालनमा रहेका छन् । हुम्ला र डोल्पा जिल्लाका सदरमुकाम मात्र सडक यातायातले जोड्न सकिएको छैन । सर्वसाधारण जनताहरूलाई पहाडी क्षेत्रमा चार घण्टा र तराई क्षेत्रमा दुई घण्टाको पैदल यात्रापछि सर्वसुलभ सडक यातायातमा पहुँच हुने गरी सडक सञ्जाल निर्माण गर्नुका साथै अन्य आर्थिक क्रियाकलापमा बृद्धि गरी निर्मित संरचनाहरूबाट उचित प्रतिफल प्राप्त गर्नु, सञ्चालनमा रहेका सडक तथा पूलहरूको उपयोगमा दिगोपना कायम गर्नु, सडकको पहुँच बिस्तारमा क्षेत्रीय सन्तुलन कायम गर्नु, जैविक बिबिधताको संरक्षण गर्नु, सडक निर्माणबाट हुने सम्भावित प्राकृतिक प्रकोपहरूलाई कम गर्नु, सडक तथा पूल निर्माणमा निजी क्षेत्रलाई सहभागी गराउनु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन् । दक्ष जनशक्तिको कमी, अपर्याप्त श्रोत साधन, देशको जटिल भौगोलिक बनावट, सम्भाब्यता अध्ययन सम्पन्न भइनसकेका आयोजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनु, साना आयोजनाहरूमा बढि समय र श्रोत खर्च गर्नु पर्ने, बिस्फोटक पदार्थको अवस्था जस्ता कारणहरूले गर्दा ठुला तथा सामरिक महत्वका आयोजनाहरूमा आवश्यक ध्यान केन्द्रित गर्न नसक्नु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरूको रूपमा विद्यमान रहेका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. प्रभावकारी, दिगो, भरपर्दो, सुरक्षित, वातावरणमैत्री र कम खर्चिलो यातायात सेवामार्फत आर्थिक क्रियाकलाप विस्तार र सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता बढाउनु ।
२. सङ्घ र प्रदेशहरुबीच, प्रदेश-प्रदेशबीच, प्रदेश र स्थानीय तहबीच तथा छिमेकी मुलुकहरुसँगको व्यापारिक सम्बन्ध विस्तार गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. प्रादेशिक पहुँच र आर्थिक वृद्धिलाई योगदान पुग्ने गरी सुरक्षित यातायात पहुँच र सुविधा विस्तार गर्ने ।
२. कृषि, उद्योग, व्यापार, जलविद्युत्, पर्यटन, शिक्षा र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाउने गरी यातायात विस्तार गर्ने ।
३. अन्तरदेशीय नाका र यातायात सञ्जाल जोड्ने सडकहरुको विकास, विस्तार र सुदृढीकरण गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरु	ईकाई	आ.व. २०७२/७३ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आर्थिक वर्ष (२०७४/७५-२०७५/७६) को लक्ष्य	
				आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
जम्मा सडक निर्माण	कि.मि.	२९०३१	७००	७००	७००
सडक स्तरोन्नती, पुनः निर्माण र सुदृढीकरण	कि.मि.	१२३३३	९००	१०००	११००
आवधिक मर्मत सम्भार	कि.मि.	-	६००	६००	६००
नियमित मर्मत सम्भार	कि.मि.	९२००	९५००	१००००	१०५००
पूल निर्माण	संख्या	१९५२	१२०	१२५	१२५
रोजगारी सिर्जना	संख्या (हजार)		३८	४५	४५

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१०१	सगरमाथा लोकमार्ग (गाईघाट-दिक्तेल खण्ड)	१,२	शुरूः २०५१/५२ सम्पन्नः २०७५/७६ लागतः २४१ करोड	१३१ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती हुने ।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २० कि.मी. सडक ग्राभेल, र १३१ कि.मी.माटे सडक निर्माण ।	सम्पुर्ण सडकको दुई लेनमा स्तरोन्नतीको लागि ठेक्का व्यवस्थापन हुने साथै १० कि.मी. कालोपत्रे, ५ कि.मि. ग्रावेल सडक सुदृढीकरण, स्ट्रक्चर, ड्रेन निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।
३३७१०२	सुर्यविनायक धुलिखेल, धुलिखेल सिन्धुली-बर्दिबास सडक १. विश्वेश्वरप्रसाद कोईरालामार्ग (बनेपा-सिन्धुली-बर्दिवास)	३	शुरूः २०५२/५३ सम्पन्नः २०७४/७५ लागतः २११७ करोड	१६० कि.मी.सडक निर्माण हुने ।	१६० कि.मी.सडक कालोपत्रे ।	भूकम्पवाट क्षतिग्रस्त भएका खण्डहरु मर्मत संभार तथा सडकको नियमित मर्मत संभार साथै ३ कि.मि. असफाल्ट गरिने ।
	२. काठमाडौ-भक्तपुर-धुलिखेल सडक विस्तार	१, २	शुरू : २०६४/६५ सम्पन्न : २०७४/७५ लागत : १९६ करोड	९.१ कि.मी. सडक सुदृढिकरण एवं विस्तार, ९ वटा आकाशे पूल निर्माण,१२ वटा सर्भिस रोड निर्माण ।	९.१ कि.मी. सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । सर्भिस सडकमा कालोपत्रे कार्य सम्पन्न ।	२ वटा आकाशे पूल निर्माण तथा ट्राफिक सेफ्टी सम्बन्धी कार्य गर्ने । साथै धुलिखेल सम्मको विस्तारको लागि जग्गा अधिकरण एवं सर्वे डिजाईनको कार्य गर्ने ।
३३७१०५	महाकाली करिडोर (ब्रम्हदेव-झुलाघाट-दार्चुला-टिंकर)	२, ३	शुरू : २०४१/४२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत : २१७ करोड	४२० कि.मी. सडक निर्माण हुने ।	४३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको तर विभिन्न खण्डमा गरी १ कि. मि. कडा चट्टानको भिर काट्न बांकी । १८ कि.मी. सम्म यातयात संचालन भएको ।	४० कि.मी. ट्र्याक खोलिने तथा स्ट्रक्चरको कार्य गर्ने । २ वटा पूलनिर्माण सम्पन्न हुने र ४५ कि.मी. सम्म यातयात संचालन गरिने ।
३३७१०६	कान्ती लोकपथ	१, २	शुरू : २०५५/५६ सम्पन्न : २०७४/७५ लागत : १२७ करोड	९३ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती हुने ।	११ कि.मी.सडक कालोपत्रे, ३८ कि.मी. ग्राभेल, ९३ कि.मी. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न,	सम्पुर्ण सडकको बांकी खण्डको ३० कि.मि. सडक दुई लेनमा स्तरोन्नतीको लागि ठेक्का व्यवस्थापन हुने । १६ कि.मी. सडकको कालोपत्रे कार्य सम्पन्न ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७११०	गणेशमानसिंह मार्ग (थानकोट-चित्लाङ)	१, २	शुरू : २०६१/६२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत : १०० करोड	२२ कि.मी. सडक निर्माण हुने ।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ५ कि.मी. ग्रावेल, १६.५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मी. सडक ग्राभेल, ६ कि.मी. सडक चौडा, टेवा पर्खाल एवं नाली निर्माणको कार्य गर्ने ।
३३७१११	बाग्लुङ्ग-बेनी सडक	१, २	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ५० करोड	१५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती हुने ।	६ कि.मि. सडक कालोपत्रे एवं १५ कि.मि.सडकमा यातायात सुचारु भएको ।	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २ कि.मि सडक चौडा एवं अन्य सडक संरचना निर्माण सम्पन्न गर्ने ।
३३७११७	गंगटे-लब्धु समुन्द्रटार-गल्फुभञ्ज्याङ सडक, नुवाकोट	१, २	शुरू: २०४८/४९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत ३१ करोड	५० कि.मी.सडक निर्माण ।	५० कि.मी.ट्रयाक खुलिसकेको र ३० कि.मी.कालोपत्रे सम्पन्न भएको ।	१० कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती कार्य गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१२०	सालझण्डी-सन्धीखर्क ढोरपाटन सडक, अर्घाखांची/बागलुङ्ग	१, २	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ६५० करोड	१९२ कि.मी.सडक निर्माण । सालझण्डी (रूपन्देही)-पाल्पा सिमाना (५.० कि.मि.) । पाल्पा (कन्चन खोला)- (ढुङ्ग्री खोला) अर्घाखाची सिमाना (१७ कि.मी.) अर्घाखाँची सिमाना -सौतामारे (गुल्मी सिमाना)--७४ कि.मी. । सौतामारे (गुल्मी सिमाना)- गंगरे (वाग्लुङ्ग सिमाना) (४२ कि.मी.) गंगरे (बाग्लुङ्ग सिमाना) -ढोरपाटन (५४ कि.मी.)	पुरै ट्र्याक खुलेको । ३.५ कि.मी.कालोपत्रे । १ कि.मी. ग्राभेल । कन्चन खोला पूल निर्माणाधीन । ढुङ्ग्री खोला पूल निर्माणाधीन । यस आ.व. सम्ममा वेलाहा- फुदवाङ्ग सडक खण्ड (९ कि.मी.) ग्राभेल गरिने । गच्छे खोला पूल निर्माणाधीन (यस आ.व. मा सम्पन्न हुने । सालझण्डी (रूपन्देही) देखि गंगरे (वाग्लुङ्ग सिमाना) सडक खण्ड स्तरोन्नती गरिएको । गंगरे-ढोरपाटन सडक खण्डको विभिन्न मोडहरू सुधार तथा स्ट्रकचरको काम गरिएको ।	सालझण्डी देखि ढोरपाटन सम्मको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने । सालझण्डी देखि कन्चन खोला (पाल्पा सिमाना) सम्म ५ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा सडक चौडाई विस्तार गर्ने । कन्चन खोला पूल सम्पन्न गर्ने । पाल्पा (कन्चन खोला)-अर्घाखाँची सीमानासम्म १७ कि.मि. सडक ग्राभेल गर्ने । ढुङ्ग्री खोला पूल सम्पन्न गर्ने । पाल्पा (कन्चन खोला)-म्यालपोखरी (गुल्मी) सम्म ग्राभेल गर्ने । म्यालपोखरी-गंगरे सडक खण्ड चौडाई विस्तार र स्ट्रकचरको काम गर्ने । गंगरे-ढोरपाटन सडक खण्डको १० कि.मी. चौडा गर्ने र स्ट्रकचरको काम गर्ने ।
३३७१२२	ब्यास-बुद्धसिंह मार्ग तनहूँ	१, २	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १२५ करोड	ब्यास मार्ग : २९ कि.मी. सडक स्तरोन्नती बुद्धसिंह मार्ग: ३२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	ब्यास मार्ग : सम्पुर्ण २९ कि.मी. कालोपत्रे भएको बुद्धसिंह मार्ग: ३ कि.मी. कालोपत्रे, १५ कि.मी. चौडा भएको	ब्यास मार्ग : मर्मत संभार कार्य गर्ने । बुद्धसिंह मार्ग: ४ कि.मी. सडक कालोपत्रे तथा मोड र ग्रेड सुधार, स्ट्रक्चर निर्माण गर्ने ।
३३७१२४	दमक चिसापानी	१, २	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: २०५ करोड	४४ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	८ कि.मी. कालोपत्रे, १३ कि.मी. ग्राभेल बांकी माटे सडक ।	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे, १० कि.मी. सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य , १२ वटा कर्ल्भट एवं स्ट्रक्चरका कार्यहरू गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१२५	धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी - सिन्धुली बजार-हेटौंडा	१, ३	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १५५० करोड	३१८ कि.मी. सडक दुई लेनमा निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	६५ कि.मी. कालोपत्रे, १७९ कि.मी. ग्राभेल ।	सम्पुर्ण ३१८ कि.मि. सडकलाई दुई लेनमा स्तरोन्नती कार्यको लागि ठेक्का व्यवस्थापन सम्पन्न हुने साथै ४० कि.मि. मोड सुधार गर्ने, १० बटा पूल निर्माण गर्ने तथा १० कि.मि. सडक ग्राभेल सम्पन्न र अन्य सडक संरचनाहरुको निर्माण कार्य गर्ने ।
३३७१२६	तल्लो ढुङ्गेश्वर-सातखम्वा-दुल्लु -पिपलकोट- दैलेख	१, २	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ४०० करोड	८० कि.मी. सडक निर्माण	६३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको तथा ४ कि मी ग्राभेल भएको ।	५ कि.मी.सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य, १७ कि.मि ग्रावेल एवं स्ट्रक्चरका कार्यहरू गर्ने ।
३३७१२७	देवस्थल-कनैडाँडा-चौरजहारी	१, २	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २२५ करोड	४२ कि.मी. सडक निर्माण	३२ कि मी ग्राभेल एवम ५ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे, ५ कि मी ग्राभेल र मर्मत सम्भार, सडकका ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गर्ने ।
३३७१२८	गुमी पातिहाल्ना चौर, सुर्खेत	१, २	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २५०करोड	५२ कि.मी. सडक निर्माण	५२ कि.मी. ट्र्याक खुलेको तथा १७ कि मी ग्राभेल भएको तथा ७ कि.मि. सडकको चौडाई विस्तार भएको ।	६ कि.मि. सडक कालोपत्रे, २ कि.मि. ग्राभेल, ५ कि.मी. सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य, टेवा पर्खाल तथा पाईप कर्ल्भट निर्माण गर्ने ।
३३७१२९	गल्छी-बेत्रावती-मैलुङ-स्याफ्रुवेशी -रसुवागढी सडक	१, २	शुरू: २०६१/६२ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: ६६० करोड	८८ कि.मी. सडक दुई लेनमा निर्माण एवं स्तरोन्नती ।		
					गल्छी–त्रिशुली –बेत्रावती– मैलुंग (४६ कि.मि.) सडकलाई दुई वर्ष भित्र दुई लेनमा निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका ठेक्का व्यबस्थापन अगाडि बढाउने गरि कार्य अगाडी बढीरहेको छ ।	गल्छी–त्रिशुली –बेत्रावती– मैलुंग (४६ कि.मि.) मध्ये ४० कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
					मैलुंग–स्याफ्रुवेशी खण्ड १८ कि.मि. सडक लाई नेपाली सेनाले १ बर्ष ६ महिना भित्र ट्र्याक निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी जिम्मेवारी दिईएको छ ।	९ कि.मि. सडकको भित्र ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको हुने ।
					स्याफ्रुवेशी–रसुवागढी १६ कि.मि. सडक खण्ड दुई लेनमा कालोपत्रे गर्नको लागि चीन सरकारवाट अध्ययन भैरहेको छ ।	चीन सरकार वाट स्तरोन्नती कार्य अगाडि वढाईने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१३० - ४	टनकपुर लिंक सडक	१, २	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: २०७६/७७ लागत: ६० करोड	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती ।	१२ कि.मी. ट्र्याक खोलीएको ८ कि मी ग्राभेल सम्पन्न ।	४ कि.मि. सडक कालोपत्रे, १२. कि.मी. सडक खण्डास्मीत, ८ वटा स्लाव कल्भर्ट निर्माण सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	सडक सुधार आयोजना (RIP)	१, २, ३	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: नखुल्ने	एलओसी २ का १२ वटा सडकहरूको २६६ किलोमिटर सडक स्तरोन्नती एव कालोपत्रे गरिने एवं एलओसी ३ का १८ वटा सड़कहरूको ७४०कि.मि. सड़कको बिस्तृत सर्बेक्षण डिजाईन तथा डीपीआर तयार हुने ।		
३३७१३३	लामोसांघु-मुढे-चरिकोट सडक		आ.व.: ०७२/७३ आ.व.: ०७४/७५ लागत : १२५ करोड	५५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	नाली, टेवापर्खाल, आदिको निर्माण ।	४५ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	शहीद मार्ग सडक (घोराही- घर्तीगाउं खण्ड)		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : ४० करोड ५४ लाख	३१.५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	१० कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	२१.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	लुम्बिनी बुद्धिष्ट सर्किट सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.:०७४/७५ लागत : ५९ करोड ८१ लाख	४२ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	१५ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	२७ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	सांफेवगर- मार्तडी सडक (बार्जुगाड-मार्तडी खण्ड)		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : ७५ करोड ७८ लाख	२७.७कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	१५ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	१२.७ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	बर्दघाट- पालडांडा- त्रिवेनी सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : १ करोड ८३ लाख	१२.५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	५ कि.मि. सडकमा वेस सववेस कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	१२.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१३३	बालाजु- रानीपौवा-ककनी- त्रिशुली सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : ३१ करोड ४३ लाख	५६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	४ कि.मि. सडक कालोपत्रे र ५ कि.मि. सडकमा सववेस कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	४० कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	छहरे- विदुर सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : ३२ करोड ४५ लाख	११ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	७ कि.मि. सडकमा सववेस कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	११ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	बल्खु- दक्षिणकाली सडक		आ.व.: ०७२/७३ आ.व.: ०७४/७५ लागत : २४ करोड ५२ लाख	११.९३ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	३ कि.मि. सडक कालोपत्रे र ५ कि.मि. सडकमा सववेस कार्य सम्पन्न एवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	८.९३ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	भक्तपुर- नगरकोट-सिपाघाट सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : ३१ करोड ५३ लाख	१५.६६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिने ।	६ कि.मि. सडकमा सववेस कार्य सम्पन्नएवं नाली, टेवापर्खाल आदिको निर्माण कार्य सुचारु ।	१५.६६ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	भरतपुर- रामपुर-मेघौली सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : १५करोड ८० लाख	१२ कि.मी. सडकनिर्माण तथा स्तरोन्नती गर्ने ।	७ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न ।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१३३	जनकपुर-परिक्रमा सडक		आ.व.: ०७१/७२ आ.व.: ०७४/७५ लागत : १ अरव २९ करोड	९८ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गर्ने ।	२५ कि.मि. सडककालोपत्रे कार्य सम्पन्न ।	७३ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१३३	LOC–III अन्तर्गतका १३ वटा सडक र पूलहरू		शुरू आ.व. ०७२/७३, सम्पन्न आ.व. ०७७/७८ । कूललागतः ३७ अरव ७७ करोड	कुल ६७६ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा महाकाली नदीमा चार लेनको पूलनिर्माण ।	विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन भारत सरकारवाट स्वीकृत, ठेक्काव्यवस्थापनको लागि सहमतिको पहल भैरहेको ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने ।
	राँके - रवी - भेडेटार सडक			१००.४ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	लामोसाँगु-तामाकोशी-जिरी (चरीकोट-जिरी खण्ड) सडक			५५ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	सेलेघाट - रामेछाप - साँघुटार सडक			४९.८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	गैडाकोट - रामपुर - राम्दी (पिपलडाँडा) सडक			१००.४ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	लमही - घोराही - तुलसीपुर सडक			४६.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	भालुबाङ - बाघडुला - भिमगीट्टे सडक			७३.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	सहजपुर - बोगटान - दिपायल सडक			५० कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	बर्दिबास - जलेश्वर सडक			४२ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	गण्डक क्यानल सडक			६२ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	बसन्तपुर-कटाहारीया-कवाहिगोठ-पीप्रादी-पदम सडक			२९कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	गुलरिया-म.रा.मा. सडक			२८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	चन्द्रौटा - कृष्णनगर सडक			२० कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
	शहरी सडकहरू : मलगंवा सडक, सिरहा सडक, नेपालगन्ज, जलेश्वर सडक, राजविराज सडक, कृष्णनगर			८८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य ।		
३३७१३४	मिर्दी-क्याक्मी-भिमाद	१, २	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २०० करोड	५९ कि.मी. सडक निर्माण ।	६ कि.मी. कालोपत्रे, ८ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको, बाँकि २८ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मी. कालोपत्रे, ७ कि.मी. विस्तार , ३ कि.मी. ग्राभेल गर्ने ।
३३७१३५	पुतलीखेत-कार्कीनेटा-कुश्मा, स्याङ्जा/पर्वत	१, २	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १४५ करोड	४७ कि.मी. सडक निर्माण ।	२७०० मीटर सम्म कालोपत्रे, नाली निर्माण, टेवा पर्खाल कार्य सम्पन भएको बाँकि २७ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ग्राभेल, ड्रेन, टेवा पर्खाल आदि निर्माण गर्ने ।
३३७१३६	११ किलो-छेपेटार-भालुस्वारा-वारपाक	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: नखुल्ने	४८.६ कि.मी. सडक निर्माण ।	कालोपत्रे ५ कि.मी., खण्डास्मिथ २० कि.मी माटे २३ कि.मी, यातायात संचालन ४८ कि.मी. ।	६ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २ कि.मि. ग्रावेल तथा ६ कि.मि. मोड सुधार गरिने ।
३३७१३७	शहिद मार्ग (घोराही-नुवागाउँ-तिला -घर्तिगाउ-थवाङ-मुसिकोट-मैकोट)	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१७७ कि.मी. सडक निर्माण ।	३.५ कि.मी.कालोपत्रे, ६० कि.मी.ग्राभेल, १८१ कि.मी.ट्र्याक खुलेको ।	२० कि.मी ग्रेड मोड सुधार र टेवा पर्खाल निर्माण तथा १२ कि.मी ग्राभेल कार्य गर्ने

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१३८	मध्य पहाडी (पुष्पलाल) लोकमार्ग	१, २, ३	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: ०७७ /७८ लागत: ३४५० करोड	१०७९ कि.मी. सडकलाई दुई लेनमा स्तरोन्नती ।	१७५ कि.मी. कालोपत्रे, २१५ कि.मी. ग्राभेल, ३५० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	८० कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न, ८० कि.मी. ट्र्याक खोल्ने तथा १५ वटा पूल निर्माण गर्ने ।
	कोशी कोरिडोर आयोजना		शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: ०७७ /७८ लागत: १८६८ करोड	२८० कि.मी. सडकलाई दुई लेनमा स्तरोन्नती ।	२० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	४० कि.मी. ट्र्याक खोल्ने ।
३३७१३९	नाग्मा गमगढी, मुगु	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७८/७९ लागत: एकिन नभएको	जाजरकोट दुनै (डोल्पा) ११७ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	नेपाली सेनावाट १०२ कि.मि ट्र्याक निर्माण। खलंगा रिम्ना खण्डको १८ कि.मि. सडक कालोपत्रेको लागि ठेक्का व्यवस्थापन भएको ।	बांकी मध्ये १० कि.मी. ट्र्याक खोलिने । ८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१४०	भेरी करिडोर (जाजरकोट-दुनै-मरिम-तिन्जे धो सडक), डोल्पा	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: एकिन नभएको	दुनै–मरिम-तिन्जे-धो सडक (डोल्पा) करिब ७० कि.मी. सडक निर्माण	८ कि.मि ट्र्याक निर्माण भएको ।	१० कि.मि. सडक चौडा गरी १५ कि.मि. सडकमा कालोपत्रे गर्ने ।
				जाजरकोट दुनै (डोल्पा) ११७ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	नेपाली सेनावाट १०२ कि.मि ट्र्याक निर्माण। खलंगा रिम्ना खण्डको १८ कि.मि. सडक कालोपत्रेको लागि ठेक्का व्यवस्थापन	बांकी मध्ये १० कि.मी. ट्र्याक खोलिने । ८ कि.मि. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१४१	काठमाण्डौं तराई मधेश फाष्ट ट्र्याक	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७६ कि.मी. सडक निर्माण ।	६० कि.मी. ट्र्याक खोलीएको ।	मुआब्जा बितरण तथा ठेक्कापट्टा व्यवस्थापन गरि निर्माण कार्य अगाडी वढाईने ।
३३७१४२	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	१, २	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १५०० करोड	६९२ कि.मी.सडक स्तरोन्नती भएको । २५९६ कि.मी.सडक आवधिक मर्मत भएको ।	नियमित मर्मत संभार गर्ने।	६९२ कि.मी.सडक स्तरोन्नती भएको । २५९६ कि.मी.सडक आवधिक मर्मत गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१४२	(क) बैतडी -दार्चुला सडक					
३३७१४२	गोकुलेश्वर-दार्चुला सडक		शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: २०७४/७५	७२ कि.मी. कालोपत्रे (ओटासिल स्तरमा) गरिएको ।	नियमित मर्मत संभार गर्ने ।	नियमित मर्मत संभार गर्ने ।
३३७१४२	(ख) खोड्पे- चैनपुर सडक (कलंगागाड-चैनपुर खण्ड)		शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७४/७५	खोडपे चैनपुरको १०७ कि.मी. कालोपत्रे(ओटासिल) गरिएको ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।
३३७१४२	(ग) सुर्खेत-जुम्ला सडक					
३३७१४२	सुर्खेत -कालिकोट -मान्म सडक सुर्खेत खिडकीज्युला खण्ड		शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७४/७५	१३० कि.मी. सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नती भएको तथा मनसुनले क्षति गरेको खण्डको पुर्नस्थापना गर्ने कार्य सम्पन्न भएको ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।
३३७१४२	खिड्कीज्यूला -जुम्ला सडक		शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: २०७४/७५	११०.२ कि.मी. सडक ओटासिल कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।	नियमित मर्मत संभार कार्य चालु रहने ।
३३७१४२	विभिन्न यान्त्रिक उपकरण, वेलिबृज खरिद तथा पूल मर्मत कार्य		शुरू: २०७३/७४	पूलहरुको मर्मत संभार एवं भारी उपकरणहरु खरिद कार्य		विभिन्न ३३९ वटा पूलहरुको मर्मत संभार कार्य आरम्भ गर्ने, ३३ वटा पूलहरू निर्माणका बिभिन्न चरणमा रहेको हुने । १८५० मिटर वेलीबृज खरिद गर्ने तथा सडक निर्माणसंग सम्बन्धित विभिन्न प्रकारका १५ वटा भारी उपकरणहरु खरिद गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१४४	फिक्कल श्रीअन्तु डाँडा सडक	१, २	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १४ करोड	१४ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	११ कि.मी. सडक कालोपत्रे एवं १ कि.मि सडक ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती भएको ।	५.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग	३	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
३३७१४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली)		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत:नखुल्ने	खुलालु-सिमिकोट (हुम्ला) खण्डमा करिब २०० कि.मी. हिल्सा -सिमिकोट खण्ड (हुम्ला) ८८ कि.मी.	२५ कि.मी. खुलालु सिमिकोट ट्र्याक खुलेको । ६६ कि.मी. हिल्सा सिमिकोट ट्र्याक खुलेको ।	खुलालु सिमिकोट खण्डमा ४० कि.मि. ट्र्याक खोल्ने तथा हिल्सा सिमिकोट खण्डमा ४ वटा पूल निर्माण सुरू गर्ने एबम् सम्पूर्ण ट्र्याक निर्माण हुने ।
३३७१४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी कोरिडोर)		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: ०७७/७८ लागत: ३०० करोड	गैंडाकोट -पिपलडाँडा-रानीघाट-अर्गली -रिडी-रूद्रवेनी-हर्मीचौर-पुर्तिघाट-बाग्लुङ वजार खण्डको २४५ कि मी ट्र्याक निर्माण एवं स्तरोन्नत्ती ।	५ कि.मी. ग्राभेल, २३० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	गैडाकोट पिपलडांडा खण्डको ३५ कि.मि. सडक स्तरोनन्ति गर्ने तथा ८ वटा पूलको निर्माण सुरू गर्ने ।
				जोमसोम-कोरला खण्डको ११० कि.मि. सडक ग्रावेल स्तरमा स्तरोन्नती ।	११० कि.मि. माटे सडक बनेको ।	जोमसोम कोराला खण्डको ५० कि.मि. ट्र्याक खोल्ने तथा बेनी जोमसोम खण्डको ३० कि.मि.खण्ड स्तरोनन्ति गर्ने ।
				साथै मिर्मि सेती बेनी फलेवास कुश्मा खण्ड (६० कि.मि)	५० कि.मि. ट्र्याक खोलिसकेको ।	२५ कि.मि.सडकको चौडा गर्ने तथा ४ वटा पूल निर्माण सम्पन्न गर्ने

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशी : वसन्तपुरदेखि किमाथाङ्का)		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: ०७७/७८ लागत: ९०० करोड	खांदबारी देखि किमाथाङ्का सम्मका १६२ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	४७ कि.मी. ग्राभेल, ८० कि.मी. ट्र्याक निर्माण सम्पन्न भएको ।	४० कि.मि.सडकको ट्र्याक खोल्ने तथा ८ वटा पूल निर्माण कार्य सुरू गर्ने ।
३३७१४५	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (मेची कोरीडोर)		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	काकरभिट्टा पशुपतिनगर चियोभन्ज्याङ्ग		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयार गरी निर्माण कार्य अगाडि वढाईने ।
३३७१४५	ठोरी केरूङ (चितवन, रसुवा) सडक		शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करिव २०० कि.मी. सडक निर्माण		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन तयार गरी निर्माण कार्य अगाडि वढाईने ।
३३७१४६	बेनीघाट-आरूघाट-लार्के भञ्ज्याङ्ग	१, २	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: नखुल्ने	१५७ कि.मी. सडक निर्माण ।	६३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको, खण्डास्मिथ १२ कि.मी. माटे ५१ कि.मी, ५९ कि.मी मा यातायात संचालन भएको ।	३ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती तथा ४ कि.मि.सडक चौडा गर्ने ।
३३७१४९	काठमाडौ उपत्यका सडक विस्तार आयोजना	२	शुरू: २०६०/६१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	काठमाडौ उपत्यकाभित्र करिव ४०० कि.मि. सडक विस्तार	हाल सम्म १८५ कि.मी. सडक विस्तार भएको ।	४० कि.मि विभिन्न सडक विस्तार फराकिलो गर्नुका साथै ३१ कि.मि. असफाल्ट गरिने, १ कि.मि. कन्क्रीट पेभमेन्ट कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७१५४	बेशीशहर - चामे-मनाङ	२	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	३२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६ कि.मी. मोड तथा ग्रेड सुधार, २ कि.मी. ग्राभेल ।	४ कि.मि. कालोपत्रे, ३ कि.मि. ग्रावेल, ३ कि.मी. मोड तथा ग्रेड सुधार गर्ने ।
३३७१५७	स्थानीय सडक (LRN) पूल निर्माण	२	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	निर्माणाधीन १४५५ पूलहरू (१५० वटा डिजाइन एण्ड विल्ड सहित)को निर्माण कार्य सम्पन्न हुने	निर्माणाधीन ३२५ पूलहरू (६ वटा डिजाइन एण्ड विल्ड सहित) को निर्माण कार्य सम्पन्न भएको	स्थानीय सडकमा रहेका ६४ वटा निर्माणाधीन पूलहरू सम्पन्न गर्ने । अति नै महत्वपूर्ण नयाँ पूलहरूको निर्माण कार्य शुरू गर्ने । स्थानीय पूलहरू मापदण्ड तयार गरि स्थानीय निकायलाई निर्माण एंव मर्मत संभारको लागि हस्तान्तरण गर्ने । LMBIS मा प्रविष्ट भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१५९	रणनीतिक सडक पूलहरुको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	१, २	सालवसाली	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गको तथा स्थानिय सडकमा पर्ने खोलामा पूलहरूको विस्तृत सभाव्यता अध्ययन	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गमा पर्ने खोलामा पूलहरूको विस्तृत अध्ययन भएको। ५०० वटा सडकहरुको करीब २०००० किमि सडकको विस्तृत सर्भेक्षण कार्य एवं २००० वटा सडकहरुको १५००० किमि सडकको सम्भाव्यता अध्ययन भएको ।	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग र अन्य सडकहरू तथा पूलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन एवं विस्तृत अध्ययन गर्ने । तोकिएका सूची अनुसारका क्षेत्रीय तथा पर्यटन सडकहरू समेतका विस्तृत अध्ययन गर्ने । २०० वटा पूलहरुको अध्ययन, ३७०० कि.मि सडकको विस्तृत अध्ययन एवं ११२५ कि.मि. सडकको संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न गर्ने ।
	अन्तर प्रादेशिक सडकहरू					प्रस्तावित प्रदेशका राजधानी लगायत मुख्य स्थानहरू जोडने सडकहरूको सम्भाब्यता अध्ययन एवम बिस्तृत प्रतिबेदन तयार गरिने ।
	उच्च पहाडी राजमार्ग					सम्पूर्ण सडकको सम्भाब्यता अध्ययन तयार गरी २०० कि.मि सडकको बिस्तृत प्रतिबेदन तयार गर्ने ।
	सुरूंग मार्ग					बिभिन्न स्थानमा सुरूंग मार्ग निर्माणको लागि सम्भाब्यता अध्ययन गरी बिस्तृत प्रतिबेदन तयार गर्ने ।
	फलाई ओभर/अन्डरपास निर्माण					बिभिन्न स्थानमा फलाईओभर/अन्डरपास निर्माणको लागि सम्भाब्यता अध्ययन गरी बिस्तृत प्रतिबेदन तयार गर्ने ।
३३७१६५	सडक बोर्ड	१, २	शुरू: २०६०/६१ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: सालबसाली			
३३७१६५	क) सामरिक सडकको आवधिक मर्मत		सालवसाली	सामरिक सडकका आवधिक मर्मत	गत आ.व.मा २५० कि.मी.सडक आवधिक मर्मत भएको ।	६५० कि.मी. आवधिक मर्मत गर्ने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७१६५	ख) विभिन्न सडकहरूको नियमित, पटके र अन्य मर्मत संभार		सालवसाली	राजमार्ग तथा सहायक मार्गहरूमा मुख्यत : नियमित, पटके, र आकस्मिक मर्मत सम्भार कार्य गरी सञ्चालन योग्य बनाउने ।	९२०० कि.मी. सडकका नियमित, पटके मर्मत भएको ।	सामरिक रणनीतिक ९५०० कि.मी. सडकको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत गर्ने ।
३३७१६५	ग) सामरिक सडकको पुर्नः स्थापना र पुर्नः निर्माण		सालबसाली		१५ कि.मी. सडक सामरिक सडकका पुर्नः स्थापना र पुर्नः निर्माण कार्य गरिएको ।	१० कि.मी. सामरिक सडकको पुनःस्थापना र पुनःनिर्माण गर्ने ।
३३७१८८	बाहिरी चक्रपथ विकास आयोजना	२	शुरू: २०७३/७४ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	काठमाण्डौं उपत्यकामा ७२ कि.मि. वाहिरी चक्रपथ निर्माण एवं स्तरोन्नती	डिपिआर तयार भएको ।	पुनः डिजाईन पुनरावलोकन गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने ।
३३७१९८	सेती लोकमार्ग (टिकापुर- लोडे- चैनपुर-ताक्लाकोट)	३	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२९८ कि.मी. सडक निर्माण	३ कि मी कालोपत्रे, ३० कि.मी. सडकमा ग्राभेल भएको, ४४ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	चैनपुर ताक्लाकोट खण्डको ६० कि.मि. मध्ये बाँकी ३० कि.मि. ट्रयाक निर्माण गर्ने ।
३३७१९९	चेपाङ्ग मार्ग (ठोरी भण्डारा लोथर मलेखु)	१, २	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६९ कि.मी. सडक निर्माण	१९ कि.मी. ग्राभेल, ६९ कि.मी. ट्रयाक निर्माण भएको तथा सडक सुधार गरिएको ।	४ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ६ कि.मि. मोड सुधार गरिने तथा टेवा पर्खाल, नाली निर्माण गर्ने ।
३३७२२४	हुलाकी राजमार्ग(पूलहरू समेत)	१, ३	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्नः २०७७/७८ लागतः करिब ४७ अर्ब २९ करोड	१७९२ कि.मी. कालोपत्रे सडक निर्माण, १४९ वटा पूल निर्माण	हालसम्म २ वटा सडकहरू (लम्की टिकापुर र धनगढी सती सडक) मा स्तरोन्नतीकार्य भई रहेकोमा ७२ कि. मी. सडक कालोपत्रेमा र बांकी माटे सडक रहेको । प्रथम चरणका बांकी अन्य सडकहरूको ठेक्का सम्झौता भई ईम्वैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको । साथै जग्गा अधिग्रहण कार्य जारी रहेको ।	MoU 2016 अनुसार प्रथम चरणका तराई सडकहरूको ठेक्का व्यवस्थापन भई स्तरोन्नती कार्य शुरू हुने । ५५ वटा पूलहरूको निर्माण कार्य चालु रहने त्यसमध्ये करिब १२ वटा पूलहरू निर्माण सम्पन्न हुने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	प्रथम चरण अन्तर्गतका योजनाहरू			निम्न उल्लेखित १९ वटा सडकहरूको निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने । ६५ वटा पूलहरूको निर्माण गर्ने ।		
	म.रा.मा. चारआली-चन्द्रगढी केचना सडक (मेची राजमार्ग), झापा			४० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	म.रा.मा. कानेपोखरी-रंगेली सडक, मोरङ्ग			२५.३७ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	४ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग कल्याणपुर-बर्साइन सुवर्णपाट्टी सडक, सप्तरी			१८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग बिरेन्द्रबजार-यदुकहा महिनाथपुर सडक, धनुषा			३२.३५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	जनकपुर- यदुकुहा सडक, धनुषा			१७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	जनकपुर - भिट्टामोड सडक, धनुषा/महोत्तरी			१८.७५ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	जलेश्वर - हर्दी खोला हुलाकी सडक, महोत्तरी			२७.२० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	२ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग माईस्थान-गौशाला बजार-सम्सी सडक, महोत्तरी			२७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग नवलपुर-मलंङ्गवा सडक, सर्लाही			२६.५९ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग (नयाँ रोड) -बरहथवा-मधुवनी सडक, सर्लाही			४१ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग (तामागढी)-सिमरौनगढ सडक, बारा			४० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग मानवत-कलैया-मटीअर्वा सडक, बारा			२७ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	त्रिभुवन राजपथ (विरगंज- ठोरी हुलाकी सडक सडक, पर्सा			५२.८३ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग जितपुर-तौलिहवा सडक, कपिलवस्तु			२२ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग लमही -कोइलावास सडक			३४ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	२ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	नेपालगञ्ज-बघौडा सडक, बाँके			४४ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	पुर्व-पश्चिम राजमार्ग भुरीगाउँ -गुलरिया-मुर्गिया सडक, बर्दिया			३६ कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	सती-भजनी-धनगढी सडक, कैलाली			६१.२ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	४० कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न भएको । बसन्ता जंगल सेक्सन १९ कि मि सडक निर्माणको ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	२ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
३३७२२४	दोश्रो चरण अन्तर्गत निर्माण गर्ने सडकहरू			३४ वटा सडकहरू निर्माण तथा स्तरोन्नती तथा ८४ वटा पूल निर्माण गर्ने ।	दोश्रो चरणको करिब ११५२ क.मी. सडकहरूको मध्ये ८ वटा सडकहरू बाहेक निर्माण कार्यको लागि विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन सम्पन्न गर्ने । ८४ वटा पूल निर्माणमध्ये ७ वटा पूल निर्माण सम्पन्न ।	डि पि आर निर्माण कार्य सम्पन्न गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने ।
	जनकपुर (कदमचोक) कपटौल तिनकौरीया सडक, धनुषा			२१ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	४ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	वरीयारपुर पटेर्वा अरूवा सडक, बारा			१८ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	६ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	भद्रपुर राजगढ सडक, झापा			२० कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	भरतपुर जगतपुर माडी ठोरी सडक , चितवन			३६ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने	गितानगर घान्द्रुक चोक सडकको ५.५ कि मी सडक कालोपत्रे भइसकेको ।	बाँकी रहेको खण्डको कालोपत्रे कार्यका लागि ठेक्का व्यवस्थापन गरिने ।
	बेलुवा चोक देखि कर्णाली सतीघाट पूल सडक, बर्दिया			२१ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	५ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
	गोपिगञ्ज नारायणचोक परासी सडक			१४ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	३ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	मोहना पूल डोकेबजार बेलौरी बेलडांगी दैजी सडक			६२ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ईम्बैक्मेन्ट, नाली, कल्भर्ट निर्माण कार्य शुरू भएको ।	१० कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
	राजविराज कुनौली सडक			१२ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गर्ने ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू हुने ।	२ कि.मी. सडकको सव वेश कार्य हुने ।
					साथै दोस्रो चारणका अन्य सडकहरुको डि पि आर निर्माण सम्पन्न हुने ।	दोस्रो चारणका अन्य सडकहरुको ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने ।
३३७३०३	काठमाण्डौं दिगो शहरी यातायात आयोजना	२	शुरू : २०६७/६८ सम्पन्न : २०७४/७५ लागत : २२२९९६५	काठमाण्डौंका सार्वजनिक यातायात व्यवस्थामा सुधार गरि सार्वजनीक यातायातलाइ सुदृढिकरण तथा traffic conditions लाई सुधार गर्न ।	अन्तरर्राष्ट्रीय तथा राष्ट्रिय परामर्श दाताको प्रारम्भिक छनोट प्रकृया सम्पन्न गरी RFP issue गर्न ADB को सहमतिको लागि पठाइएको ।	अन्तरर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय परामर्शदाता छनौट गर्ने । अध्ययन अनुसन्धान गरी प्रतिवेदन अनुसार ठेक्कापट्टा व्यवस्था गरी निर्माण कार्य आरम्भ गर्ने ।
३३७३०	उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना	१, २	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ५५४ करोड	२१६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२१६ कि.मी. सडक कालोपत्रे कार्य सम्पन्न भएको ।	डिएलपी मा हुने मर्मत संभार गर्ने ।
३३७३०४	हर्कपुर-ओखलढुङ्गा सडक	२	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ४८ करोड	४१.२ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नती	४१.२ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने ।
३३७३०४	ओखलढुङ्गा-सल्लेरी सडक	२	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ८० करोड	५७.६५ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नती	५७.६५ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७३०४	नेपालगंज कोहलपुर सडक	२	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १३३ करोड	२२ कि.मी. स्तरोन्नती	२२.० कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको ।	मर्मत संभारको कार्य हुने ।
३३७३०५	दक्षिणकाली छैमले सिस्नेरी कुलेखानी सडक आयोजना	२	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: ०७५/७६ लागत : १३० करोड	४५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१९ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको ।	२० कि.मि. सडकको ग्रेडमोड सुधार, चौडा तयार हुने एवं ५ कि.मि. सडक कालोपत्रे सम्पन्न गर्ने ।
३३७३१२	**व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना**	**२**	**निर्माण कार्य सुचारू ।**			
	१. रानी विराटनगर ईटहरी धरान सडक		शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: २०७७/७८ लागत: ११०० करोड	५० कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	३ कि मी सडक ६ लेनमा विस्तारको कार्य ९० प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	१२ कि.मि सडक ६ लेनमा स्तरोन्नती गर्ने तथा १२ कि.मि. इटहरी (धरान खण्डको निर्माण शुरू गर्ने ।
	२. विरगंज पथलैया सडक		शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: २०७७/७८ लागत: ५५० करोड	२८ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) कार्य सम्पन्न भएको, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	१५ कि.मि. सडक ६ लेनमा स्तरोन्नती हुने ।
	३. वेलहिया बुटवल सडक		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७७/७८ लागत: ४१२ करोड	२४ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	७.५ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तारको कार्य सम्पन्न भएको ।	२४ कि.मि. सडक निर्माण सुरू हुने ।
	४. जटही जनकपुर ढल्केवर सडक		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७७/७८ लागत: ३५० करोड	४० कि.मी. सडक स्तरोन्नती	जटही जनकपुर (१३.८ कि.मि.) सडकको ठेक्का व्यवस्थापन भई निर्माण कार्य सुचारु । जनकपुर ढल्केवरको डिपिआर तयार सम्पन्न भएको ।	जटही-जनकपुर १३.८ कि.मि. सडक सम्पन्न हुने तथा जनकपुर ढल्केबर २४ कि.मि. निर्माण सुरू हुने ।
	५. महाकाली राजमार्गको मोहनापूल -अतरिया खण्ड, कैलाली		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: १८० करोड	१५.५ कि.मि. सडक ४ लेनमा विस्तार	डिपिआर तयार भएको ।	६ कि.मि. सडक बिस्तार हुने ।
	६. महेशपुर-परासी-सुनवल सडक		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: करोड	२१ कि.मि. सडक ४ लेनमा विस्तार		डिपिआर तयार भई ठेक्का व्यवस्थापन हुने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७३१४	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	१, २, ३	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७६/७७ लागत: ६२ करोड	करिब १०५० कि.मी. सडक तथा ८४ वटा पूलहरूको विस्तृत सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्य हुने ।	७८५ कि.मी. विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाईन भएको (PPC-1अन्तर्गत) । ४९० कि.मी. डिजाईन सम्पन्न भएको (PPC-2 अन्तर्गत) ।	परामर्शदाताबाट प्राप्त डिजाइन स्वीकृत गरी बाँकी भुक्तानी गर्ने ।
३३७३२०	रणनीतिक सडक पूल निर्माण तथ पूल पूलेसा संरक्षण	१, २, ३	सालवसाली	अधिराज्य भरी यातायात सञ्जालको विकास भई सामाजिक, आर्थिक विकास हुने ।	सामरिक र स्थानीय समेत गरी करिब २२०० वटा पूल निर्माण सम्पन्न भएको । सामरिक सडकमा ३०० वटा पूल निर्माणाधीन, १५ वटा पूल डिजाइन एण्ड विल्डमा निर्माणाधीन भएको ।	४० वटा पूल (५ वटा डिजाइन एण्ड विल्ड सहित) निर्माण सम्पन्न हुने र २००० पूलहरूको संरक्षण गर्ने ।
३३७३२३	तम्घास-सिमलटारी-पुर्कोट दह-सौतामारे-मछि, गुल्मी/प्युठान	२	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: यकिन नभएको लागत: १५० करोड	६९ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती हुने	पुरै ट्रयाक निर्माण सम्पन्न, २ कि.मि. कालोपत्रे ।	६ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती तथा ३ कि.मि. सडक चौडा गर्ने ।
३३७३२५	सितापाईला धार्के सडक	२	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ३५० लाख	२४ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	विस्तृत अध्ययनको कार्य सम्पन्न भैसकेको ।	
३३७३२६	सासेक रोड कनेक्टीभिटी प्रोजेक्ट	२, ३	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ७२२ करोड	१८८ कि.मी.सडक स्तरोन्नती	परामर्शदाता नियुक्ती र ठेक्का व्यवस्था भै निर्माण कार्य शुरू भएको ।	
३३७३२६	नदाहा कोशीपूल, चतरा रूपनगर सडक	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ३५० करोड	६१.२५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती, १८ वटा पूल निर्माण	१४ कि.मी. सडक कालोपत्रे र ४१ कि.मी. सडक ग्राभेल र ८ वटा पूल निर्माण सम्पन्न भएको ।	४७ कि.मि सडक कालोपत्र हुने ।
३३७३२६	लेगुवाघाट भोजपुर	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: १८९ करोड	६५.५५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे र २९ कि.मी. सडक ग्राभेलसम्पन्न भएको ।	६३ कि.मि कालोपत्र सम्पन्न गर्ने।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७३२६	हलेसी दिक्तेल	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ११० करोड	३५.४३ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	७कि.मी. सडक ग्राभेल सम्पन्न भएको ।	३५.४३ कि.मि कालोपत्र सम्पन्न गर्ने ।
३३७३२६	मन्थली रामेछाप	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ४० करोड	१३.३५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	४ कि.मी. सडक कालोपत्रे र ८.५० कि.मी. सडक ग्राभेल सम्पन्न भएको ।	१३.३५ कि.मि कालोपत्र सम्पन्न गर्ने ।
३३७३२६	मेची पूल बिर्तामोड	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: २६ करोड	१२.१६ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	निर्माण कार्य जारी रहेको ।	ग्राभेलिङ्ग तथा सडक संरचना निर्माणको कार्य गर्ने।
३३७३२७	चक्रपथ सडक बिस्तार आयोजना	२	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: २०७४/७५ लागत: ४०० करोड	१०.३९ कि.मी. ८ लेन सडक बिस्तार	१ कि.मि विस्तारको लागि वेस सववेस तयार एवं ३ वटा पूलहरुको सव स्ट्रक्चर तयार भएको ।	६ कि.मि. सडक विस्तार ३ वटा आकासेपूल ३ कि.मि. सर्भिस ट्र्याक निर्माण गर्ने।
३३७३२९	**अन्य उत्तर दक्षिण सडकहरू**	२, ३				
१.	तामाकोशी-लामाबगर-चीन सिमाना, दोलखा		शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण	७ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
२.	धनकुटामूलघाट लुम्बुघाट माझीटार		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७५ कि.मी. सडक निर्माण	५३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने र स्ट्रक्चरको कार्य गर्ने।
३.	दोभान-ओलाङ्गचुङ्गगोला सडक, ताप्लेजुङ्ग		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२३ कि.मी.सडक निर्माण	४५ कि.मी.ट्र्याक खुलेको र १४ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने र स्ट्रक्चरको कार्य गर्ने।
४.	नल्याङ्ग भञ्ज्याङ्ग-छेकम्पार-चुम्चेत-सिर्दिबास–गुम्दा गोरखा		शुरू: ०६८/६९ सम्पन्न : ०८०/८१ लागत : नखुलेको	१२० कि.मी. सडक निर्माण	१९ कि.मी. सडक ट्र्याक निर्माण भएको ।	१० कि.मी. सडक ट्र्याक खोलिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
५.	चैनपुर-ताक्लाकोट, बझाङ्ग		शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	६० कि.मी. सडक निर्माण	१२ कि.मी. सडक ट्र्याक निर्माण भएको ।	१० कि.मी. सडक ट्र्याक खोलिने ।
६.	जिरी-सल्लेरी-ढिङ्गी (तिब्बत सीमा), दोलखा		शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेका	८८ कि.मी.सडक निर्माण	५५ कि.मी. सडक ट्र्याक निर्माण भएको ।	६ कि.मी. सडक ट्र्याक खोलिने ।
७.	निजगढ पतौरा बंकुल गौर सडक, रौतहट		शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	५७ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१४ कि.मी सडक कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मी सडक कालोपत्रे गर्ने।
८.	बघौडा क्षेत्र भारत सीमा, बाँके		शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेका	२३ कि.मी.सडक निर्माण	८.५ कि.मी सडक ग्राभेल तथा १५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मी सडक ग्राभेल गर्ने।
९.	न्याक्चेलाग्ना सडक तिब्बतसीमा, मुगु		शुरू: ०६८/६९ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेका	८५ कि.मी.सडक निर्माण	१३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
१०.	सिमिकोट लिमि लाप्चा, हुम्ला सडक		शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१०५ कि.मी.सडक निर्माण	८२ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
११.	बेल्टारबजार कम्फुघाट पामाखाम भञ्ज्याङ्ग टेम्के साप्सुधाप मयुरडाँडा हुँदै साल्पा पोखरीबाट गुदेल हुँदै सोलु सल्लेरी सडक		शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	२०८ कि.मी.सडक निर्माण	२०८ कि मी विस्तृत सर्वेक्षण र डिजाइन कार्य सम्पन्न भएको ।	निर्माण प्रारम्भ गर्ने।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
१२.	गौर पिपरा वजार समनपुर विश्रामपुर		शुरू : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव ३२ कि.मी. खण्ड निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन सम्पन्न भएको ।	निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।
१३.	निजगढ फास्टट्र्याक देखि विजयपुर मेवा वकुल भन्सार सडक		शुरू : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव १५ कि.मी. खण्ड निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन सम्पन्न भएको ।	निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।
१४.	दामन पाखिन मार्ग साङकोस, तिप्लिङ सडक, नुवाकोट, धादिङ		शुरू : २०७१/७२ सम्पन्न : एकिन नभएको लागत नखुलेको ।	करिव ७० कि.मी. सडक निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन सम्पन्न भएको ।	निर्माण प्रारम्भ गर्ने ।
३३७३३०	नेपाल भारत क्षेत्रिय व्यापार तथा यातायात आयोजना मुग्लिङ-नारायणगढ खण्ड सडक	१, २	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न : २०७६/७७ लागत : ५३० करोड	३३.२ कि.मी. सडक खण्ड एशीयन राजमार्गको मापदण्डमा २ लेनमा स्तरोन्नति हुने, ४ वटा पूलको नयाँ निर्माण हुने तथा १४ वटा पूलको लेन विस्तार भएको हुने ।	३३.२ कि.मी. सडक खण्ड स्तरोन्नती अन्तरगत ३० कि.मी. खण्डमा २ लेनचौडाईमा ट्र्याक निर्माण निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । १५ कि.मी. सडक खण्डमा सबबेस/बेस कार्य भएको, टेवा पर्खाल निर्माण, नाली निर्माण कार्य निरन्तर चालु रहेको । पूल निर्माण कार्यका लागि लागत अनुमान तयार गरी ठेक्का व्यवस्थापनको क्रममा रहेको ।	३३.२ कि.मी. सडक खण्ड २ लेन एशियन राजमार्ग स्तरमा स्तरोन्नती अन्तरगत बेस तथा बिटुमिनस कार्य तथा सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्य हुने । पूल निर्माणका लागि ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	श्रेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू
३३७३३१	सडक तथा ट्राफिक सुरक्षा (सडक सुरक्षा सहयोग आयोजना)	१	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडक सुरक्षा सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान तथा सडक सुरक्षा सम्बन्धि तालिम तथा जनचेतना कार्यक्रम र सडक सुरक्षा को लागि संरचना निर्माण	ठेक्का व्यवस्थापन भएको ।	सडक सुरक्षा सम्बन्धि विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान तथा सडक सुरक्षासम्बन्धि तालिम, जनचेतना कार्यक्रम र विभिन्न सडकमा सडक सुरक्षाको लागि Crash Barrier निर्माण गर्ने ।
३३७३३२	पाटन पञ्चेश्वर, बैतडी	२	शुरू: २०६७ /६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	६५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	३५ कि.मी. ट्रयाक खुलेको ।	कुल ६२ कि.मि. मध्ये बाकी रहेको १० कि.मि. ट्रयाक खोल्ने तथा थप १५ कि.मि. मा कालोपत्रे सम्पन्न गर्ने ।
३३७३३३	तुल्सीपुर पुरनधारा सुर्खेत दाङ/सुर्खेत	१, २	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	६४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१७ कि मी कालोपत्रे र ४४ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	६ कि.मी. कालोपत्रे, ५ कि.मी.सडक मोड तथा ग्रेड सुधार, टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।
३३७३३४	खुटीया-वि.पि. नगर-गढशेरा-दिपायल, कैलाली/डोटी	२	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	८० कि.मी.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	५० कि.मी. ट्रयाक खुलेको तथा ३ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	१० कि.मी.ट्रयाक खोलिने, २ कि.मि. ग्रावेल, टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।
३३७३३५	सम्भावित रणनैतिक सडक	१, २, ३	अनुसूचीमा ११.२ मा उल्लेख भए अनुरूप	अनुसूचीमा ११.२ मा उल्लेख भए अनुरूप हुने ।	अनुसूचीमा ११.२ मा उल्लेख भए अनुरूप भएको ।	अनुसूचीमा ११.२ तथा LMBIS मा उल्लेख भए अनुरूप गर्ने ।

३३७३५४	मिथिला क्षेत्र सडक सुधार	२	LMBIS मा प्रविष्ट भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू लगायत मिथिला क्षेत्र भित्रका सडकहरू कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।			
१.	नगराइन-लगमा - डेवडिहा - वहुअर्वा-लोहना सडक, धनुषा		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।

२.	जनकपुर बसहीया मटिहानी सडक रामजानकी पथ, धनुषा, महोत्तरी		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
३.	म.रा.मा. फुलकाहा - रघुनाथपुर सडक, महोत्तरी		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
४.	बलरा छतौना सुदामा खैर्वा छोटौल सिसौट सडक, सर्लाही		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
५.	भारत बोर्डर छिनमस्ता फकिरा मलेकपुर कटैया रूपनी गाईघाट सडक, सप्तरी		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
६.	बसतपुर कटहरिया कवईबोट पिपडारी पत्रहटी पदमरोड, बारा		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
७.	अम्मरपट्टी बोर्डर बहुअरवा भठा एकटांगा तेलिया मनवा बजार सडक, पर्सा		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
८.	लहान भगवानपुर ठाडी सडक, सिरहा		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कालोपत्रेस्तरमा सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।

९.	नेपाल राष्ट्रिय कु.नि.मा.वि. देखि मानराबजार हुँदै साढा जाऊख पिच सडक जोड्ने सडक, इटहर्वाकट्टी २, महोत्तरी		शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययन गरी ३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
१०.	सुखदेवचौक –पिपरा वजार हुँदै सर्लाही जाने सडक, रौतहट		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० कि.मि. सडक स्तरोन्नती		४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती एवं कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।
११.	जनकपुर उपमहानगरपालिका चक्रपथ, धनुषा		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ कि.मि. सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी २ किमि सडक कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
१२.	जानकी मण्डप गिरीजापथ ईदगाह नोचा देउपुरा सडक र गिरिजापथ गंगुली पूर्वटोल देवडिहा सडक, धनुषा		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० कि.मि. सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी २ किमि सडक कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
१३.	महिनाथपुर ७ हरकटवा ६ हनुमानचोक सिसोटिया सडक, सर्लाही		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि.मि. सडक स्तरोन्नती		विस्तृत अध्ययन गरी २ किमि सडक कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।
१४.	सोहरवा देखि मटिहानी बजार सम्म (कृष्ण पथ), महोत्तरी		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	४ कि.मी.ग्राभेल भएको ।	१ कि.मि. सडक ग्रावेल निर्माण गर्ने ।
१५.	संग्रामपुर जिङ्गवा धनकौल सडक, सर्लाही		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ कि.मि सडक स्तरोन्ती	८ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	विस्तृत अध्ययन गरी २ किमि सडक कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गर्ने ।

१६.	राजबिराज ९ मलेठ नहरचोक सडक, सप्तरी		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययन र सडक निर्माण गर्ने ।
१७.	बिस्रामपुर संग्रामपुर सडक, सर्लाही		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययन र सडक निर्माण गर्ने ।
१८.	कटहरी चोकबाट लोहान्द्रा खोला सोहाल हुदै माजारे जोडने सडक, मोरङ्ग		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययन र सडक निर्माण गर्ने ।
१९.	परिक्रमा कचुरी जनकपुर (परिक्रमा पथ)		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययन र सडक निर्माण गर्ने ।
३३७३५५	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरू	२	अनुसूचीमा ११.३ मा उल्लेख भए अनुरूप	अनुसूचीमा ११.३ मा उल्लेख भए अनुरूप हुने ।	अनुसूचीमा ११.३ मा उल्लेख भए अनुरूप भएको ।	अनुसूचीमा ११.३ तथा LMBIS मा उल्लेख भए अनुरूप गर्ने ।
३३७३५६	रणनैतिक सडक पुर्नस्थापना तथा सुधार	२	अनुसूचीमा ११.४ मा उल्लेख भए अनुरूप	अनुसूचीमा ११.४ मा उल्लेख भए अनुरूप हुने ।	अनुसूचीमा ११.४ मा उल्लेख भए अनुरूप भएको ।	अनुसूचीमा ११.४ तथा LMBIS मा उल्लेख भए अनुरूप गर्ने ।

३३७३५७	राजमार्ग स्तरोन्नती (रणनीतिक सडक विकास आयोजना)	२	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	विभिन्न महत्वपुर्ण राजमार्ग तथा सहायक राजमार्गहरु चार लेनमा विस्तार हुने		विभिन्न राजमार्ग एवं सहायक राजमार्गहरुको आवश्यकता अनुरुप दुई वा चार लेनमा स्तरोन्नती गर्ने कार्यको लागि विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन एवं उक्त सडकहरुको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) प्रतिवेदन तयार गरी निर्माण शुरू गर्ने ।
१.	सिद्धार्थ राजमार्गको बुटवल –पोखरा खण्ड, H10					डिपिआर तयार भई ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण शुरू हुने ।

२.	म.रा.मा. पुर्व पश्चिम राजमार्ग, काकरभिट्टा बुटवल खण्ड, H01					नारायणघाटदेखि पूर्बसम्मको लगभग ५०० कि.मि. सडकको ४ लेनमा बिस्तार गर्नेगरी बिस्तृत प्रतिबेदन तयार गरिने तथा नारायणघाट देखि पथलैयासम्मको ५० कि.मि. खण्डमा निर्माण सुरू गर्ने ।
३.	मुग्लीङ्ग–पोखरा खण्ड, पृथ्वी राजमार्ग, H04					डिपिआर तयार हुने ।
४.	रत्न राजमार्ग, कोहलपुर–सुर्खेत खण्ड, H12					डिपिआर तयार एवं ठेक्का व्यवस्थापन भई निर्माण आरम्भ हुने ।
५.	मुग्लीङ्ग–ठिमुरा सडक (त्रिशुलीको दांया किनार तर्फ)		शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: २३० करोड	२९ कि.मि. सडक दुई लेनमा निर्माण एवं स्तरोन्नती	संभ्यावता अध्ययन सम्पन्न भई विस्तृत अध्ययन भैरहेको ।	
३३७३५८	नागढुङ्गा सुरुङ्ग मार्ग निर्माण आयोजना	१, २	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: १८०० करोड	सिस्नेखोलादेखि नागढुंगा सम्म २.४५ किमी सुरूंग मार्ग तथा २.६ कि.मी. approach सडकको डिजाइन कार्य तथा निर्माण कार्य ।	डिजाईन कार्य अन्तीम चरणमा रहेको ।	निर्माण प्रारम्भ गरिने ।

३३७३५९	निर्वाचन क्षेत्र सडक	२	अनुसूचीमा ११.५ मा उल्लेख भए अनुरूप	अनुसूचीमा ११.५ मा उल्लेख भए अनुरूप हुने ।	अनुसूचीमा ११.५ मा उल्लेख भए अनुरूप भएको ।	अनुसूचीमा ११.५ तथा LMBIS मा उल्लेख भए अनुरूप गर्ने ।
३३७३६१	सासेक सडक सुधार आयोजना	२, ३	शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: २०८२/८३ लागत: २५६० करोड	१६० कि.मी.सडक स्तरोन्नती	परामर्शदाता नियुक्ती र ठेक्का व्यवस्था कार्य भैरहेको ।	
१.	नारायणघाट बुटवल - पूवी खण्ड	२	शुरू: २०७४/७५ सम्पन्न: २०८२/८३ लागत: १००० करोड	६५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती पूल निर्माण	ठेक्का मूल्याङ्कन भईरहेको ।	ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरू हुने ।
२.	नारायणघाट बुटवल पश्चिम खण्ड	२	शुरू: २०७४/७५ सम्पन्न: २०८२/८३ लागत: ८०० करोड	५० कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती निर्माण	ठेक्का मूल्याङ्कन भईरहेको ।	ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरू हुने ।

३.	भैरहवा लुम्बिनी तौलिहवा	२	शुरूः २०७३/७४ सम्पन्नः २०७७/७८ लागतः २२० करोड	४५ कि.मी. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती	ठेक्का स्वीकृतीको आशयपत्र जारी गरिएको ।	ढुङ्गामाटो, स्ट्रक्चर तथा नाली निर्माण भएको ।
३३७३६२	मनाङ्ग-मुस्ताङ्ग-डोल्पा- जुम्ला सडक	२	शुरूः २०७३/७४ सम्पन्नः लागतः	करिव ३०० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भईसकेको ।	२० कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
३३७३६३	स्वर्ण सगरमाथा बृहत चक्रपथ (ओखल्ढुंगा- सोलू-सल्लेरी-खोटांग- दिक्तेल-ओखल्ढुंगा)	२	शुरूः २०७३/७४ सम्पन्नः लागतः	करिव ७० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य	विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भईसकेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा १० कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
३३७३६४	वसन्तपुर गुफापोखरी सभापोखरी ढुङ्गेसाँघु दोभान सडक (मदन भण्डारी मार्ग), संखुवासभा/ताप्लेजुङ्ग	२	शुरूः २०७३/७४ सम्पन्नः लागतः	करिव १०० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य	विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भईसकेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा ५ कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
३३७३६५	बृहत लुम्बिनी चक्रपथ	२	शुरूः २०७३/७४ सम्पन्नः लागतः	लुम्बिनी चक्रपथ निर्माण अन्तर्गत पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखाँची, कपिलबस्तु, रूपन्देही र नवलपरासी जिल्लाहरूलाई समेटी ५०० कि.मि. चक्रपथ निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भईसकेको ।	२८ कि.मि. ग्राभेल, १० कि.मि. सडक चौडा तथा २० कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।

३३७३६६	दक्षिणी नाकावाट म.रा.म. जोड्ने सडकहरु	२	अनुसूचीमा ११.६ मा उल्लेख भए अनुरूप	अनुसूचीमा ११.६ मा उल्लेख भए अनुरूप हुने ।	अनुसूचीमा ११.६ मा उल्लेख भए अनुरूप भएको ।	अनुसूचीमा ११.६ तथा LMBIS मा उल्लेख भए अनुरूप गर्ने ।
३३७३६८	साघुटार –ओखलढुंगा (कुईभिर सडक, रामेछाप, ओखलढुंगा, खोटाङ्ग	२	शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: लागत:	१३७ कि.मि. सडक निर्माण	विस्तृत अध्ययन कार्य सम्पन्न भईसकेको ।	१० कि.मि. ट्रयाक खोलिने तथा १५ कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
३३७३६९	महाकाली पूल निर्माण आयोजना	२	शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: २०७७/७८ लागत: ४.३ अर्ब	९०० मि. लामो पूल तथा ८ कि.मि. पहुच मार्ग निर्माण	ठेक्का व्यवस्थापन क्रममा रहेको ।	डिजाइन स्वीकृत गरी निर्माण प्रारम्भ गरिने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रू. ६२६.८३ करोड पूँजीगत तर्फ रू. ८४६६.३५ करोड गरी जम्मा रू. ९०९३.१८ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उपशिर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ५.२.१ मा दिइएको छ ।

५.२.२ रेल तथा अन्य यातायात

क. पृष्ठभूमि

रेल यातायात सेवाको विस्तारबाट सर्वसाधारणमा पहुँच पुऱ्याई मुलुकको सामाजिक-आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्ने उद्देश्यले रेल यातायात क्षेत्रको पहिचान गरिएको छ । विगतमा कमै प्राथमिकतामा रहने गरेको र नगन्य सुविधा भएको भए तापनि रेल सेवाको महत्व आँकलन भई पूर्व (मेची) - पश्चिम (महाकाली), रसुवागढी काठमाण्डौ-पोखरा-लुम्विनी भारतीय सीमाबाट महत्वपूर्ण औद्योगिक व्यापारिक सहर/क्षेत्रहरूमा रेल सेवा सञ्चालन गर्न जयनगर-जनकपुर-बर्दिवास तथा बथनाहन-कटहरी-विराटनगर रेलवे निर्माणको काम अगाडि बढाइएको छ । त्यस्तै रज्जुमार्ग र जल यातायात सेवा सम्भाव्यताको आधारमा विकास र विस्तार गर्नु मुलुकको लागि आवश्यक देखिएको छ ।

ख. क्षेत्रगत उद्देश्य

आम यातायात सुविधा विस्तार, अन्तरदेशिय व्यापार सम्वन्ध, राष्ट्रिय आर्थिक-सामाजिक एकीकरण, प्रादेशिक तथा भौगोलिक सन्तुलन र विकासमा योगदान पुग्नेगरी भरपर्दो र सुरक्षित रेल तथा अन्य यातायात सञ्जालमा जनताको पहुँच पुऱ्याउनु ।

ग. रणनीति

१. सुरक्षित रेल सेवाको विस्तार गरी यात्री यातायात र वस्तुको ढुवानी सहज तुल्याउने ।
२. केवुलकार लगायतका रज्जुमार्ग तथा जल यातायात जस्ता अन्य वैकल्पिक यातायात सञ्जालको विकास र विस्तार गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सुचकहरू

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	निर्मित ट्र्याक लम्बाई	कि. मि.		९	२५	४०
२.	स्तरोन्नती भएको रेलमार्गको लम्बाई	कि. मि.	-	३०	२२	१८
३.	थप जग्गाको अधिग्रहण	हेक्टर	२२९	-	३००	३७०
४.	डि.पि.आर प्रतिवेदन	कि. मि.	३७२	२००	९३४	३७२
५.	मेट्रो रेल डि.पि.आर प्रतिवेदन	कि. मि.	-	-	७८	

ङ. बार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	रेल, मेट्रो तथा मोनोरेल विकास आयोजना (३३७३०७)	१	शुरू बर्ष : २०६६/६७ सम्पन्न वर्ष : विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार पश्चात यकिन हुने कूल लागतः ६९५१ करोड	• ७० कि.मी. ट्र्याकवेड निर्माण हुने । • १५७६ कि.मी. रेलमार्ग (पुर्व-पश्चिम तथा लिंक) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरिने । • ७८ कि.मी. मेट्रोरेल विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार हुने ।	• ९ कि.मी. ट्र्याकवेड निर्माण भैरहेको । • ३७२ कि.मी. विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भएको ।	• २५ कि.मी. ट्र्याकवेड निर्माण गर्ने • ५४० कि.मी. विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गर्ने । • काठमाण्डौ उपत्यका मेट्रोरेल (१९ कि.मी.) को विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को रेल तथा अन्य यातायातका लागि चालु तर्फ रू. २.५० करोड र पूँजीगत तर्फ रू. ४०१.३५ करोड गरी जम्मा रू. ४०३.८५ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ५.२.२ मा दिइएको छ ।

५.२.३ यातायात व्यवस्था

क. पृष्ठभूमि

आर्थिक गतिविधि विस्तारका लागि लागत-प्रभावी, कुशल र भरपर्दो यातायात सेवाको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । तर, यो क्षेत्र आवश्यक पूर्वाधारको अभाव र आयातित पेट्रोलियम पदार्थमाथिको निर्भरताका कारण भरपर्दो र दिगो हुन सकेको छैन । सडक यातायातमा खनिजजन्य इन्धनमा पूर्ण रुपमा निर्भर रहेको हालको अवस्थामा उर्जाका अन्य विकल्पहरुबाट सञ्चालन गर्न सकिने सवारी साधनको प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्था आइसकेको छ । साथै, यस क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित, मर्यादित बनाई सुलभ तरिकाबाट नागरिकले मुलुकको कुनै पनि भू-भागमा आवतजावत गर्न पाउने मौलिक अधिकारलाई संरक्षण गर्नु यस क्षेत्रसँग संलग्न सबैको कर्तव्य हो । सडक सञ्जालको विस्तार र सवारी साधनहरुको उपलब्धताले मात्र सार्वजनिक यातायात व्यवस्थित हुन नसक्ने हुँदा सर्वसुलभ, गुणस्तरीय र वातावरणमैत्री सेवाका लागि सरकारी निकायहरुको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका साथै निजी क्षेत्रका यातायात व्यवसायीहरुको भूमिकालाई अझै बढी जिम्मेवार र यात्रुमैत्री बनाउनु आवश्यक छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

यातायात व्यवस्थापन प्रणालीमा सुधार गरी सर्वसाधारणको आवागमन तथा ढुवानीलाई पहुँचयोग्य, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. यातायात व्यवस्थापनमा प्रक्रियागत सुधार गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
२. सार्वजनिक यातायातलाई स्तरीय, समावेशी तथा नागरिकमैत्री बनाउने ।
३. यातायात व्यवस्थापनमा निजी तथा सहकारी क्षेत्रको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउँदै नियमन प्रणालीलाई सुदृढ गराउने ।
४. सवारी साधनहरूलाई वातावरणमैत्री बनाउने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सुचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	सवारी साधन कर संकलन	करोडमा	७,०७	७,४१	१०८०	११०५
२.	ट्राफिक चिन्ह र संकेत राख्ने	वटा	५००	४५०	७००	७००
३.	सवारी चालक अनुमतिपत्र स्मार्ट कार्डमा वितरण	लाख	०.८	१.२	१०	१०
४.	इम्बोस्ड नम्बर प्लेट वितरण	संख्या	०	०	७००	७००

ङ वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम /आयोजना व.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
१.	यातायात व्यवस्था सुदृढिकरण आयोजना ३३७३५२	१	शुरूवातः २०५७/५८ र सालबसाली	• एउटा यातायात व्यवस्था कार्यालयको सम्पर्क कार्यालय निर्माण सम्पन्न भएको हुने तथा २ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुको भवन निर्माणको कार्य थालनी भएको हुने । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुमा सूचना प्रवाहको लागि डिस्प्ले बोर्ड राखिएको हुने । • सवारी चालक अनुमतिपत्र विद्युतीय परिचयपत्र (Electronic Smart Card) मा परिवर्तन भएको हुने । • सवारी उपयुक्तता परीक्षण कार्यालय टेकुबाट ठुला तथा साना सवारी साधनको प्रदूषण चेकजाँच गरिएको हुने । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुका लागि सवारी साधन खरिद भएको हुने ।	• यातायात व्यवस्था कार्यालय, बागमती, स.चा.अ.प., एकान्त-कुनाको सम्पर्क कार्यालय निर्माण सम्पन्न भएको तथा यातायात व्यवस्था कार्यालय, सेती र सेवा कार्यालय, सुर्खेतको भवन निर्माणको चरणमा रहेको । • देशका विभिन्न स्थानहरुमा २३ वटा यातायात व्यवस्था कार्यालय, एउटा सवारी परीक्षण कार्यालय र १६ वटा सेवा कार्यालय स्थापना गरी जम्मा ४० वटा कार्यालयहरुबाट कार्य सञ्चालन भैरहेको । • यातायात व्यवस्था कार्यालय धौलागिरीमा चार पांग्रे सवारी साधनका लागि ट्रायल सेन्टर निर्माण गर्न बाँकी रहेको बाहेक सबै अञ्चलमा नयाँ मापदण्डमा आधारित सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुबाट प्रदान गर्ने सेवालाई अझै व्यवस्थित बनाउन कार्यालयको लेआउट	• सवारी चालक अनुमतिपत्र तथा सवारी दर्ता प्रमाणपत्रलाई स्मार्ट कार्डमा रुपान्तरण गर्न आवश्यक मेशिनरी उपकरण खरिद गर्ने । • यातायात व्यवस्था कार्यालय कोशी स.चा.अ.प., जनकपुर, नारायणी सवारी, नारायणी स.चा.अ.प., लुम्बिनी स.चा.अ.प., धौलागिरी, राप्ती, कर्णाली, सेवा कार्यालय सल्लाघारी भक्तपुर, सानो भर्‍याङ काठमाण्डौको कार्यालय भवन निर्माणको लागि जग्गा खरिद गर्ने । • सवारी चालक अनुमतिपत्रलाई आधुनिक प्रविधिको माध्यमबाट स्मार्ट कार्डको रुपमा वितरण गर्ने साथै ब्लु बुकलाई समेत यस अनुरुप वितरण गर्न आवश्यक तयारी गर्ने । • यातायात व्यवस्था कार्यालय बागमती मोटरसाइकल, भेरी, सेती र सेवा कार्यालय सुर्खेतको भवन निर्माणको कार्य प्रारम्भ गर्ने । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुका लागि सवारी साधन खरिद गर्ने । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुका लागि नयाँ मापदण्डमा आधारित ट्रायलसेन्टर निर्माण गर्नुका साथै अन्य कार्यालयहरुमा स्थापना भएका ट्रायलसेन्टरहरुको स्तरोन्नती गर्ने । • सार्वजनिक सवारीमा प्रयोग गरिने आयु नाघेका र भौतिक परिक्षणबाट अनुपयुक्त देखिएका यातायातका साधनहरूलाई विस्थापित गर्ने । • तेस्रो पक्ष बीमा नभएको सवारी साधन सञ्चालनमा रोक लगाइने । • सवारी साधनको जाँचपास प्रकृयालाई वैज्ञानिक र व्यवस्थित बनाउन काठमाण्डौको टेकुमा स्थापना भएको सवारीसाधनको अवस्था जाँच केन्द्र (Vehicle Fitness Test Center) बाट प्राविधिक रूपमा कार्य सञ्चालन प्रारम्भ गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम /आयोजना व.उ.शि.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				• यातायात व्यवस्था कार्यालयहरुमा निर्माण भएका नयाँ मापदण्डमा आधारित ट्रायल सेन्टरहरुको स्तरोन्नती भएको हुने । • सार्वजनिक सवारी चालकहरुलाई तालिम, रेडियो, टेलिभिजन एवं पत्रपत्रिकाहरुबाट सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरी सार्वजनिक यातायात सेवालाई सुरक्षित र सेवाग्राहीमैत्री भएको हुने ।	सुधार गरिनुका साथै कार्यालयहरुका लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर, कम्प्यूटर, प्रिन्टर, इन्भर्टर, जेनेरेटर लगायतका मेशिनरी उपकरणहरू खरिद गरिएको । • सडक दुर्घटनाना नियन्त्रणका लागि सडक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरुलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाउनुका साथै सवारीमा तोकिएको क्षामताभन्दा बढी भारवहन गर्ने सवारी साधनहरुलाई कारवाही गरिएको ।	• सवारी चालक अनुमतीपत्रका लागि सञ्चालन हुने परीक्षा प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्दै सूचना प्रविधिको उपयोगद्वारा आधुनिकीकरण गर्दै लगिने । सवारी साधन दर्ताका लागि दिइने दरखास्त तथा सवारी चालक अनुमतिपत्रको लिखित परीक्षाका लागि दरखास्त दिन चाहने उम्मेदवारहरूलाई अनलाइन आवेदन दिने सक्ने व्यवस्थालाई अझ व्यवस्थित गर्दै लगिने । • सवारी साधनको नम्बर प्लेटलाई इम्बोस्ड नम्बर प्लेटमा परिणत गर्ने कार्यक्रमअन्तर्गत नम्बर प्लेट वितरणको कार्य सञ्चालन गर्ने । • बढ्दो सवारी दुर्घटना न्यूनीकरण गरी यातायात सेवालाई भरपर्दो, सुरक्षित र मर्यादित तुल्याउनका लागि सडक सुरक्षा कार्ययोजना, सवारी दुर्घटना र सुरक्षित यातायातसँग सम्बन्धित सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्ने । • राजश्व संकलनका लागि बैंकमार्फतको भुक्तानीलाई निरन्तरता दिँदै ई-बैकिङ्ग भुक्तानी प्रक्रिया सञ्चालनमा ल्याइने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को यातायात व्यवस्थाका लागि चालु तर्फ रू. ७५.७४ करोड र पूँजीगत तर्फ रू. ८२.९६ करोड गरी जम्मा रू. १५८.७० करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उपशिर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसुची ५.२.३ मा दिइएको छ ।

५.३ सूचना तथा संचार

क. पृष्ठभूमि

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रबाट सम्पादन हुने मुख्य कार्यहरूमा सूचना तथा सञ्चारसम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन, प्रेस तथा सूचना र सुरक्षण मुद्रण, हुलाक सेवाको सञ्चालन, विकास र प्रबर्द्धन, कुरियर सेवाको सुपरिवेक्षण, नियमन नियन्त्रण, पत्रपत्रिकाको विकास तथा प्रकाशन, सूचना, प्रचार तथा प्रसार, रेडियो तथा टेलिभिजन प्रसारण,चलचित्र विकास, दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिको विकास तथा विस्तार रहेका छन । खुला तथा पारदर्शी शासन प्रणाली, जवाफदेहिता तथा सुशासन मार्फत लोकतन्त्रलाई सुदृढ तुल्याउन सूचनाको हकको संरक्षण, सम्बर्द्धन गर्ने पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै आम-सञ्चार माध्यमलाई स्वच्छ, स्वस्थ, निष्पक्ष, मर्यादित, जिम्मेवार, समावेशी र व्यावसायिक बनाउने, श्रमजिवी पत्रकार ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने, अनलाइन सञ्चार माध्यमलाई मर्यादित तथा व्यवसायिक बनाउन ऐन तर्जुमा गर्ने, एनालग प्रणालीमा संचालित केबल नेटवर्कलाई डिजिटल प्रणालीमा रूपान्तरण गर्ने, सङ्घीय संरचना वमोजिम हुलाक सेवालाई व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी, विश्वसनीय र आत्मनिर्भर वनाउन स्वायत्त निकायको रूपमा पुनःसंरचना गर्ने, दूरसञ्चार क्षेत्रमा उपलब्ध नविनतम् प्रविधिहरूको अधिकतम उपयोग गरी देशभर भरपर्दो, गुणस्तरीय र सर्वसुलभ दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने गरी वार्षिक विकासका कार्यक्रमहरु तय भएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई नवीनतम, भरपर्दो, गुणस्तरीय र पहुँचयोग्य बनाई राष्ट्रको समष्टिगत विकासमा योगदान पुर्‍याउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

१. दूरसञ्चार क्षेत्रमा उपलब्ध भएका नवीनतम प्रविधिको प्रयोग गरी देशभर सर्वसुलभ रुपमा भरपर्दो गुणस्तरीय भ्वाइस एन्ड डाटा सेवा उपलब्ध गराउने ।
२. सार्वजनिक सञ्चार माध्यमहरुलाई प्रतिस्पर्धी, व्यावसायिक, आधुनिक र स्वायत्त बनाउने ।
३. सुरक्षण मुद्रण सम्बन्धी सबै पूर्वाधार तयार गरी मुद्रण विभागलाई सुरक्षण मुद्रणालयका रुपमा विकास गर्ने ।
४. सामाजिकतथा सांस्कृतिक मूल्य, मान्यता, सद्भाव, सहिष्णुता र राष्ट्रिय एकता प्रबर्द्धन हुने तथा नेपालको सांस्कृतिक विविधताको संरक्षण र प्रबर्द्धन हुने खालका मौलिक एवम् आधुनिक चलचित्र निर्माण गर्न जोड दिने ।
५. सङ्घीय संरचना बमोजिम हुलाक सेवाको पुनर्संरचना गरी थप आधुनिक, व्यावसायिक, प्रतिस्पर्धी तथा बहुउपयोगी बनाउने ।
६. जनताको सुसूचित हुन पाउने सूचनाको हकको प्रत्याभूति गर्न उचित व्यवस्था मिलाउने ।
७. पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै आम-सञ्चार माध्यमहरुलाई मर्यादित, जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाउने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचकहरू	इकाई	आधार वर्ष २०७२/०७३	२०७३/०७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/०७५	आ.व. २०७५/०७६
१.	टेलिफोनको घनत्व	प्रतिशत	११०.२५	१२९.९	११५	११७
२.	इन्टरनेट ग्राहकको घनत्व	प्रतिशत	४६.४६	५५.८२	५७	६५
३.	रेडियोको राष्ट्रिय पँहूच वृद्धि	प्रतिशत	-	८६	९६	१००
४.	आधारभूत PSTN टेलिफोनका ग्राहक संख्या वृद्धि	जना (लाखमा)	८.४७	८.६	९.५	१०
५.	मोवाइल टेलिफोन ग्राहक संख्या	जना लाखमा	२८०	३२४	३००	३१०
६.	अन्य टेलिफोन ग्राहक संख्या	जना लाखमा		८.४७	१०	११
७.	जम्मा टेलिफोन संख्या	जना लाखमा	२८८	३४२	३१०	३२१
८.	ईन्टरनेट ग्राहक संख्या	जना लाखमा	१२१	१४७	१५१	१५५
९.	हुलाक बचत बैङ्कको आधुनिकीकरण (ABBS सेवा सञ्चालन)	जिल्ला	३४	५१	७१	७५
१०.	काउन्टर अटोमेशन भएका हुलाक कार्यालयहरू	जिल्ला	४०	५०	६०	७५
११.	हुलाक टेलिसेन्टरहरूको क्षमता विकास	ओटा	-	२००	३००	४०१
१३.	वैदेशिक द्रूत डाँक सेवा	संख्या (देश)	३८	४२	४५	५०
१४.	सामुदायिक सूचना केन्द्र/हुलाक टेलिसेन्टर	संख्या	५०२	५२७	५६७	६०७
१५.	रोजगारी श्रृजना	संख्या हजारमा	-	३०	४०	५०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा समाप्तहुने वर्ष र कुललागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७३/०७४ मा सञ्चालनहुने प्रमुखकार्यक्रमहरू
१	रेडियो नेपाल ३५८१०२	२	सालबसाली	• १०० प्रतिशत जनसंख्यामा प्रशारण पहूँचमा पुगेको हुने, • समावेशी कार्यक्रमहरू प्रशारण भएको हुने । • प्रशारण सेवा सुदृढीकरण भएको हुने ।	• भि स्याट लिङ्क को स्तरोन्नति गर्न थाइ कमबाट विशेषज्ञ टोली आई स्पेशिफिकेशन सहित लागत अनुमान तयार भई खरिद प्रकृयामा रहेको । • प्रसारण सेवा विस्तारको लागि तनहूँको बन्दिपुर, तथा रोल्पामा एफ.एम.रिले स्टेशन विस्तारको लागि ट्रान्समिटर लगायतका उपकरणहरू खरिद कार्य भैसकेको । पाँच वटै विकास क्षेत्रमा रहेका मिडियम वेभ तथा २० ओटा एफ.एम. रिले स्टेशनहरूमा मर्मत सम्भार गरी पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन गरिएको । • प्रशारण सेवा सुदृढीकरण अन्तर्गत खोड्पे दाउन्ने, रेसुङ्गामा एफ.एम.रिले केन्द्रको लागि केही पार्टपूर्जा खरिद कार्य सम्पन्न हुने क्रमका रहेका । • टेप लाइब्रेरी सुदृढीकरणको कार्य शुरू भैसकेको । श्रावण मसान्तसम्म सम्पन्न हुने ।	• रेडियो नेपालबाट समावेशी प्रशारण गर्ने । • प्रशारण लिङ्क स्थापना र विस्तार गर्ने । • प्रशारण सेवा विस्तार एफ.एम.प्रविधि मार्फत गर्ने । • प्रशारण सेवा सुदृढीकरण गर्ने । • न्यू मिडिया प्रणालीको स्थापना गर्ने ।
२	सासेक सूचना राजमार्ग आयोजना ३५८१०३	१	आ.व. २०६६ देखि ०६७ कूललागत: २९.९८	• सार्क उपक्षेत्रीय सूचना राजमार्ग निर्माण भएको हुने, • अप्टिकल फाईबरको सञ्जाल स्थापना एवम् विस्तार भएको हुने, • ३० स्थानमा सामुदायिक सूचना केन्द्र स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुने ।	• ३० बटा सामुदायिक सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने, • १७० कि.मी.अप्टिकल फाइवर बिच्छ्याउने लक्ष्य अनुरूप भौतिक निर्माणको कार्य सम्पन्न भइसकेको र प्राविधिक परीक्षणसम्बन्धी कार्य मात्र बाँकी रहेको । • परियोजनाको म्याद ३१ मार्च २०१७ मा समाप्त भएको ।	• आयोजना अवधि सकिएको ।
३	नेपाल टेलिभिजन	२	सालबसाली	• प्रसारण पहुचमा वृद्धि	• कोहरपुरमा २०७३ माघ १७ गतेदेखि परीक्षण	• नेपाल टेलिभिजनबाट समावेशी प्रशारण

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा समाप्तहुने वर्ष र कुललागत (रू.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७३/०७४ मा सञ्चालनहुने प्रमुखकार्यक्रमहरू
	(शेयर लगानी) ५०११०२			भएको हुने, • समावेशी कार्यक्रमहरू प्रशारण भएको हुने ।	प्रसारण भएको र २०७४ बैशाख १ गतेदेखि नियमित प्रसारण भइरहेको । • ईटहरी क्षेत्रीय प्रसारण केन्द्रको लागि भवन निर्माण ४ महिनाभित्र सम्पन्न हुने । • प्रसारण एवम् उत्पादन उपकरणहरू खरिद गर्ने सम्बन्धमा वोलपत्र आव्हान भैसकेको । • डिजीटाईजेशन अन्तर्गत गुल्मी, पाल्पा र डोटी प्रसारण केन्द्रहरूमा डिटिभि-२ ट्रान्समिटर जडान गर्न यन्त्र-उपकरणहरू खरिद भई प्रसारण केन्द्र स्थापना गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।	गर्ने । • डिजीटाईजेशन कार्यक्रम अन्तर्गत उपकरणहरू खरिद नेपाल टेलिभिजनका च्यानलहरू राष्ट्रिय प्रशारण एन.टि.भि. समाचार कोहलपुर क्षेत्रीय प्रशारण स्याटेलाइट मार्फत प्रशारण गर्ने । • इटहरी क्षेत्रीय प्रशारण केन्द्रको लागि प्रशारण एवम् उत्पादन उपकरण खरिद गर्ने । • विपदको समयमा नेपाल टेलिभिजनको प्रशारण अवरूद्ध हुन नदिन कोहलपुर पूर्वाधारको निर्माण गर्ने । • सङ्घीय संरचना अनुसार पोखरा र सुदूर पश्चिममा प्रादेशिक टेलिभिजन केन्द्रहरूको स्थापना एवम् सञ्चालन गर्ने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रु. ४३८.३५ करोड पूँजीगततर्फ रु. ५९.२९ करोड वित्तिय व्यवस्थातर्फ रु. २७.० करोड गरी जम्मा रु. ५२४.६४ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ५.३ मा दिइएको छ।

५.४ भवन, आवास तथा सहरी विकास

५.४.१ भवन तथा आवास

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानमा प्रत्येक नागरिकलाई उपयुक्त आवासको हक हुनेछ भन्ने मौलिक हकमा व्यवस्था गरिएको छ । सार्वजनिक, निजी र सहकारी तिनै पक्षको सक्रियतामा सबैका लागि क्षमतानुसारको सुरक्षित आवासको व्यवस्था गर्न किफायती, वातावरणमैत्री तथा भूकम्पको जोखिममुक्त सार्वजनिक तथा निजी भवनहरू निर्माण तथा विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । स्थानीय निर्माण सामग्री र प्रविधि प्रयोग गरी बनाइएका भवनहरूको प्रारूप तयार गरी किफायती आवासका विभिन्न नमूनाहरू तयार भएका छन् । सरकारबाट अति विपन्न लक्षित वर्गका लागि जनता आवास कार्यक्रम र व्यावसायिक क्षेत्रमा आवास एकाइ निर्माण कार्य अगाडि बढाइएको छ । दिगो विकास लक्ष्य र चौधौ योजनालाई मुल आधार मानी आगामि वर्षका कार्यकमहरु तर्जुमा गरीएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषयक्षेत्रगत उद्देश्य

१. व्यवस्थित बस्ती विकास गरी सबैका लागि सुलभ, सुरक्षित र वातावरणमैत्री आवासको प्रवर्द्धन गर्नु ।

२. भू-कम्पलगायत सबै प्रकारका प्रकोप प्रतिरोधी सार्वजनिक तथा निजी भवनहरु निर्माण गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषयक्षेत्रगत रणनीति

१. विपन्न र सीमान्तीकृत वर्ग तथा जोखिममा रहेका नागरिकका लागि सुरक्षित, किफायती र वातावरणमैत्री आवास सुविधाको व्यवस्था गर्ने ।

२. सार्वजनिक-निजी साझेदारीसमेतमा वातावरणीय दृष्टिले सन्तुलित, वित्तीय दृष्टिले सम्भाव्य र प्राविधिक दृष्टिले उपयुक्त एवम् सुरक्षित बस्ती विकास तथा भवन निर्माणलाई प्रोत्साहित गर्ने ।

३. सरकारी सेवालाई एकीकृत, सुलभ र सहज बनाउन एकीकृत प्रशासनिक क्लस्टर तथा भवनको विकास गर्ने ।

४. भूकम्पलगायतका सबै प्रकारका विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्न आवास र बस्ती विकास गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ - २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	सरकारी कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	१५१	१७१	४०	२०
२.	केन्द्रीय निकायको लागि प्रशासनिक प्लाजा निर्माण	संख्या क्रमागत	-	१	१	१
३.	जनता आवासमार्फत निर्मित घर	संख्या	६,१९२	६१५	९०००	७०००
४.	प्रधानमन्त्री आवास योजनामार्फत निर्मित आवास एकाइ	संख्या	-	०	१५००	१५००
५.	पूर्वाधार सहितको नमूना एकीकृत बस्ती विकास	संख्या क्रमागत	-	७	७	७
६.	एकीकृत सरकारी कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	८ क्रमागत	१३ क्रमागत	९	७
७.	विशेष आवास (उच्च पदस्थ पदाधिकारी र कर्मचारीहरूका लागि) निर्माण	संख्या क्रमागत	-	-	१४	१४
८.	सभाहल निर्माण	संख्या	५ क्रमागत	१ सम्पन्न ५ क्रमागत	३	२

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	आवास व्यवस्था कार्यक्रम (३४७१८०)	१,२	आ.व. २०६९/०७० देखि सालबसाली	• शहरी न्यून आयवर्ग, ग्रामीण क्षेत्रमा लक्षित जातजाति तथा वर्गका समुदाय, उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरूका लागि आवास व्यवस्था भएको हुने ।	• ६१५ वटा आवास इकाई निर्माण सम्पन्न भएको ।	• २५ हजार नयाँ जनता आवास शुरु गर्ने । • प्रधानमन्त्री आवास व्यवस्था अन्तर्गत १५०० आवास इकाइ निर्माण हुने ।
२.	सिहंदरबार पुनः निर्माण समिति (३४७१८९)	३	२०३१ देखि सालबसाली	• सिंहदरबार केन्द्रीय सचिवालय, व्यवस्थापिका संसद्, कार्यपालिका र न्यायपालिका, केन्द्रीय निकायका कार्यालय व्यवस्थित भएको हुने ।	• राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र भवन निर्माण संरचनाको कार्य सम्पन्न, फिनिसिङ, स्यानिटरी तथा इलेक्ट्रिकल कार्य भइरहेको । • सहरी विकास मन्त्रालयमा सेड निर्माण (तला थप) कार्य सम्पन्न । • कानून मन्त्रालय र पर्यटन मन्त्रालयको भवन निर्माण (तला थप) कार्य, आर.सी.सी र छानाको काम सम्मन्न फल्स फिनिसिङको काम भइरहेको ।	• व्यवस्थापिका संसद भवन निर्माणको लागि डिजाईन, ईष्टिमेट गरी काम शुरू गर्ने । • ३ मन्त्रालय भवन निर्माण चालू गर्ने । • सर्वोच्च अदालत र महान्यायधिवक्ताको कार्यालयको नयाँ भवन निर्माण गर्ने । • राणाकालिन भवनहरूको पुनर्निर्माण र अन्य भवनहरू प्रवलिकरण गर्ने । • परिसरलाई सौन्दर्यकरण गर्ने ।
३.	भवन निर्माण संहिता सरकारी भवन निर्माण (३४७१९०)	३	आ.व. २०४९/०५० देखि सालबसाली	• विभिन्न सरकारी भवन निर्माण भएको हुने । • सरकारी/सामुदायिक भवन प्रवलीकरणबाट भुकम्पीय जोखिम न्यून हुन जाने । • बुटवलमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सभाहल र डोटी र टिकापुरमा क्षेत्रीय स्तरका सभाहलहरुको निर्माण कार्य	• सरकारी भवनको निर्माण कार्यको विभिन्न चरणमा रहेको । • टिकापुर सभाहलको करिव ७५प्रतिशत निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • बुटवलमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको र दिपायलमा क्षेत्रीय स्तरको सभाहल	• सरकारी कार्यालयहरुको भवन निमाण गर्ने । • २१ क्रमागत तथा ९ वटा नयाँ सभाहल निर्माण सुचारु गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				प्रारम्भ भएको ।	निर्माणाधीन, दोस्रो चरणको निर्माण कार्यका लागि वोलपत्र आव्हानको तयारी भैरहेको । • टिकापुर सभाहल निर्माण सम्पन्न । • डोटी सभाहल संरचनाको कार्य भएको । • १७ वटा सभाहल परामर्शदाताबाट जियोटेक्निकल इन्भेष्टिगेसन तथा डिजाइन कार्य भइरहेको ।	
४.	नेपाल भारत सीमा एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना (३४७३०९)	३	२०६७/२०६८ देखि सालबसाली	• व्यवस्थित, वैज्ञानिक सीमा जाँच चौकी निर्माण हुने ।	• नेपाल तथा भारत सीमा जाँच चौकी चार स्थानमा निर्माण सुचारु रहेको ।	• नेपाल तथा भारत सीमा जाँच चौकी चार स्थानमा निर्माण हुने ।
५.	गरिब लक्षित सहरी पुर्नउत्थान कार्यक्रम (३४७३६०)	१	२०७१/७२ देखि २०७४/२०७५ सम्म करिब रु ३२.१ करोड	• सहरी गरिबी निवारणको लागि आय आर्जन र जीवनस्तर विकासको लागि कार्यक्रम संचालन भएको हुने ।	• ३३ प्रतिशत काम भएको ।	• गरिबमुखी नगरस्तरीय पूर्वाधार निर्माण गर्ने । • अति गरिब समुदायमा आधारित विकास प्रयासका लागि अनुदान दिने । • गरिबमुखी व्यवसायको विकास प्रयासको लागि अनुदान दिने ।

५.४.२. सहरी विकास

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले अव्यवस्थित बसोवासलाई व्यवस्थापन गर्ने तथा योजनाबद्ध र व्यवस्थित बस्ती विकास गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरेको छ । सेवा, सुविधा र अवसरहरु खोजी तथा नयाँ सहरहरूको विकासको कारणले सहरी क्षेत्रको जनसङ्ख्या तीव्र वृद्धि हुँदै गएको छ । यसको परिणामस्वरुप सहरमा उपलब्ध सीमित आर्थिक-सामाजिक र भौतिक पूर्वाधार सेवाहरुमा अतिरिक्त चाप पर्न गएको छ । योजनाबद्ध सहरी विकासमार्फत स्वच्छ, सुरक्षित र समृद्ध पहिचानमय सहरहरुको विकास गरी मागअनुसार नागरिकहरुलाई सर्वसुलभ र भरपर्दो तरिकाले गुणस्तरीय सहरी सेवा तथा सुविधा उपलब्ध गराई सहरी बासिन्दाको जीवनस्तरमा सुधार कार्यक्रमहरू सन्चालन गरिनेछन् । दिगो विकास लक्ष्य र चौधौ योजनालाई आधार मानी आगामि वर्षका कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरीएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. आधारभूत सुविधायुक्त, व्यवस्थित, सुरक्षित एवम् पहिचानयुक्त सहरको विकास गर्नु ।
२. आर्थिक अवसरहरुको सृजना तथा रोजगारी अभिवृद्धि हुने गरी सहरी क्षेत्रको विकास गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. आधारभूत पूर्वाधार तथा सुविधासहितको एकीकृत घनाबस्ती र सुरक्षित तथा पहिचानयुक्त सहरी क्षेत्रको विकासलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
२. भू-उपयोग नीतिमा आधारित भई नगरपालिकाहरुको पूर्वाधार विकास गर्ने ।
३. सहर-गाउँ अन्तरसम्बन्धलाई सुदृढ गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	एकीकृत सहरी सेवाकेन्द्र निर्माण	संख्या	-	२ क्रमागत	३	२
२.	नमुना एकीकृत वस्ती विकास	संख्या	५५ क्रमागत	७५ क्रमागत	३०	२०
३.	एक सहर एक पहिचान अन्तर्गत एकीकृत सहरी विकास	संख्या क्रमागत	-	१८	२५	३०
४.	स्मार्ट सिटीका रूपमा सहरहरूलाई विकास गरिने	संख्या क्रमागत	-	१३	१३	१३
५.	हरित पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी पार्क एवम् पोखरी निर्माण	संख्या	१०	१२ क्रमागत	९	७
६.	खाद्य हरियाली शहर (फुड ग्रीन सिटी) का रूपमा सहरहरूको विकास	संख्या क्रमागत	-	०	३	३
७.	देशका विभिन्न स्थानहरूमा स्मार्ट भिलेजहरूको विकास	संख्या	-	०	७५	७५
८.	ढल निर्माण	कि.मी.	१२५	११९	२००	१००
९.	सतह नाली निर्माण	कि.मी.	१४७	१०३	२००	१७७
१०.	बसपार्क निर्माण	गोटा	१५ क्रमागत	२५ क्रमागत	१५	१०
११.	सडक स्तरोन्नति	कि.मी.	१३०	३८५	३००	१००
१२.	जग्गा विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन	हेक्टर	२००	१०० क्रमागत	५०	२०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण ५०११६८	१,२	सालबसाली	• जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ऋण लगानी गरी जग्गा विकास भएको हुने ।	• जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ऋण लगानी गरिएको ।	• संचालित जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न थप ऋण लगानी गर्ने ।
२.	एकिकृत कार्यमूलक योजना (शहरी विकास) ३४७१८२	२	आ.व. २०५२/५३ सालबसाली	• योजनाले पहिचान गरेका कार्यहरुको विस्तृत अध्ययन भई प्रतिवेदन तयार भएको हुने ।	• योजनाले पहिचान गरेका कार्यहरुको विस्तृत अध्ययन भई प्रतिवेदन प्राप्त हुने क्रममा रहेको ।	• आवधिक योजना अध्यावधिक तथा तयार गर्ने, विभिन्न महत्वपूर्ण स्थानहरुको संभाव्यता अध्ययन गर्ने, शहरी पूर्वाधारहरुको विस्तृत इन्जिनियरिङ्ग प्रतिवेदन तयार गर्ने, शहरी नक्शाङ्कन अध्यावधिक गर्ने, अध्ययन तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, ७० वटा नव गठित नगरपालिकाहरुको एकीकृत विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।
३.	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र आयोजना ३४७१८३	१	आ.व. २०४३/४४ देखी शुरूवात सालबसाली	• धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण विशेष स्थानहरुमा भौतिक विकास भई भक्तजनहरु तथा पर्यटकलाई सुविधा पुग्ने । • विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, पूर्वाधार निर्माण भई सो क्षेत्रको विकासमा टेवा पुग्ने ।	• मठमन्दिर परिसर सुधार रसामुदायिक भवन/धर्मशाला तथा विभिन्न पूर्वाधारहरुको निर्माणको विभिन्न चरणमा रहेको ।	• दमकको डिल्ली गौतम सभाहल, विराटनगरको इलिट क्लब र गिरीजा प्रसाद स्मृति भवन लगायतका विभिन्न सामुदायिक भवन, वृद्धाश्रम, अनाथ आश्रम, बाल आश्रम, स्मृति भवन, धर्मशाला आदि निर्माण गर्ने । • मठमन्दिर, गुम्बा, मदरसा, कब्रस्तान, सडक, नाला, शौचालय, आदि निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्ने ।
४.	काठमाडौँ उपत्यका	१,२	सालबसाली	• जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ऋण	• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने,	• सञ्चालित जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न थप ऋण लगानी गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	विकास प्राधिकरण ३४७०२२			लगानी गरी जग्गा विकास भएको हुने ।	पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल गर्ने ३३९.३५ कि.मी. सम्पन्न भएको । • सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गत काठमाडौं उपत्यकाको विभिन्न २१३ स्थानको सडक चौडा गर्ने, सार्ने तथा सुधार गर्ने (क्षतिपूर्ति योजना तयार समेत) । • सार्वजनिक जमीनको पहिचान गरी फिनिसिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सीमा पर्खाल लगाउने, भुँइमा ढुङ्गा लगाउने कार्य भएको । • १६ स्थानमा हरियाली विकास सम्पन्न भएको । • विपद् व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणको लागि ९ स्थानमा सार्वजनिक जग्गामा पार्क निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • बाहिरी चक्रपथको टाउन स्पेस तयार गरिएको ।	
५.	सघन शहरी विकास आयोजना ३४७१८६	१	आ.व. २०५६/५७ सालबसाली	• ३७ वटा नगरपालिकाको आवधिक योजना र भौतिक विकास योजना कार्यान्वयन भएको हुने । • १० वटा ठूला सहरी कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	• ३७ वटा नगरपालिकाहरुको आवधिक योजना र भौतिक विकास योजना कार्यान्वयन भइरहेको । • ९ वटा ठूला सहरी कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्य भइरहेको । • ५ वटा स्मार्ट सिटी छनौट भई अध्ययन भइ रहेको र ८ वटा छनौटको क्रममा रहेका । • तराई मधेशका जिल्ला सदरमुकामका १८ नगरपालिकामा एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम भइरहेको ।	• ५८ नगरपालिकाहरुको आवधिक योजनाले पहिचान गरेका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । • ठूला शहरी कोरीडोरहरूको अध्ययन गरी पूर्वाधार विकास गर्ने । • १८ वटा नगरपालिकाहरुमा एक सहर एक पहिचान कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी पूर्वाधारहरुको विकास गर्ने । • ८ वटा मेगा सिटीहरुको पहिचान गरी पुर्वाधार विकास गर्ने । • १० वटा स्मार्ट सिटीहरुको पहिचान गरी पूर्वाधार विकास गर्ने।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						• विभिन्न स्थानहरुमा स्मार्ट भिलेजहरुको विकास गर्ने । • विभिन्न ७५ स्थानहरुमा स्मार्ट भिलेजहरुको विकास कार्य आरम्भ गर्ने । • ३ वटा सहरहरुलाई खाद्य हरीयालीसहर (फुड ग्रिन सिटी) का रुपमा विकास गर्ने । • देशको उच्च पहाडि र हिमाली क्षेत्रहरुको अध्ययन गरी वातावरणमैत्री हिमाली सहर विकास आयोजना सन्चालन गर्ने । • लुम्बिनी, पालुडटार र निजगढलाई स्मार्ट सिटीको रुपमा निर्माण गर्न पूर्वाधार विकास गर्ने ।
६.	विराटनगर चक्रपथ आयोजना ३४७१९१	२	आ.व. २०६४/६५ सालबसाली	• ४२ कि.मी. चक्रपथ ट्र्याक निर्माण भएको हुने ।	• चक्रपथको ट्र्याक खोली कच्ची बाटो निर्माण भएको ।	• जग्गा विकासको माध्यमवाट आवश्यक जग्गाको व्यवस्था गर्दै चक्रपथ निर्माण गर्ने ।
७.	नमूना एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम (तराई मधेश-पहाड-हिमाल) ३४७१९२	१,३	आ.व. २०६५/२०६६ देखि सालबसाली	• ८० वटा एकीकृत घना बस्तीहरुको पूर्वाधार निर्माण भएको हुने । • न.पा. नभएका जिल्ला सदरमुकाहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण भएको हुने ।	• न.पा. नभएका जिल्ला सदरमुकाहरुको तथा नवगठीत नगरपालिकाहरुमा एकीकृत पूर्वाधार विकास निर्माण कार्यको चरणमा रहेको । • ७ वटा स्थानमा एकीकृत घनाबस्ती कार्यक्रम निर्माण कार्यको चरणमा रहेको । • ४० जिल्लाको ७२ वटा स्थानमा एकीकृत वस्ती विकास निर्माण कार्यको चरणमा रहेको ।	• ५८ जिल्ला सदरमुकामहरु तथा नवगठित नगरपालिकाहरुमा एकिकृत बस्ती विकास गर्ने । • ७ स्थानमा घनाबस्ती विकास गर्ने । • १५ स्थानमा नयाँ न.पा.हरु तथा न.पा. नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको पुर्वाधार विकास गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
८.	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ ३४७१९७	१	आ.व. २०६५/२०६६ देखि २०७५/२०७६ सम्म	• नारायणहिटी दरवार संग्रहालयमा गणतन्त्र स्मारक तथा कीर्तिपुर स्थित गांखेलमा गणतन्त्र स्तम्भ निर्माण हुने ।	• गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य ९० प्रतिशत सम्पन्न भएको । • गणतन्त्र स्मारक निर्माणको लागि बहुवर्षिय खरिद गुरुयोजना स्वीकृतिको लागि पेश भएको ।	• गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।
९.	शहरी साशकीय क्षमता तथा विकास कार्यक्रम (३४७३१६)	२	आ.व. २०६८/२०६९ देखि २०७३/२०७४ सम्म	• ६ वटा न.पा.(इटहरी, धनकुटा, मेचीनगर, तानसेन, लेखनाथ, बाग्लुङ्ग) हरुमा शासकीय क्षमता अभिवृद्धि तथा पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	• ६ वटा नगरपालिकाहरूमा पूर्वाधार विकासका कार्यहरु भैरहेको । • आयोजनाका लागि आवश्यक सामग्री खरिद भएको । • शहरी नक्सा तयार भएको । • डि.पि.आर. तयारी गर्ने कार्य भएको ।	• ६ वटा न.पा.(इटहरी, धनकुटा, मेचीनगर, तानसेन, लेखनाथ, बाग्लुङ्ग) मा शासकीय क्षमता अभिवृद्धि तथा पूर्वाधार विकास हुने ।
१०.	एकीकृत शहरी विकास आयोजना ३४७३२०	१	आ.व. २०६८/२०६९ देखि २०७३/२०७४ सम्म	• ४ वटा न.पा.हरुमा (नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान, जनकपुर) एकीकृत सहरी पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	• धरान खानेपानी निर्माण भइरहेको, नेपालगंजमा ढल तथा सडक सुधार ९० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको । • सिद्धार्थनगरमा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य सुरु भएको । • नेपालगञ्ज फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य सम्झौताको चरणमा रहेको ।	• ४ वटा न.पा.हरुमा (नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान, जनकपुर) एकीकृत सहरी पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
११.	विपद व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम३४७३२१	१	आ.व. २०७०/७१ देखि सालबसाली	• विपद तथा प्राकृतिक प्रकोपबाटविस्थापित परिवारहरु उचित स्थानमा पुनः स्थापित भएको हुने ।		• विपद् तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट विस्थापित परिवारहरुलाई अनुदान उपलब्ध गराउने ।
१२.	नयाँ शहर आयोजना ३४७३५८	१,२,३	आ.व. २०७१/७२ देखि २० वर्ष	• मध्य पहाडी लोकमार्गमा पर्ने १० स्थानमा व्यवस्थित नयाँ शहर निर्माण गरी पर्याप्त पूर्वाधार सहित सुरक्षित,	• १०वटा सहरहरुको एकीकृत विकास योजना तयार गर्न परामर्शदाताहरु साइडमा परिचालन भएको । • ६ वटै सहरहरुको अन्तरीम प्रतिवेदन प्राप्त भएको ।	• मध्य पहाडी लोकमार्गमा अवस्थित प्रत्येक शहरमा अधिकतम १ लाखसम्मको जनसंख्या बसोबास गर्न सक्ने १० नयाँ शहरहरुको एकिकृत रुपमा शहरी पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				स्वच्छ/आर्थिक रुपमा समृद्धशहरहरुको विकास हुने ।	• जग्गा विकासको डिपिआर तयार भई १० वटै शहरमा परामर्शदाता परिचालन भएको । • १०वटै नयाँ शहर आयोजनाको पूर्वाधारको काम सुचारु रहेको ।	• हुलाकी राजमार्गका थप १० वटा गरी २० वटा नयाँ सहरमा सहरी पूर्वाधार विकास गर्ने कार्य प्रारम्भ गर्ने • सुर्खेतमा भेरीगंगा र प्यूठानमा २ वटा नयाँ शहर विकास कार्यक्रम थालनी गर्ने ।
१३.	बाग्मती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना (३४७१७२)	१	आ.व. २०५३/५४ देखि २०८०/०८१ सम्म कुल लागत १४९९ करोड	• ३५.९० कि.मि ढल निर्माण भएको हुने । • ११.०१ कि.मी सडक निर्माण भएको हुने। • २७.२४ कि.मी नदी नियन्त्रण भएको हुने ।	• २.५ कि.मि ढल निर्माण भएको • ०.५ कि.मी. सडक निर्माण भएको • ०.७ कि.मी. नदी नियन्त्रण भएको ।	• ७ कि.मि ढल निर्माण कार्य गर्ने । • १.५ कि.मी सडक निर्माण गर्ने । • १.३ कि.मी नदी नियन्त्रण गर्ने ।
१४.	बाग्मति सुधार आयोजना (३४७३५७)	१	आ.व. २०७०/२०७१ देखि २०७५/७६	• एकीकृत तथा सहभागितामुलक नदी व्यवस्थापन प्रणाली स्थापित भएको हुने । • सुख्खायाममा पानिको उपलव्धता वृद्धि हुने तथा जलाधारको संरक्षण हुने । • बाग्मती नदीको बाढी पूर्वानुमान तथा पुर्व सुचना प्रणाली क्रियाशील भएको हुने । • परियोजना व्यवस्थापन तथा सरोकारवालाबीच सुचना आदान प्रदान प्रभावकारी भएको हुने ।	• नदी व्यवस्थापन र नदी किनारको वातावरण सुधार कार्य १५.४४ प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	• बाग्मती नदीको सुन्दरताको कार्यक्रमको बोलपत्र कार्यान्वयनमा लैजाने । • बागमती ड्यामको डि.पि.आर. तयार गर्ने । • धापड्यामको निर्माण कार्य शुरु गर्ने । • गैर सरकारी संस्थाहरुलाई जलाधार व्यवस्थापन, वर्षाको पानी संकलन र फोहरमैला व्यवस्थापनमा सामाजिक परिचालन गर्ने ।
१५.	धोवीखोला कोरिडोर आयोजना	१	आ.व. २०६७/२०६८ देखि २०७६	• ओम अस्पतालदेखि बाग्मती दोभानसम्म ८ कि.मी. लम्बाई ७ मिटर चौडाइको सडक कालोपत्रे	• २ कि.मी. सडक कालोपत्र गर्ने काम पूरा भएको । • खैरो पुलदेखि बैजनी पुलसम्म (११ कि. मि) बाटो निर्माण कार्य भइरहेको ।	• सडक फुटपाथ र रेलिङ्ग निर्माण कार्यका लागि बोलपत्र आव्हान गरी कार्यान्वयन गर्ने । • जग्गा अधिगरण र क्षतिपूर्तिसम्बन्धी

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	(३४७३०८)			भएको हुने ।	• बैजनी पुलदेखि बाग्मती दोभान सम्म २.५ कि.मी. बाटो निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • खैरो पुलदेखि बाग्मती दोभान सम्म ११ कि.मि. सडक ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न भई ८० प्रतिशत सुधारको कार्य सम्पन्न भएको । • ९कि.मी. फुटपाथ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • ४ कि.मी. रेलिगं निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • ५.६२ कि.मी. रोपनी जग्गा अधिग्रहण सम्पन्न भएको । • ११८० वर्गमिटर बराबरको टहराको क्षतिपुर्ति दिई ट्रयाक खोलिएको ।	कार्य गर्ने ।
१६.	क्षेत्रीय शहरी विकास आयोजना (३४७३६१)	१	सन् २०१७ देखी २०२२ सम्म कुल लागत १६०५ करोड	• झलाडी, पिप्लाडी, धनगढी, भिमदत्त तथा अत्तरिया नगरपालिकामा सडक तथा ढल निर्माण भएको हुने ।	• शुरू भएको।	• परामर्शदाता छनौटतथा ढल निर्माणको काम हुने ।
१७.	शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना (३४७१८७)	१	२०६०/६१ देखी शुरुवात सालबसाली	• ६ नगरपालिकाहरूमा शहरी पुर्वाधारको विकास भई वातावरण सुधार हुने साथै काभ्रे जिल्लाका सहरहरुमा खानेपानी उपलब्ध भएको हुने ।	• १४० कि.मि खानेपानी प्रणाली काभ्रे र बुटवलमा निर्माण भएको । • ४८ कि.मी. ढल प्रणाली र सडक सुधार कार्य विरगंज र विराटनगरमा सम्पन्न भएको । • विरगंज र बुटवलमा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य १५ प्रतिशत सम्पन्न भएको । • बुटवलमा अटो भिलेज कार्य ९ प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	• विराटनगर, बुटवल र वीरगञ्ज न.पा.हरूको एकीकृत पूर्वाधार विकास गर्ने । • काभ्रे जिल्लाका नगरपालिकाहरूमा एकीकृत खानेपानी आयोजनाको निर्माण सुचारु गर्ने ।
१८.	बागमती विष्णुमति	१	आ.व. २०५३ देखि शुरु भई	• यू.एन. स्तम्भ निर्माण भएको हुने ।	• ललितपुर ज्वागल क्षेत्र पार्कको स्वरुपमा आइसकेको ।	• यू.एन. स्तम्भ सौन्दर्यकरण गर्ने, • पार्क क्षेत्र भित्र आफ्नै कार्यालय, भवन

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	कोरिडोर संरक्षण आयोजना (संयुक्त राष्ट्र संघ पार्क विकास समिति) ३४७३५५		सालबसाली	• वाक-वे निर्माण र वृक्षरोपण भएको हुने । • नयाँबजार पुलदेखि चक्रपथको बसपार्क पुलसम्म ट्र्याक खोल्ने ।	• थापाथली प्रसुति गृह पछाडि यू.एन. स्तम्भ निर्माण कार्यहरु अन्तिम चरणमा रहेको ।	निर्माण सम्पन्न गर्ने । • पार्क क्षेत्र विस्तार गर्ने । • ट्र्याक खोल्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रू. ८५६.६६ करोड र पूँजीगततर्फ रू. २१९१.६४ करोड र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रू. ९१.७० गरी जम्मा रू. ३१४०.०० करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ५.४ मा दिइएको छ।

५.५ पुनर्निर्माण

क. पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले २०७२ बैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका परकम्पबाट क्षति भएका संरचनाहरूको पुनर्निर्माण तथा भूकम्प प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारहरूको जीविकोपार्जन समेतका लागि सुव्यवस्थित एवं सुरक्षित बस्ती तथा समृद्ध समाजको स्थापनागर्ने दुरदृष्टि राखेको छ । राष्ट्रिय पुनर्निर्माण तथा पुनस्थापना नीति, २०७२ ले निर्दिष्ट गरेका मार्गदर्शक सिद्धान्त, उद्देश्य र रणनीति बमोजिम कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको पाँच बर्षे योजनाको खाका बमोजिम कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण र स्रोतको व्यवस्था गर्नुको साथै कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने गर्दछ । आ. व. २०७३/७४ देखि शुरु भएको भूकम्प प्रभावित परिवारहरूको आवास पुनर्निर्माणलाई उच्च महत्व दिंदै आ. व. २०७४/७५ भित्र व्यक्तिगत आवासको पुनर्निर्माण गरिसक्ने, तीन वर्षभित्र विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने र पाँच बर्ष भित्र ऐतिहासिक सम्पदा तथा अन्य भौतिक तथा आर्थिक पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने रणनीति प्राधिकरणले लिएको छ । यस अनुरुप आ. व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यकम तथा वजेट तयार गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाको दिगो, सुरक्षित र योजनाबद्ध रूपमा यथाशीघ्र निर्माण गरी पीडित व्यक्ति तथा समुदायको जनजीवनलाई कम्तीमा पनि प्रकोपपूर्वको अवस्थामा पुनर्स्थापना गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. प्राथमिकताको आधारमा क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माण तथा बस्ती विकास गर्ने ।
२. जोखिमपूर्ण वस्तीको स्थानान्तरण गर्ने ।
३. पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना तथा बस्ती स्थानान्तरणको योजना कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त संयन्त्र स्थापना गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	२०७४/७५-२०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	प्रकोप व्यवस्थापन क्षमतामा वृद्धि					
२.	रोजगारी सृजना (डकर्मी तालीम प्रदानबाट)	दिन (हजारमा)		२५	४८	४०
३.	भूकम्पवाट क्षति भएका संरचनाहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गर्ने ।	जिल्ला	११	३१	३१	-
४.	एकिकृत वस्ती विकासका लागि आवश्यक पर्ने स्थानको खोजी गरी लगत तयार पार्ने	स्थान	-	-	३२	४८
५.	पुनः निर्मित संरचना	संख्या	-	३,६१६	३,८७२	२,०००
६.	व्यक्तिगत आवास	संख्या (हजारमा)	-	१०	२२०	१८०
७.	साँस्कृतिक सम्पदा	संख्या	-	२०	२४०	३८

ङ वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	पुनर्निर्माण कोष अन्तर्गत सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरू ३०१८०१	१		• निजी आवास अनुदान वितरण भएको हुने । • विद्यालय भवनहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने । • सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने । • पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने । • स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने । • भूकम्पबाट प्रभावित ग्रामिण सडकहरूको पुनर्निर्माण भएको हुने । • जोखिमयुक्त बस्तीहरूको अध्ययन भएको हुने ।	• भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा ६,२६,९८९ लाभग्राही पहिचान भएकोमा हालसम्म ५६७८३३ लाभग्राहीहरूसँग अनुदान सम्झौता सम्पन्न गरी ५,६०,२९६ लाभग्राहीहरूलाई निजी आवास अनुदान बापतको प्रथम किस्ता (रु ५० हजार) वितरण गरिएको । त्यसैगरी १४, २५२ लाभग्राहीहरूलाई दोस्रो किस्ता(रु १ लाख ५० हजार) उपलब्ध गराइएको । • भेरिफिकेशन मोडेलबाट सर्भेक्षण सम्पन्न गरी ९८,२०१ जना लाभग्राही पहिचान गरी अनुदान सम्झौता र वितरण कार्य सम्पन्न गरिएको । हालसम्म १२,३९८ जना लाभग्राहिहरूसँग अनुदान सम्झौता सम्पन्न गरी २०० जना लाभग्राहीहरूलाई अनुदान बापतको पहिलो किस्ता रकम वितरण गरिएको । साथै निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्यलाई छिटो छरितो बनाउन हालसम्म ३४२४३ जनालाई डकर्मी तालिम दिइएको । • भूकम्पबाट क्षति भएका ८६८० विद्यालयहरूमध्ये ४५२५ विद्यालयहरू निर्माणको विभिन्न चरणमा कार्य भैरहेको । • ९६ वटा सरकारी भवनहरूको प्रवलीकरण र मर्मत सम्पन्न गरिएको । ९६ सरकारी भवनहरूको पुनर्निर्माण तथा प्रवलीकरण कार्य भैरहेको । २ वटा	• भूकम्पवाट क्षतिग्रस्त निजी आवास पुननिर्माणका लागि भूकम्प प्रभावित ३१ वटै जिल्लाहरूमा अनुदान सम्झौता भइसकेका लाभग्राही घरधनीहरूलाई अनुदान वितरण गर्ने । • लाभग्राहीको सूचीमा नपरेका घरधनीहरूको गुनासो सम्वोधनका लागि पुनसर्वेक्षण तथा फिल्ड भेरिफिकेशन मार्फत सुनुवाइको व्यवस्था मिलाइने । • क्षतिग्रस्त पुरातात्विक सम्पदा तथा गुम्वाहरूको पुनर्निर्माण गर्ने । • परम्परागत तथा स्थानीय सामग्रीहरूको प्रयोगवाट पुरातत्विक सम्पदाहरूको पुननिर्माण गर्ने । पर्या-पर्यटनको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका ट्रेकिङ्ग रुटहरूको पुननिर्माण कार्यलाइ तीव्रता दिने । • अझ सुरक्षित पुनर्निर्माणको आधारभूत मान्यता अनुरुप विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको निर्माण गर्ने । • गुणस्तरीय भवन निर्माणका लागि सिकर्मी तथा डकर्मीहरूको तालीम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पहिचान भइसकेका जोखिमयुक्त वस्तीहरूलाई सुरक्षित स्थानान्तरण शुरु गर्ने गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने । • जोखिमयुक्त वस्तीहरूको पहिचान गरी सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने । • एकीकृत वस्तीहरूको निर्माण कार्य विशेष प्राथमिकताकासाथ कार्यान्वयन गर्ने । • भूकम्प प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारलाई जीविकोपार्जनका लागि सहयोग गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने । • प्रभावित क्षेत्रमा कृषि उत्पादन वढाउनका लागि

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					भवनको पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको छ भने ४२ सरकारी भवनहरू निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको । • २० वटा पुरातात्विक सम्पदाहरूको निर्माण सम्पन्न भएको । १११ वटा सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य भैरहेको । • २०३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण र प्रवलीकरण कार्य सम्पन्न भएको छ भने १६८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण र प्रवलीकरणको कार्य भैरहेको । • भूकम्पबाट क्षति पुगेका २५ वटा सडकहरूमध्ये ९ वटा सडकहरू निर्माणको चरणमा रहेका छन् भने अन्यको ठेक्कापट्टा लागेको,विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन र आशयपत्र तयारीको चरणमा रहेको । • भूकम्पबाट जोखिमयुक्त भनिएका ४७५ बस्तीहरूमध्ये ३१७ बस्तीहरूको अध्ययन सम्पन्न गरी १११ वटा बस्तीहरू स्थानान्तरण गर्नुपर्ने देखिएको ।	सहुलियतपूर्ण मल वीउको व्यवस्था, ग्रामीण सिंचाइ तथा पशुपालन कार्यको प्रवर्द्धनात्मक कार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने । • प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय पूर्वाधार तथा ग्रामीण सडकहरूलाई स्तरोन्नति गर्ने । • भूकम्प प्रभावित क्षेत्रहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गर्न अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • राष्ट्रिय पुननिर्माण प्राधिकरणले पहिचान गरेका सुरक्षित स्थानहरूमा निर्माण गरिने एकिकृत वस्तीहरूमा खानेपानी आयोजनाको पुनर्स्थापना , ग्रामीण सडक, विद्यालय, सरसफाइ लगायतका पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्ने । • भूकम्पवाट क्षतिग्रस्त लैङ्गिकमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री सार्वजनिक भवनहरूको पुननिर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिने । • सार्वजनिक सेवा प्रवाहगर्ने सरकारी कार्यालयहरूको पुननिर्माण गर्ने कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. ७४५८.६३ करोड र पूँजीगत तर्फ रु. ७१५९.५२ करोड गरी जम्मा रु. १४६१८.१५ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ५.५ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ६ : अन्तरसम्बन्धित विकास

६.१ महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय

क. पृष्ठभूमि

महिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक विकास गर्न उनीहरुलाई देश विकासका हरेक पक्षमा अर्थपूर्ण सहभागिताको माध्यमबाट सशक्तीकरण गर्नु जरुरी छ । नेपालले महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि, १९७९ लाई सन् १९९१ मा अनुमोदन गरिसकेको छ । त्यसैगरी बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुसँग सम्बन्धित विभिन्न महासन्धि अनुमोदन गरिसकेको सन्दर्भमा उक्त महासन्धिहरुमा जनाएको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरु हासिल गर्ने प्रयास भै रहेकोछ । ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, र अशक्तको संरक्षण गर्ने, बालबालिकाको कल्याण, ज्येष्ठ नागरिकको सुरक्षा र कल्याण गर्ने, यौनिक अल्पसंख्यकहरुको अधिकारको संरक्षणको साथै अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरुलाई राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा परिचालन गर्न निर्देशन दिने लगायतका कार्यहरु पनि मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरुबाट सम्पादन हुँदै आएका छन् । अनौपचारिक श्रममा संलग्न महिलाहरुलाई आय आर्जनका औपचारिक र स्वरोजगारका क्षेत्रतर्फ विशेष कार्यक्रमको रुपमा राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रम आ.व. ०७३/७४ बाट संचालनमा रहेको छ । राज्यका महत्वपूर्ण निकायका प्रमुखहरुमा महिलाहरुको गौरवमय प्रतिनिधित्व रहेको अवस्थालाई ध्यान दिदैं मन्त्रालयका आगामी गतिविधिहरुलाई नेपालको संविधान, दिगो विकासका लक्ष्य, चौधौं योजना, बाल अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन र महिला विकास तथा सशक्तीकरणलाई समेत केन्द्रीत गरी आ.व.२०७४/७५ को विकास कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

ख १. लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण

१. सबै वर्ग र क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तीकरण गर्दै महिलाको मुलभूत अधिकार सुनिश्चित गर्नु ।
२. लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, भेदभाव र बहिष्करणको अन्त्य गर्नु ।
३. राजनीतिक, आर्थिक, सार्वजनिकलगायत सम्पूर्ण निर्णायक तहमा महिलाहरूको सार्थक र समान पहुँचका लागि समान अवसरहरूको श्रृजना गर्नु ।

ख.२. बालबालिका तथा किशोरकिशोरी

१. बालबालिका र किशोरकिशोरीको समग्र अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु ।
२. बालबालिका र किशोरकिशोरीउपर हुने सबै प्रकारका भेदभाव, शोषण, हिंसा, उपेक्षा र दुर्व्यवहारको अन्त्य गर्नु ।

ख.३. ज्येष्ठ नागरिक

१. ज्येष्ठ नागरिकहरूको सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आवश्यक सेवा र सुविधाहरू विस्तार गर्नु ।
२. ज्येष्ठ नागरिकप्रति परिवार, समुदाय र राज्यको दायित्वबोध गराउनु ।

ख.४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु

१. सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानपूर्ण र अवरोधमुक्त वातावरणमा जीवनयापनका लागि अवसर उपलब्ध गराउनु तथा सेवा सुविधाहरूमा उनीहरूको समतामूलक पहुँच बढाउनु ।
२. अपाङ्गतासम्बन्धी भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक, सामाजिक सशक्तीकरण गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

ग.१. लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण

१. लैङ्गिक मूल प्रवाहीकरण गर्दै शासन प्रणालीको प्रत्येक तह र विकास प्रक्रियाको सबै चरणमा महिलाहरूको उल्लेखनीय र निर्णयमा प्रभाव पार्न सक्नेगरी अर्थपूर्ण सहभागिता बढाउने ।

२. लैङ्गिक हिंसा, भेदभाव र बहिष्करण अन्त्यको लागि निरोधात्मक न्यायमा पहुँच र संरक्षणात्मक उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।

३. लक्षित तथा सीमान्तकृत महिलाहरूको क्षमता अभिवृद्धि र जीवनस्तर सुधारका लागि संरक्षणात्मक सेवा उपलब्ध गराई सशक्तीकरण गर्ने ।

४. मातृस्वास्थ्य र प्रजनन स्वास्थ्यलगायतका आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूका बारेमा महिलाको चेतना बढाई ती सेवामा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

ग.२. बालबालिका तथा किशोरकिशोरी तर्फ

१. बालबालिकालाई गर्भावस्थादेखि नै आवश्यक स्वास्थ्य र पोषण सेवा सुनिश्चित गर्ने ।

२. बालबालिका र किशोरकिशोरीको शारीरिक, मानसिक र बौद्धिक विकासमा जोड दिने ।

३. बालबालिका र किशोरकिशोरीविरूद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्यका लागि निरोधात्मक, उपचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपाय अवलम्बन गर्ने ।

४. सबै प्रकारका बालश्रम न्यूनीकरण तथा निषेध गर्ने ।

५. सडक बालबालिकाको उद्धार, संरक्षण, नियन्त्रण गर्ने ।

ग.३. ज्येष्ठ नागरिक तर्फ

१. ज्येष्ठ नागरिकप्रति हुने हिंसा तथा दुर्व्यवहार हटाई उनीहरूको अधिकारको संरक्षण गर्ने ।

२. विशेष जोखिममा रहेका ज्येष्ठ नागरिकलाई लक्षित गरी पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

३. सबैबाट ज्येष्ठ नागरिकलाई संरक्षण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

ग.४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु

१. पूर्वाधार एवम् सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूलाई अपाङ्गमैत्री बनाई पहुँच बढाउने ।

२. पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई रोजगारी, उद्यमशीलता तथा स्वरोजगारका अवसर प्राप्त हुने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

उल्लेखित रणनीतिहरु कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहायबमोजिम नतिजा सूचकहरु तय गरिएका छन् :

(घ) नतीजा सूचकहरू

क.सं.	नतीजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा (केन्द्र र जिल्लामा समेत)	वटा	४८	७०	९७	१०७
२	निर्माण भएको वृद्धाश्रम	संख्या	६४	६८	७३	७८
३	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सीपमूलक तालिम	संख्या	३००	३००	२५०	२५०
४	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पुनर्स्थापना	संख्या	–	३३	१५०	१५०
५	जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका बालबालिकाको आपतकालीन उद्धार लगायतका लागि बाल हेल्पलाइन नं. १०९८ सञ्चालन	जिल्ला	१३	१३	१	१
६	अनाथ बालबालिकाको बालगृहमा पुनःस्थापना	संख्या	६६८	१४६	३००	३००
७	जोखिमपूर्ण अवस्थाबाट उद्धार तथा पुनःस्थापना गरिएका बालबालिका संख्या	हजारमा	५.५	७	३	३
८	बालगृहहरुलाई मापदण्ड अनुकुल बनाउने	संख्या	१०३	१६८	२५	२५
९	सहयोग प्राप्त सुस्त मनस्थिति केन्द्र	संख्या	९	९	३	३
१०	सुस्त मनस्थिति केन्द्रबाट सेवा प्राप्त बालबालिका	संख्या	१४७	१८७	५०	६०
११	महिला सहकारी संस्थाहरूको गठन	संख्या	१४५	१४५	२४२	३२७
१२	महिला संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार विकास	संख्या	१५७	१९५	१३५	१८२
१३	व्यवसायमूलक सीप विकास तालिम प्राप्त महिला संख्या	हजारमा	४८.३	१७	३८.२	५१.६
१४	महिला विकास कार्यक्रममा लक्षित समूह सदस्यहरूको सहभागिता संख्या	हजारमा	१०४३	११	७०	७१
१५	प्रत्यक्ष लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विनियोजन अनुपात	प्रतिशतमा	२२.२७	२३.१	२५.५	२७

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत रु.करोडमा	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	राष्ट्रिय महिला आयोग ३४००१६	२ (ग१)	सालबसाली	• लैंगिक समता तथा समानता कायम हुने । • कानूनहरूमा समसामयिक सुधार भएको हुने । • द्रुत न्याय प्रणालीले लैंगिक हिंसा पिडितहरुको न्यायमा सहज पहुँच भएको हुने । • लैंगिक सशक्तीकरणमा सुधार भएको हुने । • राज्यको हरेक क्षेत्र तथा तहमा महिला सहभागिता र सहज पहुँच अभिवृद्धि भएको हुने ।	• सामाजिक कुरीतिका कारण महिला माथि हुने हिंसा सम्बन्धमा जिल्ला स्तरमा छलफल अभियान संचालन गरिएको । • अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस र लैंगिकतामा आधारित हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान मनाइएको । • महिला हिंसा तथा महिला अधिकार सम्बन्धी चेतनामुलक श्रव्यदृश्य सामग्री उत्पादन तथा प्रसारण भएको । • विद्यालयस्तरमा महिला अधिकार सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन भएको । • महिला अधिकार सम्बन्धी जिल्ला स्तरीय सरकारी कार्यालयहरुको सार्वजनिक सुनुवाई गरिएको ।	• चेतनामूलक प्रचार प्रसार तथा सामग्री उत्पादन, प्रकाशन तथा प्रशासन र वितरण गर्ने । • कर्मचारीहरुको लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • सञ्चार माध्यमसँग लैंगिक मान्यता सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि, उत्पादन तथा प्रसारण (रेडियो, जिङगल, पोष्टर, होर्डिङ्ग बोर्ड आदि) गर्ने । • जिल्लास्थित कार्यालयहरुबाट महिला अधिकारसम्बन्धी सेवा प्रवाह सार्वजनिक सुनुवाई तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्ने । • सामाजिक कुरीतिका कारण महिला माथि हुने हिंसा सम्बन्धमा जिल्लास्तरमा छलफल अभियान संचालन गर्ने । • विश्व बैंकको सहयोगमा प्राप्त हुने रकमबाट हिंसा पीडितहरुका लागि हेल्पलाइन डेस्क स्थापना र संचालन गर्ने ।
२.	महिला विकास कार्यक्रम केन्द्रस्तर ३४०१०१	२,३ (ग१)	०३८/३९ देखि सालबसाली	• महिला विकास कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन महिला सशक्तीकरण, लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण तथा सामाजिक	• जनशक्ति विकास अन्तर्गत १५० जना महिला तथा बालबालिका कार्यालय, जिल्लास्थित कर्मचारीहरुलाई पुनर्ताजगी तथा अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गरिएको ।	• १५० जना नयाँ कर्मचारीहरुको जनशक्ति विकास गर्ने । • २४० जना जिल्लास्थित कर्मचारीलाई नेतृत्व तथा संस्थागत विकास, ग्रामीण व्यवसाय जस्ता विषयमा पुनर्ताजगी तथा अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्ने ।

				समावेशीकरणमा दक्ष जनशक्ति विकास भएको हुने । • नयाँ कार्यान्वयन मार्गदर्शनको निर्माण भएको हुने । • पुरस्कृत र परिमार्जित रुपमा महिला विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । • कार्यक्रमको कार्यान्वयन अनुगमन, अभिलेखीकरण र साङ्गठनिक सिकाइको आधार तयार भएको हुने ।	• कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, पुनरावलोकन, लेखाजोखा गरी परिमार्जन गरिएको । • सार्वजनिक भौतिक संरचनालाई अपाङ्गमैत्री बनाउने सन्दर्भमा विभिन्न सरोकारवाला सघ संस्थाहरुसँग अन्तरक्रिया गरिएको । • वार्षिक योजना तथा समीक्षा गोष्ठी गरिएको । • संरक्षण विषयगत क्षेत्रको समन्वय बैठक सञ्चालन गरिएको । • लैङ्गिक सरोकार विषयक प्राज्ञिक बहस २ पटक आयोजना गरिएको । • ७५ जिल्लाका विभिन्न विवरणहरु संकलन, तयारी र प्रविष्टि गरिएको ।	• केन्द्रस्तरका ५ कार्यालयको लैङ्गिक बजेट परिक्षण गर्ने । • संरक्षण विषयगत क्षेत्रको समन्वय बैठक ३ पटक सञ्चालन गर्ने । • महिला विकास कार्यक्रममा आवद्ध सदस्यहरुको विवरण संकलन र सफ्टवेयर प्रविष्टि र अनुशिक्षण गर्ने । • महिला सशक्तिकरणअन्तर्गत किशोरीको बहुआयामिक विकास, प्रशिक्षक प्रशिक्षण, लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, प्रजनन स्वास्थ्य, कर्मचारीहरुका तनाव व्यवस्थापन तथा सकारात्मक सोच सम्बन्धि तालिम ५ समूहमा सञ्चालन गर्ने । • बाल अधिकारको प्रवर्द्धन अन्तर्गत तालिम, सामाग्री परिमार्जन, उत्पादन तथा प्रशारण गर्ने । • केन्द्रियस्तरमा बालबालिकाका क्षेत्रमा कार्य गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुबीच अन्तरक्रिया र कर्मचारीहरुलाई बालअधिकार, बालसंरक्षण र बालगृह मापदण्ड र अनुगमनसम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।
३.	महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम ३४०१०२	३ (ग१)	आ.व २०५३/५४ देखि सालबसाली	• महिला सशक्तीकरण र मूलप्रवाहीकरणको माध्यमबाट लैंगिक हिंसा र विभेदमा कमी आएको हुने । • विकासको सबै क्षेत्रमा महिला सहभागिता वृद्धि भएको हुने । • सामाजिक कुरीतिजन्य हिंसा तथा	• सामाजिक कुरीति ऐन, समाजकल्याण ऐन, र बालबालिकासम्बन्धी ऐनको मस्यौदा तयार गरिएको । • लैंगिक हिंसा विरुद्धको अभियानलाई सशक्त रुपमा संचालन गर्न दुई बर्षको लागि पुरुषहरुलाई सद्भावना राजदूत नियुक्त गरिएको । • घरेलु हिंसामा परेकाहरुलाई	• मानव बेचबिखनबाट पीडित प्रभावितहरुलाई अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मंगला सहाना दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्रलाई अझै सुदृढ रुपमा संचालन गर्ने । • यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मन्त्रालयसंग सम्बन्धित विषयहहरुमा इन्टर्नशिप र शोधपत्र लेखनसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

				अपराधहरुमा कमी भई सभ्य समाजको सिर्जना भएको हुने ।	अल्पकालिन सेवा उपलब्ध गराइनुका साथै दीर्घकालिन पुनर्स्थापनाको लागि मंगला साहना दीर्घकालीन पुनर्स्थापना केन्द्र संचालन भैरहेको ।	
४.	समाज कल्याण कार्यक्रम (अपाङ्गता, सि.बि.आर र ज्येष्ठ नागरिक कार्यक्रम समेत) ३४०१०५	१,२,३ (ग३) १,२,३ (ग४)	२०५३/५४ देखि सालबसाली	• सकृय ज्येष्ठ नागरिकका लागि ५ दिने सीपमूलक तालिम १० जिल्लामा संचालन भएको हुने । • ज्येष्ठ नागरिकसम्बन्धी ऐन २०६३, संशोधन भएको हुने । • प्रत्येक प्रदेशमा सुविधा सम्पन्न ज्येष्ठ नागरिक आश्रम निर्माण भई संचालन भएको हुने । • ७५ जिल्लामा न्यूनतम १/१ वटा ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र संचालन भएको हुने । • एक स्थानमा ज्येष्ठ नागरिक ग्राम स्थापना भएको हुने ।	• ५ विकास क्षेत्रका सहायक सामग्री उत्पादन तथा वितरण केन्द्रहरुबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि सहायक सामग्री उत्पादन तथा वितरण गरिएको । • चितवन, कास्की, डोटी, कैलाली, मुस्ताङ, बाँके, सुर्खेत, दाङ, झापा र मोरङ्गमा ज्येष्ठ नागरिकलाई सीपमूलक तालिम संचालन भएको । • सरोकारवाला संघ संस्थाहरुको परामर्शमा ज्येष्ठ नागरिकसम्बन्धी ऐन, २०६३ संशोधनका लागि मस्यौदा तयार भएको । • ७ प्रदेशमा ६८ वटा वृद्धाश्रम संचालन भएको, ४९ वटा जिल्लामा ८७ वटा ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र संचालन भएको । • शंखरापुर न.पा. २ मा ज्येष्ठ नागरिक ग्राम स्थापना भई संचालनको क्रममा रहेको । • अनुदान वितरण निर्देशिका	• पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि व्यवसायिक तालिम सञ्चालन र सहायक सामग्री निर्माण तथा वितरण गर्ने । • अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचना र संचारमा पहुँच कार्यक्रमको प्रचार प्रसार गर्ने । • ७ प्रदेशमा ज्येष्ठ नागरिकसम्बन्धी कार्यक्रमको समिक्षा गोष्ठी गर्ने ।

					२०७३ तयार भई सोही बमोजिम अनुगमन कार्य अगाडि बढेको ।	
५.	बालकल्याण कार्यक्रम ३४०१०७	२,३,५ (ग२)	आ.व. २०५३/५४ देखि सालबसाली	• विभिन्न क्रियाकलापबाट समग्र बालबालिकाको स्थितिमा सुधार भएको हुने । • बाल सुधार गृहहरु मार्फत गुणस्तरिय सेवा प्रदान भएको हुने । • बाल अधिकार र बालबालिका उपर हुने हिंसाका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने ।	• कास्की, मोरंग र भक्तपुरमा बालसुधार गृह संचालन र नेपालगञ्जमा निर्माण सम्पन्न भएको । • नयाँ दिवा शिशु स्याहार केन्द्रको भवन निर्माण कार्य भएको । • बालबालिकाहरुलाई अनुशासनको नाममा दिईने शारीरिक र मानसिक सजाय र बालविवाह विरुद्ध अभियान विरुद्ध पैरवी कार्यक्रम गरिएको । • नेपाल बाल संगठनमार्फत संरक्षण विहीन बालबालिकाहरुको संरक्षण र पारिवारिक सहयोग गरिएको ।	• उपत्यकालाई सडक बालबालिकाविहीन बनाउन कार्यक्रम गर्ने । • बालविबाह अन्त्यका लागि विभिन्न कार्यक्रम गर्ने । • भूकम्प प्रभावित जिल्लाका प्रभावित बालबालिकाहरुका लागि कार्यक्रम गर्ने । • जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका बालबालिकाको आपतकालिन उद्धार, राहत, मनोविमर्श, पारिवारिक पुनर्मिलन, पुनरएकीकरणसम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने । • सिंहदरबार दिवा शिशु स्याहार केन्द्र संचालन निरन्तरता र नयाँ भवन निर्माण गर्ने ।
६.	लैङ्गिक हिंसा निवारणका लागि महिला संस्थाहरुको एकीकृत विकास कार्यक्रम, केन्द्रस्तर ३४०११२	२ (ग१)	आ.व. २०६९/७० देखि सालबसाली	• महिला तथा बालबालिकासम्बन्धी विद्यमान कानुनी प्रावधान बारेमा चेतना अभिवृद्धि भएको हुने । • लैङ्गिक हिंसा पीडितहरुले कानुनी लगायतका अन्य उपचार प्राप्त गरेको हुने । • लैङ्गिक समानता तथा हिंसारहित समाज निर्माणमा महिला,	• ८ संस्थामा मनोसामाजिक विमर्श केन्द्रको निरन्तरता तथा सञ्चालन, ६ संस्थामा निगरानी समूह समितिको परिचालन, १०३०० जनालाई समूह सदस्यसम्बन्धी अनुशिक्षण प्रदान गरिएको । • १९७७ जना महिला समितिका कार्यकारी सदस्य तथा निगरानी समूह सदस्यलाई आधारभूत तालिम, ३२८४ जना महिला संस्थाका पदाधिकारीहरुलाई ५ दिने नेतृत्व तथा संस्थागत	• निगरानी समूह, समितिका १०५० जना सदस्यहरूलाई आपत्कालीन तथा जोखिम व्यवस्थापन संरक्षण सेवा कार्यगत प्रशिक्षण प्रदान गर्ने । • महिला संस्थाहरूका साङ्गठनिक सुदृढीकरणसम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने । • ७४४० जनालाई संविधान प्रदत्त अधिकार तथा कानुनमा भएका पछिल्ला परिवर्तनसम्बन्धी समुदायमा आधारित संरक्षण प्रणाली तथा अनुगमनसम्बन्धी तालिम र ३५ जिल्लामा पुरुष सहभागीता प्रवर्द्धनसम्बन्धी अन्तरक्रिया सञ्चालन गर्ने । • स्थानीय निकायका पदाधिकारी तथा

				पुरुष तथा समाजका अग्रजहरुको सक्रिय सहभागिता वृद्धि भएको हुने ।	विकास तालिम दिइएको । • ७८ महिला संस्थाको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा सम्बन्धी ३ दिने कार्यशाला संचालन भएको । • २००० जनालाई लैङ्गिक हिंसा निवारणमा पुरुष सहभागिता प्रवर्द्धनका लागि सशक्तीकरण सहकार्य सम्बन्धी (३ दिने तालिम संचालन भएको । • ७००० जना महिला समूहका संयोजक/सदस्यलाई महिला तथा बालबालिकाका संविधान प्रदत्त अधिकार तथा कानुनमा भएका पछिल्ला परिवर्तनसम्बन्धी समुदायमा आधारित संरक्षण प्रणाली र अनुगमनसम्बन्धी तालिम संचालन भएको । • प्रभावित जिल्लाका १८० जना किशोरीका लागि १८ हप्ते जीवनोपयोगी सीप रुपान्तरण तालिम संचालन भएको । • प्रहरी चौकीका प्रमुखहरुलाई २३ पटक • लैङ्गिक हिंसाविरुद्ध अभिमुखीकरण गरिएको ।	प्रतिनिधिहरुलाई जिल्ला समन्वय समितिको सहयोगमा लैङ्गिक समानता महिला सशक्तीकरण तथा लैङ्गिक हिंसा निवारण तथा बाल संरक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने । • यूनिसेफतर्फबाट विद्यालयविमुख किशोरीको बहु-आयामिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमसम्बन्धी सरोकारवालाहरूबीच अन्तरक्रिया बैठक एवं अनुगमन भ्रमण गर्ने । • यूएनएफपीएमार्फत किशोरीहरुको बहुआयामिक विकास कार्यक्रम रुपान्तरण अन्तर्गत २ चरणमा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
७.	महिला विकास कार्यक्रम (जिल्लास्तर)	३ (ग१)	२०३८/३९ देखि सालबसाली	• कार्यक्रम नपुगेका विकट गाविसका वडामा कार्यक्रमको क्रमिक विस्तार भएको	• चालु आ.व.मा महिला विकास अन्तर्गत थप २१,५०० महिला सदस्य आवद्ध भएको । • २०,००० महिला सदस्यहरुलाई	• लक्षित महिलाको पहिचान र समूहीकरणअन्तर्गत ६२०४ समूह र १०३४ समिति गठन, व्यक्तित्व विकास प्रशिक्षण, ३१०२० जनालाई समूह सदस्यको अनुशिक्षण,

	३४०८०२			हुने । • व्यक्तित्व विकासका प्रारम्भिक प्रशिक्षण तथा संस्थागत विकासको माध्यमबाट लक्षित महिलाको आर्थिक-सामाजिक सशक्तीकरण भएको हुने, • व्यवसायिक सीप विकास तालिम तथा वस्तुगत टेवाको माध्यमबाट लक्षित महिलाहरूको दिगो जीविकोपार्जनका आधार निर्माण भएको हुने । • विद्यालयविमुख किशोरीहरूको बहुआयामिक विकास भएको हुने । • लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणमा सम्पर्क निकाय सेवा, क्षेत्रगत कार्यक्रममा स्थानीयस्तरमै लैङ्गिक मुद्दाहरूको सम्बोधन भएको हुने । • महिला संस्थाहरूको माध्यमबाट स्थानीय	उद्यमशीलता, रोजगारीमूलक, सशक्तीकरण, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गरिएको । • १२,००० जना महिला सदस्यलाई व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान प्रदान गरिएको । • विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक विकास अन्तर्गत १२०० जनालाई सीप विकास तालिम तथा व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान, जीवनोपयोगी तालिम प्रदान गरिएको । • महिला तथा बालबालिका कार्यालयको सहायता कक्षमा दोभाषेको व्यवस्थाको लागि राष्ट्रिय बहिरा संघअन्तर्गतका ३१ जिल्लास्तरका संस्थालाई अनुदान प्रदान गरिएको । • १७ जिल्लामा जिल्ला सेवा केन्द्र स्थापना भएको । • छाउपडी प्रथाविरुद्ध सामाजिक जागरण अन्तर्गत धामी, झाँक्री तथा अभिभावकहरुका लागि लैङ्गिक सम्बेदनशील तालिम प्रदान गरिएको । • १६ जिल्लाका २४ स्थानमा मनोसामाजिक विमर्श केन्द्र स्थापना भएको ।	५४६० जनालाई आधारभूत तालिम, ३७०० जनालाई नेत्तृत्व तथा संस्थागत विकास लगायतको कार्यक्रम मार्फत महिलाहरुको समग्र उत्थान गर्ने । • ४९९६ निष्कृय समूह वा ८२७ समितिको गठन तथा पुर्नगठन, ६६ संस्थाको रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला, स्रोत परिचालनका लागि रु. २१ लाख बीउपुँजी प्रदान गर्ने । • ७५ जिल्लाका ८८ संस्थालाई व्यवसायिक सीप तथा उद्यमशीलता विकास तालिम प्रदान गर्ने । • 'गरिबीविरुद्ध महिला' अभियान अन्तर्गत सहभागितात्मक अवस्था विश्लेषण र रणनीति-पत्र तर्जुमा, ७०८ घरधुरीको समूहीकरण, ११८ समूह गठन वा पुनर्गठन र समिति गठन वा पुनर्गठन, ३५१० जना समूह सदस्यको अनुशिक्षण, अन्तरसंस्था रेखाङ्कन भ्रमण, सहजीकरण, सम्बन्धन एवं अभिलेखीकरण गर्ने । • २८५० जना विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक विकास जीवनोपयोगी सीप तालिम, ९६ वटा किशोरी सूचना तथा परामर्श केन्द्रको स्तरोन्नति गर्ने । • मुक्त कमलरी सशक्तीकरण, मुसहर, माझी, चेपाङ्ग आदिअन्तर्गत ४८ समूह गठन, ३०० जनालाई अनुशिक्षण, ५ पटक स्थलगत प्राविधिक निरीक्षण, सहजीकरण एवं अनुगमन गर्ने । • ६० जना बादी समुदायका महिला अगुवाका लागि नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम, • राजपत्रअनकिंत पदका महिला उम्मेदवारको लागि २ पटक लोकसेवा आयोग तयारी कक्षा

				स्रोतको जगेर्ना, ग्रामीण उत्पादनको सङ्कलन, प्रारम्भिक प्रशोधन लगायतका साझा उपयोगका व्यवसायिक सुविधा विस्तार भएको हुने ।		सञ्चालन गर्ने । • ३१ जिल्लाका महिला तथा बालबालिका कार्यालयको सहायता कक्षमा दोभाषेको व्यवस्था गर्ने । • बालअधिकारको सम्बर्द्धनमा विपत्मा परेका बालबालिकाहरुको उद्धार तथा पुनस्थापना तथा घटना व्यवस्थापन तालिम १३० पटक, बालगृहको संयुक्त निरिक्षण १०३ पटक, बालविवाह विरुद्धको अभियान ४४५ पटक, समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणालीसम्बन्धी तालिम लगायतको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । सङ्कटापन्न बालबालिकाको पारिवारिक संरक्षण सेवालाई प्राथमिकता दिने । • ८४० जना धामी, झाँक्री तथा अभिभावकहरुका लागि छाउपडी प्रथाले सामाजमा पार्ने असर विषयक प्रशिक्षण उपलब्ध गराउने । • आपत्कालीन संरक्षण, समुदायमा आधारित मनोसामाजिक सहयोग,लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, बालबालिका, किशोरी तथा महिलाको सम्भावित ओसारपसार र संरक्षणको निहुँमा हुनसक्ने शोषणको रोकथामका लागि निगरानी समूह, समितिको परिचालन गर्ने । • ७५ जिल्लामा मानव बेचविखन विरुद्धको गाँउ समिति गठन, बैठक सञ्चालन, मानव बेचविखन अन्त्यका लागि सामुदायिक परामर्श कार्यशाला तथा कार्ययोजना तर्जुमा, जिल्ला पुनस्थापना कोषमा अनुदान दिने ।
८.	राष्टपति महिला उत्थान	३,२ (ग१)	आव २०७३/७४ सालबसाली	• उद्यमशीलताको माध्यमबाट महिलाहरूको आर्थिक,	• कार्यविधि स्वीकृत, निर्देशन समिति, अनुगमन समिति र जिल्ला स्तरीय बैठक, जिल्ला	• मानव विकास सूचकांकमा पछि परेका ३० जिल्लामा रहेका अति विपन्न दलित, पिछडा वर्ग, जनजाति, खस आर्य तथा मुस्लिम वर्गका

	कार्यक्रम ३४०११३			सामाजिक रुपान्तरण भएको हुने । • लैङ्गिक हिंसाको रोकथाम तथा पीडित तथा प्रभावितहरूको लागि संरक्षणात्मक सेवा उपलब्ध भएको हुने । • महिलाहरूको समग्र विकासमार्फत उनीहरूको जीवनमा सकरात्मक परिवर्तन भएको हुने ।	सहभागी छनौटका लागि सूचना प्रकाशन भएको । • २९ जिल्लाका १०२० जनालाई सीपमूलक तालिम प्रदान गरेको ।	महिलालाई प्रति जिल्ला ३० जनाको दरले जम्मा ९०० जनालाई ३ महिने विभिन्न रोजगारीमूलक तालिम प्रदान गर्ने । • २०० जना अनौपचारिक श्रममा संलग्न महिलाका लागि रोजगारीमूलक, सशक्तीकरण /सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने । • २५ जिल्लामा गैससको साझेदारीमा संकटापन्न रहेका महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अल्पकालीन सेवा केन्द्र स्थापना गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. २०२.३३ करोड र पूँजीगततर्फ रु. २०.५१ करोड गरी जम्मा रु. २२२.८४ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ६.१ मा दिइएको छ।

६.२ विज्ञान तथा सूचना प्रविधि

क.पृष्ठभूमि

विज्ञान र प्रविधिको विकास र त्यसको प्रयोगबाट सामाजिक आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्दछ । नेपालमा यस क्षेत्रमा अपेक्षित लगानी र उपलव्धी हासिल हुन नसके पनि विगत देखिनै विभिन्न प्रयासहरु हुदै आइरहेका छन्। परमाणु प्रविधि, अन्तरिक्ष विज्ञान, जैविक प्रविधि, अति सूक्ष्म प्रविधि लगायतका विधामा शुरु भएका कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि वढाउँदै तिनको प्रयोगवाट द्रुततर आर्थिक विकासमा लाग्नु पर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ । यस क्षेत्रमा देखिएका नीतिगत तथा कानूनी अस्पष्टता र समन्वयको कमीलाई हटाउने र अनुसन्धानका उपलव्धीहरुलाई जनताका आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिमा केन्द्रित गर्दै मुलुकमा उपलव्ध प्राकृतिक श्रोत साधनको अत्युत्तम उपयोगमा जोड दिनुपर्दछ । त्यसैगरी खोज तथा अनुसन्धान गरी प्रविधिको विकास गर्न, सार्वजनिक तथा निजी दुवै क्षेत्रको कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्न, सुशासन कायम गर्न र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार महत्वपूर्ण हुन्छ। यिनै तथ्यहरूलाई आधार मानी आ.व. २०७४-७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम र बजेट तयार गरिएको छ ।

ख. चौंधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

ख१. विज्ञान प्रविधि

विज्ञान तथा प्रविधिको विकास, विस्तार र उपयोग क्षमता वृद्धि गर्नु ।

ख२. सूचना प्रविधि

सूचना प्रविधिको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवा तथा आर्थिक सामाजिक गतिविधिहरूमा डिजिटल नेपालको अवधारणा साकार तुल्याउनु।

ग. चौंधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

ग१. विज्ञान प्रविधि

१. वैज्ञानिक अनुसन्धान अन्वेषण र विकासलाई गतिशील बनाउन आवश्यक पर्ने पूर्वाधार र क्षमताको विकास गर्ने।
२. उच्च क्षमतायुक्त प्राविधिक युवा जनशक्तिको विकास गरी मुलुकमै उनीहरूको क्षमता उपयोग गर्ने।
३. वैज्ञानिक खोज र अनुसन्धानबाट विकास गरिएका प्रविधिहरूलाई मुलुकको समग्र विकास प्रक्रियामा प्रभावकारी उपयोग गर्न परम्परागत र स्थानीय प्रविधिको सम्वर्द्धन र संरक्षण गर्ने।

ग२. सूचना प्रविधि

१. सूचना प्रविधिको माध्यमबाट सुशासनमा टेवा पुऱ्याउने ।
२. आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिमा डिजिटल नेपालको अवधारणा कार्यान्वयन गर्ने।
३. सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई भरपर्दो, सुरक्षित र सर्वसुलभ बनाउने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	रोजगारी सिर्जना	जना (हजारमा)	-	३	४	४
२	विज्ञान अध्ययन केन्द्र स्थापना	वटा	७	१०	७५	७५
३	अनुसन्धान वृत्ति उपलब्धता	वटा	-	२०	३०	५०
४	इ-भिलेज संचालन	वटा	२८	१५	१७	१५
५	जैविक बिबिधता अनुसन्धान	वटा	-	१०	१५	१०
६	मलिकुलर बायो टेक्नोलोजी अनुसन्धान	वटा	-	५	५	५
७	अध्ययन अनुसन्धान फेलोसिप	वटा	५४०	५०	१००	१००
८	अनुसन्धान केन्द्र स्थापना	वटा	-		३	४
९	अध्ययन अनुसन्धान संख्या	वटा	-	२०	२०	२०
१०	अध्ययन अनुसन्धानको प्रयोग	वटा	-	५	५	५
११	डीएनए डाटाबेस	वटा	१००	२००	२५०	२००

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४ /७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय ३३२०१२	(ग१) १ (ग१) ३ (ग२) १	सालवसाली	• न्युक्लियर ऐन तर्जुमा हुने। • विज्ञान अध्ययन केन्द्रमार्फत विज्ञान शिक्षाको प्रवर्द्धन हुने। • अनुसन्धान वृति मार्फत प्रतिभाहरु प्रोत्साहित हुने ।	• ऐनको मस्यौदा तयार भएको हुने। • ४२ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुमा विज्ञान अध्ययन केन्द्र स्थापना भएको ।	• पारमाणविक पदार्थहरुको नियमनसम्बन्धी ऐन, नियम र कार्यविधि तयार गर्ने। • विद्यालय विज्ञान अध्ययन केन्द्र स्थापना गर्ने । • युवा वैज्ञानिकहरुलाई प्रतिस्पर्धा मार्फत अनुसन्धान वृत्ति उपलब्ध गराउने।
२	सूचना प्रविधि विभाग ३३२०१३	(ग२) १ (ग२) २ (ग२) ३	सालवसाली	• सूचना प्रविधि छाता ऐन बनेको हुने। • गभरमेन्ट इन्टरप्राइज आर्किटेक्ट र गभमेण्ट इन्टरअपरेबिलीटी फ्रेमवर्क लाई आन्तरिकीकरण गर्दै नेपाल सरकारको सबै प्रमुख विद्युतीय प्रणालीहरुमा लागू भएको हुने। • गर्भमेन्ट क्लाउड पूर्वाधार बनेको हुने।	• सूचना प्रविधि छाता ऐनको मस्यौदा तयार भइरहेको । • निर्देशिका तयार भएको । • गर्भमेन्ट क्लाउडका लागि आधारभूत पूर्वाधार तयार भएको।	• सूचना प्रविधि छाता ऐन तयार गर्ने। • जि.इ.ए. (गर्भरमेण्ट ईन्टरप्राईज आर्किटक्ट) कम्पलेन्ट एसेसमेन्ट र ग्याप एनालाइसिस टेस्ट गर्ने। • आइएसओ स्टाण्डर्डको वेभसाइटहरु निर्माण गर्ने। • गर्भमेन्ट क्लाउडको संचालन गर्ने।
३	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र ३३२१०७	(ग२) १ (ग२) २ (ग२) ३	सालवसाली	• नेटवर्क सुरक्षा विस्तार भइ नेटवर्क, इलेक्ट्रिक व्याकअप र क्षमता विस्तार भएको हुने। • डि.आर.सि. मार्फत डाटा व्याक अप को वैकल्पिक व्यवस्था भइ सुरक्षा मजबुत भएको हुने ।	• जि.आइ.डि.सि.को क्षमता विस्तार भएको । • डि.आर.सि. को भवन निर्माण सम्पन्न भएको।	• जि.आइ.डि.सि. को क्षमता विस्तार हुने । • डि.आर.सि. संचालन हुने । • सर्भर व्यवस्थापन सम्बन्धी उपकरण खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४ /७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
४	प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय ३३२१०६	(ग२) १ (ग२) २ (ग२) ३	सालवसाली	• साइबर फरेन्सिक कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन भएको हुने। • विधुतीय अपराध न्यूनीकरण र सूचना सुरक्षासम्बन्धी सचेतना वृद्धि भएको हुने।	• साइबर फरेन्सिक ल्याब को स्थापना भएको। • सचेतनासम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको।	• सर्टिफाईड अथरिटी (सि.ए.) अडिट सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने । • पब्लीक कि इन्फ्रास्ट्रक्टर (पि.के.आइ) का लागि सपोर्ट प्रणाली खरिद गर्ने।
५	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान ३३२१०८	(ग१) १ (ग१) २ (ग१) ३	सालवसाली	• विभिन्न जैविक विविधताहरुको अध्ययन तथा अनुसन्धान भएको हुने। • देशका प्रतिभावान वैज्ञानिकहरुलाई देशभित्रै काम गर्ने वातावरण सिर्जना गरि प्रतिभा पलायन न्यूनीकरण भएको हुने।	• विभिन्न वन्यजन्तुहरूको बारकोड तयार गर्ने काम भइरहेको। • विभिन्न उच्च पहाडी क्षेत्रहरुमा जैविक विविधता र सूक्ष्म जीवाणु सम्बन्धी अध्ययन भइरहेको। • साइन्स हव विकास प्रारम्भिक छलफल शुरुवात भएको ।	• जैविक विविधता अध्ययन अनुसन्धान हुने । • मोलिक्यूलर बायो टेक्नोलोजीसम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान हुने । • विज्ञान चेतना तथा वैज्ञानिक प्रकाशन हुने। • विद्यावारिधि सोध वृति, विशेष प्रतिभा प्रवर्द्धन कार्यक्रम हुने। • साइन्स हव विकासको आवश्यक कार्य शुरु हुने ।
६	राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला ३३२०१४	(ग१) १	सालवसाली	• अपराध अनुसन्धान र न्याय निरुपणमा प्रभावकारिता आएको हुने।	• डिएनए एनालाईजर खरिद भएको ।	• रमन स्पेक्ट्रोफोटोमिटर खरिद गर्ने । • ट्रिओ पिसियार मेशिन खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४ /७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
७	वि.पि. प्लानेटोरियम ३३२१०८	(ग१) १ (ग१) ३	सालवसाली	• अन्तरिक्ष विज्ञान सम्बन्धी जानकारी र अनुसन्धान बढेको हुने। • वैज्ञानिक अभिलेख र आविष्कार संग्रहित भएको हुने।	• विज्ञान संग्रहालय संचालन तयारीमा रहेको। • साईन्स सिटी निर्माणको लागि प्रारम्भिक छलफल शुरु भएको ।	• अन्तरिक्ष विज्ञानसम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान प्रारम्भिक कार्य शुरु हुने। • विज्ञान संग्रहालय संचालनमा आउने । • साइन्स सिटी निर्माणको आवश्यक कार्य शुरु हुने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्रको लागि चालूतर्फ रू. ४४.९९ करोड र पूंजीगत तर्फ रू.७६.२१ करोड गरी जम्मा रू. १२१.२० करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप-शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत बिवरण अनुसूची ६.२ मा दिइएको छ।

६.३ श्रम तथा रोजगारी

क. पृष्ठभूमि

देशको कूल जनसङ्या मध्ये ५७ प्रतिशत आर्थिक रूपले सक्रिय जनशक्तिको हिस्सा रहेको छ । सो जनसंख्याको ३० प्रतिशत अर्ध बेरोजगार र २.३ प्रतिशत पूर्ण बेरोजगार रहेको अवस्था छ । वर्तमान अवस्थामा करिब वार्षिक ५ लाख व्यक्तिहरू श्रम बजारमा प्रवेश गर्छन् । सरकारले सुरक्षित, मर्यादित र प्रतिफलमुखी रोजगारीको व्यवस्थाको लागि राष्ट्रिय रोजगार नीति, २०७१ लागू गरेको छ । साथै सुरक्षित बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना तर्जुमा, बैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको लागि निःशुल्क प्रवेशाज्ञा र हवाई टिकटसम्बन्धी निर्णय र सोको कार्यान्वयन, बैदेशिक रोजगारीमा घरेलु कामदार पठाउने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७२ लागू गरिएको र चार देशमा सुरक्षित सेवा गृह सञ्चालन गरी श्रम र रोजगारीको क्षेत्रलाई व्यवस्थित, सुरक्षित र मर्यादित बनाउने सकारात्मक प्रयासहरू भएका छन् ।

ख. चौधौ योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. स्वदेशमा मर्यादित रोजगारका अवसरहरू सृजना गरी बेरोजगारी तथा अर्धबेरोजगारी न्यूनिकरण गर्दै रोजगारीको हकलाई सुनिश्चित गर्नु ।

२. रोजगारीका लागि सीप तथा तालिमका अवसरहरू वृद्धि गरी प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने श्रमशक्तिको विकास गर्नु ।

३. बैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउदै जानु ।

ग. चौधौ योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. लगानीमैत्री वातावरण सृजना गरी स्वदेशमा नै पर्याप्त र मर्यादित रोजगारी एवं स्व-रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने ।

२. सीप तथा व्यावसायिक तालिमका अवसरहरूको विकास एवं विस्तार गर्दै अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा प्रतिसप्रर्धा गर्नसक्ने श्रम शक्तिको उत्पादन गर्ने ।

३. श्रमिकको हक अधिकारको संरक्षण तथा असल श्रमसम्बन्ध स्थापना गर्ने ।

४. बैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित, भरपर्दो र प्रतिफलयुक्त बनाउने र प्राप्त विप्रेषणलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा परिचालन गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	एकाई	आधार वर्ष २०७२/७३ सम्म	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ -२०७५/७६	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१.	रोजगारमूलक तालिम	जना (हजारमा)	५१४.३०	१३.१३	२०	२०
२	सुरक्षित आप्रवासनका लागि सूचना तथा परामर्श केन्द्र स्थापना र सञ्चालन	जिल्ला	९	०	१०	११
३	द्विपक्षीय श्रम संझौता भएका मुलुक	देश	६	०	२	२
४	सीप विकास तालिम केन्द्रहरुको स्तरोन्नति	सङ्ख्या	३	०	२	३
५	बैदेशिक रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या	जना (हजारमा)	-	१८६.१६	-	-
६	बैदेशिक रोजगारीका गन्तव्य मुलुकहरुमा सुरक्षित श्रमगृहको बिस्तार	सङ्ख्या	५	०	५	५
७	सामाजिक सुरक्षा कोषमा सहभागीहरुको सङ्ख्या	जना (हजारमा)	७००	१,३००	५०	५०
८	सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा भएको रकम	रू.करोडमा	१,२१०	-	१६	१७
९	सामाजिक सुरक्षा कोषबाट सञ्चालन भएका आयोजनाहरू	सङ्ख्या	-	४	२	३

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	बालश्रम निवारण तथा सुधार आयोजना ३७११०१		शुरू मितिः वि.सं.२०५२ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• चेतनायुक्त वातावरण सृजना भई बालश्रम न्युनिकरण तथा बालबालिकाको अवस्थामा सुधार भएको हुने ।	• बालश्रम अनुगमन तथा बालश्रम न्यूनीकरणका लागि ५ वटा (जोरपाटी, महाँकाल, धापासी, कीर्तिपुर र गौरीघाट) शिशु दिवा सेवा केन्द्र सञ्चालन भैरहेको । • बालश्रम सम्बन्धी गुरुयोजना तयार भएको ।	• बालश्रम गुरूयोजना कार्यान्वियन, समन्वय र अनुगमन गर्ने । • औद्योगिक प्रतिष्ठान तथा चियावगनाको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने ।
२	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य आयोजना ३७११०३		शुरू मितिः वि.सं.२०५२ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• प्रतिष्ठानहरूमा सुरक्षित र स्वास्थ्यकर वातावरण कायम गर्न सघाउ पुगेको हुने । • औद्योगिक दुर्घटना सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान भई दुर्घटना न्यूनीकरणको प्रयास भैरहेको । • कार्यस्थलमा प्रकाश र ध्वनी सम्बन्धी मापदण्ड तयार भई लागू भएको ।	• विभिन्न लक्षित समुहहरूलाई OSH (Occupational Safety and Health) सम्बन्धी तालीम प्रदान हुँदै आएको	• तालीम कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने । • कार्यस्थलमा प्रकाश र ध्वनीसम्बन्धी मापदण्ड कार्यान्वियन गरिने । • औद्योगिक दुर्घटना न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिइने ।
३	व्यावसायिक तथा सीप विकास तालीम ३७११०४		शुरू मितिः वि.सं.२०३४ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• प्रति वर्ष करिव २० हजार जना सीपयुक्त श्रमशक्ति तयार भएको हुने ।	• १३,११० जनालाई आधारभुत तालिम प्रदान गरिएको ।	• करिव २० हजार जनालाई विभिन्न विधा र अवधिका तालिमहरु सञ्चालन गर्ने ।
४	रोजगार प्रवर्द्धनकार्यक्रम ३७११०५		शुरू मितिः वि.सं.२०५५ सम्पन्न हुने	• आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धनमा सघाउ पुग्ने ।	• १८ वटा जिल्लाका सूचना केन्द्र मार्फत रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।	• विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रम, तालीम र प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने । • सूचना तथा परामर्श सेवाकेन्द्र स्थापना गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
			मितिः सालबसाली	• बैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित वनाउने वातावरण सृजना हुने ।		• रेडियो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सीपमूलक तालीम प्रदायक सरकारी निकायको छाता संगठनका लागि अध्ययन गर्ने । • रोजगार नीतिको कार्यान्वयन कार्ययोजना लागू गर्ने ।
५	सामाजिक सुरक्षा कोष ३७११०७		शुरू मितिः वि.सं.२०६७ सम्पन्न हुने मितिः सालबसाली	• योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाका योजनाहरू कार्यान्वयनमा आउने ।	• सामाजिक सुरक्षासंग सम्वन्धित ऐनको मस्यौदा तयार भई व्यवस्थापिका संसदमा विचाराधीन रहेको । • सुरक्षित मातृत्व, बिरामी र औषधोपचार तथा कार्यस्थल दुर्घटना सम्वन्धी कार्यविधि तयार भई लागू हुने अवस्थामा रहेको । • सामाजिक सुरक्षा कोषको रकम उच्च व्याजदर प्रदान गर्ने ५ वटा बाणिज्य बैंकहरुमा राखिएको ।	• सूचना तथा सन्देशमूलक सामग्री मुद्रण तथा प्रकाशन गर्ने । • सामाजिक सुरक्षाको अवधारणा सञ्चार माध्यममार्फत व्यापक प्रचारप्रसार गर्ने । • संघीय संरचनामा सामाजिक सुरक्षा कोषको संस्थागत तथा नीतिगत व्यवस्थाको लागि प्रदेशस्तरमा बहस कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी रणनीति तयार तथा परिमार्जन गर्ने । • सामाजिक सुरक्षासँग सम्बन्धित विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी संघसस्था, बैक, वीमा कम्पनीसँग सहकार्य गर्ने । • योगदानकर्ताको परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्य अघि बढाउने । • सामाजिक सुरक्षा योजनाहरूको सम्वन्धमा स्थानीय स्तरका सरोकारवालाहरूलाई जानकारी उपलब्ध गराउने । • सामाजिक सुरक्षा ऐन कार्यान्वयन गर्ने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रू. ९४.७१ करोड पूँजीगत तर्फ रू. १९.५१ करोड गरी जम्मा रू. ११४.२२ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उपशिर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ६.३ मा दिइएको छ।

६.४ जनसंख्या तथा वातावरण

क.पृष्ठभूमि

दिगो वातावरणीय व्यवस्थापन तथा विकास र प्रविधिको विकास विना मुलुकको उत्पादन तथा आर्थिक क्षेत्रहरूको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न सकिँदैन । नेपालमा यस क्षेत्रको विकास एवं विस्तारका लागि विगत चार दशकदेखि संस्थागत, नीतिगत एवं कार्यगत प्रयासहरू हुँदै आएका छन् । जनसंख्या र वातावरण बीचको अन्तरसम्बन्धलाई सन्तुलन गर्दै जनसंख्याको वृद्धि, बनावट र वितरणलाई वैज्ञानिक रुपमा व्यवस्थापन गर्ने समेत कार्य गर्न मन्त्रालयले जनसंख्या व्यवस्थापन, नवीकरणीय उर्जा, वातावरण संरक्षण एवं जलवायु परिवर्तनका क्षेत्रहरूमा महत्वपूर्ण कार्यहरू गर्दै आइरहेको छ । मुलुकको समष्टिगत दिगो विकासमा जलवायु परिवर्तनले पार्ने प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्दै वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यका लागि बाढी तथा मौसम भविष्यवाणी प्रणालीलाई बढी भरपर्दो तथा विश्वसनीय बनाई प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापनमा टेवा प्रदान गर्नु अति आवश्यक छ । वैकल्पिक तथा नवीकरणीय उर्जाको दिगो विकास गर्दै नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा स्वच्छ उर्जाको सहज आपूर्ति गर्ने, नवीकरणीय उर्जा प्रविधिबाट स-साना उद्योग तथा व्यवसायहरू संचालन गरी ग्रामीण जनताको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा सुधार ल्याई वातावरणमैत्री क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने कार्यहरूमा मन्त्रालयका अतिरिक्त जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, वातावरण विभाग र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र मार्फत कार्य सम्पादन हुँदै आइरहेको छ ।यो क्षेत्र अन्तर्गत दिगो विकासका लक्ष्य र चौधौं योजनामा लिईएका लक्ष्यहरू समेत हासिल गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू लक्षित गरिएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको बिषय क्षेत्रगत उद्देश्य

ख१. जनसंख्या

१. जनसङ्ख्या, विकास र वातावरणबीच तादाम्यता कायम गरी जनसङ्ख्यालाई समग्र विकासको अभिन्न अङ्गको रूपमा व्यवस्थापन गर्नु ।
२. आन्तरिक बसाइँ सराइको व्यवस्थापन गर्दै सहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्नु ।

ख२. वैकल्पिक ऊर्जा

१. स्वच्छ र नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादन बढाई आधुनिक ऊर्जाको पहुँच बढाउनु ।
२. राष्ट्रिय विद्युत् प्रसारण लाइन नपुगेका तथा पुऱ्याउन लागत प्रभावकारी नभएका क्षेत्रहरुमा वैकल्पिक विद्युत् सेवाको पहुँच बढाई आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा टेवा पुऱ्याउनु ।

ख३. वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

१. दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न वातावरण संरक्षण गराउनु ।
२. बढ्दो सहरीकरणबाट उत्सर्जित प्रदुषण न्यूनीकरण गराउनु ।
३. हरित विकासको अवधारणाअनुरुप मानवीय क्रियाकलाप र विकास प्रक्रियालाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलित गराउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरू

ग१. जनसंख्या

१. जनसंख्यालाई समग्र बिकासको अभिन्न अंगका रुपमा लिदै सरोकारवाला निकायहरू बीचको समन्वयमा जनसंख्या ब्यबस्थापनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

२. ग्रामिण क्षेत्रमा पूर्वाधार बिस्तार गरी अन्तरिक बसाई सराईलाई कम गर्ने ।

ग२. वैकल्पिक ऊर्जा

१. नवीकरणीय ऊर्जाको विस्तार गरी ऊर्जा आपूर्ति प्रणालीको उल्लेख्य अंशको रुपमा यसलाई विकास गर्ने ।
२. पहुँच नपुगेका क्षेत्र, वर्ग र समूहसम्म नवीकरणीय ऊर्जा र यसको प्रविधिको पहुँच बढाउने ।
३. नवीकरणीय ऊर्जामा जनताको पहुँच बढाई जीवनस्तरमा सुधार र रोजगारीमा वृद्धि गर्ने ।

ग३. वातावरण तथा जलबायु परिबर्तन

१. वातावरण व्यवस्थापनलाई आन्तरिकीकरण गर्दै वातावरण संरक्षण एवम् प्रदूषण नियन्त्रणका लागि संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरी विकास कार्यक्रमको अभिन्न अङ्गका रुपमा सञ्चालन गर्ने ।
२. जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्न राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु वित्त लगानीलाई राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमा समाहित गरी यस क्षेत्रमा लगानी बढाउँदै जाने ।
३. जल तथा मौसमी सेवालाई विश्वसनीय, भरपर्दो, नियमित, गुणात्मक बनाई जलवायु परिवर्तन तथा प्रकोपले पार्ने असरलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा परिचालित गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उदेश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् ।

घ.नतिजा सूचकहरू

नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ र २०७५/७६ को लक्ष्य	
				२०७४/७५	२०७५/७६
रोजगारी सिर्जना	जना (हजारमा)	-	४	५	५
वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन भएका आयोजनाहरूको परिक्षण	वटा	२५६	२	३५	४०
लघु तथा साना जलविद्युत् आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन	मेगावाट	२४	१.०२	३.५	३
घरेलु सौर्य विद्युत् प्रणालीबाट विद्युत् उत्पादन	मेगावाट	१८.५८	०.२३	५	६
वायु उर्जा प्रणालीबाट विद्युत् उत्पादन	किलोवाट	६४	०	२००	७००
सुधारिएको चुलो जडान	वटा (हजारमा)	७२४	४६.०५	३००	४६५
घरायसी वायोग्यास प्लान्ट जडान	वटा (हजारमा)	३६४	१५.७०	७०	७०
संस्थागत तथा सामुदायिक वायोग्यास प्लान्ट जडान	वटा	२१	५	२००	२५०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.ऊ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनैतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र ३३११०८	ग२ (१) ग२ (२) ग२ (३)	सालवसाली	• बालबालिका तथा महिलाको स्वास्थ्यमा सुधार भएको हुने । • वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुग्नुको साथै रोजगारीको अवसरमा वृद्धि भई ग्रामीण जनताको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा सुधार भएको हुने ।	• नवीकरणीय उर्जा प्रविधिको बारेमा जनचेतना अभिवृद्धि भई मागमा वृद्धि भएको। • ७५ जिल्लामा जि.स.स. अन्तर्गत जिल्ला उर्जा वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन शाखा लाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिएको। • नवीकरणीय उर्जाको पहूँचमा वृद्धि भई ग्रामीण जनताको जीवनस्तरमा सुधार आएको।	• वायु उर्जा सम्भाव्यताका लागि एउटा डाटा लगर जडान गर्ने । • वायु/सौर्य मिश्रित उर्जा प्रणाली वाट ३० कि.वा. विद्युत उत्पादन गर्ने । • सामुदायिक विद्युतीकरणका लागि २ वटा सौर्य मिनिग्रीड जडान गर्ने । • एउटा स्वच्छ उर्जा पार्कको स्थापना गर्ने । • ४० वटा समस्या ग्रस्त लघु जलविद्युत आयोजनाहरूलाई थप अनुदान प्रदान गरी सम्पन्न गराउने । • १००० वटा धार्मिक संस्थाहरूमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गर्ने । • १० बाट कृषि फर्महरूमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गर्ने । • शिक्षाका लागि उज्यालो कार्यक्रम अन्तरगत विपन्न दलित समुदायका कक्षा ९ र १० मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि २०,००० साना घरेलु सौर्य विद्युत् प्रणाली वितरण गर्ने । • कृषि सिंचाइका लागि १०० वटा सौर्य पम्प जडान गर्ने । • दलित, लोपोन्मुख लगायतका लक्षित वर्गका

क.स.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.ऊ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनैतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						लागि ७,७०० घरायसी वायोग्यास प्लान्ट जडान गर्ने । • दलित, लोपोन्मुख लगायतका लक्षित वर्गका लागि स्वच्छ उर्जा कार्यक्रम अन्तर्गत २०,००० वटा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गर्ने । • १० वटा सर्पदंश स्वास्थ्य उपचार केन्द्रमा भ्याक्सिन रेफ्रिजेरेटर चलाउन सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गर्ने । • धुँवामुक्त घर कार्यक्रम अन्तर्गत पिछडिएको तथा विपन्न घरपरिवारमा २०,००० वटा पोर्टेवल मेटालिक चुलो जडान गर्ने । • ५० वटा गाउँपालिका, पर्यटकीय स्थान, धार्मिक धामहरू र १०० वटा सार्वजनिक शिक्षण संस्था, गाउँपालिका भवन आदिमा सौर्य उर्जा जडान गर्ने । • ५०० वटा धार्मिक संस्थाहरू, पर्यटकीय स्थानहरू, सामुदायिक तथा सार्वजनिक संस्थाहरूमा संस्थागत सुधारिएको चुलो जडान गर्ने। • स्वास्थ्यका लागि नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम अन्तर्गत १०० वटा स्वास्थ्य केन्द्र, हेल्थपोष्ट, बर्थिङ सेन्टर, सरकारी तथा सामुदायिक अस्पतालहरूमा सौर्यउर्जा प्रणाली जडान गर्ने।

क.स.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.ऊ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनैतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						• ५०० वटा विशेष पर्यटकीय क्षेत्रहरूका होमस्टे, सामुदायिक सुचना केन्द्रमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गर्ने । • ३० वटा लघु, साना तथा मझौला उद्योगहरूमा कृषिजन्य वस्तुको प्रशोधनका लागि ग्यासिफायर तापीय प्रणालीको जडान गर्ने । • १ वटा वायु उर्जा नक्सांकन परियोजना सञ्चालन लगायतका आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।
२.	राष्ट्रिय ग्रामिण तथा नविकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम ३३१११०	ग२ (१) ग२ (२) ग२ (३)	२०७४ श्रावण १ देखि २०७९ असार मसान्त सम्म	• लघु तथा साना जलविद्युत् आयोजना तथा सौर्य उर्जा प्रणाली वाट विद्युत् सेवा उपलब्ध भई स्थानीय स्तरमा स–साना उद्योगधन्दामार्फत रोजगारीको अवसरमा वृद्धि भएको हुने। • वायोग्यास प्रणाली जडान मार्फत खाना पकाउने स्वच्छ इन्धन उपलव्ध भई	• लघु तथा साना जलविद्यूत आयोजनाबाट १०,८९४ कि.वा. विद्युत उत्पादन भइ १ लाख पाँच हजार घरधुरी लाभान्वित भएको। • ३,५७,८३७ वटा घरेलु सौर्य विद्युत् प्रणाली जडान भएको। • १,१५,२२६ वटा घरायसी वायोग्यास प्लान्ट जडान भएको। • ५५ वटा संस्थागत वायोग्यास प्लान्ट जडान भएको। • ७,५८,९८२ वटा सुधारिएको चुलो जडान भएको। • १,१५५ उर्जाको उत्पादनमूलक	• लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनावाट २२०० कि.वा. विद्युत उत्पादन, ५५,००० वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली, २५० वटा संस्थागत सौर्य विद्यूत प्रणाली, १०० वटा सौर्य खानेपानी पम्प, १०,००० वटा सुधारिएको चुलो, २४,००० घरायसी वायोग्यास प्लान्ट, ५० वटा संस्थागत वायोग्यास प्लान्ट, १७२ शहरी तथा व्यावसायिक वायोग्यास प्लान्ट, २०० कि.वा. सौर्य मिनिग्रीड र ५० वटा सौर्य कुकर तथा सौर्य ड्रायर जडान गर्ने। • २०० वटा उर्जाको उत्पादनमूलक परिप्रयोग प्रवर्द्वनसम्बन्धी लघु तथा साना उद्यम प्रवर्द्वन गर्ने।

क.स.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.ऊ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनैतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				वातावरण संरक्षणका साथै महिला तथा वालवालिकाको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार आएको हुने।	परिप्रयोग प्रवर्द्वन भएको। • ३,०३४ वटा सुधारिएको पानी घट्ट जडान भएको। • ६५५ संस्थागत सौर्य विद्यूत तथा सौर्य खानेपानी आयोजनाहरू जडान भएको। • २२४ वटा सौर्य कुकर तथा सौर्य ड्रायर जडान भएको।	• भूकम्पबाट क्षति भएका २०,००० कि.वा. सम्मका लघु जलविद्युत् आयोजनाहरू र ५,००० वायोग्यास प्लान्टहरूको पुनर्निर्माण गर्ने।
३.	जल तथा मौसम विज्ञान कार्यक्रम ३३११०२	ग३ (३)	सालवसाली	• जल तथा मौसमी सेवा प्रवाह, क्षेत्रीय तथा बेसिन कार्यालयहरू व्यवस्थापन भएको हुने।	• नियमित भइरहेको ।	• मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम, बाढी पूर्वानुमान कार्यक्रम, बेसिन कार्यालय अन्तर्गतमा व्यवस्थापन र मर्मत, क्षेत्रीय कार्यालय अन्तर्गतमा व्यवस्थापन र मर्मत गर्ने ।
४.	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना ३३११२३	ग३ (२)	२०७०/२०७५ (२६० करोड)	• विभागको क्षमता अभिबृद्धि, संस्थागत सुदृढीकरण र कार्यान्वयन पक्षको सवलीकरण हुने, •अवलोकन नेटवर्क र भविष्यवाणीको आधुनिकीकरण हुने, विभागले दिने सेवामा सुदृढीकरण भएको हुने।		• मौसमी राडार जडान तथा संचालन, चटचाङ संजाल प्रणालीको स्थापना, रेडियो सोन्ड केन्द्रको स्थापना, जल तथा मौसम विज्ञान विभागको भवन निर्माण, संगठन संरचना तथा जनशक्तिको विकास गर्ने ।
५.	नेपाल जलवायु	ग३		• जलवायु परिवर्तन	• जलवायु परिवर्तनको असर	• स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यक्रम

क.स.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.ऊ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनैतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु.करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
	परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम ३३११२७	(२)		असरका वारेमा स्थानीय तहमा जनतालाई जानकारी भएको हुने ।	न्यूनीकरण गरी जीविकोपार्जनका लाग स्थानीयको क्षमता अभिवृद्धि सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन भएको । • यो वर्षको अन्त सम्ममा २६०० स्थानीय अनुकूलन कार्यक्रम सम्पन्न भैसकेको हुने।	संचालन गरी संकटासन्नता घटाउने एवं जीविकोपार्जनलाई सम्वोधन गर्नेसम्वन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रू. ५९३.२८ करोड र पूँजीगततर्फ रू. १७१.५० करोड गरी जम्मा रू. ७६४.७८ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ६.४ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ७ : गरिबी निवारण, स्थानीय विकास तथा शान्ति

७.१ सहकारी तथा गरिबी निवारण

सहकार्यको माध्यमबाट सदस्यहरूको आर्थिक-सामाजिक उत्थान गर्न र समुदायमा छरिएर रहेको श्रम, सीप, प्रविधि र पूँजीलाई एकत्रित गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान पुऱ्याउन सहकारी संघ-संस्थाहरु सशक्त माध्यम बन्न सक्छन् भन्ने कुरा स्थापित हुँदै गएको छ । हाल सहकारी संघ-संस्थाहरुमा ६० लाखभन्दा बढी सदस्यहरु आबद्ध रहेका छन् भने तिनमा महिलाको सहभागिता करिब ५१ प्रतिशत रहेको छ । सहकारी मूल्य मान्यता र सिद्धान्त बमोजिम सहकारी संघ-संस्थाको गठन, संचालन र नियन्त्रण कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने, सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कानूनी, संगठनात्मक, संरचनागत र व्यवस्थापकीय क्षमतामा वृद्धि गर्ने, सहकारी संघ संस्थाहरुमा आन्तरिक नियन्त्रण पद्धतिलाई स्थापित गर्दै सुशासन अभिवृद्धि गर्ने, बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संघ-संस्थामा वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने जस्ता चुनौतीहरु कायम रहेका छन् । यसैगरी, सहकारी व्यवसायमा लगानी अभिवृद्धि गरी उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणका कार्यलाई व्यवस्थित बनाउने साथै सहकारी संस्थाहरुलाई सदस्य केन्द्रित र समुदायमा आधारित व्यवसायको रुपमा प्रवर्द्धन गर्ने कार्य पनि थप चुनौतीको रूपमा रहेका छन् । यस्ता चुनौतीहरुलाई सामना गर्दै सहकारी क्षेत्रको सुदृढीकरण तथा विकास गर्ने उद्देश्य राखी चालु चौधौं योजना अनुरुप यस आर्थिक वर्षका कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरिएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषयक्षेत्रगत उद्देश्य

गरिबी निवारण

गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या १७ प्रतिशतमा ल्याउने ।

सहकारी

१. सहकारीमा आधारित उत्पादन, उद्यम र सेवा व्यवसायको विकास र विस्तार गरी मुलुकको दिगो र समतामूलक आर्थिक-सामाजिक विकासमा योगदान पुऱ्याउनु ।
२. सहकारीको सिद्धान्त र मूल्यहरूको प्रवर्द्धन गर्दै सहकारीको व्यवस्थापनका विधि र प्रक्रियामा सुधार गरी सुशासन कायम गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषयक्षेत्रगत रणनीति

गरिबी निवारण

१. उत्पादनमूलक रोजगारी तथा अवसरहरूको अभिवृद्धि गर्ने ।
२. आर्थिक वृद्धिमार्फत सृजना हुने रोजगारीलगायतका सम्पूर्ण अवसरहरूको न्यायोचित वितरण र समतामूलक विकास हुनेगरी सम्बद्ध सबै क्षेत्रगत नीतिहरूलाई परिलक्षित गर्ने ।
३. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय लगानी/सहयोग, वैदेशिक सहायता एवम् गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरूबीच प्रभावकारी समन्वय र सहकार्यलाई सुदृढ गर्दै गरिबी न्यूनीकरण र आर्थिक समृद्धिका लागि स्रोत परिचालन गर्ने ।
४. गरिबी निवारण र आर्थिक समृद्धिसँग सम्बन्धित विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गर्न सकिने कार्यक्रम र आयोजनाहरूको सम्भाव्यताको अध्ययन गरी मागमा आधारित लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
५. गरिबी न्यूनीकरणसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरूको पुनर्संरचना एवम् प्राथमिकीकरण गर्दै सम्बद्ध नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई पूर्वानुमानयोग्य बनाउने ।

सहकारी

१. सहकारी संस्थाहरुलाई उत्पादनशील तथा सामाजिक व्यवसायका क्षेत्रमा क्रियाशील गराउने ।

२. सहकारीको माध्यमबाट आर्थिक/सामाजिक समावेशीकरण प्रवर्द्धन गर्ने ।

३. अनुगमन तथा नियमनलाई प्रभावकारी बनाई सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्ने ।

सहकारी तथा गरिबी निवारण क्षेत्रका कार्यक्रम र बजेट यिनै उद्देश्य र रणनीति हासिल गर्नेतर्फ उन्मुख छन् ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	ईकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	लक्ष्य	
					आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६
१.	प्रत्यक्ष रोजगारी	संख्या (हजारमा)	५७		३२	३३
२.	गरिबीको रेखामुनिको जनसंख्या	प्रतिशत	२१.६	-	-	१७
३.	सहकारीमा कूल सदस्य	संख्या (लाखमा)	५२	५४	५४	५५
४.	प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरुको गठन	संख्या	३२,६६३	३३,४८८	३४,४८८	३५,४८८
५.	सहकारी संघ/संस्थाको कूल बचत	रु. अर्बमा	२१०	२३२	२२०	२२५
६.	सहकारी संघ/संस्थाको ऋण लगानी	रु. अर्बमा	१८५	२१०	२२०	२४५
७.	सहकारी क्षेत्रमा तालिम प्राप्त जनशक्ति	संख्या (हजारमा)	१३४	१५३	१७४	१९७
८.	सहकारी संघ/संस्थाको शेयरपूजी	रु. अर्बमा	६५	६७	७५	८०
९.	रोजगारीमूलक उत्पादन आयोजनाका लागि बीउपुँजी अनुदान	संख्या	३७२	३८	४५	५२

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र (३५२१३३)	२	आ.व.२०१८/२० देखि सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• सहकारीकर्मीहरुको क्षमता विकास, स्वरोजगारी सृजना तथा आय आर्जन र आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धि भई गरिबी निवारणमा सहयोग पुग्ने ।	• सहकारी प्रशिक्षणसम्बन्धी कार्यक्रम केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लास्तरमा संचालन गरी कर्मचारी तथा सहकारीकर्मीहरुको क्षमता वृद्धि गर्ने कार्य भएको ।	• कर्मचारीहरुका लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण, लेखापालन तथा वित्तीय विश्लेषण तथा अनुगमन तालिम संचालन गर्नुका साथै सहकारीकर्मीहरुको लागि सहकारी प्रशिक्षक प्रशिक्षण (१५ दिने केन्द्रस्तरमा) संचालन गर्ने । • सहकारी सङ्घसंस्थाको रणनीतिक योजना तर्जुमा तालिम (१५ दिने केन्द्रस्तरमा) संचालन गर्ने । • सहकारी व्यवसाय प्रवर्धन तालिम (१५ दिने केन्द्रस्तरमा) संचालन गर्ने । • सहकारी नेतृत्व तथा व्यवस्थापन विकास तालिम (१५ दिने केन्द्रस्तरमा) जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने। • तालिम कार्यक्रममा ८५० व्यक्तिहरुलाई सहभागी बनाईने।
२	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण आयोजना (३५२१३४)	२	सालबसाली कूल लागतः नखुल्ने	• सहकारी मूल्य मान्यता र सिद्धान्तको प्रचलनबाट सहकारी आन्दोलनको गुणात्मक विकासमा सहयोग पुग्ने। • सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकास कार्यमा सहयोग पुग्ने। • सहकारीमा लक्षित वर्ग तथा समूहको आवद्धता वृद्धि भई नागरिक सशक्तीकरण हुने ।	• ७५ जिल्लामा सहकारी संघ/संस्थाहरुको प्रवर्द्धन, कृषक, महिला तथा लक्षित वर्गका समूहको सहकारीकरण, निष्क्रिय सहकारी संस्थाको दर्ता खारेजी, ५८७ वटा संघसंस्थाहरुको सघन अनुगमन, १,८६८ सहकारीहरुको नियमित अनुगमन कार्यहरू सम्पन्न भएको छ । ८,५११	• सरकार सहकारी साझेदारीमा २ वटा मझौला उद्योग निर्माणतर्फ चितवन र स्याङजामा शीतघर निर्माण पूरा गर्ने। • सहकारी संघसंस्थामार्फत संचालन हुने कृषिजन्य उद्योग/प्रशोधन उद्योगहरुको विकास, विस्तार गर्न सरकार तथा सहकारी संघ/संस्थाको लागत सहभागितामा १२३ वटा साना तथा मझौला सहकारी उद्योग स्थापना हुने।

				• सहकारी उद्यम व्यवसाय विस्तार भई उत्पादन वृद्धि तथा रोजगारी सृजना हुने। • सहकारी शिक्षा,सूचना र संचारको विकास हुने । • सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम हुने ।	व्यक्तिहरुलाई सीप तथा क्षमता विकास तालिम उपलब्ध गराईएको छ । • सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा विभिन्न ८ वटा सहकारी उद्यमहरु संचालनको लागि पूँजिगत अनुदान सहयोग भएको छ ।	• ७५ जिल्लामा सहकारी संघ संस्थाको नियमन, आधारभूत तालिम तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्य गर्ने। • ७४४ वटा सहकारी पाठशाला सञ्चालन गरी १८,६०० जना व्यक्तिहरुलाई सहकारी गठन सम्बन्धी ज्ञान प्रदान गर्ने। • डिभिजन सहकारी कार्यालय इलाम, झापा, नुवाकोट, बारा, बर्दिया र काभ्रेको कार्यालय भवन तथा चितवनको छात्राबास र सुनसरीको चमेना गृह निर्माण तथा सञ्चालन गरिने।

च बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु १५९.८२ करोड पूँजीगत तर्फ रु. ७.०७ करोड गरी जम्मा रु. १६६.८९ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उपशीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ७.१ मा दिइएको छ ।

७.२ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले राज्यशक्तिको प्रयोग सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको संरचनाबाट हुने व्यवस्था गरी छुट्टाछुट्टै एवम् साझा अधिकारहरूको समेत स्पष्ट निर्धारण गरेको छ । यस्तो व्यवस्थाबाट सरकारलाई जनताको नजिक पुऱ्याई शक्ति र स्रोतमाथि नागरिकको पहुँच स्थापित गर्ने र विकास तथा सेवा प्रवाहमा स्थानीय सहभागिता र स्वामित्व कायम हुने अवस्था सिर्जना भएको छ ।

यसबाट जनतालाई वास्तविक रूपमै सार्वभौमसत्ता सम्पन्न तुल्याई शासनमा उनीहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै लोकतन्त्रलाई स्थानीय तहदेखि नै संस्थागत र मजबुत बनाउने अवसर प्राप्त भएको छ । प्राप्त अवसरको अधिकतम सदुपयोग गर्नेतर्फ आगामी क्रियाकलापहरू लक्षित रहेका छन् । यसबाट स्थानीय स्वायत्त शासनअन्तर्गत स्थानीय सुशासन, गुणस्तरीय आधारभूत सेवा प्रवाहमा सबैको सहज पहुँच, स्थानीय पूर्वाधार निर्माण, लक्षित वर्ग तथा क्षेत्रको आर्थिक सामाजिक सशक्तीकरण एवम् समावेशीकरण, सामाजिक परिचालन, सहभागितामूलक योजना तथा विकास, स्थानीय जीविकोपार्जन एवम् रोजगारी सिर्जना, सामाजिक सुरक्षा र स्थानीय तहमा रचनात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन हुने सुनिश्चितता देखिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

संघीयता, विकेन्द्रीकरण तथा स्थानीय स्वायत्त शासन

स्थानीय स्वायत्त शासन तथा सहभागितामूलक पद्धतिका माध्यमबाट जनतालाई आधारभूत सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनु ।

प्रादेशिक तथा स्थानीय पूर्वाधार

१. भौगोलिक रुपमा बिकट र पिछडिएका क्षेत्रमा स्थानीय उत्पादन र रोजगारी वृद्धि गर्ने ।
२. सबै क्षेत्रमा जनतालाई दैनिक आवश्यकताका वस्तु तथा सेवामा समन्यायिक रुपमा सहज पहुँच पुऱ्याउने ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

संघीयता, विकेन्द्रीकरण तथा स्थानीय स्वायत्त शासन

१. स्थानीय संरचनाहरूको स्थापना, व्यवस्थापन र क्रियाशीलता बढाउने ।
२. स्थानीय स्वायत्त शासन र सेवा प्रवाहको सुदृढीकरण गर्ने ।
३. सामाजिक परिचालन तथा लक्षित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने । स्थानीय शासनमा जनस्वामित्व स्थापना गर्न जनताको सहभागितामा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन प्रणालीको सुदृढीकरण गर्ने ।
४. बालमैत्री स्थानीय शासनलाई मुलुकभर बिस्तार गर्ने ।
५. दिगो आर्थिक, सामाजिक विकास, वातावरणमैत्री गुणस्तरीय स्थानीय पूर्वाधार तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाहद्वारा सीप विकास र आयआर्जनका अवसरलाई विस्तार गर्दै गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने।
६. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यहरूमा जनताको सहभागिता बढाई समन्वयात्मक रुपमा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्ने ।

प्रादेशिक तथा स्थानीय पूर्वाधार

१. स्थानीय स्तरमा सम्भावना पहिचान गरी ती क्षेत्रमा लगानी वृद्धि गर्ने ।
२. विभिन्न प्रदेशहरुका बीच सहसम्बन्ध कायम गरी आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिहरुलाई अगाडि बढाउने ।
३. पछाडि परेका क्षेत्र, सीमान्तीकृत व्यक्ति, वर्ग र समुदायको उत्थान तथा संरक्षणको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचकहरु	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति*	लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
प्रादेशिक तथा स्थानीय पूर्वाधार						
१.	स्थानीय तहमा रोजगारी सिर्जना	जना (हजारमा)	५१	२३	२७	२५
२.	तराईमा एक र पहाडमा दुई घण्टाभित्र यातायात सेवा पहुँच जनसंख्या	प्रतिशत	४५	५०	५६	६५
३.	सुधारिएको खानेपानी स्रोत माथि दीगो पहुँच भएका ग्रामीण घरधुरी (बर्षै भरी पानी चल्ने खानेपानी आयोजना)	प्रतिशत	६८.२	७०	७३	७८
४.	सरसफाइ सुविधा पाएका थप ग्रामीण जनसंख्या	लाख				
५.	नयाँ ग्रामीण सडक निर्माण तथा मर्मत	कि.मी.	३८,९४०	*४०४.१८	१,५६०	१५९०
६.	ग्रामीण सडकस्तरोन्नति/पुनःस्थापना (ग्राबेल)	कि.मी.	१२,७९०	*४७६	१,६२०	१,८२५
७.	ग्रामीण सडक कालोपत्र	कि.मी.	१,८५७	२४३	२००	१५०
८.	स्थानीय सडकपुल निर्माणको संख्या	वटा	३१७	१४५	१४५	११५
९.	झोलुङ्गे पुल निर्माण संख्या (तुईन बिस्थापन समेत)	वटा	६,५६६	५२२	५००	५००
१०.	स्यानिटरी ल्याण्डफिल साईट विकास	सख्या	१०	१०क्रमागत	१४	२४
११.	लघु जलविद्युत् आयोजनाको संचालनबाट उत्पादित विद्युत क्षमता	कि.वा.	१,६००	२५०	२४६	२५५
१२.	साना सिंचाइ पुगेको क्षेत्रफल	हेक्टर	६५,०००	*६,४३४	१८,८००	२२,०२६
संघीयता, विकेन्द्रीकरण तथा स्थानीय स्वायत्त शासन						
१३.	स्थानीय तहमा प्रवाहित सेवाप्रति लाभग्राहीको सन्तुष्टी मापन सर्भेक्षण	स्थानीय तह संख्या		७	१४	२१
१४.	न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापन MCPM पास भएका स्थानीय निकायहरु	जिविस प्रतिशत	९१	-	-	-
		न.पा. प्रतिशत	८३	-	-	-
		गा.पा. प्रतिशत	६०	-	-	-
१५.	सार्वजनिक सुनुवाई गरेका स्थानीय निकाय	प्रतिशत	१००	१००	१००	१००
१६.	ब्यक्तिगत घटना दर्ता	प्रतिशत	८०	८५	९०	९५
१७.	कुल राष्ट्रिय बजेटमा स्थानीय निकायलाई गएको निशर्त अनुदान	प्रतिशत	२.१	३.१	-	-
१८.	मन्त्रालयको कुल बजेटमा स्थानीय निकायलाई गएको अनुदान	प्रतिशत	२३.०७	२७.०९	३०	३३
१९.	कम्प्यूटरमा आधारित लेखापालन गर्ने स्थानीय निकाय	जिविस संख्या	७३	२	-	-
		नगरपालिका	१९१	२६	-	-
		गाविस	२४०	१००	-	-

*प्रगति वैशाख मसान्तसम्म(२०७४)

ङ) वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
१.	बौद्ध दर्शन प्रर्वद्धन तथा गुम्बा विकास समिति ३६५१०१	३	आ.ब.०४५।४६ देखि सालबसाली ११.०५	• धार्मिक सांस्कृतिक महत्वका प्राचीन गुम्बा, विहार,बहाल आदिहरुको महत्वको बारेमा सचेतना अभिवृद्दि भएको हुने । • बौद्ध धर्मका लिपिहरुको खोज तथा संरक्षणमा थप योगदान पुगेको हुने ।	• नमूना गुम्बा छनौट गरी विशेष संरक्षण एवं पर्यटन विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको। • ३३ जिल्लामा पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श, गुम्बा, विहार, बहाल, बहील, छयोर्तेन र गुफाको प्राविधिक अध्ययन तथा खोज अनुसन्धान गरिएको । • विभिन्न गुम्बालाई सोलार वितरण गरिएको।	• सुर्खेतस्थित काँक्रे विहारको पुनर्निर्माण गर्ने । • जिल्लामा पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श, गुम्बा, विहार, बहाल, बहील, छयोर्तेन र गुफाको प्राविधिक अध्ययन तथा खोज अनुसन्धान गर्ने ।
२.	स्थानीय निकाय वित्तिय आयोग ३६५१०४	५	आ.ब.०५८।५९ देखि सालबसाली .९८	• गाविस, नपा र जिविसको MCPM को नतिजा प्रकाशन अन्तिम तयारी हुने ।	• गाविस नपा र जिविसको MCPM को नतिजा प्रकाशन अन्तिम तयारीमा पुगेको ।	• स्थानीय तहको कार्यसम्पादन मापनको लागि तयारी गर्ने । • संविधान बमोजिम गठन हुने प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगसंग समन्वय गरेर स्थानीय तहको वित्तीय सुदृढीकरणको खाका तयार गर्ने ।
३.	आदिवासी जनजाती उत्थान प्रतिष्ठान ३६५१०५	३	आ.ब.०५३।५४ देखि सालबसाली ११.६१	• आदिवासी जनजातिहरुको आर्थिक सामाजिक साथै सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुगेको हुने। • भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त आदिबासी जनजाति समुदायहरुका १० वटा संस्थागत र सामुदायिक भवनहरुको पुनःनिर्माण कार्य भएको हुने।	• आदिवासी समुदायहरुको भाषा लिपि तथा ग्रन्थहरुको खोज अध्ययन तथा संरक्षण सम्वर्द्धन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । • यस समुदायका नागरिकहरुलाई राज्यका संरचनामा प्रतिनिधित्व गराउन क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको (लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा).	• भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त स्थानका आदिबासी जनजाति समुदायहरुको १३ वटा संस्थागत र सामुदायिक भवनहरुको पुनःनिर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • लोपोन्मुख आदिवासी समुदायको धार्मिक तथा सांस्कृतिक धरोहरको संरक्षण सम्वर्द्धनसम्बन्धी कार्य गर्ने।

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
					• लोपोन्मुख आदिवासी समुदायको धार्मिक तथा सांस्कृतिक धरोहरको संरक्षणसम्वर्द्धनसम्बन्धी कार्य गरिएको । • आदिवासी जनजाति समुदायको अधिकार सम्बन्धमा विभिन्न निकाय तथा तहमा अन्तर्क्रिया तथा छलफल गरिएको ।	
४.	उपेक्षित उत्पिडित र दलित वर्ग उत्थान विकास समिति ३६५१०६	३	आ.ब.०५४।५५ देखि सालबसाली ७.०१	• दलित समुदायको शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारको स्तरमा वृद्धि भई आत्मनिर्भर भएको हुने । • दलित माथि हुने विभेद घटेको हुने।	• विपन्न दलित परिवारको आय स्तर वृद्धि हुने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • परम्परागत सीप तथा पेशालाई आधुनिकीकरण गरी स्वरोजगारीको अवसर सृजना गरिएको । • चेतनामूलक गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।	• दलितवर्गको उत्थानका लागि चेतनामुलक गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गरी आयआर्जनमा वृद्धि गर्ने। • विपन्नवर्गका दलित परिवारको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।
५.	पिछडिएको समुदाय उत्थान विकास समिति ३६५१०८	३	आ.ब.०६४।६५ देखि सालबसाली २.६८	• पिछडिएको समुदायको राज्यका विभिन्न संरचनामा प्रतिनिधित्व गर्न क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने ।	• पिछडिएका समुदायका महिला तथा युवा लक्षित सिलाई कटाई तालिम, कम्प्यूटर तालिम, लोक सेवा तयारी कक्ष सम्पन्न भएको। • पिछडावर्ग व्यवसायकि शिक्षा छात्रा छात्रवृद्धि प्रदान गरिएको। • भाषा, संस्कृति संरक्षण, पुस्तक तथा व्याकरण प्रकाशन गरिएको।	• २८ जिल्लाका पिछडिएको समुदायलाई लक्षित गरी पूर्वाधार विकासका कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने। • महिला सिलाई कटाई तालिम, पिछडा वर्ग युवा कम्प्यूटर तालिम, लोक सेवा तयारी कक्षा जस्ता कार्यक्म सचालन गर्ने ।
६.	स्थानीय विकास प्रशिक्षण	३	सालबसाली ९.५०	• स्थानीय निकायहरुद्धारा प्रदान गरिने सेवाहरु बढी समावेशी भएका हुने ।	• सीप विकास र आय आर्जन सम्वन्धी विभिन्न तालिमहरू सञ्चालन गरिएको।	• निर्वाचित स्थानीय तहका पदाधिकारीहरू/कर्मचारीहरूलाई स्थानीय तह सञ्चालन सम्वन्धमा

क.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
	प्रतिष्ठान ३६५१४४			• स्थानीय निकायको व्यवस्थापन पक्ष सुदृढ भएको हुने । • प्रतिष्ठानको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने ।		प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
७.	वादी समुदाय उत्थान विकास समिति ३६५१५०	३	आ.ब.०६८।७० देखि सालबसाली २.२३	• सीप विकास र जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन भएको। • सार्वजनिक निर्माणका कार्यक्रम गरिएको ।	• वादी समुदायको अवस्था तथा समस्याका बारे जानकारी लिन सुर्खेत, बझाङ्ग र काठमाण्डौमा गोष्ठी गरिएको । • सीप विकास र आय आर्जन सम्वन्धी विभिन्न तालिमहरू सम्पन्न भएको ।	• फेब्रिकेटर र वेइल्डिग तालिम सञ्चालन गर्ने। • वादी समुदायको उत्थानका लागि सीपमुलक र आयमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
८.	साना विकास आयोजना ३६५१५१	५	आ.ब.०७१।७२ देखि सालबसाली .१०	• सामाजिक आर्थिक पूर्वाधार निर्माण भएको हुने । • छिमेकी राष्ट्रबीचको सम्बन्ध नागरिक स्तर सम्म विस्तार भएको हुने ।	• स्थानीय आवश्यकता अनुरुप सडक-पुल, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी आदि क्षेत्रमा लगानी गरिएको । • चालु आ.व. मा भारतीय दूतावासको सहयोगमा सञ्चालन हुने गरी माग भएका आयोजनाको लागि स्थानीय निकायलाई पूर्व स्वीकृति दिइएको .	• स्थानीय निकायको माग अनुरुप भारतीय दुतावासको सहयोगमा सञ्चालन हुने आयोजनाका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन तथा नियमावली वमोजिम पूर्व स्वीकृति दिने । • सडक, पुल, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, अस्पताल, खानेपानी, सिंचाई, नदी नियन्त्रण आदि सम्बन्धी आयोजना सञ्चालन गर्ने ।
९.	फोहोरमैला व्यवस्थापन प्राविधिक केन्द्र ३६५१५४	३	आ.ब.०७१।७२ देखि सालबसाली १६.६८	• फोहरलाई प्रशोधन गरी बायोग्यांस तथा अन्य पदार्थ बनाउने । • फोहरको सही रुपमा व्यवस्थापन भएको हुने ।	• फोहरमैला व्यवस्थापनमा कार्य भैरहेको।	• स्थानीय तहको फोहरमैला व्यवस्थापनमा प्राविधिक सहयोग उपलव्ध गराउने ।

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
१०.	संघीय शासन प्रणाली व्यवस्थापन कार्यक्रम ३६५१५५	१	आ.ब.०७१।७२ देखि सालबसाली ६.७०	• संघीय शासन प्रणाली सुदृढ र सशक्त भएको हुने ।	• स्थानीय तह पुनर्संरचनामा समन्वय गरेको । • संवैधानिक आयोगहरुको कानूनको मस्यौदा तयार गरेको ।	• संघीय शासन प्रणाली सुदृढ र सशक्त बनाउने । • प्रदेश र स्थानीय तह र सञ्चालन सम्वन्धी नमूना कानून र कार्यविधि तयार गर्ने । • प्रदेश र स्थानीय तहको संस्थागत सुदृढीकरणमा सहजीकरण गर्ने ।
११.	जिल्ला समन्वय समिति अनुदान (साविकमा जिल्ला विकास समिति अनुदान) ३६५८०१	३	आ.ब.०५५।५६ देखि सालबसाली २१५.४०	• स्थानीय तह बीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि भएको हुने ।	• ग्रामीण सडक, सिंचाई तथा नदि नियन्त्रण, वैकल्पिक उर्जा, क्षमता विकास, लक्षित कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।	• जिल्लास्थित संघीय एवं प्रादेशिक कार्यालय र स्थानीय तहहरूको समन्वय र अनुगमन गर्ने । • जिल्लाको समग्र विकासमा योगदान पुग्ने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।
१२.	ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना ३६५१५५	५	दोस्रो चरण आ.ब.०६७।६८ देखि ०७२।७३ सम्म २५.०५ (तेस्रो चरण)	• परियोजनाको अवधिसम्ममा खानेपानी ३६९ स्किमबाट १२२१३० जना, सरसफाई २९६ स्किमबाट ३०५७०१ जना, सिचाई ४० स्किमबाट २०४५२ जना र लघु जलविद्युत १० स्किमबाट १६८९६ जना लाभान्वित भएको हुने ।	• यस अवधिसम्मको भौतिक प्रगति ८६ प्रतिशत तथा वित्तीय प्रगति ७८ प्रतिशतभएको।	• बहुउपयोगी प्रणाली ,खानेपानी तथा सरसफाईकार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • लघुसिंचाई, लघु जलविधुत तथा वैकल्पिक उर्जा प्रर्द्धन गर्ने । • प्राकृतिक स्रोतमा आधारित जीविकोपार्जन कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
१३.	ग्रामीण पुनःनिर्माण तथा पुनः स्थापना कार्यक्रम ३६५८०६	५	आ.ब.०६४।६५ ४२७.२०	• ग्रामीण सडक स्तरोन्नति तथा नयाँ निर्माण भएको हुने ।	• ६ जिल्लाका थप २० सडक ठेक्काको प्रकृयामा रहेका ।	• आयोजना लागू भएका जिल्लामा निर्माणाधिन २० वटा सडकको १९० कि.मि. निर्माण सम्पन्न हुने । • नयाँ ३५० कि.मि. सडक निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
१४.	ग्रामीण सामुदायीक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम ३६५८०७	५	सन् २०१३ (चौथो चरण) सन् २०१७ ३४.२०	• जीविकोपार्जन तथा आयआर्जन वृद्धिका लागि गरिने अन्य क्रियाकलापहरु बाट जनताको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुने ।		• जीविकोपार्जन तथा आयआर्जन वृद्धिका लागि कामका लागि नगद कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
१५.	स्थानीय यातायत पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम ३६५८०८	५	आ.ब.०३३।३४ देखि सालबसाली २५२.८३	• ग्रामीण यातायात सेवाको पहुँचमा अभिवृद्धि भै आवागमनमा सुविधा पुगी गरीवी न्यूनिकरणमा सहयोग पुग्ने ।	• सडक मर्मत ११३२१ कि.मि., कच्ची तथा ट्रयाक निर्माण १२२५८ कि.मि., सडक ग्राभेल ४१३३ कि.मि., कालोपत्रे सडक ३२५ कि.मि., स-साना कल्भर्ट ५००७ गोटा, लागत सहभागितामा प"ल ४५ वटानिर्माण भएको।	• सडक मर्मत६०० कि.मि., कच्ची तथा ट्रयाक निर्माण ७९० कि.मि., सडक ग्राभेल १५० कि.मि., कालोपत्रे सडक २० कि.मि., स-साना कल्भर्ट १०० गोटा, लागत सहभागितामा पुल ७५ वटानिर्माण गर्ने ।
१६.	झोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम ३६५८०९	५	आ.ब.०२०।२१ देखि सालबसाली ३३०.८६	• ५०० गोटा झोलुंगे पुल निर्माण गरिने। • २५७ गोटा झोलुंगे पुल बृहत मर्मत गरिने।	• ५९३६ गोटा झोलुंगे पुल निर्माण सम्पन्न भईसकेको.	• नयाँ झो.पु ४०० वटा निर्माण गर्ने। • ५,००० वटा पुराना तथा जीर्ण झोलुंगे पुलहरुको नियमित मर्मत

क.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
				• ६,१३२ झोलुंगे पुल नियमित मर्मत गरिने।		तथा पुननिर्माण गर्ने । • फलामे लठ्ठा तथा बुल्डगग्रिप्स र फेब्रिकेशनको लागि स्टील पार्टस खरीद गर्ने।
१७.	ग्रामीण पहुँच कार्यक्रम ३६५८१०	५	१२१.४८	• ग्रामीण यातायात पूर्वाधारको दीगो व्यवस्थापन, गरीव तथा लाभवाट वन्चित समुदायलाई रोजगारी सिर्जना, जिल्लाको मुख्य सडक संजाल लाई वाहैमहिना सञ्चालन गर्न सहयोग तथा आर्थिक अवसरका लागि पहुंच स्थापना गर्ने।	• नयाँ ग्रामीण सडक निर्माण गरिएको । • सडक मर्मत संभार तथा स्तरोन्नति भएको । • सडकका लाभग्राहीहरुको आर्थिक उपार्जनमा सहयोग पुगेको । • उपभोक्ता समितिका सदस्यको क्षमता अभिबृद्दि भएको ।	• नयाँ सडक निर्माण, २.५ मी ट्र्याक खन्ने (५ कि मी), ३.५ मी चौडा गर्ने (५ कि मी), ४.५ मी चौडा गर्ने (५ कि मी), स्थानीय सडक मर्मत सम्भार (नियमित मर्मत सम्भार)(१७०० कि मी) गर्ने । • सामाजिक तथा आर्थिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २,५०० घरधुरीलाई लाभान्वित गराउने । • क्षमता विकास अन्तर्गत ३३,००० जनालाईतालिम प्रदान गर्ने.
१८.	दुर्गम एंव विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम ३६५८१६	३	आ.ब.२०२५ देखि सालबसाली २२.००	• झोलुङ्गेपुल निर्माण तथा मर्मतबाट करिब ६९ हजार ७ सय६८ उपभोक्ताहरु दैनिक लाभान्बित भएको हुने । • सिंचाइयोजनाबाट करिब ३ हजार ५ सय ७९ हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको हुने ।	• झोलुङ्गेपुल आयोजना५०९ वटा सम्पन्न भएको । • १३१ वटा विद्युतीकरण आयोजना निर्माण तथा मर्मतः (सोलार, विद्युतीकरण र आधुनिक घट्ट) सम्पन्न भएको । • खानेपानी आयोजना ६५५ वटा सम्पन्न भएको। • ४२७ वटा सिंचाइ आयोजना सम्पन्न भएको ।	• खानेपानी ७वटा, सिंचाई २० वटा,झोलुंगे पुल, ट्रसवृज ८३ वटा, वाटो/सडक ३२ वटा (११८ किमि)/अन्य सामुदायिक पूर्वाधार ४० वटा निर्माण गर्ने ।

क.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
					• ३०० वटा बाटो/सडक सम्पन्न भएको। • ६४७ वटा सामुदायिक पूर्वाधार निर्माण तथा आय वृद्धि तालिम सम्पन्न भएको।	
१९.	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम ३६५८१९	२	दोस्रो चरण सन् २०१३ देखि २०१७ सम्म २२०.९०	• जनता र समुदयहरुले स्थानीय शासनका कार्यकर्ताहरुलाई उत्तरदायी बनाएका हुने । • स्थानीय निकायहरु जनताका मागहरुमा उत्तरदायी हुने । • निक्षेपण, स्थानीय शासन र स्थानीय सेवा प्रवाह सम्बन्धि नीति र संस्थागत कार्यसंरचना मजबुत भएको हुने ।	• स्थानीय जनता र विकासको मूलधार वाट पछाडि परेका समुदायहरुको सशक्तीकरण, सहभागिता र स्थानीय शासनमा उनीहरुको अधिकार स्थापित, स्थानीय शासनमा उत्तरदायित्व संयन्त्र स्थापित, सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा सुधार, स्थानीय शासन सुधारमा संलग्न संस्थाहरुको संस्थागत र मानवीय श्रोतको क्षमता अभिवृद्धि, र एकिकृत योजना, वजेट, अनुगमन, मूल्यांकन र स्थानीय शासनका साझेदार बीचको समन्वयमा आशातित रुपमा प्रगति हासिल भइरहेको ।	• सामाजिक परिचालनलाई सुदृढ र थप प्रभावकारी बनाइ स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने । • सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरुमा सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह र प्रतिवेदन प्रणाली स्थापितगर्ने । • सवै स्थानीय तहका निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
२०.	पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम ३६५८२१	५	आ.ब.०७०।७१ देखि ०७४।७५ सम्म ५६.२८	• खानेपानीका योजना निर्माण, पानी पुनर्भरण पोखरी निर्माण सार्बजनिक र संस्थागत शौचालय निर्माण भएको हुने। • क्षमता विकास तालिम बाट २०,०९३ जनसंख्या लाभान्वित बनाउने।	• कार्यक्रम लागू भएका १४ जिल्ला मध्य ८ वटा खुल्ला दिसा मुक्त घोषणा, ३८ वटा वडा पूर्ण सरसफाइ घोषणा भएको । • ८ वटा जिल्लामा रणनीति योजना तयार भएको र ५२ वटा गा.वि.स. (साविकका) वास प्लान तयारीको क्रममा रहेको ।	• २ वटा जिल्ला र ३४ वटा गा.वि.स. (साविकका) खुला दिशामुक्त गराउने. • कूल २०० उपभोक्तलाई पानी सुरक्षा योजना सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने।
२१.	कर्णाली	३	आ.ब.०६३।६४	• स्थानीयस्तरमा रोजगारी श्रृजना	• स–साना विद्यालय भवन, लघु	• श्रममूलक कार्यबाट कुलो ,

क.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
	रोजगार कार्यक्रम ३६५८२२		देखि सालबसाली ८२.९२	गरी आर्थिक समृद्धिमा टेवा पु-याउने ।	जलविद्युत मर्मत, गोरेटो, घोरेटो फलफूल एव् जडिबुटी खेती जस्ता योजना सम्पन्न भएका छन् ।	खानेपानी निर्माण, आय आर्जनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
२२.	स्थानीय स्तरका सडकपुल तथा सामुदायिक पहुँच सुधार परियोजना ३६५८३१	५	आ.ब.०६२।६३ देखि सालबसाली ३५०.२१	• स्थानीय सडकहरुमा पुल निर्माण भई बाह्रै महिना यातायात सञ्चालन भई आवगमनमा सहजता पुगेको हुने ।	• ३७ पुल निर्माण सम्पन्न भई सचालनमा आएको जसबाट जिल्ला भित्र र अन्य जिल्लासँगसडक सञ्जाल बढेको । • ९०० कि.मी. सडक सबै मौसममा चल्ने सडकका रुपमा परिणत भएको ।	• ६५ वटा सडक पुल निर्माण सम्पन्न गरिने ।जसबाट जिल्लाभित्र र अन्य जिल्लासँग सडक सञ्जाल बढाउने। • १,२०० कि.मी. सडक सबै मौसममा चल्ने सडकका रुपमा परिणत गराउने ।
२३.	सामुदायिक सिंचाइ आयोजना ३६५८३३	५	आयोजनाको अवधिः ०६७।६८ देखि ०७३।७४ ७९.६५	• १६,००० हेक्टरमा सिंचाई सुविधा पुगेको हुने ।	• हालसम्म ३,३०० हेक्टरमा सिंचाइ सुविधा पुगेको तथा ५० उप–आयोजनाको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको तथा अन्यको पनि निर्माण कार्य अघि बढिरहेको ।	• उत्पादनमा ५% ले बढोत्तरी ल्याउने । • कृषकहरुलाई सुधारिएको कृषि अवलम्बन गराउने तथा लघुवित्तमा पहुँच बढाउने । • साना सिंचाइको क्षेत्रमा विभागको क्षमता अभिवृद्धि गराउने ।
२४.	पूर्वी चितवन नदी व्यवस्थापन तथा जीविकोपार्जन सुधार	५	आ.ब.०७१।७२ देखि ०७४।७५ सम्म १८.०७	• पूर्वी चितवनको जलाधार क्षेत्रको बाढीको प्रकोपबाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण भएको हुने ।	• नदी नियन्त्रणसम्बन्धी साना आयोजनाहरू सञ्चालनमा रहेको ।	• राप्ती नदीमा २ कि मी लामो डाइक निर्माण गर्ने। • पूर्वी चितवनको राप्तीका सहायक नदीमा स्पर निर्माण गर्ने।

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
	कार्यक्रम ३६५८४०					
२५.	उन्नती–समावेशी आर्थिक विकास कार्यक्रम नेपाल ३६५८४१	५	आ.ब.०७१।७२ देखि आ.ब.०७४।७५ सम्म १८४.०१	• सडक निर्माण, सार्वजनिक हाट-बजार सम्बन्धी पूर्वाधारको अवस्थामा सुधार ल्याई मूल्य अभिवृद्धि श्रंखलामा योगदान पुग्ने ।	• ७ जिल्लाका २०८ कि.मि. सडक स्तरोन्नतिको कार्य भैरहेको ।	• सार्वजनिक निर्माण, सडकको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने, झोलुङ्गे पुल, ग्राभेटी रोपवे तथा विस्तृत सर्भे डिजाइन तथा रिपोर्ट तयार गर्ने। • सडकको स्तरोन्नति गर्ने (बजारसम्बन्धी सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने समेत), ल्याब स्थापना गर्ने । • क्षमता अभिवृद्धि, तालिम गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
२६.	राष्ट्रिय ग्रामीण यातायात सुदृढीकरण कार्यक्रम ३६५८४२	५	आ.ब.०७१।७२ देखि०७४।७५ सम्म ६६०.००	• सडक नियमित मर्मत सम्भार ५,४०० कि.मि. गर्ने। • पुलपुलेसा नियमित मर्मतः ३,४०० मिटरगर्ने। • सडक आवधिक मर्मतः ३,६५० कि.मि.गर्ने। • पुल पुलेसा आवधिक मर्मतः ३,६०० मिटर गर्ने। • सडक स्तरोन्नति र पुनर्स्थापनाः ३,०८० कि.मि.गर्ने।	• सडक नियमित मर्मत सम्भार ५,४०० कि.मी भएको । • पुलपुलेसा नियमित मर्मतः ३,००० मिटरभएको । • सडक आवधिक मर्मतः १८५ कि.मि.भएको । • पुल पुलेसा आवधिक मर्मतः २०० मिटरभएको । • सडक स्तरोन्नति र पुनर्स्थापनाः १०० कि.मि. • नयाँ पुल निर्माणः ५६ मि. भएको ।	• सडक नियमित मर्मत सम्भार ५,४०० कि.मि.गर्ने । • पुलपुलेसा नियमित मर्मत ३,००० मिटरगर्ने । • सडक आवधिक मर्मत १८५ कि.मि. गर्ने । • पुल पुलेसा आवधिक मर्मत २०० मिटर गर्ने । • सडक स्तरोन्नति र पुनर्स्थापना १०० कि.मि.गर्ने । • नयाँ पुल निर्माण ५६ मि. गर्ने ।
२७.	साना सिंचाइ	५	आ.ब.०७१।७२	• योजना लागू भएका ८ जिल्लामा	• करिव २०० वटा साना सिंचाइ	• २७५ वटा साना

क.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
	कार्यक्रम ३६५८४४		देखि०७४।७५ सम्म १२२.०८	योजना अवधिभर १,८०० स्कीमहरु सञ्चालन गर्ने, १५,००० हेक्टरमा थप सिंचाई सुविधा पु-याउने ।	योजना सञ्चालनमा रहेको ।	सिंचाइआयोजनाहरुको निर्माण भई ४,००० हेक्टर क्षेत्रफलमा सिंचाइ सुविधा उपलव्ध गराउने ।
२८.	गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम ३६५८४५	३	आ.ब.०५५।५६ देखि सालबसाली २४.२८	• सामाजिक, आर्थिक, सशक्तीकरण र गरिवी निवारणमा टेवा,विपन्न परिवारको क्षमता अभिवृद्धि तथा स्रोत साधनमा पहुँच, सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट विपन्न परिवारमा चेतनास्तर विस्तार गर्ने ।	• ३८२ कार्यक्षेत्रका ८० हजार लक्षित परिवारहरु पहिचान गरी समूह संस्थामा आवद्ध भई क्रियाशील रहेको । • ६,०४० समूह संस्था गठन भएको । • १५ करोड सामुहिक बचत संकलन भई समूह मै परिचालन भएको । • ९ करोड २८ लाख ४० हजार वीउ पूँजी चालूकोष स्थापना (अक्षय कोष) भएको । • नियमित समूह बैठकबाट लक्षित परिवारहरुमा चेतनास्तर वृद्धि भएको ।	• स्थानीय तह अन्तरगत साविक देखि नै छनौट भई कार्यक्रम कार्यान्वयनमा रहेका वडा/तहमा गरिव घरपरिवारको क्षमता विकास र आय आर्जन सम्वन्धी क्रियाकलाप सञ्चालन गरिने ।
२९.	वहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम ३६५८४७	३	आ.ब.०७१।७२ देखि सालबसाली ४६.२४	• पोषण सम्वन्धी संस्थागत संरचनाको सुधार गर्दै स्थानीय समुदायका व्यक्तिहरुमा पोषणसम्वन्धी क्षमता सुधार भएको हुने ।	• कार्यक्रम लागू भएका जिल्लाहरुमा बजेट निकासा भई जिल्लास्तरमा कार्यक्रम कार्यान्वयन भईरहेको ।	• स्थानीय स्तरमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३०.	निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम ३६५८५०	३	सालबसाली १०१९.७६	• स्थानीय तहबाट स्वीकृत भएका तर स्रोतको अभावले कार्यान्वयन हुन नसकेका पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरु सञ्चालन गर्ने।	• ग्रामीण सडक, सिंचाइ तथा नदी नियन्त्रण, लक्षित कार्यक्रम सम्पन्न भएको।	• स्थानीय तहबाट स्वीकृत भएका तर स्रोतको अभावले कार्यान्वयन हुन नसकेका पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरु सञ्चालन गर्ने।

क्र.स.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत (रु करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरु
३१.	सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम ३६५९०२	५	आ.ब.०७२।७३ ११७.४२	• सार्वजनिक सेवामा सरल र सहज पहुँच विकास भएको हुने । • स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुने । • पिछडिएको समुदायको सशक्तीकरण भएको हुने । • समावेशी आर्थिक विकास भएको हुने।	• दक्षिणी सीमासंग जोडिएका साविकका गाविसका वडाहरूमा भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भैरहेको ।	• भौतिक पूर्वाधार, साना सिँचाइ, स्थानीय सडक सौर्य, सामुदायिक विकास तथा सीप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सचेतना अभिवृद्धि तथा सशक्तीकरणमा उपलब्धि हुने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रू. ५२७६.८२ करोड र पूँजीगततर्फ रू. २९०८.५७ करोड गरी जम्मा रू. ८१८५.३९ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ७.२ मा दिइएको छ।

७.३ शान्ति तथा पुनर्निर्माण

क. पृष्ठभूमि

सशस्त्र द्वन्द्वपश्चात् विस्तृत शान्ति सम्झौताअनुसार सुरु भएको शान्ति प्रक्रिया संविधानसभाबाट नेपालको संविधान जारी भएसँगै टुङ्गिएर समृद्ध, शान्त र न्यायपूर्ण नेपाल निर्माणको दिशामा अगाडि बढेको छ । यसको लागि विभिन्न आन्दोलनका क्रममा जीवन उत्सर्ग गरेका सहिदहरूको सम्मान, बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको खोजी, आपसी सद्भाव र सहिष्णुता अभिवृद्धि गर्ने सोचसहित समाजमा दिगो शान्ति र सुव्यवस्था कायम राख्ने लक्ष्य लिई सत्यनिरूपण तथा मेलमिलाप र बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन आयोग गठन गरिएको छ । द्वन्द्वपश्चात् राज्यका आर्थिक, सामाजिक तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण, राहत तथा पुनर्स्थापना, पुनर्एकीकरण, मेलमिलाप र सङ्क्रमणकालीन न्याय प्रदानलगायतका कार्यहरु सम्पन्न गर्नेतर्फ आ.व. ०७४/७५ को बार्षिक विकास कार्यक्रमहरु लक्षित भएका छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

द्वन्द्वका कारणबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुनर्निर्माण तथा सामाजिक, आर्थिक एवम् मानवीय क्षति र प्रभावलाई व्यवस्थापन गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत क्षेत्रगत रणनीति

१. द्वन्द्व प्रभावित व्यक्ति, परिवार तथा समूहहरूका लागि परिपूरण, क्षतिपूर्ति, पुनर्स्थापना एवम् पुनर्एकीकरणका काम सम्पन्न गर्ने ।

२. द्वन्द्वका कारणबाट क्षति भएका र हाल निर्माणाधीन संरचनाहरूको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरु तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरु

क.सं.	नतिजा सूचक	एकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	पुनर्निर्माण भैसकेका आयोजना	संख्या	३५५७	८	९००	११००
२	शान्तिका लागि विकास कार्यक्रमबाट निर्माण हुने	संख्या	३३६	११७	१२००	२४००
३	संचालनमा रहेका क्रमागत आयोजना	संख्या	२२००	२०१०	२०००	११००
४	शान्तिग्राम स्थापना	संख्या	-	–	३	४

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७३/७४ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	शान्ति कोष ३४९१०१	१	सन् २००७ देखि संचालन	• दिगो शान्ति कायम गर्न शान्ति कोषको स्रोतहरु विषयगत कार्यक्रमहरुमा परिचालन भएको हुने ।	• कोषबाट संचालित ६५ आयोजनामध्ये ६२ वटा सम्पन्न भएको । • १६,६३३ जनालाई परामर्श सेवा उपलब्ध गराईएको ।	• द्वन्द्व प्रभावित जिल्लाहरुमा परामर्श सेवा संचालन गर्ने । • द्वन्द्व प्रभावितहरुका लागि पुनर्स्थापनाका आयोजना संचालन गर्ने ।
२.	पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापन कार्यक्रम ३४९१०२	१	आ.व. २०६४/६५ देखि संचालन	• द्वन्द्वका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरुको पुनर्निर्माण भएको हुने । • परिपूरण, पुनःस्थापना तथा पुनःएकीकरणका कार्यक्रमहरूबाट द्वन्द्व प्रभावितहरू लाभान्वित भएको हुने ।	• ३,७०८ परियोजनाहरु सम्पन्न भएको । • १,६९,०९० जनालाई राहत वितरण गरिएको ।	• क्रमागत ९० र १२ वटा नयाँ सरकारी भवन निर्माण गर्ने । • नमुना बस्ती १३ वटा क्रमागतलाई निरन्तरता दिइने । • राष्ट्रिय शहिद तथा निजामती पार्क निर्माणलाई निरन्तरता दिने । • जुम्ला सदरमुकाम पुनर्निर्माण निरन्तरता दिने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. ९५.५० करोड र पूँजीगततर्फ रु. ७७.७६ करोडगरी जम्मा रु. १७३.२६ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उपशिर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ७.३ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ८ : शासकीय व्यवस्था

८.१ प्रशासकीय व्यवस्था

८.१.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय

क. पृष्ठभूमि

सार्वजनिक प्रशासनको सर्वोच्च निकायको रूपमा रहेको यस कार्यालयले समग्र सार्वजनिक नीति तर्जुमाको संयोजन तथा नीति कार्यान्वयनको अनुगमनसम्बन्धी कार्य गर्दछ । विधेयक तथा अध्यादेश स्वीकृतिको प्रक्रियालाई अगाडि बढाउने, नियम तथा आदेश स्वीकृत गरी जारी गराउने कार्यका साथै नेपाल सरकारको तत्कालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन नीति तथा रणनीतिको तर्जुमा, स्वीकृति तथा कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्याङ्कनको कार्य यस कार्यालयले गर्दछ । सार्वजनिक नीतिहरू कार्यक्रमका माध्यमबाट अन्ततः सार्वजनिक सेवामा परिणत हुने हुँदा मुलुकमा समग्र सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अनुगमन एवम् मूल्यांकन समेत गरी नीति कार्यान्वयनको उद्देश्य प्राप्तिमा यस कार्यालयले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । यस कार्यालयले नेपाल सरकारका मन्त्रालय एवम् निकायहरूबाट सम्पादन हुने कार्यको रेखदेख, नियन्त्रण, निरीक्षण, समन्वय तथा अनुगमन र मूल्याङ्कनको कार्यहरु गर्दै आएको छ । देशको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, प्रशासनिक तथा शान्ति सुव्यवस्थाको गतिविधि बारेमा अद्यावधिक जानकारी लिने तथा अनुगमन गर्ने, व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास, शासकीय सुधार तथा भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सदाचार प्रवर्द्धन, प्रशासनिक पुनर्संरचना, द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धि सम्झौता वा सहमति कार्यान्वयनको अनुगमन, मानवअधिकारको संरक्षण र प्रबर्द्धनसम्वन्धी कार्यहरू समेत कार्यालयबाट सम्पादन भई आएका छन् । यिनै कामहरु प्रभावकारी ढंगले सम्पादन गर्ने गरी आ.व. २०७४/७५ को कार्यक्रमहरु लक्षित छन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, परिणाममुखी, जवाफदेही र पारदर्शी बनाई सार्वजनिक सेवाप्रवाह र विकास प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. सार्वजनिक सेवाहरूलाई गुणस्तरीय र सर्वसाधारणको पहुँचयोग्य बनाउन सङ्घीय प्रणाली अनुरूप प्रशासन संयन्त्रको पुनर्संरचना गर्ने ।
२. सार्वजनिक निकायका काम कारबाहीसम्बन्धी सूचनामा नागरिकको पहुँच बढाउने ।
३. राष्ट्रसेवकहरूलाई कामप्रति परिणाममुखी र उत्तरदायी बनाउने ।
४. सार्वजनिक निर्माण कार्यलाई स्वच्छ र पारदर्शी तुल्याउने ।
५. गरिबी निवारण र आर्थिक समृद्धिसँग सम्बन्धित विभिन्न क्षेत्रमा सञ्चालन गर्न सकिने कार्यक्रम र आयोजनाहरुको सम्भाव्यताको अध्ययन गरी मागमा आधारित लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	भ्रष्टाचार सम्बन्धी सूचकाङ्क	स्थान अंक	१३० २७	१२९ ३०	१२० २९	११५ २९
२.	सरकारी प्रभावकारीता	स्थान सूचकाङ्क	१३.४६ -१.०४	१७ -०.११	२२ -०.८५	२३ -०.८०
३.	कानूनको शासन	स्थान सूचकाङ्क	२६.९२ -०.७०	२७.०० ०.१३	२८.०० -०.४०	२९.०० -०.३०

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र ३०१०२५	३,४	सालबसाली	• प्राप्त उजुरीहरु फछ्र्यौट भएको हुने । • भ्रष्टाचार नियन्त्रणका निम्ति जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । • आयोजनाहरुको प्रविधिक परिक्षण समयमा हुने । • कानुन परिपालनालाई थप सुदृढ तुल्याउने । • भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरु सम्पन्न गर्ने ।	• २०७४ वैशाखसम्म ९३४ वटा उजुरी फर्छयौट भएको । • ५९४ वटा निकायमा नागरिक बडापत्र सम्बन्धमा अनुगमन सम्पन्न भएको । • ५९४ वटा निकायमा कर्मचारीहरुको समय पालना तथा तोकिएको पोशाक लगाए/ नलगाएको सम्वन्धमा अनुगमन सम्पन्न गरेको । • सार्वजनिक पद धारण गरेका पदाधिकारीहरुले सम्पत्ति विवरण नियमित रुपमा समयमा पेश गरे नगरेको सम्वन्धमा अनुगमन सम्पन्न भएको । • १४५४ जना विद्यार्थीहरुबीच भ्रष्टाचार विरुद्ध चेतना जगाउने र सदाचार प्रवर्द्धनसम्बन्धी शिक्षा प्रदान गर्ने कार्यक्रम सम्पन्न भएको । • भ्रष्टाचार नियन्त्रण हाम्रो साभ्फा दायित्व विषयक गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम १० वटा जिल्लामा सम्पन्न भएको । • रणनीतिक सडक सञ्जाल (SRN) तर्फ १५ वटा, नेपाल प्रहरीतर्फ १० वटा, राष्ट्रिय ग्रामिण यातायात सुदृढिकरण कार्यक्रम (SNRTP) तर्फ ३६ जिल्लाका आयोजनाहरुको प्राविधिकपरीक्षण सम्बन्धी प्रक्रिया अगाडि बढाइएको ।	• संघीय संरचना वमोजिम केन्द्रको पुनःसंरचना गर्ने तथा छुट्टै ऐनको मस्यौदा गर्ने । • ३० वटा सामुदायिक विद्यालयमा भ्रष्टाचार विरुद्दको जनचेतना अभिवृद्धि कक्षा, २४ जिल्लामा भष्टाचार विरुद्धको कार्यशाला गोष्ठी, १० स्थानमा भष्टाचार विरुद्धको प्राविधिक परीक्षणसम्वन्धी अन्तरनिकाय गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । • १० स्थानमा प्राविधिक परीक्षण कार्यको अनुगमन गर्ने । • रेडियो टेलिभिजन लगायत संचारमाध्यमद्वारा भ्रष्टचार विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्दि गर्ने । • भ्रष्टाचार हुन सक्ने निकाय वा स्थानको विस्तृत अध्ययन गर्ने । • आठ सय निकायमा नागरिक वडापत्र अनुगमन तथा छड्के अनुगमन गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					• राष्ट्रिय गौरवतर्फ १५, अन्यतर्फ १०, SRN तर्फ १५, नेपाल प्रहरीतर्फ १० वटाको प्राविधिक परीक्षणका लागि संझौता भएको ।	
२	सूचना र प्रविधि विकास आयोजना ३०११०१	२	सन २००८-२०१६	• जग्गा प्रशासन सम्वन्धी कार्य अनलाइन हुने । • सरकारी एकीकृत डाटा केन्द्रको क्षमता सुदृढ हुने । • दरखास्त भर्ने लगायतका लोकसेवा आयोगका कार्यहरु अनलाइनमार्फत हुने ।	• ५ विभिन्न मालपोत कार्यालयबाट जग्गा प्रशासनसम्बन्धी कार्यहरुको अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह गरिएको । • सुरक्षित वेब एप्लीकेशन सफ्टवेयर (नेपाली युनिकोड तथा अंग्रेजीमा) को विकास गरिएको । • केन्द्रीकृत डाटावेश स्थापना भएको । • २ लाख स्मार्ट लाईसेन्स वितरण भएको । • राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणाली स्थापना गर्ने कार्य अन्तर्गत प्रथम चरणको कार्यको लागि खरिद सम्झौता सम्पन्न भएको । कार्य योजना तयार भई कार्य प्रारम्भ भएको । • पहिलो चरणमा राष्ट्रिय परिचयपत्र प्रणालीको स्थापना गरी एक लाख सत्र हजार नागरिकहरुलाई परिचयपत्र वितरण गर्न छनौट भएको अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीले प्रणालीको विस्तृत विवरण तयार गरेको ।	• आ.व.२०७४/७५ को पहिलो चौमासिकभित्र परिचयपत्र प्रणाली जडान गरी परीक्षण सम्पन्न गर्ने । • सिंहदरवारभित्र कार्यरत सात हजार राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरुको वैयक्तिक तथा जैविक विवरणहरु संकलन गरी वितरण गर्ने । • कुनै एक जिल्ला वा कुनै एक निर्वाचन क्षेत्रका एक लाख दश हजार नागरिकलाई राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्ने । दोस्रो चरणमा १५ जिल्लाका नागरिकहरुलाई राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्न कार्यहरु अगाडि बढाउने । • भि.आर.एस. प्रणालीलाई विस्तार गर्ने ।
३	गरिबी निवारण कोष ३०१०१५	५		• गरिवी न्युनीकरणमा उल्लेख्य प्रगति भएको हुने ।	• आधार वर्ष सन् २००७ को तुलनामा लाभान्वित भएका घरधुरीहरुमा गरिवी ५०.७% वाट ३३.१% (सरदरमा १७.४०% र दलित तथा मुश्लिम समुदायमा १८.५% ले) घटेको । • कोषको कार्यक्रममा सहभागी भएका	• आयमूलक कार्यक्रम, सामुदायिक पूर्वाधार विकास, वस्तु बिकासको लागि सामुदायिक संस्थालाई अनुदान प्रदान गर्ने । • सामाजिक परिचालन गर्ने । • भूकम्प प्रभावित समुदायलाई क्षतिग्रस्त

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					परिवारको प्रति व्यक्ति औषत उपभोगमा १२४.२% ले बृद्धि भएको र जनजाति समुहमा यसको दर १६६.७ प्रतिशत रहेको । • खाद्यसुरक्षा, साक्षरता, रोजगारी सिर्जना र आयआर्जनको क्षेत्रमा कोषको कार्यक्रम प्रभावकारी रहेको । • कोषको कार्यक्रम सञ्चालन गर्नपूर्व सामुदायिक संस्थामा अति गरीव वर्गको ६३.८% र कार्यक्रम सचालन भएको ५ वर्षपछि ३७.२% झरेको । • कोषले उपलव्ध गराएको घुम्तीकोषको रकममा १९.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको ।	भौतिक पूर्वाधार पुनःनिर्माणका लागि सहयोग, घुम्तीकोषबाट गरिएको व्यवसायलाई पुनःस्थापन र जीविकोपार्जनका लागि क्षमता विकास गर्ने । • एक घर एक बैंक खाता, एक महिला एक बैंक खाता अभियान सञ्चालन गरी सरकारको आर्थिक सामाजिक सहयोग सवै गरिव परिवारमा सीधै पुग्ने वातावरण मिलाउने । • हिमाली क्षेत्रको गरिवी निवारणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • गाउँपालिका तथा नगरपालिकासँग गरिवी निवारण कोषको कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सहकार्य तथा साझेदारी गर्ने ।
४	लगानी बोर्डको कार्यालय ३०१०३१	४		• विभिन्न जल विद्युत आयोजनावाट उल्लेख्य मात्रामा विद्युत उत्पादन हुने ।	• इच्छुक स्वदेशी तथा विदेशी लगानीकर्ताहरुलाई नेपालमा लगानीका सम्भावनाहरु छन् भन्ने सन्देश दिन मार्च २-३, २०१७ मा लगानी सम्मेलन सम्पन्न भई १४ खर्व रुपैयाँ वरावरको लगानी आशय व्यक्त भएको । • नेपाल सरकारका बिभिन्न निकायहरुबीच समन्वयका लागि समितिहरु गठन भएको । • १२२ भन्दा बढी विभिन्न लगानीयोग्य परियोजनाहरु पहिचान गरी लगानी वोर्डको निर्णयानुसार ८ वटा आयोजनाहरुको	• सम्वन्धित आयोजनाको जग्गा प्राप्ति, पुनर्वास तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य अगाडि बढाउने र ग्रामीण विद्युतीकरणको लागि पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • माथिल्लो मर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजनाको पि.डि.ए. गर्ने । • जग्गा प्राप्ति, पुनर्वास तथा पुनर्स्थापनासम्बन्धी कार्य अगाडि बढाउने । • ग्रामीण विद्युतीकरणको लागि पूर्व

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					वेवसाइट मार्फत् सार्वजनिक गरिएको । **माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजना** ● मिति २०७१/०६/०३ गते परियोजना विकास सम्झौतामा हस्ताक्षर भई सोही अनुसारको कार्य अगाडि बढिरहेको । ● उर्जा विकास सम्झौता (PDA) को प्रावधान अनुसार परियोजनाले पार्न सक्ने असर र प्रभाव सम्बन्धमा अध्ययन भई प्रतिवेदन प्राप्त भएको । ● उक्त प्रतिवेदन अध्ययन गरी सुझाव पेश गर्न लगानी बोर्डको २५ औं बैठकबाट निर्णय भएको । ● आयोजनालाई आवश्यक पर्ने जग्गा पहिचानको काम अन्तिम चरणमा पुगेको । ● परियोजना क्षेत्रमा क्याम्प निर्माण सम्पन्न भएको । ● परियोजना विकासकर्ताद्वारा लगानीखाका पेश भएको । ● आयोजनाको लागि आवश्यक जग्गा प्राप्तिका लागि पुनर्वास तथा पुनर्स्थापना समिति गठन भई २०७३/०६/१६ मा सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर भएको । ● लगानी बोर्डको २५ औं बैठकबाट “माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजनाको विकासकर्ता जि.एम.आर. लाई एक वर्षसम्म वित्तीय व्यवस्थापन गरिसक्ने गरी समयावधि थप गरिएको ।	सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । ● काठमाडौं उपत्यका फोहोरमैला व्यवस्थापन परियोजना अन्तरगत परियोजना विकास सम्झौता गर्ने । ● नगरपालिकाहरुको हालको फोहोरमैला संकलन कार्यमा परिचालित संस्था सामग्री हस्तान्तरण गर्ने र वित्त व्यवस्थापन गर्ने । ● काठमाडौं उपत्यकामा रेलमार्ग सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन लगायतका आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने । ● लगानी बोर्ड बैठकबाट पहिचान भएकामध्ये दशवटा परियोजनाहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन मोडालिटी र बोलपत्र दस्तावेजहरु तयार गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					अरूण तेस्रो जलविद्युत आयोजना • मिति २०७१/०८/०९ मा परियोजना विकास सम्झौता मा हस्ताक्षर भएको । • जग्गा हस्तान्तरण सम्पन्न, वातावरण प्रभाव मूल्यांकन र पुनर्वास तथा पुनस्थापना योजना स्वीकृत भएको । • आयोजनास्थलसम्म सडक निर्माण कार्यको लागि सडक विभागसँग सम्झौता भएको । • निजी जग्गा अधिगरण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । • प्रसारणका लागि आवश्यक प्रारम्भिक वातावरण परिक्षणको स्वीकृति भएको । • वोर्डको सत्रौं बैठकबाट वैदेशिक लगानी प्राप्त गर्न स्वीकृत भएको । **माथिल्लो मर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजना** • विकासकर्ता कम्पनीसंग वार्ताको औपचारिक पूर्वका कार्यहरूमा छलफल जारी रहेको । **तामाकोशी तेस्रो जलविद्युत आयोजना** • लगानी बोर्डको एक्काइसौं बैठकले तामाकोशी तेस्रो जलविद्युत आयोजनाको प्रबर्द्धक कम्पनी लाई यस आयोजनाबाट बाहिरिन औपचारिक अनुमति दिएको । • उक्त कम्पनी बाहिरिइसकेको अवस्थामा आयोजना सार्वजनिक निजी साझेदारी मोडेलमा विकास गर्ने प्रक्रियाका लागि	

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					आयोजनासँग सम्बन्धित दस्तावेजहरुको शीघ्र मूल्याङ्कन गरी आयोजनाको कार्यान्वयन योजना, बित्तीय व्यवस्था र स्वामित्वसम्बन्धी विकल्पहरु ३(तीन) महिनाभित्र बोर्डसमक्ष पेश गर्ने निर्देशन भए अनुसारका कामहरू भइरहेको । • लगानी बोर्डको २५ औं बैठकको निर्णयानुसार लगानी बोर्डले तयार गरेको खाका सम्बन्धमा ऊर्जा मन्त्रालयसँग छलफल जारी रहेको ।	

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. २६९.३० करोड र पूँजीगत तर्फ रु. ७४.७६ करोड गरी जम्मा रु. ३४४.०६ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूचीमा दिइएको छ।

८.१.२ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

क. पृष्ठभूमि

निजामती सेवाको प्रभावकारी संचालन मार्फत मुलुकले नागरिकलाई सेवा, सुशासन र विकासको प्रतिफल सुनिश्चित गर्दछ । संघीयता र संक्रमणकालीन व्यवस्थापन, प्रशासनिक पुनसंरचना तथा संघीयता कार्यान्वयन, सेवा प्रवाहमा सुधार र सेवा प्रदायकको सुरक्षा, सुविधा र क्षमता विकास जस्ता कार्यलाई संचालन गर्नु यसको दायित्व रहेको छ । राज्यको स्वरुप अनुसार निजामती सेवाको संरचना गरी यसलाई नागरिक र विकास मैत्री बनाई यसबाट प्रदत्त सेवालाई सरल, सुलभ, भरपर्दो, गुणस्तरयुक्त र उत्तरदायीपूर्ण बनाउनुपर्ने जिम्मेवारी पनि रहँदै आएको छ । निजामती सेवालाई स्वच्छ, पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी, गतिशील र नैतिक बनाउँदै लैजानुपर्ने वर्तमान अवस्थामा कर्मचारीको नियुक्ति, पदस्थापन, सरुवा तथा बढुवा लगायतका वृत्ति विकाससंग प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने पक्षहरुलाई बैज्ञानिक एवम् अनुमानयोग्य तुल्याई कर्मचारीको मनोवललाई उँचो बनाउन जरुरी छ । यिनै तथ्यहरुलाई आधार मानी आ.व. ०७४/७५ को कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, परिणाममुखी, जवाफदेही र पारदर्शी बनाई सार्वजनिक सेवाप्रवाह र विकास प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. सार्वजनिक सेवालाई गुणस्तरीय र सर्वसाधारणको पहूँचयोग्य बनाउन सङ्घीय प्रणालीअनुरुप प्रशासन संयन्त्रको पुनर्संरचना गर्ने ।
२. सार्वजनिक निकायका काम कारवाही सम्बन्धी सूचनामा नागरिकको पहूँच बढाउने ।
३. राष्ट्रसेवकहरुलाई कामप्रति परिणाममुखी र उत्तरदायी बनाउने ।

घ. नतिजा सूचकहरु

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ - २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	निजामती सेवा सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	समय सीमा	-	तयार नभएको ।	तर्जुमा गर्ने ।	कार्यान्वयन गर्ने ।
२.	सार्वजनिक निकायका नेतृत्व तहका पदाधिकारीको जिम्मेवारी र कर्तव्यलाई जवाफदेहीपूर्ण बनाउन सूचकसहित कार्य सम्पादन सम्झौतासम्बन्धी कानून तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	समय सीमा	-	संघीय निजामती सेवा ऐनको मस्यौदामा समावेश गरिएको ।	निरन्तर	निरन्तर
३.	निजामती कर्मचारी ट्रेड युनियनको आचारसंहिता तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	समय सीमा	-	छलफल सुरु गरिएको ।	निरन्तर	निरन्तर
४.	विभिन्न केन्द्रीय तथा जिल्लास्थित सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कार्यालयहरुको व्यवस्थापन परीक्षण	मन्त्रालय विभाग अन्य कार्यालय	-	३ ३ ६	१० १० १०	१० १० १०

५.	जनगुनासो व्यवस्थापनको लागि गुनासो सुनुवाइ ट्र्याकिङ पद्धतिको कार्यान्वयन	समय सीमा	-	अडियो सूचना पाटीको व्यवस्था गरिएको ।	निरन्तर ।	निरन्तर ।
६.	सेवा प्रवाहलाई पहुँचयोग्य र सहज बनाउन सार्वजनिक निकायहरुमा विधुतीय कार्य प्रणालीको अवलम्बन	समय सीमा	-	पूर्ण रुपमा लागू गरिएको ।	निरन्तर ।	निरन्तर ।
७.	नगरिक बडापत्रलाई स्थानीय भाषामा समेत निर्माण गरी मोवाइल एप्स तथा सूचना प्रविधिको उपयोगमार्फत प्रयोग	समय सीमा	-	कार्य हुन नसकेको ।	निरन्तर ।	निरन्तर ।
८.	सेवाकालीन तालीम	कार्यक्रम संख्या	४३	४३	६५	७०
९.	पुनर्ताजगी तालिम	कार्यक्रम संख्या	-	५२	३९	३१
१०.	सेवा प्रवेश तालीम	कार्यक्रम संख्या	१२	१२	१५	१५
११.	अनुसन्धान / परामर्श	कार्यक्रम संख्या	१०	१०	१५	१८
१२.	स्टाफ कलेजको आन्तरिक क्षमता विकास	कार्यक्रम संख्या	१६	१६	२५	२४
१३.	निजामती कर्मचारी अस्पताल					
	ओ.पि.डी. सेवा प्रतिदिन	जना		७८७	८००	८५०
	प्रतिवर्ष आन्तरिक आम्दानी	करोड		३५	३८	४०
१४.	कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट तालिम प्राप्त कर्मचारी	जना	८५२४	१२८५४	१३०००	१३५००

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु.हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७३/७४ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय ३५६०११	१			• नेपालको संविधानको धारा ३०२ बमोजिम कर्मचारी समायोजन विधेयक नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) मा पेश गरिएको । • नेपालको संविधानको धारा २८५ बमोजिमको संघीय निजामती सेवा ऐनले समेट्नुपर्ने सारभूत बूँदा माथि छलफल तथा प्रारम्भिक खाका तयार गर्ने कार्य अघि बढेको । • निजामती सेवालाई थप समावेसी बनाउन सकारात्मक विभेदको नीति मार्फत सबै जात, जाति, वर्ग, लिंग र क्षेत्रका मानिसहरुको निजामती सेवामा समावेसी प्रवेशलाई प्रवर्द्धन गर्ने अध्ययन कार्यको लागि परामर्शदातासँग सम्झौता भई कार्य अघि बढेको । • निजामती सेवाको राष्ट्रिय नीतिको प्रारम्भिक खाका तयार भएको । • संघीय निजामती सेवा ऐनका प्रारम्भिक खाका तयार भएको । • प्रदेश निजामती सेवा ऐनको प्रारम्भिक मस्यौदाको कार्य भइरहेको ।	• संघीय शासन प्रणाली अनुरुप प्रशासनिक पुनःसंरचना गर्न कर्मचारी समायोजन र व्यवस्थापन गर्ने । • सरकारी सेवाको गठन तथा संचालनको लागि ऐन नियम तर्जुमा गर्ने • निजामती सेवाको मनोबल र उत्प्रेरणा अभिवृद्धिको लागि सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
२.	निजामती किताबखाना ३५६०१४	१			• सम्पत्ति विवरण दर्ता, अनिवार्य अवकाश एवं सरुवा बढुवा लगायतको विवरणहरुको एस.एम.एसबाट जानकारी दिने कार्य भइहेको । • गभर्नेन्स इन्टरप्राइज आर्किटेक्चर मा आधारित नयाँ सफ्टवेयर निर्माण गर्न आशय पत्र निकालिएको । • पि.आइ.एस. सफ्टवेयरमा थप व्यवस्था गरी आ.व.२०७२/७३ देखि सेवा निबृत्त कर्मचारीहरुलाई विदा तथा औषधि उपचार सुविधा वापतको रकमको विवरण तयार गर्ने काम भैरहेको ।	• पि.आइ.एस. रि-इन्जिनियरिङ् गर्भमेन्ट इन्टरप्राइज आर्किटेक्चरमा लैजान सफ्टवेयर विकास गर्ने एवं जडान तथा लागू गर्ने । • सम्पत्ति विवरण बैज्ञानिक तवरले राख्ने व्यवस्था गर्दै अनलाइनबाट सुरक्षित एवं गोप्य तरिकाले दर्ता गर्ने कानूनी तथा संरचनागत व्यवस्था गर्ने । • निजामती किताबखाना लाई मानव संशाधन सूचना केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु.हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७३/७४ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
					• तयार भएको सफ्टवेयर सञ्चालनमा ल्याई नयाँ नियुक्ति हुने कर्मचारीहरुको अनलाइन सिटरोल भरी दर्ता प्रक्रिया सहज भइरहेको ।	
३.	निजामती कर्मचारी अस्पताल ३५६१०१	४			• अस्पतालमा निजामती कर्मचारीको अतिरिक्त सर्वसाधारण नागरिकलाई सुलभ रुपमा सेवा प्रवाह भइरहेको । • रेडियो थेरापी भवन निर्माणाधीन रहेको । • एम.आर.आई.कक्ष, चिकित्सक कक्ष मेमोग्राफी कक्ष निर्माण भएको । • अस्पताल अन्य फोहोरको उचित व्यवस्थापनको विस्तार कार्य भएको ।	• निजामती कर्मचारी अस्पतालको प्रदेश स्तरमा सेवा विस्तार गर्ने । • अस्पतालको आधुनिकीकरण गर्दै टेलिमेडिसिन र बृहत स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
४.	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान ३५६०१२	४			• नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरुका उच्च व्यवस्थापन तह र अधिकृतस्तरको तालिम/प्रशिक्षण सञ्चालन गर्दै आएको । • समसामयिक विषयहरुमा अध्ययन अनुसन्धान हुँदै आएको । • अधिकृतस्तरको आधारभूत प्रशासनिक तालिम आवासीय रुपमा सञ्चालन गर्ने कार्यको शुरुवात भएको ।	• नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको पाँचबर्षे रणनीतिक योजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलाप कार्यान्वयन गर्ने । • संघीयता कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा पाठ्यक्रम परिमार्जन गरी आवश्यक जनशक्ति तयार गर्ने ।
५.	कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान ३५६०१६	४			• नेपाल सरकारका विभिन्न निकायका सहायकस्तरका कर्मचारीहरुलाई प्रशिक्षण तथा तालिम दिँदै आएको ।	• राजपत्र अनंकित सबै तहका कर्मचारीलाई सेवा प्रवेश तालिम दिने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागिचालु तर्फ रु. १०६.०६ करोड पूँजीगततर्फ रु. ४.१० करोड गरी जम्मा रु. ११०.१६ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ८.१.२ मा दिइएको छ ।

८.२ कानुन न्याय तथा संसदीय मामिला

क. पृष्ठभूमि

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय कानूनी राज्यको अवधारणा अनुरुप नेपाल कानूनको तर्जुमा, मौजुदा कानूनहरुमा समसामयिक संशोधन लगायत न्याय प्रशासनसँग सम्बन्धित कार्यहरु सम्पादनको लागि नेपाल सरकारको केन्द्रीय निकाय हो । नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको संघीय संरचना बमोजिम कानूनको तर्जुमा गर्ने कार्य तीब्ररूपमा अगाडि बढाइएको छ । मानव अधिकार, लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था, समन्यायको आधारमा समानता, कानूनको सर्वोच्चता, स्वतन्त्र न्यायपालिकाका मूलभूत मान्यताहरुलाई आत्मसात गर्दै उचित तथा उपयुक्त कानून मार्फत कानूनी शासनको प्रतिफल जनतामा पुर्‍याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । पारस्परिक कानूनी सहायतालाई प्रभावकारी बनाई अपराध नियन्त्रणमा अर्न्तराष्ट्रिय सहयोग अभिवृद्धि गर्ने कार्य भइरहेको छ । फौजदारी तथा देवानी संहिताहरु बनाई नेपालको देवानी तथा फौजदारी कानूनमा सुधारका लागि महत्वपूर्ण कार्य सम्पादन भएको छ । साथै, संविधान, मानव अधिकार र मानवीय कानूनका सम्बन्धमा जनस्तरमा सचेतना र सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै कानूनी राज्यको अवधारणालाई थप सुदृढ गरिनु यस मन्त्रालयको प्रमुख दायित्व हो ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. न्याय प्रशासनलाई छिटो, छरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निष्पक्ष, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी बनाउनु ।
२. सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्न न्यायमा सहज पहुँच कायम गराउनु ।
३. स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायको सिद्धान्तलाई कुण्ठित बनाउने गरी राजनीतिक, प्रशासनिक, सम्पूर्ण न्याय प्रशासन र समाजिक क्षेत्रबाट हुने विसङ्गति र अनियमितताको गुनासोलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू अवलम्बन गरी भ्रष्टाचारमुक्त कानुनी राज्यको स्थापनार्थ अग्रसरता देखाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. न्यायिक पद्धतिमा सुधार ल्याई न्याय प्रशासनलाई आधुनिकीकरण गर्ने ।
२. न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, झन्झटमुक्त र अनुमानयोग्य बनाउँदै न्यायप्रणालीमा सबैको पहुँच पुर्‍याउने ।
३. समावेशी लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता अनुरूपको सक्षम न्याय प्रशासनको विकास गरी नागरिक उन्मुख कानुनी शासन कायम गर्नुका साथै मानव अधिकार संरक्षण गर्ने ।
४. समाजमा भएका र हुनसक्ने विवादहरूलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
५. नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेअनुरूप स्थानीय तहसम्म न्यायिक व्यवस्थाको संरचना तयार गरी न्यायप्रणालीको पुनर्संरचना गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरु तय गरिएका छन् ।

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५–२०७६/७७ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि	कार्यक्रम संख्या	२५	५	१०	१०
२.	अपराध सर्वेक्षण	"	१	१	१	१
३.	कानुनी शिक्षा र सचेतना अभिवृद्धि	"	१८५	४०	७०	७५

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय ३११०११	१	सालबसाली	• कानूनको निर्माण, संशोधन र परिमार्जन भई कानूनको सुधार भएको हुने । • कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय, सरकारी अधिकारी एवं सरोकारवालाहरूको मानव अधिकार लगायतका विषयमा क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । • मानव अधिकार र मानवीय कानूनको विषयमा स्थानीय तह र शैक्षिक संस्थाहरूमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने । • कानूनी सहायता सम्बन्धी विषयको जानकारी भएको हुने र सो को प्रयोगमा वृद्धि हुने । • विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन प्रतिवेदनका विषयमा सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने । • नेपाल सरकारका विभिन्न राष्ट्रिय कार्ययोजनाअन्तर्गतका जिम्मेवारीहरू पूरा भएको हुन • ,संविधान कार्यान्वयन गर्ने कानून निर्माण भएको हुने । • संविधान, संविधानका	• मानव अधिकार लगायतका राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन र छलफल गरिएको । • स्थानीय तहमा ४७ वटा सचेतना कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । • क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिएको । • मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन सिफारिश कार्यान्वयनसम्बन्धी ३ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि अन्तर्गतको कार्ययोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी ५ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • जिल्ला तहमा पत्रकारहरूसँग संविधानका अन्तरवस्तु, संविधान कार्यान्वयनमा निर्माण भैरहेका कानूनहरूको विवरण र संचार माध्यमको भूमिकासम्बन्धी ३ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • नि:शुल्क कानूनी सहायता कार्यक्रमको प्रभावकारिताको	• देवानी तथा फौजदारी संहिता सम्बन्धी अन्तरक्रिया गर्ने तथा सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • संघीयता कार्यान्वयन सम्बन्धमा सरकारी अधिकारी तथा सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि तालिम र अन्तरक्रिया गर्ने । • चौधौं योजनाले नयाँ कानून तर्जुमा तथा मौजुदा कानूनमा सुधारका लागि पहिचान गरेका विषय र क्षेत्र (अन्य मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रमा नपरेका विषयमा) को सम्न्धमा अध्ययन अनुसन्धान गरी कानून तर्जुमा गर्ने । • पछिल्ला विधेयक र कानून सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र अन्तरक्रिया गर्ने । • मानव अधिकार तथा कानून सम्बन्धी अर्न्तराष्ट्रिय महासन्धिहरू, सिद्धान्त, मूल्य र मान्यताहरू तथा उदीयमान मुद्दाहरुको बारेमा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय, सरकारी अधिकारी एवं सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • नेपालको संविधानको मूलभूत प्रावधानहरू प्रचारप्रसारका लागि विभिन्न संचार माध्यमहरूको परिचालन अन्तरक्रिया लगायतका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मानव अधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी आवधिक पुनरावलोकन सिफारिश कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने ।

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				अन्तरवस्तु र संविधान कार्यान्वयन सम्बन्धी कानूनका विषयमा प्रचारप्रसार भएको हुने । • अपराधको वेसलाइन सर्वेक्षणको नतीजा प्रचारप्रसार भएको हुने।	स्थलगत अनुगमन सम्बन्धी ३ वटा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • नेपाल सरकारका विभिन्न राष्ट्रिय कार्ययोजना अन्तर्गत जिम्मेवारी भएका विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको । • संविधान कार्यान्वयन गर्न करीब ११० वटा विषयमा संघीय कानून, २२ वटा विषयमा प्रदेश कानून र ६ वटा विषयमा स्थानीय कानून बनाउनुपर्ने आवश्यकता पहिचान गरिएको । • हाम्रो संविधान समावेशी संविधान सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिएको । • "कानूनी शिक्षा सचेतना पुस्तिका" को परिमार्जन, प्रकाशन र बितरण गरिएको । • अपराधको वेसलाईन सर्वेक्षणको प्रतिवेदन तयार भई नतीजा सार्वजनिक भएको ।	• लैंगिक हिंसा विरूद्धको राष्ट्रिय कार्ययोजनाअन्तर्गत कानूनी सुधार, सचेतनासम्बन्धी सञ्चालन गर्ने । • भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिअन्तर्गतको कार्ययोजना कार्यान्वयनसम्बन्धी गोष्ठी गर्ने । • मानव अधिकार र मानवीय कानूनका सम्बन्धमा स्थानीय तह तथा शैक्षिक संस्थाहरूमा सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय खासगरी मेलमिलाप सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको प्रचारप्रसारसम्बन्धी कार्यहरु सञ्चालन गर्ने । • कानूनी सहायतासम्बन्धी एकीकृत नीति तर्जुमा गर्ने । • निःशुल्क कानूनी सहायताको प्रभावकारितासम्बन्धी कार्यक्रम गर्ने । • पारस्परिक कानूनी सहायता सम्झौता गर्नका लागि वार्ता प्रकिया अगाडि बढाउने । • सन्धि सम्पन्न गर्ने निर्देशिका तयार गरी लागू गर्ने । • मन्त्रालयको रणनीतिक योजना तयार गर्ने ।
२	नेपाल कानून आयोग ३११०१२	३	सालबसाली	• कानूनको अध्ययन, अनुसन्धानबाट नेपाली कानूनी प्रणालीको परिमार्जन तथा सशक्तीकरण भएको हुने • आम जनतामा कानूनको	• निष्कृय कानूनहरूको खारेजी, एकीकरण तथा संशोधन गर्न कानूनहरूको अध्ययन भई प्रतिवेदन तयार भएको । • विभिन्न कानूनका मस्यौदा तयार भई नेपाल सरकारमा	• कानूनको शासनको मान्यता समाजको तल्लो स्तरसम्म लैजानका लागि आवश्यक विषयवस्तुको अनुसन्धान र विश्लेषण गर्ने । • निष्कृय कानूनहरूको खारेजी, एकीकरण तथा संशोधन गर्न कानूनहरूको अध्ययन

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
				शासनप्रति सम्मान र कानून परिपालना गर्नुपर्ने मान्यता अभिवृद्धि भएको हुने। • कानूनी शासनको अवधारणालाई मूर्त रूप दिन सहयोग पुगेको हुने।	प्रस्तुत गर्ने तयारीमा रहेको। • एकीकरण, खारेजी, संशोधन, परिमार्जन तथा पुनरावलोकन गर्नुपर्ने कानूनको पहिचान गरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरिएको। • नयाँ कानूनको अध्ययन अनुसन्धान तथा मस्यौदा निर्माण गरिएको।	गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने। • नेपाल कानूनहरूको छलफल गर्ने र पुनरावलोकन एवम परिमार्जन गर्नुपर्ने ऐनहरूको पहिचान, छनोट गरी अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने। • नयाँ कानूनको अध्ययन, अनुसन्धान तथा मस्यौदा तयार गर्ने।
३	न्याय सेवा तालीम केन्द्र ३११०१३	३	सालबसाली	• न्याय सेवाका जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।	• सेवा प्रवेश तालिम सञ्चालन गरिएको। • सेवाकालीन तालिम सञ्चालन गरिएको।	• सेवा प्रवेश तालिम सञ्चालन गर्ने। • सेवाकालीन तालिम सञ्चालन गर्ने।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ का लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रु. २१.१२ करोड र पूँजीगततर्फ रु. ०.६८ करोड गरी जम्मा रु. २१.८० करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ८.२ मा दिइएको छ।

८.३ सुरक्षा व्यवस्था

८.३.१ गृह

क. पृष्ठभूमि

प्रभावकारी सुरक्षा प्रबन्ध, सुशासन र विकासको पूर्व शर्त हो । मुलुकमा शान्ति सुरक्षा र सुव्यवस्था कायम गरी जनताको जिउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्न, शान्तिपुर्वक बाँच्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्न, समावेशी आर्थिक विकासका लागि समेत सुरक्षा व्यवस्था प्रभावकारी हुन आवश्यक छ । सुरक्षाको क्षेत्रमा सुरक्षा निकायहरुको आधुनिकीकरण हुन नसक्नु, भरपर्दो सूचना सञ्जालको व्यवस्था नहुनु, खुला सीमानाका कारण साना तथा अबैध हतियारको प्रयोग बढ्नु, क्षतिग्रस्त भवन एवंम पूर्वाधारको पुननिर्माण नहुनु ,सरकारी एवंम सार्वजनिक सम्पत्तिको बढ्दो अतिक्रमण, कार्यरत जनशक्तिको घट्दो मनोबल, साधन स्रोतको न्यूनता तथा अन्य निकायहरु बीचको समन्वयमा कठिनाई रहनु जस्ता विषयहरु यस क्षेत्रको चुनौतिका रुपमा रहेका छन् । साथै देशमा बढ्दो लागू औषध उत्पादन, विक्री वितरण, ओसार पसार र सेवन, मानव बेचबिखन जस्ता कार्यलाई नियन्त्रण गरी स्वच्छ एवंम न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ । विगतमा गएको विनासकारी भूकम्पले गरेको विनाश लगायत नियमित रुपमा घटिरहने विपद्को प्रभावकारी रुपमा व्यवस्थापन गर्न संस्थागत क्षमता विकास गर्दै भावी जोखिमको न्यूनीकरण तथा अल्पीकरण गर्नुपर्ने जिम्मेवारी यस क्षेत्रमा रहेको छ । यसलाई मनन गरी आ.व. ०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा वजेट तयार गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. मुलुकमा शान्ति, सुव्यवस्था र अमनचयन कायम गरी जनताको जिउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु ।
२. नागरिक सुरक्षा र अपराध अनुसन्धानको लागि उपयुक्त प्रविधि र प्रणालीको स्थापना र विकास गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. नागरिकको जिउ, धन, स्वतन्त्रता तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षा गर्नको निम्ति सुरक्षा निकायलाई आधुनिक, व्यावसायिक तथा साधन-स्रोत सम्पन्न बनाउने ।
२. सुरक्षा प्रशासनमा विधिको शासनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी जनतालाई सुशासनको प्रत्याभूति दिने ।
३. मावन बेचबिखत, अपराध नियन्त्रण तथा लागू औषध नियन्त्रण गर्ने ।
४. विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आ.व.२०७४/७५-२०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	शान्तिपूर्वक बाँच्न पाउने अधिकारको सुनिश्चितता (बन्द हड्ताल न्यूनीकरण)	संख्या (पटक)	२७२१	२२००	१०००	५००
२.	उपत्यकाका सबै प्रवेश नाका र सिंहदरवार प्रवेशद्वारहरुमा भेहिकल स्क्यानर जडान	संख्या	–	०	४	४
३.	देशको प्रमुख शहरहरुमा सीसीटीभी (क्लोज सर्किट टेलिभिजन) जडान	-	५	५	१५	२०
४.	राष्ट्रिय परिचय पत्रको तयारी पूरा गरी वितरण	जिल्ला	-	०	१२	२५
५.	लागू औषध प्रयोगकर्ताहरुलाई उपचार गर्न प्रत्येक प्रदेशमा पुनर्स्थापना केन्द्र स्थापना	संख्या	१	०	२	३
६.	आर्थिक विकास र समृद्धिका लागि लगानी	संख्या	१६	५	२	०

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४ को प्रगति	आ.व.२०७४/७५-२०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
	मैत्री सुरक्षित वातावरण (चन्दा असूली न्यूनीकरण)	(ओटा)				
७.	शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने कार्य प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन (शान्ति सुरक्षा कार्यमा खटिने सुरक्षाकर्मीहरुलाई सुरक्षा तालिम प्रदान)	संख्या	-	४,५००	३,५००	३,५००
८.	लागू औषध दुर्व्यशन नियन्त्रण (लागू औषध दुर्व्यशन विरुद्ध अभिमुखीकरण कार्यक्रम)	संख्या	१९	२०	२३	२३
९.	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र सञ्चालनमा रहेका १५ जिल्लाहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास (भवन निर्माण)	जिल्ला संख्या	१४	३	-	-
१०.	महिला तथा बालबालिका सेवा सम्बन्धमा सीप विकास तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन	संख्या	२३	४०	-	-

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु.हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रम ३१४१०१	३		• लागू औषध नियन्त्रण भएको हुने ।	• १९ वटा विद्यालयका करिब १,९०० विद्यार्थीलाई जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • लागू औषध नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य भएको । • लागू औषध उपचार तथा पुनर्स्थापना केन्द्रको भवन निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।	• लागू औषधको अवैध उत्पादन, बेचबिखन भण्डारण, ओसारपसार र प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्ने । • लागू औषको दूर्व्यशनविरुद्ध अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • लागू औषधको दुर्व्यशनमा परेकाहरुको उपचार र पुनर्स्थापनासम्बन्धी आवश्यक प्रबन्ध गर्ने ।
२.	महिला, बालबालिका सेवा केन्द्र ३१४१०४	३.१		• भौतिक पूर्वाधारको विकास भएको हुने ।	• महिला, बालबालिका सेवा सम्बधी विशेष जागरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।	• महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्रहरुको भवन निर्माण गर्ने । • १५ वटा सीप विकास तथा जनचेतना गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । • एउटा सवारी साधन र ३० वटा मोटरसाइकल खरिद गर्ने ।
३.	त्रिवर्षीय अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान कार्ययोजना ११४१०५	४.३		• अपराधका क्रियाकलापमा नियन्त्रण भएको हुने ।	• विधि विज्ञान प्रयोगशालाको लागि फोरेन्सिक औजार/सामाग्री, लागूऔषध पहिचान मेसिन, अनुसन्धान कक्ष औजार/सामाग्री का लागि खरिद प्रक्रिया भइरहेको । • ३० जिल्लामा मुद्दा फाइल डिजिटाइजेसनका लागि कम्पूटर सामाग्री खरिद कार्य सम्पन्न । • वेपत्ता भएका व्याक्तिहरुको तथ्याङ्क आधार र व्यवस्थापनको लागि सफ्टवेयर तयार गर्ने । • निर्माण परामर्श सेवा खरिद प्रक्रियामा रहेको, प्राप्त प्रस्तावहरु मूल्याङ्कन भइरहेको, तालिम प्राप्त ४ वटा कुकुर खरिद भएको ।	• CAP अनुरुप विभागको पुनः संरचना गर्ने । • डाटा सेन्टर निर्माण गर्ने । • विधि विज्ञान प्रयोगशालाको Forensic equipment, तालिम प्राप्त कुकुर खरिद गर्ने । • पहिचान नखुलेका मृत व्याक्तिहरुको व्यवस्थापन गर्ने । • बेपत्ता भएका व्याक्तिहरुको तथ्याङ्क आधार र व्यवस्थापन प्रणली विकास गर्ने ।

ङ. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रु. ४७६८.०९ करोड पूँजीगत तर्फ रु. ७४१.१६ करोड गरी जम्मा रु. ५५०९.२५ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसुचि ८.३.१ मा दिइएको छ।

८.३.२ रक्षा

क. पृष्ठभूमि

राष्ट्रको परिवर्तित परिवेश अनुरुप रक्षा मन्त्रालयको विद्यमान जिम्मेवारी र कार्यमा वृद्धि हुन गएको छ । बदलिएको परिप्रेक्ष्यमा नेपाली सेनाको जिम्मेवारी र भूमिकालाई अझ प्रभावकारी र व्यावसायिक बनाउने सन्दर्भलाई मनन गर्दै यस मन्त्रालयमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास पनि निरन्तर गर्दै आइएको छ । रक्षा मन्त्रालय र नेपाली सेनाबीचको कार्य सम्पादन प्रकृयामा सरलता, पारदर्शिता, सम्पर्क एवंम् संचार व्यवस्थापनमा छिटो छरितोपन ल्याई समग्र कार्य प्रणालीमा सुमधुर सम्बन्ध कायम रहेको छ । आगामी दिनमा नेपाली सेनालाई व्यावसायिक रुपमा अझ कुशल, अनुशासित, उत्प्रेरित, उच्च मनोबल र आत्मसम्मानयुक्त सबल राष्ट्रिय सेनाका रुपमा विकास गरी यसलाई सधैं उच्चस्तरको तयारीमा राख्दै समग्र रक्षा प्रशासनलाई सुदृढ बनाउन सहयोग पुऱ्याउने गरी आ.व. २०७४।७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख.चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. मुलुकमा शान्ति, सुव्यवस्था र अमनचयन कायम गरी जनताको जिउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु ।
२. नागरिक सुरक्षा र अपराध अनुसन्धानका लागि उपयुक्त प्रविधि र प्रणालीको स्थापना र विकास गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय रणनीति

१. नागरिकको जिउ, धन, स्वतन्त्रता तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षा गर्नको निम्ति सुरक्षा निकायलाई आधुनिक, व्यावसायिक तथा साधन-स्रोत सम्पन्न बनाउने ।
२. सुरक्षा प्रशासनमा विधिको शासनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी जनतालाई सुशासनको प्रत्याभूति दिने ।
३. मानव बेचबिखन, अपराध नियन्त्रण तथा लागु औषध नियन्त्रण गर्ने ।
४. विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।

घ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	रक्षा मन्त्रालय ३४५०११	ग १,२,३,४	सालवसाली	• भवन निर्माण भएको हुने । • राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३ जारी भई कार्यान्वय र प्रचार प्रसार भएको हुने । • राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति मस्यौदा हुने ।	• भवन निर्माणाधिन चरणमा रहेको । • राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३ जारी भइ कार्यान्वयन र प्रचारप्रसारको काम भैरहेको । • राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति मस्यौदा समिति गठन भएको ।	• भवन निर्माण गर्ने । • राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति मस्यौदा कार्यलाई निरन्तरता दिने । • राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३ प्रचार प्रसारको कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
२	राष्ट्रिय सुरक्षा परिषदको कार्यालय ३४५०१२	ग १ र २	सालवसाली	• मेशिनरी तथा फर्निचर खरिद भएको हुने ।	• मेशिनरी तथा फर्निचर खरिद कार्य अगाडि बढेको ।	• मेशिनरी तथा फर्निचर खरिद सम्पन्न गर्ने ।
३	जंङ्गी अड्डा ३४५०१३	ग १,२,४	सालवसाली	• नेपाली सेनाको विपद् व्यवस्थापन क्षमता अभिबृद्धि भएको हुने । • भूकम्पपछिको पुन:निर्माण (ब्यारेक, सेनाका अन्य भौतिक पूर्वाधार) र सामूहिक आवास भवन निर्माण भएको हुने । • सैन्य सामग्रीमा आत्मनिर्भर हुने ।	• मिडियम र लाईट हेलिकोप्टर क्यू टि वाई -१/१को खरिद सम्झौता भएको । • भूकम्पपछिको पुन:निर्माण कार्य सुचारु रहेको । • नेपाली सेनाको लागि सैन्य सामग्री उत्पादन प्लाण्ट स्थापनाका् काम भैरहेको।	• नेपाली सेनाको क्षमता अभिवृद्धिको कार्यलाई निरन्तर रुपमा गर्ने । • भूकम्पपछिको पुन:निर्माणको कार्य गर्ने।

ङ. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालू तर्फ रु. ३९९२.१८ करोड पूँजीगत तर्फ रु. ५१६.४३ करोड गरी जम्मा रु. ४५०८.६१ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसुचि ८.३.२ मा दिइएको छ।

८.४ परराष्ट्र

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानद्वारा निर्देशित सिद्धान्त र मान्यता अनुसार विश्व समुदाय समक्ष सद्भाव, मैत्रीपूर्ण सम्बन्धको स्थापना, द्विपक्षीय र बहुपक्षीय सम्बन्धको विस्तार तथा सुदृढीकरण गरी नेपालको राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन गर्नु परराष्ट्र मन्त्रालयको प्रमुख कार्य हो । यसका साथै विकास कुटनीति परिचालन गरी नेपालको विकासमा सघाउ पुऱ्याउने जिम्मेवारी परराष्ट्र मन्त्रालयको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

व्यापार, लगानी, पर्यटन तथा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्न अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र द्विपक्षीय सम्बन्ध सुदृढ गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. कूटनीतिक संयन्त्र र नेपाली समुदायको परिचालन गर्नका साथै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत निर्यात विस्तार, वैदेशिक लगानी तथा प्रविधि परिचालन तथा पर्यटन विकास गर्ने ।
२. वैदेशिक रोजगारीलाई व्यवस्थित, मर्यादित र उत्पादनशील बनाउने ।
३. क्षेत्रीय अन्तरनिर्भरता विकास गर्दै राष्ट्रिय प्राथमिकताका क्षेत्रमा वैदेशिक लगानी र विकास सहयोग परिचालन गर्ने ।

घ. नतिजा सूचक

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आ.व. २०७३/७४ सम्मको प्रगति	आ.व. २०७४/७५-२०७६/७७ को लक्ष्य		
				आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७
१	विदेशस्थित नियोगमा भवन र जग्गा खरिद	संख्या	४	७	१०	६
२	विकास कूटनीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा अनुगमन	संख्या	५	५	५	५

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.ब. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	परराष्ट्र मन्त्रालय ३२६०११	१	सालबसाली	• परराष्ट्र नीतिको प्राथमिकतामा सर्वसम्मति कायम हुने । • संयुक्त राष्ट्रसंघ र अन्य अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको भूमिका वृद्धि हुँदै जाने । • देशगत विशेष रणनीति तयार भई नेपालको विकास कूटनीति अझ प्रभाव बन्दै जाने । • परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानको सुदृढीकरण भई Think Tank Institute को रुपमा विकास हुने ।	• परराष्ट्र नीति पुनरावलोकन गरी प्राथमिकता निर्धारण गर्न उच्चस्तरीय कार्यदल गठन भएको । • विकास कूटनीति सम्बन्धी देशगत विशेष रणनीति तयार गर्ने कार्य भइरहेको । • बिभिन्न मित्रराष्ट्रहरुसँग द्विपक्षीय संयन्त्रहरुको बैठक भएको । • Log Frame of Annual Activities को रुपमा बार्षिक कार्यतालिका तयार गरी लागू गरिएको ।	• उच्चस्तरीय परराष्ट्र नीति पुनरावलोकन कार्यदलको सुझाव अनुसार परराष्ट्र नीतिका सर्वसम्मत प्राथमिकता निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने । • BIMSTEC को चौथो शिखर सम्मेलन नेपालमा आयोजना गर्ने । • विकास कूटनीति अन्तर्गत देशगत विशेष रणनीति तयार गरी व्यापार, लगानी, पर्यटन तथा संस्कृति प्रवर्द्धन र श्रमिक सुरक्षा र हक, हित तथा सचेतता कार्यक्रम गर्ने र ती कार्यक्रमहरुको अनुगमन गर्ने । • परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठान लाई Think Tank Institute को रुपमा विकास

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.ब. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
						गर्ने ।
२	नेपाली राजदूतावासहरु, स्थायी नियोगहरु र महावाणिज्य दूताबासहरु ३२६०१२	१		• विदेशस्थित नियोगहरुको आफ्नै जग्गा, भवन एवं भौतिक संरचना भई कार्यमा प्रभावकारिता वृद्धि हुने । • नेपालको कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार हुँदै जाने ।	• नेपाली राजदूतावास, बैंकककको कार्यालय भवन खरीद भएको । • अन्य नियोगहरुलाई खरिद/निर्माण प्रकृया शुरु गर्न पत्राचार गरिएको ।	• परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गतका विदेशस्थित नियोगहरुमा आवश्यकता अनुसार जग्गा खरिद, भवन निर्माण एवं भौतिक संरचना सुधार गरिने ।
३	सीमा नापी टोली ३२६०१७	२		• नेपाल भारत बीचको सीमा समस्या हल हुँदै जाने ।	• नेपाल भारत बीचको सीमा सम्बन्धमा द्विपक्षीय संयन्त्रले कार्य गरिरहेको ।	• नेपाल-भारतको सीमानामा १,५०० वटा पिल्लर (सीमा स्तम्भ) निर्माण गरिने तथा नेपाल-चीन सीमाको नियमित निरीक्षण गरिने ।
४	राहदानी विभाग ३२६०१८	१		• राहदानी सेवा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको हुने । • राहदानी विभाग ISO प्रमाण पत्र प्राप्त गर्ने पहिलो सरकारी कार्यालय हुने ।	• राहदानी प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई सुधार गरिएको । • पासपोर्ट हराएमा पुलिस रिपोर्ट बनाउनु नपर्ने व्यवस्था गरिएको । • Digital Distribution System लागु गरिएको । • राहदानी सम्वन्धी Mobile Application लागू गरिएको । • राहदानीको डेलिभरी गर्न लाग्ने समय घटाइएको ।	• राहदानी सेवालाई अझ छरितो, चुस्त र सुरक्षित बनाउने । • इ-पासपोर्ट प्रणालीमा जान अन्तर्राष्ट्रिय टेण्डर प्रक्रिया पूरा गर्ने । • राहदानी विभागलाई ISO प्रमाण पत्र प्राप्त गर्ने पहिलो सरकारी कार्यालय बनाउने ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत (रु. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.ब. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
५	कन्सुलर सेवा विभाग ३२६०१९	१		• विदेशमा आपतमा परेका नेपाली श्रमिकहरुको उद्दार कार्य द्रुत र सहज हुने । • Online Services लाई सुदृढ बनाउने ।	• कन्सुलर सेवा विभागबाट Online Services शुरु गरिएको • द्रुत प्रतिकार्य समूहको निर्माण (Rapid Response Team) सम्बन्धी कार्यविधिलाई अन्तिम रुप दिने कार्य भइरहेको । • कन्सुलर ह्याण्ड बुक तयार भएको ।	• अनलाइन कन्सुलर सेवालाई सुदृढ बनाउन भरपर्दो र सुरक्षित वेवसाइट निर्माण गरिने । • द्रुत प्रतिकार्य समूह (Rapid Response Team) गठन गरिने ।

च. बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालुतर्फ रु. ३५५.०५ करोड र पूँजीगततर्फ रु. २७५.५५ करोड गरी जम्मा रु. ६३०.६० करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उपशीर्षक विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ८.४ मा दिइएको छ।

८.५ अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक

क. पृष्ठभूमि

मुलुकको समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्न तथा आर्थिक विकासको लागि सार्वजनिक वित्त सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, वित्तीय क्षेत्रको नियमन तथा वित्तीय परिपालना कायम गर्ने सम्बन्धी कायृहरु गर्दै आएको छ । यस क्रममा सार्वजनिक खर्च, राजस्व, वैदेशिक सहायता र आन्तरिक ऋणको कुशल व्यवस्थापन गर्ने तथा संविधानमा संघीय प्रणाली अनुरुप प्रदेश तथा स्थानीय तहमा राजस्व बाँडफाँड तथा वित्तीय हस्तान्तरण गर्ने कार्य चुनौतीपूण रहेको छ । सो अनुसार अर्थ मन्त्रालय र सोसँग सम्बन्धित कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु कार्यान्वयन हुनेछन् ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

ख१. सार्वजनिक खर्च

१. सार्वजनिक खर्चको न्यायोचित र उत्पादनमूलक विनियोजन तथा कार्यान्वयनमा दक्षता अभिवृद्धि गर्नु ।

ख२. राजस्व

१. स्वच्छ, तटस्थ एवम् पारदर्शी कर प्रणालीको विकास र स्वेच्छिक कर सहभागिताबाट कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कर राजस्वको अनुपात बढाउँदै सङ्घीय संरचनाअनुसार राजस्व संरचनाको निर्माण गर्नु ।

ख३. वैदेशिक सहायता

१. राष्ट्रिय प्राथमिकताअनुरूप आवश्यक पर्ने वैदेशिक सहायताको परिचालन गर्नु ।

२. मुलुकलाई विकास वित्तका लागि आत्मनिर्भर बनाउँदै दिगो विकासका लक्ष्य र राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा सहयोग गर्नु ।

३. सहायताको सही मूल्य प्राप्त हुने गरी विकासको प्रभावकारिता हासिल गर्नु ।

ख४. सार्वजनिक ऋण

१. आर्थिक वृद्धि, रोजगारी सिर्जना र राष्ट्रिय पुँजी निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने गरी सार्वजनिक (आन्तरिक तथा बाह्य) ऋणको व्यवस्थापन गर्नु ।

ख५. बीमा

१. बिमक तथा नियामक निकायको क्षमता बढाउँदै दुर्गम तथा न्यून आय भएका वर्गलगायत समाजका सबै तहसम्म बिमा सेवाको पहुँच पुऱ्याउनु ।

ख६. पुँजी बजार

१. पुँजी बजारलाई पारदर्शी र प्रतिस्पर्धी एवम् पुँजी परिचालनकर्ता तथा लगानीकर्ताहरूको पहुँचयोग्य र विश्वसनीय बनाउनु ।

ख७. सार्वजनिक संस्थान्

१. जनताका आधारभूत आवश्यकता पूरा गर्ने वस्तु तथा सेवाहरू सहज रूपमा उपलब्ध गराउने गरी व्यावसायिक अवधारणानुसार संस्थानहरूको सञ्चालन गर्नु ।

२. निजी क्षेत्र सक्षम साबित भएका तथा प्रतिस्पर्धी बजारको सम्भावना रहेका क्षेत्रहरूमा निजी क्षेत्रको लगानीसमेत आकर्षण गर्ने वातावरण निर्माण गरी संस्थान सञ्चालनमा सरकार, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्रको त्रिपक्षीय संलग्नता सुनिश्चित गर्नु ।

ग. चौधौँ योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

ग१. सार्वजनिक खर्च

१. सार्वजनिक खर्चलाई आर्थिक-सामाजिक पूर्वाधार निर्माणमा विनियोजन गर्ने ।

२. विकास आयोजनाहरूको छनोटका आधारहरू पुनरावलोकन गरी खाद्य, स्वास्थ्य तथा ऊर्जा सुरक्षासहित आत्मनिर्भरतातर्फ उन्मुख र प्रतिफलयुक्त क्षेत्रमा लगानी गर्ने ।

३. स्रोत साधन विनियोजन प्रक्रियालाई कुशल र प्रभावकारी बनाउने ।

४. सार्वजनिक खर्च व्यवस्थालाई जवाफदेही, पारदर्शी र उपलब्धिमूलक बनाउँदै सञ्चालन कुशलता हासिल गर्ने ।

ग२. राजस्व

१. सङ्घीय वित्तलाई आर्थिक समृद्धिको मूल आधार बनाउने ।

२. राष्ट्रिय कराधारको संरक्षण गरी करका आधार र दायरा विस्तार गर्ने ।

३. करका दरहरूलाई प्रतिस्पर्धी एवम् समन्यायिक बनाउने ।

४. सङ्घीय संरचना अनुकूल कर तथा गैरकरका क्षेत्रहरूको पुनरावलोकन तथा बाँडफाँड गर्ने ।

ग३. वैदेशिक सहायता

१. वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमार्फत परिचालन गर्ने ।

२. सहायतालाई आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधारको विकास, रोजगारी सृजना र उत्पादनशील क्षेत्रमा उपयोग गर्ने ।

३. आन्तरिक क्षमता वृद्धि गर्दै वैदेशिक सहायतामाथिको परनिर्भरता घटाउँदै लैजाने ।

ग४. सार्वजनिक ऋण

१. ऋण तिर्न सक्ने क्षमता विकास गर्ने क्षेत्रमा मात्र ऋण लिने ।

२. सार्वजनिक ऋणलाई निश्चित सीमाभित्र राख्न खर्च र राजस्वको कुशल व्यवस्थापन गर्ने ।

ग५. सार्वजनिक खर्च

१. बिमासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको आधारमा बिमितको हित सुनिश्चित गर्न नीतिगत एवम् संस्थागत सुधार गर्ने ।

२. दुर्गम क्षेत्र तथा न्यून आय भएका वर्गसम्म बिमा सेवा पुऱ्याउन विश्वसनीय संयन्त्रहरूको विकास गर्ने ।

ग६. सार्वजनिक खर्च

१. पुँजी बजार सञ्चालन तथा नियमनसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रियस्तरको पूर्वाधार विकास गर्ने ।

२. पुँजी बजारमा वास्तविक क्षेत्रका सङ्गठित संस्था, साना लगानीकर्ता र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थागत लगानीकर्ताहरूको आकर्षण बढाउने ।

ग७. सार्वजनिक खर्च

१. जनताको दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवा वितरण एवम् संवेदनशील सामाजिक क्षेत्रका संस्थानहरूमा मात्र सरकारी लगानी केन्द्रित गर्ने ।

२. सार्वजनिक संस्थानको व्यवस्थापकीय क्षमता एवम् वित्तीय सामाजिक उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्ने ।

३. सार्वजनिक-निजी-सहकारी साझेदारीमार्फत सार्वजनिक संस्थान सञ्चालन गर्ने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासित गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	कृषि विकास बैंक (विविध) (३०५१०३)	१	सुरु : आ.व.२०५५/५६ देखि सालबसाली	• कार्यक्रमको २०० पटक अनुगमन तथा निरीक्षण गरिएको हुने । • कृषक समुह गठन गरी कृषि उद्यमसम्बन्धी ६० वटा चेतनामुलक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । • १२०० किसानलाई ग्रामीण लघु उद्यम विकास तालिम प्रदान गरिएको हुने ।	• किसानहरूको आयस्तरमा वृद्धि भएको । • कृषक समूह गठन गरी ग्रामीण लघु उद्यम विकास तालिम सञ्चालन भएको ।	• लघु उद्यम विकास तालिम प्रदान गर्ने । • सामाजिक तथा सामुदायिक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
२	साना किसान विकास बैंक (वितीय संस्था विविध) (३०५१०४)	१	सुरु : आ.व. २०६३/६४ देखि सालबसाली	• लघुवित्त सेवासम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको हुने । • मासुजन्य पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । • मासुजन्य वस्तुको उत्पादन बढेको हुने । • सामुदायिक भवन, बाटो, खानेपानी, पुल पुलेसा निर्माण भएको हुने । • साना किसान कृषि सहकारी संस्था गठन गरी सेवा विस्तार भएको हुने ।	• हालसम्म २११७ वटा तालिम तथा गोष्टी संचालन भएको । • १९६५ वटा सामुदायिक कार्यक्रम भएको । • ४२१ वटा सानाकिसान सहकारी संस्था विस्तार भएको । • ११३५वटा पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम भएको । • साना किसानका लागि तालिम गोष्ठी, सामाजिक तथा सामुदायिक कार्यक्रम, साना किसान संस्थागत विकास अनुशरण, मासुजन्य पशुपालन प्रवर्द्धन पशुधन सुरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको । • हालसम्म ४०० जना भूकम्प	• सामुदायिक क्षमता विकासका कार्यक्रम गर्ने । • साना किसानहरुको क्षमता विकाससम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पशुधन सुरक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

					पिडीत साना किसानहरुले भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण तालिम प्राप्त गरेको । • १३ हजार जनाले सहुलियत जिविकोपार्जन कर्जा प्राप्त गरेक	
३	पशुधन सुरक्षण कार्यक्रम (३०५१०५)	१	सुरु : आ.व. २०४४/४५ देखि सालबसाली	• पशुधनको व्यवसायिक जोखिम न्यूनीकरण भएको हुने । • कृषकको कृषि कर्जा सुरक्षण भएको हुने ।	• पशुधन मृत्युबाट कृषकलाई हानी नोक्सानी हुँदा राहत वितरण गरिएको । • कृषकहरूको पशुधन सुरक्षित गर्न पशु बिमासम्बन्धी तालिम सञ्चालन भएको । • १८० हजार भन्दा वढी पशुधन सुरक्षण भएको ।	• पशु बिमासम्बन्धी कार्य गर्ने । • पशुधन सुरक्षणसम्बन्धी तालिम तथा गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । • निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षणसम्बन्धी कार्य गर्ने । • कृषि कर्जा सुरक्षण गर्ने ।
४	शीतघर निर्माण ब्याज अनुदान (कृषि विकास बैंक) (३०५१०६)	१	सुरु : आ.व. २०५५/५६ देखि सालबसाली	• अन्न बालीहरू सुरक्षित रुपमा भण्डारण भई कृषकहरूको खाद्य सुरक्षामा सुधार आएको हुने ।	• अन्न बालीहरुको सुरक्षित भण्डारण भई कृषकहरुको खाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीता आएको । • हाल सञ्चालनमा रहेका शितघर केन्द्रहरूको लागि ब्याज अनुदानमा परिणत गर्ने कार्य भइरहेको ।	• शीतघर निर्माण ऋणको ब्याज अनुदान प्रदान गर्ने ।
५	सार्वजनिक संस्थान सुधार कार्यक्रम (३०५१०९)	४	सुरु : आ.व. २०६५/६६ देखि सालबसाली	• सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन लगायत समग्र अवस्थामा सुधार भएको हुने ।	• सार्वजनिक संस्थानलाई आवश्यकतानुसार अनुदान/ऋण प्रदान गरिएको । • सा.सं. सम्बन्धि सफ्टवेयर अध्यावधिक गरिएको । • वीरगजं चिनी कारखाना र वुटवल धागो कारखानलाई लिज मोडालिटीमा संचालन गर्न राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरिएको । • विभिन्न संस्थानहरूको व्यवस्थापन सुधार तथा सञ्चालन प्रक्रियामा रहेको । • निजीकरण पश्चातको मुल्याङ्कन गरिएको ।	• निजीकरण भएका संस्थानहरूको सम्पत्ति व्यवस्थापन तथा सुरक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने । • सफ्टवेयर अध्यावधिक गर्ने । • सार्वजनिक संस्थानको अनुगमन ताथ मुल्याङकन गर्ने ।

६	युवा स्वरोजगार कोष (३०५१११)	१	सुरु : आ.व. २०६५/६६ देखि सालबसाली	• युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि रकम व्यवस्था भएको हुने । • सीप तथा स्वरोजगार वृद्धिको लागि सीपमूलक तालिम सञ्चालन भएको हुने ।	• सीप विकास तथा तालिम सञ्चालन गरिएको ।	• युवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • रोजगारीमूलक अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने । • युवा स्वरोजगार कर्जा प्रदान गर्ने ।
७	पूँजी बजार र पूर्वाधार क्षमता सहयोग आयोजना (३०५११७)	१	सुरु : आ.व. २०६८/६९ देखि सालबसाली	• धितोपत्र बजार व्यवस्थापनका लागि नियामक र संस्थागत संरचना विकास भएको हुने । • भौतिक पूर्वाधार विकासका निमित्त सार्वजनिक निजी साझेदारी (सा.नि.सा.) का लागि संस्थागत संरचना तयार भई सा.नि.सा. मोडेलमा आयोजना सञ्चालन भएको हुने ।	• अर्थ मन्त्रालयमा सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन इकाई राख्ने गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण भएको । • सार्वजनिक ऋण संचालन तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी सफ्टवेयर (Public Debt Operation and Management Software-DOMS) को डिजाइन, आपूर्ति, जडान तथा संचारको लागि सम्झौता भई कार्य प्रारम्भ भएको । • सा.नि.सा.को लागि संभावित एक परियोजना छनौट भई परामर्शदाताले सम्भाव्यता अध्ययन गरेको । • सा.नि.सा. केन्द्रको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण भईरहेको । • सा.नि.सा. ऐनको मस्यौदा तयारी भइरहेको ।	• सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन इकाईको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत गरी कार्यालयको संरचना निर्माण गर्ने । • सा.नि.सा.ऐनलाई अन्तिम रुप प्रदान गर्ने । • सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन तथा (सा.नि.सा. सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । • छनौट गरिने परियोजनाको विस्तृत अध्ययन गरी परियोजना संचालनको मोडालिटी तयार गर्ने । • सा.नि.सा. केन्द्र स्थापना गरी विषयगत निकायहरू मार्फत् आयोजनाहरू अघि बढाउने । • सार्वजनिक ऋण संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सफ्टवेयर निर्माण गर्ने ।
८	सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम (३०५१२०)					

९	मिलिनियम च्यालेन्ज नेपालको कार्यालय (३०५१२१)					
१०	सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालय (३०५१२२)		सुरु: आ.व.२०७३/७४ देखि	• महालेखा नियन्त्रकको कार्यालयमा सार्वजनिक ऋण व्यबस्थापन सचिवालय स्थापना गर्ने		• सार्वजनिक ऋण संचालन तथा व्यवस्थापन (Operation and management) सम्बन्धि हार्डवेयर खरिद गर्ने।
११	वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि कार्यक्रम (३०५३२०)	४	सुरु : आ.व.२०७२/०७३ देखि सालबसाली	• वित्तीय पहुँचमा वृद्धि भएको हुने ।	• विभिन्न बैंकहरूको साझेदारीमा वित्तीय पहुँचको वृद्धि र भुक्तानी प्रणाली सरलीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन भएको । • बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको क्षमता अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यक्रम गरिएको ।	
१२	पशुपालन (मासु तथा दुग्धजन्य) कर्जा कार्यक्रम (५०११६६)	१	सुरु : आ.व.२०६७/०६८ सालबसाली	• पशुपालक साना किसान परिवारमा कर्जा विस्ता भएको तथा उनीहरुको सक्रिय सहभागिता भएको हुने ।	• ७७,७५४ साना किसानलाई ७१,४३१ लाख ऋण लगानी भएको । • कार्यक्रममा समाहित भएका किसानहरूले ४ लाख २१ हजार पशुपालन गरेका । • रु. १० अर्ब ९६ करोडभन्दा बढीको मासु तथा दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन हुने अनुमान गरिएको ।	• थप १५ हजार किसानलाई रु. १ अर्ब ५० करोड कर्जा प्रदान गर्ने ।

८.६ योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली

क. पृष्ठभूमि

योजना प्रणालीलाई देशको आवश्यकता र जनताको चाहना अनुरुप समय सापेक्ष सुधार गर्दै जानु पर्ने हुन्छ । लक्षित विकासको प्रतिफल हासिल गर्न यथार्थपरक र व्यावहारिक योजना तर्जुमा तथा सोको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अग्रणी भूमिका रहन्छ । चौधौं योजनामा योजना प्रक्रियालाई सूचना तथा तथ्य र प्रमाणमा आधारित, नतिजामुखी र यथार्थपरक बनाउन प्रयास गरिनुको साथै विकास योजना नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाको कार्यान्वयन पक्षलाई प्रभावकारी, नतिजामुखी र जवाफदेहीपूर्ण बनाउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको भूमिकालाई सर्वोपरी रुपमा स्वीकारिएको छ । योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका निमित्त गुणस्तरीय तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ । तथ्याङ्कलाई नीति निर्माताहरू माझ निर्णय प्रक्रियाको निम्ति अपरिहार्य साधन मानिन्छ । पछिल्ला दशकमा आवधिक योजना तथा सरकारको वार्षिक कार्यक्रमहरुमा तथ्याङ्क क्षेत्रले विशेष महत्व पाउँदै आएको छ । दिगो विकास लक्ष्यको विश्वव्यापी अभियानको एक हस्ताक्षरकर्ता राष्ट्र भएको हुनाले नेपालले आउँदा धेरै वर्षहरुमा विभिन्न गणनाहरु, सर्वेक्षणहरु र प्रशासनिक अभिलेखहरु समेतको उपयोग गरी दिगो विकास लक्ष्यको सूचकहरुको मापन र अनुगमनका लागि धेरै कामहरु गर्नुपर्ने देखिन्छ । स्वयम् सेवक सेवा एउटा व्यावसायिक एवं संगठित क्षेत्रको रुपमा विकास हुँदै आएको र देश विकासको राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान पुऱ्याउनेतर्फ मुखरित हुँदै गएको देखिन्छ । आ.व.२०७४।७५ को वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट तयार गर्दा यिनै तथ्यहरुलाई मनन गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

१. योजना तर्जुमा पद्धतिलाई प्राविधिक रुपमा सबल, व्यावहारिक रुपमा कार्यान्वयनयोग्य र संस्थागत रुपमा सुदृढ बनाउनु ।
२. विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि कार्यान्वयन क्षमता अभिवृद्धि तथा अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्नु ।
३. योजना, नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाका लक्ष्यहरु हासिल गर्न आवश्यक सूचना समयमै उपलब्ध गराउन सक्ने गरी सबै तहमा नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई संस्थागत गर्नु ।
४. तथ्यमा आधारित नीति निर्माणार्थ परिमाणजनक र परिणामजन्य तथ्यांक उत्पादन गरी सरकारका सबै तहका प्रयोगकर्ताहरुको माग र आवश्यकता सम्बोधन गर्ने ।
५. लागत-प्रभावी तथ्याङ्कीय विकास र गतिविधिहरुका लागि सान्दर्भिक नीति, अभ्यास र क्षमता विकास गर्नु ।
६. विकासका लागि तत्काल आवश्यक पर्ने जनशक्ति आपूर्ति गर्नुका साथै सबै क्षेत्रमा स्वयंसेवी भावनाको विकास गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. सङ्घीय संरचना अनुकूल हुने गरी विद्यमान योजना प्रणालीको सुदृढीकरण तथा विकास गर्ने ।
२. योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने सार्वजनिक निकाय एवम् निजी, सहकारी तथा सामुदायिक क्षेत्रको क्षमता विकास तथा सुदृढीकरण गरी ग्रहणक्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
३. कानूनी र नीतिगत व्यवस्था सुधार गरी विकास योजना, नीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई संस्थागत गर्ने ।
४. मूल्याङ्कनलाई स्वतन्त्र र स्तरीय गराउनुका साथै निर्णय प्रक्रियामा मूल्याङ्कनका नतिजाको प्रयोगलाई व्यवस्थित गर्ने ।
५. अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसम्बन्धी निकाय र जनशक्तिको क्षमता विकासलाई विशेष जोड दिने ।
६. उच्च गुणस्तरीय तथ्याङ्क उत्पादन, सुधार र आपूर्ति गर्ने ।
७. तथ्याङ्क उत्पादनका सबै सम्भाव्य विधि र स्रोतहरुको उपयोग गर्ने ।

८. सङ्घीय संरचना अनुसार तथ्याङ्कको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न संस्थागत क्षमता अभिबृद्धि गर्ने ।

९. विकास कार्य तथा सार्वजानिक सेवा प्रवाह कमी भएको क्षेत्रहरुमा सहजीकरण गर्न युवाहरु लगायत विभिन्न विषय र क्षेत्रका व्यक्तिहरुलाई स्वयंसेवकको रुपमा परिचालन गर्ने ।

१०. विपद्को अवस्था तथा अन्य आकस्मिक कार्यमा स्वयंसेवामार्फत सहयोग पुऱ्याउने ।

११. स्वयंसेवाको क्षेत्रमा गरिएका राष्ट्रिय/ अन्तराष्ट्रिय अभ्यासहरुको आधारमा स्वयंसेवासम्बन्धी जागरण एवम् प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

घ. नतिजा सूचकहरु

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	आ.व.२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५-२०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	विषय क्षेत्रगत अध्ययन अनुसन्धान	वटा		५	७	९
२.	योजना सम्बन्धी तालिम	जना		-	१५०	२००
३.	अनुगमन सम्बन्धी तालिम	जना		१५०	१५०	२००
४.	तेस्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन गरिने आयोजना	संख्या	३६	३	३	३
५.	आन्तरिक मूल्याङ्कन	संख्या	३	२	२	२
६.	राष्ट्रियस्तर को सर्भेक्षण	संख्या		२	२	२
७.	तथ्याङ्क सम्वन्धी तालिम	संख्या		७५	७५	१००
८.	रोजगारी सिर्जना (स्वयंसेवक सेवा)	संख्या		१४२३	१३८५	१३८५

ङ वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय ३९१०११	१,२,३,४, ५		• समस्टिगत आर्थिक मोडेल तथा दीर्घकालिन सोचको प्रारम्भिक तथा अन्तिम दस्तावेज तयार भएको हुने । • सीप विकास तथा जनचेतना सम्बन्धी विभिन्न तालिम तथा गोष्ठीहरु सञ्चालन भएको हुने । • दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएको हुने । • विकासका समसामयिक विषयमा अध्ययन अनुसन्धान भएको हुने । • विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा क्षेत्रिय स्तरका गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । • २०७४/७५को वार्षिक कार्यक्रम भाग-१ र अनुसन्धान एवम् व्यवसायिक जर्नल विकास पत्रिका प्रकाशन भएको हुने । • विकास कार्यक्रमहरुको	• राष्ट्रिय योजना आयोगको वेभसाईटलाई स्तरोन्नती गरिएको । • ई-रजिष्ट्रेसन प्रणालीको स्थापना भएको । • राष्ट्रिय विकास योजना प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणको उपागमलाई मूलप्रवाहीकरण गरिएको । • विभिन्न विकास कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भएको । • कर्मचारीहरुको लागि क्षमता विकास सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएको । • विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा प्राप्त भएको । • नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली संस्थागत भएको । • विभिन्न आयोजनाहरुको तेस्रो पक्षबाट मूल्यांकन भएको । • राष्ट्रिय योजना आयोगको वार्षिक प्रगति विवरण प्रकाशन भएको । • फर्निचर, कम्प्यूटर लगायतका सामान खरिद भएको । • राष्ट्रिय विकास समस्या	• समष्टिगत आर्थिक मोडेल तयारी गर्ने । • दीर्घकालिन सोचको प्रारम्भिक तथा अन्तिम दस्तावेज तयार गर्ने । • दिगो विकास लक्ष्य को वेसलाईन प्रतिवेदन तयार गर्ने । • सार्वजानिक निजी साझेदारीसम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सार्वजनिक निजी साझेदारी केन्द्रको स्थापना र सुदृढीकरण गर्ने । • आ.व.२०७४/७५को वार्षिक कार्यक्रम भाग-१ र अनुसन्धान एवम् व्यवसायिक जर्नल विकास पत्रिका प्रकाशन गर्ने । • सीप विकास तथा जनचेतना सम्बन्धी विभिन्न तालिम तथा गोष्ठीहरु सञ्चालन गर्ने । • विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा क्षेत्रिय स्तरका गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बिकास बहस कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • विकासका समसामयिक विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • समष्टिगत आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी अध्ययन गर्ने । • राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठक सञ्चालन गर्ने । • अनुगमन तथा मूल्यांकन दिग्दर्शन परिमार्जन गर्ने । • आयोजना कार्यसम्पादन सूचना प्रणालीको कार्यान्वयन गर्ने । • हाल सम्मका आवधिक योजनाको समिक्षा दस्तावेज तयार गरी प्रकाशन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भएको हुने । • कर्मचारीहरुको क्षमता विकास भएको हुने । • अफिस अटोमेशन तथा अन्य सूचना प्रविधिमा आधारीत सूचना प्रणाली क्रमशः लागू भएको हुने । • नतिजामुलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली संस्थागत भएको हुने । • विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा लिएको हुने । • टेलिभिजनबाट विकास बहस नामक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने । • सार्वजानिक नीजि साझेदारी Project Bank तथा श्रोतकेन्द्र निर्माण भएको हुने । • राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठक सञ्चालन भएको हुने । • अनुगमन तथा मूल्यांकन दिग्दर्शन परिमार्जन भएको हुने । • आयोजना कार्यसम्पादन सूचना प्रणालीको कार्यान्वयन भएको हुने ।	समाधान समितिको बैठक सम्पन्न भएको । • विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय स्तरका गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएको । • चौधौं योजनाको विस्तृत दस्तावेज तयार गरी प्रकाशन गरिएको ।	• विभिन्न विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने । • प्रादेशिक तथा स्थानीय तहमा कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयनको क्षमता विकास र योजना तथा अनुगमन तथा मूल्यांकन फ्रेमवर्कको तयारी गर्ने । • कर्मचारीहरुको क्षमता विकास सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने । • अफिस अटोमेशन तथा अन्य सूचना प्रविधिमा आधारित सूचना प्रणाली क्रमशः लागू गर्ने । • पुस्तकालय स्थानान्तरण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • विभिन्न आयोजनाहरुको आन्तरिक मूल्यांकन तथा तेश्रो पक्षबाट मूल्यांकन गरिने । • कोलम्वो प्लानसम्बन्धी बैठकहरु सञ्चालन गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				• हालसम्मका आवधिक योजनाको समिक्षा दस्तावेज तयार गरी प्रकाशन भएको हुने । • विभिन्न आयोजनाहरुको आन्तरिक तथा तेश्रो पक्षबाट मूल्यांकन भएको हुने ।		
२	आर्थिक तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम ३९११०२	२ ६ ७	सालबसाली	• आर्थिक क्षेत्रका विभिन्न सूचक तथा तथ्याङ्कहरू प्राप्त हुने	• आर्थिक तथ्याङ्कसँग सम्बन्धित विभिन्न सर्वेक्षणहरू सञ्चालन भई विभिन्न नतिजाहरू सार्वजनिक भएको । कतिपय गणना तथा सर्वेक्षणका कार्यक्रमहरू जारी रहेको ।	• राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७४ को स्थलगत तथ्याङ्क संकलन गर्ने । • चिया तथा कफी खेती सर्वेक्षण गर्ने । • स्थायी बालीको उत्पादन लागत सर्वेक्षण गर्ने । • राष्ट्रिय लेखाको रिबेसिंग कार्य गर्ने । • औद्योगिक गणनाको पाइलट सर्वेक्षण नतिजा प्रकाशन गर्ने । • तथ्याङ्कीय व्यावसायिक रजिष्टरको अद्यावधिक कार्य गर्ने । • राष्ट्रिय लेखाको अनुमान तयारी सम्बन्धी कार्य गर्ने । • आपूर्ति तथा उपयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने । • कृषि क्षेत्रको उत्पादन लागत सम्बन्धी सर्वेक्षण गर्ने । • मूल्य तथ्याङ्क सम्बन्धी कार्य (आइ.सी.पी. समेत) गर्ने ।
३	सामाजिक तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम ३९११०३	२ ६ ७	सालबसाली	• सामाजिक क्षेत्रका विभिन्न सूचक तथा तथ्याङ्कहरू प्राप्त हुने	• सामाजिक तथ्याङ्कसँग सम्बन्धित विभिन्न सर्वेक्षणहरू सञ्चालन भई विभिन्न नतिजाहरू सार्वजनिक भएको । कतिपय गणना तथा सर्वेक्षणका	• नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण स्थलगत तथ्याङ्क संकलन गर्ने । • नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण चौथोको तयारी काय गर्ने । • जलवायु परिवर्तन सर्वेक्षणको नतिजा तयारी गर्ने ।

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
					कार्यक्रमहरू जारी रहेको ।	• इन्भाइरन्मेन्टल स्टाटिस्टिक्स अफ नेपालको प्रकाशन गर्ने । • लैंगिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क संकलन/प्रकाशन गर्ने । • वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण गर्ने । • सहरी जनसंख्या सर्वेक्षणको नतिजा तयारी र प्रकाशन गर्ने । • गणना क्षेत्र तथा सेटलमेन्ट नक्सांकन सम्बन्धी कार्य गर्ने । • राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक कार्य गर्ने ।
४	योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम ३९११०४	२ ५ ६ ७ ८	सालबसाली	• तथ्याङ्कीय योजना र जनशक्ति विकाससँग सम्बन्धित एन.एस.डी.एस. स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा जाने र जनशक्ति विकासका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने ।	• योजना तथा जनशक्ति विकाससँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको । प्रकाशनहरू निरन्तर भइरहेका । भौतिक तथा तथ्याङ्कीय पूर्वाधारहरू तयार भइरहेको ।	• एन.एस.डी.एस. को पैरवी तथा सार्वजनिकीकरण कार्यक्रम गर्ने । • तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूको माग तथा सन्तुष्टि सम्बन्धी सर्वेक्षणको नतिजा सार्वजनिक गर्ने । • राष्ट्रिय तथ्याङ्क दिवस मनाउने । • जनशक्ति विकाससँग सम्बन्धित विभिन्न तहका तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चलन गर्ने । • विभागका नियमित प्रकाशनहरूको प्रकाशन गर्ने । • गणना तथा सर्वेक्षणहरूसँग सम्बन्धित सामग्रीको अभिलेखन गर्ने । • नवप्रवेशी कर्मचारीहरूलाई आधिकारिक तथ्याङ्क सम्बन्धमा प्रशिक्षणमूलक तालिमहरू संचालन गर्ने । • स्थानीय तह (गाउँपालिका तथा नगरपालिका) मा कार्यरत कर्मचारीहरुको तथ्याङ्कीय क्षमता अभिबृद्धि गर्ने ।

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
५	जिल्ला तथ्याङ्क कार्यालयहरू ३९१०१४	५,६,७,८	सालबसाली		• आर्थिक तथ्याङ्क विकास, सामाजिक तथ्याङ्क विकास र योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम अन्तर्गतका नियमित कार्यक्रमहरू सालबसाली रुपमा सम्पन्न गरिएको । • तथ्याङ्क कार्यालय मकवानपुर नवनिर्मित आफ्नै भवनमा सरी सेवा प्रवाह गरिरहेको । • ७५ वटै जिल्लाका जिल्ला वस्तुगत विवरणहरूको दोस्रो संस्करण तयार भएको ।	• आर्थिक तथ्याङ्क विकास, सामाजिक तथ्याङ्क विकास र योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम अन्तर्गतका नियमित तथा नयाँ कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने । • गाउँपालिका, नगरपालिका तथा प्रादेशिक वस्तुगत विवरणहरू तयार हुने । • कास्की, स्यांग्जा, बाग्लुंगस्थित तथ्याङ्क कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य पूरा हुने ।
६	राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको संस्थागत विकास ३९११०५	९,१०,११	सालबसाली	• विभिन्न विषयक्षेत्रमा ज्ञान, सीप भएका व्यक्तिहरुलाई अल्पकालीन रोजकारी प्राप्त भएको हुने । • स्वयंसेवी भावना भएका व्यक्तिहरुको परिचालनबाट समुदायस्तरबाटै स्वयंसेवाको प्रवर्द्धन भएको हुने । • जनशक्तिको अभाव भएका क्षेत्र (Sector) मा स्वयंसेवकहरूको परिचालन गरी सेवाप्रवाह र स्थानीय विकास निर्माणकार्यमा	• आ.व. ०७३/७४ मा स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा र इन्जिनियरिङ्ग विषय क्षेत्रमा गरी १४२३जना स्वयंसेवक परिचालन भएको । • स्वास्थ्य, कृषि, पशुसेवा र शिक्षा तर्फका १०६० सार्वजनिक सेवा केन्द्रहरूमा स्वयंसेवकहरू खटाइएको । • परिचालित स्वयंसेवकहरूबाट कृषि, पशुसेवा, स्वास्थ्य र सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण र सामाजिक परिचालनमा सहयोग पुगेको । • आ.ब. ०७३/७४ मा स्वयंसेवाको प्रवर्द्धनका लागि २ वटा वृत्त चित्र र १/१ वटा रेडियो र टेलिभिजन सम्वाद कार्यक्रम निर्माण /प्रशारण	**परिचालन** • जिल्ला तथा संघ/संस्था अन्तर्गत स्वास्थ्य, पशु सेवा, कृषि सेवा, सार्वजनिक निर्माण र अन्य निर्धारित क्षेत्रमा १३८५ जना स्वयंसेवकहरू परिचालन गर्ने । • विपद्/आकस्मिक कार्यहरूमा आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक परिचालन गर्ने । **प्रवर्द्धन तथा संजालीकरण** • अन्तर्राष्ट्रिय स्वयंसेवक दिवस, केन्द्र तथा प्रदेश / जिल्लास्तरमा मनाउने । • स्वयंसेवासम्बन्धी वृत्त चित्र र सम्वाद कार्यक्रम/सन्देश तयार गर्ने तथा रेडियो र टेलिभिजनबाट प्रसारण गर्ने । • शिक्षालय/संस्थाहरूमा स्वयंसेवासम्बन्धी छलफल कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी लक्षित सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

क.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				सहयोग पुगेको हुने । • स्वयंसेवक परिचालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग कार्यगत सञ्जाल (Network) विस्तार भएको हुने । • स्वयंसेवा सम्बन्धी नीति, तथा निर्देशिका /कार्यविधि तर्जुमा भएको हुने । • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको प्रवर्द्धनात्मक तथा परिचालन क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने । • स्वयंसेवक तथा स्वयंसेवाको क्षेत्रमा सक्रिय संस्थाहरूको अभिलेख अद्यावधिक भएको हुने । • स्वयंसेवकहरूको क्रियाकलापहरूको स्थलगत अनुगमनबाट स्वयंसेवक परिचालन कार्य प्रभावकारी भएको हुने ।	भएको । • आ.ब. ०७३ /७४ मा १४ वटा स्वयंसेवी संघ-संस्था / आश्रम/ सामुदायिक विद्यालय सहयोग कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको । • परिचालित स्वयंसेवकहरूको लागि क्षमता विकास सम्बन्धी ३८ वटा विशिष्टिकृत तालिम सम्पन्न गरिएको । • स्वयंसेवक परिचालन गरिएका ३५ वटा जिल्लाहरूको स्थलगत अनुगमन गरिएको । • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको गतिविधि पुस्तिका (नेपाली र अंग्रेजीमा) प्रकाशन गरिएको। • स्वयंसेवासँग सम्बन्धी विभिन्न ३ वटा विषयमा अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरिएको । • शिक्षालय /संस्थाहरूमा स्वयंसेवासम्बन्धी २४ वटा छलफल कार्यकमसम्पन्न गरिएको । • भि.आई.एम.एस.को सुदृढीकरण गरीअनलाईन आवेदन सेवा संचालन गरिएको । • स्वयंसेवक पोर्टल संचालन	• स्वयंसेवी उद्देश्यका लागि आयोजित स्वास्थ्य शिविर सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने । • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको परिचयात्मक पुस्तिका (नेपाली र अंग्रेजी भाषामा) तयार गर्ने । • स्वयंसेवी संघ संस्थाहरूको उद्देश्य र कार्यक्रमलाई सहयोग पुग्ने गरी सहकार्यमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवासम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । • स्वयंसेवा सम्बन्धी विज्ञापन तथा प्रचार प्रसार गर्ने । **क्षमता विकास** • परिचालित स्वयंसेवकहरूको लागि बिशिष्टिकृत र विषयगत तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने किसिमका तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • पुस्तकालय सुदृढीकरण गर्ने । • स्वयंसेवकहरूको परिचालन गर्ने जिल्ला स्थित कार्यालयका कर्मचारी तथा सम्पर्क व्यक्तिहरूको लागि अन्तरक्रियात्मक गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । • स्वयंसेवक आदान प्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्वयंसेवक संयोजकहरूको प्रगति मूल्याङ्कन गोष्ठी संचालन गर्ने । **व्यवस्थापन** • राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाको निर्देशक समिति तथा कार्यकारी समितिको बैठकहरू गर्ने । • राष्ट्रिय स्वयंसेवा नीति, कार्ययोजना, कार्यविधि, आचार संहिता जस्ता दस्तावेजहरू तर्जुमा गर्ने ।

क्र.सं	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				• स्वयंसेवा/स्वयंसेवक सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन सुदृढ भएको हुने ।	गरिएको । • यस सेवाको अफिशियल वेभसाईट सुदृढ गरिएको । • हालसम्म १२८०८ जना स्वयंसेवकहरू परिचालन भएका ।	• यस सेवाको वेभसाईटलाई मोवाईल/ट्याब्स कम्प्याटिवल बनाउने । • स्वयंसेवकहरूका लागि परिचयात्मक तथा विषय क्षेत्रगत रूपमा आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको तयारी तथा वितरण गर्ने । • कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने कम्प्युटर, स्क्यानर, प्रिन्टर जस्ता सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने । **अनुगमन र मूल्याङ्कन** • राष्ट्रिय योजना आयोगका पदाधिकारी तथा राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवाका कर्मचारीहरुद्वारा स्थलगत अनुगमन गर्ने । • स्वयंसेवक संयोजकहरूद्वारा जिल्ला स्थित सार्वजनिक सेवा केन्द्रको अनुगमन गर्ने । **अन्य** • राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्वयंसेवी संस्थाहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने । • स्वयंसेवक परिचालन सम्बन्धी र प्रवर्द्धनात्मक कामहरूको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने । • परिचालित स्वयंसेवकहरू तथा नेपालमा क्रियाशिल स्वयंसेवा प्रवर्द्धन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने । • समसामयिक विभिन्न विषयहरूमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालु तर्फ रु. १२३.२४ करोड र पूँजीगत तर्फ रु. ७.३० करोड गरी जम्मा रु. १३०.५४ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ८.६ मा दिइएको छ।

परिच्छेद ९ : संवैधानिक अंग तथा निकायहरू

९.१ राष्ट्रपतिको कार्यालय

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको भाग ६ धारा ६१ मा व्यवस्था भए अनुसार नेपालमा राष्ट्रप्रमुखको रुपमा एकजना राष्ट्रपति रहने व्यवस्था छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसार राष्ट्रप्रमुखबाट सम्पादन हुने कार्यहरुलाई सहयोग पुऱ्याउन राष्ट्रपतिको कार्यालय रहने र कार्यालयको काम कारवाही संचालन गर्न आवश्यक कर्मचारी तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यहरु नेपाल सरकारबाट हुँदै आएको छ । कार्यालयको भवन लगायत अन्य संरचनाहरु अत्यन्त पुरानो भएकोले संस्थागत भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, संभार, स्तरोन्नती लगायत विविध सालवसाली निर्माण कार्यहरुलाई आगामी वर्षमा पनि निरन्तरता दिनेगरी आ.व. ०७४/७५ को कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरीएको छ।

ख. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु र समाप्ती वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/०७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
१	राष्ट्रपतिको कार्यालय १०१०११३/ १०१०११४	नखुल्ने	सालवसाली	• भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, संभार एवं स्तरोन्नति भएको हुने ।	• वहुवर्षीय कार्यक्रमको रुपमा संचालित राष्ट्रपति आवासको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। • राष्ट्रपति आवास गृहको दोश्रो प्याकेजअन्तर्गत विविध निर्माण कार्यमध्ये वाउण्ड्रीवाल, जेनेरेटर, ट्रान्सफरमर सप्लाइ कार्य सम्पन्न भइ अन्य निर्माण कार्य तदारुकताका साथ संचालन भैरहेको ।	• राष्ट्रपति आवास गृहको दोस्रो प्याकेज अन्तर्गतका विविध निर्माण कार्यहरु सन्चालन गर्ने । • राष्ट्रपति भवन परिसर भित्र अन्य निर्माण सुधार तथा विविध मर्मत सम्भार, स्तरोन्नति एवं सुधारका कार्यहरु संचालन गर्ने । • राष्ट्रपति भवन शीतल निवासको भवन निर्माणको कार्य आगामी आ.ब .मा सुरु गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस कार्यालयका लागि चालूतर्फ रू. ११.९१ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ३.१७ करोड गरी जम्मा रू. १५.८० करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूचीमा ९.१ मा दिइएको छ ।

९.२ उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको धारा ६७ मा नेपालमा एक उपराष्ट्रपति रहने र धारा ७३ मा नेपालमा एक उपराष्ट्रपतिको कार्यालय रहने व्यवस्था गरिएको छ । यसै सन्दर्भमा उपराष्ट्रपतिको कार्यलाई सहजीकरण गर्नका लागि उपराष्ट्रपतिको कार्यालय स्थापना गरी कार्य सञ्चालन हुँदै आएको छ । यस कार्यालयले उपराष्ट्रपतिको कार्यको व्यवस्थापन, सुरक्षा, भेटघाट व्यवस्थापनका कामहरू सम्पादन गर्दै दैनिक प्रशासन सञ्चालन लगायतका विभिन्न क्षेत्र/निकाय/संस्था/नागरिक समाजसँग अन्तरक्रिया गर्दै कार्यालयलाई थप मर्यादित र व्यवस्थित गर्दै आएको छ ।

ख. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थति	आ.व. २०७३/७४ मा सम्पन्न हुने क्रियाकलापहरू
१	१०२००१	नखुल्ने	सालबसाली	कार्यालय सञ्चालन भएको		कार्यालय सञ्चालन गर्ने।
२	१०२०११		सालबसाली	कार्यालय सञ्चालन हुने फर्निचर खरिद तथा सफ्टवेयर खरिद भएको		कार्यालय सञ्चालन गर्ने।

च बजेट

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लागि यस क्षेत्र/मन्त्रालयको लागि चालूतर्फ रु. ३.१५ करोड पूँजीगततर्फ रु. ०.५३ करोड गरी जम्मा रु. ३.६८ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.२ मा दिइएको छ।

८.३ व्यवस्थापिका संसद

क. पृष्ठभूमि

सरकारको गठन, नियन्त्रण, निर्देशन तथा विधि व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्नका लागि व्यवस्थापिका संसदको गठन भएको हो । व्यवस्थापिका–संसदको काम कारवाही प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि व्यवस्थापिका–संसद सचिवालयसम्बन्धी ऐनद्वारा व्यवस्थापिका–संसद सचिवालयको स्थापना भएको र यिनै जिम्मेवारीलाई कुशलता, प्रभावकारिता र दक्षताका साथ सम्पन्न गर्न र क्षमता अभिवृद्धि गर्नेतर्फ आ.व. २०७४/०७५ को वार्षिक कार्यक्रम परिलक्षित रहेको छ।

ख.वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	व्यवस्थापिका संसद २०२०११	नखुल्ने	साल वसाली	• संसद सेवाका कर्मचारीहरुको कार्य दक्षता अभिवृद्धि भै प्रभावकारी सेवा प्रवाह भएको हुने। • अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र भवन व्यवस्थापिका–संसद बैठकको लागि प्रयोग हुने। • भौतिक संरचनाहरुको मर्मत सम्भार हुने। • फोहोर मैला व्यवस्थापन भै सचिवालय परिसर सफा हुने। • प्रर्याप्त भौतिक संरचनाहरुको व्यवस्थापन हुने।	• कर्मचारीको कार्य दक्षता अभिवृद्धिसम्बन्धी विभिन्न तह र श्रेणीका लागि विभिन्न किसिमको तालिम सञ्चालन गरिएको। • अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र भवन भाडामा लिई व्यवस्थापिका संसदको वैठक सञ्चालन गर्ने गरिएको। • सचिवालय परिसर भित्रका केही कार्यकक्ष, शौचालय, आदि भौतिक संरचनाहरु मर्मत र रंगरोगन भएको। • सचिवालय परिसर भित्र	• संसदीय समितिहरुका लागि सभाकक्ष निर्माण र राष्ट्रिय सभाको लागि संसद भवन निर्माण गर्ने । • व्यवस्थापिका संसद वैठकको लागि अन्तर्राष्ट्रियसम्मेलन केन्द्र विकास समितिसँग भाडामा लिन सम्झौता गरी वैठक सञ्चालन गर्ने। • भौतिक संरचनाहरुको निर्माण, रंग रोगन तथा मर्मत सम्भार गर्ने। • मानव संसाधन विकाससम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने। • सचिवालयको कार्यकक्ष व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाइने। • कर्मचारीहरुको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धी हुने। • सचिवालयबाट सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरुसँग सम्बन्धित विषयमा

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शि.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
				• व्यवस्थापिका संसद भवन निर्माण तथा थप भइ संसदीय समितिका बैठक र कर्मचारी व्यवस्थापन प्रभावकारी हुने।	ढल निकास, पानी आपूर्ति नियमित रुपमा सञ्चालन भएको। • सचिवालयमा भएका संसदीय समितिहरुका सभापति कक्ष तथा सचिव सहसचिवहरुका कार्यकक्षको व्यवस्थापन गरिएको।	आवश्यक तालिम सञ्चालन हुने । • व्यवस्थापिका संसदका माननीय सदस्यहरु तथा सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुका आवश्यक ज्ञान, सीप, क्षमता विकास र अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने। • आवश्यक विभिन्न सामग्रीहरु खरीद गरिने।

ग. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस सचिवालयका लागि चालू तर्फ रू. १६६.७४ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ५.०१ करोड गरी जम्मा रू. १७१.७५ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.३ मा दिइएको छ।

९.४ अदालत

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले स्वतन्त्र सक्षम र निष्पक्ष न्यायपालिकाको परिकल्पना गरेको छ । यस परिकल्पनानुसार स्वतन्त्र, स्वच्छ र प्रभावकारी सक्षम न्याय व्यवस्था कायम गर्न नसकिएसम्म व्यक्तिका मौलिक हक एवम् मानवअधिकारको संरक्षण गर्न कानूनको शासनप्रति सम्मानको भाव कायम गर्न सकिने अवस्था रहदैंन । न्यायपूर्ण समाजको स्थापना र विकासको लागि अनआस्थामा आधारित स्वतन्त्र, सक्षम र प्रभावकारी न्यायपालिका अपरिहार्य हुन्छ । न्यायपालिकाले आफ्नै सोँच र सक्रियतामा २०६१ सालदेखि योजनावद्ध विकासको सुरुवात गरेको हो । प्रथम पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०६१-२०६६) र दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०६६-२०७१) को कार्यान्वयनबाट प्राप्त उपलब्धिहरूलाई संस्थागत गर्दै योजना कार्यान्वयनका सन्दर्भमा प्राप्त अनुभवका आधारमा आवश्यक परिमार्जन र सुधारसहित न्यायपालिकाको तेस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना (२०७१-२०७६) को तर्जुमा गरेको र उक्त योजना कार्यान्वयनको समेत दुई वर्ष व्यतित गरी सकेको छ ।

न्यायपालिकाको रणनीतिक योजना अन्तर्गत निर्धारित विभिन्न कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन योजना तयार गरी सोका लागि लाग्ने बजेट समेत योजनाले प्रक्षेपण गरेको छ । तेह्रौ योजनामा न्यायपालिकाको रणनीतिक योजनाका बिभिन्न कार्यक्रमहरुलाई राष्ट्रिय योजनामा समावेश गरी क्षेत्रगत उद्देश्य र विभिन्न रणनीतिक प्रक्षेपण गरेको थियो र यसलाई चौधौं योजनामा पनि निरन्तरता दिईएको छ । यस प्रक्रियाबाट राष्ट्रिय योजनामार्फत न्यायपालिकाको रणनीतिक योजना कार्यान्वयनको आधार तयार भएको छ। आ.व.२०७४/०७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रममा न्यायपालिकाको रणनीतिक योजना अन्तर्गतका विभिन्न कार्यक्रमहरु र तिनको वार्षिक लक्ष्यलाई आधार मानी कार्यक्रमहरु समावेश गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्यः

१. न्याय प्रशासनलाई छिटो, छरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निष्पक्ष, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी बनाउनु।
२. सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्न न्यायमा सहज पहुँच कायम गराउनु ।
३. स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायको सिद्धान्तलाई कुण्ठित बनाउने गरी राजनीतिक, प्रशासनिक, सामाजिक क्षेत्रबाट हुने बिसंगति र अनियमितताको गुनासोलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरु अवलम्बन गरी भ्रष्टाचारमुक्त कानुनी राज्यको स्थापनार्थ अग्रसरता देखाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. न्यायिक पद्दतिमा सुधार ल्याई न्याय प्रशासनलाई आधुनिकीकरण गर्ने ।
२. न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, झन्झटमुक्त र अनुमानयोग्य बनाउँदै न्यायप्रणालीमा सबैको पहूँच पुऱ्याउने ।
३. समावेशी लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता अनुरुपको सक्षम न्याय प्रशासनको विकास गरी नागरिक उन्मुख कानुनी शासन कायम गर्नुका साथै मानव अधिकार संरक्षण गर्ने ।
४. समाजमा भएका र हुनसक्ने विवादहरुलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
५. नेपालको संबिधानले परिकल्पना गरेअनुरुप स्थानीय तहसम्म न्यायिक व्यवस्थाको संरचना तयार गरी न्यायप्रणालीको पुनर्संरचना गर्ने ।

घ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१.	अदालत सुदृढीकरण २०४१०१	१ २ ३ ४ ५	२०५७/५८ देखि, सालवसाली लागत नखुल्ने	• भक्तपुर, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, तनहुँ, नवलपरासी दाङ जिल्ला अदालतहरुमा समयतालिका पद्दति लागू भइरहेको अवस्थामा २०७२।४।१ देखि झापा, मोरङ, सप्तरी, महोत्तरी, वारा, सिन्धुपाल्चोक, स्याङजा, म्याग्दी, कपिलवस्तु, सल्यान, दैलेख, सुर्खेत, डडेलधुरा, कञ्चनपुर, कैलाली, बाँके, रुपन्देही र कास्की गरी थप १८ वटा जिल्ला अदालतहरुमा लागू भई जम्मा २५ वटा जिल्ला अदालतहरुमा समयतालिका पद्दति संचालन हुने । टिपोट प्रणाली लागू भएको हुने। अदालतमा प्रयोग हुने नेपाली कागजको गुणस्तर कायम गराउन निर्देशिका तयार गर्ने कार्य गरेको	• हालसम्म २५ वटा जिल्ला अदालतहरुमा समय तालिका पद्दति लागू भैसकेको र बाँकी १६ वटा जिल्ला अदालतहरुमा समयतालिका पद्दति लागू हुने प्रक्रियामा रहेको । • यस आ.व. मा मुद्दाको टिपोट प्रणाली सफ्टवेयर सहित ७५ जिल्ला अदालतहरुमा लागू भैरहेको । • सबै अदालतहरुमा मुद्दाका मिसिलहरु अभिलेख व्यबस्थित गरिएको । • अदालतमा प्रयोग हुने नेपाली कागजको गुणस्तर कायम गराउन निर्देशिका गुणस्तर तथा नापतौल विभागसंग समन्वय गरी तयार गर्ने कार्य भैरहेको । • अभिलेख व्यबस्थापनको सफ्टवेयर लागू गरिएको । • सेन्ट्रल अर्काइभ प्रणालीको अध्ययन अनुसन्धान भई कार्यान्वयनमा ल्याउने तयारी भैरहेको । • सर्वोच्च अदालतको नयाँ भवन निर्माण गर्नका लागि गुरू योजना तयार गर्ने काम हुँदै गरेको ।	• मुद्दा व्यवस्थापन पद्दतिको विकास अन्तर्गत समय तालिका पद्दति १६ वटा जिल्ला अदालतहरुमा लागू गर्दै लैजाने । • टिपोट प्रणाली जिल्ला अदालतहरु र उच्च अदालतहरुमा लागू गर्दै लैजाने । • मुद्दा व्यवस्थापन निर्देशिका तर्जुमा ,ग्रहण र लागू गर्ने । • मुद्दा दर्ताको समयमानै साना सरल/प्रकृतिका शीघ्रनिर्णय हुनुपर्ने मुद्दा पहिचान गरी शीघ्र कार्यविधि तयार गरी लागू गर्ने। • पूर्व सुनुवाई छलफल सम्बन्धी व्यवस्था लागू गर्ने। • जिल्ला अदालत, विशेष अदालत, वैदेशिक रोजगार न्यायधीकरण र वाणिज्य इजलासमा मुद्दाको सम्पूर्ण काम कारवाहीको स्वराङ्कन गर्ने । • प्रतिवादीको वयान र साक्षीको वकपत्र अडियो रेकर्ड गर्ने। • मुद्दामा लागेको खर्च भराउने पद्दतिको स्थापना गर्ने।

				हुने। अभिलेख व्यबस्थापनको सफ्टवेयर लागू गर्न शुरुवात गरेको हुने। न्यायाधीश आवास मर्मत-६, २६ वटा जिल्ला अदालतहरुको इजलास निर्माण भएको, ५ वटा जिल्ला अदालतहरुको भवन निर्माण भएको, ४ वटा जिल्ला अदालतहरुको भवन उदघाटन भएको, २८ वटा सुरक्षा व्यारेक निर्माण भैरहेको, सर्वोच्च अदालतको स्टील स्ट्रकचर भवन निर्माण थालनी भएको हुने । महाभुकम्पले क्षति पुऱ्याइएको अदालतहरुको प्रवलीकरण भई भवन निर्माण भएको हुने। न्यायपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण गरी विभिन्न तहका कर्मचारीहरुको नयाँ दरवन्दी स्वीकृत भएको हुने । बैदेशिक तालीम, अध्ययन भ्रमण, अध्ययन विदा, छात्रबृत्ति सहयोग प्रदान निरन्तर रुपमा भएको हुने ।	• सर्वोच्च अदालतको स्टील स्ट्रकचर भवन निर्माण थालनी भएको । • महाभुकम्पले क्षति पुऱ्याइएको सर्वोच्च अदालत तथा मातहत अदालतहरुको प्रवलीकरण, भवन निर्माण हुँदै गरेको । • ६ वटा न्यायाधीश आवास भवन निर्माण तथा मर्मत भएको । • १२ वटा अदालतहरुको मर्मत तथा रंगरोगन गरिएको । • ४ वटा अदालतहरुको इजलास निर्माण भैरहेको । • ४ वटा अदालतहरुको भवन निर्माण गरी उदघाटन गर्न बाँकी रहेको । • ८ वटा अदालतहरुको भवन निर्माण भैरहेको । • ३ वटा जिल्ला अदालतहरुको भवन उदघाटन भएको । • २६ वटा सुरक्षा व्यारेक निर्माण सम्पन्न भएको। • ३ वटा जिल्ला अदालतहरुको जग्गा प्राप्ति भएको । • २ वटा जिल्ला अदालतहरुको भवन निर्माण हुँदै गरेको । • सवारी साधनः चार पाङग्रे हलुका सवारी २३० वटा तथा ६ वटा पिकअप गाडी खरीद गरेको । • महिला कर्मचारीहरुको लागि १५ वटा स्कुटर खरीद गरेको।	• अभिलेख व्यवस्थापनमा सुधार अन्तर्गत मिसिल व्यवस्थापनको लागि सफ्टवेयरको प्रयोग अनिवार्य रुपमा लागू गर्दै लैजाने । • अदालतको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधारहरु निरन्तर रुपमा गर्ने । • जग्गा प्राप्ति, भवन निर्माण, सर्वोच्च अदालतको भवन निर्माण गर्ने । • न्यायिक जनशक्तिको संगठन तथा व्यवस्थापन अन्तर्गत न्यायपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण अध्ययन प्रतिवेदन, २०७२ को सुझाव बमोजिम ५० बटा जिल्ला अदालतहरुमा कार्यालय प्रमुख राजपत्राकिंत द्वितीय श्रेणी व्यवस्था गर्ने । • संघीय तथा प्रादेशिक न्याय सेवाको गठन र संचालन गर्ने । • न्यायिक जनशक्तिको क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रमहरु पहिचान गर्दै साविकका विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । • न्याय क्षेत्र समन्वय समितिको वैठक, न्यायाधीश भेट, न्यायिक वाह्य संवाद कार्यक्रम, संचारकर्मीसंगको अन्तरक्रिया

				न्याय क्षेत्र समन्वय समितिको वैठक, न्यायाधीश भेट, न्यायिक वाह्य संवाद कार्यक्रम, संचारकर्मीसंगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम, वार सरकारी वकिलसंगको अन्तक्रिया कार्यक्रम निरन्तर रुपमा सञ्चालन भएको हुने । ७५ जिल्ला अदालतहरु, १६ वटा पुनरावेदन अदालतहरु र सर्वोच्च अदालतको ब्रोसर तयार भएको हुने। नागरिक वडापत्र अनिवार्य लागू भएको हुने । नागरिकहरुलाई १ घण्टा भित्रको सेवा, अदालतहरुमा प्रयोग गरिने विभिन्न निवेदनहरुको ढाँचा तयार गरी अनलाइन प्रणाली मार्फत सेवा प्रवाह भएको हुने । सरोकारवालाहरुको विभिन्न मुद्दाहरुमा अदालतहरुमा दोभाषे भएको हुने। न्यायमा पहूँच आयोगको स्थापना भएको र बार्षिक कार्ययोजना, तयार गरी लागू भएको हुने ।	• न्यायपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण अध्ययन प्रतिवेदन, २०७२ तयार भई ४२० जना राजपत्र अनंकित तहका कर्मचारीहरुको नयाँ दरवन्दी स्वीकृत भएको । • उच्च अदालतहरुको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण प्रतिवेदन, २०७३ पारित गर्ने तयारी भएको । • बैदेशिक तालीम, अध्ययन भ्रमण, अध्ययन विदा, छात्रबृत्ति सहयोग प्रदान गरिएको । • न्यायिक तालीम नीति तर्जुमाको लागि अध्ययन समूह गठन भई कार्य अगाडि बढेको । न्याय क्षेत्र समन्वय समितिको वैठक, न्यायाधीश भेट, न्यायिक वाह्य संवाद कार्यक्रम, संचारकर्मी सँगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम, वार सरकारी वकिलसंगको अन्तक्रिया कार्यक्रम सबै अदालतहरुमा निरन्तर भैरहेको । • सर्वोच्च अदालत, ७ वटा उच्च अदालतहरु, अर्को इजलासहरु तथा अस्थायी इजलासहरु र ७५ जिल्ला अदालतहरु, बिशेष अदालत तथा न्यायाधीकरणहरुको ब्रोसर तयार भएको । • नागरिक वडापत्र अनिवार्य लागू गरिएको, नागरिकहरुलाई १ घण्टा	कार्यक्रम, वार सरकारी वकिलसंगको अन्तक्रिया कार्यक्रम गर्दै लैजाने । • ७५ जिल्ला अदालतहरु, १६ वटा पुनरावेदन अदालतहरु र सर्वोच्च अदालतको ब्रोसर तयार गर्ने । • नागरिक वडापत्र अनिवार्य लागू गर्ने। नागरिकहरुलाई १ घण्टा भित्रको सेवा, अदालतहरुमा प्रयोग गरिने विभिन्न निवेदनहरुको ढाँचा तयार गरी अनलाइन समेतमा राखी प्रयोगमा ल्याइने । • सरोकारवालाहरुको विभिन्न मुद्दाहरुमा अदालतहरुमा दोभाषेको व्यवस्था गर्ने । • न्यायमा सहज पहुँचको बार्षिक कार्ययोजना, २०७३/७४ तयार गरी लागू गर्ने । • न्यायमा सहज पहूँच कार्यक्रम, श्रव्यदृश्य कार्यक्रम, टेलिभिजन कार्यक्रम, मिट द जज र जुडिसियल आउटरिच कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । • न्याय पद्दति र न्यायपालिकाप्रतिको अवधारणा सर्वेक्षण गर्ने । • न्याय प्रणालीको सुधार सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान/गर्ने । • सेवाग्राही सहयोग परामर्श

				न्यायमा सहज पहुँच कार्यक्रम, श्रव्यदृश्य कार्यक्रम, टेलिभिजन कार्यक्रम, मिट द जज, जुडिसियल आउटरिच कार्यक्रमहरु संचालन भएको हुने। दश बर्षको सूचना प्रविधि गुरु योजना तयार गरी लागू भएको हुने। न्यायपालिकाको सुचना तथा संचार नीति, २०७२ तयार भएको हुने। सबै अदालतहरुमा सूचना कक्षको निर्माण भएको हुने ।	भित्रको सेवा, अदालतहरुमा प्रयोग गरिने विभिन्न निवेदनहरुको ढाँचा तयार गरी अनलाइन समेतमा राखी प्रयोगमा ल्याइएको । • सरोकारवालाहरुको विभिन्न मुद्दाहरुमा अदालतहरुमा दोभाषेको व्यवस्था गरिएको । • सबै अदालतहरुमा सूचना तथा सहयोग कक्ष (हेल्प डेस्क) निर्माण गरी कार्यान्वयनमा आईरहेको । • न्यायमा पहुँच आयोगको सचिवालयको बार्षिक कार्ययोजना, २०७३ तयार भई लागू भएको । • आर्थिक रुपमा कमजोर बर्ग केन्द्रीत सचेतना कार्यक्रमहरु भैरहेको । • आवधिक अनुसन्धानमूलक कार्यहरु ५-७ वटा भएको । • न्यायमा सहज पहुँच कार्यक्रम, श्रव्यदृश्य कार्यक्रम र न्यायिक गतिविध समेटेर रेडियो टेलिभिजन कार्यक्रम गरेको । • दश बर्षको सूचना प्रविधि गुरु योजना तयार भई लागू गरिएको जसमा पूर्वाधार विकासमा सफ्टवेयर अपग्रेड,सिष्टम अडिट जस्ता कार्यहरु, अदालत ब्यबस्थापन अन्तर्गत सूचना प्रविधि नीति, मूल्याङ्कन प्रतिवेदन र वेभमा आधारित एप्लिकेशनस्को निर्माण गरिएको, अफिस अटोमेशन अन्तर्गत सार्वजनिक खरीद नीति,	प्रभावकारी बनाउने । • सोधपुछ तथा सहायता कक्षलाई सुदृढिकरण गर्ने। • न्यायिक सूचना प्रवाह प्रणाली प्रवलीकरण गर्ने। • दश वर्षको सूचनाप्रविधि गुरुयोजनाको निरन्तरता दिने,न्यायपालिकाको सूचना तथा संचार नीति, २०७२ लागू गर्ने। • योजनको प्रगति समीक्षा गर्ने। • मध्यावलिध मूल्यांकन स्वतन्त्र मूल्याङकन संस्थाबाट गर्ने। • नियमित/आकस्मिक निरिक्षण गर्ने। • मानवीय तथा यान्त्रिक विधिबाट निरन्तर निगरानीको व्यवस्था गर्ने । • निरिक्षण निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने तथा सोको स्थलगत अनुगमन समेत गर्ने • फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी विशेष अभियान लागु तथा व्यवस्थापन गर्ने। • संविधान बमोजिम संघीयता सम्बन्धी व्यवस्थापनको कार्य प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नेः • ऐननिर्देशिका निर्माण /नियम/ तथा पुनरावलोकन गर्ने • भौतिक संरचना व्यवस्थापन गर्ने। • जनशक्ति व्यवस्थापन गर्न।

					नीति कार्यान्वयन र सम्परीक्षण जस्ता कार्यहरुको शुरुवात, न्यायाधीश सहयोग प्रणालीमा सिएलआई प्रणाली, जेआइएस जस्ता बिषयको थालनी र अन्तमा ई-सर्भिसेजमा मोबाइल एप्लिकेशन, ई-पेमेन्ट, ई-फाइलिङ्ग आदि कार्यको थालनी भएको । • न्यायपालिकाको सुचना तथा संचार नीति, २०७२ तयार भई कार्यान्वयनमा रहेको । • सबै अदालतहरुमा सूचना कक्षको निर्माण भै कार्यान्वयनमा आएको । • न्यायपालिकामा सूचना प्रविधिको प्रयोगसम्बन्धी सक्षिप्त जानकारी, २०७३ जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको । • ऐन निर्देशिका/नियम/ निर्माण तथा पुनरावलोकन भइरहेको।	• सफ्टवेयर निर्माण तथा सुधार गर्ने। • जनशक्ति विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने । • परस्पर नीतिगत संवाद गर्ने । • उच्च अदालतहरुको स्थायी पूर्वाधार निर्माणको थालनी गर्ने। • रणनीतिक योजनाको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने। • नियमित र आकस्मिक निरिक्षण गर्ने। • निरिक्षण निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने तथा सो को स्थलगत अनुगमन समेत गर्ने । • फैसला कार्यान्वयन विशेष अभियान निरिक्षण अनुगमन गर्ने । • निरिक्षण निर्देशन कार्यान्वयन अवस्थाबारे अनुगमन गर्ने।

९.४.१ न्याय परिषद्

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान जारी भई सो अनुरूप न्याय परिषद ऐन, २०७३ र न्याय सेवा आयोग ऐन, २०७३ जारी भई लागु भैसकेको र संविधान तथा ऐनहरूले न्याय परिषद तथा न्याय सेवा आयोगको भूमिकामा विस्तार समेत गरेको हुँदा सो भूमिका निर्वाह गर्न परिषदको सचिवालयले काम गरिरहेको छ। परिषदका यिनै कार्यहरूलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने गरी आ.व. ०७४।७५ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्यः

१. न्याय प्रशासनलाई छिटो, छरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निश्पक्ष, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी बनाउनु ।

२. सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्न न्यायमा सहज पहुँच कायम गराउनु ।

३. स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायको सिद्धान्तलाई कुण्ठित बनाउने गरी राजनीतिक, प्रशासनिक, सम्पूर्ण न्याय प्रशासन र समाजिक क्षेत्रबाट हुने विसङ्गति र अनियमितताको गुनासोलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरु अवलम्बन गरी कानुनी राज्यको स्थापना गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. न्यायिक पद्धतिमा सुधार ल्याई न्याय प्रशासनलाई आधुनिकीकरण गर्ने ।

२. न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, झण्झटमुक्त र अनुमानयोग्य बनाउँदै न्यायप्रणालीमा सबैको पहुँच पुऱ्याउने ।

३. समावेशी लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता अनुरुपको सक्षम न्याय प्रशासनको विकास गरी नागरिकउन्मुख कानुनी शासन कायम गर्नुका साथै मानव अधिकार संरक्षण गर्ने ।

४. समाजमा भएका र हुनसक्ने विवादहरुलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

५. नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेअनुरुप स्थानीयतहसम्म न्यायिक व्यवस्थाको संरचना तयार गरी न्यायप्रणालीको पुनर्संरचना गर्ने ।

घ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना व.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	कार्यक्रम र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	२१८०११४ न्याय परिषद	१ २ ३ ४ ५	सालबसाली	• सचिवालयको सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू कम्प्युटराइज्ड भएको हुने । • अभिलेख व्यवस्थापन तथा सफ्टवेवर निर्माण भएको हुने। • सचिवालयको प्रभावकारी कार्यसम्पादन/सञ्चालन भएको हुने ।	• कर्मचारीलाई तालीम दिइएको, सेमिनार, गोष्ठी, वृत्ति विकास कार्यक्रम गरिएको । • निरीक्षण, अनुगमन, निगरानी, मूल्यांकन गरिएको । • आचार संहिताको स्थलगत अनुगमन गरेको । • कार्यसम्पादन मूल्यांकन फारामको विद्युतीय अभिलेख सम्बन्धी कार्यको सुरूआत गरिएको । • दण्ड र पुरस्कारलाई कार्यसम्पादनसँग आवद्ध गरिएको । • बढुवाको अंक गणना गर्दा सफ्टवेयर मार्फत प्रयोग गर्न सुरूआत गरिएको ।	• परिषदको सचिवालयमा नेटवर्किङ गर्ने । • विद्यमान कम्प्यूटर तथा हार्डवेवर परिवर्तन गर्ने । • विद्यमान पुराना तथा भुत्रा फाइल परिवर्तन गरी नयाँ फाइल खडा गर्ने • सम्पूर्ण डकुमेन्ट स्क्यानिङ गर्ने । • डेटा इन्ट्रिका लागि कर्मचारी अभिमुखीकरण गर्ने । • अनलाईन अप्लिकेशन का लागि सफ्टवेवर निर्माण र कार्यान्वयन (सम्पत्ति विवरण, बायोडाटा) गर्ने । • मुद्दाका लगत, फर्छ्यौट, उल्टी, सदर समेतको एकिकृत अभिलेख बनाउने । • सफ्टवेवर, उजूरी डेटावेस, आचारसंहिता पालना अनुगमन सफ्टवेवर बढुवा सफ्टवेवर लगायत अन्य अन्य सफ्टवेवर निर्माण गर्ने । • सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीलाई तालिम, सेमिनार, गोष्ठी आदि वृत्ति विकासका कार्यक्रममा सहभागी गराई उत्प्रेरणा जगाउने। • जनशक्ति थप गर्ने (नयाँ संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण) ।
				• निरीक्षण, अनुगमन तथा निगरानी र मूल्यांकन भएको हुने ।		• आचार संहिताको पालनाको स्थलगत अनुगमन गर्ने । • सर्वोच्च अदालतको सिएमएससंग आवद्ध गरी सफ्टवेवरबाट कार्य फर्छ्यौट र अनुगमन पद्दति विकास गर्ने । • डिजिटल मोनिटोरिङ र डिजिटल सर्भिलेन्स पद्दति निर्माण गर्ने। • डिजिटल अटेनडेन्डेन्ट सर्भिलेन्स गर्ने । • मूल्यांकन फारामहरूको विद्युतीय अभिलेख बनाउने । • एकिकृत विवरणको सफ्टवेवरसंग आवद्ध गर्ने। • पुरस्कार तथा दण्ड पद्धतिलाई कार्यसम्पादनसंग आबद्ध गर्ने । • उत्कृष्ट अदालत, न्यायाधीश र कर्मचारी छनौट गर्ने ।
				• अनुसन्धान र योजना इकाईको व्यवस्था		• न्याय परिषद सचिवालयको रणनीतिक योजना निर्माण गर्ने । • न्याय प्रशासनका नविनतम विषय तथा अन्य सुधारका क्षेत्रमा

				भएको हुने ।		अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • विभिन्न भौगोलिक क्षेत्र तथा विभिन्न तहका अदालतको तुलनात्मक अध्ययन गर्ने । • अनुभूति सर्वेक्षण गर्ने । • न्यायाधीशहरूको तालीमका लागि पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जनका लागि आवश्यक अध्ययन गर्ने/कार्यविधि निर्माण गर्ने । • तालिमको क्षेत्र विषयवस्तु सञ्चालन विधि लगायतका विषयमा आवश्यकता पहिचान गर्ने । • तालिमको प्रभाव विश्लेषण गर्ने ।
				कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड निर्माण भएको हुने ।		• अभिलेख व्यवस्थापन निर्देशिका निर्माण गर्ने । • उजुरी सम्बन्धी कार्य गर्ने । • न्यायाधीश नियुक्ति प्रक्रिया र मापदण्ड तयार गर्ने । • सरूवा मापदण्ड तयार गर्ने । • अनुगमन निगरानी निर्देशिका बनाउने । • कार्यसम्पादन मूल्यांकन निर्देशिका बनाउने ।
				जिल्ला न्यायाधीशहरूको परीक्षा सञ्चालन भएको हुने ।		• पाठ्यक्रम निर्धारण, प्रश्नपत्र निर्माण, विज्ञापन प्रकाशन, परीक्षा सञ्चालन, उत्तर पुस्तिका परीक्षण, अन्तरवार्ता र परीक्षाफल प्रकाशन गर्ने ।
				विभिन्न तहका न्यायाधीश र न्याय सेवाका अधिकृतहरूलाई गोष्ठी, सेमिनार र कार्यशाला भएको हुने ।		• न्याय प्रशासनका सुधारका क्षेत्रमा अन्तरक्रिया, गोष्ठी, सेमिनार आदि गर्ने ।
				अवलोकन भ्रमण भएको हुने ।		• तीन वटा अलग अलग टिमले फरक फरक न्याय प्रणाली, जज एडमिनिष्ट्रेशन, न्यायाधीशको परीक्षा पद्धति र न्यायाधीशको अभिलेख प्रणाली बारेमा अवलोकन भ्रमण गर्ने ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि अदालतहरुको लागि चालूतर्फ रु. ४२७.०१ करोड र पूँजीगततर्फ रु. ९७.९० करोड गरी जम्मा रु. ५२४.९१ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.४ मा दिइएको छ ।

९.५ अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगलाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि एक स्वतन्त्र संवैधानिक निकायको रुपमा स्थापित गरी विभिन्न काम, कर्तव्य र अधिकारहरुको व्यवस्था गरेको छ। आयोगले आफ्नो स्थापना कालदेखि संवैधानिक परिधिभित्र रही अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८, भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ तथा अन्य सम्बद्ध कानूनको आधारमा कार्यसम्पादन गर्दै आएको छ। भ्रष्टाचारजन्य गतिविधि र अख्तियारको दुरूपयोग जस्ता क्रियाकलापहरु नियन्त्रण गरी मुलुकभित्र सुशासनको प्रत्याभूति गराउने राज्यको बृहत्तर उद्देश्यमा योगदान पुऱ्याउने आफ्नो कार्यसम्पादनका क्रममा आयोगले उपचारात्मक, निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक रणनीतिहरु तर्जुमा गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्रियाकलापहरू अगाडी वढाएको छ। नेपाल भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धिको पक्ष राष्ट्र वनिसकेको सन्दर्भमा महासन्धिले सिर्जना गरेका दायित्व पुरा गर्न समेत आयोग प्रतिवद्ध रहँदै आएको छ। यस अन्तर्गत भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्वन्धी कानूनहरूको सुधार, भ्रष्टाचार विरूद्ध सदस्य राष्ट्रवीच अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग, सूचना आदान प्रदान जस्ता पक्षहरूमा समेत आयोगले आफुलाई प्राप्त संबैधानिक एवं कानूनी दायरा भित्र रही कार्य गर्दै आएको छ। त्यसैगरी बदलिदो परिवेश अनुरूप आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादनलाई प्रविधि मैत्री वनाउदै लगेको छ र जनशक्ति विकासका माध्यमबाट आफ्ना कर्मचारीहरूलाई भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्वन्धमा नवीनतम सीप र ज्ञान युक्त वनाउदै अनुसन्धान तथा अभियोजन क्षमता अभिवृद्धि गराउँदै आएको छ। यिनै कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर तथा थप प्रभावकारी गराउने गरी आ.व. ०७४।७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरिएको छ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापको नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्ने।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. सबै भ्रष्टाचारजन्य कामकारबाही अपराध हुने कानूनी व्यवस्था गरी सोको कार्यान्वयनको माध्यमबाट त्यस्तो भ्रष्टाचारजन्य काममा शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गर्ने।
२. भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय महासन्धिको कार्यान्वयन गर्दै निवारणात्मक उपाय अवलम्बन गरी भ्रष्टाचार निवारण गर्ने।
३. भ्रष्टाचारसँग सम्बन्धित फौजदारी विषय, सुपुर्दगी र पारस्परिक कानूनी सहयोगका लागि पक्ष राष्ट्रहरुबीचको सहयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने।
४. भ्रष्टाचार निवारणका लागि प्राविधिक सहायता र सूचना आदानप्रदानसम्बन्धी महासन्धिको व्यवस्थालाई यथासम्भव कार्यान्वयन गर्ने।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति (अनुमानित)	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	उजुरी फछ्यौट	प्रतिशत	-	६९	६७	६९
२	मुद्दामा सफलता	प्रतिशत	-	६५	८८	८८

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	संस्थागत सुदृढीकरण २०६१०१३ २०६१०१४	१ २ ३ ४	सालवसाली	• संविधान अनुरूप आयोगको संगठनात्मक पुनसंरचना हुने	• संघीय संरचना अनुरूप आयोगको पुन संरचनाको लागि कार्यदल गठन भै कार्य शुभारम्भ भएको ।	• आयोगको संगठन तथा दरबन्दी पुनर्सरचना गर्ने ।
				• केन्द्र तथा मातहत कार्यालयहरूको निर्माणाधिन भवन सम्पन्न हुने	• कूल निर्माण कार्यको करिब ७५ प्रतिशत काम सम्पन्न भएको ।	• केन्द्र तथा मातहत कार्यालयहरूको निर्माणाधिन भवन सम्पन्न गर्ने ।
				• भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्वन्धित आवश्यक कानून निर्माण (कर्मचारी, विशेषज्ञ, पिडित तथा साक्षीहरूको सुरक्षाका लागि आवश्यक कानून) भएको हुने	• कार्यदल गठन भै कार्य प्रारम्भ भएको ।	• भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्वन्धमा आवश्यक कानून (कर्मचारी, विशेषज्ञ, पीडित तथा साक्षीहरूको सुरक्षाका लागि आवश्यक कानून) तर्जुमा गर्ने ।
				• अख्तियार दिग्दर्शन निर्माण भएको हुने	• अख्तियार दिग्दर्शन निर्माण कार्यको प्रारम्भिक मास्यौदा तयार भएको ।	• अख्तियार दिग्दर्शन तर्जुमा गर्ने ।
				• सूचनादाता संरक्षण ऐन निर्माण भएको हुने	• कार्यदल गठन भै कार्य प्रारम्भ भएको ।	• सूचनादाता संरक्षण ऐन निर्माण गर्ने ।
				• डिजिटल फरेन्सिक अपरेसन्स म्यानुअल तयार भएको हुने	• डिजिटल फरेन्सिक ल्याब कार्यविधि तयार भएको ।	• डिजिटल फरेन्सिक ल्याबको प्रभावकारी उपयोगको लागि डिजिटल फरेन्सिक अपरेसन्स म्यानुअल तयार गर्ने।
				• आयोगको कार्यसम्पादन प्रबिधिमा आधारित हुने	• अफिस अटोमेशनको रिपोर्ट तयार भई आवश्यक कार्य शुरू भएको ।	• आयोगको कार्यसम्पादनलाई विद्युतीय प्रणाली अनुरूप सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम लागू गर्ने।

				• आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिबद्धी भई अनुसन्धान थप प्रभावकारी हुने ।	• आयोगमा जनशक्ति विकाससम्वन्धी विभिन्न तालिम कार्यक्रमरू संचालन भैरहेको ।	• आयोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूको अनुसन्धान क्षमता अभिबृद्धी गर्न स्वदेश एवं विदेशमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यक्रम, गोष्ठी, अध्ययन भ्रमणमा सहभागी गराउने ।
				• अन्तरक्रिया, गोष्ठी तथा सामुदायिक सचेतना अभिबृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।	• भ्रष्टाचार विरूद्धको जनचेतना अभिवृद्धि गर्न अन्तरक्रिया तथा सामाजिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन भईरहेको ।	• केन्द्र तथा मातहत कार्यालयहरूबाट स्थानीय स्तरमा लक्षित समूह पहिचान गरी अन्तरक्रिया, गोष्ठी तथा सामुदायिक सचेतना अभिबृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
				• अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगका विगतका निर्णयहरूको कार्यान्वयन अवस्था र प्रभावकारीता अध्ययन भएको हुने ।	• यससम्वन्धी कार्य तेश्रो पक्षबाट गराउन प्रस्ताव माग भै कार्य अगाडि बढाएको	• अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगका विगतका निर्णयहरूको कार्यान्वयनको अवस्था र प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने ।
				• भ्रष्टाचार नियन्त्रणसँग सम्वन्धित ऐन, कानूनहरूको अंग्रेजी संगालो तयार भएको हुने ।	• प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको ।	• भ्रष्टाचार नियन्त्रणसंग सम्वन्धित ऐन, कानूनहरूको अंग्रेजी संगालो तयार गर्ने ।
				• भ्रष्टाचारका मुद्दाहरूको सम्वन्धमा सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित नजिरहरूको संगालो प्रकाशन भएको हुने ।	• कार्यदल गठन भै कार्य प्रारम्भ भएको ।	• भ्रष्टाचारका मुद्दाहरूको सम्वन्धमा सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित नजिरहरूको संगालो प्रकाशन गर्ने ।
				• तालिम कार्यविधि तयार भएको हुने	• कार्यदल गठन भै कार्य प्रारम्भ भएको ।	• तालिम कार्यविधि तयार गर्ने ।
				• भ्रष्टाचार विरूद्ध कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने ।	• भ्रष्टाचारका विरूद्ध कार्यरत संघ संस्थाहरूसँग भ्रष्टाचार विरूद्ध जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहकार्य गरिएको ।	• भ्रष्टाचार विरूद्ध कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूसंग सहकार्य गर्ने ।
				• भ्रष्टाचार जन्य क्रियाकलापहरूमा कमी आउने।	• विशेष अदालतमा दायर भएका मुद्दामा ६० प्रतिशत सफलता हासिल भएको ।	• अनुसन्धान तथा तहकिकातलाई प्रभावकारी वनाउन आवश्यक कार्यहरू (तालिम, प्रशिक्षण कार्यप्रकृया

						सरलीकरण) सञ्चालन गर्ने ।
					• आयोगमा दर्ता भएका ६८ प्रतिशत उजुरी फर्छ्यौट भएको ।	

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस आयोगका लागि चालूतर्फ रू. ८५.४५ करोड र पूँजीगत तर्फ रू. ३१.० करोड गरी जम्मा रू. ११६.४५ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.५ मा दिइएको छ ।

९.६ महालेखापरीक्षकको कार्यालय

क. पृष्ठभूमि

संवैधानिक व्यवस्था अनुसार २०१६ सालमा स्थापना भएको महालेखापरीक्षको कार्यालय नेपालको सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्था हो ।सो कार्यालयबाट वित्तीय, कार्यमूलक, सूचना प्रविधि एवं वातावरणीय लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको छ । हालसम्म महालेखापरीक्षकको कार्यलयले ५३ वटा वार्षिक प्रतिवेदन पेश गरिसकेको छ । संविधान बमोजम तोकिएका तथा सम्बन्धित कानूनमा भएको व्यवस्था अनुरूपका कार्यालयको लेखा कानूनद्धारा निर्धारित तरिका बमोजिम नियमितता, मितव्ययीता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था अनुरूप यस कार्यालयबाट प्रत्येक वर्ष लेखापरीक्षण सम्पन्न हुँदै आएको छ । यस कार्यालयले सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाको अन्तर्राष्ट्रिय मानदण्ड (International Standard of Supreme Audit Institution –ISSAI) २० र २१ मा व्यवस्था भएको पारदर्शिता र जवाफदेहिताको मान्यतालाई अङ्गीकार गरेको छ । नेपालको संविधान २०७२ अनुसार संगठनात्मक संरचना, जनशक्ति आंकलन तथा सो अनुरुपको कानुनी व्यवस्था गर्ने कार्य भइरहेको छ । महालेखा परीक्षकबाट हुने यिनै कार्यहरूलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने गरी आ.व. ०७४।७५ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य :

सार्वजनिक आय र खर्च प्रणालीको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीति

१. वित्तीय व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने ।
२. सार्वजनिक आय-व्यय र खरिदलाई प्रभावकारी, व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउने ।
३. आन्तरिक नियन्त्रण र लेखापरीक्षणलाई विश्वसनीय तथा प्रभावकारी बनाउने ।

उल्लेखित रणनीति कार्यान्वयन गरी उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिम नतिजा सूचकहरू तय गरिएका छन् :

घ. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१	लेखापरीक्षण सम्बन्धी तालिम प्रदान हुने	पटक	७	२०	२०	२५
२	भौतिक पूर्वाधार विकास	प्रतिशत	१००	१००	कार्यालय भवन निर्माण कार्य सुचारू हुने	कार्यालय भवन निर्माण कार्य सुचारू हुने
३	सूचना प्रविधिको उपयोग र विस्तार	प्रतिशत	१००	१००	१००	१००

ङ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७४/७५ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	संस्थागत सुदृढीकरण २०८१०१	१ २ ३	निरन्तर (लागत नखुलेको)	• सार्वजनिक आय र खर्च प्रणालीको प्रभावकारिता अभिवृद्धि भएको हुने ।	• कार्यमूलक, सूचना प्रविधि, तथा वातावरणीय लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको । • स्वदेशी तथा वैदेशिक तालिम सन्चालन गरी कर्मचारीको ज्ञान, सीप र धारणामा बढोत्तरी गरिएको । • नेपाल सरकारका सचिवहरू, विभागीय प्रमुखहरू तथा संस्थान प्रमुखहरूसँग अन्तरक्रिया सन्चालन गरी लेखापरीक्षणलाई समयसापेक्ष रूपमा सुधार गरिएको । • वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, कार्यमूलक लेखापरीक्षणको सँगालो, लेखापरीक्षण पत्रिका प्रकाशन गरी पारदर्शिता तथा वित्तीय जवाफदेहिता प्रवर्धन गरिएको ।	• वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन छपाई । • अनवरत पेशागत शिक्षा सम्बन्धी तालिम निरन्तर संचालन । • नेपाल सरकारका सचिवहरू, विभागीय प्रमुखहरू तथा संस्थान प्रमुखहरूसँग अन्तरक्रिया । • कार्यमुलक, सूचना प्रविधि, तथा वातावरणीय लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने । • फर्निचर तथा मेशिनरी औजार खरिद । • पूँजीगत सुधार ।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस कार्यालयको लागि चालूतर्फ रू. ४०.० करोड र पूँजीगततर्फ रू. २१.८२ करोड गरी जम्मा रू. ६१.८२ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.६ मा दिइएको छ ।

९.७ लोक सेवा आयोग
क. पृष्ठभूमि

निजामती सेवाका लागि योग्य उम्मेदवार छनौट गरी सेवाका विभिन्न पदहरूमा नियुक्तिका लागि सिफारिश गर्न संबैधानिक अंगको रूपमा लोक सेवा आयोगको महत्वपूर्ण स्थान रहँदै आएको छ । आयोगको मुख्य उद्देश्य निष्पक्षरूपमा नेपालको निजामती सेवाका लागि गुणस्तरीय उम्मेदवार छनौट गर्नु रहेको छ । साथै संविधानमा उल्लेखित समानताको हकलाई व्यवहारमा उतार्न योग्यता प्रणालीलाई आफ्नो मुख्य आदर्श मान्दै यसको संरक्षण गर्ने मुख्य अभिभारा आयोगले लिएको छ । आयोगको परीक्षा प्रणालीलाई सूचनाप्रविधिमैत्री बनाउने, पाठ्यक्रम र परीक्षण प्रविधिमा सुधार गर्ने, निजामती सेवामा मेधावी जनशक्ति आकर्षण गर्न विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्ने र आयोगको भौतिक संरचना सुधार गर्ने दिशातर्फ आ.व. ०७४/७५ को बजेट तथा कार्यक्रम निर्देशित छ ।

बढ्दो प्रतिस्पर्धा र आधुनिक सूचना प्रविधिको युगमा कार्यविधि सरलीकरण, समग्र कृयाकलापहरूलाई सेवाग्राहीमुखी, पारदर्शी र समावेशी बनाउनेतर्फ आयोग अग्रसर रहँदै आएको छ । आयोगको बढ्दो विश्वसनीयताले वर्तमान संविधानमा भएको कार्य क्षेत्रमा विस्तार भई नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी वल,अन्य संघीय सरकारी सेवा र पचास प्रतिशतभन्दा बढी शेयर वा जायजेथामा नेपाल सरकारको स्वामित्व वा नियन्त्रण भएका संगठित संस्थाको पदमा पदपूर्तिका लागि लिइने लिखित परीक्षा आयोगले सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरे अनुरूप कार्य सञ्चालन भइरहेको छ ।

ख. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७३/७४ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	२१०१०१	नखुल्ने	सालबसाली	• संस्थागत सुदृढीकरण	• टेस्टिङ्ग टुल्सको विकास र प्रयोग सम्बन्धमा तालिम र अन्तरक्रिया भएको । • अनलाइनबाट दरखास्त फाराम लिन सुरू गरिएको । • पत्रपत्रिका र बुलेटिन निरन्तर रूपमा प्रकाशन भै रहेको । • सुर्खेत र दिपायलमा भवन निर्माण सम्पन्न भएको । • पोखरा र धनकुटामा निर्माणाधिन रहेको ।	• पाठ्यक्रम निर्माण, तालिम, पत्रपत्रिका प्रकाशन, परीक्षण प्रविधि कार्यक्रम, गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • भवननिर्माण, अन्य सार्वजनीक निर्माण (पर्खाल, ढल, पानी ट्यांकी), ओ.एम. आर. मेशिन, डुप्लो मेशिन, फोटोकपि मेशिन, फर्निचर, कम्प्यूटर आदि खरिद गर्ने ।

च बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस आयोगका लागि चालूतर्फ रू. ६०.७३ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ६.७६ करोड गरी जम्मा रू. ६७.४९ करोड विनियोजन गरिएको छ । बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत बिवरण अनुसूची ९.७ मा दिइएको छ ।

९.८ निर्वाचन आयोग

क. पृष्ठभूमि

नागरिकले आफ्नो शासन आफैं गर्ने लोकतान्त्रिक मान्यतालाई कार्यान्वयन गर्ने माध्यम निर्वाचन हो । यसको स्वच्छ, निष्पक्ष, विश्वसनीय र पारदर्शी अभ्यासले सुशासनयुक्त शासन प्रणालीको स्थापना गर्न मद्दत पुग्दछ । संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप २०७४ माघ भित्र तीनवटै तहको निर्वाचन सम्पन्न गर्ने नेपाल सरकारको प्राथमिकता रहेको छ । त्यस्तै राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन पनि गर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी सबै तहको निर्वाचन सम्पन्न गर्ने पूर्व तयारी स्वरूप आयोगले आयोगको सांगठनिक पुनः संरचना गर्ने, निर्वाचन तथा मतदाता शिक्षा सञ्चालन गर्ने, मतदाता परिचयपत्रको स्तरोन्नति गर्ने, विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको मतदाता दर्ता कार्यको प्रारम्भ गर्ने जस्ता कार्यहरू भइरहेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुसारका निर्वाचनहरू सम्पन्न गर्न सबै प्रकारको व्यवस्था सुनिश्चित गर्न आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम लक्षित गरिएको छ ।

ख. नतिजा सूचकहरू

क.सं.	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७२/७३	२०७३/७४ को प्रगति	आ.व. २०७४/७५ – २०७५/७६ को लक्ष्य	
					२०७४/७५	२०७५/७६
१.	संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन	पटक	-	१ (स्थानीय तह)	२ (संघ र प्रदेश)	-
२.	निर्वाचन कानूनको तर्जुमा	पटक	-	५	४	-
६.	मतदाता नामावली संकलन र दर्ता अद्यावधिक	जना (लाखमा)	१३५	८	६	६
७.	निर्वाचन शिक्षा विषयक प्रशिक्षण	जना	७६४	१०००	९५०	११००
८.	विभिन्न भाषामा ब्रिज कार्यशाला	जना	१९७	६०	२४८	२८०
९.	सामाजिक शिक्षा अध्ययन शिक्षक प्रशिक्षण	जिल्ला	२०	२०	२०	१५
१०.	कर्मचारी तालिम	जना	१५६	१५६	१५६	१५६

ग. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरू तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रू. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७३/७४ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
१	मतदाता नामावली अध्यावधिक संकलन-मतदाता परिचयपत्र समेत (२१२०११)	नखुल्ने	सालवसाली	• मतदाता नामावली अद्यावधिक भएको हुने । • निर्वाचन शिक्षा विषयक प्रशिक्षण सञ्चालन भएको हुने। • विभिन्न विषयमा ब्रिज कार्यशाला सम्पन्न भएको हुने । • प्रत्येक प्रदेशमा निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुने।	• १ करोड ४० लाख ५४ हजार ४८२ जनाको मतदाता नामावली अद्यावधिक भएको। • ७६४ जनालाई निर्वाचन शिक्षा विषयक प्रशिक्षण दिइएको । • २५७ जनालाई ब्रिज कार्यशाला मार्फत निर्वाचन व्यवस्थापनसम्बन्धी तालिम दिइएको । • तीन वटा निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्रको सञ्चालन भएको ।	• निरन्तर मतदाता नामावली सङ्कलन मार्फत ६ लाख थप मतदाता नामावली सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने। • मतदाता दर्ता सम्बन्धी पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गर्ने। • परिचयपत्र स्तरोन्नति र छपाइ • करिब ५०० जनालाई निर्वाचन शिक्षा विषयक प्रशिक्षण प्रदान गर्ने। • BRIDGE कार्यशाला मार्फत २२५ जनालाई निर्वाचनका विविध पक्ष बारेमा तालिम प्रदान गर्ने ।
२	संस्थागत सुदृढीकरण (२१२१०१)	नखुल्ने	सालवसाली	• जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको लागि भवन निर्माण भएको हुने। • नयाँ संविधान अनुरूप निर्वाचन सम्बन्धी कानूनहरूको मस्यौदा तयार भई स्वीकृत भएको हुने। • निर्वाचन डाटा सेन्टर सञ्चालन भएको हुने।	• झापा, मोरङ, अछाम, म्याग्दी, मकवानपुर, पाल्पा, दैलेखमा कम्पाउण्ड वाल निर्माण भएको। • २० जिल्लामा ५० स्थलमा न्याम्प निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको। •एउटा समीक्षा बैठक भएको • १५६ जना कर्मचारीलाई तालिम दिइएको ।	• तनहुँ, पर्वत, ताप्लेजुङ, ओखलढुङ्गा, सुर्खेत र उदयपुरको कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने । • सर्लाही, रामेछाप, म्याग्दी, तेह्रथुम र वर्दियामा कार्यालय भवन निर्माण कार्य जारी रहने । • अन्य जग्गा प्राप्ति भएका ५ जिल्लामा भवन निर्माण कार्य थालनी गर्ने । • थप पाँच जिल्लामा कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्ने । • २० जिल्लाका ५० स्थलमा न्याम्प

						निर्माण गर्ने । • निर्वाचन डाटा सेन्टर सञ्चालन तथा आयोग र जिल्लाबीच कनेक्टिभिटी स्थापना र सञ्चालन गर्ने।

च. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस आयोगका लागि चालूतर्फ रू. ५८.६७ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ११.४५ करोड गरी जम्मा रू. ७०.१२ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.८ मा दिइएको छ।

९.९ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

क. पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग मानव अधिकारको संरक्षण र सम्वर्द्धनका लागि वि.सं. २०५७ जेठ १३ मा स्थापित संवैधानिक निकाय हो । यो आयोग मानव अधिकार सम्वन्धी राष्ट्रिय निकायहरूको स्वतन्त्रता तथा स्वायत्तता सम्वन्धी अन्तर्राष्ट्रिय घोषणापत्र – पेरिस सिद्वान्त, १९९३ अनुरूप स्थापना भएको हो । नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ देखि यस आयोगलाई संवैधानिक हैसियत प्रदान गरिएको छ । आयोगको प्रमुख काम मानवअधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्वर्द्वन गर्नु हो । मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्वर्द्धनको निमित्त राज्यका निकायहरूलाई सजग र उत्तरदायी बनाउने कार्य यसले गर्दछ । यस प्रयोजनको लागि आयोगले उजूरी ग्रहणगरी उजूरी उपर छानविन गर्ने, मानवअधिकारको उल्लङ्घनको दोषीउपर कारवाही गर्न तथा मुद्दा चलाउन नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने लगायतका कार्य गर्दछ ।

आयोगले मानवअधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्वर्द्धनको लागि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने, तालिम प्रशिक्षण दिने, गोष्ठी तथा सभा सम्मेलनमार्फत वकालती कार्यक्रम आयोजना गर्ने, नागरिक समाज र गैससहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने समेतको कार्य गर्दछ । यसैगरी आयोगले मानवअधिकारसँग सम्वन्धित कानून निर्माण गर्न र भएका कानूनमा आवश्यक संशोधन गर्न तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौताको नेपाल पक्षराष्ट्र बन्नुपर्ने भए कारणसहित नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने कार्य समेत गर्दछ । आयोगका सिफारिस कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारी वा व्यक्तिको नाम आयोगले सार्वजनिक गर्नसक्ने समेत व्यवस्था रहेको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्य

मानव अधिकारको प्रतिवद्धतालाई व्यवहारिक रुपमा सुनिश्चित गर्नु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरु

१. मानव अधिकार उल्लंघन घट्नाको अनुसन्धान तथा मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने,
२. मानव अधिकारलाई विकासका मुद्दाहरुसँग संरचनागत र कार्यात्मक रुपले जोड्ने ।
३. मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व कार्यान्वयन गर्ने ।

घ. बार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
१	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग २१४००१	१ २ ३	सालबसाली	• राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट भएका सिफारिसहरूको कार्यान्वियन भएको हुने । • मानव अधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धनका विषयमा सभा, सम्मेलन, गोष्ठी तथा वकालतसँग सम्वन्धित कार्यक्रमले मानव अधिकार संस्कृतिको विकास भएको हुने । • विकास योजनाहरूमा मानव अधिकारको अवधारणा समावेश भएको हुने । • नेपाल पक्ष भएका संयुक्त राष्ट्रसंघिय मानवअधिकारसँग सम्वन्धित महासन्धीहरूको कार्यान्वियन र समग्र मानव अधिकारको अवस्था	• सिफारिस कार्यन्वयनका लागि छलफल भैरहेको र नेपाल सरकारबाट पीडितहरूलाई क्रमश: क्षतिपूर्ति प्रदान गर्दै आएको । • मानव अधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धनका विषयमा सभा, सम्मेलन, गोष्ठी तथा वकालती कार्यक्रम निरन्तर भईराखेको । • सरकारी, अर्धसरकारी तथा गैरसरकारी निकायको नीति निर्माण तहमा रहेकाहरुलाई विकासमा मानव अधिकारमुखी पद्धतिसम्बन्धी कार्यक्रम गरिएको । • नेपाल पक्ष भएका मानवअधिकारसम्बन्धी महासन्धीहरूको पालना तथा कार्यान्वयनका सम्वन्धमा नेपालका कानुनी प्रावधानहरू अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकारका मापदण्ड अनूरूप भए–नभएको सम्बन्धमा अध्ययन भैरहेको ।	• मानव अधिकार प्रबर्द्धन तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने । • मानव अधिकारसँग सम्वन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिबस र आयोगको स्थापना दिवस मनाउने । • कारागार तथा थुनुवा केन्द्रमा रहेका कैदी बन्दीको मानब अधिकार अबस्थाको अनुगमन गर्ने । • संक्रमणकालीन न्याय, आर्थिक, सामाजीक तथा सास्कृतिक अधिकार उपभोगको अनुगमन गर्ने । • आयोगमा दर्ता भएका मानव अधिकार उल्लंघनका उजुरी तथा घटनाहरूको अनुसन्धान तथा सिफारिस गर्ने । • आयोगको सिफारिस कार्यान्वयनको लागि कार्यक्रम गर्ने । • राष्ट्रिय नीति तथा कानुनहरू अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकारका मान्यता बमोजिम भए नभएको सम्बन्धमा पुनरावलोकन साथै सुधारका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने । • नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी कार्यान्यवन अबस्थाको अनुगमन गर्ने । • युपिआर तथा सन्धीजनित मानव अधिकारसम्बन्धी महासन्धी कार्यान्वयन अबस्थाको अनुगमन प्रतिबेदन प्रकाशन गर्ने । • नेपाल सरकारको मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको अनुगमन गर्ने । • अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत, समावेशी अन्तरगतका अधिकार उपभोगको अनुगमन गर्ने । • ज्येष्ठ नागरिक, लैगिंक अल्पसख्ययक, उपभोक्ता अधिकार विषयमा अनुगमन गर्ने । • मानव बेचविखन विरूद्ध अनुगमन तथा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • विद्यालयमा हुने यातना तथा शिक्षा अधिकारको अबस्था अनुगमन गर्ने । • मानव अधिकारको विषयमा जर्नल तथा मासिक पत्र प्रकाशन गर्ने । • वाल अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने । • प्राकृतिक प्रकोप तथा भुकम्प प्रभावितको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने । • आप्रवासी कामदारको अबस्था सम्बन्धमा अन्तरकृया गर्ने ।

क्र.स.	कार्यक्रम/आयोजना ब.उ.शी.नं.	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	शुरू तथा सम्पन्न बर्ष र कूल लागत (रु हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०७४/७५ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू
				बारे नियमित अनुगमन भएको हुने । • राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगको पँहूच विस्तार भएको हुने ।	• राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कार्यालयहरू संघीय संरचना अनुरुप स्थापना गर्न अध्ययन भैरहेको ।	• सामुहिक अधिकार उपभोगको अबस्थाको अनुगमन गर्ने । • मानव अधिकारका विषयगत अधिकार सम्बन्धमा तालिम आयोजना गर्ने । • मानव अधिकारका विविध विषयमा प्रादेशिक स्तरमा सम्मेलन गर्ने । • देशभर (७५ जिल्ला) का मानव अधिकार रक्षकहरूको भेला गर्ने । • सम्पन्न हुने विभिन्न तहका निर्वाचनको मानव अधिकारको दृष्टिकोणबाट अनुगमन गर्ने ।

ङ. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस आयोगका लागि चालुतर्फ रू. १९.४५ करोड र पूँजीगततर्फ रू. ०.३८ करोड गरी जम्मा रू. १९.८३ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजन सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.९ मा दिइएको छ।

९.१० अन्य संवैधानिक निकायहरू

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग, राष्ट्रिय महिला आयोग, राष्ट्रिय दलित आयोग, राष्ट्रिय समावेशी आयोग, आदिवासी जनजाति आयोग, मधेशी आयोग, थारू आयोग र मुस्लिम आयोग लगायतका संवैधानिक निकायहरूको बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.१० देखि ९.१७ सम्म क्रमशः संलग्न गरिएको छ ।

९.११ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय

क. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले नेपाल सरकारको प्रमुख कानूनी सल्लाहकारको रुपमा महान्यायाधिवक्ताको व्यवस्था गरेको छ । सरकारवादी मुद्दा चल्ने नचल्ने विषयमा अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार महान्यायाधिवक्तामा रहन्छ । यसका अतिरिक्त हिरासतमा मानवोचित व्यवहार भए नभएको विषयमा अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी पनि महान्यायाधिवक्तामा रहेको छ । महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मातहतमा १८ वटा उच्च सरकारी वकील कार्यालय, एउटा विशेष सरकारी वकील कार्यालय र ७५ वटा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयहरु रहेका छन् । महान्यायाधिवक्ताबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम ती सरकारी वकील कार्यालयहरुले अभियोजन र प्रतिरक्षाको कार्य गर्दछन् । आ.व. २०७३।७४ देखि लागू हुने गरी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ । व्यावसायिकता विकास र संस्थागत सुदृढीकरणमा योजना केन्द्रित छ । महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र सरकारी वकील कार्यालयहरुको भौतिक अवस्था क्रमश सुधार गर्दैजाने उदेश्य राखी आ.व. ०७४।७५ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

ख. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत उद्देश्यहरु

१. न्याय प्रशासनलाई छिटो, छरितो, सर्वसुलभ, मितव्ययी, निष्पक्ष, प्रभावकारी र जनउत्तरदायी बनाउनु ।
२. सबैका लागि न्याय सुनिश्चित गर्न न्यायमा सहज पहुँच कायम गराउनु ।
३. स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायको सिद्धान्तलाई कुण्ठित बनाउने गरी राजनीतिक, प्रशासनिक, सम्पूर्ण न्याय प्रशासन र समाजिक क्षेत्रबाट हुने विसङ्गति र अनियमितताको गुनासोलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू अवलम्बन गरी भ्रष्टाचारमुक्त कानुनी राज्यको स्थापनार्थ अग्रसरता देखाउनु ।

ग. चौधौं योजनाको विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरु

१. न्यायिक पद्धतिमा सुधार ल्याई न्याय प्रशासनलाई आधुनिकीकरण गर्ने ।
२. न्यायिक प्रक्रियालाई सरल, झन्झटमुक्त र अनुमानयोग्य बनाउँदै न्यायप्रणालीमा सबैको पहुँच पुर्‍याउने ।
३. समावेशी लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यताअनुरूपको सक्षम न्याय प्रशासनको विकास गरी नागरिक उन्मुख कानुनी शासन कायम गर्नुका साथै मानव अधिकार संरक्षण गर्ने ।
४. समाजमा भएका र हुनसक्ने विवादहरूलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
५. नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेअनुरूप स्थानीय तहसम्म न्यायिक व्यवस्थाको संरचना तयार गरी न्यायप्रणालीको पुर्नसंरचना गर्ने ।

घ. वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/ आयोजना (ब.उ.शी.नं.)	क्षेत्रगत रणनीतिक स्तम्भ	सुरु तथा सम्पन्न वर्ष र कुल लागत (रु. करोडमा)	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७३/७४ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१	संस्थागत सदृढीकरण २१६१०१	१ २ ३ ४ ५	सालबसाली		• विगत तीन वर्षमा १७ वटा नयाँ भवनहरु बनेका छन् । • महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको संस्थागत सुधारका लागि दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीतिक योजना स्वीकृत गरी कार्यान्वयको चरणमा रहेको । • करिव २ दर्जन फौजदारी कानूनको प्रभावकारिताका बारेमा अनुसन्धानमूलक अध्ययन भई सुधारका कार्यहरु भइरहेको। • कार्य सञ्चालनलाई सूचना प्रविधि पद्धतिमा आबद्ध गर्नका लागि इएटर्नी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।	• निर्माणाधीन १३ वटा भवनहरुको निर्माण सम्पन्न गर्ने । • २५ वटा भवनहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने । • महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको पुस्तकालय र जनशक्तिको विवरण सफ्टवेयरमा अध्यावधिक गर्ने। • १५ जिल्लाको कारागार तथा हिरासत कक्षमा मानवोचित व्यवहार भए नभएको सम्वन्धमा अनुगमन गर्ने। • महिला सरकारी वकीलहरुका लागि सीप विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने। • सरकारी वकीलहरुको क्षमता विकासका लागि विभिन्न प्रशिक्षण तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने। • फौजदारी कानूनको प्रभावकारिताका लागि विभिन्न तीन वटा विषयमा अनुसन्धानमूलक अध्ययन गरी सुधारका क्षेत्रहरु पहिचान गर्ने।

ङ. बजेट

आ.व. २०७४/७५ को लागि यस कार्यालयको लागि चालूतर्फ रु. ६९.१० करोड र पूँजीगततर्फ रु. २५.२० करोड गरी जम्मा रु. ९४.१३ करोड विनियोजन गरिएको छ। बजेट उप/शीर्षकगत विनियोजनसम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची ९.१८ मा दिइएको छ।

अनुसूची १
समष्टिगत व्यय अनुमान

१.१ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क. सं.	विषय क्षेत्र	आ.व. २०७४/७५ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान						
		कूल जम्मा	चालू	पूर्जीगत	वित्तिय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वेदेशिक ऋण
१	कृषि	२४,२६१,९३७	२०,४६३,८८७	३,७९८,०५०	-	१७,६७७,९०८	३,९०७,०४४	२,६७६,९८५
२	पशुपन्छी	६,१३४,७३८	४,३८७,१३०	१,७४७,६०८	-	५,४९८,९६९	२८८,६६६	३४७,१०३
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	२७,४०५,८४०	१,८५५,१७१	२५,५५०,६६९	-	१८,११३,४३७	१,३३५,५७४	७,९५६,८२९
४	भूमिसुधार	६,६९८,६२२	५,५०६,८१३	१,१९१,८०९	-	६,६९८,६२२	-	-
५	वन तथा भू-संरक्षण	१५,३४४,३९४	१०,३२०,३६६	५,०२४,०२८	-	१३,९०८,९२३	१,४३५,४७१	-
६	उद्योग	८,१७७,९७४	३,८१९,६७१	४,३५८,३०३	-	७,१२७,२१५	६८६,४२३	३६४,३३६
७	वाणिज्य	१,७८४,७४९	६९०,७५९	१,०९३,९९०	-	६१३,३५५	६९३,८३४	४७७,५६०
८	आपूर्ति	९९४,९१०	९२४,०५६	७०,८५४	-	९६१,९१०	३३,०००	-
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	२४,४३२,३६४	३,८७०,२८३	१,२२३,०८१	१९,३३९,०००	११,९५३,१८१	२,०९३,५६७	१०,३८५,६१६
१०	शिक्षा	६६,१२४,४१६	६५,७१६,४५०	४०७,९६६	-	५५,१६६,५७५	४,१७४,८०८	६,७८३,०३३
११	स्वास्थ्य तथा पोषण	३१,७८१,०९९	२५,८८१,२५७	५,८९९,८४२	-	२३,५८५,०८६	५,३४५,६१३	२,८५०,४००
१२	खानेपानी तथा सरसफाई	३२,४३४,९०७	१,६७०,३३३	२१,०३३,७४०	९,७३०,८३४	१५,८२०,५४९	१,४३६,००१	१५,१७८,३५७
१३	युवा तथा खेलकूद	२,२४२,४३६	२,२३९,६१०	२,८२६	-	२,२३०,४३६	१२,०००	-
१४	जलविद्युत्	६६,२११,५८५	१,७९७,४६६	१२,८५३,९३९	५१,५६०,१८०	२९,७३८,८८९	२,९९९,७५७	३३,४७२,९३९
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था	९६,५५७,२६४	७,०५०,५७७	८९,५०६,६८७	-	६७,६६६,५२५	२,९१४,८१७	२५,९७५,९२२
१६	सूचना तथा सञ्चार	५,२४६,३९९	४,३८३,५४२	५९२,८५७	२७०,०००	५,२४६,३९९	-	-
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३१,४००,०४२	८,५६६,६४२	२१,९१६,४००	९१७,०००	१३,९१७,९३५	९७५,६२३	१६,५०६,४८४
१८	पुनर्निर्माण	१४६,१८१,४६६	७४,५८६,२८८	७१,५९५,१७८	-	४७,५४६,८५५	२१,७७७,१२२	७६,८५७,४८९
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	२,२२८,४३०	२,०२३,२९३	२०५,१३७	-	१,८७१,७२९	३५६,७०१	-
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि	१,२१२,०२१	४४९,८७३	७६२,१४८	-	१,२१२,०२१	-	-
२१	श्रम तथा रोजगारी	१,१४२,१७१	९४७,०९२	१९५,०७९	-	८६१,०८३	२८१,०८८	-
२२	जनसंख्या तथा वातावरण	७,६४७,७८३	५,९३२,८०५	१,७१४,९७८	-	४,१७५,९५७	२,४४०,२५०	१,०३१,५७६
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	१,६६८,८६६	१,५९८,१५६	७०,७१०	-	१,६६८,८६६	-	-
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	८१,८५३,८९३	५२,७६८,२३७	२९,०८५,६५६	-	६३,८२९,१०७	९,१९३,८६६	८,८३०,९२०
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	१,७३२,५५७	९५४,९७६	७७७,५८१	-	१,३९७,३३३	३३५,२२४	-
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	३,४४०,६०७	२,६९३,०३१	७४७,५७६	-	१,२२९,०९७	२,२११,५१०	-
२७	सामान्य प्रशासन	१,१०१,६३८	१,०६०,५८६	४१,०५२	-	१,१०१,६३८	-	-

क. सं.	विषय क्षेत्र	आ.व. २०७४/७५ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान						
		कूल जम्मा	चालू	पूर्जीगत	वित्तिय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वेदेशिक ऋण
२८	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला	२१७,९५३	२११,१६५	६,७८८	-	२१७,९५३	-	-
२९	गृह	५५,०९२,४९०	४७,६८०,९३१	७,४११,५५९	-	५१,८४८,७९१	३,२४३,६९९	-
३०	रक्षा	४५,०८६,११८	३९,९२१,७५२	५,१६४,३६६	-	४५,०८६,११८	-	-
३१	परराष्ट्र	६,३०५,९९७	३,५५०,४८७	२,७५५,५१०	-	६,३०५,९९७	-	-
३२	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	१७,८६५,०५२	१०,०१६,५४५	१,९७८,५०७	५,८७०,०००	१३,९५०,३६७	१,९१४,६८५	२,०००,०००
३३	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली	१,३०५,३६०	१,२३२,३२७	७३,०३३	-	१,३०५,३६०	-	-
३४	राष्ट्रपतिको कार्यालय	१५८,४०४	१२६,७४२	३१,६६२	-	१५८,४०४	-	-
३५	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	४३,४६५	३८,०९५	५,३७०	-	४३,४६५	-	-
३६	व्यवस्थापिका - संसद	१,७४३,६७७	१,६९३,५९७	५०,०८०	-	१,७४३,६७७	-	-
३७	अदालत	५,२९७,१३२	४,३१८,०८८	९७९,०४४	-	५,२९७,१३२	-	-
३८	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	१,१७२,७०८	८६२,७१०	३०९,९९८	-	१,१७२,७०८	-	-
३९	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	६२०,१९८	४०१,९९९	२१८,१९९	-	६२०,१९८	-	-
४०	लोक सेवा आयोग	६८३,७३२	६१६,१५२	६७,५८०	-	६८३,७३२	-	-
४१	निर्वाचन आयोग	७०९,११३	५९४,६५५	११४,४५८	-	७०९,११३	-	-
४२	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२०४,६७४	२००,८४९	३,८२५	-	२०४,६७४	-	-
४३	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४४	राष्ट्रिय महिला आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४५	राष्ट्रिय दलित आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४६	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४७	आदिवासी जनजाति आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४८	मधेशी आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
४९	थारू आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
५०	मुस्लिम आयोग	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	-	३५,५१६	-	-
५१	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	९४१,२५५	६९१,००८	२५०,२४७	-	९४१,२५५	-	-
५२	प्रदेश प्रमुख	८०,४१६	४५,४१६	३५,०००	-	८०,४१६	-	-
५३	प्रदेश	७,१४३,५००	७,१४३,५००	-	-	७,१४३,५००	-	-
५४	स्थानीय तह	२२५,०५४,५९१	२२५,०५४,५९१	-	-	२२०,६३३,४२६	२,०८१,२८५	२,३३९,८८०
५५	अर्थ मन्त्रालय - वित्तीय व्यवस्था (५०२,५०३,५०४)	८३,४००,३७५	३०,७९९,९५८	-	५२,६००,४१७	८३,४००,३७५	-	-
५६	अर्थ मन्त्रालय - विविध (६०१, ६०२)	१३०,१४१,४०९	११५,९६८,४०९	१४,१७३,०००	-	१३०,१४१,४०९	-	-
	जम्मा	१,२७८,९९४,८५५	८०३,५३१,४५४	३३५,१७५,९७०	१४०,२८७,४३१	९९२,७९१,७९८	७२,१६७,६२८	२१४,०३५,४२९

१.२ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	रणनीतिक स्तम्भ					जम्मा
		१	२	३	४	५	
१	कृषि	२३,६२९,६७१					२३,६२९,६७१
२	पशुपन्छी	५,६३७,०१४					५,६३७,०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	१९,०६२,९७६				७,२६८,३७९	२६,३३१,३५५
४	भूमिसुधार	६६०,१८६		१,१८६,४६८	१,६७७,४९१		३,५२४,१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण	२,२९७,०६९				४,९५९,२८५	७,२५६,३५४
६	उद्योग	६,६४८,२३२	१८,८७८				६,६६७,११०
७	वाणिज्य	१,२२६,४५३	१,४१२				१,२२७,८६५
८	आपूर्ति			१७४,७७५			१७४,७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१०,८८२,३८५	१२,२७१,८०२				२३,१५४,१८७
१०	शिक्षा			२९,९८५,६०४			२९,९८५,६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण			२८,८३७,२८८			२८,८३७,२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई			३१,०५२,३१८	५३३,५०४	६०४,९०९	३२,१९०,७३१
१३	युवा तथा खेलकूद			२४८,९०५			२४८,९०५
१४	जलविद्युत्	२,२०४,१५४	६१,८२०,७६१	१,०००,०००			६५,०२४,९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था		९४,२९६,२२६				९४,२९६,२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार		-		५२०,०००		५२०,०००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास		२८,०२५,०५५	१५८,१५०	१९९,५८९	१,०५५,४१२	२९,४३८,२०६
१८	पुनर्निर्माण		१४५,९३४,९४०				१४५,९३४,९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण			४२४,०२७		१,५६६,४१५	१,९९०,४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि		६८४,९८७			२९४,२२०	९७९,२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी			६८४,६३९			६८४,६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण		४,७३२,८२४			२,१८९,५५१	६,९२२,३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	३९१,२५९				४६,१४९	४३७,४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	२,०१५,०९७	३२,६६६,७७९	४,३४९,९३२	२,३८०,२८०	२,०७८,६५०	४३,४९०,७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण				१,३५५,६४४		१,३५५,६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्		६०१,६५०			५६,७४८	६५८,३९८
२७	सामान्य प्रशासन			२७२,७२२			२७२,७२२

क. सं.	विषय क्षेत्र	रणनीतिक स्तम्भ					जम्मा
		१	२	३	४	५	
२८	गृह			२४७,७४९	९४,५८१		३४२,३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	४,५२७,२३६	७१४,३९६	२३०,०००	५,९३५,१७३	९,३००	११,४१६,१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली				४८३,७७०		४८३,७७०
३१	अदालत				१,४६९,०२०		१,४६९,०२०
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग				४४९,८८३		४४९,८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय				२३५,९६८		२३५,९६८
३४	लोक सेवा आयोग				११०,६६०		११०,६६०
३५	निर्वाचन आयोग				१३२,६६४		१३२,६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय				२९८,५४०		२९८,५४०
३७	प्रदेश			७,१४३,५००			७,१४३,५००
३८	स्थानीय तह			२२५,०५४,५९१			२२५,०५४,५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध		८,१८०,०००	३,६००,०००	३,०१०,०००		१४,७९०,०००
	जम्मा	७९,१८१,७३२	३८९,९४९,७१०	३३४,६५०,६६८	१८,८८६,७६७	२०,१२९,०१८	८४२,७९७,८९५

१.३ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	प्राथमिकताक्रम			जम्मा
		१	२	३	
१	कृषि	२३,११५,०१४	५१४,६५७		२३,६२९,६७१
२	पशुपन्छी	५,२४९,६८६	३८७,३२८		५,६३७,०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	२५,८०९,८१९	४१३,३६६	१०८,१७०	२६,३३१,३५५
४	भूमिसुधार	३,४२९,५६०	९४,५८५		३,५२४,१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण	६,५३६,२२५	७२०,१२९		७,२५६,३५४
६	उद्योग	६,६०२,७१९	६४,३९१		६,६६७,११०
७	वाणिज्य	१,२२७,८६५			१,२२७,८६५
८	आपूर्ति	१७४,७७५			१७४,७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१०,१८५,५८३	१२,९४४,१२५	२४,४७९	२३,१५४,१८७
१०	शिक्षा	२५,९९६,८७१	३,९६६,५०९	२२,२२४	२९,९८५,६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण	२२,४४२,५५९	५,७२६,४७९	६६८,२५०	२८,८३७,२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई	२९,६८६,८४६	२,१६८,२३९	३३५,६४६	३२,१९०,७३१
१३	युवा तथा खेलकूद	२४८,९०५			२४८,९०५
१४	जलविद्युत्	६४,१३३,५४८	२२४,४५४	६६६,९१३	६५,०२४,९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था	८६,९५२,६९८	७,०९४,०७३	२४९,४५५	९४,२९६,२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार	५२०,०००			५२०,०००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	२३,५८५,८८९	५,३९८,१४९	४५४,१६८	२९,४३८,२०६
१८	पुनर्निर्माण	१४५,९३४,९४०			१४५,९३४,९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	१,९११,८४१	७८,६०१		१,९९०,४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि	६६०,३०७	२७५,२८३	४३,६१७	९७९,२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी	३९७,१७७	२८७,४६२		६८४,६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण	६,९२२,३७५			६,९२२,३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	४३७,४०८			४३७,४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	३७,४८७,३९६	५,९०८,३४२	९५,०००	४३,४९०,७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	१,३५५,६४४	-		१,३५५,६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	६५८,३९८			६५८,३९८
२७	सामान्य प्रशासन	२७२,७२२			२७२,७२२
२८	गृह	१२३,१६१	२१९,१६९		३४२,३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	६,७९८,१२९	४,६१७,९७६		११,४१६,१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली	३९६,४७२	८७,२९८		४८३,७७०
३१	अदालत	१,३९९,०२०	७०,०००		१,४६९,०२०
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	४४९,८८३			४४९,८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	२३५,९६८			२३५,९६८
३४	लोक सेवा आयोग	११०,६६०			११०,६६०
३५	निर्वाचन आयोग	१३२,६६४			१३२,६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२९८,५४०			२९८,५४०
३७	प्रदेश	७,१४३,५००			७,१४३,५००
३८	स्थानीय तह	२२५,०५४,५९१			२२५,०५४,५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध	६,६००,०००	८,१८०,०००	१०,०००	१४,७९०,०००
	जम्मा	७८०,६७९,३५८	५९,४४०,६१५	२,६७७,९२२	८४२,७९७,८९५

१.४ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको दिगो विकास लक्ष्य संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	दिगो विकास संकेत															जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१३	१५	१६	१७	
१	कृषि	१५२४१८७	२२१०५४८४														२३६२९६७१
२	पशुपन्छी		५६३७०१४														५६३७०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन		१९३७५८५९									६९५५४९६					२६३३१३५५
४	भूमिसुधार	१२८१०५३	२१३०८३९											११२२५३			३५२४१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण												६७७९४२	६५७८४१२			७२५६३५४
६	उद्योग	३१७८१९१							७६७९३	३३९३२४८				१८८७८			६६६७११०
७	वाणिज्य								१२२७८६५								१२२७८६५
८	आपूर्ति			१७४७७५													१७४७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन								११७३७८१	१९४९१८०२		२४८८६०४					२३१५४१८७
१०	शिक्षा	६१५८१२			२९३६९७९२												२९९८५६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण			२८८३७२८८													२८८३७२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई						३१५३३७४८						२०५५६४	३९९३४५	५२०७४		३२१९०७३१
१३	युवा तथा खेलकूद				२४८९०५												२४८९०५
१४	जलविद्युत्							६३४०४९१५							१६२००००		६५०२४९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था	९०६४७०९								८३९२२८८०		१३०८६३७					९४२९६२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार									५२००००							५२००००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	१५८१५०								५४०३१०		२७३३७५३०		१११५०५२	१९९५८९	८७५७५	२९४३८२०६
१८	पुनर्निर्माण											१४५९३४९४०					१४५९३४९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	४२४०२७				१५६६४१५											१९९०४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि									९७९२०७							९७९२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी	३१७४५							६५२८९४								६८४६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण							४७३२८२४					२१८९५५१				६९२२३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	४३७४०८															४३७४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	१८५७२३७	२०१५०९७	४६९९७६	९५०००		१३६८६२९		३१०३०१८	३२४२६९४७	२०७८६५०			०	७६१८४		४३४९०७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण										१३५५६४४				०		१३५५६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	५६७४८								६०१६५०							६५८३९८
२७	सामान्य प्रशासन			२७२७२२													२७२७२२
२८	गृह			२८५८०		२१९१६९									९४५८१		३४२३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	१२६८३६	४१९९३९१						३८३२९९	३३७००००		९२३००६			१२०७२१०	१२०६३६३	११४१६१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली	१७०१८७							३१३५८३								४८३७७०
३१	अदालत														१४६९०२०		१४६९०२०

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	दिगो विकास संकेत															जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१३	१५	१६	१७	
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग														४४९८८३		४४९८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय														२३५९६८		२३५९६८
३४	लोक सेवा आयोग														११०६६०		११०६६०
३५	निर्वाचन आयोग														१३२६६४		१३२६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय														२९८५४०		२९८५४०
३७	प्रदेश														७१४३५००		७१४३५००
३८	स्थानीय तह														२२५०५४५९१		२२५०५४५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध									८१८००००		३६०००००			३००००००	१००००	१४७९००००
	जम्मा	१८९२६२९०	५५४६३६८४	२९७८३३४१	२९७१३६९७	१७८५५८४	३२९०२३७७	६८१३७७३९	६९३१२३३	१५३४२६०४४	३४३४२९४	१८८५४८२१३	३०७३०५७	८२२३९४०	२४११४४४६४	१३०३९३८	८४२७९७८९५

१.५ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको गरिबी न्युनीकरण संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	गरिबी न्युनीकरण संकेत		जम्मा
		१	२	
१	कृषि	२३,४००,८३७	२२८,८३४	२३,६२९,६७१
२	पशुपन्छी	५,२३०,९५६	४०६,०५८	५,६३७,०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	२५,३३१,७५३	९९९,६०२	२६,३३१,३५५
४	भूमिसुधार	२,८४३,७०४	६८०,४४१	३,५२४,१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण	५,७७५,१७५	१,४८१,१७९	७,२५६,३५४
६	उद्योग	६,४३३,४५७	२३३,६५३	६,६६७,११०
७	वाणिज्य	१,१७२,८०६	५५,०५९	१,२२७,८६५
८	आपूर्ति	१७४,७७५		१७४,७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१५,१८०,२६८	७,९७३,९१९	२३,१५४,१८७
१०	शिक्षा	२९,९७३,९७३	११,६३१	२९,९८५,६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण	२८,४३४,६१८	४०२,६७०	२८,८३७,२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई	२२,३४१,७०७	९,८४९,०२४	३२,१९०,७३१
१३	युवा तथा खेलकूद	२०३,१६२	४५,७४३	२४८,९०५
१४	जलविद्युत्	३९,८६४,३६२	२५,१६०,५५३	६५,०२४,९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था	६९,४७०,२८१	२४,८२५,९४५	९४,२९६,२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार	२७०,०००	२५०,०००	५२०,०००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	३,४४०,१६१	२५,९९८,०४५	२९,४३८,२०६
१८	पुनर्निर्माण	१४५,९३४,९४०		१४५,९३४,९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	१,८८०,१२२	११०,३२०	१,९९०,४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि		९७९,२०७	९७९,२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी	६८४,६३९		६८४,६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण	५,२३५,८४५	१,६८६,५३०	६,९२२,३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	४३७,४०८		४३७,४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	४०,९७२,१५४	२,५१८,५८४	४३,४९०,७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	१,३५५,६४४	-	१,३५५,६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्		६५८,३९८	६५८,३९८
२७	सामान्य प्रशासन		२७२,७२२	२७२,७२२
२८	गृह	२१९,१६९	१२३,१६१	३४२,३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	८,६८०,५१७	२,७३५,५८८	११,४१६,१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली	८२,८८९	४००,८८१	४८३,७७०
३१	अदालत		१,४६९,०२०	१,४६९,०२०
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग		४४९,८८३	४४९,८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय		२३५,९६८	२३५,९६८
३४	लोक सेवा आयोग		११०,६६०	११०,६६०
३५	निर्वाचन आयोग		१३२,६६४	१३२,६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय		२९८,५४०	२९८,५४०
३७	प्रदेश	७,१४३,५००		७,१४३,५००
३८	स्थानीय तह	२२५,०५४,५९१		२२५,०५४,५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध	१४,७८०,०००	१०,०००	१४,७९०,०००
	जम्मा	७३२,००३,४१३	११०,७९४,४८२	८४२,७९७,८९५

१.६ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको लैंगिक संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क. सं.	विषय क्षेत्र	लैंगिक संकेत			जम्मा
		१	२	३	
१	कृषि	६५७०७७४	१७०५८८९७		२३६२९६७१
२	पशुपन्छी		१५७८६३६	४०५८३७८	५६३७०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	४९५७१३२	१८८५७८५६	२५१६३६७	२६३३१३५५
४	भूमिसुधार	११८६४६८	१३४०६२७	९९७०५०	३५२४१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण	४२९४१९९	२८९३२००	६८९५५	७२५६३५४
६	उद्योग	२४८४४११	३३८२७	४१४८८७२	६६६७११०
७	वाणिज्य		१२२७८६५		१२२७८६५
८	आपूर्ति		१७४७७५		१७४७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन		७२४८५९३	१५९०५५९४	२३१५४१८७
१०	शिक्षा	२८९१४५७२	७०६८९	१०००३४३	२९९८५६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण	१६७८४८०३	१२०५२४८५		२८८३७२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई	३९१४४५६	२४८३४४४०	३४४१८३५	३२१९०७३१
१३	युवा तथा खेलकूद		२४८९०५		२४८९०५
१४	जलविद्युत्		३१९६५४२४	३३०५९४९१	६५०२४९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था	४५६३३७	६४२८९०१८	२९५५०८७१	९४२९६२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार	०	२५००००	२७००००	५२००००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	५०००	१९१७१५२४	१०२६१६८२	२९४३८२०६
१८	पुनर्निर्माण	१४५९३४९४०	०		१४५९३४९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	१५६६४१५	४२४०२७		१९९०४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि			९७९२०७	९७९२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी	३४३६३९	३४१०००		६८४६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण	४७३२८२४	२०७९४६६	११००८५	६९२२३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण	४६१४९	३९१२५९		४३७४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	१२९०४३३३	२९२८२५१०	१३०३८९५	४३४९०७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण	९३५७८४	४१९८६०		१३५५६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्	६०१६५०		५६७४८	६५८३९८
२७	सामान्य प्रशासन		२७२७२२		२७२७२२
२८	गृह	२१९१६९	२८५८०	९४५८१	३४२३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	३२६९१	१९६९३६१	९४१४०५३	११४१६१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली		११७०७१	३६६६९९	४८३७७०
३१	अदालत			१४६९०२०	१४६९०२०
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग			४४९८८३	४४९८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय			२३५९६८	२३५९६८
३४	लोक सेवा आयोग			११०६६०	११०६६०
३५	निर्वाचन आयोग			१३२६६४	१३२६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय			२९८५४०	२९८५४०
३७	प्रदेश	७१४३५००			७१४३५००
३८	स्थानीय तह		२२५०५४५९१		२२५०५४५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध		६६०००००	८१९००००	१४७९००००
	जम्मा	२४४०२९२४६	४७०२७७२०८	१२८४९१४४१	८४२७९७८९५

१.७ आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक विकास कार्यक्रम/बजेटको जलवायु संकेत अनुसारको व्यय अनुमान

रकम रु हजारमा

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	जलवायु संकेत			जम्मा
		१	२	३	
१	कृषि	२४९,४२३	१४,३०५,९१४	९,०७४,३३४	२३,६२९,६७१
२	पशुपन्छी		४,२६९,५९३	१,३६७,४२१	५,६३७,०१४
३	सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन	१२,०९०,८६९	१२,७६८,४५१	१,४७२,०३५	२६,३३१,३५५
४	भूमिसुधार			३,५२४,१४५	३,५२४,१४५
५	वन तथा भू-संरक्षण	४,८९६,९७६	२,२६७,८१७	९१,५६१	७,२५६,३५४
६	उद्योग	१८,८७८	७०५,८८८	५,९४२,३४४	६,६६७,११०
७	वाणिज्य			१,२२७,८६५	१,२२७,८६५
८	आपूर्ति			१७४,७७५	१७४,७७५
९	संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन		७,३७२,८०२	१५,७८१,३८५	२३,१५४,१८७
१०	शिक्षा			२९,९८५,६०४	२९,९८५,६०४
११	स्वास्थ्य तथा पोषण		४००,६७०	२८,४३६,६१८	२८,८३७,२८८
१२	खानेपानी तथा सरसफाई	१५,८६६,२१३	१६,३२४,५१८		३२,१९०,७३१
१३	युवा तथा खेलकूद			२४८,९०५	२४८,९०५
१४	जलविद्युत्	१३,४०८,२६६	१७,८९१,६३२	३३,७२५,०१७	६५,०२४,९१५
१५	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था		१४,००१,९५९	८०,२९४,२६७	९४,२९६,२२६
१६	सूचना तथा सञ्चार			५२०,०००	५२०,०००
१७	भवन, आवास तथा सहरी विकास	१,०५५,४१२	९,३७४,१६६	१९,००८,६२८	२९,४३८,२०६
१८	पुनर्निर्माण		-	१४५,९३४,९४०	१४५,९३४,९४०
१९	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण			१,९९०,४४२	१,९९०,४४२
२०	विज्ञान तथा सूचना प्रविधि			९७९,२०७	९७९,२०७
२१	श्रम तथा रोजगारी			६८४,६३९	६८४,६३९
२२	जनसंख्या तथा वातावरण	६,९२२,३७५			६,९२२,३७५
२३	सहकारी तथा गरिबी निवारण			४३७,४०८	४३७,४०८
२४	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास	२,१७९,८५७	१,८७०,७८५	३९,४४०,०९६	४३,४९०,७३८
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण			१,३५५,६४४	१,३५५,६४४
२६	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्			६५८,३९८	६५८,३९८
२७	सामान्य प्रशासन			२७२,७२२	२७२,७२२
२८	गृह			३४२,३३०	३४२,३३०
२९	अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक	९२३,००६	१,५२१,३९०	८,९७१,७०९	११,४१६,१०५
३०	योजना तथा तथ्याङ्क प्रणाली			४८३,७७०	४८३,७७०
३१	अदालत			१,४६९,०२०	१,४६९,०२०
३२	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग			४४९,८८३	४४९,८८३
३३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय			२३५,९६८	२३५,९६८
३४	लोक सेवा आयोग			११०,६६०	११०,६६०
३५	निर्वाचन आयोग			१३२,६६४	१३२,६६४
३६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय			२९८,५४०	२९८,५४०
३७	प्रदेश		७,१४३,५००		७,१४३,५००
३८	स्थानीय तह	२२५,०५४,५९१			२२५,०५४,५९१
३९	अर्थ मन्त्रालय- विविध			१४,७९०,०००	१४,७९०,०००
	जम्मा	२८२,६६५,८६६	११०,२१९,०८५	४४९,९१२,९४४	८४२,७९७,८९५

अनुसूची २

कृषि, वन तथा भूमिसुधार विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

२.१ कृषि

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३१२०११	कृषि विकास मन्त्रालय	८९,९७४	१४५,५२७	१४०,२६२	५,२६५	०	१४५,५२७	०	०	७	१	२	१	२	३
२	३१२०१२	कृषि विभाग	३०२,१११	१४१,६९७	७२,९३३	६८,७६४	०	१४१,६९७	०	०	७	१	२	१	२	३
३	३१२०१३	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयहरु	६४,४०८	९५,४३६	८८,८५५	६,५८१	०	९५,४३६	०	०	७	१	२	१	२	३
४	३१२०२०	कपास विकास समिति	२३,८३०	२५,१०९	२५,१०९	०	०	२५,१०९	०	०	७	२	२	१	२	३
५	३१२०२१	चिया, कफि तथा अलैंची विकास बोर्ड	७९,६९७	१२२,९३०	१०४,४००	१८,५३०	०	१२२,९३०	०	०	७	२	२	१	२	३
६	३१२०२२	राष्ट्रिय किसान आयोग	०	१०१,५६७	५४,१६९	४७,३९८	०	१०१,५६७	०	०	१	१	१६	१	२	२
७	३१२१०१	कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष	१०५,७२२	१२७,३३३	१२६,४९३	८४०	०	१२७,३३३	०	०	१	१	२	१	२	१
८	३१२१०२	कृषि विकास रणनीति अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम	५८६,०७९	४९७,३०९	४९७,३०९	०	०	४९७,३०९	०	०	१	१	२	१	२	३
९	३१२१०३	विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम	४,६३८,३४१	५,१२९,१६५	५,१२९,१६५	०	०	५,१२९,१६५	०	०	१	१	२	१	२	२
१०	३१२१०४	साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना	५७१,८६०	९४१,३१४	९४०,३१४	१,०००	०	१७९,९३१	७६१,३८३	०	१	१	२	१	१	२
११	३१२१०५	कृषि विकास आयोजना (जनकपुर)	६७,५०५	२३१,३५९	२५,२६४	२०६,०९५	०	२३१,३५९	०	०	१	२	२	१	२	२
१२	३१२१०६	रेशम खेती विकास कार्यक्रम	७०,७९८	१२१,५९८	८७,१३९	३४,४५९	०	१२१,५९८	०	०	१	२	२	१	२	२
१३	३१२१०७	बागबानी विकास कार्यक्रम	४०१,०४५	४४२,०२५	३०७,९७६	१३४,०४९	०	४४२,०२५	०	०	१	१	२	१	२	२
१४	३१२१०८	आलु,तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम	२१६,७५६	३३७,१७६	२९३,१००	४४,०७६	०	३३७,१७६	०	०	१	१	२	१	१	२
१५	३१२१०९	बीउ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम	३१,४६९	४२,०९७	३४,३४५	७,७५२	०	४२,०९७	०	०	१	१	२	१	२	२
१६	३१२११०	मत्स्य विकास कार्यक्रम	२७८,२७३	२३३,९०५	२०३,६३७	३०,२६८	०	२३३,९०५	०	०	१	१	२	१	२	२
१७	३१२१११	खाद्य पोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम	२८७,७३०	३०४,७१७	२२७,४२७	७७,२९०	०	३०४,७१७	०	०	१	१	२	१	१	२
१८	३१२११२	बाली संरक्षण कार्यक्रम	१८७,९५५	२६५,१४३	२४१,६००	२३,५४३	०	२२६,०७८	३९,०६५	०	१	१	२	१	२	२
१९	३१२११३	व्यवसायीक कीट विकास	६१,२५१	७०,१४८	६२,४४०	७,७०८	०	७०,१४८	०	०	१	२	२	१	२	३
२०	३१२११४	वाली बिकास कार्यक्रम	३०४,३२५	१११,८०४	९२,४८३	१९,३२१	०	१११,८०४	०	०	१	१	२	१	२	२
२१	३१२११५	कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र	५६,५६४	६६,३४३	५४,९६०	११,३८३	०	६६,३४३	०	०	१	१	२	१	२	३
२२	३१२११६	कृषि प्रसार तथा तालिम केन्द्र	१२२,४२८	१६०,०४४	१३२,४३८	२७,६०६	०	१६०,०४४	०	०	१	१	२	१	१	३
२३	३१२११७	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम(कृषि)	४७,७११	७८,०३२	६९,८३२	८,२००	०	१३,९७२	०	६४,०६०	१	१	२	१	१	२
२४	३१२११८	माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम	६८,५३८	८२,३२५	७२,१७३	१०,१५२	०	८२,३२५	०	०	१	२	२	१	२	३
२५	३१२११९	कृषि व्यावसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम	११६,२७५	१३२,९४९	१२५,२५१	७,६९८	०	१३२,९४९	०	०	१	१	२	१	१	३

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२६	३१२१२०	सहकारी खेती, साना सिचांइ तथा मल बीउ ढुवानी कार्यक्रम	५८२,८०६	१५५,६३१	१५४,७३१	९००	०	१५५,६३१	०	०	१	१	२	१	२	३
२७	३१२१२२	व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजना	१,७८२,२०५	२,४६३,८२५	१,७८०,८२५	६८३,०००	०	७८,५९२	४०८,०९१	१,९७७,१४२	१	१	२	१	१	३
२८	३१२१२४	एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना	१४३,२४२	१२२,०९०	९६,४४५	२५,६४५	०	६,३२२	१०३,६६८	१२,१००	१	१	२	१	२	१
२९	३१२१३६	कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम	१,९१०,५९७	२,४५६,४०८	१,९४६,७७७	५०९,६३१	०	२,४५६,४०८	०	०	१	१	२	१	२	२
३०	३१२१४३	चीनी तथा उखु बिकास समिति	५,९३४	९,२२७	८,१३१	१,०९६	०	९,२२७	०	०	१	२	२	१	२	३
३१	३१२१५३	उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना	३३६,५३५	३५१,८६८	३४८,१४७	३,७२१	०	३५,४४०	१५८,२७४	१५८,१५४	१	१	२	१	२	३
३२	३१२१५६	रानी जमरा कुलरिया सिचाई आयोजना—प्रणाली आधुनिकिकरण कृषि कार्यक्रम	५४,३६४	३२,४०९	३१,५०९	९००	०	१७,१८१	१५,२२८	०	१	१	२	१	२	३
३३	३१२१५७	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना (कृषि व्यवस्थापन तथा सूचना प्रणाली)	१६१,५६६	२२८,८३४	१२४,३८४	१०४,४५०	०	१२,२०१	२१६,६३३	०	१	१	२	२	२	३
३४	३१२१५८	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना	१,३२७,९००	१,५२४,१८७	१,२३७,७४८	२८६,४३९	०	३५९,९०५	१,१६४,२८२	०	१	१	१	१	२	३
३५	३१२१६०	किसानका लागि उन्नत बीउ विजन कार्यक्रम	१,१३३,३८२	१,१२२,८१७	९८४,१४२	१३८,६७५	०	२०१,१५०	४५६,१३८	४६५,५२९	१	१	२	१	२	३
३६	३१२१६२	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (कृषि कार्यक्रम)	१६,०८२	२३,७०१	२३,७०१	०	०	२३,७०१	०	०	१	१	२	१	२	३
३७	३१२१६३	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना	५,२५०,१४६	३,२५८,८७८	२,३०४,३८४	९५४,४९४	०	३,२५८,८७८	०	०	१	१	२	१	२	२
३८	३१२१६४	नेपाल कृषि बजार विकास कार्यक्रम	११२,२२६	२३३,६०५	२३२,६११	९९४	०	२१६	२३३,३८९	०	१	१	२	१	१	३
३९	३१२१६५	नेपाल कृषि सेवा विकास कार्यक्रम	११५,२०२	२६४,६२९	२६३,४०९	१,२२०	०	०	२६४,६२९	०	१	१	२	१	२	२
४०	३१२८०१	कर्णाली अन्चल कृषि विकास आयोजना	२९,२२५	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	१	१	३
४१	३१२८०२	कृषि प्रसार कार्यक्रम	२,५७५,८४९	१,९१९,११२	१,६३०,२०५	२८८,९०७	०	१,९१९,११२	०	०	१	१	२	१	१	३
४२	३१२८०५	घर बगैचा कार्यक्रम	८९,६९६	८७,६६४	८७,६६४	०	०	१,४००	८६,२६४	०	१	१	२	१	२	२
		कूल जम्मा	२४,४०७,६०२	२४,२६१,९३७	२०,४६३,८८७	३,७९८,०५०	०	१७,६७७,९०८	३,९०७,०४४	२,६७६,९८५						

२.२ पशुपन्छी

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३२७०११	पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	१७१,५६९	१५४,८६७	१३४,१४७	२०,७२०	०	१५४,८६७	०	०	७	१	२	२	२	३
२	३२७०१२	पशु सेवा विभाग	४८८,९६९	२४१,९५२	६९,६०६	१७२,३४६	०	२४१,९५२	०	०	७	१	२	२	३	३
३	३२७०१३	क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालयहरु	६६,९३६	९१,४७४	६०,९६०	३०,५१४	०	९१,४७४	०	०	७	१	२	१	३	३
४	३२७०१४	नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्	४,७३०	९,४३१	८,६२७	८०४	०	९,४३१	०	०	७	२	२	१	३	३
५	३२७१०१	पशु स्वास्थ्य ,रोग अन्वेशण सेवा तथा क्वारेन्टाईन कार्यक्रम	१,४५०,२७८	१,५१७,२२५	६४०,३८५	८७६,८४०	०	१,५१७,२२५	०	०	१	१	२	१	३	२
६	३२७१०२	लाइभस्टक सेक्टर इन्नोभेसन आयोजना	६२,९०१	४०६,०५८	१७६,००७	२३०,०५१	०	५८,९५५	०	३४७,१०३	१	१	२	२	३	३
७	३२७१०३	पशु विकास सेवा कार्यक्रम	१,३२०,७३६	७८९,४५४	६२६,४६५	१६२,९८९	०	७८९,४५४	०	०	१	१	२	१	३	२
८	३२७१०४	पशुसेवा तालीम तथा प्रसार कार्यक्रम	८९,७९५	११४,४१६	८१,३१२	३३,१०४	०	११४,४१६	०	०	१	१	२	१	३	३
९	३२७१०५	पशु आहारा सेवा कार्यक्रम	२०८,५४१	६४,६७४	४९,२२२	१५,४५२	०	६४,६७४	०	०	१	१	२	१	३	२
१०	३२७१०६	पशुपन्छी बजार प्रवर्धन कार्यक्रम	४८१,९९९	१४९,४५६	१४७,१८८	२,२६८	०	१४९,४५६	०	०	१	१	२	१	३	३
११	३२७१०७	पशुपन्छी विकास फार्महरु	२२८,५४३	२९३,१६७	२२७,०७९	६६,०८८	०	२९३,१६७	०	०	१	१	२	१	३	३
१२	३२७१०८	कृषि विकास योजना अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम	८८,६६८	३२५,०००	३२५,०००	०	०	३२५,०००	०	०	१	२	२	१	३	३
१३	३२७१०९	उच्च पहाडी कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा जिविकोपार्जन सुधार आयोजना	६२१,९००	३९८,९२८	२६५,७९९	१३३,१२९	०	११०,२६२	२८८,६६६	०	१	१	२	१	३	२
१४	३२७११०	राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड	५७,५८७	६२,३२८	६०,४९२	१,८३६	०	६२,३२८	०	०	१	२	२	१	२	३
१५	३२७११२	नेपाल एकीकृत व्यापार रणनीति	४,२७३	१२,५३१	११,०६४	१,४६७	०	१२,५३१	०	०	१	१	२	१	२	३
१६	३२७११३	बङ्गुर तथा कुखुरा पालन सहकारी कार्यक्रम	४३,८८९	४,४६५	४,४६५	०	०	४,४६५	०	०	१	१	२	१	२	३
१७	३२७८०१	पशुसेवा प्रसार कार्यक्रम	२,२२०,३१२	१,४९९,३१२	१,४९९,३१२	०	०	१,४९९,३१२	०	०	१	१	२	१	२	२
१८	३२७८०२	कर्णाली अञ्चल पशुविकास आयोजना	४५,५९२	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	१	२	३
कूल जम्मा			७,६५७,२१८	६,१३४,७३८	४,३८७,१३०	१,७४७,६०८	०	५,४९८,९६९	२८८,६६६	३४७,१०३						

२.३ सिंचाइ तथा जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनिकरण	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३५७०११	सिंचाइ मन्त्रालय	४२,४५४	६२,३४२	४७,६८२	१४,६६०	०	६२,३४२	०	०	७	१	२	१	२	३
२	३५७०१२	सिंचाइ विभाग	१००,५१३	१२६,२६६	१२५,११९	१,१४७	०	१२६,२६६	०	०	७	१	२	२	२	३
३	३५७०१३	क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालयहरु	४७,६२८	६०,७११	६०,७११	०	०	६०,७११	०	०	७	१	२	२	२	३
४	३५७०१४	सिंचाइ विकास डिभिजन-सब डिभिजन समेत	३४३,९६४	४८१,३६६	४५८,७३०	२२,६३६	०	४८१,३६६	०	०	७	१	२	२	२	३
५	३५७०१५	सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजन - ८	७०,२३३	१०३,१८४	९६,७०६	६,४७८	०	१०३,१८४	०	०	७	१	२	२	२	३
६	३५७०१६	यान्त्रिक कार्यालय-३	१४,७६१	२३,८५७	२२,४२५	१,४३२	०	२३,८५७	०	०	७	२	२	२	३	३
७	३५७०१७	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग	१८१,६४४	२१६,७५९	२१६,७५९	०	०	२१६,७५९	०	०	७	१	२	१	२	३
८	३५७१०१	प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम	८,२५२	९,५२८	८,६०५	९२३	०	९,५२८	०	०	१	२	२	१	२	२
९	३५७१०२	सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम	६९,८८२	७९,५३४	११,२४७	६८,२८७	०	७९,५३४	०	०	१	२	२	१	२	१
१०	३५७१०३	सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (सिंचाइ)	१,२७८,६१७	१,४६५,१२३	१७४,३१६	१,२९०,८०७	०	२२३,६१७	३७५,८६०	८६५,६४६	१	१	२	१	१	१
११	३५७१०५	सिंचाइ संभाव्यता अध्ययन तथा निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम	७५,९३८	८७,२९६	३,९६४	८३,३३२	०	८७,२९६	०	०	१	२	२	१	१	१
१२	३५७१०७	यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम	२०,५६४	३४,२३४	४४१	३३,७९३	०	३४,२३४	०	०	५	२	२	१	२	३
१३	३५७१०८	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना	९१२,३९५	१,५४०,२२४	२५,०७२	१,५१५,१५२	०	२४५,४३७	०	१,२९४,७८७	१	१	२	१	१	१
१४	३५७१०९	नदी नियन्त्रण	३,७११,७२४	५,६४४,५४२	९९,९३६	५,५४४,६०६	०	३,६४४,५४२	०	२,०००,०००	५	१	११	१	२	१
१५	३५७११०	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण प्रविधि परियोजना	२७९,५१८	२०२,७७४	१०,५२०	१९२,२५४	०	२०२,७७४	०	०	५	२	११	१	२	१
१६	३५७११२	भारतीय अनुदान सहयोगमा संचालित नदी नियन्त्रण आयोजनाहरु (बागमती,कमला,खाँडो र लालबकैया समेत)	८५७,५२५	६९४,०२८	१०,७९६	६८३,२३२	०	१०५,८८९	५८८,१३९	०	५	१	११	१	२	२
१७	३५७११३	भूमिगत जलस्रोत विकास समिति	८६,३०९	१०८,१७०	६६,६३१	४१,५३९	०	१०८,१७०	०	०	५	३	२	१	२	२
१८	३५७११४	भूमिगत स्यालो तथा डिप ट्युबबेल सिंचाइ आयोजना	५९२,७९७	४०२,६९४	४,९६२	३९७,७३२	०	४०२,६९४	०	०	१	१	२	१	२	१
१९	३५७११७	सुर्खेत उपत्यका सिंचाइ आयोजना	२,०२४	०	०	०	०	०	०	०	१	२	२	१	२	१
२०	३५७११८	मर्मत संभार आयोजनाहरु	७४७,३३८	५२०,२९८	३७,३६२	४८२,९३६	०	५२०,२९८	०	०	१	१	२	१	१	३
२१	३५७११९	बृहत सरकारी सिंचाई योजनाको पुनर्स्थापना तथा व्यवस्थापन हस्तान्तरण	५५३,५४७	६२७,८३६	११,९६७	६१५,८६९	०	६२७,८३६	०	०	१	१	२	१	१	२
२२	३५७१२०	बागमती सिंचाइ आयोजना	४५८,६०६	४०९,४९२	२१,५२४	३८७,९६८	०	४०९,४९२	०	०	१	१	२	१	२	२

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२३	३५७१२१	बबई सिंचाइ आयोजना	६९७,२६५	७१६,३५५	१८,८०९	६९७,५४६	०	७१६,३५५	०	०	१	१	२	१	१	१
२४	३५७१२२	महाकाली सिंचाइ आयोजना (कन्चनपुर)	३७६,७७५	४१४,८२५	१९,३३०	३९५,४९५	०	४१४,८२५	०	०	१	१	२	१	२	३
२५	३५७१२३	सुन्सरी मोरङ सिंचाइ आयोजना (तेस्रो)	५४३,८४८	५०६,४६२	२८,८४६	४७७,६१६	०	५०६,४६२	०	०	१	१	२	१	२	२
२६	३५७१२४	प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना, दाङ	२०५,१२७	२४०,४४४	७,५६५	२३२,८७९	०	२४०,४४४	०	०	१	१	२	१	२	२
२७	३५७१२५	सिक्टा सिंचाइ आयोजना	१,२१९,०४०	१,५८७,१५९	२३,५१९	१,५६३,६४०	०	१,३०३,९७१	०	२८३,१८८	१	१	२	१	२	२
२८	३५७१२६	नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ आयोजना	४३४,६१२	६२७,८३२	४,०७२	६२३,७६०	०	६२७,८३२	०	०	१	१	२	१	२	२
२९	३५७१२७	मझौला सिंचाइ आयोजना	२,७०६,३३५	३,८९२,८२७	१२,९५७	३,८७९,८७०	०	२,८९२,८२७	०	१,०००,०००	१	१	२	१	२	२
३०	३५७१२८	दरौदी- पालुङटार सिंचाइ (नदी नियन्त्रण) आयोजना	३४,९३२	४१,४३४	७६७	४०,६६७	०	४१,४३४	०	०	१	१	२	१	२	२
३१	३५७१२९	कर्णाली अंचल सिंचाइ विकास कार्यक्रम	१०८,००९	१२६,८५९	४१४	१२६,४४५	०	१२६,८५९	०	०	१	१	२	१	२	२
३२	३५७१३०	सेती महाकाली सिंचाइ विकास कार्यक्रम	२०६,६३७	२४२,४२०	४५५	२४१,९६५	०	२४२,४२०	०	०	१	१	२	१	२	२
३३	३५७१३१	टार - बजार संरक्षण कार्यक्रम (इन्द्रावती बगर कोरिडोर समेत)	२४४,०५३	४१४,१५२	१,२७०	४१२,८८२	०	४१४,१५२	०	०	५	१	११	१	२	३
३४	३५७१३२	रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना (प्रणाली आधुनिकीकरण समेत)	१,७८३,४४९	१,९७०,८३२	४९,४९१	१,९२१,३४१	०	९११,२०२	१०४,६५१	९५४,९७९	१	१	२	१	२	२
३५	३५७१३५	भेरी - ववई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना	४०२,०५९	८८८,०९२	१८,४८७	८६९,६०५	०	८८८,०९२	०	०	१	१	२	१	२	२
३६	३५७१३६	जलसाधन योजना तयारी सुविधा आयोजना	१६०,०९०	३१९,५२२	४१,८७५	२७७,६४७	०	५२,५९८	२६६,९२४	०	१	१	२	१	२	१
३७	३५७१३७	सिंचाइ पुनर्स्थापना आयोजना (कुवेत फण्ड)	१७८,०२२	७९५,०३६	३,४२७	७९१,६०९	०	२३६,८०७	०	५५८,२२९	१	१	२	२	३	२
३८	३५७१३८	भूमिगत जल सिंचाइ बिकास डिभिजन	६९,०७३	८८,५२६	८६,२४७	२,२७९	०	८८,५२६	०	०	५	१	२	२	३	३
३९	३५७१३९	जलस्रोत अनुसन्धान तथा विकास केन्द्र	३८,६१६	८१,९५३	१५,९६६	६५,९८७	०	८१,९५३	०	०	५	१	२	२	३	१
४०	३५७१४०	सम्बृद्ध तराई मधेस सिंचाइ विशेष कार्यक्रम	१,९२५,६३२	१,५१६,७६५	३,९९४	१,५१२,७७१	०	५१६,७६५	०	१,०००,०००	१	१	२	१	३	१
४१	३५७१४१	सुनकोशी मरिन डाईभर्सन बहुउद्देशिय आयोजना	४१,३८७	३४,०८७	२,२०५	३१,८८२	०	३४,०८७	०	०	१	१	२	२	३	१
कूल जम्मा			२१,८३१,१९४	२७,४०५,८४०	१,८५५,१७१	२५,५५०,६६९	०	१८,११३,४३७	१,३३५,५७४	७,९५६,८२९						

२.४ भूमिसुधार

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३६०११	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	८१,८५३	१३५,६६६	११२,८६३	२२,८०३	०	१३५,६६६	०	०	७	१	२	२	३	३
२	३३६०१२	भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	५७,०८९	७१,३६५	६३,८१०	७,५५५	०	७१,३६५	०	०	७	१	२	२	३	३
३	३३६०१३	मालपोत कार्यालयहरु	१,०९३,१२५	१,३७६,९८०	१,२८५,१२४	९१,८५६	०	१,३७६,९८०	०	०	७	१	२	२	३	३
४	३३६०१४	भूमिसुधार कार्यालयहरु	१२८,८४४	१६१,१५६	१५८,४८३	२,६७३	०	१६१,१५६	०	०	७	१	२	२	३	३
५	३३६०१५	नापी विभाग	२५,१४१	४१,०३३	२७,३६९	१३,६६४	०	४१,०३३	०	०	७	१	२	२	३	३
६	३३६०१६	नापी कार्यालयहरु	९९६,५७०	१,३१९,५२९	१,२५०,४६२	६९,०६७	०	१,३१९,५२९	०	०	७	१	२	२	३	३
७	३३६०१७	भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग	३५,७३३	६८,७४८	५६,८७६	११,८७२	०	६८,७४८	०	०	७	१	२	२	२	३
८	३३६१०१	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम	४४२,६३४	४७३,६०३	१६४,२४६	३०९,३५७	०	४७३,६०३	०	०	४	१	२	२	२	३
९	३३६१०२	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	५६५,१३७	६६०,१८६	६५८,६९१	१,४९५	०	६६०,१८६	०	०	१	१	२	१	२	३
१०	३३६१०३	भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कमैया र हलिया पुनर्स्थापन	१,०३४,४०१	१,१८६,४६८	१,१८५,४४७	१,०२१	०	१,१८६,४६८	०	०	३	१	१	१	१	३
११	३३६१०५	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	७९,४००	९४,५८५	७१,४८३	२३,१०२	०	९४,५८५	०	०	४	२	१	२	२	३
१२	३३६१०६	कित्ता नापी कार्यक्रम	७२४,८३२	८४४,५९३	२९२,५१२	५५२,०८१	०	८४४,५९३	०	०	४	१	२	१	३	३
१३	३३६१०७	स्थलरुप नापी (भूमि स्रोत) कार्यक्रम	८८,५९५	१५२,४५७	१२०,०५४	३२,४०३	०	१५२,४५७	०	०	४	१	२	१	३	३
१४	३३६१०८	खगोल तथा भू-मापन कार्यक्रम	६८,९९६	११२,२५३	५९,३९३	५२,८६०	०	११२,२५३	०	०	४	१	१५	२	२	३
		कूल जम्मा	५,४२२,३५०	६,६९८,६२२	५,५०६,८१३	१,१९१,८०९	०	६,६९८,६२२	०	०						

२.५ वन तथा भू-संरक्षण

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३२९०११	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१०१,४३७	१३२,८६८	११७,३४१	१५,५२७	०	१३२,८६८	०	०	७	१	१५	२	३	३
२	३२९०१२	वन विभाग	११५,८८८	१२८,६७०	१२३,१२५	५,५४५	०	१२८,६७०	०	०	७	१	१५	२	२	३
३	३२९०१३	क्षेत्रीय वन कार्यालयहरु	७१,५२३	११२,०३९	९५,८५४	१६,१८५	०	११२,०३९	०	०	७	२	१५	२	२	३
४	३२९०१४	जिल्ला वन कार्यालयहरु (वन सुरक्षा सैनिक समेत)	२,५००,८९०	३,११७,२१९	३,१००,३६७	१६,८५२	०	३,११७,२१९	०	०	७	१	१५	१	२	३
५	३२९०१५	वनस्पति विभाग	१२०,५३६	१५२,९५६	१४४,०४९	८,९०७	०	१५२,९५६	०	०	७	१	१५	२	२	३
६	३२९०१६	भू-संरक्षण विभाग	६२,७८५	६९,९६४	३३,९१५	३६,०४९	०	६९,९६४	०	०	७	१	१५	२	२	३
७	३२९०१७	राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	३६४,६२७	६३२,१२४	४४५,५६९	१८६,५५५	०	६३२,१२४	०	०	७	१	१५	२	३	३
८	३२९०१८	राष्ट्रिय निकुन्ज (सुरक्षा टोली)	२,८४९,७१२	३,५३९,०२७	३,२८७,४१४	२५१,६१३	०	३,५३९,०२७	०	०	७	२	१५	१	२	३
९	३२९०१९	हात्तिसारहरु	१२१,७०२	१५४,०६७	१५२,८१३	१,२५४	०	१५४,०६७	०	०	७	२	१५	२	३	३
१०	३२९०२०	वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग	३८,९०३	४९,१०६	४८,१७६	९३०	०	४९,१०६	०	०	७	१	१५	२	२	३
११	३२९१०१	बन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण आयोजना	१५,२७२	१८,६३४	१६,१६०	२,४७४	०	१८,६३४	०	०	५	२	१५	१	२	१
१२	३२९१०२	जडिबुटी विकास कार्यक्रम (कर्णाली जडीबुटी प्रशोधन समेत)	३३१,०१४	२७६,२११	१३९,६९९	१३६,५१२	०	२७६,२११	०	०	१	१	१५	१	२	१
१३	३२९१०४	केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र	५२,६५५	६४,५६२	६३,००१	१,५६१	०	६४,५६२	०	०	१	२	१५	१	२	२
१४	३२९१०६	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	५४५,३१२	६६२,७५२	१३२,०५६	५३०,६९६	०	६६२,७५२	०	०	१	१	१५	१	१	१
१५	३२९१०९	वृक्ष सुधार वृक्षारोपण तथा निजी वन कार्यक्रम	४८९,६८०	३४४,३२०	३४३,६६९	६५१	०	३४४,३२०	०	०	१	२	१५	१	१	१
१६	३२९११४	वन्यजन्तु आरक्ष आयोजना	१८८,३८०	२०७,१७६	१४४,४४०	६२,७३६	०	२०७,१७६	०	०	५	२	१५	२	१	२
१७	३२९११५	राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना	७११,०७२	९८९,५०२	६४३,०७७	३४६,४२५	०	९८९,५०२	०	०	५	१	१५	२	१	२
१८	३२९१२३	रेड फरेष्ट्री तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम	११८,६०५	१५८,६६२	१५७,६६२	१,०००	०	१०,०३७	१४८,६२५	०	५	१	१३	२	२	१
१९	३२९१२४	राष्ट्रपति चुरे - तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	१,६२२,८७२	१,९१८,७७३	१७६,७८८	१,७४१,९८५	०	१,९१८,७७३	०	०	५	१	१५	१	१	१
२०	३२९१२७	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्धन आयोजना	११०,२४६	१३७,०६५	३४,९६६	१०२,०९९	०	१३७,०६५	०	०	५	१	१५	१	२	२
२१	३२९१५२	बहु सरोकारवाला वन कार्यक्रम	२,७८९	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१५	२	१	२
२२	३२९१५४	पर्वतीय जलाधारहरुको जलवायु परिवर्तन समानुकूलन आयोजना	५७०,४०२	९३५,११५	१८८,११४	७४७,००१	०	७७,१९६	८५७,९१९	०	५	१	१५	१	२	१
२३	३२९१५५	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (वन कार्यक्रम)	५०,६४६	९१,५६१	१३,७०६	७७,८५५	०	९१,५६१	०	०	१	१	१५	१	२	३
२४	३२९१५६	पहाडी साना किसानकालागि अनुकूलन आयोजना	२८४,३३१	५१९,२८०	७३,००८	४४६,२७२	०	११८,६५३	४००,६२७	०	१	१	१३	१	२	२

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२५	३२९१५७	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणका लागि दक्षिण एशिया कानून कार्यान्वयन सञ्जालको शसक्तिकरण आयोजना	२३,५०७	४०,४०२	३९,६०२	८००	०	१२,१०२	२८,३००	०	५	१	१५	२	३	२
२६	३२९८०४	जिल्ला भू-संरक्षण कार्यक्रम	६३३,३५५	२९६,८४३	२८४,५११	१२,३३२	०	२९६,८४३	०	०	५	१	१५	१	२	१
२७	३२९८०५	सामुदायिक विकास तथा वन / जलाधर संरक्षण आयोजना	७१,६२९	१७१,६७६	१८,२२४	१५३,४५२	०	१७१,६७६	०	०	५	१	१५	१	१	१
२८	३२९८०६	वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास आयोजना	६९,८२२	८५,४३७	३०,५३६	५४,९०१	०	८५,४३७	०	०	५	२	१५	२	२	१
२९	३२९८०८	सामुदायिक तथा कवुलियती वन विकास कार्यक्रम	३४६,८५२	३०९,८३०	२४९,५१४	६०,३१६	०	३०९,८३०	०	०	१	१	१५	१	२	२
३०	३२९८०९	वनस्पति अध्ययन अनुसन्धान तथा बजारीकरण कार्यक्रम	२४,६६२	२८,५५३	२३,०१०	५,५४३	०	२८,५५३	०	०	१	१	१५	१	३	१
कूल जम्मा			१२,६११,१०६	१५,३४४,३९४	१०,३२०,३६६	५,०२४,०२८	०	१३,९०८,९२३	१,४३५,४७१	०						

अनुसूची ३

उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन र संस्कृति विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

३.१ उद्योग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०७०११	उद्योग मन्त्रालय	८७,६५६	२४७,१८२	१८८,२४७	५८,९३५	०	२४७,१८२	०	०	७	१	९	२	१	३
२	३०७०१२	उद्योग विभाग	३६५,७१५	३८०,९२८	२८३,८२८	९७,१००	०	३८०,९२८	०	०	७	१	९	२	३	३
३	३०७०१३	खानी तथा भूगर्भ विभाग	१४६,४०४	१५१,७७९	१११,२६३	४०,५१६	०	१५१,७७९	०	०	७	१	९	२	३	३
४	३०७०१४	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	४२१,५७४	१२७,३९५	८७,६१६	३९,७७९	०	१२७,३९५	०	०	७	१	८	१	२	३
५	३०७०१५	केन्द्रिय कारागार कारखाना	६,०१०	१०,८९६	९,७३१	१,१६५	०	१०,८९६	०	०	७	१	१६	२	२	३
६	३०७०१६	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	८१,६२२	९१,९२३	७०,४४१	२१,४८२	०	९१,९२३	०	०	७	१	९	१	३	३
७	३०७०१७	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालयहरु	६७,३५५	६८,२९५	५५,३४८	१२,९४७	०	६८,२९५	०	०	७	१	९	१	३	३
८	३०७०१८	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	४४,३५३	५६,८९८	३६,०८२	२०,८१६	०	५६,८९८	०	०	७	१	९	२	३	३
९	३०७०१९	सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशानलय	३६२,५६१	३७५,५६८	१८९,९६५	१८५,६०३	०	३७५,५६८	०	०	७	१	९	२	३	३
१०	३०७१०१	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम-उर्जा कार्यक्रम समेत	१७,७०७	१८,८७८	१८,०८०	७९८	०	१८,८७८	०	०	२	१	१५	१	१	१
११	३०७१०२	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना	२३५,३५६	१३२,७२७	१३,२९१	११९,४३६	०	१३२,७२७	०	०	१	१	९	२	३	३
१२	३०७१०३	पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना	९,७५७	१०,०७३	८,९३४	१,१३९	०	१०,०७३	०	०	१	१	९	२	३	३
१३	३०७१०४	भू-वैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना	२२,२०२	२६,४६२	६,१२८	२०,३३४	०	२६,४६२	०	०	१	१	९	२	३	३
१४	३०७१०५	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान	६३,७९८	६४,३९१	५४,९३५	९,४५६	०	६४,३९१	०	०	१	२	१	२	३	३
१५	३०७१०६	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)	२२७,८६५	१२६,६६८	१२४,९५०	१,७१८	०	१२६,६६८	०	०	१	१	१	१	१	३
१६	३०७१०७	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र	४४,६२४	५७,६२१	५२,६५३	४,९६८	०	५७,६२१	०	०	१	१	८	१	१	३
१७	३०७१०८	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)	२,१५२,०४०	३,२०९,३३१	३८,०८८	३,१७१,२४३	०	३,२०९,३३१	०	०	१	१	९	१	३	३
१८	३०७१०९	औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	९,८८७	१४,६५५	१३,७२५	९३०	०	१४,६५५	०	०	१	१	९	१	२	३
१९	३०७११२	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	८७३,५५०	१,१३६,६४३	१,०८६,३६६	५०,२७७	०	६८६,६४३	४५०,०००	०	१	१	१	१	१	३
२०	३०७११४	नेपाल व्यापार एकिकृत रणनीति (उद्योग कार्यक्रम)	१६,०२४	१९,१७२	१०,१८४	८,९८८	०	१९,१७२	०	०	१	१	८	१	२	३
२१	३०७११५	ग्रामीण उद्यम् तथा विप्रेषण परियोजन (समृद्धि)	२४४,३२३	७०५,८८८	६११,५९४	९४,२९४	०	१०५,१२९	२३६,४२३	३६४,३३६	१	१	१	१	३	२
२२	३०७८०१	घरेलु तथा साना उद्योग बिकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)	५०६,०११	७३७,२३३	४५८,९५८	२७८,२७५	०	७३७,२३३	०	०	१	१	१	१	१	३
२३	३०७८०२	घरेलु तथा साना उद्योग बिकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)	२५६,६२०	४०७,३६८	२८९,२६४	११८,१०४	०	४०७,३६८	०	०	१	१	१	१	१	३
कूल जम्मा			६,२६३,०१४	८,१७७,९७४	३,८१९,६७१	४,३५८,३०३	०	७,१२७,२१५	६८६,४२३	३६४,३३६						

३.२ वाणिज्य

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३००११	वाणिज्य मन्त्रालय	५४,८५३	५०५,५५३	४५८,१४३	४७,४१०	०	५०५,५५३	०	०	७	१	८	२	२	३
२	३३००१२	वाणिज्य विभाग	३८,१७१	२०,४३६	२०,४३६	०	०	२०,४३६	०	०	७	१	८	२	२	३
३	३३००१३	वाणिज्य कार्यालयहरु	२७,३०६	३०,८९५	३०,५०५	३९०	०	३०,८९५	०	०	७	१	८	२	२	३
४	३३०१०४	व्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना-बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण	६२,९७२	१,४१२	१,४१२	०	०	१,४१२	०	०	२	१	८	१	२	३
५	३३०१०६	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	८३,१७१	५५,०५९	५४,८५९	२००	०	५५,०५९	०	०	१	१	८	२	२	३
६	३३०१०८	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा पारवहन आयोजना	८३८,८६३	१,१७१,३९४	१२५,४०४	१,०४५,९९०	०	०	६९३,८३४	४७७,५६०	१	१	८	१	२	३
कूल जम्मा			१,१०५,३३६	१,७८४,७४९	६९०,७५९	१,०९३,९९०	०	६१३,३५५	६९३,८३४	४७७,५६०						

३.३ आपूर्ति

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०६०११	आपूर्ति मन्त्रालय	१२५,६८०	८०,५५५	७४,०७४	६,४८१	०	८०,५५५	०	०	७	१	१	२	३	३
२	३०६०१२	आपूर्ति व्यवस्थापन तथा उपभोक्ता हित संरक्षण विभाग	७७,०५८	९४,३४९	८६,४७६	७,८७३	०	९४,३४९	०	०	७	१	१२	२	३	३
३	३०६०१३	खाद्यान्न ढुवानी कार्यक्रम (नेपाल खाद्य संस्थान)	५०६,४०९	६४५,२३१	५९८,७३१	४६,५००	०	६१२,२३१	३३,०००	०	७	१	१	१	३	३
४	३०६१०१	कण्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (नेपाल साल्ट ट्रेडिङ्ग लिमिटेट)	१७४,९९९	१७४,७७५	१६४,७७५	१०,०००	०	१७४,७७५	०	०	३	१	३	१	२	३
कूल जम्मा			८८४,१४६	९९४,९१०	९२४,०५६	७०,८५४	०	९६१,९१०	३३,०००	०						

३.४ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३२५०११	सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२०५,९६६	२२६,८७४	२१९,२२२	७,६५२	०	२२६,८७४	०	०	७	१	८	२	३	३
२	३२५०१२	पर्यटन कार्यालयहरु	३२,५२२	३९,६२२	३०,६४८	८,९७४	०	३९,६२२	०	०	७	१	८	२	३	३
३	३२५०१३	पुरात्तव विभाग	२१२,९३४	२७९,६८९	४५,०२१	२३४,६६८	०	२७९,६८९	०	०	७	१	८	२	३	३
४	३२५०१४	राष्ट्रिय अभिलेखालय	४४,६४८	४९,८१४	२०,३६४	२९,४५०	०	४९,८१४	०	०	७	१	८	२	३	३
५	३२५०१५	राष्ट्रिय संग्राहालय (छाउनी)	२४,९१०	४२,५०५	२९,५५६	१२,९४९	०	४२,५०५	०	०	७	१	८	२	३	३
६	३२५०१६	राष्ट्रिय कला संग्रहालय (भक्तपुर)	९,९२२	१३,७३१	११,८६१	१,८७०	०	१३,७३१	०	०	७	१	८	२	३	३
७	३२५०१७	क्षेत्रीय संग्रालयहरु	३९,८८६	५३,०२३	२१,५६२	३१,४६१	०	५३,०२३	०	०	७	१	८	२	३	३
८	३२५०१८	संग्रालयहरु (जातीय संग्रहालय समेत)	४२,७८१	७६,२४९	१८,१८५	५८,०६४	०	७६,२४९	०	०	७	१	८	२	३	३
९	३२५०१९	ऐतिहासिक दरबारहरु	६८,१८५	१०६,०११	७९,३६३	२६,६४८	०	१०६,०११	०	०	७	१	८	२	३	३
१०	३२५०२०	केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	१०,५२९	१४,३७५	११,१५२	३,२२३	०	१४,३७५	०	०	७	१	८	२	३	३
११	३२५०२१	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार राजिष्ट्रारको कार्यालय	९,८६१	११,१५२	१०,६९१	४६१	०	११,१५२	०	०	७	१	८	२	३	३
१२	३२५०२२	नारायणहिटी दरबार संग्रहालय	८६,५०१	१०९,८३६	९४,५५२	१५,२८४	०	१०९,८३६	०	०	७	१	८	२	३	३
१३	३२५०२३	स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय (भक्तपुर)	५,५१८	७,९०१	७,४४१	४६०	०	७,९०१	०	०	७	१	८	२	३	३
१४	३२५०२४	पर्यटन विभाग	१०४,६५७	१४७,६८९	१४१,८७३	५,८१६	०	१४७,६८९	०	०	७	१	८	२	३	३
१५	३२५०२५	भाषा आयोग	०	९९,७०६	९३,४५७	६,२४९	०	९९,७०६	०	०	२	१	१६	२	३	३
१६	३२५१०२	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	२३,४५८	२८,५९३	२८,५९३	०	०	२८,५९३	०	०	१	२	८	१	२	३
१७	३२५१०४	पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना	७,१०७	१४,७७९	१४,५५०	२२९	०	१४,७७९	०	०	१	३	८	१	३	३
१८	३२५१०६	पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	१,१२१,५८६	६७२,१९५	२३२,०८६	४४०,१०९	०	६७२,१९५	०	०	१	१	८	१	३	३
१९	३२५१०८	दक्षिण एशिया पर्यटन पुर्वाधार विकास आयोजना	३२४,७२०	४५८,२१४	४४७,०४६	११,१६८	०	७७,८३३	३८०,३८१	०	१	२	८	१	३	३
२०	३२५१११	पुरातात्विक संरक्षण	२५७,२३१	३१९,३२९	६,१८६	३१३,१४३	०	३१९,३२९	०	०	१	१	११	२	३	३
२१	३२५११२	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	१५,४८०	१९,६८२	४,४७९	१५,२०३	०	१९,६८२	०	०	१	१	११	२	३	३
२२	३२५११३	संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,०१४,४१०	६९२,२५८	६९२,२५८	०	०	६९२,२५८	०	०	१	२	११	२	३	३
२३	३२५११४	बृहतर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	९२,०००	५०,०००	५०,०००	०	०	५०,०००	०	०	१	१	११	२	३	३
२४	३२५११५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	३७४,९००	४४४,१७५	४४४,१७५	०	०	४४४,१७५	०	०	१	१	११	१	३	३
२५	३२५११६	लुम्बिनी विकास कोष	६०७,२००	७१९,४००	७१९,४००	०	०	७१९,४००	०	०	१	१	११	१	३	३
२६	३२५११७	सांस्कृतिक संस्थान	८,१८८	९,७००	९,७००	०	०	९,७००	०	०	१	३	११	२	३	३
२७	३२५११८	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	१०५,५५५	१२०,०००	१२०,०००	०	०	१२०,०००	०	०	१	२	११	२	३	३
२८	३२५११९	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४२,२२८	५०,०३१	५०,०३१	०	०	५०,०३१	०	०	१	२	११	२	३	३

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२९	३२५१२०	नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४९,९९२	६०,११७	६०,११७	०	०	६०,११७	०	०	१	२	११	२	३	३
३०	३२५१२१	ईच्छुक सांस्कृतिक प्रतिष्ठान	३,३०२	३,९१२	३,९१२	०	०	३,९१२	०	०	१	२	११	१	३	३
३१	३२५१२२	यातायात(हवाई) आयोजना तयारी सुविधा	३४१,९१३	१५२,८०२	१५२,८०२	०	०	०	१५२,८०२	०	२	१	९	२	३	२
३२	५०११०१	नेपाल नागरिक उड्डयन प्रधिकरण	१,३०९,७०२	१,३०८,०००	०	०	१,३०८,०००	१,३०८,०००	०	०	२	१	९	१	३	३
३३	५०११३६	हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना	३,६६६,६००	४,३११,०००	०	०	४,३११,०००	१,०६५,०००	६०६,०००	२,६४०,०००	२	२	९	१	३	३
३४	५०११६१	दक्षिण एशिया पर्यटन पुर्वाधार विकास आयोजना	६,५९५,९३२	७,२२०,०००	०	०	७,२२०,०००	२,०००,०००	९५४,३८४	४,२६५,६१६	१	२	९	१	२	२
३५	५०११७९	पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल	४,३०४,०००	५,०००,०००	०	०	५,०००,०००	१,५२०,०००	०	३,४८०,०००	२	१	९	२	३	३
३६	५०११८०	दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निजगढ, बारा	१,५००,०००	१,५००,०००	०	०	१,५००,०००	१,५००,०००	०	०	२	१	९	२	३	३
कूल जम्मा			२२,६६४,३२४	२४,४३२,३६४	३,८७०,२८३	१,२२३,०८१	१९,३३९,०००	११,९५३,१८१	२,०९३,५६७	१०,३८५,६१६						

अनुसूची ४
सामाजिक विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

४.१ शिक्षा

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३५००११	शिक्षा मन्त्रालय	१,३०५,७९३	१,२२३,७५५	१,१११,९९६	१११,७५९	०	१,२२३,७५५	०	०	७	१	४	१	२	३
२	३५००१२	शिक्षा विभाग	५५,९६८	७३,१८८	७१,८३०	१,३५८	०	७३,१८८	०	०	७	१	४	१	२	३
३	३५००१३	क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयहरु	७१,८९८	८७,२५२	८२,६८२	४,५७०	०	८७,२५२	०	०	७	२	४	१	२	३
४	३५००१४	जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरु	७६५,५०१	९५१,७९६	९३८,८९३	१२,९०३	०	९५१,७९६	०	०	७	१	४	१	२	३
५	३५००१५	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	४७०,१०५	५२२,४२३	५२१,६८६	७३७	०	५२२,४२३	०	०	७	१	४	१	२	३
६	३५००१६	सबैका लागि शिक्षा- आधारभूत तह	४३,४२१,६९९	४,९९६,६६६	४,९९६,६६६	०	०	४,९९६,६६६	०	०	७	१	४	१	१	३
७	३५००१७	माध्यामिक तह	११,४०७,०५३	४,४७५,२६९	४,४७५,२६९	०	०	४,४७५,२६९	०	०	७	१	४	१	२	३
८	३५००१८	पाठ्यक्रम बिकास केन्द्र	५२,०५३	५४,५७२	५३,६५०	९२२	०	५४,५७२	०	०	७	२	४	१	२	३
९	३५००१९	विश्वविद्यालय अनुदान आयोग	९,०१३,६९४	९,९१७,८१५	९,९१७,८१५	०	०	९,९१७,८१५	०	०	७	२	४	१	२	३
१०	३५००२०	शिक्षक सेवा आयोग	१४०,८०५	१९५,९९६	१९५,०५६	९४०	०	१९५,९९६	०	०	७	२	४	१	२	३
११	३५००२१	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र	३४८,६५८	३९६,९५९	३९६,१४३	८१६	०	३९६,९५९	०	०	७	१	४	१	१	३
१२	३५००२२	विद्यालय शिक्षक किताबखाना	३७,७५२	३५,११७	३३,५७७	१,५४०	०	३५,११७	०	०	७	१	४	१	२	३
१३	३५००२३	विशेष शिक्षा परिषद्	११९,७४५	१३८,१८०	१३८,१८०	०	०	१३८,१८०	०	०	७	२	४	१	३	३
१४	३५००२४	शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द	१३२,९५२	१४५,१३३	१४३,६८७	१,४४६	०	१४५,१३३	०	०	७	२	४	१	१	३
१५	३५००२५	पुस्तकालयहरु-३ (डिल्लीरमण, केशर, राष्ट्रिय)	२३,६३४	२५,६९१	२३,९३२	१,७५९	०	२५,६९१	०	०	७	२	४	१	१	३
१६	३५००२६	शिक्षक सेवा निवृत्त सुविधा	९,२८४,६४०	१२,८९९,०००	१२,८९९,०००	०	०	१२,८९९,०००	०	०	७	१	४	१	२	३
१७	३५०१०६	द्वन्द्वपीडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम (शहिद प्रतिष्ठान मार्फत संचालन हुने)	१८६,८२८	१६२,१६८	१६२,१६८	०	०	१६२,१६८	०	०	३	२	४	१	१	३
१८	३५०१०८	उच्च माध्यमिक शिक्षा	११,५००	३९,९६६	३९,९६६	०	०	३९,९६६	०	०	३	२	४	१	१	३
१९	३५०१०९	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (विशेष कार्यक्रम समेत)	२,००९,५५४	२,७९७,२६३	२,७९७,२६३	०	०	२,३९४,२०३	४०३,०६०	०	३	२	४	१	१	३
२०	३५०१११	मनमोहन स्मृति पोलीटेक्निक	४१,४००	४८,४६५	४८,४६५	०	०	४८,४६५	०	०	३	२	४	१	२	३
२१	३५०११३	शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम(प्राथमिक विद्यालय पौष्टिक आहार)	५३१,३८६	६१५,८१२	६१४,३१३	१,४९९	०	१८०,३७५	४३५,४३७	०	३	२	१	१	१	३
२२	३५०११५	यूनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोग	१२,१३८	२२,२२४	२२,२२४	०	०	२२,२२४	०	०	३	३	४	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२३	३५०११८	सबैका लागि शिक्षा- शिशु विकास कार्यक्रम	५३,१६८	१४५,४३०	१४५,४३०	०	०	०	१४५,४३०	०	३	२	४	१	१	३
२४	३५०१३३	अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यक्रम	२२८,०७६	१८,८३५	१८,८३५	०	०	१८,८३५	०	०	३	२	४	१	१	३
२५	३५०१३५	व्यवसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि योजना	३४१,१८४	४८१,००६	४७५,४२६	५,५८०	०	०	०	४८१,००६	३	१	४	१	१	३
२६	३५०१३६	सीप विकास परियोजना	६०३,००९	६२१,७५३	६२१,१५३	६००	०	१०१,७७८	५१९,९७५	०	३	१	४	१	१	३
२७	३५०१३८	पढाई सीप प्रवर्द्वन कार्यक्रम	९२,१६५	१३८,५७०	१३८,५७०	०	०	०	१३८,५७०	०	३	२	४	१	१	३
२८	३५०१३९	उच्च शिक्षा सुधार परियोजना	७६६,०१७	९९७,४००	९९७,४००	०	०	०	०	९९७,४००	३	१	४	१	१	३
२९	३५०१४०	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम- केन्द्र स्तर	५८६,६५०	६२२,२१७	५८४,२०७	३८,०१०	०	४०९,०३२	६८,८७३	१४४,३१२	३	१	४	१	१	३
३०	३५०१४१	मेडिकल कलेज पूर्वाधार निर्माण विकास समिति	४८७,६००	९८८,७१२	९८८,७१२	०	०	९८८,७१२	०	०	३	१	४	१	३	३
३१	३५०१४२	नेपाल राष्ट्रिय इन्जिनियरिङ्ग तथा प्रविधि प्रतिष्ठान पूर्वाधार निर्माण विकास समिति	०	११,६३१	११,६३१	०	०	११,६३१	०	०	३	१	४	२	३	३
३२	३५०८०६	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम- जिल्ला स्तर	२४,७१६,४१६	२२,२७४,१५२	२२,०५०,६२५	२२३,५२७	०	१४,६५०,३७४	२,४६३,४६३	५,१६०,३१५	३	१	४	१	१	३
कूल जम्मा			१०७,३१९,०४१	६६,१२४,४१६	६५,७१६,४५०	४०७,९६६	०	५५,१६६,५७५	४,१७४,८०८	६,७८३,०३३						

४.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३७००११	स्वास्थ्य मन्त्रालय	७७,३०९	९६,९८५	९६,९८५	०	०	९६,९८५	०	०	७	१	३	१	२	३
२	३७००१२	स्वास्थ्य सेवा विभाग	११८,७०५	१४३,६८८	१४३,६८८	०	०	१४३,६८८	०	०	७	१	३	१	२	३
३	३७००१३	क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशानालयहरु	९१,०३३	११४,४४४	११४,४४४	०	०	११४,४४४	०	०	७	२	३	१	२	३
४	३७००१४	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थय केन्द्र, चौकी तथा उपचौकीहरू)	७,४९९,१४२	१,१६९,८९७	१,१६९,८९७	०	०	१,१६९,८९७	०	०	७	१	३	१	१	३
५	३७००२१	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय समेत)	४७,६७९	५८,९८९	५८,९८९	०	०	५८,९८९	०	०	७	२	३	१	१	३
६	३७००२२	क्षेत्रीय तथा अंचल अस्पताल	८१०,८०१	१,०९२,९००	१,०९२,९००	०	०	१,०९२,९००	०	०	७	१	३	१	२	३
७	३७००२३	अस्पतालहरु	१,०६०,०४०	०	०	०	०	०	०	०	७	१	३	१	२	३
८	३७००२४	औषधि व्यवस्था विभाग	१३१,४०६	१५२,४९१	९१,७७५	६०,७१६	०	१४२,२९१	१०,२००	०	७	१	३	१	२	३
९	३७००२५	आयुर्वेद विभाग	१२,८१३	१७,९१२	१७,९१२	०	०	१७,९१२	०	०	७	२	३	१	२	३
१०	३७००२६	आयुर्वेद चिकित्सालयहरु / औषधालयहरु	६४२,३३४	७७,५४८	६७,५४८	१०,०००	०	७७,५४८	०	०	७	२	३	१	२	३
११	३७००३०	पशुपति होमियो चिकित्सालय र युनानी औषधालय	१३,३६७	१८,९५७	१४,३७७	४,५८०	०	१८,९५७	०	०	७	२	३	१	२	३
१२	३७०१०२	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत)	७४४,९२४	१,२७७,५००	१,२७७,५००	०	०	१,२७७,५००	०	०	३	२	३	१	२	३
१३	३७०१०३	कान्ति बाल अस्पताल	३२४,४४८	२१८,४००	२१८,४००	०	०	२१८,४००	०	०	३	२	३	१	१	३
१४	३७०१०४	सरुवा रोग अस्पताल	११७,२४४	१३३,३००	१३३,३००	०	०	१३३,३००	०	०	३	२	३	१	२	३
१५	३७०१०५	प्रसुति गृह- थापाथली	२७१,०००	२९६,८९६	२९६,८९६	०	०	२९६,८९६	०	०	३	२	३	१	१	३
१६	३७०१०६	नेपाल आखाँ अस्पताल	३१,०००	३२,५००	३२,५००	०	०	३२,५००	०	०	३	२	३	१	२	३
१७	३७०१०७	बी.पी. कोईराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल	५१७,९६०	३६०,०००	३६०,०००	०	०	३६०,०००	०	०	३	२	३	१	२	३
१८	३७०१०८	मनमोहन कार्डियोथेरासिक भस्कुलर तथा ट्रान्स्प्लान्ट केन्द्र, महाराजगंज	८२,८००	२५५,०००	२५५,०००	०	०	२५५,०००	०	०	३	२	३	१	२	३
१९	३७०१०९	शहिद गंगालाल हृदय केन्द्र	४६६,०००	६६०,५००	६६०,५००	०	०	६६०,५००	०	०	३	२	३	१	२	३
२०	३७०११०	बी.पी कोईराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	६४०,०००	६७८,४९२	६७८,४९२	०	०	६७८,४९२	०	०	३	२	३	१	२	३
२१	३७०१११	रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल)	१,८४०	२,०००	२,०००	०	०	२,०००	०	०	३	२	३	२	२	३
२२	३७०११२	त्रि. वि.शिक्षण अस्पताल (सुरेश वाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द समेत)	१४९,९६०	३२०,०००	३२०,०००	०	०	३२०,०००	०	०	३	२	३	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२३	३७०११३	क्षयरोग नियन्त्रण	७४१,९९५	९९३,०४७	७२३,३८२	२६९,६६५	०	७९६,७४८	१९६,२९९	०	३	१	३	१	२	३
२४	३७०११४	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	६६१,६६१	९६५,१९८	९१५,१९८	५०,०००	०	८९,५१६	८७५,६८२	०	३	१	३	१	१	३
२५	३७०११५	एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	३१३,७९३	४५७,३१७	४३९,४९०	१७,८२७	०	२९४,३६७	१६२,९५०	०	३	१	३	१	१	३
२६	३७०११६	एकिकृत बाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम	२,२०३,५९९	२,९४४,२३१	२,८४७,३७५	९६,८५६	०	८५१,२६१	२,०९२,९७०	०	३	१	३	१	१	३
२७	३७०११९	इपिडेमियोलोजी, औलो , कालाज्वर नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	५४८,३८३	७४४,९५५	७३७,९२५	७,०३०	०	४९७,०६६	२४७,८८९	०	३	१	३	१	२	३
२८	३७०१२०	अपाङ्गता रोकथाम तथा कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२५,५९७	९८,१०४	९२,२६९	५,८३५	०	८८,२०४	९,९००	०	३	१	३	१	२	३
२९	३७०१२१	औषधि र उपकरण आपूर्ति	५८०,६४४	४९२,०००	१६८,४७०	३२३,५३०	०	२२४,४००	२६७,६००	०	३	१	३	१	२	३
३०	३७०१२२	अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली	१,१५२,९८३	१,५०४,२२७	१,४९३,०११	११,२१६	०	१,३२८,१७७	१७६,०५०	०	३	१	३	१	२	३
३१	३७०१२३	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	१०३,९५४	२४५,२८७	२४४,०५७	१,२३०	०	९७,६१७	१४७,६७०	०	३	२	३	१	१	३
३२	३७०१२४	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	१६१,८१३	२०९,५९९	१९३,२३३	१६,३६६	०	१७१,६४९	३७,९५०	०	३	२	३	१	२	३
३३	३७०१२५	किटजन्य रोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र	१९,५७४	३०,०३०	३०,०३०	०	०	२७,५३०	२,५००	०	३	३	३	१	२	३
३४	३७०१२६	स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा	२३७,५२७	२७१,६५४	१८५,८५३	८५,८०१	०	२७१,६५४	०	०	३	२	३	१	२	३
३५	३७०१२७	स्वास्थ्य कर कोषबाट संचालित कार्यक्रमहरु	५९८,०००	५००,०००	५००,०००	०	०	५००,०००	०	०	३	३	३	१	२	३
३६	३७०१२९	विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग)	५४,९७८	६६,२८४	४५,७७५	२०,५०९	०	६६,२८४	०	०	३	२	३	१	२	३
३७	३७०१३०	सिहंदरबार वैद्यखाना	२७,५०८	३३,४२०	३३,४२०	०	०	३३,४२०	०	०	३	३	३	१	२	३
३८	३७०१३१	बी.पी. कोईराला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र	२३,१६०	२६,०००	२६,०००	०	०	२६,०००	०	०	३	३	३	१	२	३
३९	३७०१३२	नेपाल नेत्र ज्योति संघ	५३,६७६	६३,३००	६३,३००	०	०	६३,३००	०	०	३	२	३	१	२	३
४०	३७०१३३	स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	५६,०००	७८,८००	७८,८००	०	०	७८,८००	०	०	३	३	३	१	२	३
४१	३७०१३४	अनुगमन,मूल्यांकन तथा योजना सुदृढीकरण	४,४६५,७९२	२,११६,४७७	२,०८७,३९२	२९,०८५	०	२,१०२,२७७	१४,२००	०	३	१	३	१	२	३
४२	३७०१३६	प्राथमिक स्वास्थ्य पुनजार्गरण कार्यक्रम	८९४,४७१	१,२०४,५३०	१,१४३,३३०	६१,२००	०	७४३,३३०	६१,२००	४००,०००	३	१	३	१	१	३
४३	३७०१३८	ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य,आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ गाँउ कार्यक्रम	१६५६००	१५५९८२	१५५९८२	०	०	१५५९८२	०	०	३	१	३	१	१	३
४४	३७०१३९	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	४१००००	५३००१७	५३००१७	०	०	५३००१७	०	०	३	२	३	१	१	३
४५	३७०१४०	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	६३७५६	७८०००	७८०००	०	०	७८०००	०	०	३	२	३	१	१	३
४६	३७०१४१	मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र	१६४३०४	२५३०००	२५३०००	०	०	२५३०००	०	०	३	१	३	१	१	३
४७	३७०१४३	सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा (स्वास्थ्य वीमा) कार्यक्रम	०	२००००००	२००००००	०	०	२००००००	०	०	३	१	३	१	१	३

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
४८	३७०१४४	एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास परियोजना	०	४००६७०	५८०७०	३४२६००	०	४००६७०	०	०	३	१	३	२	२	२
४९	३७०८०२	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	४९६८०	२५१८६	२५१८६	०	०	२५१८६	०	०	३	१	३	१	२	३
५०	३७०८०३	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	१९२८३	२७७५०	२७७५०	०	०	२७७५०	०	०	३	२	३	१	२	३
५१	३७०८०४	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम	८३९५८२१	७४३५९४५	३३२४२९४	४१११६५१	०	३९८८६६२	९९६८८३	२४५०४००	३	१	३	१	१	३
५२	३७०८०६	क्षयरोग नियन्त्रण	१८१२२६	१७०२६१	१६४८८५	५३७६	०	१२४५९१	४५६७०	०	३	१	३	१	२	३
५३	३७०८०९	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	४३७३४५	४८१४२९	११२६६०	३६८७६९	०	४८१४२९	०	०	३	१	३	१	२	३
		कूल जम्मा	३६,६६३,९२८	३१,७८१,०९९	२५,८८१,२५७	५,८९९,८४२	०	२३,५८५,०८६	५,३४५,६१३	२,८५०,४००						

४.३ खानेपानी तथा सरसफाई

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनिकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३१३०११	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	२४३,५०२	१२०,०००	८५,८३०	३४,१७०	०	१२०,०००	०	०	७	१	६	२	२	१
२	३१३०१२	खानेपानी तथा ढल निकास विभाग	११७,७९१	१२४,१७६	९१,०५१	३३,१२५	०	१२४,१७६	०	०	७	१	६	२	२	२
३	३१३१०१	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	११,८२५	१५,६४६	१५,५९०	५६	०	१४,१०७	१,५३९	०	४	३	६	२	२	१
४	३१३१०२	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम	८६५,४४६	३४०,८९०	१,९३०	३३८,९६०	०	३२८,४५१	१२,४३९	०	४	१	६	१	२	१
५	३१३१०३	डीप ट्युवेल आयोजना (मर्मत सूधार)	७६,५०६	१२४,८९४	६१६	१२४,२७८	०	१२४,८९४	०	०	४	१	६	१	२	१
६	३१३१०४	जनसाधन विकास कार्यक्रम	३८,१६२	५२,०७४	२६,७२७	२५,३४७	०	५२,०७४	०	०	४	२	१६	१	१	२
७	३१३१०६	खानेपानी तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	३४५,८२९	५३२,९३४	८,५८४	५२४,३५०	०	४९७,४३४	३५,५००	०	३	१	६	१	१	१
८	३१३१०७	दोस्रो साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	२९३,७७७	३०२,१७३	२४,६७३	२७७,५००	०	१२०,३२४	१७४,७०२	७,१४७	३	१	६	२	२	१
९	३१३१०८	तेस्रो साना सहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	१,३८३,५०६	२,०३५,८१२	७०,४७८	१,९६५,३३४	०	६०४,६०४	०	१,४३१,२०८	३	१	६	१	१	२
१०	३१३१०९	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनिकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्धन कार्यक्रम	८६,५९०	२०५,५६४	३,७४४	२०१,८२०	०	२०५,५६४	०	०	५	२	१३	२	३	१
११	३१३११०	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम	१७४,३७५	४४७,४०१	२,९६९	४४४,४३२	०	४४७,४०१	०	०	३	२	६	२	२	२
१२	३१३१११	खानेपानी तथा सरसफाई सह-लगानी कार्यक्रम	६९६,०४८	१,२६८,६३६	२९,१९४	१,२३९,४४२	०	१,२६८,६३६	०	०	३	१	६	२	१	१
१३	३१३११२	सुख्खा क्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप वृहत, पकरवास, तिमाल र यासोक)	५२३,५५८	८३५,१७८	२६,२४९	८०८,९२९	०	८३५,१७८	०	०	३	१	६	१	२	१
१४	३१३११३	तराई-मधेश खानेपानी सुधार कार्यक्रम	२५९,५९९	१,४९६,९२६	१,५४३	१,४९५,३८३	०	१,४९६,९२६	०	०	३	१	६	२	३	२
१५	३१३११४	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	४,९४९,००५	६,५७२,४९२	७९,८८९	६,४९२,६०३	०	२,२८१,०३८	०	४,२९१,४५४	३	१	६	१	२	१
१६	३१३११५	ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाइ कोष	१,४६५,०४३	२,१९६,५९९	१६१,०२०	२,०३५,५७९	०	२४१,६२६	६१०,४५६	१,३४४,५१७	३	१	६	१	२	१
१७	३१३११६	वातावरणीय सरसफाइ आयोजना	३०८,०२३	३९९,३४५	२४१,३४३	१५८,००२	०	२७७,३८०	१२१,९६५	०	५	१	१५	२	३	१
१८	३१३११७	उच्च- प्रविधियुक्त केन्द्रीय खानेपानी कार्यक्रम	०	५,६०८,३३३	७९८,९०३	४,८०९,४३०	०	२,६०८,३३३	०	३,०००,०००	३	१	६	२	२	२
१९	३१३८०१	ग्रामिण खानेपानी आयोजना	३५,१००	२५,०००	०	२५,०००	०	०	२५,०००	०	३	१	६	२	१	१
२०	३१३८०२	खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	६,९८५,९३२	०	०	०	०	०	०	०	३	१	६	२	२	१
२१	३१३८०३	उच्च मध्यम स्तरीय ठूला खानेपानी आयोजना	७४८,१२५	०	०	०	०	०	०	०	३	१	६	२	३	१
२२	५०११०४	नगर विकास कोष - खानेपानी क्षेत्र	१,९२३,४६५	९४०,०००	०	०	९४०,०००	०	८०,०००	८६०,०००	३	१	६	१	३	२
२३	५०११२६	खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम	१,३२२,७००	१,३२२,७००	०	०	१,३२२,७००	१,३२२,७००	०	०	३	२	६	१	२	२
२४	५०११२७	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	१४०,५००	१४०,५००	०	०	१४०,५००	१४०,५००	०	०	३	२	६	१	२	१
२५	५०११२८	काठमांडौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	६४०,०००	६४०,०००	०	०	६४०,०००	६४०,०००	०	०	३	१	६	१	२	२
२६	५०११३५	काठमाण्डौं उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्देशनालय	२७७,१२०	३२०,०००	०	०	३२०,०००	३२०,०००	०	०	३	३	६	१	३	२

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२७	५०११४५	काठमाण्डौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना	३,२५९,७०२	३,४६१,२७२	०	०	३,४६१,२७२	७२४,४५५	३७४,४००	२,३६२,४१७	३	१	६	१	२	२
२८	५०११६७	काठमाडौं उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना	१,८६७,२११	२,८२६,३६२	०	०	२,८२६,३६२	९४४,७४८	०	१,८८१,६१४	३	१	६	१	२	१
२९	५०११७७	ढल प्रशोधन केन्द्र	८०,०००	८०,०००	०	०	८०,०००	८०,०००	०	०	३	१	६	२	३	१
कूल जम्मा			२९,११८,४४०	३२,४३४,९०७	१,६७०,३३३	२१,०३३,७४०	९,७३०,८३४	१५,८२०,५४९	१,४३६,००१	१५,१७८,३५७						

४.४ युवा तथा खेलकुद

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३४३०११	युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	७३,९४२	३८,८१७	३७,५८८	१,२२९	०	३८,८१७	०	०	७	१	४	२	२	३
२	३४३०१२	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	१,६१७,०६५	१,६१८,६१५	१,६१८,६१५	०	०	१,६१८,६१५	०	०	७	१	४	२	२	३
३	३४३०१३	राष्ट्रिय युवा परिषद्	३०१,८४६	३३६,०९९	३३४,५०२	१,५९७	०	३३६,०९९	०	०	७	१	४	२	३	३
४	३४३१०१	राष्ट्रिय युवा परिचलन कार्यक्रम	३०,१३३	४५,७४३	४५,७४३	०	०	३३,७४३	१२,०००	०	३	१	४	२	२	३
५	३४३१०२	खेलकुद विकास कार्यक्रम	३१५,७४२	२०३,१६२	२०३,१६२	०	०	२०३,१६२	०	०	३	१	४	१	२	३
कूल जम्मा			२,३३८,७२८	२,२४२,४३६	२,२३९,६१०	२,८२६	०	२,२३०,४३६	१२,०००	०						

अनुसूची ५
पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

५.१ जलविद्युत

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०८०११	ऊर्जा मन्त्रालय	७९२,९५७	८५१,१७२	८०५,५८५	४५,५८७	०	८५१,१७२	०	०	७	१	७	२	३	३
२	३०८०१२	विद्युत विकास विभाग	२१०,१७०	३२९,५१६	९०,३५१	२३९,१६५	०	३२९,५१६	०	०	७	१	७	२	३	३
३	३०८०१३	विद्युत महशुल निर्धारण आयोग	५,२०५	५,९८२	३,२३५	२,७४७	०	५,९८२	०	०	७	२	७	२	३	३
४	३०८१०१	जल तथा ऊर्जा आयोग	५३,१७२	६९,६५१	३०,७४६	३८,९०५	०	६९,६५१	०	०	२	१	७	१	२	३
५	३०८१०२	नदि बेसिन योजना तथा जलविद्युत विकास गुरुयोजना तर्जुमा आयोजना	७६,९८४	१०५,८३०	२,५५३	१०३,२७७	०	०	१०५,८३०	०	२	१	७	१	२	१
६	३०८१०३	विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन	९,२७४	१,१९३	१,१९३	०	०	१,१९३	०	०	२	१	७	१	३	१
७	३०८१०४	सप्तकोशी बहुउद्धेश्यीय आयोजना	१२०,३६९	२००,२७७	४८,९७४	१५१,३०३	०	१११,२५०	८९,०२७	०	२	२	७	१	२	१
८	३०८१०५	पंचेश्वर बहुउद्धेश्यीय आयोजना	२६,५५५	२४,१७७	१५,४६४	८,७१३	०	२४,१७७	०	०	२	२	७	१	२	१
९	३०८१०६	जलविद्युत आयोजना अध्ययन	६२९,२८१	८३४,४१७	३,०१४	८३१,४०३	०	७७७,९१७	५६,५००	०	२	१	७	१	३	१
१०	३०८१०७	जलविद्युत आयोजना सम्बन्धी मापदण्ड	२१,५९०	१८,५४९	८७९	१७,६७०	०	१८,५४९	०	०	२	३	७	१	२	१
११	३०८१०९	रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण	५५२,०१९	६४८,३६४	६४८,३६४	०	०	६४८,३६४	०	०	२	३	७	१	३	३
१२	३०८११२	बुढीगंगा जलविद्युत आयोजना	३१५,३५४	४९६,०१४	२७,८८१	४६८,१३३	०	१६२,३९३	०	३३३,६२१	२	१	७	१	३	१
१३	३०८११३	बुढी गण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति	५,२२२,५३९	१०,१७४,२४५	३७,३५८	१०,१३६,८८७	०	१०,१७४,२४५	०	०	२	१	७	२	३	१
१४	३०८११४	नलसिं गाड जलविद्युत आयोजना विकास समिति	४२९,०३०	५४५,७१४	२५,४९५	५२०,२१९	०	५४५,७१४	०	०	२	१	७	१	२	१
१५	३०८११५	राष्ट्रिय उर्जा संकट निवारण तथा विद्युत विकास दशक सम्बन्धी कार्ययोजना	४,२७१,३०५	४,९९४,३०४	५६,३७४	२८९,९३०	४,६४८,०००	२,९९४,३०४	०	२,०००,०००	२	१	७	२	३	३
१६	५०११०५	१३२ के.भी. तथा अन्य प्रसारण लाईन विस्तार	११,१५१,२६२	१९,८४७,६२१	०	०	१९,८४७,६२१	३,०२७,५००	१,९००,०००	१४,९२०,१२१	२	१	७	१	२	३
१७	५०११०६	थानकोट-चापागाउं-भक्तपुर १३२ के.भी	६०,०००	३००,०००	०	०	३००,०००	३००,०००	०	०	२	१	७	१	३	३
१८	५०११०७	अन्य ३३ के.भी. तथा सव-स्टेशन आयोजनाहरु	७५१,७००	७७०,०००	०	०	७७०,०००	७५०,०००	२०,०००	०	२	१	७	१	३	३
१९	५०१११०	जलविद्युत सुदृढीकरण आयोजना	५९६,०००	१,२६०,०००	०	०	१,२६०,०००	३००,०००	०	९६०,०००	२	१	७	१	३	२
२०	५०११११	सामुदायिक तथा अन्य ग्रामीण विद्युतीकरण	१,९३३,३३३	४,०००,०००	०	०	४,०००,०००	२,०००,०००	८,०००	१,९९२,०००	२	१	७	१	३	२
२१	५०१११४	कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत आयोजना (१४ मे.वा.)	३००,०००	१४०,०००	०	०	१४०,०००	१४०,०००	०	०	२	१	७	१	२	२
२२	५०१११८	चमेलियागाड जल विद्युत आयोजना (३० मे.वा.)	३५०,०००	६००,०००	०	०	६००,०००	६००,०००	०	०	२	१	७	१	२	२
२३	५०१११९	जलाशययुक्त आयोजनाहरुको छनौट तथा संभाव्यता अध्ययन	४२८,३००	८०७,८५०	०	०	८०७,८५०	१४३,८५०	६६४,०००	०	२	१	७	२	२	१
२४	५०११२०	ठुला तथा मझौला जलविद्युत अध्ययन आयोजना	७१३,६००	१०४,२००	०	०	१०४,२००	१०४,२००	०	०	२	१	७	१	२	२

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२५	५०११२१	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (४५६ मे. वा.)	१,०००,०००	५००,०००	०	०	५००,०००	५००,०००	०	०	२	१	७	१	२	२
२६	५०११२२	माथिल्लो त्रिशुली (३ए) जलविद्युत आयोजना (६० मे.वा.)	१,४०४,०००	१,९५३,५००	०	०	१,९५३,५००	३००,०००	०	१,६५३,५००	२	१	७	१	३	२
२७	५०११२३	राहुघाट जलविद्युत आयोजना (२७ मे.वा.)	९००,०००	१,५८१,५५५	०	०	१,५८१,५५५	२००,०००	०	१,३८१,५५५	२	१	७	१	२	२
२८	५०११३३	तनहुँ जलविद्युत आयोजना (१४० मे.वा.)	८१६,७९१	२,७६०,०००	०	०	२,७६०,०००	३५०,०००	०	२,४१०,०००	२	१	७	१	२	२
२९	५०११४८	माथिल्लो मोदी जल विद्युत आयोजना	६७,७००	२००,०००	०	०	२००,०००	२००,०००	०	०	२	१	७	१	३	२
३०	५०११५०	नेपाल भारत विद्युत प्रशारण	२,५१६,०००	२,५०३,३००	०	०	२,५०३,३००	३३६,९००	१५६,४००	२,०१०,०००	२	१	७	१	३	३
३१	५०११७२	पुर्ननविकरणीय तथा क्षमता विस्तार आयोजना	४,८६०,०००	४,०६०,०००	०	०	४,०६०,०००	६०,०००	०	४,०००,०००	२	१	७	२	२	२
३२	५०११७३	मैवा खोला जलविद्युत आयोजना (१३.५ मे.वा.)	१००,०००	१००,०००	०	०	१००,०००	१००,०००	०	०	२	१	७	१	२	२
३३	५०११७४	तामाकोशी पाचौं जलबिद्युत आयोजना	१८०,०००	३००,०००	०	०	३००,०००	३००,०००	०	०	२	१	७	१	२	२
३४	५०११७५	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड	०	१,६२०,०००	०	०	१,६२०,०००	७,८५८	०	१,६१२,१४२	२	१	१६	२	३	३
३५	५०११७६	माडि खेला जलविद्युत आयोजना (१२.२५ मे.वा.)	१००,०००	१००,०००	०	०	१००,०००	१००,०००	०	०	२	१	७	२	३	२
३६	५०११७८	जलविद्युत उत्पादन, प्रशारण र ब्यापार सम्बन्धी कम्पनीहरु	१,८००,०००	२००,०००	०	०	२००,०००	०	०	२००,०००	२	१	७	२	२	१
३७	५०११८३	विद्युत उत्पादन कम्पनी लिमिटेड	०	१,०००,०००	०	०	१,०००,०००	१,०००,०००	०	०	३	१	७	२	३	३
३८	५०११८४	राष्ट्रिय प्रशारण ग्रीड कम्पनी लिमिटेड	०	१,०००,०००	०	०	१,०००,०००	१,०००,०००	०	०	१	१	७	२	३	३
३९	५०११८५	अपर अरुण जलविद्युत आयोजना कम्पनी लिमिटेड	०	२३२,३७७	०	०	२३२,३७७	२३२,३७७	०	०	१	१	७	२	३	२
४०	५०११८६	पावर सेक्टर रिर्फम ऐण्ड सस्टेनबल हाईड्रोपावर डेभलपमेन्ट प्रोजेक्ट	०	९७१,७७७	०	०	९७१,७७७	९७१,७७७	०	०	१	१	७	२	३	३
		कूल जम्मा	४२,७६४,४९०	६६,२११,५८५	१,७९७,४६६	१२,८५३,९३९	५१,५६०,१८०	२९,७३८,८८९	२,९९९,७५७	३३,४७२,९३९						

५.२ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३७०११	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	६५,७६२	८१,०४८	७५,८७२	५,१७६	०	८१,०४८	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	३३७०१२	सडक विभाग	३७५,६४४	५५६,०२४	११५,५४९	४४०,४७५	०	५५६,०२४	०	०	७	१	११	२	३	३
३	३३७०१३	क्षेत्रीय सडक कार्यालयहरु	२६,९४३	४५,२६०	४५,२६०	०	०	४५,२६०	०	०	७	१	११	२	३	३
४	३३७०१४	डिभिजन सडक कार्यालयहरु	४१७,६५५	५८८,५२८	५२८,५२८	६०,०००	०	५८८,५२८	०	०	७	१	११	२	३	३
५	३३७०१५	हेभी इक्विप्मेन्ट डिभिजनहरु(यान्त्रिक कार्यालयहरु समेत)	२५७,०२२	४१६,७२८	३८३,५२६	३३,२०२	०	४१६,७२८	०	०	७	२	११	१	३	३
६	३३७०१६	मेकानिकल तालिम	१४,२६६	२१,९२९	२१,९२९	०	०	२१,९२९	०	०	७	२	११	२	३	३
७	३३७०१७	प्रयोगशाला	४३,४५९	५४,३९४	१२,१२९	४२,२६५	०	५४,३९४	०	०	७	२	११	२	३	३
८	३३७०२२	रेलवे विभाग	२०,३०७	२१,४६४	११,४६४	१०,०००	०	२१,४६४	०	०	७	१	११	२	३	३
९	३३७०२६	यातायात व्यवस्था विभाग	२९,९०७	३६,४३३	३६,४३३	०	०	३६,४३३	०	०	७	१	११	२	३	३
१०	३३७०२७	अंचल यातायात व्यवस्था कार्यालयहरु	३४१,०१०	४३९,२३०	४३९,२३०	०	०	४३९,२३०	०	०	७	१	११	२	३	३
११	३३७१०१	सगरमाथा राजमार्ग(गाईघाट-दिक्तेल खण्ड)	३४०,६४२	३९७,४६२	५,२१९	३९२,२४३	०	३९७,४६२	०	०	२	१	९	१	२	३
१२	३३७१०२	वि.पी. राजमार्ग(बनेपा-सिन्धुली-बर्दिबास) पहिरो रोकथाम समेत	१६५,३६७	२०६,७०७	११,७०७	१९५,०००	०	१०६,७०७	१००,०००	०	२	१	९	१	२	३
१३	३३७१०५	महाकाली कोरिडोर (ब्रम्हदेव-झुलाघाट-दार्चुला-टिङकर)	२६१,४७७	३०६,८४२	६,९४७	२९९,८९५	०	३०६,८४२	०	०	२	१	९	१	२	३
१४	३३७१०६	कान्ति राजपथ	५१९,५९२	६०५,३६९	७,८२४	५९७,५४५	०	६०५,३६९	०	०	२	१	१	१	२	३
१५	३३७११०	गणेशमान सिंह मार्ग- (थानकोट-चित्लाङ)	१३१,२३०	१५४,९७९	४,९७९	१५०,०००	०	१५४,९७९	०	०	२	१	१	१	२	३
१६	३३७१११	बाग्लुङ-बेनी	६३,८२१	६४,८७३	०	६४,८७३	०	६४,८७३	०	०	२	१	९	१	२	३
१७	३३७११७	गंगटे-समुन्द्रटार-गल्फुभन्ज्याङ सडक	७०,६५४	७६,५००	०	७६,५००	०	७६,५००	०	०	२	१	१	१	२	३
१८	३३७१२०	सालझण्डी-सन्धिखर्क-ढोरपाटन सडक	२१२,२३०	२२८,०६६	७,५८१	२२०,४८५	०	२२८,०६६	०	०	२	१	१	१	२	३
१९	३३७१२२	व्यास मार्ग - बुद्धसिंह मार्ग	८५,५००	१००,०००	०	१००,०००	०	१००,०००	०	०	२	१	१	१	२	३
२०	३३७१२३	क्षेत्रीय तथा पर्यटकीय महत्त्वका सडकहरु	२,३१६,९८८	०	०	०	०	०	०	०	२	१	१	१	२	३
२१	३३७१२४	दमक-चिसापानी	१३४,३२१	१५५,१००	०	१५५,१००	०	१५५,१००	०	०	२	२	१	१	२	३
२२	३३७१२५	धरान-चतरा-गाईघाट-सिन्धुलीबजार-हेटौंडा	२,५२०,४९५	३,१५६,४९८	१७,८७२	३,१३८,६२६	०	२,१५६,४९८	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
२३	३३७१२६	तल्लो डुङ्गेश्वर-सातखम्वा-दुल्लु-पिपलकोट-दैलेख	६४,१२४	७४,९९९	०	७४,९९९	०	७४,९९९	०	०	२	१	९	१	२	३
२४	३३७१२७	देवस्थल-कैनडांडा-चौरजहारी-डोल्पा	६४,१२५	७५,०००	०	७५,०००	०	७५,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
२५	३३७१२८	गुमी-पाटिहाल्ना चौर(सुर्खेत)	१२७,५७७	१८८,१५३	०	१८८,१५३	०	१८८,१५३	०	०	२	२	९	१	२	३
२६	३३७१२९	गल्छी- त्रिशुली- मैलुङ्ग - स्याप्रुवेशी -रसुवागढी	१,२०३,०६०	१,४०७,५०४	७,६३४	१,३९९,८७०	०	१,४०७,५०४	०	०	२	१	९	१	२	३
२७	३३७१३०	टनकपुर लिंक सडक	१२८,२५०	१५०,०००	०	१५०,०००	०	१५०,०००	०	०	२	२	९	१	२	३
२८	३३७१३३	सडक सुधार आयोजना	२,८०२,१९९	३,८६६,२५४	६३,८७६	३,८०२,३७८	०	६५६,३७२	०	३,२०९,८८२	२	२	९	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२९	३३७१३४	मिर्दि-क्याक्मी-भिमाद	६३,९५४	७४,८००	०	७४,८००	०	७४,८००	०	०	२	१	१	१	२	३
३०	३३७१३५	पुतलीखेत-कार्कीनेटा-कुश्मा	६४,११९	७४,९९३	०	७४,९९३	०	७४,९९३	०	०	२	२	१	१	२	३
३१	३३७१३६	११किलो छेपेटार-भालुस्वारा-बारपाक	१७७,३६६	२०६,४४०	७,७३०	१९८,७१०	०	२०६,४४०	०	०	२	१	१	१	२	३
३२	३३७१३७	शहिद मार्ग (तिला-घर्तिगाउ-थवाङ-रुकुमकोट)	२२०,८०४	२५८,३३२	९,१८२	२४९,१५०	०	२५८,३३२	०	०	२	१	१	१	२	३
३३	३३७१३८	पुष्पलाल राजमार्ग(मध्य पहाडी राजमार्ग)	२,८६६,७९७	४,०२८,३७१	३९,४९८	३,९८८,८७३	०	३,०२८,३७१	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
३४	३३७१३९	नाग्मा गमगढी	७५,६९१	८८,४२०	०	८८,४२०	०	८८,४२०	०	०	२	१	९	१	२	३
३५	३३७१४०	भेरी करिडोर (जाजरकोट- दुनै- मरिम- तिन्जे धो)	२५६,५००	२९७,८७५	०	२९७,८७५	०	२९७,८७५	०	०	२	१	९	१	२	३
३६	३३७१४१	काठमांडौ-तराई मधेश फाष्ट ट्र्याक	५,९९३,४९०	१०,१४४,८९५	७,३७४	१०,१३७,५२१	०	१०,१४४,८९५	०	०	२	१	९	१	२	३
३७	३३७१४२	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	३,३४१,०६८	३,५६७,६६७	९,२८३	३,५५८,३८४	०	५७१,१५३	०	२,९९६,५१४	२	१	९	१	२	३
३८	३३७१४३	काठमाडौ-भक्तपुर सडक विस्तार	१३३,०८१	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	३	३
३९	३३७१४४	फिक्कल श्री अन्तु डांडा सडक	८७,११८	१०१,८९२	०	१०१,८९२	०	१०१,८९२	०	०	२	२	१	१	२	३
४०	३३७१४५	उत्तर दक्षिण राजमार्ग(कर्णाली, कालीगण्डकी र कोशी)	१,६३९,९७२	२,०२९,०९२	३२,८६४	१,९९६,२२८	०	२,०२९,०९२	०	०	२	१	९	१	२	३
४१	३३७१४६	बेनीघाट-आरुघाट-लार्के भन्ज्याङ	९२,०६३	१००,०००	०	१००,०००	०	१००,०००	०	०	२	१	१	१	२	३
४२	३३७१४७	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार	५९७,६९६	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	२	३
४३	३३७१४८	अन्य शहरी सडक	७६९५२७	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	२	३
४४	३३७१४९	काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजना	१५९३२८४	२०२३६२८	१६११३	२००७५१५	०	२०२३६२८	०	०	२	२	९	१	२	३
४५	३३७१५४	बेशीशहर- चामे -मनाङ	८५५००	१२००००	०	१२००००	०	१२००००	०	०	२	१	९	१	२	३
४६	३३७१५७	स्थानिय सडक पुल निर्माण	३०६६४३४	३५०२९२८	०	३५०२९२८	०	३५०२९२८	०	०	२	१	१	१	२	३
४७	३३७१५९	रणनैतिक सडक पुलहरुको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	४१०३८९	४८४७५३	०	४८४७५३	०	४८४७५३	०	०	२	२	९	२	२	३
४८	३३७१६५	सडक बोर्ड	४०३८३७२	४५०००००	४५०००००	०	०	४५०००००	०	०	२	१	९	१	२	३
४९	३३७१८८	काठमाडौ बाहिरी चक्रपथ	३४२०	४९३००	०	४९३००	०	४९३००	०	०	२	२	९	२	३	३
५०	३३७१९७	महाकाली पुल निर्माण आयोजना	०	९९६५००	०	९९६५००	०	४९६५००	०	५०००००	२	१	९	२	२	३
५१	३३७१९८	सेती राजमार्ग(टिकापुर -लोडे-चैनपुर-ताक्लाकोट)	३४५७६७	४१४५५८	१४५५८	४०००००	०	४१४५५८	०	०	२	१	९	१	२	३
५२	३३७१९९	चेपाङ मार्ग (ठोरी -भण्डारा -लोथर-मलेखु)	९३३९७	१०००००	०	१०००००	०	१०००००	०	०	२	१	१	१	२	३
५३	३३७२२४	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरु समेत)	३४६८५८०	४२७४५१६	३३३११	४२४१२०५	०	२७६८४६१	१५०६०५५	०	२	१	९	१	२	३
५४	३३७३०३	काठमाण्डौं दिगो शहरी यातायात आयोजना	९५३१५७	४०६१२८	११५४३८	२९०६९०	०	१२२६२४	१९५७१२	८७७९२	२	१	९	१	२	३
५५	३३७३०४	उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना	१९१३४९	२२०५६	२१३९	१९९१७	०	२२०५६	०	०	२	१	९	१	२	३
५६	३३७३०५	दक्षिणकाली-छैमले-सिस्नेरी-कुलेखानी सडक आयोजना	२१८०२९	२४९४५५	०	२४९४५५	०	२४९४५५	०	०	२	३	९	१	२	३
५७	३३७३०६	जल मार्ग	४००३७	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	१	३
५८	३३७३०७	रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना	२००३६८२	४०१७०४७	१३५०१	४००३५४६	०	४०१७०४७	०	०	२	१	९	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५९	३३७३१२	व्यापारीक मार्ग विस्तार आयोजना	२९५१००७	२९०६३९७	२४३५४	२८८२०४३	०	१९०६३९७	०	१००००००	२	१	९	१	२	३
६०	३३७३१४	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	१८५९४९	१५३१०	३१०	१५०००	०	२२६०	१३०५०	०	२	१	९	२	३	३
६१	३३७३२०	रणनीतिक सडक पुल निर्माण तथा पुल पुलेसा संरक्षण	२४४८१६७	३०३४४१२	३३७३५	३०००६७७	०	१५०११९२	०	१५३३२२०	२	१	९	१	२	३
६२	३३७३२३	तम्घास - सिमलटारी -ठूला बेशी - प्यूठान सडक	२०२११८	३६७००२	७२८१	३५९७२१	०	३६७००२	०	०	२	१	९	२	२	३
६३	३३७३२५	सितापाईला—धार्के सडक आयोजना	१२८२४९	२००३९०	०	२००३९०	०	२००३९०	०	०	२	१	९	१	२	३
६४	३३७३२६	सासेक रोड कनेक्टीभिटी प्रोजेक्ट	१७५३७०४	२४६४८३४	१७६९०	२४४७१४४	०	४०५५३४	०	२०५९३००	२	१	९	१	३	३
६५	३३७३२७	चक्रपथ विस्तार आयोजना	८६७८७७	१२९५२९२	५२९२	१२९००००	०	१९५२९२	११०००००	०	२	१	९	१	३	३
६६	३३७३२९	अन्य उत्तर दक्षिण सडकहरु	३८९५२८	६१२४१२	१३३२२	५९९०९०	०	६१२४१२	०	०	२	१	९	१	२	३
६७	३३७३३०	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा यातायात आयोजनाः मुग्लिङ नारायणगढ खण्ड सडक	१४५५१२८	२५६०७१९	७५७६	२५५३१४३	०	१५७८२१	०	२४०२८९८	२	१	९	१	३	३
६८	३३७३३१	सडक तथा ट्राफिक सुरक्षा	७०३७६८	१९७३३३	३३४४	१९३९८९	०	१९७३३३	०	०	२	१	११	२	३	२
६९	३३७३३२	पाटन पंचेश्वर	११५४२५	१३५०००	०	१३५०००	०	१३५०००	०	०	२	१	९	२	३	२
७०	३३७३३३	तुलसीपुर -पुरनधारा-बोटेचौर	१७९५५०	४५६३३७	०	४५६३३७	०	४५६३३७	०	०	२	१	९	१	१	२
७१	३३७३३४	खुटिया- दिपायल	१३१४८५	१५६६०५	६६०५	१५००००	०	१५६६०५	०	०	२	१	९	१	३	२
७२	३३७३३५	संभावित रणनीतिक सडकहरु	१७१८५५०	२००४३२०	०	२००४३२०	०	२००४३२०	०	०	२	१	९	१	३	२
७३	३३७३५२	यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना	११६१६६८	११११३०४	२८१६९२	८२९६१२	०	११११३०४	०	०	२	१	११	१	२	३
७४	३३७३५४	मिथिला क्षेत्र सडक सुधार	३४२०००	६०००००	०	६०००००	०	६०००००	०	०	२	१	९	१	२	३
७५	३३७३५५	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरु	४२७१५८	१०००६००	०	१०००६००	०	१०००६००	०	०	२	१	९	२	३	३
७६	३३७३५६	रणनीतिक सडक पुनर्स्थापना तथा सुधार	११९३६६६	१९०८५८९	०	१९०८५८९	०	१९०८५८९	०	०	२	१	९	२	२	३
७७	३३७३५७	राजमार्ग स्तरोन्नती (रणनीतिक सडक विकास आयोजना)	८८९७९	२४७६९६	६०९६	२४१६००	०	२४७६९६	०	०	२	१	९	२	३	३
७८	३३७३५८	नागढुङ्गा सुरुङमार्ग निर्माण आयोजना	१५२०४१९	५५४८६०३	३८९२	५५४४७११	०	११२९०९९	०	४४१९५०४	२	१	९	२	३	३
७९	३३७३५९	निर्वाचन क्षेत्र सडक	२४५६६२९	२९९८२५०	०	२९९८२५०	०	२९९८२५०	०	०	२	१	१	२	३	३
८०	३३७३६०	कुमुद बोध मार्ग (नेपालगञ्ज चक्रपथ) बाँके	६४१५९	७४५०५	०	७४५०५	०	७४५०५	०	०	२	१	९	२	३	३
८१	३३७३६१	सासेक सडक सुधार आयोजना	४४४३२३	७११४२४४	३४८३८	७०७९४०६	०	१३४७४३२	०	५७६६८१२	२	१	९	२	३	२
८२	३३७३६२	मनाङ्ग-मुस्ताङ्ग-डोल्पा-जुम्ला सडक	४२७५०	९७९००	०	९७९००	०	९७९००	०	०	२	१	१	२	३	२
८३	३३७३६३	स्वर्ण सगरमाथा वृहत चक्रपथ (ओखलढुंगा-सोलु सल्लेरी-खोटाङ दिक्तेल-ओखलढुंगा)	६४१२५	१०९३००	०	१०९३००	०	१०९३००	०	०	२	१	१	२	३	२
८४	३३७३६४	मदन भण्डारी मार्ग (बसन्तपुर-गुफापोखरी- सभापोखरी- ढुंगेसाँघु दोभान संखुवासभा/ ताप्लेजुङ)	८५५००	११९८६०	०	११९८६०	०	११९८६०	०	०	२	१	१	२	३	२

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
८५	३३७३६५	बृहत लुम्बिनी चक्रपथ (लुम्विनी-भैरहवा-त्रिवेणी-दुम्कीवास-गैंडाकोट-राम्दी-रिडी-तम्घास-सन्धीखर्क-गोरुसिंगे-तौलिहवा-लुम्विनी)	२४१५०७	२८९८००	०	२८९८००	०	२८९८००	०	०	२	१	९	२	३	२
८६	३३७३६६	दक्षिणी सीमा नाका- जिल्ला सदरमुकाम - पूर्व पश्चिम जोड्ने सडकहरु	१४१२७७५	३०७१४००	०	३०७१४००	०	३०७१४००	०	०	२	१	९	२	३	२
८७	३३७३६८	साँघुटार- ओखलढुङ्गा- कुइभिर सडक	८५५००	२४९८६०	०	२४९८६०	०	२४९८६०	०	०	२	१	९	१	२	२
कूल जम्मा			६८,५५५,९३३	९६,५५७,२६४	७,०५०,५७७	८९,५०६,६८७	०	६७,६६६,५२५	२,९१४,८१७	२५,९७५,९२२						

५.२.१ सडक

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३७०११	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	६५,७६२	८१,०४८	७५,८७२	५,१७६	०	८१,०४८	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	३३७०१२	सडक विभाग	३७५,६४४	५५६,०२४	११५,५४९	४४०,४७५	०	५५६,०२४	०	०	७	१	११	२	३	३
३	३३७०१३	क्षेत्रीय सडक कार्यालयहरु	२६,९४३	४५,२६०	४५,२६०	०	०	४५,२६०	०	०	७	१	११	२	३	३
४	३३७०१४	डिभिजन सडक कार्यालयहरु	४१७,६५५	५८८,५२८	५२८,५२८	६०,०००	०	५८८,५२८	०	०	७	१	११	२	३	३
५	३३७०१५	हेभी इक्विप्मेन्ट डिभिजनहरु(यान्त्रिक कार्यालयहरु समेत)	२५७,०२२	४१६,७२८	३८३,५२६	३३,२०२	०	४१६,७२८	०	०	७	२	११	१	३	३
६	३३७०१६	मेकानिकल तालिम	१४,२६६	२१,९२९	२१,९२९	०	०	२१,९२९	०	०	७	२	११	२	३	३
७	३३७०१७	प्रयोगशाला	४३,४५९	५४,३९४	१२,१२९	४२,२६५	०	५४,३९४	०	०	७	२	११	२	३	३
८	३३७१०१	सगरमाथा राजमार्ग(गाईघाट-दिक्तेल खण्ड)	३४०,६४२	३९७,४६२	५,२१९	३९२,२४३	०	३९७,४६२	०	०	२	१	९	१	२	३
९	३३७१०२	वि.पीः. राजमार्ग(बनेपा-सिन्धुली-बर्दिबास) पहिरो रोकथाम समेत	१६५,३६७	२०६,७०७	११,७०७	१९५,०००	०	१०६,७०७	१००,०००	०	२	१	९	१	२	३
१०	३३७१०५	महाकाली कोरिडोर (ब्रम्हदेव-झुलाघाट-दार्चुला-टिङकर)	२६१,४७७	३०६,८४२	६,९४७	२९९,८९५	०	३०६,८४२	०	०	२	१	९	१	२	३
११	३३७१०६	कान्ति राजपथ	५१९,५९२	६०५,३६९	७,८२४	५९७,५४५	०	६०५,३६९	०	०	२	१	१	१	२	३
१२	३३७११०	गणेशमान सिंह मार्ग- (थानकोट-चित्लाङ)	१३१,२३०	१५४,९७९	४,९७९	१५०,०००	०	१५४,९७९	०	०	२	१	१	१	२	३
१३	३३७१११	बाग्लुङ-बेनी	६३,८२१	६४,८७३	०	६४,८७३	०	६४,८७३	०	०	२	१	९	१	२	३
१४	३३७११७	गंगटे-समुन्द्रटार-गल्फुभन्ज्याङ सडक	७०,६५४	७६,५००	०	७६,५००	०	७६,५००	०	०	२	१	१	१	२	३
१५	३३७१२०	सालझण्डी-सन्धिखर्क-ढोरपाटन सडक	२१२,२३०	२२८,०६६	७,५८१	२२०,४८५	०	२२८,०६६	०	०	२	१	१	१	२	३
१६	३३७१२२	व्यास मार्ग - बुद्धसिंह मार्ग	८५,५००	१००,०००	०	१००,०००	०	१००,०००	०	०	२	१	१	१	२	३
१७	३३७१२३	क्षेत्रीय तथा पर्यटकीय महत्त्वका सडकहरु	२,३१६,९८८	०	०	०	०	०	०	०	२	१	१	१	२	३
१८	३३७१२४	दमक-चिसापानी	१३४,३२१	१५५,१००	०	१५५,१००	०	१५५,१००	०	०	२	२	१	१	२	३
१९	३३७१२५	धरान-चतरा-गाईघाट-सिन्धुलीबजार-हेटौंडा	२,५२०,४९५	३,१५६,४९८	१७,८७२	३,१३८,६२६	०	२,१५६,४९८	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
२०	३३७१२६	तल्लो डुङ्गेश्वर-सातखम्वा-दुल्लु-पिपलकोट-दैलेख	६४,१२४	७४,९९९	०	७४,९९९	०	७४,९९९	०	०	२	१	९	१	२	३
२१	३३७१२७	देवस्थल-कैनडांडा-चौरजहारी-डोल्पा	६४,१२५	७५,०००	०	७५,०००	०	७५,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
२२	३३७१२८	गुमी-पाटिहाल्ना चौर(सुर्खेत)	१२७,५७७	१८८,१५३	०	१८८,१५३	०	१८८,१५३	०	०	२	२	९	१	२	३
२३	३३७१२९	गल्छी- त्रिशुली- मैलुङ्ग - स्याप्रुवेशी -रसुवागढी	१,२०३,०६०	१,४०७,५०४	७,६३४	१,३९९,८७०	०	१,४०७,५०४	०	०	२	१	९	१	२	३
२४	३३७१३०	टनकपुर लिंक सडक	१२८,२५०	१५०,०००	०	१५०,०००	०	१५०,०००	०	०	२	२	९	१	२	३
२५	३३७१३३	सडक सुधार आयोजना	२,८०२,१९९	३,८६६,२५४	६३,८७६	३,८०२,३७८	०	६५६,३७२	०	३,२०९,८८२	२	२	९	१	२	३
२६	३३७१३४	मिर्दि-क्याक्मी-भिमाद	६३,९५४	७४,८००	०	७४,८००	०	७४,८००	०	०	२	१	१	१	२	३
२७	३३७१३५	पुतलीखेत-कार्कीनेटा-कुश्मा	६४,११९	७४,९९३	०	७४,९९३	०	७४,९९३	०	०	२	२	१	१	२	३
२८	३३७१३६	११किलो छेपेटार-भालुस्वारा-बारपाक	१७७,३६६	२०६,४४०	७,७३०	१९८,७१०	०	२०६,४४०	०	०	२	१	१	१	२	३
२९	३३७१३७	शहिद मार्ग (तिला-घर्तिगाउ-थवाङ-रुकुमकोट)	२२०,८०४	२५८,३३२	९,१८२	२४९,१५०	०	२५८,३३२	०	०	२	१	१	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३०	३३७१३८	पुष्पलाल राजमार्ग(मध्य पहाडी राजमार्ग)	२,८६६,७९७	४,०२८,३७१	३९,४९८	३,९८८,८७३	०	३,०२८,३७१	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
३१	३३७१३९	नाग्मा गमगढी	७५,६९१	८८,४२०	०	८८,४२०	०	८८,४२०	०	०	२	१	९	१	२	३
३२	३३७१४०	भेरी करिडोर (जाजरकोट- दुनै- मरिम- तिन्जे धो)	२५६,५००	२९७,८७५	०	२९७,८७५	०	२९७,८७५	०	०	२	१	९	१	२	३
३३	३३७१४१	काठमांडौ-तराई मधेश फाष्ट ट्र्याक	५,९९३,४९०	१०,१४४,८९५	७,३७४	१०,१३७,५२१	०	१०,१४४,८९५	०	०	२	१	९	१	२	३
३४	३३७१४२	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	३,३४१,०६८	३,५६७,६६७	९,२८३	३,५५८,३८४	०	५७१,१५३	०	२,९९६,५१४	२	१	९	१	२	३
३५	३३७१४३	काठमाडौ-भक्तपुर सडक विस्तार	१३३,०८१	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	३	३
३६	३३७१४४	फिक्कल श्री अन्तु डांडा सडक	८७,११८	१०१,८९२	०	१०१,८९२	०	१०१,८९२	०	०	२	२	१	१	२	३
३७	३३७१४५	उत्तर दक्षिण राजमार्ग(कर्णाली, कालीगण्डकी र कोशी)	१,६३९,९७२	२,०२९,०९२	३२,८६४	१,९९६,२२८	०	२,०२९,०९२	०	०	२	१	९	१	२	३
३८	३३७१४६	बेनीघाट-आरुघाट-लार्के भन्ज्याङ	९२,०६३	१००,०००	०	१००,०००	०	१००,०००	०	०	२	१	१	१	२	३
३९	३३७१४७	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार	५९७,६९६	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	२	३
४०	३३७१४८	अन्य शहरी सडक	७६९,५२७	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	२	३
४१	३३७१४९	काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजना	१,५९३,२८४	२,०२३,६२८	१६,११३	२,००७,५१५	०	२,०२३,६२८	०	०	२	२	९	१	२	३
४२	३३७१५४	बेशीशहर- चामे -मनाङ	८५,५००	१२०,०००	०	१२०,०००	०	१२०,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
४३	३३७१५७	स्थानिय सडक पुल निर्माण	३,०६६,४३४	३,५०२,९२८	०	३,५०२,९२८	०	३,५०२,९२८	०	०	२	१	१	१	२	३
४४	३३७१५९	रणनैतिक सडक पुलहरुको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	४१०,३८९	४८४,७५३	०	४८४,७५३	०	४८४,७५३	०	०	२	२	९	२	२	३
४५	३३७१६५	सडक बोर्ड	४,०३८,३७२	४,५००,०००	४,५००,०००	०	०	४,५००,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
४६	३३७१८८	काठमाडौ बाहिरी चक्रपथ	३,४२०	४९,३००	०	४९,३००	०	४९,३००	०	०	२	२	९	२	३	३
४७	३३७१९७	महाकाली पुल निर्माण आयोजना	०	९९६,५००	०	९९६,५००	०	४९६,५००	०	५००,०००	२	१	९	२	२	३
४८	३३७१९८	सेती राजमार्ग(टिकापुर -लोडे-चैनपुर-ताक्लाकोट)	३४५,७६७	४१४,५५८	१४,५५८	४००,०००	०	४१४,५५८	०	०	२	१	९	१	२	३
४९	३३७१९९	चेपाङ मार्ग (ठोरी -भण्डारा -लोथर-मलेखु)	९३,३९७	१००,०००	०	१००,०००	०	१००,०००	०	०	२	१	१	१	२	३
५०	३३७२२४	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरु समेत)	३,४६८,५८०	४,२७४,५१६	३३,३११	४,२४१,२०५	०	२,७६८,४६१	१,५०६,०५५	०	२	१	९	१	२	३
५१	३३७३०३	काठमाण्डौं दिगो शहरी यातायात आयोजना	९५३,१५७	४०६,१२८	११५,४३८	२९०,६९०	०	१२२,६२४	१९५,७१२	८७,७९२	२	१	९	१	२	३
५२	३३७३०४	उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना	१९१,३४९	२२,०५६	२,१३९	१९,९१७	०	२२,०५६	०	०	२	१	९	१	२	३
५३	३३७३०५	दक्षिणकाली-छैमले-सिस्नेरी-कुलेखानी सडक आयोजना	२१८,०२९	२४९,४५५	०	२४९,४५५	०	२४९,४५५	०	०	२	३	९	१	२	३
५४	३३७३१२	व्यापारीक मार्ग विस्तार आयोजना	२,९५१,००७	२,९०६,३९७	२४,३५४	२,८८२,०४३	०	१,९०६,३९७	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
५५	३३७३१४	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	१८५,९४९	१५,३१०	३१०	१५,०००	०	२,२६०	१३,०५०	०	२	१	९	२	३	३
५६	३३७३२०	रणनीतिक सडक पुल निर्माण तथा पुल पुलेसा संरक्षण	२,४४८,१६७	३,०३४,४१२	३३,७३५	३,०००,६७७	०	१,५०१,१९२	०	१,५३३,२२०	२	१	९	१	२	३
५७	३३७३२३	तम्घास - सिमलटारी -ठूला बेशी - प्यूठान सडक	२०२,११८	३६७,००२	७,२८१	३५९,७२१	०	३६७,००२	०	०	२	१	९	२	२	३
५८	३३७३२५	सितापाईला—धार्के सडक आयोजना	१२८,२४९	२००,३९०	०	२००,३९०	०	२००,३९०	०	०	२	१	९	१	२	३
५९	३३७३२६	सासेक रोड कनेक्टीभिटी प्रोजेक्ट	१,७५३,७०४	२,४६४,८३४	१७,६९०	२,४४७,१४४	०	४०५,५३४	०	२,०५९,३००	२	१	९	१	३	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
६०	३३७३२७	चक्रपथ विस्तार आयोजना	८६७,८७७	१,२९५,२९२	५,२९२	१,२९०,०००	०	१९५,२९२	१,१००,०००	०	२	१	९	१	३	३
६१	३३७३२९	अन्य उत्तर दक्षिण सडकहरु	३८९,५२८	६१२,४१२	१३,३२२	५९९,०९०	०	६१२,४१२	०	०	२	१	९	१	२	३
६२	३३७३३०	नेपाल भारत क्षेत्रीय व्यापार तथा यातायात आयोजनाः मुग्लिङ नारायणगढ खण्ड सडक	१,४५५,१२८	२,५६०,७१९	७,५७६	२,५५३,१४३	०	१५७,८२१	०	२,४०२,८९८	२	१	९	१	३	३
६३	३३७३३१	सडक तथा ट्राफिक सुरक्षा	७०३,७६८	१९७,३३३	३,३४४	१९३,९८९	०	१९७,३३३	०	०	२	१	११	२	३	२
६४	३३७३३२	पाटन पंचेश्वर	११५,४२५	१३५,०००	०	१३५,०००	०	१३५,०००	०	०	२	१	९	२	३	२
६५	३३७३३३	तुलसीपुर -पुरनधारा-बोटेचौर	१७९,५५०	४५६,३३७	०	४५६,३३७	०	४५६,३३७	०	०	२	१	९	१	१	२
६६	३३७३३४	खुटिया- दिपायल	१३१,४८५	१५६,६०५	६,६०५	१५०,०००	०	१५६,६०५	०	०	२	१	९	१	३	२
६७	३३७३३५	संभावित रणनीतिक सडकहरु	१,७१८,५५०	२,००४,३२०	०	२,००४,३२०	०	२,००४,३२०	०	०	२	१	९	१	३	२
६८	३३७३५४	मिथिला क्षेत्र सडक सुधार	३४२,०००	६००,०००	०	६००,०००	०	६००,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
६९	३३७३५५	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरु	४२७,१५८	१,०००,६००	०	१,०००,६००	०	१,०००,६००	०	०	२	१	९	२	३	३
७०	३३७३५६	रणनीतिक सडक पुनर्स्थापना तथा सुधार	१,१९३,६६६	१,९०८,५८९	०	१,९०८,५८९	०	१,९०८,५८९	०	०	२	१	९	२	२	३
७१	३३७३५७	राजमार्ग स्तरोन्नती (रणनीतिक सडक विकास आयोजना)	८८,९७९	२४७,६९६	६,०९६	२४१,६००	०	२४७,६९६	०	०	२	१	९	२	३	३
७२	३३७३५८	नागढुङ्गा सुरुङमार्ग निर्माण आयोजना	१,५२०,४१९	५,५४८,६०३	३,८९२	५,५४४,७११	०	१,१२९,०९९	०	४,४१९,५०४	२	१	९	२	३	३
७३	३३७३५९	निर्वाचन क्षेत्र सडक	२,४५६,६२९	२,९९८,२५०	०	२,९९८,२५०	०	२,९९८,२५०	०	०	२	१	१	२	३	३
७४	३३७३६०	कुमुद बोध मार्ग (नेपालगञ्ज चक्रपथ) बाँके	६४,१५९	७४,५०५	०	७४,५०५	०	७४,५०५	०	०	२	१	९	२	३	३
७५	३३७३६१	सासेक सडक सुधार आयोजना	४४४,३२३	७,११४,२४४	३४,८३८	७,०७९,४०६	०	१,३४७,४३२	०	५,७६६,८१२	२	१	९	२	३	२
७६	३३७३६२	मनाङ्ग-मुस्ताङ्ग-डोल्पा-जुम्ला सडक	४२,७५०	९७,९००	०	९७,९००	०	९७,९००	०	०	२	१	१	२	३	२
७७	३३७३६३	स्वर्ण सगरमाथा वृहत चक्रपथ (ओखलढुंगा-सोलु सल्लेरी-खोटाङ दिक्तेल-ओखलढुंगा)	६४,१२५	१०९,३००	०	१०९,३००	०	१०९,३००	०	०	२	१	१	२	३	२
७८	३३७३६४	मदन भण्डारी मार्ग (बसन्तपुर-गुफापोखरी- सभापोखरी- ढुंगेसाँघु दोभान संखुवासभा/ ताप्लेजुङ)	८५,५००	११९,८६०	०	११९,८६०	०	११९,८६०	०	०	२	१	१	२	३	२
७९	३३७३६५	बृहत लुम्बिनी चक्रपथ (लुम्विनी-भैरहवा-त्रिवेणी-दुम्कीवास-गैंडाकोट-राम्दी-रिडी-तम्घास-सन्धीखर्क-गोरुसिंगे-तौलिहवा-लुम्विनी)	२४१,५०७	२८९,८००	०	२८९,८००	०	२८९,८००	०	०	२	१	९	२	३	२
८०	३३७३६६	दक्षिणी सीमा नाका- जिल्ला सदरमुकाम - पूर्व पश्चिम जोड्ने सडकहरु	१,४१२,७७५	३,०७१,४००	०	३,०७१,४००	०	३,०७१,४००	०	०	२	१	९	२	३	२
८१	३३७३६८	साँघुटार- ओखलढुङ्गा- कुइभिर सडक	८५,५००	२४९,८६०	०	२४९,८६०	०	२४९,८६०	०	०	२	१	९	१	२	२
कूल जम्मा			६४,९५९,३२२	९०,९३१,७८६	६,२६८,२५७	८४,६६३,५२९	०	६२,०४१,०४७	२,९१४,८१७	२५,९७५,९२२						

५.२.२ रेल तथा अन्य यातायात

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३७०२२	रेलवे विभाग	२०,३०७	२१,४६४	११,४६४	१०,०००	०	२१,४६४	०	०	७	१	११	२	३	३
२	३३७३०६	जल मार्ग	४००३७	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	१	३
३	३३७३०७	रेल, मेट्रो रेल तथा मोनो रेल विकास आयोजना	२००३६८२	४०१७०४७	१३५०१	४००३५४६	०	४०१७०४७	०	०	२	१	९	१	२	३
कूल जम्मा			२,०६४,०२६	४,०३८,५११	२४,९६५	४,०१३,५४६	०	४,०३८,५११	०	०						

५.२.३ यातायात व्यवस्था

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३७०२६	यातायात व्यवस्था विभाग	२९,९०७	३६,४३३	३६,४३३	०	०	३६,४३३	०	०	७	१	११	२	३	३
२	३३७०२७	अंचल यातायात व्यवस्था कार्यालयहरु	३४१,०१०	४३९,२३०	४३९,२३०	०	०	४३९,२३०	०	०	७	१	११	२	३	३
३	३३७३५२	यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना	११६१६६८	११११३०४	२८१६९२	८२९६१२	०	११११३०४	०	०	२	१	११	१	२	३
कूल जम्मा			१,५३२,५८५	१,५८६,९६७	७५७,३५५	८२९,६१२	०	१,५८६,९६७	०	०						

५.३ सूचना तथा सञ्चार

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनिकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३५८०११	सूचना तथा सन्चार मन्त्रालय	३४९,०२३	६४६,३२३	५२३,९४३	१२२,३८०	०	६४६,३२३	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	३५८०१२	मुद्रण विभाग	१७३,३१०	२४९,७७६	९६,४७२	१५३,३०४	०	२४९,७७६	०	०	७	२	१६	२	३	३
३	३५८०१३	सूचना विभाग	१८४,४३०	२१२,५८५	२१०,६५७	१,९२८	०	२१२,५८५	०	०	७	१	१६	२	२	३
४	३५८०१४	संचार केन्द्रहरु	११,९०४	१५,३३२	१२,४१३	२,९१९	०	१५,३३२	०	०	७	१	१६	२	२	३
५	३५८०१५	राष्ट्रिय सूचना आयोग	३६,४१४	५५,४७३	५०,२७१	५,२०२	०	५५,४७३	०	०	७	२	१६	२	२	३
६	३५८०१६	राष्ट्रिय समाचार समिति	८६,५००	१२४,६५०	१२४,६५०	०	०	१२४,६५०	०	०	७	२	१६	२	२	३
७	३५८०१७	प्रेस काउन्सिल	४६,७९२	५१,१४७	५१,१४७	०	०	५१,१४७	०	०	७	२	१६	२	२	३
८	३५८०१८	न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण समिति	५,४००	६,२३९	५,८८८	३५१	०	६,२३९	०	०	७	२	१६	२	३	३
९	३५८०१९	हुलाक सेवा विभाग	१७२,५२८	१६१,४१९	१२२,८३०	३८,५८९	०	१६१,४१९	०	०	७	१	१६	२	३	३
१०	३५८०२०	जिल्ला हुलाक कार्यालयहरु	२,२७४,४८४	२,६८९,१८७	२,४७५,०१०	२१४,१७७	०	२,६८९,१८७	०	०	७	१	१६	२	३	३
११	३५८०२१	हुलाक प्रशिक्षण केन्द्र	१६,६५२	१४,१२६	१३,३७८	७४८	०	१४,१२६	०	०	७	२	१६	२	३	३
१२	३५८०२२	केन्द्रीय धनादेश कार्यालय	१४,०९२	१७,४८१	१३,०७३	४,४०८	०	१७,४८१	०	०	७	२	१६	२	३	३
१३	३५८०२३	नेपाल फिलाटेलिक ब्यूरो	५,८१७	८,४०५	७,२३६	१,१६९	०	८,४०५	०	०	७	२	१६	२	२	३
१४	३५८०२४	केन्द्रीय टिकट भण्डार	३५,७३७	४२,१५०	४१,१९७	९५३	०	४२,१५०	०	०	७	२	१६	२	२	३
१५	३५८०२५	क्षेत्रीय हुलाक निर्देशनालयहरु	२०१,४९५	२३५,४५०	२१२,२८०	२३,१७०	०	२३५,४५०	०	०	७	२	१६	२	३	३
१६	३५८०२६	गोश्वारा हुलाक	१५३,५४८	१९६,६५६	१७३,०९७	२३,५५९	०	१९६,६५६	०	०	७	१	१६	२	३	३
१७	३५८१०२	रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति	२००,१००	२५०,०००	२५०,०००	०	०	२५०,०००	०	०	४	१	९	२	२	३
१८	३५८१०३	सासेक सूचना राजमार्ग आयोजना	१०४,६६२	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	१	३
१९	३५८१०४	रिचिङ्ग द अन्रिच्ड एस्.डि.एफ. आइसिटि प्रोजेक्ट	२०,७३७	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	१	३
२०	५०११०२	नेपाल टेलिभिजन	२७०,०००	२७०,०००	०	०	२७०,०००	२७०,०००	०	०	४	१	९	१	३	३
		कूल जम्मा	४,३६३,६२५	५,२४६,३९९	४,३८३,५४२	५९२,८५७	२७०,०००	५,२४६,३९९	०	०						

५.४ भवन, आवास तथा शहरी विकास

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३४७०११	शहरी विकास मन्त्रालय	६५४,९८१	३५५,३७२	३३५,१९५	२०,१७७	०	३५५,३७२	०	०	७	१	११	२	२	३
२	३४७०१९	शहरी विकास तथा भवन निर्माण बिभाग	५६,०५५	९४,६५८	९४,६५८	०	०	९४,६५८	०	०	७	१	११	२	३	३
३	३४७०२०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरु	३११,०३९	४४६,४६७	२९६,५२७	१४९,९४०	०	४४६,४६७	०	०	७	१	११	२	३	३
४	३४७०२१	विशेष भवन निर्माण तथा सम्भार डिभिजन	२२४,६५७	२२७,१२३	९८,१८२	१२८,९४१	०	२२७,१२३	०	०	७	१	११	२	३	३
५	३४७०२२	काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण	८६८,३७२	८३८,२१६	८१,५५०	७५६,६६६	०	८३८,२१६	०	०	७	१	११	२	३	३
६	३४७१७२	बागमती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	१,१४५,७५२	६९४,०५५	५३,२१०	६४०,८४५	०	६९४,०५५	०	०	२	१	११	२	२	३
७	३४७१८०	आवास व्यवस्था कार्यक्रम	१,५१५,०३५	२,४४५,५७३	१५५,५७३	२,२९०,०००	०	१,४४५,५७३	०	१,०००,०००	२	२	११	२	३	२
८	३४७१८२	एकीकृत कार्यमूलक योजना (शहरी विकास)	२३३,०६१	२६९,५४३	६१५	२६८,९२८	०	२६९,५४३	०	०	२	२	११	१	२	३
९	३४७१८३	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	५४४,२८५	७,५५३	७,५५३	०	०	७,५५३	०	०	२	२	९	१	२	३
१०	३४७१८६	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	७,८५०,३३२	११,०१५,३९०	११५,३०८	१०,९००,०८२	०	३,४६८,५९०	४६,८००	७,५००,०००	२	१	११	२	२	३
११	३४७१८७	शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना	१,५१२,८५५	९३६,४४९	८९९,५२९	३६,९२०	०	१९४,७४२	०	७४१,७०७	२	१	११	२	२	२
१२	३४७१८९	सिहंदरबार पुननिर्माण समिति	१२७,०१२	१७५,७७९	२१,३८९	१५४,३९०	०	१७५,७७९	०	०	२	२	११	२	३	३
१३	३४७१९०	भवन निर्माण संहिता,सरकारी भवन निर्माण	१,०७१,०४१	१,६१७,०५४	६६,४१५	१,५५०,६३९	०	१,११७,०५४	०	५००,०००	२	१	११	२	३	३
१४	३४७१९१	विराटनगर चक्रपथ आयोजना	५७,११५	७८,५८९	१,९४५	७६,६४४	०	७८,५८९	०	०	२	२	९	२	२	३
१५	३४७१९२	नमुना एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम (तराई मधेश-पहाड-हिमाल)	६३२,३९४	४५७,१५५	३,६५५	४५३,५००	०	४५७,१५५	०	०	२	१	११	२	२	३
१६	३४७१९७	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ	४५,१८५	५५,३००	२३६	५५,०६४	०	५५,३००	०	०	२	१	११	२	३	३
१७	३४७३०८	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	३२२,४९४	४५४,१६८	४,२१०	४४९,९५८	०	४५४,१६८	०	०	२	३	९	१	२	२
१८	३४७३०९	नेपाल - भारत सीमा एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना	४६,३९८	८७,५७५	२,२८५	८५,२९०	०	८७,५७५	०	०	२	२	१७	२	२	३
१९	३४७३१६	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम	५४६,३०४	१९९,५८९	९,५८९	१९०,०००	०	२,६१४	१७९,७७५	१७,२००	४	१	१६	२	२	३
२०	३४७३२०	एकीकृत शहरी विकास आयोजना	१,६१६,७४०	१,१५५,१४९	१,१०५,१४९	५०,०००	०	३४५,७१९	४८६,६५६	३२२,७७४	२	१	११	२	२	३
२१	३४७३२१	विपद् व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम	३१,१७०	५,०००	५,०००	०	०	५,०००	०	०	२	१	११	१	१	३
२२	३४७३५५	बागमती विष्णुमती (कोरिडोर) संरक्षण आयोजना-संयुक्त राष्ट्र संघ पार्क विकास समिति	१९,९५७	५९,६४०	११,५८९	४८,०५१	०	५९,६४०	०	०	२	२	१५	२	३	२
२३	३४७३५७	बागमती सुधार आयोजना	५६६,२२८	१,०५५,४१२	८४,९६०	९७०,४५२	०	१८१,१४०	१०५,२४२	७६९,०३०	५	१	१५	२	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२४	३४७३५८	नयाँ सहर आयोजना	८७७,८४७	२,११५,७४७	७६,०७१	२,०३९,६७६	०	१,६१५,७४७	०	५००,०००	२	२	११	१	२	३
२५	३४७३६०	गरिबी लक्षित सहरी पुनर्उत्थान कार्यक्रम	१४४,३२६	१५८,१५०	७०,२९९	८७,८५१	०	१,०००	१५७,१५०	०	३	२	१	१	२	३
२६	३४७३६१	क्षेत्रीय शहरी विकास कार्यक्रम	३२०,८०६	५,४७८,३३६	४,९६५,९५०	५१२,३८६	०	१,०३९,५६३	०	४,४३८,७७३	२	१	११	२	३	२
२७	५०११६३	नगर विकास कोष -मझौला शहरी ३३७१८७	२४०,०००	३००,०००	०	०	३००,०००	०	०	३००,०००	२	१	११	१	३	३
२८	५०११६४	नगर विकास कोष - शहरी शासकीय सुधार ३३७३१६	१०४,०००	१३०,०००	०	०	१३०,०००	०	०	१३०,०००	२	१	११	१	३	३
२९	५०११६८	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	२३०,०००	२००,०००	०	०	२००,०००	२००,०००	०	०	२	१	११	२	२	३
३०	५०११६९	एकिकृत शहरी विकास आयोजना	२२९,६००	२८७,०००	०	०	२८७,०००	०	०	२८७,०००	२	१	११	२	२	३
कूल जम्मा			२२,१४५,०४१	३१,४००,०४२	८,५६६,६४२	२१,९१६,४००	९१७,०००	१३,९१७,९३५	९७५,६२३	१६,५०६,४८४						

५.५ पुनर्निर्माण

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०१०३२	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण	२०४,५७६	२४६,५२६	२३२,०५६	१४,४७०	०	२४६,५२६	०	०	७	१	११	२	३	३
२	३०१८०१	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण कोष	९१,०९३,२८८	१४५,९३४,९४०	७४,३५४,२३२	७१,५८०,७०८	०	४७,३००,३२९	२१,७७७,१२२	७६,८५७,४८९	२	१	११	१	१	३
३	६०२८०१	राष्ट्रिय पुनर्निर्माण कोष	२५,९९८,७०४	०	०	०	०	०	०	०	२	१	११	१	२	२
कूल जम्मा			११७,२९६,५६८	१४६,१८१,४६६	७४,५८६,२८८	७१,५९५,१७८	०	४७,५४६,८५५	२१,७७७,१२२	७६,८५७,४८९						

अनुसूची ६

अन्तरसम्बन्धित विकास सम्बन्धी विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

६.१ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३४००११	महिला,बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	६२,०९०	६३,६६८	५५,९४२	७,७२६	०	६३,६६८	०	०	७	१	५	१	१	३
२	३४००१३	समाज कल्याण परिषद्	१८,४००	२०,०००	२०,०००	०	०	२०,०००	०	०	७	२	१६	२	२	३
३	३४००१४	समाज कल्याण केन्द्रहरु	३९,७८१	४८,९०९	४६,६५९	२,२५०	०	४८,९०९	०	०	७	१	१६	१	२	३
४	३४००१६	राष्ट्रिय महिला आयोग	७७,२९८	१०५,४११	९८,५३२	६,८७९	०	४४,९११	६०,५००	०	७	१	५	१	१	३
५	३४०१०१	महिला विकास कार्यक्रम	४२,७५९	६६,४४२	५४,८७७	११,५६५	०	६६,४४२	०	०	५	१	५	१	१	३
६	३४०१०२	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम	१०२,०५०	११३,८७७	१११,०७०	२,८०७	०	११३,८७७	०	०	५	१	५	१	१	३
७	३४०१०५	समाज कल्याण कार्यक्रम (जेष्ठ नागरिक कार्यक्रम समेत)	२२१,०९२	२६१,१३८	२६०,९०५	२३३	०	२६१,१३८	०	०	३	१	१	१	२	३
८	३४०१०७	बाल कल्याण कार्यक्रम	६७,४७७	८४,२८८	६७,८२३	१६,४६५	०	८४,२८८	०	०	३	१	१	१	२	३
९	३४०१०८	बाल कल्याण समिति	६९,९१९	७८,६०१	७८,६०१	०	०	६५,७६९	१२,८३२	०	३	२	१	१	२	३
१०	३४०११२	लैङ्गिक हिंसा निवारणका लागि महिला सस्थाहरुको एकीकृत विका	२२८,४१५	२८३,३६९	२८२,३६९	१,०००	०	०	२८३,३६९	०	५	१	५	१	१	३
११	३४०११३	राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रम	९१,६०८	११०,३२०	१०९,३२०	१,०००	०	११०,३२०	०	०	५	१	५	२	१	३
१२	३४०८०२	महिला विकास कार्यक्रम(महिला जागृति कार्यक्रम समेत)	१,२२२,१५०	९९२,४०७	८३७,१९५	१५५,२१२	०	९९२,४०७	०	०	५	१	५	१	१	३
कूल जम्मा			२,२४३,०३९	२,२२८,४३०	२,०२३,२९३	२०५,१३७	०	१,८७१,७२९	३५६,७०१	०						

६.२ विज्ञान तथा सूचना प्रविधि

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३२०१२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	८०,८६०	६४,४९३	४८,५६७	१५,९२६	०	६४,४९३	०	०	७	१	१	२	३	३
२	३३२०१३	सुचना प्रविधि विभाग	८४,३८१	११८,४८९	४५,९१५	७२,५७४	०	११८,४८९	०	०	७	१	१	२	२	३
३	३३२०१४	राष्ट्रिय विधिविज्ञान प्रयोगशाला	४८,५५७	४९,८३२	२७,९६३	२१,८६९	०	४९,८३२	०	०	७	२	९	२	३	३
४	३३२१०६	प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय	३८,१८१	२४,६८०	१३,१७०	११,५१०	०	२४,६८०	०	०	२	२	९	२	३	३
५	३३२१०७	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र	२८९,४६५	६६०,३०७	१०७,९९३	५५२,३१४	०	६६०,३०७	०	०	२	१	९	२	३	३
६	३३२१०८	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२०६,०८४	२५०,६०३	१९१,२४८	५९,३५५	०	२५०,६०३	०	०	५	२	९	२	३	३
७	३३२१०९	वि.पि. कोइराला मेमोरियल प्लानेटेरियम तथा अब्जरभेटरी र विज्ञान संग्रहालय विकास समिति	३५,९९६	४३,६१७	१५,०१७	२८,६००	०	४३,६१७	०	०	५	३	९	२	३	३
कूल जम्मा			७८३,५२४	१,२१२,०२१	४४९,८७३	७६२,१४८	०	१,२१२,०२१	०	०						

६.३ श्रम तथा रोजगारी

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३७१०११	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	७४,०८२	८६,४३६	७०,१०५	१६,३३१	०	८६,४३६	०	०	७	१	८	२	२	३
२	३७१०१२	श्रम विभाग	२५,३८८	३०,०६२	२९,३३६	७२६	०	३०,०६२	०	०	७	१	८	२	२	३
३	३७१०१३	श्रम कार्यालयहरु	११२,३०६	१४०,६४६	४६,५१४	९४,१३२	०	१४०,६४६	०	०	७	१	८	२	२	३
४	३७१०१६	रोजगार सूचना केन्द्रहरु	१६,०२२	१९,९११	१९,३८७	५२४	०	१९,९११	०	०	७	१	८	२	२	३
५	३७१०१७	वैदेशिक रोजगार विभाग	१३८,५५९	१५२,५६०	१२१,२२४	३१,३३६	०	१५२,५६०	०	०	७	१	८	२	२	३
६	३७१०१८	वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण	११,६१४	१६,३४७	११,८८४	४,४६३	०	१६,३४७	०	०	७	२	८	२	२	३
७	३७१०१९	वैदेशिक रोजगार प्रवर्धन बोर्ड	९,५५०	११,५७०	११,५७०	०	०	११,५७०	०	०	७	२	८	२	३	२
८	३७११०१	बालश्रम निवारण तथा बालश्रम सुधार आयोजना	६,२९१	७,३८८	७,३८८	०	०	७,३८८	०	०	३	१	८	१	२	३
९	३७११०३	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी आयोजना	१२,५०४	१४,४०५	१३,११२	१,२९३	०	१४,४०५	०	०	३	१	८	१	२	३
१०	३७११०४	व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम केन्द्र	२६३,३४७	३४३,६३९	३१७,८१५	२५,८२४	०	३४३,६३९	०	०	३	१	८	१	१	३
११	३७११०५	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२५४,२५७	२८७,४६२	२७३,१०२	१४,३६०	०	६,३७४	२८१,०८८	०	३	२	८	१	२	३
१२	३७११०७	सामाजिक सुरक्षा कोष	२६,३८९	३१,७४५	२५,६५५	६,०९०	०	३१,७४५	०	०	३	१	१	१	२	३
कूल जम्मा			९५०,३०९	१,१४२,१७१	९४७,०९२	१९५,०७९	०	८६१,०८३	२८१,०८८	०						

६.४ जनसंख्या तथा वातावरण

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्युनीकरण संकेत	लैगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३३१०११	जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	१२०,११३	११६,९०२	११०,४२८	६,४७४	०	११६,९०२	०	०	७	१	१३	२	३	२
२	३३१०१२	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग	३४५,४६०	३७४,८९७	९८,३११	२७६,५८६	०	३७४,८९७	०	०	७	१	१३	२	३	३
३	३३१०१७	वातावरण विभाग	१८५,०५३	२३३,६०९	१३९,२३५	९४,३७४	०	२३३,६०९	०	०	७	१	१३	२	३	३
४	३३११०२	जल तथा मौसम विज्ञान कार्यक्रम	१३०,६०५	११०,०८५	७५,३१६	३४,७६९	०	११०,०८५	०	०	५	१	१३	२	३	१
५	३३११०८	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	१,१४२,५१८	१,२४२,०९३	१,२२२,४५१	१९,६४२	०	१,२४२,०९३	०	०	२	१	७	१	१	१
६	३३१११०	राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम	४,०९१,४८७	३,४९०,७३१	३,४९०,७३१	०	०	१,८२६,०००	१,५३४,७३१	१३०,०००	२	१	७	१	१	१
७	३३११२२	सुधारिएको ग्रामीण उर्जा सेवा कार्यक्रम कावेली प्रशारण आयोजना	३५,१५९	०	०	०	०	०	०	०	२	१	७	१	२	१
८	३३११२३	जलवायु प्रकोप समुत्थान निर्माण आयोजना	७१३,७४४	१,५७६,४४५	२९४,०१२	१,२८२,४३३	०	२५६,१०१	४१८,७६८	९०१,५७६	५	१	१३	२	२	१
९	३३११२७	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम	३३१,०४१	५०३,०२१	५०२,३२१	७००	०	१६,२७०	४८६,७५१	०	५	१	१३	१	२	१
कूल जम्मा			७,०९५,१८०	७,६४७,७८३	५,९३२,८०५	१,७१४,९७८	०	४,१७५,९५७	२,४४०,२५०	१,०३१,५७६						

अनुसूची ७

गरिबी निवारण, स्थानीय विकास तथा शान्ति विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

७.१ सहकारी तथा गरिबी निवारण

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३५२०११	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	३६७,९२२	३३२,७५२	३३०,४३०	२,३२२	०	३३२,७५२	०	०	७	१	१	१	२	३
२	३५२०१७	सहकारी विभाग	१६,५९९	२४,९९४	२४,९९४	०	०	२४,९९४	०	०	७	१	१	२	३	३
३	३५२०१८	डिभिजन सहकारी कार्यालयहरु	१९१,८४८	२६६,५९५	२६६,५९५	०	०	२६६,५९५	०	०	७	१	१	२	३	३
४	३५२०१९	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड	३६५,५१६	२९७,५७२	२९७,५७२	०	०	२९७,५७२	०	०	७	२	१	२	३	३
५	३५२०२०	गरीब घर परिवार पहिचान तथा परिचय पत्र वितरण समन्वय बोर्डको सचिवालय	३३५,१०९	३०९,५४५	३०६,०९८	३,४४७	०	३०९,५४५	०	०	७	१	१	२	३	३
६	३५२१३३	सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र	५८,४६४	४६,१४९	४०,०७७	६,०७२	०	४६,१४९	०	०	५	१	१	१	१	३
७	३५२१३४	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण आयोजना	३३५,९६३	३९१,२५९	३३२,३९०	५८,८६९	०	३९१,२५९	०	०	१	१	१	१	२	३
८	३५२८१३	पश्चिम उच्च पहाडी गरिवी निवारण आयोजना	६४,०४०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	१	३
कूल जम्मा			१,७३५,४६१	१,६६८,८६६	१,५९८,१५६	७०,७१०	०	१,६६८,८६६	०	०						

७.२ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३६५०११	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०१,५३७	२१६,८८९	१८८,२८०	२८,६०९	०	२१६,८८९	०	०	७	१	१६	१	२	३
२	३६५०१३	राष्ट्रिय दलित आयोग	१९,५८६	१९,३५४	१८,९१५	४३९	०	१९,३५४	०	०	७	१	१०	१	२	३
३	३६५०१५	जेष्ठ नागरिक दीर्घ सेवा सम्मान र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम	३०,०८३,९९९	३६,०००,०००	३६,०००,०००	०	०	३६,०००,०००	०	०	७	१	१	१	२	३
४	३६५०१६	स्थानीय पूर्वाधर विकास तथा कृषि सडक विभाग	५४,१४४	५४,५७३	४६,८७७	७,६९६	०	५४,५७३	०	०	७	१	८	१	१	३
५	३६५०२०	राष्ट्रिय मुस्लिम आयोग	१०,२५७	११,१०६	१०,६६१	४४५	०	११,१०६	०	०	७	२	१०	१	२	३
६	३६५०२१	केन्द्रिय पंजिकरण बिभाग	४३,३४२	२,०६१,२३३	१,०४४,३५१	१,०१६,८८२	०	६१,२३३	०	२,०००,०००	७	१	१६	२	३	३
७	३६५१०१	बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति	६६,४६५	४८,७६५	३६,५१२	१२,२५३	०	४८,७६५	०	०	३	२	८	२	३	३
८	३६५१०४	स्थानीय निकाय वित्तीय आयोग	६४,९९५	९,७७९	९,७७९	०	०	९,७७९	०	०	४	२	१६	१	१	३
९	३६५१०५	आदिवासि / जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान	८६,५९८	७५,६१४	४८,८४५	२६,७६९	०	७५,६१४	०	०	५	१	१०	१	२	३
१०	३६५१०६	उपेक्षित,उत्पीडीत र दलितवर्ग उत्थान विकास समिति	६०,८८३	१३,९१०	१३,९१०	०	०	१३,९१०	०	०	५	१	१०	१	२	३
११	३६५१०८	पिछडिएको समुदाय उत्थान विकास समिति	२३,३२५	२६,७७६	२६,६१७	१५९	०	२६,७७६	०	०	५	१	१०	१	२	३
१२	३६५१४४	स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	८७,१००	९५,०००	९५,०००	०	०	९५,०००	०	०	४	३	४	१	२	३
१३	३६५१५०	बादी समुदाय उत्थान विकास समिति	१८,९१३	२२,१७५	१८,५४५	३,६३०	०	२२,१७५	०	०	५	२	१०	१	१	३
१४	३६५१५१	साना विकास आयोजना	७८०	१,०००	०	१,०००	०	१,०००	०	०	२	१	९	१	२	३
१५	३६५१५४	फोहरमैला व्यवस्थापन प्राविधिक सहयोग केन्द्र	१६४,४६३	१६,३८३	१०,४१६	५,९६७	०	१६,३८३	०	०	३	२	८	२	३	१
१६	३६५१५५	संघीय शासन प्रणाली ब्यवस्थापन कार्यक्रम	१८३,०६३	६६,४०५	६४,४२५	१,९८०	०	६६,४०५	०	०	४	२	१६	२	३	३
१७	३६५८०१	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयहरु	४,२१८,७५४	२,०००,०००	१,५००,०००	५००,०००	०	२,०००,०००	०	०	३	२	९	१	२	३
१८	३६५८०२	गाऊं विकास समिति अनुदान	१४,३१०,२८५	०	०	०	०	०	०	०	३	२	९	१	२	३
१९	३६५८०३	नगरपालिका अनुदान	१२,११३,००१	०	०	०	०	०	०	०	३	२	९	१	२	३
२०	३६५८०४	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	५२६,१९७	०	०	०	०	०	०	०	३	१	६	१	१	१
२१	३६५८०५	ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना	३७१,१९३	८०५,९०२	२५०,४६३	५५५,४३९	०	३३४,०७७	४७१,८२५	०	२	१	६	१	१	१
२२	३६५८०६	ग्रामीण पुननिर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम	९१८,४६४	४,२६८,१७१	८७,९७१	४,१८०,२००	०	१,८५२,१५८	०	२,४१६,०१३	२	१	९	१	२	३
२३	३६५८०७	ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२४३,१०५	३४१,९५५	५६,५५५	२८५,४००	०	३४१,९५५	०	०	२	१	९	१	२	३
२४	३६५८०८	स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम	१,८५१,३०३	१,०२३,७१८	१८,२५३	१,००५,४६५	०	२३,७१८	०	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
२५	३६५८०९	झोलुंगे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम	३,००९,६६७	३,३१२,६७६	१९,७९१	३,२९२,८८५	०	२,०६२,६७६	२५०,०००	१,०००,०००	२	१	९	१	२	३
२६	३६५८१०	ग्रामीण पहुंच कार्यक्रम	६८५,३७२	१,२१४,६८९	२३,५४९	१,१९१,१४०	०	४९८,६८९	७१६,०००	०	२	१	१	२	२	३
२७	३६५८१५	विकेन्द्रीत ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम	१,६६०,९६७	०	०	०	०	०	०	०	२	१	१	१	१	३
२८	३६५८१६	दुर्गम एवं विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	१६१,६९९	२१९,२४१	६४,४३९	१५४,८०२	०	२१९,२४१	०	०	२	१	१	१	२	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२९	३६५८१७	नगरक्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	३,१६३,८८५	०	०	०	०	०	०	०	२	२	९	१	२	३
३०	३६५८१९	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम	३,०२०,५७४	२,२०९,०९६	१,४३०,३९६	७७८,७००	०	२०५,४८८	२,००३,६०८	०	४	१	८	१	२	३
३१	३६५८२१	पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	३९७,९५१	५६२,७२७	१८३,७४२	३७८,९८५	०	३७३,१०६	१८९,६२१	०	३	१	६	१	१	१
३२	३६५८२२	कर्णाली रोजगार कार्यक्रम	३८८,९५३	८२८,७७४	२९,५६२	७९९,२१२	०	५६०,२७४	२६८,५००	०	३	१	८	१	१	३
३३	३६५८२५	स्थानीय अग्रसरतालाई नयां ज्ञान र सीपसंग जोड्ने कार्यक्रम	९२०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	९	१	२	३
३४	३६५८३१	स्थानीय स्तरका सडकपुल तथा सामुदायिक पहुंच सुधार परियोजना	२,५३४,४७०	३,५०२,०८५	२,०८५	३,५००,०००	०	३,१२२,०८५	३८०,०००	०	२	२	९	१	२	३
३५	३६५८३३	सामुदायिक सिंचाइ आयोजाना	७२७,००९	७९४,८४५	८६,११९	७०८,७२६	०	२४१,८८५	५५२,९६०	०	१	१	२	१	२	१
३६	३६५८३७	साना सिचाई, नदि नियन्त्रण र अन्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	७२२,०६९	०	०	०	०	०	०	०	१	१	२	१	१	१
३७	३६५८३८	सुनौला हजार दिन कार्यक्रम	१,०७७,३३३	०	०	०	०	०	०	०	३	१	३	१	१	३
३८	३६५८४०	पूर्वी चितवन नदि व्यवस्थापन तथा जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम	१५८,७६१	१८०,५५७	८,५५७	१७२,०००	०	७०,५५७	११०,०००	०	३	१	१	१	२	२
३९	३६५८४१	उन्नती-समावेशी आर्थिक विकास कार्यक्रम नेपाल	१,२१३,५३१	१,९४०,१७५	१५,४७२	१,९२४,७०३	०	२,४७५	१,९३७,७००	०	५	१	१०	१	२	३
४०	३६५८४२	राष्ट्रिय ग्रामिण यातायात सुदृढीकरण कार्यक्रम	६,१७६,७५१	६,६००,०००	१५३,२४९	६,४४६,७५१	०	२,८९२,४४१	१,२९२,६५२	२,४१४,९०७	२	१	९	१	२	३
४१	३६५८४३	स्थानीय सडक सुधार कार्यक्रम	६१४,५३९	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	२	३
४२	३६५८४४	साना सिंचाई कार्यक्रम	६१९,८०३	१,२२०,२५२	२०,२५२	१,२००,०००	०	५०९,२५२	७११,०००	०	१	१	२	१	२	२
४३	३६५८४५	गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम	१४७२६९	२४२७५०	२४२२३५	५१५	०	२४२७५०	०	०	३	२	१	१	२	३
४४	३६५८४६	वातावरण मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम	६२४८२०	०	०	०	०	०	०	०	४	१	१५	२	२	२
४५	३६५८४७	बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम	२२७२०४	४६९९७६	४६२४७६	७५००	०	१५९९७६	३१००००	०	३	१	३	१	१	२
४६	३६५८५०	निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	९३८८६००	१०२०५०००	१०२०५०००	०	०	१०२०५०००	०	०	२	१	९	१	१	३
४७	३६५८५१	आर्थीक केन्द्र तथा दुई जिल्ला जोड्ने सडक	१७३५१४१	०	०	०	०	०	०	०	२	१	९	१	३	३
४८	३६५८५२	सीमा क्षेत्र विकास कार्यक्रम	८७५३८१	११७२३४२	२७४९३८	८९७४०४	०	११७२३४२	०	०	२	१	९	२	३	३
कूल जम्मा			१०५,०५४,४२१	८१,८५३,८९३	५२,७६८,२३७	२९,०८५,६५६	०	६३,८२९,१०७	९,१९३,८६६	८,८३०,९२०						

७.३ शान्ति तथा पुनर्निर्माण

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३४९०११	शान्ति तथा पुनर्निमाण मन्त्रालय	३६१,०१४	३७६,९१३	३६४,१०३	१२,८१०	०	३७६,९१३	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	३४९१०१	शान्ति कोष	३२६,०००	४१९,८६०	४१९,८६०	०	०	८४,६३६	३३५,२२४	०	४	१	१०	१	२	३
३	३४९१०२	पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम	१,६७३,९९४	९३५,७८४	१७१,०१३	७६४,७७१	०	९३५,७८४	०	०	४	१	१०	१	१	३
४	३४९८०१	स्थानीय शान्ति समिति	१८२,३०३	०	०	०	०	०	०	०	४	१	१६	२	१	३
५	३४९८०३	शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम	५२६,२७४	०	०	०	०	०	०	०	४	२	१०	१	२	३
कूल जम्मा			३,०६९,५८५	१,७३२,५५७	९५४,९७६	७७७,५८१	०	१,३९७,३३३	३३५,२२४	०						

अनुसूची ८
शासकीय व्यवस्था विषय क्षेत्रगत विनियोजित बजेट

८.१ शासकीय व्यवस्था

८.१.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०१०११	मन्त्रिपरिषद्	१७३,२०३	१९४,३४२	१९४,३४२	०	०	१९४,३४२	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	३०१०१३	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२३४,६९३	२८१,०५०	२४६,०८०	३४,९७०	०	२८१,०५०	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	३०१०१५	गरिबी निवारण कोष	२,९८६,००२	१,६८७,६६५	१,६८७,६६५	०	०	२२,२५४	१,६६५,४११	०	७	१	१	१	१	३
४	३०१०२०	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय	१५१,८२५	१८३,८५३	९४,४५३	८९,४००	०	१८३,८५३	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	३०१०२२	नेपाल ट्रष्टको कार्यालय	४८,५७८	६२,९५३	४९,३३३	१३,६२०	०	६२,९५३	०	०	७	१	१६	२	३	३
६	३०१०२५	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	१५०,०७५	१३५,२३६	११५,७३६	१९,५००	०	१३५,२३६	०	०	७	१	१६	२	३	३
७	३०१०३०	क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालयहरु	१०८,१०५	१३५,८९२	१२७,२९२	८,६००	०	१३५,८९२	०	०	७	१	१६	२	३	३
८	३०१०३१	लगानी बोर्डको कार्यालय	११७,८५१	१०१,२१८	९०,५०८	१०,७१०	०	५०,३१८	५०,९००	०	७	१	९	१	३	३
९	३०११०१	सूचना र प्रविधि विकास आयोजना	६६८,४०१	६०१,६५०	३१,६०२	५७०,०४८	०	१०६,४५१	४९५,१९९	०	२	१	९	२	१	३
१०	३०११०२	कर्णाली विकास आयोग	२२,९९६	२८,८२५	२८,०९७	७२८	०	२८,८२५	०	०	५	१	१	२	३	३
११	३०११०३	सुदूर पश्चिम विकास आयोग	२२,७८१	२७,९२३	२७,९२३	०	०	२७,९२३	०	०	५	१	१	२	३	३
कूल जम्मा			४,६८४,५१०	३,४४०,६०७	२,६९३,०३१	७४७,५७६	०	१,२२९,०९७	२,२११,५१०	०						

८.१.२ सामान्य प्रशासन

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३५६०११	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	३९६,६६०	३३७,९०७	३१६,८२४	२१,०८३	०	३३७,९०७	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	३५६०१२	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	१८०,७२९	२१६,०७७	२१६,०७७	०	०	२१६,०७७	०	०	७	२	१६	२	२	३
३	३५६०१३	अतिरिक्त समूह	१२५,३६७	१२८,२१०	१२८,२१०	०	०	१२८,२१०	०	०	७	२	१६	२	२	३
४	३५६०१४	निजामती किताबखाना	५५,०९९	६५,५५५	४५,५८६	१९,९६९	०	६५,५५५	०	०	७	१	१६	२	२	३
५	३५६०१५	कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	६७,८८५	८१,१६७	८१,१६७	०	०	८१,१६७	०	०	७	२	१६	२	२	३
६	३५६१०१	निजामती कर्मचारी अस्पताल विकास समिति	२०३,८३८	२७२,७२२	२७२,७२२	०	०	२७२,७२२	०	०	३	१	३	२	२	३
		कूल जम्मा	१,०२९,५७८	१,१०१,६३८	१,०६०,५८६	४१,०५२	०	१,१०१,६३८	०	०						

८.२ कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३११०११	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	१५६,३५६	१४६,३६४	१४२,६२९	३,७३५	०	१४६,३६४	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	३११०१२	नेपाल कानून आयोग	२९,६७७	३७,५२६	३६,०९७	१,४२९	०	३७,५२६	०	०	७	१	१६	१	३	३
३	३११०१३	न्याय सेवा तालिम केन्द्र	१९,५२६	३४,०६३	३२,४३९	१,६२४	०	३४,०६३	०	०	७	२	१६	२	२	३
कूल जम्मा			२०५,५५९	२१७,९५३	२११,१६५	६,७८८	०	२१७,९५३	०	०						

८.३ सुरक्षा व्यवस्था

८.३.१ गृह

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३१४०११	गृह मन्त्रालय	४७६,७६०	४८८,६०७	३१०,९८३	१७७,६२४	०	४५८,६०७	३०,०००	०	७	१	१६	१	३	३
२	३१४०१३	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	१,००६,९८१	१,२२०,६५४	१,०९२,८३३	१२७,८२१	०	१,२२०,६५४	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	३१४०१४	समरजंग कम्पनी कार्यालय	९,४५५	११,५७९	११,३९२	१८७	०	११,५७९	०	०	७	३	१६	२	३	३
४	३१४०१६	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरु	१,४२२,२०८	१,६७८,८३१	१,२३१,०६९	४४७,७६२	०	१,६७८,८३१	०	०	७	१	१६	१	३	३
५	३१४०१७	सीमा प्रशासन कार्यालयहरु	१८,५२०	२३,२६४	२३,०५६	२०८	०	२३,२६४	०	०	७	१	१६	१	२	३
६	३१४०१८	इलाका प्रशासन कार्यालयहरु	३४४,०५३	३८१,१२९	३२२,०१०	५९,११९	०	३८१,१२९	०	०	७	१	१६	१	२	३
७	३१४०१९	कारागार व्यवस्थापन विभाग	७९,९३३	४६५,१००	२४,२४५	४४०,८५५	०	४६५,१००	०	०	७	१	१६	२	२	३
८	३१४०२०	कारागार कार्यालयहरु	१,१६०,६७२	१,३१९,१५७	१,२०९,८५६	१०९,३०१	०	१,३१९,१५७	०	०	७	१	१६	२	३	३
९	३१४०२१	अध्यागमन विभाग	१३३,१५६	१६५,५९७	१४०,०६६	२५,५३१	०	१६५,५९७	०	०	७	१	१६	२	३	३
१०	३१४०२२	अध्यागमन कार्यालयहरु	१२३,३४१	१८१,७७३	१७०,१३६	११,६३७	०	१८१,७७३	०	०	७	१	१६	२	३	३
११	३१४०२३	जुद्ध वारुणयन्त्र कार्यालय	८,७८७	१४,०४४	१३,५९६	४४८	०	१४,०४४	०	०	७	१	११	१	३	३
१२	३१४०२४	प्रहरी प्रधान कार्यालय	३,२५३,०४७	४,१६२,५८७	३,३७३,९७५	७८८,६१२	०	४,१६२,५८७	०	०	७	१	१६	२	३	३
१३	३१४०२५	नेपाल प्रहरी अस्पताल	४४३,८५४	५५१,४८७	४३३,५१०	११७,९७७	०	५५१,४८७	०	०	७	२	१६	२	२	३
१४	३१४०२६	राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	२,२३०,८९५	३,७२८,५७३	५५२,५२३	३,१७६,०५०	०	६९०,२७३	३,०३८,३००	०	७	१	१६	२	२	३
१५	३१४०२७	क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालयहरु	३,९८६,५४६	४,४८०,९४३	४,३०३,०४७	१७७,८९६	०	४,४८०,९४३	०	०	७	१	१६	२	२	३
१६	३१४०२८	जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरु	१७,३७१,३३०	१६,११६,०३२	१५,६२१,८३४	४९४,१९८	०	१६,११६,०३२	०	०	७	१	१६	२	२	३
१७	३१४०२९	महानगरीय प्रहरी	३,८५६,७३०	५,१९४,१४१	५,०६२,५०२	१३१,६३९	०	५,१९४,१४१	०	०	७	१	१६	२	२	३
१८	३१४०३०	सशस्त्र प्रहरी बल	१,६६८,६६५	१,८७३,०१५	१,४६५,९१४	४०७,१०१	०	१,८७३,०१५	०	०	७	१	१६	२	२	३
१९	३१४०३१	प्रहरी किताबखाना	१६,७४३	१९,०५८	१७,७६८	१,२९०	०	१९,०५८	०	०	७	१	१६	२	२	३
२०	३१४०३२	राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन केन्द्र	४७,९१८	८४,८१९	४४,९९८	३९,८२१	०	८४,८१९	०	०	७	१	१६	२	२	३
२१	३१४०३३	महानगरीय सशस्त्र प्रहरी कार्यालय	१,४२८,३१६	१,२५३,२४३	१,२२८,४८८	२४,७५५	०	१,२५३,२४३	०	०	७	१	१६	२	३	३
२२	३१४०३४	सशस्त्र प्रहरी बल तालिम केन्द्रहरु	३८३,०४४	४०८,४४६	३७७,१९५	३१,२५१	०	४०८,४४६	०	०	७	१	१६	२	३	३
२३	३१४०३५	नेपाल ए.पी.एफ अस्पताल	१८५,७५६	१९१,०१०	१४३,७८०	४७,२३०	०	१९१,०१०	०	०	७	१	१६	२	३	३
२४	३१४०३६	क्षेत्रीय सशस्त्र प्रहरी बल कार्यालय	८,७३७,५४८	९,९२४,५३१	९,६२७,६७५	२९६,८५६	०	९,९२४,५३१	०	०	७	१	१६	२	३	३

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२५	३१४०३७	सशस्त्र प्रहरी बल राजश्व भन्सार तथा औद्योगिक सुरक्षा बल	७३३,७८०	८१२,५४०	८००,०५४	१२,४८६	०	८१२,५४०	०	०	७	१	१६	२	३	३
२६	३१४१०१	लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	२६,१५१	२८,५८०	१९,४९४	९,०८६	०	२८,५८०	०	०	३	१	३	२	२	३
२७	३१४१०४	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	२०५,६३४	२१९,१६९	४७,६३५	१७१,५३४	०	४३,७७०	१७५,३९९	०	३	२	५	१	१	३
२८	३१४१०५	त्रि-वर्षिय अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान कार्ययोजना	८८,७९९	९४,५८१	११,२९७	८३,२८४	०	९४,५८१	०	०	४	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			४९,४४८,६२२	५५,०९२,४९०	४७,६८०,९३१	७,४११,५५९	०	५१,८४८,७९१	३,२४३,६९९	०						

८.३.२ रक्षा

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३४५०११	रक्षा मन्त्रालय	९४,८५३	१७२,८४६	७०,३७४	१०२,४७२	०	१७२,८४६	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	३४५०१२	राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्	३२,५९७	४३,३३३	४०,९३०	२,४०३	०	४३,३३३	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	३४५०१३	जंगी अड्डा	३४,१६३,२७९	४२,९९२,६१९	३८,२७०,६१५	४,७२२,००४	०	४२,९९२,६१९	०	०	७	१	१६	२	२	३
४	३४५०१४	सैनिक हवाई महा-निर्देशनालय	४५७,९५४	५७७,६७९	५१२,५७९	६५,१००	०	५७७,६७९	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	३४५०१५	वीरेन्द्र अस्पताल (पोष्ट एक्सीडेन्ट सेन्टर समेत)	५१५,१६३	६८७,९२२	६८७,९२२	०	०	६८७,९२२	०	०	७	२	१६	२	२	३
६	३४५०१६	सैनिक कमाण्ड तथा स्टाफ कलेज	४९,७४०	७९,९४०	७१,७४०	८,२००	०	७९,९४०	०	०	७	१	१६	२	२	३
७	३४५०१८	राष्ट्रिय सेवा दल	३५६,९४५	५२०,५६७	२५६,३८०	२६४,१८७	०	५२०,५६७	०	०	७	२	१६	२	३	३
८	३४५०१९	अति विशिष्ट व्यक्तिहरुको सुरक्षा	७,८३४	११,२१२	११,२१२	०	०	११,२१२	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			३५,६७८,३६५	४५,०८६,११८	३९,९२१,७५२	५,१६४,३६६	०	४५,०८६,११८	०	०						

८.४ परराष्ट्र

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३२६०११	परराष्ट्र मन्त्रालय	४६६,५२०	८५०,१०३	४२९,१८६	४२०,९१७	०	८५०,१०३	०	०	७	१	१७	२	३	३
२	३२६०१२	नेपाली राजदूतावासहरु, स्थायी नियोगहरु र महावाणिज्य दूतावासह	४,१५१,१२३	५,१९३,५१३	२,९१६,८९५	२,२७६,६१८	०	५,१९३,५१३	०	०	७	१	१७	२	३	३
३	३२६०१७	सीमा नापी टोली	५४,२९४	८९,३७७	४२,३८३	४६,९९४	०	८९,३७७	०	०	७	२	१७	२	३	३
४	३२६०१८	राहदानी विभाग	७५६,६६९	१५१,७४०	१४२,५५८	९,१८२	०	१५१,७४०	०	०	७	२	१७	२	२	३
५	३२६०१९	कन्सुलर सेवा विभाग	१८,८५२	२१,२६४	१९,४६५	१,७९९	०	२१,२६४	०	०	७	१	१७	२	३	३
कूल जम्मा			५,४४७,४५८	६,३०५,९९७	३,५५०,४८७	२,७५५,५१०	०	६,३०५,९९७	०	०						

८.५ अर्थ मन्त्रालय/अन्य आर्थिक

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुंजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३०५०११	अर्थ मन्त्रालय	२८४,७९९	३४४,०७१	३१२,८४५	३१,२२६	०	३४४,०७१	०	०	७	१	१	२	३	३
२	३०५०१२	महालेखा नियन्त्रक कार्यालय	१२०,७३०	१५४,३५६	१४३,३८७	१०,९६९	०	१५४,३५६	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	३०५०१३	निवृत्तिभरण व्यवस्थापन कार्यालय	५४,६६५	७०,६१४	५८,५२३	१२,०९१	०	७०,६१४	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	३०५०१४	कुमारी चोक तथा केन्द्रीय तहसिल कार्यालय	१४,९४७	१९,७१७	१८,३६९	१,३४८	०	१९,७१७	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	३०५०१५	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरु	७३७,२२५	८५२,५३७	६७१,९५४	१८०,५८३	०	८५२,५३७	०	०	७	१	१६	२	३	३
६	३०५०१७	राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्र	७५,१३६	६५,३६४	५७,८००	७,५६४	०	६५,३६४	०	०	७	१	१६	२	३	३
७	३०५०१८	भंसार बिभाग	९८,१६०	१७६,७७६	१५९,९६१	१६,८१५	०	१७६,७७६	०	०	७	१	१६	२	३	३
८	३०५०१९	भंसार कार्यालयहरु	८८५,४३४	१,०९६,८२०	८६४,८८७	२३१,९३३	०	१,०९६,८२०	०	०	७	१	१६	२	३	३
९	३०५०२०	आन्तरिक राजस्व विभाग	७८६,१८९	९४१,५०४	८९८,३००	४३,२०४	०	९४१,५०४	०	०	७	१	१६	२	३	३
१०	३०५०२१	आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरु	१,१६४,६१६	१,३१८,२४७	१,०६५,९९२	२५२,२५५	०	१,३१८,२४७	०	०	७	१	१६	२	३	३
११	३०५०२२	राजस्व अनुसन्धान विभाग	२२०,३८९	९५,४५६	८४,६१८	१०,८३८	०	९५,४५६	०	०	७	१	१६	२	३	३
१२	३०५०२३	राजस्व अनुसन्धान ईकाई कार्यालयहरु	११८,६३९	१३९,२५०	१०५,८९९	३३,३५१	०	१३९,२५०	०	०	७	१	१६	२	३	३
१३	३०५०२४	ऋण असुली पुनरावेदन न्यायधिकरण	१४,३०९	९,३९८	८,९६९	४२९	०	९,३९८	०	०	७	१	१६	२	३	३
१४	३०५०२५	ऋण असुली न्यायधिकरण	३४,०२०	३२,२८७	३१,३८४	९०३	०	३२,२८७	०	०	७	१	१६	२	३	३
१५	३०५०२८	सम्पत्ति शुद्धिकरण अनुसन्धान विभाग	१०५,३२०	१२६,९८५	१००,२१०	२६,७७५	०	१२६,९८५	०	०	७	१	१६	२	३	३
१६	३०५०२९	अन्तर्राष्ट्रीय संघ, संस्था सदस्यता शुल्क अनुदान विविध	७९०,८१५	१,००५,५६५	१,००५,५६५	०	०	१,००५,५६५	०	०	७	१	१६	२	३	३
१७	३०५१०३	कृषि बिकास बैंक , विविध	१४,५४७	१७,५९१	१७,५९१	०	०	१७,५९१	०	०	१	२	२	१	१	३
१८	३०५१०४	साना किसान विकास बैंक (बित्तिय संस्था), विविध	१२९,७४८	१९०,९५०	१९०,९५०	०	०	९६,०४९	९४,९०१	०	१	२	२	१	३	३
१९	३०५१०५	लघु विमा सहयोग कार्यक्रम (पशु ,बाली,स्वास्थ्य)	४२५,०९४	१८७,५१५	१८७,५१५	०	०	१८७,५१५	०	०	१	१	२	१	२	३
२०	३०५१०६	शीत घर निर्माण (ब्याज अनुदान)	२,७६०	३,३३५	३,३३५	०	०	३,३३५	०	०	१	२	२	१	३	३
२१	३०५१०९	सार्वजनिक संस्थान सुधार कार्यक्रम	१२,३१२	१५,१००	१५,१००	०	०	१५,१००	०	०	४	२	१६	२	१	३
२२	३०५१११	युवा स्वरोजगार कोष	९८,६८०	८९,७३६	८७,०४१	२,६९५	०	८९,७३६	०	०	१	१	१	१	२	३
२३	३०५११४	बजेट तथा निवृत्तिभरण सुधार आयोजना	२५,२९६	२१,०००	२१,०००	०	०	२१,०००	०	०	४	२	१६	२	२	३
२४	३०५११५	आर्थिक प्रशासन सुधार कार्यक्रम	३२१,५७६	१६२,०२८	९३,०६१	६८,९६७	०	१६२,०२८	०	०	४	१	१६	२	२	३
२५	३०५११७	पूँजीबजार तथा पूर्वाधार क्षमता सहयोग आयोजना	२०८,८३१	२३८,१०९	२३८,१०९	०	०	२४,२०९	२१३,९००	०	१	१	८	२	३	३
२६	३०५११९	सार्वजनिक संस्थान निर्देशन बोर्ड	९,४०१	९,०८२	८,८८९	१९३	०	९,०८२	०	०	४	१	१६	२	२	३
२७	३०५१२०	सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम	०	११४,५००	३१,०००	८३,५००	०	११४,५००	०	०	४	१	८	२	३	३
२८	३०५१२१	मिलिनियम च्यालेन्ज नेपालको कार्यालय	०	२१,३९०	१७,६८७	३,७०३	०	२१,३९०	०	०	२	१	८	१	३	२
२९	३०५१२२	सार्वजनिक ऋण ब्यवस्थापन कार्यालय	०	९,३००	९,३००	०	०	९,३००	०	०	५	१	८	२	३	३

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३०	३०५३२०	वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि कार्यक्रम	१२,७७०	३७,१००	३७,१००	०	०	२३,१००	१४,०००	०	४	१	१	२	३	३
३१	३०५३२१	भन्सार सुधार कार्यक्रम	९११,६५१	१,२०६,३६३	२४७,१९८	९५९,१६५	०	३०६,४८५	८९९,८७८	०	४	१	१७	२	३	३
३२	३०५३२२	कृषी तथा पशुपालन ब्याज अनुदान	२,११६,०००	२,३००,०००	२,३००,०००	०	०	१,३००,०००	०	१,०००,०००	१	१	२	१	३	३
३३	३०५३२३	नगर बिकास कोष	४८७,००८	६९३,००६	६९३,००६	०	०	२३१,०००	४६२,००६	०	२	१	११	२	३	१
३४	३०५३२४	नगरपालिका फोहोर व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम-टिडिएफ	८१,९००	२३०,०००	२३०,०००	०	०	०	२३०,०००	०	३	१	११	२	३	१
३५	५०११२५	लगानी -विविध	२,८२१,३१०	३,३७०,०००	०	०	३,३७०,०००	३,३७०,०००	०	०	४	२	९	१	३	३
३६	५०११६६	पशुपालन (मासुजन्य र दुग्धजन्य) कर्जा तथा पशुधन कार्यक्रम	१,७८८,५००	१,५००,०००	०	०	१,५००,०००	५००,०००	०	१,०००,०००	१	१	२	१	२	२
३७	५०११७०	सार्वजनिक संस्थान सुधार कार्यक्रम	१,३६०,०८१	१,०००,०००	०	०	१,०००,०००	१,०००,०००	०	०	४	२	१६	१	३	३
कूल जम्मा			१६,३३२,८५८	१७,८६५,०५२	१०,०१६,५४५	१,९७८,५०७	५,८७०,०००	१३,९५०,३६७	१,९१४,६८५	२,०००,०००						

८.६ योजना तथा तथ्यांक प्रणाली

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	३९१०११	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	२५६,९८८	४९९,६५०	४६५,०२९	३४,६२१	०	४९९,६५०	०	०	७	१	१	२	२	३
२	३९१०१३	केन्द्रीय तथ्यांक विभाग	६५,१३८	८४,४०९	८४,४०९	०	०	८४,४०९	०	०	७	१	१	२	३	३
३	३९१०१४	जिल्ला तथ्यांक कार्यालयहरु	२४४,५७६	२३७,५३१	२२०,००७	१७,५२४	०	२३७,५३१	०	०	७	१	१	२	३	३
४	३९११०२	आर्थिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	३१,८६०	५३,११६	५०,२६३	२,८५३	०	५३,११६	०	०	४	२	१	२	३	३
५	३९११०३	सामाजिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	७०,१९१	८२,८८९	७८,९५५	३,९३४	०	८२,८८९	०	०	४	१	१	१	२	३
६	३९११०४	योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम	४०,७५८	३४,१८२	२१,५०६	१२,६७६	०	३४,१८२	०	०	४	२	१	२	२	३
७	३९११०५	राष्ट्रिय स्वयंसेवक सेवाको संस्थागत विकास	२७४,७५२	३१३,५८३	३१२,१५८	१,४२५	०	३१३,५८३	०	०	४	१	८	२	३	३
कूल जम्मा			९८४,२६३	१,३०५,३६०	१,२३२,३२७	७३,०३३	०	१,३०५,३६०	०	०						

अनुसूची ९

संवैधानिक अंग तथा निकायहरुको विनियोजित बजेट

९.१ राष्ट्रपतिको कार्यालय

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	१०१००१	राष्ट्रपति	६,१७५	७,६२९	७,६२९	०	०	७,६२९	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	१०१०११	राष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	२९१,०५४	१५०,७७५	११९,११३	३१,६६२	०	१५०,७७५	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			२९७,२२९	१५८,४०४	१२६,७४२	३१,६६२	०	१५८,४०४	०	०						

९.२ उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	१०२००१	उपराष्ट्रपति	६,७२९	६,६३५	६,६३५	०	०	६,६३५	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	१०२०११	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	२८,७०८	३६,८३०	३१,४६०	५,३७०	०	३६,८३०	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			३५,४३७	४३,४६५	३८,०९५	५,३७०	०	४३,४६५	०	०						

९.३ व्यवस्थापिका संसद

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२०२००१	व्यवस्थापिका संसद	१२,४०८	२६,१५०	२६,१५०	०	०	२६,१५०	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२०२०११	व्यवस्थापिका -संसद	१,०८०,२५१	१,२१०,२९८	१,२१०,२९८	०	०	१,२१०,२९८	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२०२०१२	व्यवस्थापिका -संसद सचिवालय	३५०,०४८	५०७,२२९	४५७,१४९	५०,०८०	०	५०७,२२९	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			१,४४२,७०७	१,७४३,६७७	१,६९३,५९७	५०,०८०	०	१,७४३,६७७	०	०						

९.४ अदालत

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२०४००१	सर्वोच्च अदालत	३७,८४७	४६,३३५	४६,३३५	०	०	४६,३३५	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२०४०११	सर्वोच्च अदालत (प्रशासनिक खर्च समेत)	२३२,००१	३२८,३९३	३२८,३९३	०	०	३२८,३९३	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२०४०१२	पुनरावेदन अदालतहरु	५९३,९१४	१,०१३,३२७	१,०१३,३२७	०	०	१,०१३,३२७	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	२०४०१३	पुनरावेदन अदालत मुकाम	५,७३६	०	०	०	०	०	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	२०४०१४	विशेष अदालत	३६,८४५	३९,३३२	३७,६०४	१,७२८	०	३९,३३२	०	०	७	१	१६	२	३	३
६	२०४०१५	जिल्ला अदालतहरु	१,५९५,८७९	२,००१,२२७	२,००१,२२७	०	०	२,००१,२२७	०	०	७	१	१६	२	३	३
७	२०४०१६	प्रशासकीय अदालत	१४,४६७	१७,४६९	१६,६४१	८२८	०	१७,४६९	०	०	७	१	१६	२	३	३
८	२०४०१७	राजस्व न्यायाधिकरण	२७,४६३	३५,१३९	३३,८०९	१,३३०	०	३५,१३९	०	०	७	१	१६	२	३	३
९	२०४०१८	श्रम अदालत	७,६६१	१०,०३०	९,८२०	२१०	०	१०,०३०	०	०	७	१	१६	२	३	३
१०	२०४०२०	फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय	९,८२७	११,४७०	११,२८६	१८४	०	११,४७०	०	०	७	१	१६	२	३	३
११	२०४०२१	अदालत सुरक्षा	२८६,६०१	२१५,०२५	१४५	२१४,८८०	०	२१५,०२५	०	०	७	१	१६	२	३	३
१२	२०४०२२	मेलमिलाप परिषद	२८,६९८	३४,८९८	३१,८७२	३,०२६	०	३४,८९८	०	०	७	२	१६	२	३	३
१३	२०४१०१	अदालत सुदृढीकरण	१,१४१,१४७	१,३९९,०२०	६५१,२४९	७४७,७७१	०	१,३९९,०२०	०	०	४	१	१६	२	३	३
१४	२०४१०३	राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान	७०,९३२	७०,०००	७०,०००	०	०	७०,०००	०	०	४	२	१६	२	३	३
१५	२१८००१	न्याय परिषद्	०	१,७३६	१,७३६	०	०	१,७३६	०	०	७	१	१६	२	३	३
१६	२१८०११	न्याय परिषद्	४९,८७७	७३,७३१	६४,६४४	९,०८७	०	७३,७३१	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			४,१३८,८९५	५,२९७,१३२	४,३१८,०८८	९७९,०४४	०	५,२९७,१३२	०	०						

९.५ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२०६००१	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	७,५८५	८,१८६	८,१८६	०	०	८,१८६	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२०६०११	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	६३२,९११	७१४,६३९	७१४,६३९	०	०	७१४,६३९	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२०६१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	४३७,९८०	४४९,८८३	१३९,८८५	३०९,९९८	०	४४९,८८३	०	०	४	१	१६	२	३	३
		कूल जम्मा	१,०७८,४७६	१,१७२,७०८	८६२,७१०	३०९,९९८	०	१,१७२,७०८	०	०						

९.६ महालेखा परीक्षकको कार्यालय

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२०८००१	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	१,८१२	२,०४८	२,०४८	०	०	२,०४८	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२०८०११	महालेखा परीक्षकको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	३१०,९१७	३८२,१८२	३८२,१८२	०	०	३८२,१८२	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२०८१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	१६५,४७५	२३५,९६८	१७,७६९	२१८,१९९	०	२३५,९६८	०	०	४	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			४७८,२०४	६२०,१९८	४०१,९९९	२१८,१९९	०	६२०,१९८	०	०						

९.७ लोक सेवा आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२१०००१	लोक सेवा आयोग	७,०६७	८,८०९	८,८०९	०	०	८,८०९	०	०	७	१	१६	२	१	३
२	२१००११	लोक सेवा आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	२४८,८५२	३०३,१०३	३०३,१०३	०	०	३०३,१०३	०	०	७	१	१६	२	१	३
३	२१००१२	क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा अंचल कार्यालयहरु (प्रशासनिक खर्च समेत)	२३१,४५९	२६१,१६०	२६१,१६०	०	०	२६१,१६०	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	२१०१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	९०,८७७	११०,६६०	४३,०८०	६७,५८०	०	११०,६६०	०	०	४	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			५७८,२५५	६८३,७३२	६१६,१५२	६७,५८०	०	६८३,७३२	०	०						

९.८ निर्वाचन आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२१२००१	निर्वाचन आयोग	५,०६९	७,९३०	७,९३०	०	०	७,९३०	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२१२०११	मतदाता नामावली अध्यावधिक संकलन -मतदाता परिचय पत्र समेत	२११,८१९	२३५,५५४	२३५,५५४	०	०	२३५,५५४	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२१२०१३	निर्वाचन कार्यालयहरु (प्रशासनिक खर्च समेत)	२१५,४२६	२५१,८८४	२५१,८८४	०	०	२५१,८८४	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	२१२०१५	निर्वाचन आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	९,५३१,४५५	८१,०८१	८१,०८१	०	०	८१,०८१	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	२१२१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	१०१,६६०	१३२,६६४	१८,२०६	११४,४५८	०	१३२,६६४	०	०	४	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			१०,०६५,४२९	७०९,११३	५९४,६५५	११४,४५८	०	७०९,११३	०	०						

९.९ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२१४००१	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	२१,७२३	६,३४७	६,३४७	०	०	६,३४७	०	०	७	१	१६	२	१	३
२	२१४०११	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)	१६७,८१२	१९८,३२७	१९४,५०२	३,८२५	०	१९८,३२७	०	०	७	१	१६	२	१	३
कूल जम्मा			१८९,५३५	२०४,६७४	२००,८४९	३,८२५	०	२०४,६७४	०	०						

९.१० राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२२०००१	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२२००११	राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.११ राष्ट्रिय महिला आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२२२००१	राष्ट्रिय महिला आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	५	२	१	३
२	२२२०११	राष्ट्रिय महिला आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	५	२	१	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१२ राष्ट्रिय दलित आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२२४००१	राष्ट्रिय दलित आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२२४०११	राष्ट्रिय दलित आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१३ राष्ट्रिय समावेशी आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२२६००१	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२२६०११	राष्ट्रिय समावेशी आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१४ आदिवासी जनजाति आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२२८००१	आदिवासी जनजाति आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२२८०११	आदिवासी जनजाति आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१५ मधेशी आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२३०००१	मधेशी आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२३००११	मधेशी आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१६ थारू आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२३२००१	थारू आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२३२०११	थारू आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१७ मुस्लिम आयोग

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२३४००१	मुस्लिम आयोग	०	५,५१६	५,५१६	०	०	५,५१६	०	०	७	१	१६	२	२	३
२	२३४०११	मुस्लिम आयोग	०	३०,०००	२०,०००	१०,०००	०	३०,०००	०	०	७	१	१६	२	२	३
कूल जम्मा			०	३५,५१६	२५,५१६	१०,०००	०	३५,५१६	०	०						

९.१८ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२१६०११	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	७६,६४८	१०४,९५४	१०४,९५४	०	०	१०४,९५४	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२१६०१२	पुनरावेदन सरकारी वकिल कार्यालयहरु	१२९,६३४	१६९,७७७	१६९,७७७	०	०	१६९,७७७	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२१६०१३	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयहरु	२७७,७४१	३४२,६७५	३४२,६७५	०	०	३४२,६७५	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	२१६०१४	विशेष सरकारी वकील कार्यालय	२१,२०१	२५,३०९	२४,४३०	८७९	०	२५,३०९	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	२१६१०१	संस्थागत सुदृढीकरण	३११,९९५	२९८,५४०	४९,१७२	२४९,३६८	०	२९८,५४०	०	०	४	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			८१७,२१९	९४१,२५५	६९१,००८	२५०,२४७	०	९४१,२५५	०	०						

अनुसूची १०

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण अनुदानको विनियोजित बजेट

१०.१ प्रदेश प्रमुख

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	२५०००१	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. १	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
२	२५०००२	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. २	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
३	२५०००३	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ३	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
४	२५०००४	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ४	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
५	२५०००५	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ५	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
६	२५०००६	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ६	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
७	२५०००७	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ७	०	१,४८८	१,४८८	०	०	१,४८८	०	०	७	१	१६	२	३	३
८	२५००११	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. १	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
९	२५००१२	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. २	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
१०	२५००१३	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ३	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
११	२५००१४	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ४	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
१२	२५००१५	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ५	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
१३	२५००१६	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ६	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
१४	२५००१७	प्रदेश प्रमुख- प्रदेश नं. ७	०	१०,०००	५,०००	५,०००	०	१०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
कूल जम्मा			०	८०,४१६	४५,४१६	३५,०००	०	८०,४१६	०	०						

१०.२ प्रदेश

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनिकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	७०११०१	प्रदेश नं. १	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
२	७०११०२	प्रदेश नं. २	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
३	७०११०३	प्रदेश नं. ३	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
४	७०११०४	प्रदेश नं. ४	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
५	७०११०५	प्रदेश नं. ५	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
६	७०११०६	प्रदेश नं. ६	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
७	७०११०७	प्रदेश नं. ७	०	१,०२०,५००	१,०२०,५००	०	०	१,०२०,५००	०	०	३	१	१६	१	१	२
कूल जम्मा			०	७,१४३,५००	७,१४३,५००	०	०	७,१४३,५००	०	०						

१०.३ स्थानीय तह

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनिकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	८०११०१	काठमाण्डौं महानगरपालिका	०	१,८८७,७५४	१,८८७,७५४	०	०	१,८७१,२५६	७,७९९	८,६९९	३	१	१६	१	२	१
२	८०११०२	ललितपुर महानगरपालिका	०	८४२,०१०	८४२,०१०	०	०	८३१,८५३	५,२९५	४,८६२	३	१	१६	१	२	१
३	८०११०३	भरतपुर महानगरपालिका	०	१,३३२,७०४	१,३३२,७०४	०	०	१,३११,४१२	९,५८२	११,७१०	३	१	१६	१	२	१
४	८०११०४	पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका	०	१,८२५,७२९	१,८२५,७२९	०	०	१,७९९,१६५	१२,०८०	१४,४८४	३	१	१६	१	२	१
५	८०११११	इटहरी उप-महानगरपालिका	०	५९६,२५६	५९६,२५६	०	०	५९०,२९९	२,८२३	३,१३४	३	१	१६	१	२	१
६	८०१११२	धरान उप-महानगरपालिका	०	६२०,६४७	६२०,६४७	०	०	६१३,४०८	३,२४१	३,९९८	३	१	१६	१	२	१
७	८०१११३	विराटनगर उपमहानगरपालिका	०	८१३,२९२	८१३,२९२	०	०	८०२,८६३	४,८६४	५,५६५	३	१	१६	१	२	१
८	८०१११४	जनकपुर उपमहानगरपालिका	०	७२१,३५५	७२१,३५५	०	०	७११,१३१	६,१८८	४,०३६	३	१	१६	१	२	१
९	८०१११५	हेटौंडा उप-महानगरपालिका	०	८३५,६६५	८३५,६६५	०	०	८२५,१९५	४,६५५	५,८१५	३	१	१६	१	२	१
१०	८०१११६	कलैया उपमहानगरपालिका	०	६९४,२२३	६९४,२२३	०	०	६८३,०४०	६,७८०	४,४०३	३	१	१६	१	२	१
११	८०१११७	जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका	०	६४२,४२७	६४२,४२७	०	०	६३३,८७०	५,०५४	३,५०३	३	१	१६	१	२	१
१२	८०१११८	विरगंज उपमहानगरपालिका	०	७६६,९५८	७६६,९५८	०	०	७५७,१२७	६,७३८	३,०९३	३	१	१६	१	२	१
१३	८०१११९	बुटवल उपमहानगरपालिका	०	५८५,८३४	५८५,८३४	०	०	५७६,६५४	४,९५८	४,२२२	३	१	१६	१	२	१
१४	८०११२०	घोराही उपमहानगरपालिका	०	९३६,७५४	९३६,७५४	०	०	९२०,३३४	६,६३७	९,७८३	३	१	१६	१	२	१
१५	८०११२१	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	०	७९५,७४०	७९५,७४०	०	०	७८२,१११	५,६८७	७,९४२	३	१	१६	१	२	१
१६	८०११२२	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका	०	६८२,५८३	६८२,५८३	०	०	६७१,००८	६,२०४	५,३७१	३	१	१६	१	२	१
१७	८०११२३	धनगढी उपमहानगरपालिका	०	७२३,९२८	७२३,९२८	०	०	७१२,८८४	४,९७३	६,०७१	३	१	१६	१	२	१
१८	८०११३१	फुङलीङ नगरपालिका	०	३५३,२६२	३५३,२६२	०	०	३४६,४८५	३,३१८	३,४५९	३	१	१६	१	२	१
१९	८०११३२	फिदिम नगरपालिका	०	४९३,५१४	४९३,५१४	०	०	४८३,७१०	४,६२६	५,१७८	३	१	१६	१	२	१
२०	८०११३३	ईलाम नगरपालिका	०	४६८,८५१	४६८,८५१	०	०	४५७,५८८	४,५२१	६,७४२	३	१	१६	१	२	१
२१	८०११३४	देउमाई नगरपालिका	०	३२१,०६८	३२१,०६८	०	०	३१६,२६३	२,३३५	२,४७०	३	१	१६	१	२	१
२२	८०११३५	माई नगरपालिका	०	३२६,४४२	३२६,४४२	०	०	३२१,९१७	२,२१६	२,३०९	३	१	१६	१	२	१
२३	८०११३६	सुर्योदय नगरपालिका	०	४५९,०७०	४५९,०७०	०	०	४४९,६४२	४,१५८	५,२७०	३	१	१६	१	२	१
२४	८०११३७	अर्जुनधारा नगरपालिका	०	३७३,९५२	३७३,९५२	०	०	३६९,१२३	२,४८३	२,३४६	३	१	१६	१	२	१
२५	८०११३८	कन्काई नगरपालिका	०	२७३,२१३	२७३,२१३	०	०	२७०,५९३	१,२६३	१,३५७	३	१	१६	१	२	१
२६	८०११३९	गौरादह नगरपालिका	०	३८०,१९३	३८०,१९३	०	०	३७५,११९	२,३७४	२,७००	३	१	१६	१	२	१
२७	८०११४०	दमक नगरपालिका	०	४३३,९२१	४३३,९२१	०	०	४२७,३२६	२,३१४	४,२८१	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२८	८०११४१	विर्तामोड नगरपालिका	०	४०५,१४१	४०५,१४१	०	०	४०१,५३९	१,७३२	१,८७०	३	१	१६	१	२	१
२९	८०११४२	भद्रपुर नगरपालिका	०	४०२,०५९	४०२,०५९	०	०	३९७,८५७	१,८१८	२,३८४	३	१	१६	१	२	१
३०	८०११४३	मेचीनगर नगरपालिका	०	६०७,२२७	६०७,२२७	०	०	६००,५७६	३,०१०	३,६४१	३	१	१६	१	२	१
३१	८०११४४	शिवसताक्षी नगरपालिका	०	४२५,८६२	४२५,८६२	०	०	४२०,६२६	२,४१९	२,८१७	३	१	१६	१	२	१
३२	८०११४५	खाँदवारी नगरपालिका	०	३५६,७६३	३५६,७६३	०	०	३४९,९५८	३,७४२	३,०६३	३	१	१६	१	२	१
३३	८०११४६	चैनपुर नगरपालिका	०	३२२,६३५	३२२,६३५	०	०	३१६,५३२	३,१९६	२,९०७	३	१	१६	१	२	१
३४	८०११४७	धर्मदेवी नगरपालिका	०	२३४,३२२	२३४,३२२	०	०	२२८,७६३	३,२६१	२,२९८	३	१	१६	१	२	१
३५	८०११४८	पाँचखपन नगरपालिका	०	२३७,९९४	२३७,९९४	०	०	२३२,६५७	३,०५२	२,२८५	३	१	१६	१	२	१
३६	८०११४९	मादी नगरपालिका	०	२२९,४९८	२२९,४९८	०	०	२२३,४०५	२,९४४	३,१४९	३	१	१६	१	२	१
३७	८०११५०	म्याङलुङ नगरपालिका	०	२७१,२९८	२७१,२९८	०	०	२६७,२३३	२,३१५	१,७५०	३	१	१६	१	२	१
३८	८०११५१	लालीगुराँस नगरपालिका	०	२४३,२४२	२४३,२४२	०	०	२३९,४२८	१,८२४	१,९९०	३	१	१६	१	२	१
३९	८०११५२	भोजपुर नगरपालिका	०	३४६,०४५	३४६,०४५	०	०	३४१,३९४	२,१६२	२,४८९	३	१	१६	१	२	१
४०	८०११५३	षडानन्द नगरपालिका	०	३८९,६८३	३८९,६८३	०	०	३८३,३४६	२,९८५	३,३५२	३	१	१६	१	२	१
४१	८०११५४	धनकुटा नगरपालिका	०	३४५,६४९	३४५,६४९	०	०	३४०,००९	२,६५०	२,९९०	३	१	१६	१	२	१
४२	८०११५५	पाख्रिवास नगरपालिका	०	२५६,६८८	२५६,६८८	०	०	२५०,९५५	२,६६३	३,०७०	३	१	१६	१	२	१
४३	८०११५६	महालक्ष्मी नगरपालिका	०	२९४,९०९	२९४,९०९	०	०	२८८,५६२	२,८९९	३,४४८	३	१	१६	१	२	१
४४	८०११५७	इनरुवा नगरपालिका	०	४१४,४०१	४१४,४०१	०	०	४०८,९१०	२,५८९	२,९०२	३	१	१६	१	२	१
४५	८०११५८	दुहवी नगरपालिका	०	३५५,३६१	३५५,३६१	०	०	३५०,७५६	२,२९१	२,३१४	३	१	१६	१	२	१
४६	८०११५९	बराह नगरपालिका	०	५१२,१७९	५१२,१७९	०	०	५०५,१८६	२,९८९	४,००४	३	१	१६	१	२	१
४७	८०११६०	रामधुनी नगरपालिका	०	३३४,२८७	३३४,२८७	०	०	३२९,६१०	२,१८९	२,४८८	३	१	१६	१	२	१
४८	८०११६१	उर्लाबारी नगरपालिका	०	३२९,०२५	३२९,०२५	०	०	३२४,९३७	१,९१३	२,१७५	३	१	१६	१	२	१
४९	८०११६२	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	०	३५७,४४१	३५७,४४१	०	०	३५१,९०५	२,४५५	३,०८१	३	१	१६	१	२	१
५०	८०११६३	बेलवारी नगरपालिका	०	४१३,१८२	४१३,१८२	०	०	४०७,६७७	२,३६०	३,१४५	३	१	१६	१	२	१
५१	८०११६४	रंगेली नगरपालिका	०	४२२,३४७	४२२,३४७	०	०	४०८,८०९	५,०६७	८,४७१	३	१	१६	१	२	१
५२	८०११६५	रतुवामाई नगरपालिका	०	४०६,९५१	४०६,९५१	०	०	४००,६९२	२,६६१	३,५९८	३	१	१६	१	२	१
५३	८०११६६	लेटाङ नगरपालिका	०	२८८,०२८	२८८,०२८	०	०	२८२,३२२	२,५८२	३,१२४	३	१	१६	१	२	१
५४	८०११६७	सुनवर्षी नगरपालिका	०	३४६,९९९	३४६,९९९	०	०	३४२,८०१	१,९१३	२,२८५	३	१	१६	१	२	१
५५	८०११६८	सुन्दर हरैचा नगरपालिका	०	४५६,०१४	४५६,०१४	०	०	४४९,६३८	२,७५२	३,६२४	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५६	८०११६९	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	०	३४६,७१२	३४६,७१२	०	०	३३८,७९८	४,११२	३,८०२	३	१	१६	१	२	१
५७	८०११७०	रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका	०	४८५,३४४	४८५,३४४	०	०	४७६,९६२	४,१०१	४,२८१	३	१	१६	१	२	१
५८	८०११७१	हलेसीतुवाचुङ नगरपालिका	०	३८७,१७९	३८७,१७९	०	०	३७९,००५	४,०५२	४,१२२	३	१	१६	१	२	१
५९	८०११७२	कटारी नगरपालिका	०	५३२,६९१	५३२,६९१	०	०	५२१,३८४	५,४५७	५,८५०	३	१	१६	१	२	१
६०	८०११७३	चौदण्डीगढी नगरपालिका	०	४१६,५९२	४१६,५९२	०	०	४०९,०९८	३,७४७	३,७४७	३	१	१६	१	२	१
६१	८०११७४	त्रियुगा नगरपालिका	०	६८०,९१५	६८०,९१५	०	०	६६९,६४०	५,३८१	५,८९४	३	१	१६	१	२	१
६२	८०११७५	वेलका नगरपालिका	०	४०६,०८७	४०६,०८७	०	०	३९९,२१७	३,१५२	३,७१८	३	१	१६	१	२	१
६३	८०११७६	सिद्धिचरण नगरपालिका	०	३८५,५७१	३८५,५७१	०	०	३७७,१५५	४,४७३	३,९४३	३	१	१६	१	२	१
६४	८०११७७	कञ्चनरुप नगरपालिका	०	३९०,४४२	३९०,४४२	०	०	३८५,७२४	२,३४७	२,३७१	३	१	१६	१	२	१
६५	८०११७८	खडक नगरपालिका	०	३५४,११३	३५४,११३	०	०	३४८,५३२	२,८८२	२,६९९	३	१	१६	१	२	१
६६	८०११७९	डाक्नेश्वरी नगरपालिका	०	३६३,१०८	३६३,१०८	०	०	३५५,८७७	४,१५७	३,०७४	३	१	१६	१	२	१
६७	८०११८०	राजविराज नगरपालिका	०	३७८,६६७	३७८,६६७	०	०	३७१,३६०	४,५४७	२,७६०	३	१	१६	१	२	१
६८	८०११८१	बोदेबरसाईन नगरपालिका	०	४८४,१८३	४८४,१८३	०	०	४७५,१५४	५,२८५	३,७४४	३	१	१६	१	२	१
६९	८०११८२	शम्भुनाथ नगरपालिका	०	३०२,४२१	३०२,४२१	०	०	२८९,८१४	४,७६४	७,८४३	३	१	१६	१	२	१
७०	८०११८३	सुरुगां नगरपालिका	०	३४४,३०९	३४४,३०९	०	०	३३९,६२८	२,२६५	२,४१६	३	१	१६	१	२	१
७१	८०११८४	हनुमाननगर कंकालिनी नगरपालिका	०	३६७,९७३	३६७,९७३	०	०	३६२,८८५	३,०१४	२,०७४	३	१	१६	१	२	१
७२	८०११८५	कल्याणपुर नगरपालिका	०	३४२,७८२	३४२,७८२	०	०	३३८,२७७	२,१६१	२,३४४	३	१	१६	१	२	१
७३	८०११८६	गोलबजार नगरपालिका	०	३८८,६८४	३८८,६८४	०	०	३७८,५११	४,०८०	६,०९३	३	१	१६	१	२	१
७४	८०११८७	धनगढीमाई नगरपालिका	०	३५४,७९७	३५४,७९७	०	०	३५०,३७५	२,०१२	२,४१०	३	१	१६	१	२	१
७५	८०११८८	मिर्चैया नगरपालिका	०	३२०,४३८	३२०,४३८	०	०	३१६,०३८	२,४३४	१,९६६	३	१	१६	१	२	१
७६	८०११८९	लहान नगरपालिका	०	५८३,१४७	५८३,१४७	०	०	५७५,७८९	३,९०१	३,४५७	३	१	१६	१	२	१
७७	८०११९०	सिरहा नगरपालिका	०	५१४,०१५	५१४,०१५	०	०	५०६,३२६	३,३४७	४,३४२	३	१	१६	१	२	१
७८	८०११९१	सुखीपुर नगरपालिका	०	२९२,८५५	२९२,८५५	०	०	२८९,१३६	१,४२३	२,२९६	३	१	१६	१	२	१
७९	८०११९२	क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका	०	३०८,६७३	३०८,६७३	०	०	३०३,८४६	३,१५१	१,६७६	३	१	१६	१	२	१
८०	८०११९३	गणेशमान—चारनाथ नगरपालिका	०	२९५,७२१	२९५,७२१	०	०	२९२,१४६	१,८१४	१,७६१	३	१	१६	१	२	१
८१	८०११९४	धनुषाधाम नगरपालिका	०	२७०,०५५	२७०,०५५	०	०	२६७,५६७	१,५४२	९४६	३	१	१६	१	२	१
८२	८०११९५	नगराइन नगरपालिका	०	२८९,६६२	२८९,६६२	०	०	२८५,२७५	३,११०	१,२७७	३	१	१६	१	२	१
८३	८०११९६	मिथिला नगरपालिका	०	३२४,९८५	३२४,९८५	०	०	३१४,२३०	४,१२२	६,६३३	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
८४	८०११९७	विदेह नगरपालिका	०	२७८,५२७	२७८,५२७	०	०	२७५,५२८	१,५५१	१,४४८	३	१	१६	१	२	१
८५	८०११९८	सबैला नगरपालिका	०	३४१,२९४	३४१,२९४	०	०	३३७,१९५	२,४२१	१,६७८	३	१	१६	१	२	१
८६	८०११९९	शहिदनगर नगरपालिका	०	३३०,४८८	३३०,४८८	०	०	३२५,५०७	२,५२७	२,४५४	३	१	१६	१	२	१
८७	८०१२००	गौशाला नगरपालिका	०	४४२,५००	४४२,५००	०	०	४३४,२८५	४,९२२	३,२९३	३	१	१६	१	२	१
८८	८०१२०१	जलेश्वर नगरपालिका	०	३७०,४६५	३७०,४६५	०	०	३६४,१०५	३,६७३	२,६८७	३	१	१६	१	२	१
८९	८०१२०२	बर्दिबास नगरपालिका	०	५०९,९१५	५०९,९१५	०	०	४९४,६००	६,५९७	८,७१८	३	१	१६	१	२	१
९०	८०१२०३	ईश्वरपुर नगरपालिका	०	४०८,१४२	४०८,१४२	०	०	४०२,८२३	२,८७७	२,४४२	३	१	१६	१	२	१
९१	८०१२०४	गोडैटा नगरपालिका	०	३०१,६२४	३०१,६२४	०	०	२९७,६०३	२,२६२	१,७५९	३	१	१६	१	२	१
९२	८०१२०५	मलंगवा नगरपालिका	०	३०२,९४९	३०२,९४९	०	०	२९८,४३८	२,६९२	१,८१९	३	१	१६	१	२	१
९३	८०१२०६	लालबन्दी नगरपालिका	०	४५२,०२७	४५२,०२७	०	०	४४५,८९०	३,२३७	२,९००	३	१	१६	१	२	१
९४	८०१२०७	बरहथवा नगरपालिका	०	४३९,४९४	४३९,४९४	०	०	४३२,५५३	३,८८६	३,०५५	३	१	१६	१	२	१
९५	८०१२०८	बलरा नगरपालिका	०	३३४,९७१	३३४,९७१	०	०	३३०,४६३	२,४२७	२,०८१	३	१	१६	१	२	१
९६	८०१२०९	बागमती नगरपालिका	०	३०५,४०७	३०५,४०७	०	०	३०१,६८३	२,०२६	१,६९८	३	१	१६	१	२	१
९७	८०१२१०	हरिपुर नगरपालिका	०	३०६,४४३	३०६,४४३	०	०	३०२,४९५	२,१४०	१,८०८	३	१	१६	१	२	१
९८	८०१२११	हरिवन नगरपालिका	०	२९९,६३७	२९९,६३७	०	०	२९५,५४७	२,२१६	१,८७४	३	१	१६	१	२	१
९९	८०१२१२	हरिपुर्वा नगरपालिका	०	३१२,९८३	३१२,९८३	०	०	३०९,४२५	२,०४६	१,५१२	३	१	१६	१	२	१
१००	८०१२१३	कमलामाई नगरपालिका	०	५८८,४३९	५८८,४३९	०	०	५७७,५०६	४,७९६	६,१३७	३	१	१६	१	२	१
१०१	८०१२१४	दुधौली नगरपालिका	०	५३७,२४७	५३७,२४७	०	०	५२९,८१२	२,४३६	४,९९९	३	१	१६	१	२	१
१०२	८०१२१५	मन्थली नगरपालिका	०	४९५,५२९	४९५,५२९	०	०	४८५,३०४	५,२२७	४,९९८	३	१	१६	१	२	१
१०३	८०१२१६	रामेछाप नगरपालिका	०	३४३,३३७	३४३,३३७	०	०	३३५,४९२	४,०६३	३,७८२	३	१	१६	१	२	१
१०४	८०१२१७	जिरी नगरपालिका	०	२४३,००२	२४३,००२	०	०	२३८,३३३	२,८१२	१,८५७	३	१	१६	१	२	१
१०५	८०१२१८	भिमेश्वर नगरपालिका	०	३४२,७५०	३४२,७५०	०	०	३३६,५७५	३,५२४	२,६५१	३	१	१६	१	२	१
१०६	८०१२१९	चौतारा सागाचोकगढी नगरपालिका	०	४६३,५६४	४६३,५६४	०	०	४५४,३२२	४,७७०	४,४७२	३	१	१६	१	२	१
१०७	८०१२२०	मेलम्ची नगरपालिका	०	४३३,५७६	४३३,५७६	०	०	४२५,४६९	४,२७९	३,८२८	३	१	१६	१	२	१
१०८	८०१२२१	वाह्रविसे नगरपालिका	०	२६६,७९५	२६६,७९५	०	०	२६०,६९१	३,५६७	२,५३७	३	१	१६	१	२	१
१०९	८०१२२२	धुनीबेंसी नगरपालिका	०	२६९,७७६	२६९,७७६	०	०	२६५,११२	२,४६०	२,२०४	३	१	१६	१	२	१
११०	८०१२२३	नीलकण्ठ नगरपालिका	०	५१३,८५८	५१३,८५८	०	०	५०४,०१८	४,५७०	५,२७०	३	१	१६	१	२	१
१११	८०१२२४	विदुर नगरपालिका	०	४४९,५९६	४४९,५९६	०	०	४४०,२१५	४,८९६	४,४८५	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
११२	८०१२२५	बेलकोटगढी नगरपालिका	०	३८३,३२१	३८३,३२१	०	०	३७४,५५७	४,८४५	३,९१९	३	१	१६	१	२	१
११३	८०१२२६	कागेश्वरी–मनोहरा नगरपालिका	०	२८५,३६८	२८५,३६८	०	०	२८२,२९१	१,५८१	१,४९६	३	१	१६	१	२	१
११४	८०१२२७	कीर्तिपुर नगरपालिका	०	२९४,७८९	२९४,७८९	०	०	२८९,०९८	२,६६५	३,०२६	३	१	१६	१	२	१
११५	८०१२२८	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	०	४०४,५०६	४०४,५०६	०	०	४००,१७३	२,३३८	१,९९५	३	१	१६	१	२	१
११६	८०१२२९	चन्द्रागिरी नगरपालिका	०	४०९,१४०	४०९,१४०	०	०	४०२,७१७	३,३८९	३,०३४	३	१	१६	१	२	१
११७	८०१२३०	टोखा नगरपालिका	०	२९५,१२६	२९५,१२६	०	०	२९२,३८३	१,४१३	१,३३०	३	१	१६	१	२	१
११८	८०१२३१	तारकेश्वर नगरपालिका	०	३६९,५७०	३६९,५७०	०	०	३६३,९०८	२,५८५	३,०७७	३	१	१६	१	२	१
११९	८०१२३२	दक्षिणकाली नगरपालिका	०	२२६,६२७	२२६,६२७	०	०	२२३,७५३	१,४४९	१,४२५	३	१	१६	१	२	१
१२०	८०१२३३	नागार्जुन नगरपालिका	०	३१३,०९०	३१३,०९०	०	०	३०९,२४३	२,२०८	१,६३९	३	१	१६	१	२	१
१२१	८०१२३४	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका	०	४००,६८५	४००,६८५	०	०	३९६,२४२	२,५८९	१,८५४	३	१	१६	१	२	१
१२२	८०१२३५	शंखरापुर नगरपालिका	०	२४९,४४७	२४९,४४७	०	०	२४५,३९१	१,८७५	२,१८१	३	१	१६	१	२	१
१२३	८०१२३६	गोदावरी नगरपालिका	०	४८४,८३३	४८४,८३३	०	०	४७७,४५५	४,०३९	३,३३९	३	१	१६	१	२	१
१२४	८०१२३७	महालक्ष्मी नगरपालिका	०	३०७,६७८	३०७,६७८	०	०	३०२,७३४	३,०७१	१,८७३	३	१	१६	१	२	१
१२५	८०१२३८	चाँगुनारायण नगरपालिका	०	३९७,४९६	३९७,४९६	०	०	३९०,३१९	३,४२२	३,७५५	३	१	१६	१	२	१
१२६	८०१२३९	भक्तपुर नगरपालिका	०	३७६,६९०	३७६,६९०	०	०	३७०,६५१	२,७८३	३,२५६	३	१	१६	१	२	१
१२७	८०१२४०	मध्यपुर थिमी नगरपालिका	०	३१६,०१५	३१६,०१५	०	०	३१२,२०९	२,३६३	१,४४३	३	१	१६	१	२	१
१२८	८०१२४१	सूर्यविनायक नगरपालिका	०	३९६,१७८	३९६,१७८	०	०	३९१,२५५	२,४०७	२,५१६	३	१	१६	१	२	१
१२९	८०१२४२	धुलिखेल नगरपालिका	०	३०१,२९८	३०१,२९८	०	०	२९६,५११	२,२९२	२,४९५	३	१	१६	१	२	१
१३०	८०१२४३	नमोबुद्ध नगरपालिका	०	३१७,६०३	३१७,६०३	०	०	३१२,०४२	२,६२९	२,९३२	३	१	१६	१	२	१
१३१	८०१२४४	पनौती नगरपालिका	०	३६८,३६५	३६८,३६५	०	०	३६३,३९०	२,७१३	२,२६२	३	१	१६	१	२	१
१३२	८०१२४५	पांचखाल नगरपालिका	०	३३५,३६२	३३५,३६२	०	०	३२९,८३३	२,७६७	२,७६२	३	१	१६	१	२	१
१३३	८०१२४६	बनेपा नगरपालिका	०	३५४,४७४	३५४,४७४	०	०	३४७,२१४	३,५७८	३,६८२	३	१	१६	१	२	१
१३४	८०१२४७	मण्डनदेउपुर नगरपालिका	०	३१६,२६०	३१६,२६०	०	०	३१०,७५५	२,६२१	२,८८४	३	१	१६	१	२	१
१३५	८०१२४८	थाहा नगरपालिका	०	३४९,४५३	३४९,४५३	०	०	३४३,५७२	२,८२१	३,०६०	३	१	१६	१	२	१
१३६	८०१२४९	गरुडा नगरपालिका	०	३०५,६८५	३०५,६८५	०	०	२९९,८६५	३,५९८	२,२२२	३	१	१६	१	२	१
१३७	८०१२५०	गौर नगरपालिका	०	४२९,२२३	४२९,२२३	०	०	४२०,६७४	५,१४७	३,४०२	३	१	१६	१	२	१
१३८	८०१२५१	चन्द्रपुर नगरपालिका	०	४८५,५३१	४८५,५३१	०	०	४७६,२४७	४,९००	४,३८४	३	१	१६	१	२	१
१३९	८०१२५२	कोल्हवी नगरपालिका	०	३२९,८५८	३२९,८५८	०	०	३२५,०२५	२,६७८	२,१५५	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१४०	८०१२५३	निजगढ नगरपालिका	०	३६२,८८६	३६२,८८६	०	०	३५६,३२१	३,२८३	३,२८२	३	१	१६	१	२	१
१४१	८०१२५४	महागढीमाई नगरपालिका	०	३५२,४३७	३५२,४३७	०	०	३४७,०८७	२,८००	२,५५०	३	१	१६	१	२	१
१४२	८०१२५५	सिम्रौनगढ नगरपालिका	०	३१८,७०३	३१८,७०३	०	०	३१३,५७०	३,०७०	२,०६३	३	१	१६	१	२	१
१४३	८०१२५६	पोखरिया नगरपालिका	०	३७७,०००	३७७,०००	०	०	३७१,५४७	३,३४०	२,११३	३	१	१६	१	२	१
१४४	८०१२५७	कालिका नगरपालिका	०	३४८,८५०	३४८,८५०	०	०	३४४,६६५	१,९९२	२,१९३	३	१	१६	१	२	१
१४५	८०१२५८	खैरहनी नगरपालिका	०	३४८,७९४	३४८,७९४	०	०	३४४,८४८	१,७३३	२,२१३	३	१	१६	१	२	१
१४६	८०१२५९	माडी नगरपालिका	०	३८६,९३८	३८६,९३८	०	०	३८१,५६३	२,६१९	२,७५६	३	१	१६	१	२	१
१४७	८०१२६०	रत्ननगर नगरपालिका	०	४२७,४७९	४२७,४७९	०	०	४२२,६४७	२,१५९	२,६७३	३	१	१६	१	२	१
१४८	८०१२६१	राप्ती नगरपालिका	०	४४२,९७०	४४२,९७०	०	०	४३७,७३८	२,३२५	२,९०७	३	१	१६	१	२	१
१४९	८०१२६२	कावासोती नगरपालिका	०	४०८,१५६	४०८,१५६	०	०	४००,७१३	३,१९०	४,२५३	३	१	१६	१	२	१
१५०	८०१२६३	गैंडाकोट नगरपालिका	०	३८९,१५०	३८९,१५०	०	०	३८३,०१७	२,६५३	३,४८०	३	१	१६	१	२	१
१५१	८०१२६४	देवचुली नगरपालिका	०	३१५,६४३	३१५,६४३	०	०	३०९,९३२	२,६१५	३,०९६	३	१	१६	१	२	१
१५२	८०१२६५	बर्दघाट नगरपालिका	०	३९४,४९७	३९४,४९७	०	०	३८९,४०५	२,३२५	२,७६७	३	१	१६	१	२	१
१५३	८०१२६६	मध्यविन्दु नगरपालिका	०	४०८,५८३	४०८,५८३	०	०	४००,६०३	३,२८३	४,६९७	३	१	१६	१	२	१
१५४	८०१२६७	रामग्राम नगरपालिका	०	३८८,२८८	३८८,२८८	०	०	३८३,४५०	२,५९९	२,२३९	३	१	१६	१	२	१
१५५	८०१२६८	सुनवल नगरपालिका	०	३९४,५५०	३९४,५५०	०	०	३८७,६१४	३,२००	३,७३६	३	१	१६	१	२	१
१५६	८०१२६९	तिलोत्तमा नगरपालिका	०	५३८,७४९	५३८,७४९	०	०	५२९,४२७	४,००२	५,३२०	३	१	१६	१	२	१
१५७	८०१२७०	देवदह नगरपालिका	०	३८३,६७३	३८३,६७३	०	०	३६९,७३४	५,३१९	८,६२०	३	१	१६	१	२	१
१५८	८०१२७१	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका	०	४५३,३७१	४५३,३७१	०	०	४४६,०२१	३,३१८	४,०३२	३	१	१६	१	२	१
१५९	८०१२७२	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	०	३४४,३१९	३४४,३१९	०	०	३३८,४०९	३,०१६	२,८९४	३	१	१६	१	२	१
१६०	८०१२७३	सैनामैना नगरपालिका	०	३६१,६७६	३६१,६७६	०	०	३५६,१००	२,६८९	२,८८७	३	१	१६	१	२	१
१६१	८०१२७४	कपिलवस्तु नगरपालिका	०	५०१,८३७	५०१,८३७	०	०	४९३,९२०	४,०३५	३,८८२	३	१	१६	१	२	१
१६२	८०१२७५	कृष्णनगर नगरपालिका	०	३८६,११४	३८६,११४	०	०	३८०,९३४	२,६१३	२,५६७	३	१	१६	१	२	१
१६३	८०१२७६	बाणगंगा नगरपालिका	०	४६४,५५२	४६४,५५२	०	०	४५६,६४६	३,७०७	४,१९९	३	१	१६	१	२	१
१६४	८०१२७७	बुद्धभुमी नगरपालिका	०	४८२,८८५	४८२,८८५	०	०	४७६,०६५	३,०७३	३,७४७	३	१	१६	१	२	१
१६५	८०१२७८	महाराजगञ्ज नगरपालिका	०	३९१,२२०	३९१,२२०	०	०	३८३,३२४	३,७७६	४,१२०	३	१	१६	१	२	१
१६६	८०१२७९	शिवराज नगरपालिका	०	५०१,५००	५०१,५००	०	०	४९४,०८२	३,३८१	४,०३७	३	१	१६	१	२	१
१६७	८०१२८०	भुमिकास्थान नगरपालिका	०	३६९,२२९	३६९,२२९	०	०	३५९,९७०	३,८८६	५,३७३	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१६८	८०१२८१	शितगंगा नगरपालिका	०	५१५,९२८	५१५,९२८	०	०	५०४,७१६	४,४८५	६,७२७	३	१	१६	१	२	१
१६९	८०१२८२	सन्धिखर्क नगरपालिका	०	४००,७९४	४००,७९४	०	०	३९३,२९६	३,१७१	४,३२७	३	१	१६	१	२	१
१७०	८०१२८३	तानसेन नगरपालिका	०	४३१,१९१	४३१,१९१	०	०	४२२,२८३	३,८६८	५,०४०	३	१	१६	१	२	१
१७१	८०१२८४	रामपुर नगरपालिका	०	३६८,३२३	३६८,३२३	०	०	३६०,५६५	३,२१६	४,५४२	३	१	१६	१	२	१
१७२	८०१२८५	मुसिकोट नगरपालिका	०	३५२,८१६	३५२,८१६	०	०	३४६,०४६	३,०४०	३,७३०	३	१	१६	१	२	१
१७३	८०१२८६	रेसुंगा नगरपालिका	०	३१४,०५६	३१४,०५६	०	०	३०९,१८८	२,४०९	२,४५९	३	१	१६	१	२	१
१७४	८०१२८७	गल्याङ नगरपालिका	०	३८१,२८०	३८१,२८०	०	०	३७२,५९७	३,८८०	४,८०३	३	१	१६	१	२	१
१७५	८०१२८८	चापाकोट नगरपालिका	०	३४१,६३१	३४१,६३१	०	०	३३४,४६७	३,३४६	३,८१८	३	१	१६	१	२	१
१७६	८०१२८९	पुतलीबजार नगरपालिका	०	४६२,३८६	४६२,३८६	०	०	४५२,३८७	४,५८८	५,४११	३	१	१६	१	२	१
१७७	८०१२९०	भीरकोट नगरपालिका	०	२८६,०९३	२८६,०९३	०	०	२७८,६२६	३,४५७	४,०१०	३	१	१६	१	२	१
१७८	८०१२९१	वालिङ नगरपालिका	०	४५४,०९१	४५४,०९१	०	०	४४४,७५८	४,०८६	५,२४७	३	१	१६	१	२	१
१७९	८०१२९२	भानु नगरपालिका	०	४९१,४५३	४९१,४५३	०	०	४८३,१०८	३,२७१	५,०७४	३	१	१६	१	२	१
१८०	८०१२९३	भिमाद नगरपालिका	०	३८९,०९२	३८९,०९२	०	०	३८३,२९७	२,४२९	३,३६६	३	१	१६	१	२	१
१८१	८०१२९४	व्यास नगरपालिका	०	६३४,७८६	६३४,७८६	०	०	६१९,१२६	५,८१८	९,८४२	३	१	१६	१	२	१
१८२	८०१२९५	शुक्लागण्डकी नगरपालिका	०	४३६,३४२	४३६,३४२	०	०	४३०,२१९	२,४९९	३,६२४	३	१	१६	१	२	१
१८३	८०१२९६	गोरखा नगरपालिका	०	४४१,८०३	४४१,८०३	०	०	४३३,७७५	४,७४६	३,२८२	३	१	१६	१	२	१
१८४	८०१२९७	पालुङटार नगरपालिका	०	३८९,६८६	३८९,६८६	०	०	३८२,६७०	३,८४४	३,१७२	३	१	१६	१	२	१
१८५	८०१२९८	बेसीशहर नगरपालिका	०	३६८,६३२	३६८,६३२	०	०	३६२,९४६	२,७०४	२,९८२	३	१	१६	१	२	१
१८६	८०१२९९	मध्यनेपाल नगरपालिका	०	३१९,०७८	३१९,०७८	०	०	३१३,३१६	२,८०५	२,९५७	३	१	१६	१	२	१
१८७	८०१३००	राईनास नगरपालिका	०	२७२,९०४	२७२,९०४	०	०	२६५,६०४	३,०५०	४,२५०	३	१	१६	१	२	१
१८८	८०१३०१	सुन्दरबजार नगरपालिका	०	३११,९६३	३११,९६३	०	०	३०६,४३८	२,७१४	२,८११	३	१	१६	१	२	१
१८९	८०१३०२	कुश्मा नगरपालिका	०	४५१,८७०	४५१,८७०	०	०	४४२,५४२	४,००२	५,३२६	३	१	१६	१	२	१
१९०	८०१३०३	फलेवास नगरपालिका	०	३४९,२५०	३४९,२५०	०	०	३४२,५८७	३,०८७	३,५७६	३	१	१६	१	२	१
१९१	८०१३०४	गल्कोट नगरपालिका	०	३६५,०७९	३६५,०७९	०	०	३५९,९४४	२,८४१	२,२९४	३	१	१६	१	२	१
१९२	८०१३०५	जैमिनी नगरपालिका	०	३७३,११२	३७३,११२	०	०	३६४,९६२	३,८७४	४,२७६	३	१	१६	१	२	१
१९३	८०१३०६	ढोरपाटन नगरपालिका	०	२७९,८१६	२७९,८१६	०	०	२७४,४२३	२,७८२	२,६११	३	१	१६	१	२	१
१९४	८०१३०७	बाग्लुङ नगरपालिका	०	५०१,६१३	५०१,६१३	०	०	४९०,०६३	५,१२८	६,४२२	३	१	१६	१	२	१
१९५	८०१३०८	बेनी नगरपालिका	०	३५८,९९६	३५८,९९६	०	०	३५१,०८०	३,९००	४,०१६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१९६	८०१३०९	छायाँनाथ रारा नगरपालिका	०	३३२,४८१	३३२,४८१	०	०	३२४,८३१	४,७८१	२,८६९	३	१	१६	१	२	१
१९७	८०१३१०	ठूलीभेरीनगरपालिका	०	२२२,०७९	२२२,०७९	०	०	२१६,९८५	३,०३४	२,०६०	३	१	१६	१	२	१
१९८	८०१३११	त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका	०	२४७,९३०	२४७,९३०	०	०	२४१,८९९	३,७३८	२,२९३	३	१	१६	१	२	१
१९९	८०१३१२	चन्दननाथ नगरपालिका	०	२३६,४४८	२३६,४४८	०	०	२३२,०३९	३,०९८	१,३११	३	१	१६	१	२	१
२००	८०१३१३	खाँडाचक्र नगरपालिका	०	२६८,६०२	२६८,६०२	०	०	२६२,५७१	३,६२९	२,४०२	३	१	१६	१	२	१
२०१	८०१३१४	तिलागुफा नगरपालिका	०	२३४,४८२	२३४,४८२	०	०	२२८,४६९	३,५४५	२,४६८	३	१	१६	१	२	१
२०२	८०१३१५	रास्कोट नगरपालिका	०	२०९,०६८	२०९,०६८	०	०	२०४,८५८	२,५५८	१,६५२	३	१	१६	१	२	१
२०३	८०१३१६	आठबिसकोट नगरपालिका	०	३८६,१७५	३८६,१७५	०	०	३७८,७८१	३,१२९	४,२६५	३	१	१६	१	२	१
२०४	८०१३१७	चौरजहारी नगरपालिका	०	३२७,४१९	३२७,४१९	०	०	३१२,८६७	५,२३१	९,३२१	३	१	१६	१	२	१
२०५	८०१३१८	मुसिकोट नगरपालिका	०	३६३,१४१	३६३,१४१	०	०	३५६,६००	२,८८७	३,६५४	३	१	१६	१	२	१
२०६	८०१३१९	रोल्पा नगरपालिका	०	३८७,५७७	३८७,५७७	०	०	३७८,०७५	४,६६०	४,८४२	३	१	१६	१	२	१
२०७	८०१३२०	प्यूठान नगरपालिका	०	३६९,०८२	३६९,०८२	०	०	३६०,५५२	४,०४०	४,४९०	३	१	१६	१	२	१
२०८	८०१३२१	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	०	३२५,३२९	३२५,३२९	०	०	३१९,४९१	३,०८८	२,७५०	३	१	१६	१	२	१
२०९	८०१३२२	लमही नगरपालिका	०	३७९,१५९	३७९,१५९	०	०	३७४,२०९	२,२३७	२,७१३	३	१	१६	१	२	१
२१०	८०१३२३	बागचौर नगरपालिका	०	३६३,४५९	३६३,४५९	०	०	३५६,३५५	२,८३६	४,२६८	३	१	१६	१	२	१
२११	८०१३२४	बनगाँड कुपिण्डे नगरपालिका	०	३९२,८६४	३९२,८६४	०	०	३८५,९२०	३,१०७	३,८३७	३	१	१६	१	२	१
२१२	८०१३२५	शारदा नगरपालिका	०	३५४,६५०	३५४,६५०	०	०	३४८,३९८	२,९१६	३,३३६	३	१	१६	१	२	१
२१३	८०१३२६	कोहलपुर नगरपालिका	०	४२२,८८१	४२२,८८१	०	०	४१६,७५५	३,१०९	३,०१७	३	१	१६	१	२	१
२१४	८०१३२७	गुलरिया नगरपालिका	०	४६९,४८५	४६९,४८५	०	०	४६३,२२६	२,६२८	३,६३१	३	१	१६	१	२	१
२१५	८०१३२८	ठाकुरबाबा नगरपालिका	०	३२५,४४९	३२५,४४९	०	०	३२०,६३६	२,०६४	२,७४९	३	१	१६	१	२	१
२१६	८०१३२९	बाँसगढी नगरपालिका	०	४३७,८९४	४३७,८९४	०	०	४२२,२३४	५,६४०	१०,०२०	३	१	१६	१	२	१
२१७	८०१३३०	मधुवन नगरपालिका	०	३५०,८५४	३५०,८५४	०	०	३४४,५५९	२,६०२	३,६९३	३	१	१६	१	२	१
२१८	८०१३३१	राजापुर नगरपालिका	०	३९८,६८२	३९८,६८२	०	०	३९२,६१३	२,७८८	३,२८१	३	१	१६	१	२	१
२१९	८०१३३२	बारबर्दिया नगरपालिका	०	४९१,०२१	४९१,०२१	०	०	४८४,३२५	२,८२६	३,८७०	३	१	१६	१	२	१
२२०	८०१३३३	गुर्भाकोट नगरपालिका	०	४२२,६४२	४२२,६४२	०	०	४१४,७७७	३,३१२	४,५५३	३	१	१६	१	२	१
२२१	८०१३३४	पञ्चपुरी नगरपालिका	०	३८०,०७९	३८०,०७९	०	०	३६५,८२०	५,३५८	८,९०१	३	१	१६	१	२	१
२२२	८०१३३५	भेरीगंगा नगरपालिका	०	३८२,२३४	३८२,२३४	०	०	३७६,६२८	२,६२५	२,९८१	३	१	१६	१	२	१
२२३	८०१३३६	लेकबेसी नगरपालिका	०	३०५,१०३	३०५,१०३	०	०	२९९,१५९	२,९००	३,०४४	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२२४	८०१३३७	बीरेन्द्रनगर नगरपालिका	०	६०२,४०५	६०२,४०५	०	०	५९३,१३२	४,१८३	५,०९०	३	१	१६	१	२	१
२२५	८०१३३८	छेडागाड नगरपालिका	०	४०९,४७५	४०९,४७५	०	०	३९९,८९७	३,९३२	५,६४६	३	१	१६	१	२	१
२२६	८०१३३९	त्रिवेणी नलगाड नगरपालिका	०	३३६,५६३	३३६,५६३	०	०	३३०,००४	२,६८३	३,८७६	३	१	१६	१	२	१
२२७	८०१३४०	भेरी नगरपालिका	०	३८९,९५७	३८९,९५७	०	०	३८४,०१३	२,४७३	३,४७१	३	१	१६	१	२	१
२२८	८०१३४१	आठबीस नगरपालिका	०	३१६,६४५	३१६,६४५	०	०	३१०,५१६	२,९२७	३,२०२	३	१	१६	१	२	१
२२९	८०१३४२	चामुण्डा बिन्द्रासैनी नगरपालिका	०	२६७,००२	२६७,००२	०	०	२६०,४८९	३,२५९	३,२५४	३	१	१६	१	२	१
२३०	८०१३४३	दुल्लु नगरपालिका	०	४१६,४१५	४१६,४१५	०	०	४०८,७९३	३,९६२	३,६६०	३	१	१६	१	२	१
२३१	८०१३४४	नारायण नगरपालिका	०	३२३,४५६	३२३,४५६	०	०	३१७,५९९	३,२३८	२,६१९	३	१	१६	१	२	१
२३२	८०१३४५	गोदावरी नगरपालिका	०	५३८,३२७	५३८,३२७	०	०	५२७,९४५	४,०१२	६,३७०	३	१	१६	१	२	१
२३३	८०१३४६	गौरीगंगा नगरपालिका	०	३९७,०३०	३९७,०३०	०	०	३९२,१०५	२,०२९	२,८९६	३	१	१६	१	२	१
२३४	८०१३४७	घोडाघोडी नगरपालिका	०	५६३,८९६	५६३,८९६	०	०	५५७,२७८	२,७६८	३,८५०	३	१	१६	१	२	१
२३५	८०१३४८	टिकापुर नगरपालिका	०	४२४,८१४	४२४,८१४	०	०	४२०,२७७	१,९८९	२,५४८	३	१	१६	१	२	१
२३६	८०१३४९	भजनी नगरपालिका	०	३५९,५८०	३५९,५८०	०	०	३५५,१५७	१,८३६	२,५८७	३	१	१६	१	२	१
२३७	८०१३५०	लम्किचुहा नगरपालिका	०	४६३,९१६	४६३,९१६	०	०	४५६,३५५	२,९४२	४,६१९	३	१	१६	१	२	१
२३८	८०१३५१	दिपायल सिलगढी नगरपालिका	०	३४८,२५१	३४८,२५१	०	०	३४१,०५०	४,६१८	२,५८३	३	१	१६	१	२	१
२३९	८०१३५२	शिखर नगरपालिका	०	४१६,०४४	४१६,०४४	०	०	४०६,९१७	५,१९१	३,९३६	३	१	१६	१	२	१
२४०	८०१३५३	कमलबजार नगरपालिका	०	२९९,४९८	२९९,४९८	०	०	२९२,२६७	३,९२४	३,३०७	३	१	१६	१	२	१
२४१	८०१३५४	पंचदेवल विनायक नगरपालिका	०	३३२,८६७	३३२,८६७	०	०	३२३,०१५	४,८२५	५,०२७	३	१	१६	१	२	१
२४२	८०१३५५	मंगलसेन नगरपालिका	०	४१४,६०७	४१४,६०७	०	०	४०३,०३७	५,८०८	५,७६२	३	१	१६	१	२	१
२४३	८०१३५६	साँफेवगर नगरपालिका	०	३८९,९४१	३८९,९४१	०	०	३८२,६६३	२,३८५	४,८९३	३	१	१६	१	२	१
२४४	८०१३५७	त्रिवेणी नगरपालिका	०	२३५,५२१	२३५,५२१	०	०	२३०,३१५	२,९०२	२,३०४	३	१	१६	१	२	१
२४५	८०१३५८	बडिमालिका नगरपालिका	०	२५१,२३५	२५१,२३५	०	०	२४६,५५९	२,५४४	२,१३२	३	१	१६	१	२	१
२४६	८०१३५९	बुढीगंगा नगरपालिका	०	२४९,२२४	२४९,२२४	०	०	२४३,१९४	३,४१३	२,६१७	३	१	१६	१	२	१
२४७	८०१३६०	बुढीनन्दा नगरपालिका	०	२५३,९५९	२५३,९५९	०	०	२४८,०६१	३,३४५	२,५५३	३	१	१६	१	२	१
२४८	८०१३६१	जयपृथ्वी नगरपालिका	०	३२४,१६६	३२४,१६६	०	०	३१७,७२५	३,६१९	२,८२२	३	१	१६	१	२	१
२४९	८०१३६२	बुंगल नगरपालिका	०	४२४,८२२	४२४,८२२	०	०	४१५,६११	५,०९७	४,११४	३	१	१६	१	२	१
२५०	८०१३६३	महाकाली नगरपालिका	०	२९३,५२७	२९३,५२७	०	०	२८७,५६५	२,७९७	३,१६५	३	१	१६	१	२	१
२५१	८०१३६४	शैल्यशिखर नगरपालिका	०	२९८,४९९	२९८,४९९	०	०	२९३,०३७	२,५६२	२,९००	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२५२	८०१३६५	दशरथचन्द नगरपालिका	०	३७६,८९९	३७६,८९९	०	०	३६८,७३४	४,७९६	३,३६९	३	१	१६	१	२	१
२५३	८०१३६६	पाटन नगरपालिका	०	३७१,१३९	३७१,१३९	०	०	३६३,२३७	४,६२२	३,२८०	३	१	१६	१	२	१
२५४	८०१३६७	पुचौंडी नगरपालिका	०	४४२,८९४	४४२,८९४	०	०	४३३,५०६	५,१५५	४,२३३	३	१	१६	१	२	१
२५५	८०१३६८	मेलौली नगरपालिका	०	२९८,५६७	२९८,५६७	०	०	२९२,९०५	३,०३९	२,६२३	३	१	१६	१	२	१
२५६	८०१३६९	अमरगढी नगरपालिका	०	२६०,००७	२६०,००७	०	०	२५४,४६५	३,०६१	२,४८१	३	१	१६	१	२	१
२५७	८०१३७०	परशुराम नगरपालिका	०	३९७,२९९	३९७,२९९	०	०	३९०,३८१	३,२३०	३,६८८	३	१	१६	१	२	१
२५८	८०१३७१	कृष्णपुर नगरपालिका	०	४०६,९८५	४०६,९८५	०	०	४००,३५७	२,७२८	३,९००	३	१	१६	१	२	१
२५९	८०१३७२	पुनर्वास नगरपालिका	०	३८०,५५९	३८०,५५९	०	०	३७४,२९८	२,८२८	३,४३३	३	१	१६	१	२	१
२६०	८०१३७३	बेदकोट नगरपालिका	०	३५०,२८४	३५०,२८४	०	०	३४४,९१९	२,२७९	३,०८६	३	१	१६	१	२	१
२६१	८०१३७४	बेलौरी नगरपालिका	०	३६४,४६०	३६४,४६०	०	०	३५८,७४८	२,४५१	३,२६१	३	१	१६	१	२	१
२६२	८०१३७५	भिमदत्त नगरपालिका	०	५८३,९५३	५८३,९५३	०	०	५७२,५९०	४,५१७	६,८४६	३	१	१६	१	२	१
२६३	८०१३७६	माहाकाली नगरपालिका	०	२८५,३७३	२८५,३७३	०	०	२८०,६०५	२,०७९	२,६८९	३	१	१६	१	२	१
२६४	८०१३७७	शुक्लाफाँट नगरपालिका	०	३४६,८२४	३४६,८२४	०	०	३४१,०९८	२,३२६	३,४००	३	१	१६	१	२	१
२६५	८०१४०१	आठराई त्रिवेणी गाउँपालिका	०	२०६,५०८	२०६,५०८	०	०	२०२,२४३	२,३१०	१,९५५	३	१	१६	१	२	१
२६६	८०१४०२	फक्ताङलुङ गाउँपालिका	०	२५९,५९०	२५९,५९०	०	०	२५५,८२७	१,७५२	२,०११	३	१	१६	१	२	१
२६७	८०१४०३	मिक्वाखोला गाउँपालिका	०	१७५,४९६	१७५,४९६	०	०	१७३,११५	१,०६४	१,३१७	३	१	१६	१	२	१
२६८	८०१४०४	मेरिङदेन गाउँपालिका	०	२२२,४६८	२२२,४६८	०	०	२१८,४५८	१,५९५	२,४१५	३	१	१६	१	२	१
२६९	८०१४०५	मैवाखोला गाउँपालिका	०	१८०,८५५	१८०,८५५	०	०	१७७,८९३	१,२३४	१,७२८	३	१	१६	१	२	१
२७०	८०१४०६	याङवरक गाउँपालिका	०	२१७,३४७	२१७,३४७	०	०	२१२,४००	२,२५२	२,६९५	३	१	१६	१	२	१
२७१	८०१४०७	सिदिङ्वा गाउँपालिका	०	२१८,०७०	२१८,०७०	०	०	२१५,०७१	१,२९९	१,७००	३	१	१६	१	२	१
२७२	८०१४०८	सिरीजङ्घा गाउँपालिका	०	२८२,६७३	२८२,६७३	०	०	२७७,९९९	२,२३५	२,४३९	३	१	१६	१	२	१
२७३	८०१४०९	कुम्मायक गाउँपालिका	०	२०५,८७८	२०५,८७८	०	०	२०१,९३५	२,१२७	१,८१६	३	१	१६	१	२	१
२७४	८०१४१०	तुम्वेवा गाउँपालिका	०	१९४,६७४	१९४,६७४	०	०	१९१,००२	१,६७८	१,९९४	३	१	१६	१	२	१
२७५	८०१४११	फालेलुङ गाउँपालिका	०	२८०,३७९	२८०,३७९	०	०	२७५,६५५	२,३२५	२,३९९	३	१	१६	१	२	१
२७६	८०१४१२	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	०	२८२,८३९	२८२,८३९	०	०	२७७,८६२	२,६८३	२,२९४	३	१	१६	१	२	१
२७७	८०१४१३	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	०	३२१,४९२	३२१,४९२	०	०	३१६,०८०	२,३६६	३,०४६	३	१	१६	१	२	१
२७८	८०१४१४	याङवरक गाउँपालिका	०	२४५,२६२	२४५,२६२	०	०	२४०,७४८	२,०४५	२,४६९	३	१	१६	१	२	१
२७९	८०१४१५	हिलिहाङ गाउँपालिका	०	२७५,५३७	२७५,५३७	०	०	२७१,१९६	१,९९६	२,३४५	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
२८०	८०१४१६	चुलाचुली गाउँपालिका	०	२२६,७५५	२२६,७५५	०	०	२२३,८३७	१,५३७	१,३८१	३	१	१६	१	२	१
२८१	८०१४१७	फाकफोकथुम गाउँपालिका	०	२५६,३९७	२५६,३९७	०	०	२५२,९००	१,६१२	१,८८५	३	१	१६	१	२	१
२८२	८०१४१८	माईजोगमाई गाउँपालिका	०	२३७,६६७	२३७,६६७	०	०	२३४,०३५	१,५६५	२,०६७	३	१	१६	१	२	१
२८३	८०१४१९	माङसेबुङ गाउँपालिका	०	२२०,३०६	२२०,३०६	०	०	२१७,१२७	१,४१७	१,७६२	३	१	१६	१	२	१
२८४	८०१४२०	रोङ गाउँपालिका	०	२२९,३६८	२२९,३६८	०	०	२२६,२५०	१,३८९	१,७२९	३	१	१६	१	२	१
२८५	८०१४२१	सन्दकपुर गाउँपालिका	०	१९९,६१८	१९९,६१८	०	०	१९७,२२३	९६१	१,४३४	३	१	१६	१	२	१
२८६	८०१४२२	कचनकवल गाउँपालिका	०	३१२,२३१	३१२,२३१	०	०	३०८,२११	१,७३६	२,२८४	३	१	१६	१	२	१
२८७	८०१४२३	कमल गाउँपालिका	०	३११,६९१	३११,६९१	०	०	३०८,७०६	१,२७२	१,७१३	३	१	१६	१	२	१
२८८	८०१४२४	गौरिगंज गाउँपालिका	०	२६८,०२४	२६८,०२४	०	०	२६४,२७०	१,७६१	१,९९३	३	१	१६	१	२	१
२८९	८०१४२५	झापा गाउँपालिका	०	२६०,५०९	२६०,५०९	०	०	२५७,०८९	१,४३२	१,९८८	३	१	१६	१	२	१
२९०	८०१४२६	बाह्रदशी गाउँपालिका	०	२५८,०१९	२५८,०१९	०	०	२५५,६४५	१,०८५	१,२८९	३	१	१६	१	२	१
२९१	८०१४२७	बुद्धशान्ति गाउँपालिका	०	२७५,१५२	२७५,१५२	०	०	२७२,३४५	१,२८१	१,५२६	३	१	१६	१	२	१
२९२	८०१४२८	हल्दिबारी गाउँपालिका	०	२४२,७४२	२४२,७४२	०	०	२३९,४०४	१,४५६	१,८८२	३	१	१६	१	२	१
२९३	८०१४२९	चिचिला गाउँपालिका	०	१७६,५४८	१७६,५४८	०	०	१६१,३२६	५,६५०	९,५७२	३	१	१६	१	२	१
२९४	८०१४३०	भोटखोला गाउँपालिका	०	१५३,६१६	१५३,६१६	०	०	१५०,१०८	२,०४७	१,४६१	३	१	१६	१	२	१
२९५	८०१४३१	मकालु गाउँपालिका	०	२३१,९४७	२३१,९४७	०	०	२२७,७६५	२,५५८	१,६२४	३	१	१६	१	२	१
२९६	८०१४३२	सभापोखरी गाउँपालिका	०	१७९,०८०	१७९,०८०	०	०	१७५,१४९	२,५८२	१,३४९	३	१	१६	१	२	१
२९७	८०१४३३	सिलीचोङ गाउँपालिका	०	२०९,७७३	२०९,७७३	०	०	२०५,१३१	२,५९५	२,०४७	३	१	१६	१	२	१
२९८	८०१४३४	आठराई गाउँपालिका	०	३१३,५७४	३१३,५७४	०	०	३०७,६१३	३,००५	२,९५६	३	१	१६	१	२	१
२९९	८०१४३५	छथर गाउँपालिका	०	२३७,६७५	२३७,६७५	०	०	२३३,३२३	१,६६०	२,६९२	३	१	१६	१	२	१
३००	८०१४३६	फेदाप गाउँपालिका	०	२३९,५९७	२३९,५९७	०	०	२३५,०७४	२,०९८	२,४२५	३	१	१६	१	२	१
३०१	८०१४३७	मेन्छयायेम गाउँपालिका	०	१५४,१४१	१५४,१४१	०	०	१५०,७१९	१,४७७	१,९४५	३	१	१६	१	२	१
३०२	८०१४३८	अरुण गाउँपालिका	०	३०४,०२३	३०४,०२३	०	०	२८०,१६८	८,१८४	१५,६७१	३	१	१६	१	२	१
३०३	८०१४३९	आमचोक गाउँपालिका	०	२६६,३०३	२६६,३०३	०	०	२६१,३६२	२,४७४	२,४६७	३	१	१६	१	२	१
३०४	८०१४४०	ट्याम्केमैयुम गाउँपालिका	०	२७६,४५७	२७६,४५७	०	०	२७१,०२१	२,४९७	२,९३९	३	१	१६	१	२	१
३०५	८०१४४१	पौवादुङ्मा गाउँपालिका	०	२१६,६३६	२१६,६३६	०	०	२११,१५१	२,३२२	३,१६३	३	१	१६	१	२	१
३०६	८०१४४२	रामप्रसाद राई गाउँपालिका	०	२६१,९४०	२६१,९४०	०	०	२५५,६६४	२,५९०	३,६८६	३	१	१६	१	२	१
३०७	८०१४४३	साल्पासिलिछो गाउँपालिका	०	२२२,९२१	२२२,९२१	०	०	२१५,३०७	२,९६३	४,६५१	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३०८	८०१४४४	हतुवागढी गाउँपालिका	०	२६६,५०२	२६६,५०२	०	०	२६१,४०६	२,२८३	२,८१३	३	१	१६	१	२	१
३०९	८०१४४५	खाल्सा छिन्ताङ सहिद भूमि गाउँपालिका	०	२२७,०६५	२२७,०६५	०	०	२२२,३०६	२,४२९	२,३३०	३	१	१६	१	२	१
३१०	८०१४४६	चौबिसे गाउँपालिका	०	२५६,४९२	२५६,४९२	०	०	२५०,१२१	२,८००	३,५७१	३	१	१६	१	२	१
३११	८०१४४७	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	०	२१३,१८८	२१३,१८८	०	०	२०८,५०३	२,१७८	२,५०७	३	१	१६	१	२	१
३१२	८०१४४८	साँगुरीगढी गाउँपालिका	०	२७८,३७८	२७८,३७८	०	०	२७२,०५४	२,८०३	३,५२१	३	१	१६	१	२	१
३१३	८०१४४९	कोशी गाउँपालिका	०	३१२,४४३	३१२,४४३	०	०	३०८,१९३	१,७८०	२,४७०	३	१	१६	१	२	१
३१४	८०१४५०	गढी गाउँपालिका	०	२६५,५३३	२६५,५३३	०	०	२६१,०८१	१,६२७	२,८२५	३	१	१६	१	२	१
३१५	८०१४५१	देवानगञ्ज गाउँपालिका	०	२६५,०६४	२६५,०६४	०	०	२६१,१८१	१,५३१	२,३५२	३	१	१६	१	२	१
३१६	८०१४५२	बर्जु गाउँपालिका	०	२४५,९१७	२४५,९१७	०	०	२४३,००८	१,१९१	१,७१८	३	१	१६	१	२	१
३१७	८०१४५३	भोक्राहा गाउँपालिका	०	२८२,८२०	२८२,८२०	०	०	२७८,७७५	१,४८२	२,५६३	३	१	१६	१	२	१
३१८	८०१४५४	हरिनगरा गाउँपालिका	०	३१३,३४८	३१३,३४८	०	०	२९४,९०६	६,२३९	१२,२०३	३	१	१६	१	२	१
३१९	८०१४५५	कटहरी गाउँपालिका	०	२७१,६४६	२७१,६४६	०	०	२६८,२६९	१,४२१	१,९५६	३	१	१६	१	२	१
३२०	८०१४५६	कानेपोखरी गाउँपालिका	०	२९९,५३१	२९९,५३१	०	०	२९०,०४०	३,१९४	६,२९७	३	१	१६	१	२	१
३२१	८०१४५७	केराबारी गाउँपालिका	०	२९६,३९२	२९६,३९२	०	०	२९२,१२९	१,५३६	२,७२७	३	१	१६	१	२	१
३२२	८०१४५८	ग्रामथान गाउँपालिका	०	२७४,९५५	२७४,९५५	०	०	२७०,५८२	१,६५४	२,७१९	३	१	१६	१	२	१
३२३	८०१४५९	जहदा गाउँपालिका	०	३१६,५९८	३१६,५९८	०	०	३११,९७२	१,८६०	२,७६६	३	१	१६	१	२	१
३२४	८०१४६०	धनपालथान गाउँपालिका	०	२९८,०८३	२९८,०८३	०	०	२९४,४५६	१,३९७	२,२३०	३	१	१६	१	२	१
३२५	८०१४६१	बुढीगंगा गाउँपालिका	०	२७०,१९४	२७०,१९४	०	०	२६६,६२२	१,५६०	२,०१२	३	१	१६	१	२	१
३२६	८०१४६२	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	०	२७६,८३२	२७६,८३२	०	०	२७३,२६५	१,२९६	२,२७१	३	१	१६	१	२	१
३२७	८०१४६३	खुम्बु पासाङल्हामु गाउँपालिका	०	१६९,८६१	१६९,८६१	०	०	१६७,००३	१,१३८	१,७२०	३	१	१६	१	२	१
३२८	८०१४६४	दुधकोशी गाउँपालिका	०	२११,६२४	२११,६२४	०	०	२०५,३८८	३,८५९	२,३७७	३	१	१६	१	२	१
३२९	८०१४६५	दुधकौशिका गाउँपालिका	०	२८२,०३२	२८२,०३२	०	०	२७४,७३०	३,३८७	३,९१५	३	१	१६	१	२	१
३३०	८०१४६६	नेचासल्यान गाउँपालिका	०	२४५,४८०	२४५,४८०	०	०	२३९,९१३	२,६५२	२,९१५	३	१	१६	१	२	१
३३१	८०१४६७	माहाकुलुङ गाउँपालिका	०	१९४,१२८	१९४,१२८	०	०	१८९,४५८	२,५६०	२,११०	३	१	१६	१	२	१
३३२	८०१४६८	लिखु पिके गाउँपालिका	०	१४२,०४१	१४२,०४१	०	०	१३९,८२१	८८०	१,३४०	३	१	१६	१	२	१
३३३	८०१४६९	सोताङ गाउँपालिका	०	१५८,७५८	१५८,७५८	०	०	१५६,०२१	१,०७७	१,६६०	३	१	१६	१	२	१
३३४	८०१४७०	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका	०	२३७,७१८	२३७,७१८	०	०	२३३,१३९	२,३०१	२,२७८	३	१	१६	१	२	१
३३५	८०१४७१	केपिलासगढी गाउँपालिका	०	२२९,९९३	२२९,९९३	०	०	२२५,९३४	२,११३	१,९४६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३३६	८०१४७२	खोटेहाङ गाउँपालिका	०	२७९,०३७	२७९,०३७	०	०	२७३,८४५	२,७६४	२,४२८	३	१	१६	१	२	१
३३७	८०१४७३	जन्तेढुंगा गाउँपालिका	०	२२२,९२९	२२२,९२९	०	०	२१८,३०८	२,१८७	२,४३४	३	१	१६	१	२	१
३३८	८०१४७४	दिप्रुङ गाउँपालिका	०	२७२,८६०	२७२,८६०	०	०	२६७,५१८	२,४४५	२,८९७	३	१	१६	१	२	१
३३९	८०१४७५	लामिडाँडा गाउँपालिका	०	१९७,७४४	१९७,७४४	०	०	१९४,३४१	१,५३४	१,८६९	३	१	१६	१	२	१
३४०	८०१४७६	वराहपोखरी गाउँपालिका	०	२१३,०७६	२१३,०७६	०	०	२१०,१८५	९३७	१,९५४	३	१	१६	१	२	१
३४१	८०१४७७	साकेला गाउँपालिका	०	१८२,०९०	१८२,०९०	०	०	१७८,९२४	१,४०९	१,७५७	३	१	१६	१	२	१
३४२	८०१४७८	उदयपुरगढी गाउँपालिका	०	३४१,६२२	३४१,६२२	०	०	३३४,४४४	३,५७१	३,६०७	३	१	१६	१	२	१
३४३	८०१४७९	ताप्ली गाउँपालिका	०	२५३,६४७	२५३,६४७	०	०	२३३,४१८	७,५९८	१२,६३१	३	१	१६	१	२	१
३४४	८०१४८०	रौतामाई गाउँपालिका	०	२९१,११२	२९१,११२	०	०	२८३,८८४	३,३५१	३,८७७	३	१	१६	१	२	१
३४५	८०१४८१	सुनकोशी गाउँपालिका	०	१८२,३७२	१८२,३७२	०	०	१७७,९२१	२,५१२	१,९३९	३	१	१६	१	२	१
३४६	८०१४८२	खिजीदेम्वा गाउँपालिका	०	२२५,८६५	२२५,८६५	०	०	२२०,८८०	२,२३२	२,७५३	३	१	१६	१	२	१
३४७	८०१४८३	चम्पादेवी गाउँपालिका	०	२५९,४९०	२५९,४९०	०	०	२५३,०१७	३,२०६	३,२६७	३	१	१६	१	२	१
३४८	८०१४८४	चिशंखुगढी गाउँपालिका	०	२४९,३८१	२४९,३८१	०	०	२४४,१७७	२,२१०	२,९९४	३	१	१६	१	२	१
३४९	८०१४८५	मानेभञ्याङ गाउँपालिका	०	२८५,५९२	२८५,५९२	०	०	२७९,०१३	३,४०५	३,१७४	३	१	१६	१	२	१
३५०	८०१४८६	मोलुङ गाउँपालिका	०	२३६,२१७	२३६,२१७	०	०	२३०,९३८	२,६२९	२,६५०	३	१	१६	१	२	१
३५१	८०१४८७	लिखु गाउँपालिका	०	२६१,६२४	२६१,६२४	०	०	२३९,५७८	७,५६८	१४,४७८	३	१	१६	१	२	१
३५२	८०१४८८	सुनकोशी गाउँपालिका	०	२५०,४७६	२५०,४७६	०	०	२४५,२२७	२,६७४	२,५७५	३	१	१६	१	२	१
३५३	८०१४८९	कृष्णासवरन गाउँपालिका	०	२१७,७२४	२१७,७२४	०	०	२१४,५६४	१,५५१	१,६०९	३	१	१६	१	२	१
३५४	८०१४९०	छिन्नमस्ता गाउँपालिका	०	२६५,६०९	२६५,६०९	०	०	२५७,१२०	३,४६७	५,०२२	३	१	१६	१	२	१
३५५	८०१४९१	तिरहुत गाउंपालिका	०	१७९,८६३	१७९,८६३	०	०	१७७,३६०	१,२८७	१,२१६	३	१	१६	१	२	१
३५६	८०१४९२	तिलाठीकोईलाडी गाउंपालिका	०	२४३,७२४	२४३,७२४	०	०	२४०,१४८	१,८३९	१,७३७	३	१	१६	१	२	१
३५७	८०१४९३	बिष्णुपुर गाउँपालिका	०	२१२,४४४	२१२,४४४	०	०	२०८,७५०	१,७३७	१,९५७	३	१	१६	१	२	१
३५८	८०१४९४	बेल्ही चपेना गाउँपालिका	०	२०९,१५६	२०९,१५६	०	०	२०४,९९४	१,८७४	२,२८८	३	१	१६	१	२	१
३५९	८०१४९५	महादेवा गाउँपालिका	०	२२०,०८८	२२०,०८८	०	०	२१६,८८०	१,५६५	१,६४३	३	१	१६	१	२	१
३६०	८०१४९६	रुपनी गाउँपालिका	०	२२१,९२८	२२१,९२८	०	०	२१८,५८७	१,६१४	१,७२७	३	१	१६	१	२	१
३६१	८०१४९७	सप्तकोशी नगरपालिका	०	१८८,२१७	१८८,२१७	०	०	१८५,६३६	१,५६६	१,०१५	३	१	१६	१	२	१
३६२	८०१४९८	अर्नमा गाउँपालिका	०	१८३,६१५	१८३,६१५	०	०	१८०,८७९	१,०२२	१,७१४	३	१	१६	१	२	१
३६३	८०१४९९	औरही गाउँपालिका	०	१९१,५६१	१९१,५६१	०	०	१८९,११८	१,०००	१,४४३	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३६४	८०१५००	कर्जन्हा गाउँपालिका	०	२४१,७०५	२४१,७०५	०	०	२३९,१२६	१,०४८	१,५३१	३	१	१६	१	२	१
३६५	८०१५०१	नरहा गाउँपालिका	०	१६१,९७४	१६१,९७४	०	०	१६०,०३५	८२८	१,१११	३	१	१६	१	२	१
३६६	८०१५०२	नवराजपुर गाउँपालिका	०	१५७,२४५	१५७,२४५	०	०	१५५,२९८	७६०	१,१८७	३	१	१६	१	२	१
३६७	८०१५०३	बरियारपट्टी गाउँपालिका	०	२०९,१६८	२०९,१६८	०	०	२०६,२३१	१,२८१	१,६५६	३	१	१६	१	२	१
३६८	८०१५०४	भगवानपुर गाउँपालिका	०	१७७,०४३	१७७,०४३	०	०	१७४,७५६	८६७	१,४२०	३	१	१६	१	२	१
३६९	८०१५०५	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका	०	२१९,६९१	२१९,६९१	०	०	२१७,०५२	१,०२७	१,६१२	३	१	१६	१	२	१
३७०	८०१५०६	विष्णुपुर गाउँपालिका	०	१६३,४३१	१६३,४३१	०	०	१६१,४३७	७८७	१,२०७	३	१	१६	१	२	१
३७१	८०१५०७	सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका	०	१८०,६४७	१८०,६४७	०	०	१७३,३४५	२,५०९	४,७९३	३	१	१६	१	२	१
३७२	८०१५०८	औरही गाउँपालिका	०	२३८,८०६	२३८,८०६	०	०	२३५,६२७	१,७१७	१,४६२	३	१	१६	१	२	१
३७३	८०१५०९	कमला सिद्धीदात्री गाउँपालिका	०	२८४,९५६	२८४,९५६	०	०	२८१,७७१	१,७२२	१,४६३	३	१	१६	१	२	१
३७४	८०१५१०	जनकनन्दिनी गाउँपालिका	०	१९०,८२२	१९०,८२२	०	०	१८८,११६	१,४७९	१,२२७	३	१	१६	१	२	१
३७५	८०१५११	बटेश्वर गाउँपालिका	०	१६३,५६०	१६३,५६०	०	०	१६१,२११	१,२५४	१,०९५	३	१	१६	१	२	१
३७६	८०१५१२	मिथिला बिहारी गाउँपालिका	०	२३६,७८८	२३६,७८८	०	०	२३३,६९९	१,७३७	१,३५२	३	१	१६	१	२	१
३७७	८०१५१३	मुखियापट्टि मुसहरमिया गाउँपालिका	०	१९१,६४४	१९१,६४४	०	०	१८९,१७९	१,३१५	१,१५०	३	१	१६	१	२	१
३७८	८०१५१४	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	०	१८६,७६०	१८६,७६०	०	०	१८४,६८७	१,२११	८६२	३	१	१६	१	२	१
३७९	८०१५१५	हंसपुर गाउँपालिका	०	२८९,५५७	२८९,५५७	०	०	२८५,७३८	१,८६८	१,९५१	३	१	१६	१	२	१
३८०	८०१५१६	एकडारा गाउँपालिका	०	२५०,५९०	२५०,५९०	०	०	२४६,७८६	२,१५६	१,६४८	३	१	१६	१	२	१
३८१	८०१५१७	औरही गाउँपालिका	०	२१३,९३२	२१३,९३२	०	०	२११,१२७	१,३७९	१,४२६	३	१	१६	१	२	१
३८२	८०१५१८	पिपरा गाउँपालिका	०	२५६,१३६	२५६,१३६	०	०	२५२,३२०	१,९३७	१,८७९	३	१	१६	१	२	१
३८३	८०१५१९	बलवा गाउँपालिका	०	२८३,७२६	२८३,७२६	०	०	२७९,३१०	२,१९४	२,२२२	३	१	१६	१	२	१
३८४	८०१५२०	भँगाहा गाउँपालिका	०	३२६,५१८	३२६,५१८	०	०	३२०,७९६	२,६३९	३,०८३	३	१	१६	१	२	१
३८५	८०१५२१	मटिहानी गाउँपालिका	०	२०३,०८९	२०३,०८९	०	०	२००,७५३	१,१९९	१,१३७	३	१	१६	१	२	१
३८६	८०१५२२	मनरा गाउँपालिका	०	२६३,६९०	२६३,६९०	०	०	२६०,०३०	१,९३८	१,७२२	३	१	१६	१	२	१
३८७	८०१५२३	महोत्तरी गाउँपालिका	०	१९२,०१२	१९२,०१२	०	०	१८८,३०९	१,६१४	२,०८९	३	१	१६	१	२	१
३८८	८०१५२४	रामगोपालपुर गाउँपालिका	०	२२१,८३२	२२१,८३२	०	०	२१८,९५७	१,३७१	१,५०४	३	१	१६	१	२	१
३८९	८०१५२५	लोहरपट्टी गाउँपालिका	०	२८८,०४५	२८८,०४५	०	०	२८०,५००	३,१७२	४,३७३	३	१	१६	१	२	१
३९०	८०१५२६	साम्सी गाउँपालिका	०	२०८,७७०	२०८,७७०	०	०	२०६,३३८	१,३४२	१,०९०	३	१	१६	१	२	१
३९१	८०१५२७	सोनमा गाउँपालिका	०	२७१,८२६	२७१,८२६	०	०	२६७,४८२	२,११८	२,२२६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
३९२	८०१५२८	कविलासी गाउँपालिका	०	२४६,१३९	२४६,१३९	०	०	२४१,०६४	२,४४४	२,६३१	३	१	१६	१	२	१
३९३	८०१५२९	चक्रघट्टा गाउँपालिका	०	३२८,६२७	३२८,६२७	०	०	३२१,५३८	३,३६४	३,७२५	३	१	१६	१	२	१
३९४	८०१५३०	चन्द्रनगर गाउँपालिका	०	२२७,२१६	२२७,२१६	०	०	२२४,१९६	१,६४३	१,३७७	३	१	१६	१	२	१
३९५	८०१५३१	धनकौल गाउँपालिका	०	२४९,६५७	२४९,६५७	०	०	२४६,७८०	१,७३१	१,१४६	३	१	१६	१	२	१
३९६	८०१५३२	ब्रह्मपुरी गाउँपालिका	०	२४७,१३२	२४७,१३२	०	०	२४४,१८९	१,७९६	१,१४७	३	१	१६	१	२	१
३९७	८०१५३३	रामनगर गाउँपालिका	०	२७९,५६३	२७९,५६३	०	०	२७६,२२५	१,९२९	१,४०९	३	१	१६	१	२	१
३९८	८०१५३४	विष्णु गाउँपालिका	०	२९४,८०४	२९४,८०४	०	०	२८४,०५४	४,४२५	६,३२५	३	१	१६	१	२	१
३९९	८०१५३५	गोलन्जोर गाउँपालिका	०	२६८,२४१	२६८,२४१	०	०	२५९,९७८	३,६६७	४,५९६	३	१	१६	१	२	१
४००	८०१५३६	घ्याङलेख गाउँपालिका	०	२०२,२९१	२०२,२९१	०	०	१९५,८०७	२,८१५	३,६६९	३	१	१६	१	२	१
४०१	८०१५३७	तीनपाटन गाउँपालिका	०	४२२,४००	४२२,४००	०	०	४१२,८२८	३,८७०	५,७०२	३	१	१६	१	२	१
४०२	८०१५३८	फिक्कल गाउँपालिका	०	२५५,३०९	२५५,३०९	०	०	२४८,५२१	२,८५६	३,९३२	३	१	१६	१	२	१
४०३	८०१५३९	मरिण गाउँपालिका	०	३१२,०७८	३१२,०७८	०	०	३०६,६३०	२,४८१	२,९६७	३	१	१६	१	२	१
४०४	८०१५४०	सुनकोशी गाउँपालिका	०	२८०,५५४	२८०,५५४	०	०	२७५,०७६	२,३६६	३,११२	३	१	१६	१	२	१
४०५	८०१५४१	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	०	३२९,६३२	३२९,६३२	०	०	३१८,२७८	४,३१८	७,०३६	३	१	१६	१	२	१
४०६	८०१५४२	उमाकुण्ड गाउँपालिका	०	२४४,०३०	२४४,०३०	०	०	२३९,९२८	१,९८५	२,११७	३	१	१६	१	२	१
४०७	८०१५४३	खाँडादेवी गाउँपालिका	०	३२३,२०५	३२३,२०५	०	०	३१६,२८१	३,५३८	३,३८६	३	१	१६	१	२	१
४०८	८०१५४४	गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	०	२४२,२७८	२४२,२७८	०	०	२३७,६४३	२,१३८	२,४९७	३	१	१६	१	२	१
४०९	८०१५४५	दोरम्बा गाउँपालिका	०	२६०,९०४	२६०,९०४	०	०	२५६,०९०	२,२४९	२,५६५	३	१	१६	१	२	१
४१०	८०१५४६	लिखु गाउँपालिका	०	२७६,३७२	२७६,३७२	०	०	२७०,०५४	२,९४२	३,३७६	३	१	१६	१	२	१
४११	८०१५४७	सुनापति गाउँपालिका	०	२२८,१०३	२२८,१०३	०	०	२२३,६३३	१,९१५	२,५५५	३	१	१६	१	२	१
४१२	८०१५४८	कालिन्चोक गाउँपालिका	०	२८३,४६९	२८३,४६९	०	०	२७७,५३२	२,९३५	३,००२	३	१	१६	१	२	१
४१३	८०१५४९	गौरीशङ्कर गाउँपालिका	०	२५८,९५२	२५८,९५२	०	०	२५५,१५९	१,५३७	२,२५६	३	१	१६	१	२	१
४१४	८०१५५०	तामाकोशी गाउँपालिका	०	२४९,८८२	२४९,८८२	०	०	२४५,४९२	१,९२५	२,४६५	३	१	१६	१	२	१
४१५	८०१५५१	वैतेश्वर गाउँपालिका	०	२२४,५३६	२२४,५३६	०	०	२२०,६८०	१,९२३	१,९३३	३	१	१६	१	२	१
४१६	८०१५५२	मेलुङ्ग गाउँपालिका	०	२४१,०४४	२४१,०४४	०	०	२३६,२१७	२,२२३	२,६०४	३	१	१६	१	२	१
४१७	८०१५५३	विगु गाउँपालिका	०	२८२,०९७	२८२,०९७	०	०	२७२,२४५	३,८९६	५,९५६	३	१	१६	१	२	१
४१८	८०१५५४	शैलुङ्ग गाउँपालिका	०	२३२,६८६	२३२,६८६	०	०	२२८,५७६	१,८२८	२,२८२	३	१	१६	१	२	१
४१९	८०१५५५	ईन्द्रावती गाउँपालिका	०	३०५,५४५	३०५,५४५	०	०	२९९,१४३	३,१३६	३,२६६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
४२०	८०१५५६	जुगल गाउँपालिका	०	२५६,२९८	२५६,२९८	०	०	२५१,२१७	२,७१०	२,३७१	३	१	१६	१	२	१
४२१	८०१५५७	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	०	१८३,५७८	१८३,५७८	०	०	१७९,८३०	२,०१५	१,७३३	३	१	१६	१	२	१
४२२	८०१५५८	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	०	२४७,२४१	२४७,२४१	०	०	२४२,२२१	२,७३९	२,२८१	३	१	१६	१	२	१
४२३	८०१५५९	बलेफी गाउँपालिका	०	२०७,१८४	२०७,१८४	०	०	२०२,५५९	२,४०९	२,२१६	३	१	१६	१	२	१
४२४	८०१५६०	भोटेकोशी गाउँपालिका	०	१९७,७२३	१९७,७२३	०	०	१९२,९५१	२,४८२	२,२९०	३	१	१६	१	२	१
४२५	८०१५६१	लिसंखुपाखर गाउँपालिका	०	२०१,९८९	२०१,९८९	०	०	१९७,९२६	२,३११	१,७५२	३	१	१६	१	२	१
४२६	८०१५६२	सुनकोशी गाउँपालिका	०	२२९,५४२	२२९,५४२	०	०	२१६,७८३	४,९३९	७,८२०	३	१	१६	१	२	१
४२७	८०१५६३	हेलम्बु गाउँपालिका	०	२४२,६१०	२४२,६१०	०	०	२३८,३३९	२,१८२	२,०८९	३	१	१६	१	२	१
४२८	८०१५६४	उत्तरगया गाउँपालिका	०	१६०,५६२	१६०,५६२	०	०	१५५,२४२	३,००६	२,३१४	३	१	१६	१	२	१
४२९	८०१५६५	कालिका गाउँपालिका	०	१६०,६६६	१६०,६६६	०	०	१५६,५१५	२,५६६	१,५८५	३	१	१६	१	२	१
४३०	८०१५६६	गोसाईंकुण्ड गाउँपालिका	०	१८७,२७७	१८७,२७७	०	०	१८४,२७०	१,८९४	१,११३	३	१	१६	१	२	१
४३१	८०१५६७	नौकुण्ड गाउँपालिका	०	१८२,८७६	१८२,८७६	०	०	१७८,०७६	२,९२८	१,८७२	३	१	१६	१	२	१
४३२	८०१५६८	पार्वतीकुण्ड गाउँपालिका	०	१६८,१३९	१६८,१३९	०	०	१५६,८९७	४,५०६	६,७३६	३	१	१६	१	२	१
४३३	८०१५६९	खनियाबास गाउँपालिका	०	१६९,६७३	१६९,६७३	०	०	१६६,७२४	१,१४१	१,८०८	३	१	१६	१	२	१
४३४	८०१५७०	गङ्गाजमुना गाउँपालिका	०	२६२,०२०	२६२,०२०	०	०	२५७,७९३	१,६३२	२,५९५	३	१	१६	१	२	१
४३५	८०१५७१	गजुरी गाउँपालिका	०	२७९,४८७	२७९,४८७	०	०	२७२,५६७	२,५९५	४,३२५	३	१	१६	१	२	१
४३६	८०१५७२	गल्छी गाउँपालिका	०	२५३,५०२	२५३,५०२	०	०	२४९,५६८	१,६२२	२,३१२	३	१	१६	१	२	१
४३७	८०१५७३	ज्वालामूखी गाउँपालिका	०	२६१,२७०	२६१,२७०	०	०	२५६,७२०	१,९०९	२,६४१	३	१	१६	१	२	१
४३८	८०१५७४	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	०	२७८,००१	२७८,००१	०	०	२७३,५९४	१,६०८	२,७९९	३	१	१६	१	२	१
४३९	८०१५७५	थाक्रे गाउँपालिका	०	३१२,२३५	३१२,२३५	०	०	२९८,५८३	५,४३१	८,२२१	३	१	१६	१	२	१
४४०	८०१५७६	नेत्रावती गाउँपालिका	०	१७३,७२५	१७३,७२५	०	०	१७०,८९७	१,०७७	१,७५१	३	१	१६	१	२	१
४४१	८०१५७७	बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका	०	२७५,७७६	२७५,७७६	०	०	२६९,६८६	२,५५२	३,५३८	३	१	१६	१	२	१
४४२	८०१५७८	रुवी भ्याली गाउँपालिका	०	१५७,२८१	१५७,२८१	०	०	१५५,३०६	१,०१५	९६०	३	१	१६	१	२	१
४४३	८०१५७९	सिद्धलेक गाउँपालिका	०	२४०,९७३	२४०,९७३	०	०	२३६,७७१	१,७०४	२,४९८	३	१	१६	१	२	१
४४४	८०१५८०	ककनी गाउँपालिका	०	२६९,९९९	२६९,९९९	०	०	२६२,५३९	३,९७९	३,४८१	३	१	१६	१	२	१
४४५	८०१५८१	किस्पाङ गाउँपालिका	०	१८३,८१४	१८३,८१४	०	०	१७८,९९३	२,३७७	२,४४४	३	१	१६	१	२	१
४४६	८०१५८२	तादीगाउँ गाउँपालिका	०	२११,६६७	२११,६६७	०	०	२०६,५९६	२,५७५	२,४९६	३	१	१६	१	२	१
४४७	८०१५८३	तारकेश्वर गाउँपालिका	०	२४५,२११	२४५,२११	०	०	२२३,४३९	७,७१६	१४,०५६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
४४८	८०१५८४	दुप्चेश्वर गाउँपालिका	०	२५६,१६६	२५६,१६६	०	०	२५०,७९१	२,८६६	२,५०९	३	१	१६	१	२	१
४४९	८०१५८५	पञ्चकन्या गाउँपालिका	०	१८२,७८९	१८२,७८९	०	०	१७८,८७४	१,९७७	१,९३८	३	१	१६	१	२	१
४५०	८०१५८६	मेघाङ गाउँपालिका	०	१८८,४६८	१८८,४६८	०	०	१८३,८८५	२,१६९	२,४१४	३	१	१६	१	२	१
४५१	८०१५८७	लिखु गाउँपालिका	०	१७८,८३२	१७८,८३२	०	०	१७५,३६०	१,७७३	१,६९९	३	१	१६	१	२	१
४५२	८०१५८८	शिवपुरी गाउँपालिका	०	२५६,७१३	२५६,७१३	०	०	२५०,९५४	२,८३२	२,९२७	३	१	१६	१	२	१
४५३	८०१५८९	सुर्यगढी गाउँपालिका	०	१८४,६०७	१८४,६०७	०	०	१८०,४७५	२,११९	२,०१३	३	१	१६	१	२	१
४५४	८०१५९०	कोन्ज्योसोम गाउँपालिका	०	१८२,६७७	१८२,६७७	०	०	१७७,६४८	२,८७५	२,१५४	३	१	१६	१	२	१
४५५	८०१५९१	बाग्मती गाउँपालिका	०	२५६,६३२	२५६,६३२	०	०	२५०,८१९	२,८३७	२,९७६	३	१	१६	१	२	१
४५६	८०१५९२	महाङ्काल गाउँपालिका	०	१८७,८२१	१८७,८२१	०	०	१८२,९९५	२,६३१	२,१९५	३	१	१६	१	२	१
४५७	८०१५९३	खानीखोला गाउँपालिका	०	२०५,१२३	२०५,१२३	०	०	२००,६०२	२,०७४	२,४४७	३	१	१६	१	२	१
४५८	८०१५९४	चौरीदेउराली गाउँपालिका	०	२७७,५३५	२७७,५३५	०	०	२७१,८५९	२,५८१	३,०९५	३	१	१६	१	२	१
४५९	८०१५९५	तेमाल गाउँपालिका	०	२७१,८८८	२७१,८८८	०	०	२६६,८५८	२,२९१	२,७३९	३	१	१६	१	२	१
४६०	८०१५९६	बेथानचोक गाउँपालिका	०	२२३,२२२	२२३,२२२	०	०	२०९,३२३	५,०८८	८,८११	३	१	१६	१	२	१
४६१	८०१५९७	भुम्लु गाउँपालिका	०	२५८,४२५	२५८,४२५	०	०	२५४,१२९	२,११८	२,१७८	३	१	१६	१	२	१
४६२	८०१५९८	महाभारत गाउँपालिका	०	२३३,५३८	२३३,५३८	०	०	२२९,२११	२,०८२	२,२४५	३	१	१६	१	२	१
४६३	८०१५९९	रोशी गाउँपालिका	०	३५२,६०१	३५२,६०१	०	०	३४६,०४५	२,९२२	३,६३४	३	१	१६	१	२	१
४६४	८०१६००	ईन्द्रसरोवर गाउँपालिका	०	१६४,६००	१६४,६००	०	०	१६१,५४७	१,५६६	१,४८७	३	१	१६	१	२	१
४६५	८०१६०१	कैलाश गाउँपालिका	०	२८१,२६०	२८१,२६०	०	०	२७६,३०९	२,२२२	२,७२९	३	१	१६	१	२	१
४६६	८०१६०२	बकैया गाउँपालिका	०	४०८,९२५	४०८,९२५	०	०	४०२,५३१	२,६६४	३,७३०	३	१	१६	१	२	१
४६७	८०१६०३	बाग्मती गाउँपालिका	०	३३२,८१८	३३२,८१८	०	०	३२८,१८७	२,०१०	२,६२१	३	१	१६	१	२	१
४६८	८०१६०४	भिमफेदी गाउँपालिका	०	२७४,२६७	२७४,२६७	०	०	२६९,४२३	२,१४०	२,७०४	३	१	१६	१	२	१
४६९	८०१६०५	मकवानपुरगढी गाउँपालिका	०	२८४,२८२	२८४,२८२	०	०	२७३,०५८	४,२७७	६,९४७	३	१	१६	१	२	१
४७०	८०१६०६	मनहरी गाउँपालिका	०	३३७,०६०	३३७,०६०	०	०	३३२,९६५	२,०९१	२,००४	३	१	१६	१	२	१
४७१	८०१६०७	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका	०	२९१,८६९	२९१,८६९	०	०	२८६,११९	३,४१७	२,३३३	३	१	१६	१	२	१
४७२	८०१६०८	ईशनाथ गाउँपालिका	०	२६३,००६	२६३,००६	०	०	२५९,३२०	२,३०२	१,३८४	३	१	१६	१	२	१
४७३	८०१६०९	कटहरिया गाउँपालिका	०	२७२,३७३	२७२,३७३	०	०	२६६,२६२	३,००६	३,१०५	३	१	१६	१	२	१
४७४	८०१६१०	कटहरिया गाउँपालिका	०	२६२,२११	२६२,२११	०	०	२५५,९०४	२,९७३	३,३३४	३	१	१६	१	२	१
४७५	८०१६११	गुजरा गाउँपालिका	०	३४६,४७०	३४६,४७०	०	०	३३९,४३४	३,४०८	३,६२८	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
४७६	८०१६१२	दुर्गा भगवती गाउँपालिका	०	२७२,११९	२७२,११९	०	०	२६७,४४८	२,५४६	२,१२५	३	१	१६	१	२	१
४७७	८०१६१३	देवाही गोनाही गाँउपालिका	०	२२६,२५४	२२६,२५४	०	०	२२३,०१४	१,७७३	१,४६७	३	१	१६	१	२	१
४७८	८०१६१४	परोहा गाउँपालिका	०	२३६,५४१	२३६,५४१	०	०	२३३,५७०	१,८०७	१,१६४	३	१	१६	१	२	१
४७९	८०१६१५	फतुवाविजयपुर गाउँपालिका	०	२५१,२५७	२५१,२५७	०	०	२४७,०५९	१,९२८	२,२७०	३	१	१६	१	२	१
४८०	८०१६१६	बौधीमाई गाउँपालिका	०	२३९,१९१	२३९,१९१	०	०	२३४,९५५	२,०८४	२,१५२	३	१	१६	१	२	१
४८१	८०१६१७	माधव नारायण गाउँपालिका	०	२७२,६६०	२७२,६६०	०	०	२६७,४७५	२,८४५	२,३४०	३	१	१६	१	२	१
४८२	८०१६१८	मौलापुर गाउँपालिका	०	३००,१४२	३००,१४२	०	०	२८९,३६७	४,१९०	६,५८५	३	१	१६	१	२	१
४८३	८०१६१९	राजपुर गाउँपालिका	०	२४४,३१५	२४४,३१५	०	०	२४२,०७१	१,६३५	६०९	३	१	१६	१	२	१
४८४	८०१६२०	बृन्दावन गाउँपालिका	०	२७३,००२	२७३,००२	०	०	२६९,८५४	१,९८५	१,१६३	३	१	१६	१	२	१
४८५	८०१६२१	आदर्श कोतवाल गाउँपालिका	०	२०३,६३१	२०३,६३१	०	०	२००,५१४	१,८८२	१,२३५	३	१	१६	१	२	१
४८६	८०१६२२	करैयामाई गाउँपालिका	०	२२०,०८३	२२०,०८३	०	०	२१६,१३१	२,२३३	१,७१९	३	१	१६	१	२	१
४८७	८०१६२३	देवताल गाउँपालिका	०	१७५,४८३	१७५,४८३	०	०	१७२,७५८	१,७१८	१,००७	३	१	१६	१	२	१
४८८	८०१६२४	पचरौता गाउँपालिका	०	२३१,८४८	२३१,८४८	०	०	२२८,८७७	२,१५०	८२१	३	१	१६	१	२	१
४८९	८०१६२५	परवानीपुर गाउँपालिका	०	२४२,७६३	२४२,७६३	०	०	२३३,५६९	४,३६०	४,८३४	३	१	१६	१	२	१
४९०	८०१६२६	प्रसौनी गाउँपालिका	०	२०८,७७१	२०८,७७१	०	०	२०५,४२४	२,१८८	१,१५९	३	१	१६	१	२	१
४९१	८०१६२७	फेटा गाउँपालिका	०	२४९,७५२	२४९,७५२	०	०	२४४,४८१	२,६२४	२,६४७	३	१	१६	१	२	१
४९२	८०१६२८	बारागढी गाउँपालिका	०	२०५,१२२	२०५,१२२	०	०	२०२,१९४	१,६८३	१,२४५	३	१	१६	१	२	१
४९३	८०१६२९	सुवर्ण गाँउपालिका	०	२२२,४१५	२२२,४१५	०	०	२१८,६५९	२,१५२	१,६०४	३	१	१६	१	२	१
४९४	८०१६३०	छिपहरमाई गाउँपालिका	०	२११,९६५	२११,९६५	०	०	२०९,३३०	१,४०७	१,२२८	३	१	१६	१	२	१
४९५	८०१६३१	जगरनाथपुर गाउँपालिका	०	२५७,६६८	२५७,६६८	०	०	२५४,९६७	१,५३९	१,१६२	३	१	१६	१	२	१
४९६	८०१६३२	धोबीनी गाउँपालिका	०	१७२,८९७	१७२,८९७	०	०	१७०,५४९	१,३०९	१,०३९	३	१	१६	१	२	१
४९७	८०१६३३	पकाहा मैनपुर गाउँपालिका	०	१८८,७९९	१८८,७९९	०	०	१८६,०२८	१,४९८	१,२७३	३	१	१६	१	२	१
४९८	८०१६३४	पटेर्वा सुगौली गाउँपालिका	०	२८३,१५३	२८३,१५३	०	०	२७९,५०८	२,०८१	१,५६४	३	१	१६	१	२	१
४९९	८०१६३५	पर्सागढी गाउँपालिका	०	२६४,२९४	२६४,२९४	०	०	२६१,६९८	१,६३६	९६०	३	१	१६	१	२	१
५००	८०१६३६	बहुदरमाई गाउँपालिका	०	२६६,४९४	२६६,४९४	०	०	२६२,५८७	२,७६५	१,१४२	३	१	१६	१	२	१
५०१	८०१६३७	बेलवा गाउँपालिका	०	२५४,४८७	२५४,४८७	०	०	२४८,६२९	२,७२०	३,१३८	३	१	१६	१	२	१
५०२	८०१६३८	बिन्दबासिनी गाउँपालिका	०	२१५,८३९	२१५,८३९	०	०	२०५,३९७	३,९११	६,५३१	३	१	१६	१	२	१
५०३	८०१६३९	सखुवा प्रसौनी गाउँपालिका	०	२६३,१६१	२६३,१६१	०	०	२६०,२६०	१,५४०	१,३६१	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैङ्गिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५०४	८०१६४०	सुवर्णपुर गाउँपालिका	०	२६३,५८८	२६३,५८८	०	०	२६०,६५३	१,५५३	१,३८२	३	१	१६	१	२	१
५०५	८०१६४१	इच्छाकामना गाउँपालिका	०	२९८,२९५	२९८,२९५	०	०	२८८,५७२	३,१५२	६,५७१	३	१	१६	१	२	१
५०६	८०१६४२	सुस्ता गाउँपालिका	०	२८५,९९३	२८५,९९३	०	०	२७९,६८१	२,६३२	३,६८०	३	१	१६	१	२	१
५०७	८०१६४३	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	०	२८९,७९२	२८९,७९२	०	०	२७३,८५१	५,५०३	१०,४३८	३	१	१६	१	२	१
५०८	८०१६४४	प्रतापपुर गाउँपालिका	०	३२३,२५४	३२३,२५४	०	०	३१९,४५९	१,६२३	२,१७२	३	१	१६	१	२	१
५०९	८०१६४५	बुङ्दीकाली गाउँपालिका	०	२१६,५४२	२१६,५४२	०	०	२१२,२५४	१,७४९	२,५३९	३	१	१६	१	२	१
५१०	८०१६४६	बुलिङटार गाउँपालिका	०	२३९,६८७	२३९,६८७	०	०	२३४,६६२	२,०३८	२,९८७	३	१	१६	१	२	१
५११	८०१६४७	विनयी गाउँपालिका	०	३१३,१९१	३१३,१९१	०	०	३०४,१६०	३,२३८	५,७९३	३	१	१६	१	२	१
५१२	८०१६४८	सरावल गाउँपालिका	०	२७४,५२७	२७४,५२७	०	०	२७०,९००	१,५९२	२,०३५	३	१	१६	१	२	१
५१३	८०१६४९	हुप्सेकोट गाउँपालिका	०	२५९,०४६	२५९,०४६	०	०	२५४,१०७	१,८९९	३,०४०	३	१	१६	१	२	१
५१४	८०१६५०	ओमसतिया गाउँपालिका	०	२३२,४३०	२३२,४३०	०	०	२२७,७५४	२,१४२	२,५३४	३	१	१६	१	२	१
५१५	८०१६५१	कन्चन गाउँपालिका	०	२२४,८७८	२२४,८७८	०	०	२२०,३७७	१,९७०	२,५३१	३	१	१६	१	२	१
५१६	८०१६५२	कोटहीमाई गाउँपालिका	०	२६७,७३९	२६७,७३९	०	०	२६३,४४३	२,२४०	२,०५६	३	१	१६	१	२	१
५१७	८०१६५३	गैडहवा गाउँपालिका	०	३४६,६४५	३४६,६४५	०	०	३४१,४६२	२,४५४	२,७२९	३	१	१६	१	२	१
५१८	८०१६५४	मर्चवारी गाउँपालिका	०	२५६,४२३	२५६,४२३	०	०	२५२,९५५	१,९४०	१,५२८	३	१	१६	१	२	१
५१९	८०१६५५	मायादेवी गाउँपालिका	०	२९८,२२६	२९८,२२६	०	०	२९३,३७५	२,३३२	२,५१९	३	१	१६	१	२	१
५२०	८०१६५६	रोहिणी गाउँपालिका	०	२७०,९३८	२७०,९३८	०	०	२६५,९४४	२,२१४	२,७८०	३	१	१६	१	२	१
५२१	८०१६५७	शुद्धोधन गाउँपालिका	०	२४६,२१७	२४६,२१७	०	०	२४१,९५५	१,९४४	२,३१८	३	१	१६	१	२	१
५२२	८०१६५८	सम्मरीमाई गाउँपालिका	०	२६१,६२४	२६१,६२४	०	०	२५६,८९७	२,१२२	२,६०५	३	१	१६	१	२	१
५२३	८०१६५९	सियारी गाउँपालिका	०	२६८,६८१	२६८,६८१	०	०	२६३,३६१	२,२७९	३,०४१	३	१	१६	१	२	१
५२४	८०१६६०	मायादेवी गाउँपालिका	०	३२८,७२२	३२८,७२२	०	०	३२३,७५७	२,५७९	२,३८६	३	१	१६	१	२	१
५२५	८०१६६१	यसोधरा गाउँपालिका	०	२८९,४९८	२८९,४९८	०	०	२८४,३९४	२,८५३	२,२५१	३	१	१६	१	२	१
५२६	८०१६६२	विजयनगर गाउँपालिका	०	३०४,७७९	३०४,७७९	०	०	२९९,६६०	२,५७१	२,५४८	३	१	१६	१	२	१
५२७	८०१६६३	शुद्धोधन गाउँपालिका	०	३२८,९३५	३२८,९३५	०	०	३१६,५१४	४,९२९	७,४९२	३	१	१६	१	२	१
५२८	८०१६६४	छत्रदेव गाउँपालिका	०	२८५,८२८	२८५,८२८	०	०	२८०,१३२	२,५३५	३,१६१	३	१	१६	१	२	१
५२९	८०१६६५	पाणिनी गाउँपालिका	०	३३९,८७०	३३९,८७०	०	०	३३३,१४७	३,०९७	३,६२६	३	१	१६	१	२	१
५३०	८०१६६६	मालारानी गाउँपालिका	०	३३७,६०१	३३७,६०१	०	०	३२९,६१०	३,२४५	४,७४६	३	१	१६	१	२	१
५३१	८०१६६७	तिनाउ गाउँपालिका	०	२६२,३६५	२६२,३६५	०	०	२५५,८१२	२,५७९	३,९७४	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५३२	८०१६६८	निस्दी गाउँपालिका	०	३२८,८५८	३२८,८५८	०	०	३२१,९५६	२,७६१	४,१४१	३	१	१६	१	२	१
५३३	८०१६६९	पूर्वखोला गाउँपालिका	०	२४५,३९३	२४५,३९३	०	०	२४०,५५३	२,२००	२,६४०	३	१	१६	१	२	१
५३४	८०१६७०	बगनासकाली गाउँपालिका	०	२९२,३७१	२९२,३७१	०	०	२७२,३६७	७,२२१	१२,७८३	३	१	१६	१	२	१
५३५	८०१६७१	माथागढी गाउँपालिका	०	२९८,८१५	२९८,८१५	०	०	२९२,४१६	२,८०५	३,५९४	३	१	१६	१	२	१
५३६	८०१६७२	रम्भा गाउँपालिका	०	२३५,३५३	२३५,३५३	०	०	२२९,९२८	२,२१४	३,२११	३	१	१६	१	२	१
५३७	८०१६७३	रिब्दीकोट गाउँपालिका	०	२९४,०५३	२९४,०५३	०	०	२८७,८६४	२,६३०	३,५५९	३	१	१६	१	२	१
५३८	८०१६७४	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	०	३३५,५४२	३३५,५४२	०	०	३२६,८२२	३,३७७	५,३४३	३	१	१६	१	२	१
५३९	८०१६७५	इस्मा गाउँपालिका	०	२४५,७३०	२४५,७३०	०	०	२४१,१७६	२,१०७	२,४४७	३	१	१६	१	२	१
५४०	८०१६७६	कालीगण्डकी गाउँपालिका	०	२३७,०६७	२३७,०६७	०	०	२३२,५०४	१,९१६	२,६४७	३	१	१६	१	२	१
५४१	८०१६७७	गुल्मीदरबार गाउँपालिका	०	२३१,४९२	२३१,४९२	०	०	२२७,६३१	१,६८६	२,१७५	३	१	१६	१	२	१
५४२	८०१६७८	चन्द्रकोट गाउँपालिका	०	२५४,३७२	२५४,३७२	०	०	२४९,४१०	२,४५०	२,५१२	३	१	१६	१	२	१
५४३	८०१६७९	छत्रकोट गाउँपालिका	०	२४५,३४८	२४५,३४८	०	०	२४१,२४९	१,७४४	२,३५५	३	१	१६	१	२	१
५४४	८०१६८०	धुर्कोट गाउँपालिका	०	२७६,२५६	२७६,२५६	०	०	२७०,९२९	२,२३०	३,०९७	३	१	१६	१	२	१
५४५	८०१६८१	मदाने गाउँपालिका	०	२६६,६३१	२६६,६३१	०	०	२६१,४२९	२,३८५	२,८१७	३	१	१६	१	२	१
५४६	८०१६८२	मालिका गाउँपालिका	०	२७५,०९१	२७५,०९१	०	०	२७०,०६१	२,२९३	२,७३७	३	१	१६	१	२	१
५४७	८०१६८३	रुरु गाउँपालिका	०	२३४,८५५	२३४,८५५	०	०	२३०,२९९	१,७०६	२,८५०	३	१	१६	१	२	१
५४८	८०१६८४	सत्यवती गाउँपालिका	०	२७२,५५२	२७२,५५२	०	०	२६७,४४१	२,१६६	२,९४५	३	१	१६	१	२	१
५४९	८०१६८५	अर्जुनचौपारी गाउँपालिका	०	२०३,९५४	२०३,९५४	०	०	१९९,७२६	२,२८७	१,९४१	३	१	१६	१	२	१
५५०	८०१६८६	आँधिखोला गाउँपालिका	०	२२८,८६२	२२८,८६२	०	०	२२३,६६९	२,६५७	२,५३६	३	१	१६	१	२	१
५५१	८०१६८७	कालीगण्डकी गाउँपालिका	०	२५३,५११	२५३,५११	०	०	२४७,४८८	२,८५६	३,१६७	३	१	१६	१	२	१
५५२	८०१६८८	फेदीखोला गाउँपालिका	०	१८२,२११	१८२,२११	०	०	१७७,१५९	२,३९३	२,६५९	३	१	१६	१	२	१
५५३	८०१६८९	बिरुवा गाउँपालिका	०	२६८,१२३	२६८,१२३	०	०	२६१,९९२	२,९९४	३,१३७	३	१	१६	१	२	१
५५४	८०१६९०	हरिनास गाउँपालिका	०	२२६,५९६	२२६,५९६	०	०	२१५,०६९	४,६२७	६,९००	३	१	१६	१	२	१
५५५	८०१६९१	आँबुखैरेनी गाउँपालिका	०	२४६,९६३	२४६,९६३	०	०	२४३,१६७	१,६२०	२,१७६	३	१	१६	१	२	१
५५६	८०१६९२	ऋषिङ्ग गाउँपालिका	०	३७०,६९७	३७०,६९७	०	०	३६५,५३८	२,२०७	२,९५२	३	१	१६	१	२	१
५५७	८०१६९३	घिरिङ गाउँपालिका	०	२७६,९४९	२७६,९४९	०	०	२७३,४११	१,७४६	१,७९२	३	१	१६	१	२	१
५५८	८०१६९४	देवघाट गाउँपालिका	०	२४६,५८८	२४६,५८८	०	०	२४३,०३१	१,५८८	१,९६९	३	१	१६	१	२	१
५५९	८०१६९५	म्याग्दे गाउँपालिका	०	२४८,३८८	२४८,३८८	०	०	२४४,९०२	१,५१७	१,९६९	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५६०	८०१६९६	बन्दिपुर गाउँपालिका	०	२५४,२९६	२५४,२९६	०	०	२५०,१६७	१,६८८	२,४४१	३	१	१६	१	२	१
५६१	८०१६९७	अजिरकोट गाउँपालिका	०	२१६,३१३	२१६,३१३	०	०	२१२,१८६	२,४६७	१,६६०	३	१	१६	१	२	१
५६२	८०१६९८	आरूघाट गाउँपालिका	०	२७६,२२१	२७६,२२१	०	०	२७१,८०६	२,४०१	२,०१४	३	१	१६	१	२	१
५६३	८०१६९९	गण्डकी गाउँपालिका	०	२६९,८७२	२६९,८७२	०	०	२६५,०५०	२,५५२	२,२७०	३	१	१६	१	२	१
५६४	८०१७००	चुमनुव्री गाउँपालिका	०	१६७,७३०	१६७,७३०	०	०	१६५,०२८	१,७२२	९८०	३	१	१६	१	२	१
५६५	८०१७०१	धार्चे गाउँपालिका	०	२०१,२९६	२०१,२९६	०	०	१९७,९५८	१,९३०	१,४०८	३	१	१६	१	२	१
५६६	८०१७०२	भिमसेन गाउँपालिका	०	२६७,१४०	२६७,१४०	०	०	२६१,७३६	२,७४४	२,६६०	३	१	१६	१	२	१
५६७	८०१७०३	शहिद लखन गाउँपालिका	०	३००,०६५	३००,०६५	०	०	२९३,८२२	३,४१५	२,८२८	३	१	१६	१	२	१
५६८	८०१७०४	सिरानचोक गाउँपालिका	०	३००,५८७	३००,५८७	०	०	२९४,५७०	३,१६६	२,८५१	३	१	१६	१	२	१
५६९	८०१७०५	सुलीकोट गाउँपालिका	०	३००,७८५	३००,७८५	०	०	२९२,६००	४,०६३	४,१२२	३	१	१६	१	२	१
५७०	८०१७०६	चामे गाउँपालिका	०	१४६,०९०	१४६,०९०	०	०	१४४,४८०	७२२	८८८	३	१	१६	१	२	१
५७१	८०१७०७	नार्फु गाउँपालिका	०	११२,००४	११२,००४	०	०	१११,०८७	४७७	४४०	३	१	१६	१	२	१
५७२	८०१७०८	नाशोङ गाउँपालिका	०	१४२,५९२	१४२,५९२	०	०	१४०,३६१	१,१५७	१,०७४	३	१	१६	१	२	१
५७३	८०१७०९	नेस्याङ गाउँपालिका	०	१६१,०७१	१६१,०७१	०	०	१५२,८६६	३,१६०	५,०४५	३	१	१६	१	२	१
५७४	८०१७१०	क्व्होलासोथार गाउँपालिका	०	१९९,८६५	१९९,८६५	०	०	१९६,५८८	१,८२९	१,४४८	३	१	१६	१	२	१
५७५	८०१७११	दूधपोखरी गाउँपालिका	०	१८९,१८९	१८९,१८९	०	०	१८६,११५	१,५३६	१,५३८	३	१	१६	१	२	१
५७६	८०१७१२	दोर्दी गाउँपालिका	०	२८८,५९२	२८८,५९२	०	०	२८४,८६०	१,२२८	२,५०४	३	१	१६	१	२	१
५७७	८०१७१३	मर्स्याङदी गाउँपालिका	०	२९४,१४२	२९४,१४२	०	०	२८८,१४७	३,३४२	२,६५३	३	१	१६	१	२	१
५७८	८०१७१४	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	०	२७९,५००	२७९,५००	०	०	२७२,५०४	३,२३५	३,७६१	३	१	१६	१	२	१
५७९	८०१७१५	माछापुछ्रे गाउँपालिका	०	३०६,५५३	३०६,५५३	०	०	३००,०२६	३,३४०	३,१८७	३	१	१६	१	२	१
५८०	८०१७१६	मादी गाउँपालिका	०	३२२,२८३	३२२,२८३	०	०	३१५,८२३	३,३६६	३,०९४	३	१	१६	१	२	१
५८१	८०१७१७	रूपा गाउँपालिका	०	२०९,१४६	२०९,१४६	०	०	२०४,७३२	२,३९२	२,०२२	३	१	१६	१	२	१
५८२	८०१७१८	जलजला गाउँपालिका	०	३०४,१९३	३०४,१९३	०	०	२८६,७७८	६,०९४	११,३२१	३	१	१६	१	२	१
५८३	८०१७१९	पैयूं गाउँपालिका	०	२१७,६४८	२१७,६४८	०	०	२१४,३१६	१,५५६	१,७७६	३	१	१६	१	२	१
५८४	८०१७२०	महाशिला गाउँपालिका	०	१९८,८६९	१९८,८६९	०	०	१९५,२५८	१,६५७	१,९५४	३	१	१६	१	२	१
५८५	८०१७२१	मोदी गाउँपालिका	०	२९५,७०८	२९५,७०८	०	०	२८९,५२५	२,५४५	३,६३८	३	१	१६	१	२	१
५८६	८०१७२२	विहादी गाउँपालिका	०	२१०,५५१	२१०,५५१	०	०	२०६,०५७	१,८६८	२,६२६	३	१	१६	१	२	१
५८७	८०१७२३	काठेखोला गाउँपालिका	०	२९४,३१९	२९४,३१९	०	०	२८७,५२८	३,१९५	३,५९६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
५८८	८०१७२४	तमानखोला गाउँपालिका	०	१६२,६३४	१६२,६३४	०	०	१५७,८९१	२,५०१	२,२४२	३	१	१६	१	२	१
५८९	८०१७२५	ताराखोला गाउँपालिका	०	१७२,१९६	१७२,१९६	०	०	१६८,१६४	२,२२८	१,८०४	३	१	१६	१	२	१
५९०	८०१७२६	निसीखोला गाउँपालिका	०	२७५,१२२	२७५,१२२	०	०	२७०,०२४	२,६०१	२,४९७	३	१	१६	१	२	१
५९१	८०१७२७	वडिगाड गाउँपालिका	०	३३१,९५१	३३१,९५१	०	०	३२४,७८९	३,५५१	३,६११	३	१	१६	१	२	१
५९२	८०१७२८	वरेङ गाउँपालिका	०	१९६,३४२	१९६,३४२	०	०	१९१,२५७	२,७८०	२,३०५	३	१	१६	१	२	१
५९३	८०१७२९	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	०	२२२,६८७	२२२,६८७	०	०	२१७,९७५	२,५३१	२,१८१	३	१	१६	१	२	१
५९४	८०१७३०	धवलागिरी गाउँपालिका	०	२५३,०२७	२५३,०२७	०	०	२४८,२१६	२,३२४	२,४८७	३	१	१६	१	२	१
५९५	८०१७३१	मंगला गाउँपालिका	०	२२१,७८३	२२१,७८३	०	०	२१६,२६१	२,५२७	२,९९५	३	१	१६	१	२	१
५९६	८०१७३२	मालिका गाउँपालिका	०	२४८,०४१	२४८,०४१	०	०	२४२,७१४	२,५९१	२,७३६	३	१	१६	१	२	१
५९७	८०१७३३	रघुगंगा गाउँपालिका	०	२४७,५५२	२४७,५५२	०	०	२४२,३५९	२,६१७	२,५७६	३	१	१६	१	२	१
५९८	८०१७३४	घरपझोङ गाउँपालिका	०	१६४,२५४	१६४,२५४	०	०	१६१,९५५	१,१७४	१,१२५	३	१	१६	१	२	१
५९९	८०१७३५	थासाङ गाउँपालिका	०	१५९,८१४	१५९,८१४	०	०	१५६,७७२	१,३९३	१,६४९	३	१	१६	१	२	१
६००	८०१७३६	दालोमे गाउँपालिका	०	१२२,०१३	१२२,०१३	०	०	१२०,२९०	७६१	९६२	३	१	१६	१	२	१
६०१	८०१७३७	लोमन्थाङ गाउँपालिका	०	१३०,१८१	१३०,१८१	०	०	१२८,४६०	७६०	९६१	३	१	१६	१	२	१
६०२	८०१७३८	वाह्रगाउँ मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका	०	१३९,५८९	१३९,५८९	०	०	१३७,४३८	८६१	१,२९०	३	१	१६	१	२	१
६०३	८०१७३९	खत्याड गाउँपालिका	०	२६७,७१५	२६७,७१५	०	०	२६१,११०	३,९९३	२,६१२	३	१	१६	१	२	१
६०४	८०१७४०	मुगुमकार्मारोंग गाउँपालिका	०	१६०,०५७	१६०,०५७	०	०	१५६,९७९	२,०९१	९८७	३	१	१६	१	२	१
६०५	८०१७४१	सोरु गाउँपालिका	०	२३६,४६५	२३६,४६५	०	०	२२९,७९४	४,२१४	२,४५७	३	१	१६	१	२	१
६०६	८०१७४२	काईके गाउँपालिका	०	१२७,३७२	१२७,३७२	०	०	१२५,१७०	१,३४३	८५९	३	१	१६	१	२	१
६०७	८०१७४३	छार्का ताङसोङ गाउँपालिका	०	१३२,५६०	१३२,५६०	०	०	१२४,९६९	३,०८५	४,५०६	३	१	१६	१	२	१
६०८	८०१७४४	जगदुल्ला गाउँपालिका	०	१३०,३५८	१३०,३५८	०	०	१२८,२४८	१,२००	९१०	३	१	१६	१	२	१
६०९	८०१७४५	डोल्पो बुद्ध गाउँपालिका	०	११२,१४६	११२,१४६	०	०	११०,९२५	९२८	२९३	३	१	१६	१	२	१
६१०	८०१७४६	मुड्केचुला गाउँपालिका	०	१४३,६८८	१४३,६८८	०	०	१३८,६३८	२,९००	२,१५०	३	१	१६	१	२	१
६११	८०१७४७	शे फोक्सुन्डो गाउँपालिका	०	१२१,५२८	१२१,५२८	०	०	११९,५५०	१,३१८	६६०	३	१	१६	१	२	१
६१२	८०१७४८	अदानचुली गाउँपालिका	०	१४४,९१०	१४४,९१०	०	०	१३९,६८२	२,९०८	२,३२०	३	१	१६	१	२	१
६१३	८०१७४९	खार्पुनाथ गाउँपालिका	०	१५०,८४६	१५०,८४६	०	०	१४८,२८२	१,१९३	१,३७१	३	१	१६	१	२	१
६१४	८०१७५०	चंखेली गाउँपालिका	०	१५४,८००	१५४,८००	०	०	१५१,५३८	१,५४८	१,७१४	३	१	१६	१	२	१
६१५	८०१७५१	ताँजाकोट गाउँपालिका	०	१३५,७९६	१३५,७९६	०	०	१३३,३८९	१,१६८	१,२३९	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
६१६	८०१७५२	नाम्खा गाउँपालिका	०	१५६,५४६	१५६,५४६	०	०	१४७,०५१	३,४४४	६,०५१	३	१	१६	१	२	१
६१७	८०१७५३	सर्केगाड गाउँपालिका	०	२०५,३९२	२०५,३९२	०	०	२००,२१०	२,९३०	२,२५२	३	१	१६	१	२	१
६१८	८०१७५४	सिमकोट गाउँपालिका	०	२४०,८४०	२४०,८४०	०	०	२३६,१९३	२,६७०	१,९७७	३	१	१६	१	२	१
६१९	८०१७५५	कनकासुन्दरी गाउँपालिका	०	२०२,९४६	२०२,९४६	०	०	१९९,३९७	२,०२९	१,५२०	३	१	१६	१	२	१
६२०	८०१७५६	गुठिचौर गाउँपालिका	०	१६३,६०७	१६३,६०७	०	०	१६१,३४७	१,३२०	९४०	३	१	१६	१	२	१
६२१	८०१७५७	तातोपानी गाउँपालिका	०	२३१,८४९	२३१,८४९	०	०	२२७,२८०	२,८७५	१,६९४	३	१	१६	१	२	१
६२२	८०१७५८	तिला गाउँपालिका	०	२०४,७१३	२०४,७१३	०	०	२००,८५८	२,१८०	१,६७५	३	१	१६	१	२	१
६२३	८०१७५९	पातारासी गाउँपालिका	०	२२३,६२७	२२३,६२७	०	०	२१८,१११	३,१९५	२,३२१	३	१	१६	१	२	१
६२४	८०१७६०	सिंजा गाउँपालिका	०	१७९,७९५	१७९,७९५	०	०	१७६,९०५	१,४४४	१,४४६	३	१	१६	१	२	१
६२५	८०१७६१	हिमा गाउँपालिका	०	१७०,८१०	१७०,८१०	०	०	१६७,५३९	१,५८९	१,६८२	३	१	१६	१	२	१
६२६	८०१७६२	कालिका गाउँपालिका	०	१८७,०३५	१८७,०३५	०	०	१८३,७८५	१,६०७	१,६४३	३	१	१६	१	२	१
६२७	८०१७६३	नरहरिनाथ गाउँपालिका	०	२६१,८९८	२६१,८९८	०	०	२५६,२२६	२,७२२	२,९५०	३	१	१६	१	२	१
६२८	८०१७६४	पचालझरना गाउँपलिका	०	१९१,८९६	१९१,८९६	०	०	१८७,९७९	२,०६४	१,८५३	३	१	१६	१	२	१
६२९	८०१७६५	पलाता गाउँपालिका	०	२२१,२४०	२२१,२४०	०	०	२१७,३२९	२,१४६	१,७६५	३	१	१६	१	२	१
६३०	८०१७६६	महावै गाउँपालिका	०	१६७,६७५	१६७,६७५	०	०	१६०,१५०	३,००१	४,५२४	३	१	१६	१	२	१
६३१	८०१७६७	सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका	०	१८६,७८४	१८६,७८४	०	०	१८२,६४४	२,००२	२,१३८	३	१	१६	१	२	१
६३२	८०१७६८	त्रिवेणी गाउँपालिका	०	२४०,९५८	२४०,९५८	०	०	२३४,९०४	२,५९४	३,४६०	३	१	१६	१	२	१
६३३	८०१७६९	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	०	२८८,७६१	२८८,७६१	०	०	२८३,८२४	२,२४२	२,६९५	३	१	१६	१	२	१
६३४	८०१७७०	बाँफिकोट गाउँपालिका	०	२६१,७३४	२६१,७३४	०	०	२५६,२४१	२,४६९	३,०२४	३	१	१६	१	२	१
६३५	८०१७७१	भूमे गाउँपालिका	०	२५८,०४४	२५८,०४४	०	०	२५२,८१६	२,४५३	२,७७५	३	१	१६	१	२	१
६३६	८०१७७२	सानीभेरी गाउँपालिका	०	२६९,१२७	२६९,१२७	०	०	२६२,८५४	२,७७३	३,५००	३	१	१६	१	२	१
६३७	८०१७७३	सिस्ने गाउँपालिका	०	२४४,९०१	२४४,९०१	०	०	२३९,८८५	२,३२०	२,६९६	३	१	१६	१	२	१
६३८	८०१७७४	त्रिवेणी गाउँपालिका	०	२७७,९२०	२७७,९२०	०	०	२७१,८८१	२,८००	३,२३९	३	१	१६	१	२	१
६३९	८०१७७५	थवाङ गाउँपालिका	०	१६५,०५१	१६५,०५१	०	०	१६१,६४८	१,६१५	१,७८८	३	१	१६	१	२	१
६४०	८०१७७६	दुईखोली गाउँपालिका	०	२४२,०२७	२४२,०२७	०	०	२३६,७२४	२,५७१	२,७३२	३	१	१६	१	२	१
६४१	८०१७७७	माडी गाउँपालिका	०	२४९,६६६	२४९,६६६	०	०	२३५,५२१	५,२०६	८,९३९	३	१	१६	१	२	१
६४२	८०१७७८	रुन्टीगढी गाउँपालिका	०	३१६,५२३	३१६,५२३	०	०	३०९,७४०	३,२२३	३,५६०	३	१	१६	१	२	१
६४३	८०१७७९	लुङग्री गाउँपालिका	०	२४८,१७९	२४८,१७९	०	०	२४२,२४७	२,८२७	३,१०५	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
६४४	८०१७८०	सुकिदह गाउँपालिका	०	२३३,९२८	२३३,९२८	०	०	२२७,९२४	२,९००	३,१०४	३	१	१६	१	२	१
६४५	८०१७८१	सुनछहरी गाउँपालिका	०	२२५,२९३	२२५,२९३	०	०	२१९,६१९	२,४९५	३,१७९	३	१	१६	१	२	१
६४६	८०१७८२	सुवर्णावती गाउँपालिका	०	३०७,९५१	३०७,९५१	०	०	२९८,९००	३,८२९	५,२२२	३	१	१६	१	२	१
६४७	८०१७८३	ऐरावती गाउँपालिका	०	२४५,७०१	२४५,७०१	०	०	२४०,४७९	२,४३८	२,७८४	३	१	१६	१	२	१
६४८	८०१७८४	गौमुखी गाउँपालिका	०	२७१,८७०	२७१,८७०	०	०	२६६,५६३	२,५९४	२,७१३	३	१	१६	१	२	१
६४९	८०१७८५	झिमरुक गाउँपालिका	०	२९२,८९३	२९२,८९३	०	०	२८०,२९४	४,९२१	७,६७८	३	१	१६	१	२	१
६५०	८०१७८६	नौबहिनी गाउँपालिका	०	३१७,४५५	३१७,४५५	०	०	३१२,९१०	१,४८७	३,०५८	३	१	१६	१	२	१
६५१	८०१७८७	मल्लरानी गाउँपालिका	०	१९६,२५३	१९६,२५३	०	०	१९१,१९६	२,३१२	२,७४५	३	१	१६	१	२	१
६५२	८०१७८८	माण्डवी गाउँपालिका	०	१९०,२३४	१९०,२३४	०	०	१८५,६३०	३,१०८	१,४९६	३	१	१६	१	२	१
६५३	८०१७८९	सरुमारानी गाउँपालिका	०	२१२,१०१	२१२,१०१	०	०	२०८,२०८	२,०३१	१,८६२	३	१	१६	१	२	१
६५४	८०१७९०	गढवा गाउँपालिका	०	३३०,७७१	३३०,७७१	०	०	३२६,३३१	१,९८६	२,४५४	३	१	१६	१	२	१
६५५	८०१७९१	दंगीशरण गाउँपालिका	०	२०४,८७३	२०४,८७३	०	०	२०१,६८६	१,५४७	१,६४०	३	१	१६	१	२	१
६५६	८०१७९२	बंगलाचुली गाउँपालिका	०	२९५,१८०	२९५,१८०	०	०	२८५,५१९	३,६०३	६,०५८	३	१	१६	१	२	१
६५७	८०१७९३	बबई गाउँपालिका	०	२९३,८३०	२९३,८३०	०	०	२८६,०६६	२,९७०	४,७९४	३	१	१६	१	२	१
६५८	८०१७९४	राजपुर गाउँपालिका	०	२८५,५३६	२८५,५३६	०	०	२८०,९७५	१,९८२	२,५७९	३	१	१६	१	२	१
६५९	८०१७९५	रासी गाउँपालिका	०	३०९,६२४	३०९,६२४	०	०	३०४,५५८	२,०९५	२,९७१	३	१	१६	१	२	१
६६०	८०१७९६	शान्तिनगर गाउँपालिका	०	२४०,२३१	२४०,२३१	०	०	२३५,८५१	१,८७५	२,५०५	३	१	१६	१	२	१
६६१	८०१७९७	कपुरकोट गाउँपालिका	०	२३८,१५२	२३८,१५२	०	०	२२३,७७४	५,१६४	९,२१४	३	१	१६	१	२	१
६६२	८०१७९८	कालिमाटी गाउँपालिका	०	२८०,२४७	२८०,२४७	०	०	२७५,३९३	२,०१७	२,८३७	३	१	१६	१	२	१
६६३	८०१७९९	कुमाखमालिका गाउँपालिका	०	२७५,६४७	२७५,६४७	०	०	२७१,०२१	२,०३६	२,५९०	३	१	१६	१	२	१
६६४	८०१८००	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	०	२५३,२४९	२५३,२४९	०	०	२४८,२९७	२,१२४	२,८२८	३	१	१६	१	२	१
६६५	८०१८०१	ढोरचौर गाउँपालिका	०	१८०,५४४	१८०,५४४	०	०	१७७,२०९	१,२८०	२,०५५	३	१	१६	१	२	१
६६६	८०१८०२	त्रिवेणी गाउँपालिका	०	२००,५८८	२००,५८८	०	०	१९६,८७८	१,५७७	२,१३३	३	१	१६	१	२	१
६६७	८०१८०३	दार्मा गाउँपालिका	०	२१८,८९३	२१८,८९३	०	०	२१३,६३१	२,११७	३,१४५	३	१	१६	१	२	१
६६८	८०१८०४	खजुरा गाउँपालिका	०	३९८,९९७	३९८,९९७	०	०	३७९,८३२	७,२३५	११,९३०	३	१	१६	१	२	१
६६९	८०१८०५	जानकी गाउँपालिका	०	२६८,७३७	२६८,७३७	०	०	२६३,६५२	२,६४८	२,४३७	३	१	१६	१	२	१
६७०	८०१८०६	डुडुवा गाउँपालिका	०	२८५,६८०	२८५,६८०	०	०	२८१,००४	२,४८९	२,१८७	३	१	१६	१	२	१
६७१	८०१८०७	नरैनापुर गाउँपालिका	०	३०९,०१३	३०९,०१३	०	०	३०३,४१४	३,०३१	२,५६८	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
६७२	८०१८०८	बैजनाथ गाउँपालिका	०	३६६,७२८	३६६,७२८	०	०	३६१,२२९	२,६२०	२,८७९	३	१	१६	१	२	१
६७३	८०१८०९	राप्तीसोनारी गाउँपालिका	०	५४३,४५४	५४३,४५४	०	०	५३४,१९५	४,३१८	४,९४१	३	१	१६	१	२	१
६७४	८०१८१०	गेरुवा गाउँपालिका	०	२९२,४५२	२९२,४५२	०	०	२८७,४१७	२,७७६	२,२५९	३	१	१६	१	२	१
६७५	८०१८११	बढैयाताल गाउँपालिका	०	३६०,२६७	३६०,२६७	०	०	३५४,००२	२,९९५	३,२७०	३	१	१६	१	२	१
६७६	८०१८१२	चिङ्गाड गाउँपालिका	०	२२२,२९०	२२२,२९०	०	०	२१७,५५८	२,०१५	२,७१७	३	१	१६	१	२	१
६७७	८०१८१३	चौकुने गाउँपालिका	०	३०९,५७७	३०९,५७७	०	०	३०४,५१५	१,९८९	३,०७३	३	१	१६	१	२	१
६७८	८०१८१४	बराहताल गाउँपालिका	०	३१६,२०३	३१६,२०३	०	०	३१०,२८२	२,४८४	३,४३७	३	१	१६	१	२	१
६७९	८०१८१५	सिम्ता गाउँपालिका	०	३२३,२९०	३२३,२९०	०	०	३१६,६३४	२,६९९	३,९५७	३	१	१६	१	२	१
६८०	८०१८१६	कुसे गाउँपालिका	०	२७९,९५८	२७९,९५८	०	०	२७४,४९२	२,४३४	३,०३२	३	१	१६	१	२	१
६८१	८०१८१७	जुनीचाँदे गाउँपालिका	०	२८२,४३१	२८२,४३१	०	०	२७६,३९६	२,८४७	३,१८८	३	१	१६	१	२	१
६८२	८०१८१८	बारेकोट गाउँपालिका	०	२६३,१९०	२६३,१९०	०	०	२५८,०७२	२,६०५	२,५१३	३	१	१६	१	२	१
६८३	८०१८१९	शिवालय गाउँपालिका	०	२१४,७३२	२१४,७३२	०	०	२१०,२२३	२,०९०	२,४१९	३	१	१६	१	२	१
६८४	८०१८२०	गुराँस गाउँपालिका	०	२८९,६९८	२८९,६९८	०	०	२८३,०१५	३,१५०	३,५३३	३	१	१६	१	२	१
६८५	८०१८२१	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	०	२३१,०६७	२३१,०६७	०	०	२२६,६८८	२,३२८	२,०५१	३	१	१६	१	२	१
६८६	८०१८२२	डुंगेश्वर गाउँपालिका	०	२०१,५२८	२०१,५२८	०	०	१९६,७१२	२,१९७	२,६१९	३	१	१६	१	२	१
६८७	८०१८२३	नौमुले गाउँपालिका	०	२६९,२४८	२६९,२४८	०	०	२६३,६१३	३,०५१	२,५८४	३	१	१६	१	२	१
६८८	८०१८२४	भगवतीमाई गाउँपालिका	०	२४८,३९०	२४८,३९०	०	०	२४३,८३५	२,२१४	२,३४१	३	१	१६	१	२	१
६८९	८०१८२५	भैरवी गाउँपालिका	०	२४३,२६६	२४३,२६६	०	०	२३८,०००	२,५९७	२,६६९	३	१	१६	१	२	१
६९०	८०१८२६	महाबु गाउँपालिका	०	२३७,१४०	२३७,१४०	०	०	२३२,७५७	२,२८८	२,०९५	३	१	१६	१	२	१
६९१	८०१८२७	कैलारी गाउँपालिका	०	३७५,४२७	३७५,४२७	०	०	३६९,३५२	२,४१५	३,६६०	३	१	१६	१	२	१
६९२	८०१८२८	चुरे गाउँपालिका	०	२५८,२८८	२५८,२८८	०	०	२५३,०००	१,९५८	३,३३०	३	१	१६	१	२	१
६९३	८०१८२९	जानकी गाउँपालिका	०	३७०,६३२	३७०,६३२	०	०	३५४,७३०	५,६१७	१०,२८५	३	१	१६	१	२	१
६९४	८०१८३०	जोशीपुर गाउँपालिका	०	२४८,७८२	२४८,७८२	०	०	२४५,१५५	१,७१९	१,९०८	३	१	१६	१	२	१
६९५	८०१८३१	बर्दगोरिया गाउँपालिका	०	२२४,९५७	२२४,९५७	०	०	२२१,९१३	१,४०५	१,६३९	३	१	१६	१	२	१
६९६	८०१८३२	मोहन्याल गाउँपालिका	०	२९५,४२७	२९५,४२७	०	०	२८८,११६	२,९३१	४,३८०	३	१	१६	१	२	१
६९७	८०१८३३	आदर्श गाउँपालिका	०	२८४,३७१	२८४,३७१	०	०	२७६,१२३	४,८९३	३,३५५	३	१	१६	१	२	१
६९८	८०१८३४	के.आई.सिं. गाउँपालिका	०	२४८,३५९	२४८,३५९	०	०	२४२,२४७	३,५६७	२,५४५	३	१	१६	१	२	१
६९९	८०१८३५	जोरायल गाउँपालिका	०	२९९,३५२	२९९,३५२	०	०	२९२,०३१	४,१०५	३,२१६	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
७००	८०१८३६	पूर्वीचौकी गाउँपालिका	०	२८४,८९६	२८४,८९६	०	०	२७७,०४८	४,४१८	३,४३०	३	१	१६	१	२	१
७०१	८०१८३७	बडीकेदार गाउँपालिका	०	३०३,०३३	३०३,०३३	०	०	२७९,६४०	९,१३४	१४,२५९	३	१	१६	१	२	१
७०२	८०१८३८	बोगटान गाउँपालिका	०	२६५,७३७	२६५,७३७	०	०	२५९,४८७	३,४५६	२,७९४	३	१	१६	१	२	१
७०३	८०१८३९	सायल गाउँपालिका	०	२३७,३२१	२३७,३२१	०	०	२३१,५५८	३,४०१	२,३६२	३	१	१६	१	२	१
७०४	८०१८४०	चौरपाटी गाउँपालिका	०	२९६,५८८	२९६,५८८	०	०	२९०,००५	३,७१८	२,८६५	३	१	१६	१	२	१
७०५	८०१८४१	ढकारी गाउँपालिका	०	३०४,८२७	३०४,८२७	०	०	२९२,०६७	५,५३३	७,२२७	३	१	१६	१	२	१
७०६	८०१८४२	तुर्माखाँद गाउँपालिका	०	३२५,२२८	३२५,२२८	०	०	३१६,२६७	४,३४५	४,६१६	३	१	१६	१	२	१
७०७	८०१८४३	बान्नीगढी जयगढ गाउँपालिका	०	२११,६७६	२११,६७६	०	०	२०६,१५२	३,०६०	२,४६४	३	१	१६	१	२	१
७०८	८०१८४४	मेल्लेख गाउँपालिका	०	२९०,९४७	२९०,९४७	०	०	२८४,३७६	३,६२२	२,९४९	३	१	१६	१	२	१
७०९	८०१८४५	रामारोशन गाउँपालिका	०	३०७,७६२	३०७,७६२	०	०	२९९,८७२	३,९२८	३,९६२	३	१	१६	१	२	१
७१०	८०१८४६	गौमुल गाउँपालिका	०	१६५,३४९	१६५,३४९	०	०	१६१,५५९	१,८७१	१,९१९	३	१	१६	१	२	१
७११	८०१८४७	छेडेदह गाउँपालिका	०	२३३,९६३	२३३,९६३	०	०	२२९,१४४	२,४७६	२,३४३	३	१	१६	१	२	१
७१२	८०१८४८	पाण्डव गुफा गाउँपालिका	०	१५७,६५५	१५७,६५५	०	०	१५४,२३२	१,८७९	१,५४४	३	१	१६	१	२	१
७१३	८०१८४९	स्वामीकार्तिक गाउँपालिका	०	२१४,७८६	२१४,७८६	०	०	२००,८१०	५,४५७	८,५१९	३	१	१६	१	२	१
७१४	८०१८५०	हिमाली गाउँपालिका	०	१८४,१३७	१८४,१३७	०	०	१८१,३५९	१,५३९	१,२३९	३	१	१६	१	२	१
७१५	८०१८५१	काँडा गाउँपालिका	०	१२४,८४७	१२४,८४७	०	०	१२३,२१४	१,०७८	५५५	३	१	१६	१	२	१
७१६	८०१८५२	केदारस्युँ गाँउपालिका	०	२८३,००४	२८३,००४	०	०	२७६,४७७	३,७४९	२,७७८	३	१	१६	१	२	१
७१७	८०१८५३	खप्तडछान्ना गाँउपालिका	०	२२६,७२३	२२६,७२३	०	०	२२२,३०२	२,३०४	२,११७	३	१	१६	१	२	१
७१८	८०१८५४	छबिसपाथिभेरा गाँउपालिका	०	२४७,१९१	२४७,१९१	०	०	२४२,४२५	२,४६५	२,३०१	३	१	१६	१	२	१
७१९	८०१८५५	तलकोट गाँउपालिका	०	२०२,४४९	२०२,४४९	०	०	१९५,६६४	२,९९६	३,७८९	३	१	१६	१	२	१
७२०	८०१८५६	थलारा गाँउपालिका	०	२४४,८६६	२४४,८६६	०	०	२३९,५९७	२,८८६	२,३८३	३	१	१६	१	२	१
७२१	८०१८५७	दुर्गाथली गाँउपालिका	०	१८४,८८९	१८४,८८९	०	०	१८१,१०८	१,९११	१,८७०	३	१	१६	१	२	१
७२२	८०१८५८	मष्टा गाउँपालिका	०	२११,९५७	२११,९५७	०	०	२०७,७१३	२,२३५	२,००९	३	१	१६	१	२	१
७२३	८०१८५९	वित्थडचिर गाँउपालिका	०	२२८,१९९	२२८,१९९	०	०	२२३,४६८	२,५४६	२,१८५	३	१	१६	१	२	१
७२४	८०१८६०	सूर्मा गाउँपालिका	०	१५३,०५७	१५३,०५७	०	०	१५०,६८२	१,२७१	१,१०४	३	१	१६	१	२	१
७२५	८०१८६१	अपिहिमाल गाउँपालिका	०	१५१,६५७	१५१,६५७	०	०	१४९,६३७	१,०३४	९८६	३	१	१६	१	२	१
७२६	८०१८६२	दुहुँ गाउँपालिका	०	१७०,९३३	१७०,९३३	०	०	१६७,९५०	१,४४२	१,५४१	३	१	१६	१	२	१
७२७	८०१८६३	नौगाड गाउँपालिका	०	२३६,२०७	२३६,२०७	०	०	२३२,०५८	१,८४१	२,३०८	३	१	१६	१	२	१

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
७२८	८०१८६४	व्याँस गाउँपालिका	०	१९६,८२४	१९६,८२४	०	०	१९०,६८६	४,६४३	१,४९५	३	१	१६	१	२	१
७२९	८०१८६५	मार्मा गाउँपालिका	०	२४९,२७३	२४९,२७३	०	०	२४५,५५१	१,८७१	१,८५१	३	१	१६	१	२	१
७३०	८०१८६६	मालिकार्जुन गाउँपालिका	०	२२३,८३३	२२३,८३३	०	०	२१८,५९८	२,२३६	२,९९९	३	१	१६	१	२	१
७३१	८०१८६७	लेकम गाउँपालिका	०	२२५,८६७	२२५,८६७	०	०	२२१,१०१	२,११३	२,६५३	३	१	१६	१	२	१
७३२	८०१८६८	डीलासैनी गाउँपालिका	०	२९५,७९२	२९५,७९२	०	०	२८८,७३४	३,६८१	३,३७७	३	१	१६	१	२	१
७३३	८०१८६९	दोगडाकेदार गाउँपालिका	०	३१५,२७९	३१५,२७९	०	०	३०४,८१५	४,७८२	५,६८२	३	१	१६	१	२	१
७३४	८०१८७०	पंचेश्वर गाउँपालिका	०	२३७,७०३	२३७,७०३	०	०	२३२,५८४	२,८५४	२,२६५	३	१	१६	१	२	१
७३५	८०१८७१	शिवनाथ गाउँपालिका	०	२०७,८४२	२०७,८४२	०	०	२०३,३८६	२,८१५	१,६४१	३	१	१६	१	२	१
७३६	८०१८७२	सिगास गाउँपालिका	०	३०३,५५१	३०३,५५१	०	०	२९७,४७१	३,३८३	२,६९७	३	१	१६	१	२	१
७३७	८०१८७३	सुर्नया गाउँपालिका	०	२५६,३४६	२५६,३४६	०	०	२४८,८७७	३,६०९	३,८६०	३	१	१६	१	२	१
७३८	८०१८७४	अजयमेरु गाउँपालिका	०	२५९,७९५	२५९,७९५	०	०	२४४,८३८	६,०१७	८,९४०	३	१	१६	१	२	१
७३९	८०१८७५	आलिताल गाउँपालिका	०	२३९,०६५	२३९,०६५	०	०	२३३,९७१	२,५९४	२,५००	३	१	१६	१	२	१
७४०	८०१८७६	गन्यापधुरा गाउँपालिका	०	१९७,६१२	१९७,६१२	०	०	१९३,५३०	२,२७५	१,८०७	३	१	१६	१	२	१
७४१	८०१८७७	नवदुर्गा गाउँपालिका	०	२३३,९६१	२३३,९६१	०	०	२२८,७२८	२,७९८	२,४३५	३	१	१६	१	२	१
७४२	८०१८७८	भागेश्वर गाउँपालिका	०	२१७,७७६	२१७,७७६	०	०	२१२,८५७	२,४९१	२,४२८	३	१	१६	१	२	१
७४३	८०१८७९	बेलडाँडी गाउँपालिका	०	१९७,४६१	१९७,४६१	०	०	१९४,३०३	१,३४३	१,८१५	३	१	१६	१	२	१
७४४	८०१८८०	लालझाडी गाउँपालिका	०	२२४,४८८	२२४,४८८	०	०	२२१,०८४	१,८६१	१,५४३	३	१	१६	१	२	१
कूल जम्मा			०	२२५,०५४,५९१	२२५,०५४,५९१	०	०	२२०,६३३,४२६	२,०८१,२८५	२,३३९,८८०						

अनुसूची ११
विविध

११.१ अर्थ मन्त्रालय - वित्तीय व्यवस्था (५०२,५०३,५०४)

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरिबी न्युनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	५०२००१	राष्ट्रिय बचत पत्र	१,००८,३८७	१,३०६,७२७	१,२६३,८७२	०	४२,८५५	१,३०६,७२७	०	०	७	१	१	२	३	३
२	५०२००२	विकास ऋण	४,२६२,६८०	१०,९४२,५६७	१०,९३७,५६७	०	५,०००	१०,९४२,५६७	०	०	७	१	१	२	३	३
३	५०२००६	राष्ट्रिय ऋण कमिशन	६९,४३८	१००,०१८	१००,०१८	०	०	१००,०१८	०	०	७	१	१	२	३	३
४	५०२००८	ट्रेजरी बिल	३०,९३१,५२१	३३,९४३,१२३	१३,९४३,१२३	०	२०,०००,०००	३३,९४३,१२३	०	०	७	१	१	२	३	३
५	५०३००१	एशियाली विकास बैंक	१२,६८७,७८७	१४,७३०,७८१	२,२७६,४९१	०	१२,४५४,२९०	१४,७३०,७८१	०	०	७	१	१	२	३	३
६	५०३००२	अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था	८,९०४,५९४	९,६७१,०६८	१,५१५,१६१	०	८,१५५,९०७	९,६७१,०६८	०	०	७	१	१	२	३	३
७	५०३००३	ओपेक ऋण	६७५,१६१	५३४,३१९	७९,३८४	०	४५४,९३५	५३४,३१९	०	०	७	१	१	२	३	३
८	५०३००४	युरोपीय आर्थिक समुदाय	४२,६९३	४४,५९८	३,६१२	०	४०,९८६	४४,५९८	०	०	७	१	१	२	३	३
९	५०३००५	अन्तर्राष्ट्रिय कृषि विकास कोष	५१२,०४३	५३७,९४४	८१,७८६	०	४५६,१५८	५३७,९४४	०	०	७	१	१	२	३	३
१०	५०३००७	नर्डिक विकास कोष	१८५,०७८	१९९,१६३	२४,०८९	०	१७५,०७४	१९९,१६३	०	०	७	१	१	२	३	३
११	५०३००८	अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष	१,९३६,०००	७,३०२,४६९	०	०	७,३०२,४६९	७,३०२,४६९	०	०	७	१	१	२	३	३
१२	५०४००२	जापानी ऋण -१९८७ सम्मको	१,०६०,०८७	५२३,०७७	३,२५८	०	५१९,८१९	५२३,०७७	०	०	७	१	१	२	३	३
१३	५०४००३	जापानी ऋण -१९८८ देखिको	१,२५४,१२०	१,२४९,९४२	१०७,०५६	०	१,१४२,८८६	१,२४९,९४२	०	०	७	१	१	२	३	३
१४	५०४००४	कुवेती ऋण	५९,८८४	६४,३५४	९,५७७	०	५४,७७७	६४,३५४	०	०	७	१	१	२	३	३
१५	५०४००५	साउदी कोष	१९०,०४१	२०३,४०२	१८,९८७	०	१८४,४१५	२०३,४०२	०	०	७	१	१	२	३	३
१६	५०४००६	फ्रान्सेली ऋण	१६९,८४२	१४७,१९७	७,०६१	०	१४०,१३६	१४७,१९७	०	०	७	१	१	२	३	३
१७	५०४००८	बेल्जियम ऋण	१२३,७६७	९५,६४७	०	०	९५,६४७	९५,६४७	०	०	७	१	१	२	३	३
१८	५०४००९	थप व्यवस्था	१,८७७,५९२	१,७६५,२५१	४२८,९१६	०	१,३३६,३३५	१,७६५,२५१	०	०	७	१	१	२	३	३
१९	५०४०१०	अष्ट्रिया	३७,२५२	३८,७२८	०	०	३८,७२८	३८,७२८	०	०	७	१	१	२	३	३
कूल जम्मा			६५,९८७,९६७	८३,४००,३७५	३०,७९९,९५८	०	५२,६००,४१७	८३,४००,३७५	०	०						

११.२ अर्थ मन्त्रालय - विविध (६०१, ६०२)

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व. २०७३/७४ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७४/७५ को विनियोजन				स्रोत			रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य संकेत	गरीबी न्यूनीकरण संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण						
१	६०१०११	निवृत्तिभरण	३२,२००,०००	३८,०००,०००	३८,०००,०००	०	०	३८,०००,०००	०	०	७	१	१	२	३	३
२	६०१०१३	उपदान	९२०,०००	१,५००,०००	१,५००,०००	०	०	१,५००,०००	०	०	७	१	१	२	३	३
३	६०१०१४	संचित बिदा	५,५२०,०००	३,११३,०००	३,११३,०००	०	०	३,११३,०००	०	०	७	१	१	२	३	३
४	६०१०१५	मृत कर्मचारी सहायता	१३८,०००	५००,०००	५००,०००	०	०	५००,०००	०	०	७	१	१	१	३	३
५	६०१०१६	कर्मचारी सुविधा	२३,७०५,५४४	११,१२०,०००	११,१२०,०००	०	०	११,१२०,०००	०	०	७	१	१	२	२	३
६	६०१०१८	औषधी उपचार	५,५१९,१७७	६,६००,०००	६,६००,०००	०	०	६,६००,०००	०	०	७	१	१	२	३	३
७	६०२००१	दण्ड जरिवाना फिर्ता (अदालतहरुको घरौटी फिर्ता समेत)	२७,६६०	४०,०००	४०,०००	०	०	४०,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
८	६०२०११	विशिष्ट व्यक्तिको भ्रमण खर्च	५५,२००	६०,०००	६०,०००	०	०	६०,०००	०	०	७	२	१६	२	३	३
९	६०२०१२	प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण तथा स्वागत खर्च	१८३,७६१	२२०,०००	२२०,०००	०	०	२२०,०००	०	०	७	३	१६	२	३	३
१०	६०२०१३	अतिथि सत्कार	१८,४००	२०,०००	२०,०००	०	०	२०,०००	०	०	७	३	१६	२	३	३
११	६०२०१४	मुआव्जा	१८,०५२	४,०००,०००	१,०००,०००	३,०००,०००	०	४,०००,०००	०	०	७	२	९	२	३	३
१२	६०२०१५	आर्थिक सहायता	२२९,०८०	२५०,०००	२५०,०००	०	०	२५०,०००	०	०	७	३	१	१	३	३
१३	६०२०१६	भन्सार फिर्ता	३२२,०००	३५०,०००	३५०,०००	०	०	३५०,०००	०	०	७	२	१६	२	३	३
१४	६०२०१७	कर फिर्ता	८२८,०००	१,०००,०००	१,०००,०००	०	०	१,०००,०००	०	०	७	१	१६	२	३	३
१५	६०२०१८	अन्य फिर्ता (वैदेशिक समेत)	१९३,२००	१५०,०००	१५०,०००	०	०	१५०,०००	०	०	७	३	१६	२	३	३
१६	६०२०१९	भवन खरीद निर्माण र सुधार	३४२,०००	४००,०००	०	४००,०००	०	४००,०००	०	०	७	३	९	२	३	३
१७	६०२०२०	भौतिक सुविधा	२५५,४५५	१,४९३,०००	०	१,४९३,०००	०	१,४९३,०००	०	०	७	२	११	१	३	३
१८	६०२०२१	महशूल तथा अन्य भुक्तानी	६९०,०००	६२०,०००	६२०,०००	०	०	६२०,०००	०	०	७	३	११	२	३	३
१९	६०२०२३	भैपरी आउने -साधारण प्रशासन	१,३१०,९०१	४५,९१५,४०९	४५,९१५,४०९	०	०	४५,९१५,४०९	०	०	७	३	११	२	३	३
२०	६०२१०१	भन्सार महशूल (वैदैशिक सहायता सम्वद्ध)	९,२००	१०,०००	१०,०००	०	०	१०,०००	०	०	४	३	१७	२	३	३
२१	६०२१०२	दैवी प्रकोप राहत तथा पुनर्स्थापना	१,५९५,८८६	३,६००,०००	१,५००,०००	२,१००,०००	०	३,६००,०००	०	०	३	१	११	१	२	३
२२	६०२१०६	भैपरि आउने- विकास कार्यक्रम	३,३९२,६०९	८,१८०,०००	१,०००,०००	७,१८०,०००	०	८,१८०,०००	०	०	२	२	९	१	३	३
२३	६०२११०	संघीय संरचना पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	५,१४३,३६३	३,०००,०००	३,०००,०००	०	०	३,०००,०००	०	०	४	१	१६	१	२	३
कूल जम्मा			८२,६१७,४८८	१३०,१४१,४०९	११५,९६८,४०९	१४,१७३,०००	०	१३०,१४१,४०९	०	०						

अनुसूची १२.१
संभावित रणनीतिक सडकहरू (व.उ.शी.नं. ३३७३३५)

३३७३३५	सम्भावित रणनैतिक सडक				
१.	रवि मधुमल्ला उर्लावारी सडक कालोपत्रे, मोरङ्ग/ इलाम/पाँचथर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५० कि.मी ट्र्याक तथा ८ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	७ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२.	आठराई मन्सारी थोक्लुङ्ग फेदाम एकिकृत सडक, तेह्रथुम	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	३३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३३ कि.मी.ट्र्याक खोलिएको, ३कि.मि. ग्रावेल सडक निर्माण।	कालोपत्रे स्तरोन्नति, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने।
३.	विराटचोक घिनाघाट सडक, मोरङ्ग	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	२५ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	१० कि मी कालोपत्रे भएको।	६ कि. मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति हुने।
४.	कानेपोखरी लेटाङ्ग सडक कालोपत्रे, मोरङ्ग	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२५ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	१० कि मी कालोपत्रे भएको।	५ कि. मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति हुने।
५.	मन्थली साँघुटार घोराखोरी सडक, रामेछाप, ओखलढुङ्गा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	६५ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	४२ कि.मी.सडक ट्र्याक खोलिएको तथा ९ कि मी ग्रभेल गरिएको।	२ कि मी टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने।
६.	जिरी ठोसे शिवालय सोलु सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	१० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	६ कि. मि. ग्राभेल भएको।	कालोपत्रे तथा ग्रभेल स्तरोन्नति कार्य हुने।
७.	चरिकोट कालीञ्चोक भगवती सडक, दोलखा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	२२कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२२ कि. मी.सडक ट्र्याक खोलिएको तथा २ कि मी कालोपत्रे भएको।	टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल तथा कालोपत्र
८.	दोलालघाट चौरी गुरांसे सडक, काभ्रे	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	८२ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६२ कि. मी. ट्र्याक खुलेको। ८कि मी ग्रभेल भएको।	५ कि मी कालोपत्रे गरिने, टेवा पर्खाल तथा सडक संरचना निर्माण कार्य गरिने।
९.	भकुण्डेबेसी-खरदारपाटी-कानपुर-तिमाल-याङ्बेल-मेच्छे, काभ्रे	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	५० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	३० कि मी ग्रभेल तथा २ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	३ कि. मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति हुने।
१०.	तेलकोट पञ्चमहालक्ष्मी मन्दिर छालिंग साँखु सडक, भक्तपुर	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	५ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. कालोपत्रे तथा ५ कि. मि. ग्राभेल भएको।	२ कि.मी. टेवा पर्खाल तथा कालोपत्रे कार्य गरि स्तरोन्नति गरिने।

११.	टाहाखेल टिकाभैरव कालोपत्रे, ललितपुर	शुरू:२०६९/७० सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	३ कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति	२.७ कि. मि.कालोपत्रे(एस्फाल्ट) भएको ।	०.३ कि. मि.कालोपत्रे(एस्फाल्ट) गरिने ।
१२.	ललितपुर घुम्ती लामाटार लुभु ८ गोदामचौर विसंखु नारायण गोदावरी वडिखेल लेले छम्पी वुङ्गमती, ललितपुर	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	३० कि.मी. सडक स्तरोन्नति	२९ कि.मी.ट्र्याक खुलेको तथा १.५ कि.मी. ग्राभेल कार्य भएको।	१.५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
१३.	थानकोट मातातिर्थ कल्याणपुर भैसेपाटी, काठमाण्डौं	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नति	३ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
१४.	छहरे थप्रेक आरूखर्क जिम्नाङ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	४८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्र्याक खुलेको, तथा ३ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	ट्र्याक खोल्ने कार्य, स्ट्रक्चर निर्माण र स्तरोन्नति कार्य गरिने ।
१५.	जगत भञ्ज्याङ मण्डलीथान-केवरे भञ्ज्याङ-चापाकोट-गर्जरकोट सडक (किसन लोकमार्ग), स्याङजा/तनहुं	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२१ कि मी सडक कालोपत्रे ।	१६ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	३ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।
१६.	रूद्रबेनी-वामीटक्सार दरम खोला सडक, गुल्मी	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४५ कि.मी.ट्र्याक खोलिएको।	१० कि.मी.सडक कालोपत्रे निर्माण गरिने।
१७.	तानसेन बाइपास सडक, पाल्पा	शुरू:२०७०/७१ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६ कि.मी.ट्र्याक खोलिएको।	१२ कि.मी.ग्राभेल गरिने।
१८.	कावासोती-बोझापोखरी-डेढगाऊँ हुदै भिमाद खैरेनी सडक, नवलपरासी/तनहूँ	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	३० कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति	१३ कि.मी.कालोपत्रे तथा १३ कि.मी.ग्राभेल गरिएको ।	३ कि.मी. ट्र्याक चौडाई, टेवा पर्खाल, नाली निर्माण तथा २ कि.मी.ग्राभेल गरिने।
१९.	गजेन्द्र मोक्ष दुम्कीबास पाल्पा, नवलपरासी	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	७ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको ।	टेवा पर्खाल, नाली निर्माण, ग्रावेल तथा कालोपत्रे

२०.	फलामेगैाडा नदुवा खदिगोताम, रूकुम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	७० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३८ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मी. ट्र्याक खोल्ने कार्य, स्ट्रक्चर निर्माण तथा सडक चौडा गर्ने।
२१.	लिवाङ–दारवोट कालोपत्रे सडक , रोल्पा	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	२४ कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	८ कि मी कालोपत्रे भएको।	१७ कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
२२.	लिवाङ्ग माडीचौर जिनवाङ्ग सडक, रोल्पा	शुरू: २०६९/७० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	६० कि.मी. सडक निर्माण /स्तरोन्नति	३८ कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	९ कि.मी. सडक ट्र्याक खोल्ने र स्तरोन्नतिको कार्य गरिने।
२३.	सुलीचौर-थवाङ्ग सडक,रोल्पा	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५२ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको।	१० कि.मी. सडक ट्र्याक खोल्ने र स्तरोन्नतिको कार्य गरिने।
२४.	भिंग्री-स्वर्गद्वारी होल्लेरी सडक, प्युठान	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	१४ कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति गरिने।	१४ कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	बहुवर्षिय ठेक्का गरि १४ कि मी सडक कालोपत्रे गरिने।
२५.	खलंगा पांचकटीया जुम्ला सडक, जाजरकोट, जुम्ला	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुलेको	८४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३९ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।
२६.	रिडी (गुल्मी)-वाल्कोट-माडीचौर-सुलीचौर सडक), गुल्मी/प्युठान/रोल्पा/सल्यान	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५० कि मी सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	७३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	DPR सम्पन्न गर्ने, गुल्मीको रिडी देखि सडक चौडाई तथा स्ट्रक्चर निर्माण कार्य गर्ने तथा ५ कि.मी. ग्राभेल गरिने।
२७.	भात्कांडा बडाल रेल उच्चाकोट सडक, डडेल्धुरा	शुरू:२०६८/६९ सम्पन्न:एकिननभएको लागत:नखुलेको	४८ कि.मी.सडक निमाण एवं स्तरोन्नति	४८ कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	तथा ५ कि.मी. ग्राभेल गरिने।
२८.	कपुरकोट-जिनवाङ रांक रुकुम सडक रोल्पा	शुरू: २०७०/७१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५५ कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति गरिने।	४३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।
२९.	उग्रतारा मेलौली सडक, डडेल्धुरा, बैतडी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७८ कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति गरिने।	४० कि.मी. ट्र्याक खुलेको।	१४ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।

३०.	थकालीचोक मगरकोट हुदै मेघौली सम्मको सडक, नवलपरासी/चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी.सडक कालेपत्रे स्तरमा निर्माण/स्तरोन्नति गरिने।	१५ कि.मी.सडक ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नति भएको।	१५ किमि सडक कालेपत्रे गरिने।
३१.	बुडर नाईल बंक सडक, कञ्चनपुर, डोटी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती	१३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	७ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।
३२.	जटही-मुसहर्निया-तुलसीयाही निकास-मटिहानी सडक (जनकपुर जटही तथा जलेश्वर मटीहानी सडकमा जोडने) धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२ कि मी कालोपत्रे भएको।	८ कि.मी. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
३३.	जनकपुर कदमचोक कपाटोल इकराही सडक, धनुषा (नि.क्षे.२)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको।	४ कि.मी. सडक कालेपत्रे गरिने।
३४.	मटीहानी-तुलसीयाही-फेचहा-नगराईन-भररिया-ईटहर्वा-वैदेही लखौरी देउरी सडक, धनुषा, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती।	६ कि मी कालोपत्रे भएको।	८ कि. मी. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
३५.	पिपरा-एकरहीया-ढेकहा-वसहिया रूपैठा वहुअर्वा सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	६ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको।	६ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
३६.	लक्ष्मीनिया बजार देखि बनिगमा हुदै गजरीया कंचनवन सडक कालोपत्रे, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४.६ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको।	५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
३७.	महेन्द्रनगर-औरही-गौशाला-हरिपुर्वा मलंगवा सडक, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१ कि मी कालोपत्रे भएको।	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
३८.	बरहथवा समनपुर कटहरिया कलैया सडक, सर्लाही, रौतहट, बारा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		
३९.	छेडा थलह माझकोट जुम्ला सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	५ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको।	५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने।
४०.	पटौती खर्जयाङ्ग तम्घास सडक, अर्घाखाँची, गुल्मी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२१ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मी. ग्राभेल गरिने।

४१.	रवि राँके ६ नं. बुधबारे राजारानी सडक, धनकुटा, इलाम, पाँचथर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
४२.	जरेलेक झिंगगली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	३.५ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको।	५ कि.मी. ग्राभेल गरिने।
४३.	मेहलकुना लेखवडा खोली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	५ कि.मी.सडक ग्राभेल तथा ०.५ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	५ कि.मी.सडक ग्राभेल तथा १ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४४.	राईसिहं हर्कपुर देउराली मेघाङ्ग सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
४५.	बेनि दरबाङ्ग सडक, म्याग्दी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	१८ कि.मि. ट्रयाक खुलेको तथा १ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	२ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४६.	लाकुरीभञ्ज्याङ्ग पनौति नमोबुद्ध दाप्चा सडक, काभ्रे	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	१२ कि.मि. कालोपत्रे भएको।	८ कि.मि. सडक चौडा तथा कालोपत्रे गरिने।
४७.	मच्छि टाडापोखरी ओखरकोट वादिकोट पुर्कोट गुल्मी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	८ कि.मि. ट्रयाक खुलेको।	७ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
४८.	घासा जोमसोम कोरोला सडक, मुस्ताङ्ग	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१०८ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती हुने।	३.० कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	१० कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
४९.	सुनाकोठी चौतारा कृष्णमन्दिर नख्खुखोला सडक, ललितपुर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	२.० कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
५०.	सुर्खेत पोखरे बखानडांडा भारापानी सल्यान सडक, सुर्खेत र सल्यान	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	२ कि.मि. ट्रयाक खुलेको।	४ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
५१.	सुर्खेत गुमीचुली दह रानीवास गान्द्र घोरटा सीमा जाजरकोट, सुर्खेत र जाजरकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	१० कि.मि. ट्रयाक खुलेको।	५ कि.मी. ग्राभेल गरिने।
५२.	मर्यादपुर अजगैबी बसन्तपट्टि सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

५३.	दिंगला मुलपानी देखि सोमबारे नेपालीडाँडासम्मको सडक स्तरोन्नती, भोजपुर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१९ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने।	१९ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मी. सडक चौडा गरि ग्राभेल गरिने।
५४.	वाल्कर टेकानपुर टौथली सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
५५.	धोबी विलौरी सैपु रामेछाप सडक, रामेछाप	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
५६.	पारीबगर खण्डेश्वरी सडक मार्माक्षेत्र, दार्चुला	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ कि.मि. सडक निर्माण		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
५७.	साईगाउँ मनिकापुर सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२४ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१८ कि.मि. ग्राभेल र ६ मि.मि. माटे सडक	५ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
५८.	रायल उत्कडी ठिङ्ग पडेश लिङ्क सडक, बझाङ्ग	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
५९.	गुलरिया मगरागढी रम्भापुर सडक, बर्दिया	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	८कि.मि कालोपत्रे तथा वांकी सडक माटे	२ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
६०.	सकौरा चरकमटिया सडक,दाङ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१.५ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	२ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
६१.	सुर्खेत उपत्यका चक्रपथ सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको। ।	४ कि.मी. सडक चौडा गरि ग्राभेल गरिने।
६२.	गंगटे आरूणटुडा ढाडखेत थला जाजरकोट सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	४ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
६३.	माडिचौर भावाङ तार्केवाङ आरूवा राँक पाखापानी सल्यान सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१० कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	२५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
६४.	सुलीचौर पोवाङ्ग बासा गाम विवाङ ढोरपाटन सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	२७ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।

६५.	दाङ दुईखोली मसिना धोलावाङ लिवाङ सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	१२ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
६६.	बहुअर्वा देवपुर घाघर हुँदै रामजानकी पथ जोड्ने सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
६७.	कुर्था बसविट्टी हुँदै विन्ही सम्म सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।		४ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
६८.	मौहअवा कनकपट्टी ओसरा रेलवे सडक, धनुषा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३.५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	३.५ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
६९.	बिक्री बथनहा सडक, महोत्तरी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	६ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	६ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
७०.	तिम्बु स्युगुञ्जे सोर्माथाङ्ग सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७१.	चापाकोबोट बूढीशेरा थलेगाउँ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७२.	साराङ्गवेसी बुढिशेरा थदेगाउ सडक,नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
७३.	श्रीकोट सिल्लेगडा कटौजपानी रुद्रेश्वर देथला खलंगा सडक, बैतडी, दार्चुला	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७४.	चाकला–जलुके–दुर्वाङ्ग–वरौला सडक, अर्घाखांची	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३७ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७५.	महेन्द्रधार देखी दिलिपकुच पाराकाटने हुदै पौडी सडक, बझाङ्ग	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७६.	जुइल (सेकु) देखी टुडीखेल गण्डकी लोतु भामचौर चुवान सडक, बझाङ्ग	सशुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

७७.	बसपार्कदेखि ए.वि.सी. स्कूल सल्यानी बाग सडक, बाँके	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
७८.	कोइला जुगार हाङजाबाङ झिनुवा घोरनेटा राँक रूकुम मोटरबाटो रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१० कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	३० कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
७९.	मिर्मि बिर्घा रानीघाट सडक, स्याङ्जा, पाल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
८०.	शारदानगर टाउन हुँदै सिमरी टाउन सम्म जाने बखान मार्ग सडक, चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१२ कि.मी.सडक ग्राभेल भएको ।	३ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने
८१.	श्रीजुङ्ग पौठाक पोक्लाबुङ सिमरा सडक, तेह्रथुम, पाँचथर	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
८२.	लिवाङ धवाङ धाङसी जलजला सडक, क्षेत्र नं. १, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	३० कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
८३.	लिवाङ माडीचौर घर्तिगांउ धनवोट जिनावाङ्ग सुखाओडार पाखापानी दलसिंगे सडक, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	३८ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
८४.	जिरी सिक्री हावा शहरे राम्चे किर्ने सडक, दोलखा, रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
८५.	बाघखोर झोरमुना गाउ केराघारी देविटार सडक रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
८६.	चागुंनारायण दुवाकोट खडकाडील रिंगरोड सरस्वती खेल सडक, भक्तपुर	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	०.७ कि.मि. सडक चौडा तथा कालोपत्रे भएको।	३ कि.मि. सडक चौडा तथा कालोपत्रे गरिने।
८७.	बेलवास बेथरी सडक, रुपन्देही	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
८८.	दहवन निगालीपानी जिलावाङ्ग झोलानेटा सडक ,रूकुम,रोल्पा, सल्यान	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।

८९.	गल्याङ्ग चापाकोट सडक, स्याङ्गजा	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरू गरिने ।
९०.	दमक चक्रपथ, झापा	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३६ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको साथै ५.५ कि.मी. ग्राभेल भएको।	११ कि.मि. ट्र्याक खोलीने साथै २६.५ कि.मी. ग्राभेल हुने तथा १० कि.मी. कालोपत्रे गरिने।
९१.	ब्रम्हदेव जोगवुडा सलेना गोगन चिरकिट्टे धटालथान डडेल्धुरा सडक, कंचनपुर डडेल्धुरा	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	७४ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३४ कि.मि. ट्र्याक खुलेको साथै २ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	७ कि.मि. ट्र्याक खोलीने।
९२.	बेतनी खोला डवाङ्गडवाङ्गे विद्यालय सिम्ले पिप्ले डोटे सडक, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	३ कि.मि. ट्र्याक खोलीनै। ।
९३.	वालुवा तक्सेरा ढोरपाटन म्याग्दी सडक, म्याग्दी, रुकुम	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३.५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१.५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	२ कि.मि. ट्र्याक खोलीने।
९४.	झिमरूक चक्रपथ निर्माण, प्युठान	शुरूः २०७२/७३ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१८ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	१५ कि.मि. ट्र्याक खोलीने।
९५.	होलेरी ग्वारखोला तुलसीपुर दाङ मोटरबाटो, रोल्पा	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
९६.	कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १,२,५,६,७ र ९ लाई समेटिएर चक्रपथ सडक, सिन्धुली	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
९७.	तातापानी बाबियाचौर भात्कडी जंगाला घाट सडक, सुर्खेत, अछाम, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
९८.	विजौरी लगाम डोटी सडक, सुर्खेत, डोटी, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
९९.	बाङ्गेसिमल चनावारी मसेरी हुँदै बयलकाँडा सडक, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१००.	नेटा मजुवा च्यारकुले खोला हुँदै गोगनेबाट लापन रजेना चिङ्गड खोला सुर्खेत, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०१.	बांखर्क काफलकोट बाद्शाला जितेजुवा सडक, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०२.	आमवासा दनुवाताल तेलपानी सुर्खेत सडक, सुर्खेत	शुरूः २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

१०३.	विदुर न.पा.८ सुनाखेती केउरेनी पिदालुवारी पारिजात स्कुल सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०४.	लिवाङ्ग न.पा.चक्रपथ सडक (लिवाङ्ग रेउघा चुनारेभिर देउराली सानो लिवाङ्ग खेमासे खुमेल गुरूङ्ग गाउँ लिवाङ्ग सडक), रोल्पा	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०५.	कर्मचुली जुईना ज्यामिरे मकवानपुर छतिवन हुँदै बारा रतनपुर जोड्ने मोटरबाटो, मकवानपुर	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०६.	कल्याणकाँध भत्कड़ी सडक, सुर्खेत, अछाम	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०७.	गुटु सल्माधारा जंगलघाट सडक, सुर्खेत, अछाम	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०८.	विजयपुर फतुवा सडक, रौतहट	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१०९.	प्यूठान चक्रपथ, प्यूठान	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११०.	तिनपिप्ले ओखरपौवा कोल्पु गल्छी सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१११.	बलेटक्सार टाहाटिम उल्लीखोला रानीवास चौतारा बलेटक्सार चक्रपथ भटुवा सातमुरे हर्दिनेटा सडक (बलेटक्सार रिंगरोड), गुल्मी	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११२.	जाजरकोट ढिमे पैक व्याउलीढुङ्गा सडक, जुम्ला, जाजरकोट	शुरू: २०७२/७३		४ कि.मि. ट्र्याक निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११३.	हिमालय उच्च मा.वि. आमचौक मधुमल्ला सडक, झापा	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११४.	धरमपुर ९ रानामिल इन्द्रेणीचौक कुन्जीबारी सडक, झापा	शुरू: २०७२/७३			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११५.	तानसेन चण्डीभन्याङ जोर्ते रिडी सडक, पाल्पा, गुल्मी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११६.	विराटनगर उप महानगरपालिका चक्रपथ निर्माण, मोरङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११७.	हेटौडा चक्रपथ, मकवानपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

११८.	माडी चक्रपथ कालोपत्रे, चितवन	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
११९.	पोखरा चक्रपथ, कास्की	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२०.	भिमेश्वर न.पा. चक्रपथ, दोलखा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२१.	नयांवसपार्क माछापोखरी हिरेवादोभान फुङफुङे झरना तोप्केगोला सडक, ताप्लेजुङ	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२२.	लोकसंचार मार्ग (जिलिङ्ग–सिमखेत केउरिनी कुमरी झ्याङ्गलेपोखरी आचार्य पोखरी धार्के), नुवाकोट, धादिङ्ग	शुरू: २०७३/७४	४० कि.मि निर्माण एवं स्तरोन्नती	४० कि.मि ट्रयाक निर्माण	विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२३.	छेपेटार चोरकाटे चित्रेपोखरी भच्चेक दूधपोखरी (मनाश्लु मार्ग), गोरखा	शुरू: २०६७/६८	६५ कि.मी. सडक निर्माण स्तरोन्नती	६५ कि.मि. ट्रयाक खुली यातायात सञ्चालन खण्डास्मिथ ७ कि.मि., माटे ५८ कि.मी. ।	विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२४.	छेडा कचाली सडक, जाजरकोट	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२५.	पाँचकटिया किटेनी नेतीलेक सक्ला लिम्सा मूलसाम सडक, जाजरकोट	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२६.	दुदिलाखान गाजरी थलाकाडा देउरा बझाङ्ग सडक, बैतडी, बझाङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२७.	कृष्णपुर मालुवेला घोडघाट रैकवार धनगढी सडक, कंचनपुर, कैलाली	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२८.	गैरा मुडभरा सडक, डोटी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१२९.	ललितपुर पहाडी चक्रपथ (भट्टेडांडा माल्टा पियुटार आश्राम गिम्दी ठुला दुर्लुङ गोटीखेल चमेली गुफा), ललितपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३०.	तिनाउं दानव नदी करिडोर, रुपन्देही	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३१.	ड्राईवर टोल पडसरी सडक, रुपन्देही	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३२.	रातोमाटो कालेश्वर ढुंगखडग खोपासी पनौती सडक, ललितपुर, काभ्रे	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

१३३.	हरिपुर्खे सुनार शहिदमार्ग सडक, रोल्पा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३४.	चुप्रा कोटिला मुलकी गमौदी दुल्लु पिपलघारी सडक, दैलेख	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३५.	पुष्पलाल मार्ग चनौटे बांझे हेल्थपोष्ट छौंडे खावा सडक, दोलखा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३६.	धुलिखेल पनौती सडक, काभ्रे	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३७.	गेजीवजार जुम्ले अम्राई साउखोला आरुडाडा डांडाखाली सडक, सुर्खेत	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३८.	२१ किलो किरातीछाप सडक, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१३९.	दुहबी तेतरीया मोतिपुर राजघाट पालुगोठान नारायणझोडा चन्द्रगढी भद्रपुर सडक, सुनसरी, झापा, मोरङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४०.	भारतीय सिमाना कमलपुर पत्थरगाढा म.रा.मा. शम्भुनाथ-खैजनपुर चादनीचौक मोतिगाढा गाईघाट सडक, सप्तरी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४१.	कठार वडगाँउ खैरेनी फुलवरिया राप्ती भण्डारा सडक, चितवन	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४२.	नेपालगंज फत्तेपुर विनौना बैजनपुर दाङ सडक, बाँके, दाङ	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४३.	भवानीपुर राजपुर सुनपत्री सडक, दाङ	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४४.	विराटनगर (कंचनवारी) पूर्व कुशाह छिटाह सत्तेर झोडा ईनरुवा सडक, मोरङ, सुनसरी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४५.	धनगढी पुर्नवास दिनापुर थारुगांउ थापा चौराह भारत सिमाना सडक, कैलाली, कंचनपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४६.	मुलघाट आँखीसल्ला छिन्ताङ त्रिवेणी भोजपुर सडक, धनुकटा, भोजपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

१४७.	बालचनपुर लक्ष्मीनिया लालबकैया कलैया सडक, रौतहट, बारा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४८.	सल्लेरी जुविङ चौरीखर्क नाम्चे थामे नाङ्गपाला भन्ज्याङ्ग सडक, सोलुखुम्बु	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१४९.	हिले उत्तरपानि छिन्ताङ त्रिवेणी उदयपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५०.	भेडेटार महाभारत आहाले कोकाहा बराहाक्षेत्र	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५१.	थानकोट हाइवे देखि सतुंगल हुदै किर्तिपुर पाँगा चोभार जलविनायक हुँदै दक्षिणकाली हाइवे जोड्ने लिङ्करोड	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५२.	चक्रपथ बालकुमारी टिकाथली सडक	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५३.	सिकटार बुढाथम -बेसरी -मान्बु सडक -धादिङ्ग-गोरखा)	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५४.	बाँफीकोट नेटापोखरी देखि धजाहाल्ने हुँदै स्यालाखदीसम्मको मोटरबाटो ।	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५५.	कन्याटार-साकफारा र दशमी -रमिते डाँडी सडक -तीन जिल्ला जोड्ने।	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५६.	चैनपुर-बुनियाय-प्रस्टेका-कलैया सडक कालोपत्रे	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५७.	दासढुङ्गा-देवघाट धाम मोटर मार्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१५८.	कालिमाटी घ्वारा लंह, थाप्ला सडक	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

१५९.	धनगढी उपमहानगरपालिका वडा १८,१९,२० जोड्ने बाहिरी चक्रपथ १० कि.मी.	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६०.	लामाबगर -थापाखेत-ओखरी -जोर्ने सडक निर्माण -कालोपत्रे) करोड	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६१.	जोमसोम गा.वि.स. ढिनि गाँउ देखी भैसा, क्याम्प र क्षमा तालसम्मको मोटर बाटो निर्माण	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६२.	सुनखानी ढलानगर-स्यालपिङ्गखोला -बरभञ्ज्याङ्ग-शिवालय सडक नुवाकोट	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६३.	दर्शनटार उपल्लो डिही तारूका कौछेनी काउले सडक नुवाकोट	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६४.	कोलोनी अक्करे तुप्चे सोले जामुने चिलाउने किर्नेबगर बुन्तान देउराली सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६५.	शम्भु दयाल मार्ग, कालीमाटी काल्चे कुभिण्डेदह काभ्रा लुहाम शंखमुल श्रीचबर तिमिले जिउला छायाक्षेत्र खैरावाङ्ग, सल्यान	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६६.	रिजालचोक अमरभुमी माझखर्क दर्मा लाकुडाडा हरिचौर भैसे मध्यपहाडी लोकमार्ग, बाग्लुङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६७.	दोघरीया प्रतापकोट मखनटाकुरी सडक लुहाम, सल्यान	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६८.	वडा नं ९ पुरन्धारा गा.बि.स. बगरपुर हुदै गमटे ढुरे सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१६९.	बङ्गालापुर फर्सेकली भलई जाने सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

१७०.	पवनपुर हेल्थपोस्ट देबिस्थान सुकेकोट मन्दिर सडक, दाङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१७१.	तिनाउ दानव नदी कोरिडोर, रूपन्देही	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१७२.	ड्राइभर खोला पत्थरडाँडा सडक, रूपन्देही	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।
१७३.	सिद्धिचरण राजमार्ग (कटारी मिर्चैया घुर्मी) उदयपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / निर्माण कार्य गरिने ।

अनुसूची १२.२
संभावित प्रादेशिक सडकहरू (व.उ.शी.नं. ३३७३५५)

३३७३५५	सम्भावित प्रादेशिक सडकहरू	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत:नखुलेको	सम्भावित प्रादेशिक संरचनालाई सहयोग पुग्ने गरी सडक निर्माण तथा सुधार हुने।		
१.	मुगु सिमिकोट सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	मुगु देखि हुम्लाको सिमिकोट सदरमुकाम जोडिने		सडक मर्मत संभार तथा स्तरोन्नती
२.	चुनवाङ्ग रूकुमकोट सिस्नेव्दारी डोल्पा सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	०.७ कि.मी. ट्र्याक खोलिएको।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।
३.	भगवानपुर (वलान नदी) सिराहा सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
४.	बडेर्वा (कमला नदी) योगियदा जनकपुर सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	७ कि.मि. ग्रावेल भएको।	६ कि.मी कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
५.	कपुरकोट दहवन स्वर्गद्धारी सडक, सल्यान, रोल्पा	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मि. सडक चौडा भएको।	१० कि.मी ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
६.	सितलपुर मलंगवा खरहियाटोल गडहिया सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३० कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
७.	मिर्चैया कटारी घुर्मि सडक (F052)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	७५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्राभेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
८.	फत्तेपुर कन्चनपुर राजविराज सखडा गोविन्दपुर सडक (F064)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ५४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	कालोपत्रेस्तरमा पुर्नस्थापना गरिने ।
९.	कठौना पातो सडक (F065)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव १६.५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१६.५ कि.मि. ग्रावेले सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१०.	कल्याणपुर बर्सैन शुभरपटी सडक (F066)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव १८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१९ कि.मि. ग्रावेल सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

११.	ग्वार्को पनौति डाँडापरी सडक (F073)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ४१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२२ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा १८ कि.मि. ग्रावेल, २० कि.मी. सडक सरचना निर्माण।	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१२.	धारापानी धनुषाधाम सडक (F109)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव २६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१३.	बर्दिबास जलेश्वर सडक (F114)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ४२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४२ कि.मि. कालोपत्रे सडक	कालोपत्रेस्तरमा पुर्नस्थापना गरिने
१४.	फुलजोर वयलवास त्रिभुवननगर सडक (F116)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव २४ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	२४ कि.मि. ग्रावेले सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१५.	मेघौली जगतपुर सडक (F125)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ३३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१६ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा ९ कि.मि. ग्रावेले सडक	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१६.	बेनी मालढुङ्गा कुश्मा सडक (F131)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव २८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	०.५ कि.मि. सडक मर्मत सम्भार भएको।	२ कि.मि. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१७.	सहजपुर बोगटान दिपायल सडक (F151)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव १३० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	११५ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	१० कि.मि. ग्रावेल तथा १४ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
१८.	कलुवापुर वेलौरी सडक (F150)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ३० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	३ कि.मि कालोपत्रे तथा २७ कि.मि. ग्रावेल	कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१९.	दैजी जोगबुढा बुडर सडक (F151)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ६९ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	६९ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	१० कि.मि. ग्रावेल गरिने ।
२०.	ट्राफिकचौक बनिनिया सडक (F187)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव २१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२१.	आर्यभञ्ज्याङ्ग रामपुर सडक (F197)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव ४१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१४ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२२.	गान्धी मनमोहन मार्ग सडक, मोरङ (F199)	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	०.५ कि.मि कालोपत्रे गरिएको।	२ कि.मि. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

२३.	त्रिवेणी सनई गण्डक नहर सडक (F208)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ८१ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	४५ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२४.	खैरा सितलपुर पतौरा बंकुल गौर सडक (F205)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ५६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२५.	गौर पिपरा समनपुर सन्तपुर नुनथर सडक (F206)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३८ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१२ कि.मि. ग्रावेल तथा बांकी माटे सडक	ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२६.	रौतहट बोर्डर बंकुल कोपवा सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२७.	गडहिया (बाग्मती नदी) सिर्सिया गौर अरूवा नदी कटोर्वा सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२८.	निजगढ हनुमाननगर खैरा सडक (F205)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ५६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
२९.	पर्सा बोर्डर बहुअरी बारा बोर्डर गम्हरीया बनौली चोक रौतहट बोर्डर सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ४२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३०.	कोछोर्वा कलैया सडक (H17)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३१.	पर्सा बोर्डर प्रसौनी जगन्नाथपुर बारा बोर्डर सडक (F207)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ३२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३२.	अनारखोली कैलपाल देवल दिव्यपुर सडक, डडेल्धुरा, बैतडी	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव ४५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	८ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	१४ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
३३.	हजमिनिया कुमाल्हटोल देखि वसतपुर सर्लाही सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव २५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती		ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

३४.	माधोपुर देखि जयनगर सडक, रौतहट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			ग्रावेल तथा कालोपत्रेस्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३५.	बर्तुंग तम्घास वामीटक्सार सडक, पाल्पा, गुल्मी (F043)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
३६.	तम्घास सन्धिखर्क प्युठान सडक, गुल्मी, प्युठान (F134)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
३७.	नुवाकोट चिप्लेटी नाजौ सडक, रुकुम	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	करीव १० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	२ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
३८.	रिम्ना गाराघाट झुला घेत्मा सडक, रुकुम	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	१ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	२ कि.मि. ट्र्याक खोलिने।
३९.	मुर्गिया सुर्यपुरा लुम्बिनी सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४०.	जयगढ रामारोशन सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४१.	आँबु खैरेनी कान्टार नामजुङ सिलिङ्ग हुँदै मनकामना सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४२.	पाँचखाल पलाञ्चोक भगवती (F071)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	११ कि.मि. सडक मर्मत संभार	१ कि.मि. नालि निर्माण भएको।	२ कि.मि. नालि निर्माण गरिने।
४३.	नुवाकोट दरवार पहुँच सडक (F074)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४४.	चित्रवन नयाँबजार भिमनगर स्कुल सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मि. ग्राभेल भएको।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे हुने।
४५.	शारदानगर हेल्थपोष्ट चन्द्रनगर बगैंचा हुँदै सुर्यनगर सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने

४६.	सल्लाघारी दुवाकोट सडक(F093)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५.५ कि.मि. सडक मर्मत संभार	०.३ कि.मि कालोपत्रे गरिएको।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे हुने
४७.	च्यामासिङ्ग नाला बनेपा (F097)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ कि.मि. सडक मर्मत संभार		सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४८.	आँपटारी देवघाट सडक (F126)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४ कि.मि. सडक मर्मत संभार तथा डबल लेनमा स्तरोन्नती।	४ कि.मि कालोपत्रे गरिएको।	४ कि.मि सडक मर्मत संभार/स्तरोन्नती गरिने
४९.	बुडर जोरायल गढसेरा दिपायल सडक, डोटी	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६५ कि.मि. सडक मर्मत सुधार		विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५०.	ईलाम माईपोखरी सन्दकपुर (F157)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ कि.मि. सडक मर्मत संभार		विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५१.	खुर्कोट रामेछाप साँघुटार ओखलढुङ्गा सडक(F159)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९८ कि.मि. सडक मर्मत संभार		विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५२.	दुम्कीवास त्रिवेणी (F190)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ कि.मि. सडक मर्मत संभार		विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५३.	होलाङ्गदी मोड धरमपानी ढुङ्गाखानी, पाल्पा	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५४.	विपी मार्ग , विजयपुर गौडको मुख सम्म सडक, कास्की	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५५.	खिम्ती ठोसेवजार गर्ज्याङ्ग, रामेछाप	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५६.	सिलगढी ओखरबोट ओसाइल बगलेक भिंग्राना खप्तड सडक, डोटी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५७.	डडेल्धुरा खस्राखान सतवांझ सडक, डडेल्धुरा, बैतडी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
५८.	लामालेक बलराघाट सडक, बैतडी	शुरू : २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।

५९.	विप्पेकटाल दुलैना ढुङगाड डोटी तलारा सडक, बैतडी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६०.	तिमुरपाटा खेती कालागाड तुसराडी बाननी हुती सडक, दार्चुला	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६१.	कोल्टी पिलीचौर सडक, बाजुरा, हुम्ला	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६२.	चौमाला खैराला विपिनगर डोटी सडक, कैलाली, डोटी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६३.	धरान वाईपास (सेउती–जिरो प्वाईन्ट धरान), धरान	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६४.	दिङला कुलुङ सडक, भोजपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६५.	भलुवाङ नुवाकोट सन्धीखर्क तम्घास खर्वाङ सडक, प्युठान, अर्घाखांची, गुल्मी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६६.	धनौजी बजारचोक लखौरी बैदेही बिमला नदी सडक, धनुषा	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६७.	भोजपुर ओखरे धिन्ताङ वासिङ थर्पु युवालखा रानीटार सडक, भोजपुर, उदयपुर	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६८.	हलनचौक खहरे पामे पन्चासे सडक, कास्की	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
६९.	चुनौली बजारबाट अमृतचोक ध्रब जगतपुर हुँदै राप्ती पुल निस्कने सडक, चितवन	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७०.	भेरीगंगा नगरपालिका बृहतर चक्रपथ, सुर्खेत	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७१.	सन्दकपुर बौनिया झवही थापापुर मोहना (मरियाघाट) भन्सार सडक कालोपत्रे, कैलाली	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७२.	जनकपुर भम्रापुरा चोक देखि रतौलि चुमरपुरा बदिया बनचौरी पडौल बलवा इटहरवा कटी सम्सी सडक, धनुषा, महोत्तरी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।

७३.	कटहरी गाविस चोक- जनप्रिय उ.मा.वि. -भातीगंज -मझारे- लक्ष्मीनिया- पोखरिया- ४, १ भारत सिमा सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७४.	विराटनगर सुगर मिलवाट सुनसरी अमडुवा कृषि फराम साहेबगंज - कप्तानगंज गाविस सडक, सुनसरी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७५.	रवुवा कलिबेली - मामखा देउराली -सोलु पत्ताले मोटरबाटो	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७६.	सिरिसे- टारकेबारी पोखरी डाँका - श्री चौर (ओखलढुङ्गा) रामेछाप जोड्ने	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७७.	शुक्रवारे सुदाप जोडिसल्ला हुँदै दाँगपा वसन्तपुर सडक	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७८.	रूकुम मध्य पहाडी राजमार्ग चिप्लेटीबाट नार्जी चोफाबजार अकासे सिलिङ्गी सल्यान फारूला रारे चौर सडक ट्राक खोली स्तर बृद्धि गर्ने ।	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
७९.	कालिकोट-जुम्ला उत्तर दक्षिण प्रादेशिक लोकमार्ग प्रवेश - ६	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
८०.	ज्याग्दी खोला करिडर नतहुँ साखे- स्याङजा - विरूवा-चिन्नेवास दामचौर पाल्पा तिन जिल्ला जोड्ने कालोपत्रे सडक	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
८१.	मदान, भर्तपुर, हल्दे सुडाखाला, सितापुर, कलाशे, जुकेना, कालीमाटी	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
८२.	बा.न.पा. तिरूपतिचोक- मालिका - म्याग्दी ज्यामरूखकोट-भकिम्लउ सडक, बाग्लुङ	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।
८३.	जेंगना -सकन्यार-टुटीफेद-दगा सडक, दगातुमडाँडा ९, सकन्यार, बाग्लुङ	शुरू: २०७३/७४			विस्तृत सर्वेक्षण / स्तरोन्नती / निर्माण कार्य गरिने ।

अनुसूची १२.३
रणनीतिक सडक पुनर्स्थापना तथा सुधार (व.उ.शी.नं. ३३७३५६)

३३७३५६	रणनैतिक सडक पुर्नस्थापना तथा सुधार		SRN भित्रका मुख्य मुख्य सडकहरूको पुर्नस्थापना तथा सुधार कार्य ।	निर्माण भईसकेका राजमार्गको पुर्नस्थापना तथा सुधार कार्य ।	
१.	त्रिभुवन राजपथको थानकोट नौविसे सडक खण्ड (H02)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	विस्तृत अध्ययन गरी सडक सतह स्तरोन्नती गरिने ।
२.	सगरमाथा राजमार्गको मिर्चैया कटारी खण्ड (H09)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
३.	मेची राजमार्गको माई खोला ईलाम खण्ड (H07)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	५ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
४.	अरनिको राजमार्गको बाह्रविसे लार्चा सडक खण्ड (H03)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	७ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
५.	सिदार्थ राजमार्गको सिद्धबाबा सडक खण्ड (H10)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
६.	डुम्रे बेसिशहर सडक (F036)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	३ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।
७.	रूपनि राजविराज कुनौली सडक खण्ड (F004)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	६ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
८.	जनकपुर कुर्था रामगोपालपुर सम्सी बोर्डर सम्मको सडक, धनुषा, महोत्तरी (F113)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	५ कि.मी. ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१७ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।
९.	बाँके संग्रामपुर सडक, सर्लाही (F188)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२२ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	निर्माण कार्य सुचारु	२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१०.	गढिमाई कवाहीगोठ सडक, बारा (F189)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१० किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती	निर्माण कार्य सुचारु	३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।

११.	म.रा.मा. (नवलपुर) मलङ्वा सडक (PPN 119)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गर्ने	निर्माण कार्य सुचारु	३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१२.	मेची राजमार्ग चारआली केचना सडक (PPN 101)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गन	निर्माण कार्य सुचारु	२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१३.	कार्कीगाउँ मूलपानी गोकर्ण सडक, काठमाण्डौ	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१.५ किमि सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	१ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	०.५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।
१४.	दम्की फलाँटे (नुवाकोट दरबार) सडक, नुवाकोट	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडकको कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गन	निर्माण कार्य सुचारु	३ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१५.	पूर्व पश्चिम लोकमार्ग, लोथर नारायणगढ खण्डको रत्ननगर नगरपालिकाको निप्पनी (शुरु विन्दु) देखि २.३२ कि.मि. खण्ड सडकको स्तरोन्ती, चितवन	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२.३२ कि.मि. सडक चार लेनमा विस्तार हुने	निर्माण कार्य सुचारु	२.३२ किमि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने ।
१६.	नारायणगोपाल चोक–कंलकी सडक र सुकेधारा–नारायणगोपाल चौक सडक सुधार	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	११ कि.मि. सडक मा सोल्जर स्तरोन्नती कार्य	१० कि.मि. सडकको सोल्जर निर्माण सम्पन्न	१ कि.मि. सडक मा सोल्जर स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७.	देउराली-मुडे-चैनपुर (२५ कि.मि.)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	सडक पुनःस्थापना (डिजाईन समेत) गरिने
१८.	कोशी राजमार्ग (हिले-बसन्तपुर-देउराली खण्ड) ९ कि.मि.	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	स्ट्रक्चर तथा पेभमेण्ट पुर्नःस्थापना गरिने
१९.	हिले-लेगुवाघाट सडक, ७ कि.मि.	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	स्ट्रक्चर तथा पेभमेण्ट पुर्नःस्थापना गरिने
२०.	दुहवी-इनरूवा-कप्तानगञ्ज १० कि.मि./धिनाघाट-बिराटचोक २ कि.मि.	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१३ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुनःस्थापना गरिने
२१.	सगरमाथा राजमार्ग मिर्चैया कटारी घुर्मी सडक खण्ड	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	कुल ७२ कि.मि. सडक मध्ये २५ कि.मि सडक पुनःस्थापना	निर्माण कार्य सुचारु	सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने

२२.	अरनीको राजमार्ग (जुरे सडक खण्ड, कोठे सडक खण्ड)	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना साथै पहिरो नियन्त्रण गरिने
२३.	मिल्तीखोला-मन्थली र मन्थली-खुर्कोट सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना गरिने
२४.	बनेपा-पनौती सडक , काभ्रे	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	४ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना गरिने
२५.	गोकर्ण-जोरपाटी-गोठाटार सडक, काठमाण्डौं	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	०.२५ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना गरिने
२६.	पासाङ्गल्हामु मार्ग (जुरेथुम-तादी खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने
२७.	त्रिभुवन राजपथ, भैंसे-लामीडाँडा खण्ड	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	५ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने
२८.	पृथ्वी राजमार्ग (ब्यास न.पा.कोत्रे खण्ड) तथा कोत्रे देखि पृथ्वी चोक खण्ड विस्तार एवं पुन:स्थापना	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	०.०७ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	५ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना गरिने।
२९.	डुम्रे - बेशी सहर सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने
३०.	पृथ्वी राजमार्ग (कोत्रे-बिजयपुर खोला)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	३ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने
३१.	पोखरा बाग्लुङ्ग सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७२ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	०.५ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१ कि.मि सडक पेभमेण्ट पुन:स्थापना गरिने।
३२.	सुनौली - परासी सडक (१ कि.मि.) र पँहेली भित्ता र विशालपथ ज्वाई कल्भर्ट	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने
३३.	म.रा.मा.गोरूसिङ्गे-तौलीहवा सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	४ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुन:स्थापना गरिने

३४.	होलेरी-स्वर्गद्वारी-भिग्री सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ कि. मि. सडक कालेपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने।	२ कि.मी. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने।
३५.	राप्ती राजमार्ग (अमेलिया-तुल्सीपुर-सितलपाटी खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३६.	नेपालगञ्ज-गुलेरिया सडक	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
३७.	सुर्खेत-जुम्ला (बाङ्गेसिमल-सैन खण्ड)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		५ कि.मी. ट्र्याक निर्माण भएको तथा १ कि.मी. ग्राभेल भएको।	८ कि.मी. ट्र्याक निर्माण तथा ग्राभेल भएको।
३८.	रत्न राजमार्ग (हर्रे-नेवारी खोला सम्म) लगायत सुर्खेतका अन्य सहायक मार्गहरु	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		५ कि.मी. ट्र्याक निर्माण भएको तथा १ कि.मी. कालोपत्रे भएको।	८ कि.मी. ट्र्याक निर्माण तथा १ कि.मी. ग्राभेल भएको।
३९.	सेती राजमार्गको सिलगढी-साँफे सडक खण्ड (H15)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६७ कि.मि. सडक विस्तार एवं पुनःस्थापना	निर्माण कार्य सुचारु	२ कि.मि. डक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
४०.	महाकाली राजमार्गको अतरिया फल्टुडे एवं खोडपे पाटन खण्ड (H14)	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारु	४ कि.मि.सडक पेभमेण्ट एवं सडक संरचना पुनःस्थापना गरिने
४१.	विराटनगर देवानगंज सडक, सुनसरी	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१३ कि.मि. सडक पुनःस्थापना	निर्माण सुचारु	७ कि.मि. सडक पुनःस्थापना गरिने ।
४२.	भरतपुर वाइपास सडक, चितवन	शुरू: २०७२/७३ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४.५ कि.मी. सडक चार लेनमा विस्तार हुने।	ठेक्का व्यवस्थापन भएको।	४.५ कि.मी. सडक चार लेनमा विस्तार हुने।
४३.	अन्य रणनीतिक सडक पुनःस्थापना तथा सुधार	शुरू: २०७३/७४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत अध्ययनको आधारमा अन्य रणनीतिक सडकहरुको पुनःस्थापना तथा सुधार कार्य गरिनेछ ।

अनुसूची १२.४
निर्वाचन क्षेत्र सडक (व.उ.शी.नं. ३३७३५९)

३३७३५९	**निर्वाचन क्षेत्र सडक**	**वर्षभरि यातायात सुविधा अभाव भएका प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा एक सडक बहुवर्षिय ठेक्कामा कार्यान्वयन गर्ने गरी निर्माण कार्य अघि बढाउने अनुरुप निर्माण कार्य अगाडि वढाईने ।**			
१.	पाँचथर थर्पु सिनाम खान्दिम्बेबजार तेल्लोक मामाङ्खे याम्फुदिन कंचनपुर वेशक्याम्प सडक, ताप्लेजुंग–१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१४ कि.मी. ट्र्याक निर्माण भएको ।	५ कि.मी. ट्र्याक निर्माण, ग्रेड, मोड सुधार गरिने ।
२.	दोभान सान्याक्रा लिङतेप थुकिमा नाल्वु पापुङ चाईना तिब्बत बोर्डर सडक, ताप्लेजुंग -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१७.५कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मी.ट्र्याक खोलिने ।
३.	फिदिम नागिन सिदिन प्राङ्गबुङ्ग फ़ालोट सडक, पाँचथर -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४.	कान्छीदोकान पात्लेभन्ज्याङ्ग नवमीडाँडा आङ्गसराङ्ग मौवा ६ नं. बुधबारे सडक, पाँचथर -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५.	हांसपोखरी सारूपाखा ईरौटार बहुबन सड़क, ईलाम -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६.	पाँचथर-देउराली-इलाम एकतप्पा जानकी मा.वि.हुँदै फाकफोक दोभान महमाई सतासीधाम (दोमुखा) सडक, ईलाम-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७.	विव्ल्याटे माईपोखरी खोसाने कालपोखरी सन्दकपुर सडक, इलाम-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८.	मे.न.पा.१ राधास्वामी भवनबाट धुलावारी उ.मा.वि.बुकुनेडाँडा भावनाचौक स्याँग्लाङ्गटार हुँदै इलाम सडक, झापा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९.	म.रा.मा.(धईजन मोड) दुवागढि गा.वि.स.भवन कृष्ण प्रणामी मन्दिर पाथुवारी भद्रपुर न.पा.सडक, झापा -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०.	सगरमाथाचोक पृथ्वीनगर ५, ३,१ सगिमारी पुल वालुवाडी ३, ९ गाविस झापा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

११.	देउनीया-चुथई-धौरालीचोक-बुधवारे पुल्चोक-होक्से-जयपुर-सिस्ने-अर्जुनधारा-दहिझोडा-जामुनखाडी-धनषकोटी-सुरूङ्गा बजार सडक, झापा-४	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२.	म.रा.म.(सुरूंगा) लक्ष्मीमार्ग मदरगाछ कुमरखोद कुवाड़ी सडक, झापा-५	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३.	गौरादह स्कुल चौन डिल्लीबाँध पाथिभराचोक दामना चिलरा , बैगुनधारा-कोरोबारी , झापा-६	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	५ कि.मी.सडक कालोपत्रे गरिने।
१४.	दमक चक्रपथ, झापा-७	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५.	तुम्लिंगटार-मालिङ्गटार-बुधबारे सिसुवा-वाला तम्कु- याकु-पथिभारा-नुम खोकताक-माङमाया देविटार बाह्रबिसे चक्रपथ, संखुवासभा-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६.	आंखीभुई गा.बि.स. -केवाबेसी-मुडे तामाफोक-मूलखर्क मवादिन-नूनढाकी-सिद्धपोखरी-जलजला वाना खारंग-सभा सातटारे-केवा बेसी चक्रपथ, संखुवासभा-२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	११० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७.	जिरी खिम्ती मोराहाङ्ग सम्धु संक्रान्ति सडक, तेह्रथुम-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८.	दिन्गाला-बालुवा-नेपालेडांडाको मझुवा-चालिसे-गोथेबजार-दोभानेफेदी-साल्पा सडक, भोजपुर-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९.	भोजपुर-टक्सार-मानेभंज्यांग-बैकुंठेदेखि यूं हुदै बलंखा सडक, भोजपुर-२ सडक	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१०५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	६ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
२०.	सिम्सुवा-भेडेटार) बूढीमोरंग .खुवाफोक-मौनाबुधुक कुरूले मध्य चौबिसे कृषि सडक, धनकुटा-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	३६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१.	मुंगा गा.बि.स. पाखीबास ३ देखी मुगा ४ हुदै घोडीटार सडक, भोजपुर, धनकुटा -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१९ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

२२.	मदन मार्ग- झुकिया सिजुवा सात्मेडी आमबरी उर्लाबरी मधुल्ला रबी सडक, मोरंग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३.	बयरबन मंगलबारे हर्कपुर सडक, मोरंग-२ गा.बि.स.	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२४.	बाहुनी गा. बि.स. ७ -मूलनहर हुदै रैफार डांगीहाट गा.बि.स. सडक, मोरंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२५.	रंगेली -हुलाकि सडक न. पा. २ सहुटोल देखि बनकोल हुदै श्री प्राथमिक बिद्यालय ११ जाने सडक, मोरंग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६.५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२६.	बिराटनगर वडा न। २२ बाट मझारे गा.बि.स. ९ को तरिगामा सम्मको सडक कालोपत्रे, मोरंग-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२७.	झापा बैजनाथपुर मिलनचोक कटहरी रंगेली आदर्शनगर भातिगंज सडक , मोरंग-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२८.	विराटनगर उप महानगरपालिका चक्रपथ सडक, मोरंग-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२९.	सुन्दरपुर डाँगी दाहाल चौक खदमखोला पाटी सडक, मोरंग-८	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३०.	मंगलबारे टांडी सडक, मोरंग-९	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३१.	धरान माथिल्लो पानवारी केराबारी सडक, सुनसरी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३२.	तरहरा बाजार गा.बि.स.भवन लबिपुर उब्दी पडरिया बर झोवा सडक, सुनसरी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी कालोपत्रे निर्माण कार्य भएको ।	५ कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने ।
३३.	दुहबी ३ पचिरा फर्से गाउँ सडक, मोरंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

३४.	दुहबि ईनारूबा कप्तानजंग सडक, मोरंग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३५.	रामनगर भुताहा बसंतपुर घुसकी सडक, सुनसरी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी कन्क्रिट पेभमेन्ट, ४ कि मी ग्राभेल कार्य सम्पन्न ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३६.	झुम्का प्रकाशपुर मधुबन लौकाही कोशी टप्पू पर्यटकिय सडक, सुनसरी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२.५ कि.मी. कालोपत्रे तथा ७ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३७.	तिंगला रमिते बाट सल्यान बि।पी। संस्कृत बिद्यापीठ हुदै केराबारी बिहिबारे सम्म सडक, सोलुखुम्बू-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३८.	बिजुले बुईपा बाम्रांग दिक्तेल सडक, खोटाङ्ग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
३९.	फत्तेपुर वेल्टार चिसापानी खोटांगबजार सडक -वंशीलाघाट चिसापानी खोटांग खण्ड), खोटांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४०.	मोलुंग एकवार हर्कपुर पात्ले सडक, ओखलढुंगा -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४१.	मन्थली साँघुटार घोराखोरी सडक, ओखलढुंगा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४२.	सुन्दरपुर गा.बि.स.को सिवाई देखि बेल्टार सिद्दीपुर गा.बि.स. को बिरेन्द्रबजार सुधाचारी छुईला हुँदै दुधकोशी वंशीलाघाट खोटांग भोजपुर जोड्ने सडक, उदयपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४३.	माझखर्क जाँते लाफागाउँ रसुवाघाट सडक, उदयपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४४.	नुनथला रूपटार ठानागाउँ थुम्की बाँसबोटे सडक, उदयपुर -३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

४५.	बरमझिया चौधरी टोल हुँदै बरहरा नहर हुँदै मैनाकडेरी भेडिया मन्ठ हुँदै कुकुरहर्का दह हुँदै लोहजरा छपकी मुर्सलिम टोल हुँदै प्रसवनी सितापुर बसविट्टी सडक, सप्तरी-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४६.	राजविराज हनुमाननगर सडकको तोप चौक देखि एकबरपुर भगवतपुर दुर्गापुर बेल्हा मधवापुर डाढा बथनाहा पकरी सडक, सप्तरी-२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४७.	राजविराज कंचनपुर सडकको बिरौल चौकदेखि रा.न.पा.-१० डुमरी भरूवा चौक फर्सेठ २ प्राविाफलही पम्प हाउसवाट पश्चिम रन्जितपुर बोरिया छिन्नामस्ता सडकबाट राजविराज ७,६ खर्साल प्रसाही जगदरी हुँदै मलेठ चौक नहरसम्म सडक, सप्तरी-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४८.	कठौना पातो सडक खण्डको अनार्हा गा.बि.स. को सोनमा गाउँ देखि दक्षिण पातो फत्तेपुर हुँदै भारत बोर्डर सडक, सप्तरी-४	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
४९.	सप्तरीको कल्याणपुर देखि उत्तर तर्फ उदयपुर जिल्लाको गाईघाट जोड्ने सडक, सप्तरी-५	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५०.	ईनर्वा फुलबडीया गा.बि.स.को बेल्हा देखि नेगडा सिस्वा बेलही पटेर्वा धाँतीबजार हुँदै टिकुलियाको प्रमाणपुर सडक, सप्तरी-६	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५१.	नेपालटार सन्धाने कभ्रेपानी लहान सडक, सिरहा-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५२.	महेन्द्र राजमार्ग भोटियाटोल चौक देखि दक्षिण सितापुर हुँदै नरगी चौक देखि बोर्डर सम्म सडक, सिरहा-२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५३.	माडर बजार देइखी लंगडीगोठ हुँदै लंगडी गदियानी सम्मको सडक, सिरहा-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५४.	कुमराहा भालुटार जिरोमाईल सुखिपुर हुँदै वरियारपट्टी सडक, सिरहा-४	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

५५.	जम्दह लग्दी गदियानी सडक -मुसर्निया देखि वेतौली सडक खण्ड कालोपत्रे), सिरहा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५६.	गाा्चिकना देखि कल्याणपुर हुँदै नरा -हनुमानचौक) देवीपुर सडक, सिरहा -६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५७.	सूरी मासदिंग हुलाक जन्तीपुर चमार सडक, दोलखा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५८.	सुनखानी-साङ्गवा सडक, दोलखा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
५९.	खिम्ती फर्पू नामडी बेताली रस्नालू ठोसे गार्ज्यांग देउराली गुम्देल सडक, रामेछाप-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६०.	मंथली नाटीला गेलु देउराली दोरम्बा सडक, रामेछाप-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६१.	चिसापानी- डाकाहा-चकमके-बहुनतिल्पदी-चंडीभंज्यांग नवालपुरघाट सडक, सिन्धुली-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६२.	खनियाखर्क धापचौकी डुडभन्ज्यांग बाहुनतिल्पुङ सडक, सिन्धुली-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६३.	डांडीखहरे-मभिनदमार-जखनी-वडीमान-पंचपोखरी.चनौटे-पिपलमाडी बखावर सडक, सिन्धुली-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६४.	यदुकुहा गा.बि.स.को शहिदचौक देखि गोठकोयलपुर डुमरियाचोक हरिने दुवरकोट हथलेटवा हुँदै लग्मा सडक, धनुषा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६५.	लखौरी-रेल्वेलाइन-कप्तौल-भ्फोभ्फीकटैया-सुगामधुकरी-बेल्ही सडक, धनुषा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६६.	खड्काचौक मुसहरी हासपटी नगराईन राघोपुर सडक, धनुषा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

६७.	मानसिंहपटी नानुपटी भगवानपटी अण्डपटी ठेराबजार बगेवा सडक, धनुषा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६८.	जुरीबजार देखि उमरटोल हुँदै मा।रा।मा। को गोदारचौक चिसापानी मैनावती घोरम सडक, धनुषा-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१९ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
६९.	नक्टाभिज कृषि फारम वटेश्वर बजार जमुनिवास सडक, धनुषा-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७०.	बर्दिबास ना।पा।वडा नं।७ लालगढबाट किसाननगर चौलिखा हुँदै भंगहा सडक, महोत्तरी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७१.	सहोडवाचौक रतौली रतनपुर महदैया हरिणमरी सुखनिया भिमगढ सडक, महोत्तरी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७२.	जलेश्वर नगरपालिका खाद्यसंस्थानचौक सारी सिमरदहि धिरापु सडक, महोत्तरी-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७३.	धवौली सुरयाही बामसोपटी ननहि सखरी थरूवाही सडक, महोत्तरी-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	९ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७४.	सोनौल ससौला लक्ष्मीनिया बैरगिया सम्सी खखना सोनमा सडक, महोत्तरी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७५.	मा।रा।मा। लक्ष्मीनिया कान्तिबजार खैरवनी सडक, महोत्तरी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७६.	मा।रा।मा।लालबन्दी बाट उत्तर पत्थरकोट नारायणखोला हुँदै सिन्धुलीको मरिन खण्ड जोड्ने सडक, सर्लाही -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७७.	हरीपुर ९ एम जे मा स्कूल सडक, सर्लाही-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
७८.	बरहथवा हजरिया पथलैया चुहरवा मानपुर सडक, सर्लाही-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

७९.	पर्सा गा.बि.स.देखि धनकौल दुमरिया गौरी सडक र हरकठवा हुँदै मारामा सम्म ग्राभेल सडक, सर्लाही-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८०.	मलंगवा नगरपालिका देखि गा.बि.स. मुसौली वडा नं. ८ गणेशीया टोल हुँदै मोतिपुर खोरिया, सुन्दरपुर, लक्ष्मीपुर, सुकचैना, माधोपुर सिसौटिया हुँदै हरकठवा धनकौल चिनीमिललाई जोड्ने सडक, सर्लाही-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८१.	बागदह जयपुर भगवतीपुर बहादुरपुर सडक, सर्लाही-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८२.	स्याऊबारी लोकिल-यार्सा-गोसाईकुण्ड सडक, रसुवा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	१५ कि.मी.ट्र्याक खोलेको माटे सडक।	७ कि.मी. ट्र्याक खोलिने।
८३.	सिकटार-बुढाथुम-बसेरी-मन्बु सडक, धादिंग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२६ क.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८४.	ससाह-अमराई कमालावारी मैदान भेडावारी-आरुबासटार सडक, धादिंग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८५.	जोगीटारी-च्यांगगली गोरीगाउँ सुन्दरनागी सडक, धादिंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८६.	गुर्जे- समुन्द्रटार- महाकाली-मानेभंज्यांग -जिमनांग राउतवेशी सडक, नुवाकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३१ कि.मी.ट्र्याक खोलिएको।	टेवा पर्खाल कल्भर्ट निर्माण कार्य गरी सडक स्तरोन्नति गरिने।
८७.	छहरे-थप्रेक-आरूखर्क जिम्दाङ्ग खण्डको -छहरे कविलाठाँटी भन्ज्याङ) सडक, नुवाकोट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८८.	चारघरे खड्गभन्ज्याङ छत्रेखोला बुद्दसिंह ६ नेवारपानी सडक	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
८९.	मनकामना-फिकुरी-सातदोबाटो काउले-भाल्चे-साल्मे, नुवाकोट-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२४ कि.मी.ट्र्याकखोलेको, ६ कि.मी. ग्राभेल सडक।	५ कि.मि सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नति गरिने।

९०.	सिद्धार्थ मार्ग बुद्धनगर र रत्न राज्य स्कूल पछाडीबाट हेम हमालको घर हुदै पाण्डेस्वोर मंदिर सम्म मेन सडक -नारायंनेश्वोर मार्ग, माता कुमारी मार्ग), काठमाडौं-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९१.	पेप्सीकोला ब्रम्ह्खेल सडक, साँखु बज्रयोगिनी चौकी भन्ज्यांग सडक र धारापानी पटाप सिन्धुपाल्चोक सडक, काठमाडौं-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९२.	लोकतान्तरिक शहिद मार्ग, काठमाडौं-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९३.	सुन्दरबस्ती आदर्शनगर चुनिखेल टुपेक टुसाल जगडोल हुँदै राष्ट्रिय सहिद पार्क सडक, काठमाडौं-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९४.	चण्डेश्वरी पासिकोट खड्का भद्रकाली माथिल्लो पासिकोट विष्णुमती घाट हुँदै विष्णुमति पुल देखि टोखा साईबाबा -हाईवे) सडक, काठमाडौँ-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९५.	धर्मस्थली ९ देखि चोगाउँ जितपुर फेदी सडक, काठमाडौं-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९६.	दगुर्नेपानी बोहरेटार धितालथोक चोगाउँ जितपुर सडक, काठमाडौं-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९७.	सितापाईला १ वाफल चक्रपथ गणपति मार्बल मनमती खोला सडक, काठमाडौं-८, सितापाईला २ कम्फोर्ट हाउजिग आईतबारे मन्दिर शरणपुर चोक जाने सडक, काठमाडौं-८ , ताहाचल १३ भीमसेनथापा मार्ग -दुरसंचार पछाडी) सडक, काठमाडौं-८ , काठमाडौं १९ दमाईटोल केटाहिटी मार्ग सडक, काठमाडौं-८	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
९८.	सितापाईला भिमढुङ्गा धार्के सडक, काठमाडौं-९	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

९९.	चाल्नाखेल बोसन चम्पादेवी सडक, काठमाडौं -१०	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने		निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१००.	बोडे गांखु दुवाकोट झौखेल ढुंगेपाटी छालिंग नगरकोट सडक, भक्तपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०१.	हनुमन्ते पुलदेखि दधिकोट गाम्चा चोक हुँदै तर्खागाल गुण्डु पुलसम्मको मूल सडक , भक्तपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०२.	टुगुना कोरिडोर -छवेली इकुडोल बुखेल), ललितपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०३.	कृष्णमन्दिर टिकाथली च्यांगथलि युवा क्लब हुँदै भक्तपुर सडक, ललितपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०४.	बुङ्गमति ठेचो झरूवारासी ठैव सडक, ललितपुर-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०५.	फोक्सिंगटार ठुलो पोखरा घतीछाप -पाल्ले) गोकुले कुपिन्टार डांडा गाउँ सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०६.	पनौती मल्पी भुमेडाँडा जोरघट्टा कुशादेवी सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०७.	नगरकोट सिपाघाट सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०८.	बनेपा रबी ओपी अनैकोट पांचखाल सडक, काभ्रेपलाञ्चोक-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१०९.	खाग्दल दोभान-ठाटीचौर-कर्थली-दोल्गांसा सडक, सिन्धुपाल्चोक-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११०.	बलेफी-जलबिरे-तेम्बथान सडक, सिन्धुपाल्चोक-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१११.	मेलम्ची भोटांग सडक, सिन्धुपाल्चोक-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११२.	हटिया, हर्तामाडी रातोमाटेडाँडा दियावती हुँदै एकलेखेत सडक , मकवानपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११३.	शहिद वासुदेव मार्ग -आमभन्ज्यांग सुकौरा बुढीचौर ईपा सिस्नेरी गा.बि.स.हुँदै मदनभण्डारी मार्ग सम्म जोड्ने सडक), मकवानपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११४.	चुरियामाई १७ रातमाटे फायरलाईन गौरिटार सडक कालोपत्रे, मकवानपुर -३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११५.	सिम्पानी सरिखेत कालिकाटार भार्ता खोटाङ्ग सडक, मकवानपुर -४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११६.	गौर पिप्रा सडक कालोपत्रे, रौतहट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११७.	कुडिया पुल देखि मन्सरी र खाप घिउरा हुँदै जयनगर बोर्डर सडक, रौतहट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११८.	सखुअवा करूनिया इनरवारी सडक, रौतहट-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
११९.	बरहथवा समनपुर कटहरिया कलैया सडक, सर्लाही, रौतहट-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२०.	कटहरिया-बरेरवा-जंगलसहिया-धनसार सडक, रौतहट-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१२१.	चन्द्रनिगापुर रिंगरोड -चंद्रपुर-१ जिल्ला वन कार्यालय डावरि चोक बेल्डीहि कोटीहोम बैजनाथपुर डुमरिया -म) कटरचौक चेतनगर सिन्धुरेधारी मरधर मोतिपुर थलइटोल राजपैढा चिडीयादह नयाँ बसपार्क टेकनटोल ठाडाटोल दुर्गा मा।वि।हुँदै जिल्ला वन कार्यालय), मकवानपुर , रौतहट-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२२.	गुलरिया बेल्घारी बेनौली लक्ष्मीपुर कोइलीडीह हर्निया सडक, बारा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२३.	गंजभवानीपुर बाट बहुबन हुदै पदमरोड सडक, बारा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२४.	मोतिसार फेटा बजार देखि बरैनिया बजार पुल हुँदै विरगंज सडक, बारा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२५.	छातापिपरा-नितनपुर-बेहरा-हरपुर-ईनबर्सिया-बंजरिया हुदै कलैया सडक, बारा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२६.	नरहीचोक-तेतरिया-ककडी सडक, बारा-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२७.	शहिद हीरालाल मार्ग -ठाडोलाइन-बागदेव) सडक -निजगढ– दियाल सडक, बारा-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२८.	विन्दवासिनी गा.बि.स.बाट बैरिया विर्ता गा.बि.स.हुँदै अन्तिम सिमाना सडक, पर्सा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१२९.	परसौनी बिर्ता देखि सर्वेदवा हुदै मनिहारी जगन्नाथपुर सडक, पर्सा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३०.	गण्डक नहर पञ्चरूखी बडनियार झबरहा सडक, पर्सा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३१.	बेलुवा -गढी) हुदै देवरवाना बेल्बा महुवन सडक, पर्सा-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१३२.	भिस्वा- हरिहरपुर-जानकीटोल- लक्ष्मीपुर-जगन्नाथपुर-सुपौली-जीतपुर-ठोरी सडक, पर्सा-५	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३३.	गोवै बोटेघाट भुवानी रत्ननगर सडक, चितवन -१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३४.	रत्न नगर पिठुवा शक्तिखोर हाततिवाङ्ग सडक, चितवन-२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३५.	बिशालचौक - गाईखर्क सडक, चितवन-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३६.	शिवाघाट मंगलपुर गा.बि.स.शान्ति चोक हरैया हुँदै विजयनगर सडक, चितवन-४	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३७.	गोलघाट सिमारी टाउन सडक, चितवन-५	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३८.	गोरखा-अरूघाट सडक, गोरखा-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१३९.	अवुवा बिदी शेरा पौवाटार तुरतुरे सडक, गोरखा-२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४०.	घ्याम्पेसाल देउराली बाकोट स्वारा सौरपानी बारपाक सडक, गोरखा-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४१.	थोचे लार्के तिब्बत सिमाना सडक, मनाङ्ग-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४२.	उदीपुर रिठ्ठेवगर भकुण्डे तिलाहार हिलेवेसी फलेनी लप्सेबोट सडक, लमजुंग-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४३.	जिमित्रे खोला नयाँगाउँ गहते चिसापानी दारेगौडा गाउसहर सडक, लमजुंग -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४४.	बेगनास-भोर्लेटार सडक, कास्की-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१४५.	फुलवारी मणिपाल काँहु धरहरा सडक, कास्की -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४६.	चिसापानी सिंगारेबास टक्सार सडक, कास्की-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४७.	पोखरा-बागलुंग बसपार्क-सरांगकोट-ढीकुरीपोखरी सडक, कास्की-४	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४८.	भानुमार्ग भन्सार -चन्द्रावती पोखरीछाप हुदै लमजुङ् जोडने सडक, तनहुँ -१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	४३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	८ कि.मी.सडक कालोपत्रे भएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१४९.	झापुटार काहूशिवपुर भिरकोट नवलपरासी जोड्ने सडक, तनहुँ -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५०.	भिमकाली मार्ग, तनहुँ -३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५१.	पुतालिबजार--७, नौडांडा ठुलाबेसी हुदै स्याङ्गजा सदमुकाम जोडने रिंगरोड, स्यांगजा-१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५२.	वयरघारी ठूली भन्ज्याङ्ग हातेमालो चोक भोर्ले चौपारी डाँडा हिले ३ हातेमालो चोक, स्याङ्जा -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५३.	गल्याङ्ग पेलाकोट सेतिवेनी सडक, स्याङ्गजा-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५४.	खैरेनी जुहांग भार्से पैयापाटा तरिवेणी ग्वाधा सडक, गुल्मी -१	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५५.	भेडूवा- हूँगा- सिस्ने-शांतिपुर सडक, गुल्मी -२	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५६.	रक्से आमराई-दोहली कल्यार-हाडहाडे-कृष्णनगर सडक, गुल्मी-३	शुरूः २०७१/७२ सम्पन्नः २०७३/७४ लागतः नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१५७.	रामपुर मित्याल अरूण खोला सडक, पाल्पा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५८.	झडेवा- गोठादी महलपोखरी सुनवल सडक, पाल्पा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	२ कि.मी. कालोपत्रे तथा ३ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१५९.	सालझंडी-सुगुरेढुंगा सडक, पाल्पा-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	३ कि.मी. ग्राभेल तथा २० कि. मी. माटे सडक निर्माण सम्पन्न ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६०.	खाचिकोट नुवाकोट अर्घकोट बालकोट सडक, अर्घाखांची-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६१.	पाब्र सिमलपानी भेडामारे सिद्धारा हुँदै भालुवांग जोड्ने सडक , अर्घाखांची-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६२.	नारायणी-छिपेनी-पचाहा-चौतारी बाह्रकोल-रजहर-५ प्राकृतिक चिकित्सालय रजहरचोक सडक , नवलपरासी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६३.	डण्डा थारू डण्डा बग्नौली कोलुवा शेरजङ्ग गुन्द्रिय मगरकोट सडक, नवलपरासी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६४.	चोरमारा-झ्यालबास-पाल्पा सडक, नवलपरासी-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६५.	रामपुरस्तुपा देउरवा बैकुण्ठपुर हरकट्टा सडक, नवलपरासी-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	९ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६६.	म.रा.म. देधरीफाट बिर्ता अलाबल खानेपानी टंकी भुतहा छाप उत्तरचोक धुर्वटोल भुवाचोक भानुनगर समझानाचोक घच्दबुवा मटौलीया माकरगाउँ जिमिरेभार सूर्यनगर गंगाबस्ती कांग्रेसचोक चक्रपथ सडक, नवलपरासी-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६७.	तरिवेणी-सनई गण्डक नेपाली नहर सडक, नवलपरासी-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१६८.	बैकुण्ठपुर बर्वा -भारत सीमा) सडक, रूपन्देही-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१६९.	ईन्द्री सपथ अशोकपथ समावेशी पथ शिवपथ होटल निर्वाणा हुँदै अमरनाथपथ -विश्वकर्मा चोक) भैरहवा, रूपन्देही-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७०.	तिलोत्तमा चक्रपथ -शंकरनगर-करहिया-मक्रहर-गंगोलिया-मध्बलिया-टिकुलीगढ–आनंदबन-शंकरनगर), रूपन्देही-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७१.	बेलबासपुल मोतीपुर मैनहिया सडक, रूपन्देही-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७२.	सालझण्डी जर्लेवा वनकसिया दियो डण्डाबजार प्रगतिचोक छपालीटोल चोक रूद्रपुर उच्च मा।वि।शान्तिबजार मीनमिनवा लुम्विनी सडक, रूपन्देही-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७३.	डिहुली महदैया स्कुल ओडौंलिया चोक वगौली चोक चण्डीघाट सडक, रूपन्देही-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७४.	कम्हरिया सुक्कौलिचोक तिलौरीचोक गा.बि.स.चोक मिविहवा केनौली बर्वा बेथरी सडक, रूपन्देही-७	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७५.	लक्ष्मणघाट-मधौलिया-गजहेडा बनकट्टी सडक, कपिलबस्तु-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७६.	पचेहरा उचडीहवा अनराठ पतरिया कोठी नदि सडक, कपिलबस्तु-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७७.	डबरा-कुशहवा-कडनी-बोर्डर सडक, कपिलबस्तु-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७८.	खरिन्द्रपुर महाराजगंज सडक, कपिलबस्तु-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१७९.	कृष्णनगर प्यूठान राजमार्ग -ज्ञठ), कपिलबस्तु-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१८०.	जोमसोम ढकरजुंग संता सडक, मुस्तांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८१.	दरवाङ्ग देखि विम कल्लेनी -मराङ्ग गा.बि.स.) हुँदै मुदी गा.बि.स.को खाम्ला सडक, म्याग्दी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८२.	मालिका पाला भिमपोखारा धम्पा पाङगाम फापरखेत विहु सडक, बाग्लुङ्ग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८३.	मालढुंगा पाक्जा कुशमिसेरा दमेक रङखानी हुग्दीशिर बरेङ्ग, शान्तिपुर सडक, बाग्लुंग -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८४.	बुर्तिवाङ्ग बोङ्गादोभान खुङखानी तमान म्याग्दी सडक, बाग्लुंग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८५.	वारिबेनी मल्लाज-लेखफाट-सालिजा-लोप्रे सडक, पर्बत-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८६.	कुश्मा मोदिवेनी फलेवाश सेतिवेनी मिर्मि सडक, पर्वत -२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८७.	फलामेगौडा पिपलप्वांग सिस्ने डोल्पा सडक, रूकुम-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८८.	बैरागीठाटी काईया खोला नुवाकोट डाँडा खोलागाउँ खहरे हुँदै चौरजहारी सडक, रूकुम-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१८९.	लिवाङ्ग धावाङ्ग हुँदै जलजला थवाङ्ग जोड्ने सडक, रोल्पा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९०.	माडीचौर जंकोट कुरेली खरिबोट रूकुम सडक, रोल्पा-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९१.	देवीस्थान तिराम दांङ्ग सडक, प्यूठान-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

१९२.	वाहने खवाङ्ग स्याउलीवाङ्ग, प्यूठान-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९३.	थारमारे बागचौर कोटमौला पातिहाल्न हुँदै रोल्पा जिनवांग सडक, सल्यान-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९४.	सल्यान खलङ्गा मार्के हिबल्चु खैराबाङ श्रीनगर सडक, सल्यान-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९५.	चैलाही देउपुर मध्यनगर खैरी लंगडी कोलही देखि लमही बजार सडक, दांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९६.	विपीमार्ग घोराही चैत सडक, दांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ग्राभेल, १२ वटा पुलेसा तथा अन्य सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९७.	घोराही गुरूवा गाउँ धर्ना धारापानी सडक, दांग-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९८.	दंगीशरण मार्ग -तुल्सीपुर वनगाँउ सुकौरा सडक) दाङ्ग-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
१९९.	सुकौरा चरकमटिया सडक, दाङ्ग-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२००.	जुफाल माफ्फाल ताली सडक, डोल्पा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०१.	सुकाढिक रारा गमगढी फिडर रोड, मुगु-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०२.	जुम्ला सदरमुकाम पटमारा बुलबुले मुगु फिडर रोड, जुम्ला-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०३.	रूप्सा महलमुडी कोटवाडा सिपखाना सिग्ना फुकोट नानिकोट लैफु सडक, कालीकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०४.	सेरा देखि मानेपामे हुदै तिल लिमि सम्म सडक, हुम्ला-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

२०५.	पांचकटिया किटेनी नेतिलेक साक्ला लिम्सा रोकायागाउँ मुलसाम सडक, जाजरकोट-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०६.	छेडा कचाली सडक, जाजरकोट-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०७.	दैलेख बजार महाबू कालीकोट सडक, दैलेख-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०८.	डाडीमाडी-बुडेली-हांडाकोट-मटेला-ठाटीकांध-स्याउली कांध सडक, दैलेख-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२०९.	जामुने बाजार-बजेडी-देउली-कफलकोट सडक, सुर्खेत-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१०.	बाङ्गेसिमल वस्तीपुर सडक - हटलाईन),सडक, सुर्खेत-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२११.	बिजौरा लगाम डोटी सडक, सुर्खेत-३।	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारूे	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१२.	ने.रा.नि.मा.वि.सदी फत्तेपर ने.रा.नि.मा.वि.पिप्रहवा देउपुरा लालपुर बघौडा जोड्ने सडक, बाँके-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	७ कि.मि. सडक ग्राभेल	१.५ कि.मि. सडक ग्राभेल तथा बाँकी कालोपत्रे मा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१३.	गंगापुर सोनबर्षा कुदुरबेतवा भोज भगवानपुर नवाजीगाउँ हुदै मटेहिया सडक, बाँके-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६.५ कि.मि. सडक ग्राभेल	६.५ कि.मि.कालोपत्रे मा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१४.	नौबस्ता-सुतैया-बनकटवा-रंगिलाचोक-पेडाटी-बागेश्वरी ईगाउँ सितापुर सीगाउँ सडक, बाँके-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे	५ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१५.	बासगढी मैनापोखर सडक, बर्दिया-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे	३ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१६.	बैदी पद्नाहा मंगरागढी कुसुम्बघाट सडक, बर्दिया-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४.७ कि.मि. सडक ग्राभेल	४.७ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती कार्य गरिने

२१७.	घोरपिटा बनियाभारा मा।मा।सडक, बर्दिया -३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे	५ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१८.	मानपुर टपरा पाताभार ईन्टेक सडक, बर्दिया-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	६ कि.मि. सडक ग्राभेल	६ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती कार्य गरिने
२१९.	मार्तडी पाण्डुसैन कोल्टी पिलीचौर जुकोट सापाटा हुँदै कालिकोट सडक, बाजुरा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२०.	साँफे नवठाना नन्देगडा मेल्लेख शोइशा ऋषिदह सडक, अछाम-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२१.	अछाम रहफ तुर्माखांद सडक, अछाम-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२२.	चैनपुर-दिपायल -लुयाटा-जडार- फगाली-सिरेटा-कोइरालाकोट) कि।मि। ० देखि १४ सम्म, बझांग-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२३.	पिखेत-खोली-थलारा-खौला-बिबिरलेक-छन्ना-थम्लेक-बाजुरा सडक, बझांग-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	८२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२४.	दहकाली-छपाली सडक, डोटी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२५.	बुडर - जोरायल - दिपायल सडक, डोटी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	ठेक्का व्यवस्थापन भएको	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२६.	टिकापुर मुनुवा झवाही सडक, कैलाली -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२७.	चिसापानी सोल्टा जंगलघाट मंगलसेन अछाम सडक, कैलाली-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२८.	सडकपुर बौनिया झबही थापापुर मोहना भन्सार सम्म सडक, कैलाली-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२२९.	मसुरिया देखि हसुलिया सडक, कैलाली-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने

२३०.	मालाखेती गोदावरी कोलमुडे फल्टुडी सडक, कैलाली-५	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३१.	देवरिया बेहडाबाबा चौमाला सडक, कैलाली-६	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३२.	भतौला जौलजीबी उकु सडक, दार्चुला -१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	८ कि.मी.ट्र्याक खोलिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३३.	सतबांझ श्रीभाबर सडक, बैतडी-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३४.	त्रिपुरा शेरा ढिकगाड सडक ,बैतडी-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३५.	बगरकोट सिराड रूपाल सडक, दिपायल, डडेल्धुरा-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	४८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिएको ।	निर्माण एवं स्तरोन्नती कार्य गरिने
२३६.	मदन आशरित मार्ग -कलुवापुर बेलौरी) सडक, कंचनपुर-१	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४ कि.मी. सडक कालोपत्रे, २७.५ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	४ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
२३७.	डोकेबजार बेलौरी सडक, कंचनपुर-२	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	५ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
२३८.	दैजी- लिप्ना जोगबुडा सडक, कंचनपुर-३	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	२८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	४० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	४ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने
२३९.	सुखासाल तिलाचौर भम्केनी ब्रम्हदेव सडक, कंचनपुर-४	शुरू: २०७१/७२ सम्पन्न: २०७३/७४ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नति	निर्माण कार्य सुचारू	५ कि.मि सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती गरिने

अनुसूची १२.५

दक्षिणी नाकावाट म.रा.म. जोड्ने सडकहरु (व.उ.शी.नं. ३३७३६६)

३३७३६६-४	**दक्षिणी नाकावाट म.रा.म. जोड्ने सडकहरु**	दक्षिणी सिमानाकावाट तराईका २० वटा जिल्ला सदरमुकाम हुदै महेन्द्र राजमार्ग जोड्ने प्रमुख सडकहरुलाई संभाव्यता एवं विस्तृत अध्ययनको आधारमा चार देखि छ लेनमा निर्माणको कार्य थालनी गरिनेछ ।			
१.	खाजुरिया भन्सार बेलौरी वेलडाँडीचोक डाग्रा दैजी सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२.	भुराकोट वेलौरी शान्तिपुर रामनगर कस्वा गुलरिया म.रा.मा.	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३.	भारतीय सिमाना (दोधारा चाँदनी) सुन्दरनगर बैतीफांटा शिवमन्दिर कालागढ बाबाथान बयलबन्द सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४.	भारतीय सिमाना (दोधारा चाँदनी) देवीस्थान पिपल चौतारा पूर्ण नि।मा।बि।झोलुङ्गेपुल सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५.	परासन भारतीय सिमाना तरिभुवनवस्ती भकुन्दा चानदेउ नयाँ वस्ती सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
६.	मरियाघाट थापापुर झबही बैनिया सडकपर सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
७.	गुलरियाघाट भजनी मुडे सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
८.	चन्दन चौकी फुलबारी चौमाला म.रा.मा.सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
९.	टिकापुर डुडेझारी म.रा.मा.सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१०.	कोठिया ठाकुरद्वारा अम्रेनी सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
११.	विछिया नाका आमा बँदिया धनौरा ओराली बजार अम्मरपुर दल्ला ठाकुरद्वारा अम्बासा सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१२.	सिरसियानाका किरनी वेला म.रा.मा.।सडक	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का ब्यवस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

१३.	भौवानाका भाउनेपुर कुसुम सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१४.	खानुवा तौलिहवा जितपुर सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१५.	ककरहर्वा पडरिया रामपुर सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१६.	महेशपुर नाका हरपुर चोक सुगौली पिपरहिया बासबसाही म.रा.मा.सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१७.	भुजहवा नाका सोमनी सेभरी बसोबास टोल भानु चोक गंगावस्ती दानेचोक दाउन्ने देवी म.रा.मा.सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१८.	पसौनी भाठा नौरंगिया गदौल सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
१९.	सिमरा कौडेना खोरिया हेमपुर किशनपुर सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२०.	सिसवाकटैया डाम्ही मरई महोत्तरी पिपरा सडक खण्ड	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२१.	शुभचोक धनुषाधाम धारापानी सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२२.	महिनाथपुर बैदेही धनुषाधाम सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२३.	बरियारपट्टी विध्यानगर धनगढी सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२४.	माडर सिरहा चौहर्वा सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२५.	बनिनिया महुकी ट्राफिक चोक सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२६.	साहेवगंज अमरूवा अमाही वेला चिमडी छिटाहा सिमरिया ईनरूवा सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२७.	बरदंगा आमबारी उर्लावारी सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
२८.	अल्टाबारी गौरिगंज पाडाजुगी सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

२९.	झापाचोक भद्रपुर विर्तामोड सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३०.	भारतिय सिमा सुनौली देखी वसन्तपुर बुटवल धागो कारखाना-रूपन्देही	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३१.	भुजुवा (भारत सिमा) - खैरानी सभा (राजमार्ग)-नवलपरासी	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३२.	भारतिय सिमा हरिवेशपुर-मनखोरिया-विमीहिया-महादेव-सोहसा पतरीया-पटना-राजमार्ग सडक-कपिलवस्तु	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३३.	नगरा (भारतीय सिमा)-देवीस्थानहुँदै महाकाली पुल-कञ्चनपुर	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३४.	खजुरिया भन्सार-नयागाउँ भगतपुर-कलकत्ता-खैरजार-वैवाह स्वास्थ्यचौकी-फिलमिला-इमलिया वेलडाँगी हुँदै दैजी-कञ्चनपुर	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३५.	इन्द्राबन समुदाय-पिपलचौतारा (चाँदनी-५) हुँदै देविस्थान भारतीय सिमाना- कञ्चनपुर	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३६.	बसही-फटिया-मटैया-वन्दताल खिरिया-वुटावारी-वेलौरी दैजी-कञ्चनपुर	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३७.	भुडा-सडकघाट-कलकत्ता-रतनपुर-वेलडाँडी दैजी-कञ्चनपुर	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३८.	भारतीय सिमा श्रीसिमा छोटी भन्सार देखि ड्राइपोट-सुगौली-अपौनी दरदखा रतनपुर हुँदै मिलनचोक पथलैया राजमार्ग सम्म- पर्सा	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
३९.	रगेलीरोडको रामचौक बाट - रामेश्वरधरहुदै सिसवनी जहदा गुठी - पोखरीया हुँदै भारतीय सिमाना जोडने सडक, मोरङ्ग	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

४०.	सुनसरी क्षेत्र नं. ४- साहेवगञ्ज (भारत बोर्डर)- रा.सी. गाविस ठाकुरवारी चौक हुँदै - रा.सी. ६, ५, ४, ३, २ हुँदै गौतमपुर गा.वि.स. इटाभट्टा हुँदै हटिया चौक जलपापुर गा.वि.स. वविया गा.वि.स. हुँदै शसस्त्र सीमा प्रहरी हुँदै हनुमान चौक बाट राजमार्ग - २० कि.मी.	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४१.	कप्तानगञ्जपावो सिमर (भारत सिमा)- कप्तानगञ्ज नयाँ हटिया पश्चिम देवानगञ्ज गा.वि.स. हुँदै मध्यरसीली, हरिनगरा गा.वि.स. थानाको बाटो हुँदै रामनगर भुटाहा चप्राई घाट हुँदै नरसिंह गा.वि.स. जनता चौक (राजमार्ग)- २० कि.मी.	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४२.	लक्ष्मीमार्ग देखि दक्षिण डागीआट, वनौली, कर्सिया हुँदै अमाही (भारत सिमा)- मोरङ्ग	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४३.	म.रा.म. वरमझिया पश्चिम त्रिकोल ८, ७, ६ -पोतोह-९ - त्रिकोल- ५, ३, ४ -गोइढी ४, २, ३ मधवापुर- ३ त्रिकोल ९ भगवतपुर १, २, ३, वमनगमाकट्टी -५, ६-कुनौली- सप्तरी	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४४.	लक्ष्मीपुर- फैलाडुब्वा- फेरावासी- सिमा-झापा	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४५.	इम्लिहवा-पिपरहवा-चम्कीपुर-दियानढ-शेकरपुर हुँदै खैरहनी राजमार्ग- रूपन्देही	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४६.	कपिलवस्तु- तकिहवा-राजपुर-शिवभारी भारत सिमा सडक	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

४७.	भजनी-कर्मदेव घाट हुँदै गुलरियाघाट सडक कैलाली	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४८.	मोहमदपुर (भारत सिमा) गाविसको गणेशपुर भैसाही हुँदै कुम्भर (कपास फारम)-धधवार गाविस बनगाई सडक, बर्दिया	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
४९.	मोरङ्गको कटहरीदेखी मझारे लक्ष्मीनिया चोकबाट पोखरीया नोचा (भारत सिमा) सडक, मोरङ्ग	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५०.	सिम्रौनगढ न.पा. गंगानगर देखि देखि रानीवास जवलनगर भारत सिमा सम्म- वारा	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५१.	विसरमोरा-नाथपट्टी-मगराहा-भाची-खजुरी-वलहागोठर (नेपाल भारत सिमा सम्म), धनुषा	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५२.	फुलजोर-इश्वरपुर-भवरगेज-मोहनपुर-वुहयपुरी-भेल्ही-त्रिभुवननगर-सर्लाही	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५३.	सिराहा न.पा. २ गोरिया देखि लक्ष्मीनिया हुँदै सिक्का जोति लगडी गाडियानी (नेपाल भारत सिमा) सडक, सिराहा	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५४.	म.रा.म विरेनबजार तिरहोता मा. बि.-बसबिट्टी २,५-मलेठ ५ ६,७-गिता पेटोल पम्प -जगदरी ९-पशिचम जमुनी ५,६ मधेपुरा - मलेकपुर ५,६-सिम्राहा सिगीयोन कनकटा मा. बि. फेकरा भारत सिमा सप्तरी	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५५.	निजगढ- कोल्वी- सिम्रौनगढ सडक, बारा	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५६.	कठौना-पातौ सडक, सप्तरी	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५७.	लक्ष्मीनिया फुल्कादा सुन्दरपुर सोनमा रघुनाथपुर ,महोतरी	शुरूः २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

५८.	पिपरा म.रा.मा.-पकडी-चाकरचौडा (नेपाल भारत सिमा), कपिलबस्तु	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
५९.	नगराईनचोक-पूर्वारीटोल-लहुकिया सडक धनुषा	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
६०.	म.रा.मा अयोध्यानगर दहिपौडी दरिया नेपाल भारत सिमा, सिराहा	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
६१.	कृष्णनगर -आरटिओ -बालापुर -दरबा खैरी म.रा.मा कपिलबस्तु	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
६२.	कोठियाघाट खैरी चन्दनपुर लालपुर नौरङ्गा मनाउ म.रा.म, बर्दिया	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।
६३.	बगुलिया फुलबारी भोजपुर, कैलाली	शुरू: २०७३/७४		डिपीआर तयार भई ठेक्का व्यबस्थापन भएको ।	सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती गरिने ।

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल
फोन: ४२११९३३, फ्याक्स: ४२११७००
इमेल: npcs@npc.gov.np
वेब साइट: http://www.npc.gov.np